

ЎЗБЕКISTОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚОНУНЧИЛИК
ТЎПЛАМИ

СОБРАНИЕ
ЗАКОНОДАТЕЛЬНОГО
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКISTАН

№ 30

2026 йил 27 июль - 1 август

Расмий нашр
Официальное издание

Ўзбекистон Республикаси қонунчилик тўплами беш бўлимдан иборат:

биринчи бўлимда Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари эълон қилинади;

иккинчи бўлимда Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва қарорлари эълон қилинади;

учинчи бўлимда Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари эълон қилинади;

тўртинчи бўлимда Ўзбекистон Республикаси Конституциявий судининг қарорлари жойлаштирилади;

бешинчи бўлимда вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларининг Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтказилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари эълон қилинади.

МУНДАРИЖА

БИРИНЧИ БЎЛИМ

779. «Давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисида» Ўзбекистон Республикасининг 2026 йил 27 июлдаги [ЎРК-1161-сон](#) Қонуни

ИККИНЧИ БЎЛИМ

780. «Тошкент шаҳрини 2026-2027 йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 27 июлдаги [ПҚ-279-сон](#) қарори
781. ««Нукус шаҳрининг «РК-1» қозонхонасини когенерация технологиялари асосида модернизация қилиш» лойиҳасини давлат-хусусий шериклик шартлари асосида амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 29 июлдаги [ПҚ-284-сон](#) қарори
782. «Халқаро шартномани тасдиқлаш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2026 йил 1 августдаги [ПҚ-287-сон](#) қарори

УЧИНЧИ БЎЛИМ

783. «Миллий сертификат бериш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 29 июлдаги [411-сон](#) қарори
784. «Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш ҳамда ўқувчиларда замонавий билим ва кўникмаларни шакллантиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 29 июлдаги [412-сон](#) қарори
785. «Шахсга доир маълумотлар бир хил ҳимоя қилинишини таъминловчи чет давлатлар рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 29 июлдаги [415-сон](#) қарори
786. «Тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий бошқариш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 29 июлдаги [416-сон](#) қарори
787. «Кўмир саноатида бозор механизмлари жорий этилиши муносабати билан ижтимоий реестрга киритилган оилаларни қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 30 июлдаги [418-сон](#) қарори
788. «Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомалада бўладиган соҳалардаги лицензиялаш тартиб-таомилларини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 30 июлдаги [420-сон](#) қарори

789. «Ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқини электрон онлайн-аукцион савдолари орқали реализация қилиш тартибини такомиллаштиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 30 июлдаги [421-сон](#) қарори
790. «Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларининг хавфсизлигини таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 31 июлдаги [425-сон](#) қарори
791. «Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги фаолиятини тартибга солиш норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2026 йил 31 июлдаги [426-сон](#) қарори

БЕШИНЧИ БЎЛИМ

792. “Kripto-aktivlar aylanmasi sohasidagi faoliyatni amalga oshirish uchun yig‘imlar miqdorini belgilash, ularni to‘lash va taqsimlash tartibi to‘g‘risidagi nizomga qo‘shimchalar va o‘zgartirish kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi Istiqbolli loyihalar milliy agentligi, O‘zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, O‘zbekiston Respublikasi Soliq qo‘mitasining qarori (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 27-iyul ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3388-2-son](#)*)
793. “Banklar va banklar guruhlarining tavakkalchiliklarni boshqarish tizimiga doir talablar to‘g‘risidagi nizomga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining qarori (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 27-iyul ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3427-2-son](#)*)
794. “Tijorat banklari tomonidan ko‘chmas mulkni va boshqa mol-mulkni sotib olishga hamda unga egalik qilishga, shuningdek yuridik shaxslarning ustav fondidagi (ustav kapitalidagi) ulushlarini yoki aksiyalarini sotib olishga qo‘yiladigan talablar to‘g‘risidagi nizomga qo‘shimchalar va o‘zgartirish kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining qarori (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 27-iyul ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3441-2-son](#)*)
795. “O‘zbekiston Respublikasi Davlat budjetini tuzish va ijro etish qoidalariga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirining buyrug‘i (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 27-iyul ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3558-5-son](#)*)
796. “O‘zbekiston Respublikasi Kambag‘allikni qisqartirish va bandlik vazirligi tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga o‘zgartirishlar kiritish to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi kambag‘allikni qisqartirish va bandlik vazirining buyrug‘i (*Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 27-iyul ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3910-son](#)*)
797. “Идоравий ҳарбийлаштирилган қўриқлаш бўлинмалари шахсий таркибининг энг кўп сонини белгилаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида” Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг буйруғи (*Адлия вазирлиги томонидан 2026 йил 27 июлда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами [3911-сон](#)*)

798. “Qishloq xo‘jaligi korxonalari tomonidan birja savdolari orqali xarid qilingan dizel yoqilg‘isi qiymatining bir qismini qoplash uchun subsidiya ajratish tartibi to‘g‘risidagi vaqtinchalik nizomni tasdiqlash haqida” O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligi vazirining buyrug‘i *(Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 29-iyul ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3912-son](#))*
799. “Ўзбекистон Республикасида ҳаводаги ҳаракатга хизмат кўрсатиш авиация қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлиги ҳузуридаги Фуқаро авиацияси агентлиги директорининг буйруғи *(Адлия вазирлиги томонидан 2026 йил 30 июлда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами [3913-сон](#))*
800. ““Respublikadan olib chiqib ketilishi mumkin bo‘lmagan biologik obyektlar ro‘yxatini tasdiqlash to‘g‘risida”gi buyruqni o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish haqida” O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligi vazirining buyrug‘i *(Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 1-avgust ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [2603-1-son](#))*
801. “Bank xizmatlari iste‘molchilari bilan o‘zaro munosabatlarni amalga oshirishda tijorat banklarining faoliyatiga qo‘yiladigan minimal talablar to‘g‘risidagi nizomga qo‘shimchalar va o‘zgartirish kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining qarori *(Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 1-avgust ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3030-12-son](#))*
802. “Mikromoliya tashkiloti va bank faoliyatini o‘zgartirish tartibi to‘g‘risidagi nizomga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining qarori *(Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 1-avgust ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3656-1-son](#))*
803. “O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga qo‘shimchalar kiritish haqida” O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining qarori *(Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 1-avgust ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3914-son](#))*
804. “Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida” O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi qo‘mitasining qarori *(Adliya vazirligi tomonidan 2026-yil 1-avgust ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami [3915-son](#))*

БИРИНЧИ БЎЛИМ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ҚОНУНЛАРИ

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI

Давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисида

Қонунчилик палатаси томонидан 2025 йил 19 августда
қабул қилинган
Сенат томонидан 2026 йил 7 апрелда
маъқулланган

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Ушбу Қонуннинг қўлланилиш соҳаси

Ушбу Қонун давлат органларининг, улар таркибий ва ҳудудий бўлинмаларининг ёки мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплашда юзага келадиган муносабатларга нисбатан татбиқ этилади.

Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси, ички ишлар, божхона органлари ходимларининг ва ҳарбий хизматчиларининг ғайриқонуний ҳаракатлари ёки ҳаракатсизлиги туфайли ҳамда давлат нотариал идоралари нотариуслари томонидан етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш, шунингдек террорчиликка қарши операция ўтказиш натижасида, фавқулодда вазиятларни бартараф этишда, фавқулодда ҳолатни жорий этиш учун асос бўлиб хизмат қилган ҳолатлар натижасида ёхуд бундай ҳолатларга чек қўйиш ёки уларнинг оқибатларини бартараф этиш бўйича чоралар қўлланилиши муносабати билан жабрланган шахсларга ҳамда ер участкалари компенсация эвазига жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйилиши муносабати билан етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тартиби алоҳида қонунлар билан белгиланади.

3-модда. Давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги қонунчилик

Давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги қонунчилик ушбу Қонун ва бошқа қонунчилик ҳужжатларидан иборатдир.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

4-модда. Асосий тушунчалар

Ушбу Қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

зарарнинг ўрнини қоплаш – давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли жисмоний ва юридик шахсларга етказилган ҳамда суднинг қонуний кучга кирган қарори билан аниқланган моддий ва (ёки) маънавий зарарнинг ўрнини қоплаш;

маънавий зарар – давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли жисмоний шахсга етказилган маънавий ва жисмоний азоблар (камситиш, жисмоний оғриқ, зарар кўриш, ноқулайлик ва бошқалар);

моддий зарар – ҳуқуқи бузилган шахснинг ўз бузилган ҳуқуқини тиклаш учун қилган ёки қилиши керак бўлган харажатлари, унинг мол-мулки йўқолиши ёки шикастланиши (ҳақиқий зарар), шунингдек ушбу шахс ўз ҳуқуқлари бузилмаган тақдирда одатдаги фуқаролик муомаласи шароитида олиши мумкин бўлган, лекин ололмайд қолган даромадлари (бой берилган фойда);

ундирувчи – давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли суднинг қонуний кучга кирган қарори билан ўзига моддий ва (ёки) маънавий зарар етказилганлиги аниқланган жисмоний шахс ёки юридик шахс, уларнинг қонуний вакиллари;

ҳудудий компенсация жамғармаси – давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли жисмоний ва юридик шахсларга етказилган ҳамда суднинг қонуний кучга кирган қарори билан аниқланган моддий ва (ёки) маънавий зарарнинг ўрнини қоплайдиган, юридик шахс мақомига эга

бўлмаган, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг қарорлари билан ташкил этиладиган ҳамда улар ҳузурида фаолият юритадиган Жисмоний ва юридик шахсларга етказилган зарарларнинг ўрнини қоплаш бўйича ҳудудий мақсадли жамғармалар.

5-модда. Зарарнинг ўрнини қоплаш соҳасидаги асосий принциплар

Зарарнинг ўрнини қоплаш соҳасидаги асосий принциплар қуйидагилардан иборат:

қонунийлик;

инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларининг устуворлиги;

манфаатлар тўқнашувига йўл қўймаслик;

очиқлик ва шаффофлик.

6-модда. Ҳудудий компенсация жамғармасининг маблағларини шакллантириш

Ҳудудий компенсация жамғармасининг маблағларини шакллантириш манбалари қуйидагилардан иборат:

тегишинча Қорақалпоғистон Республикаси республика бюджетининг, вилоятлар вилоят бюджетларининг ва Тошкент шаҳри шаҳар бюджетининг захира жамғармалари маблағларининг ўн беш фоизидан кам бўлмаган миқдордаги маблағлари;

Қорақалпоғистон Республикаси республика бюджетининг, вилоятлар вилоят бюджетларининг ва Тошкент шаҳри шаҳар бюджетининг қўшимча манбалари маблағлари;

тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни электрон савдо платформасида реализация қилишдан келиб тушган, Қорақалпоғистон Республикаси бюджетининг, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетларининг махсус ғазна ҳисобварақларига қўшимча манбалар сифатида ўтказиладиган маблағлар;

республика ижро этувчи ҳокимият органларининг бюджетдан ташқари жамғармалари маблағларининг бир қисми;

маҳаллий бюджет параметрларида моддий ва маънавий зарарнинг ўрнини қоплаш учун назарда тутилган маблағлар;

давлат органидан регресс тартибида ундирилган маблағлар;

юридик ва жисмоний шахсларнинг, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси норезидентларининг ҳомийлик ва хайрия ёрдами тарзидаги маблағлари;

давлат фойдасига мусодара қилинган мол-мулкни реализация қилишдан тушган маблағлар (худудий компенсация жамғармаларига йўналтириладиган қисми);

қонунчиликда тақиқланмаган бошқа тушумлар.

Маҳаллий бюджет параметрларида моддий ва маънавий зарарнинг ўрнини қоплаш учун назарда тутилган ҳамда давлат фойдасига мусодара қилинган мол-мулкни реализация қилишдан тушган маблағлар (худудий компенсация жамғармаларига йўналтириладиган қисми) фақат моддий ва маънавий зарарнинг ўрнини қоплаш учун йўналтирилади.

Худудий компенсация жамғармаларига келиб тушган маблағлар тегишинча Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Ғазначилик хизмати кўмитасининг тегишли худудий бўлинмаларида очилган шахсий ғазна ҳисобварақларида жамланади.

7-модда. Худудий компенсация жамғармаларининг кузатув кенгашлари

Худудий компенсация жамғармаларининг кузатув кенгашлари (бундан буён матнда худудий кузатув кенгашлари деб юритилади) Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари ҳузуридаги худудий компенсация жамғармаларининг коллегиял юқори бошқарув органидир.

Худудий кузатув кенгашларининг шакллантирилиши ва фаолиятини амалга ошириш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

8-модда. Худудий кузатув кенгашларининг ваколатлари

Худудий кузатув кенгашлари маъмурий-худудий бирликлар доирасида:

зарарнинг ўрнини қоплаш учун маблағлар ажратиш тўғрисида қарорлар қабул қилади;

тегишли жамғармага маблағларнинг келиб тушишини назорат қилади ва жамғармалардан фойдаланиш прогнозларини кўриб чиқади, шунингдек кейинги йил учун маблағлардан фойдаланиш прогнозларини тасдиқлайди;

зарарнинг ўрни қопланишини молиялаштириш бўйича бюджет сўровини кўриб чиқади;

тегишли жамғарма даромадларининг барқарор шакллантирилишини, зарарнинг ўрнини қоплаш ўз вақтида молиялаштирилишини таъминлайди

ҳамда маблағларнинг тўлиқ ҳажмда ажратилиши устидан мунтазам мониторинг олиб боради;

тегишли жамғарма маблағларидан мақсадли ва оқилона фойдаланилишини белгиланган тартибда назорат қилади.

Худудий кузатув кенгашлари қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

Худудий кузатув кенгашлари томонидан ўз ваколатлари доирасида қабул қилинган қарорлар давлат органлари томонидан бажарилиши мажбурий ҳисобланади.

Худудий кузатув кенгашларининг қарорлари кузатув кенгаши мажлисининг баённомаси билан расмийлаштирилади.

9-модда. Худудий кузатув кенгашларининг ишчи органлари ва уларнинг ваколатлари

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлигининг худудий бўлинмалари (бундан буён матнда худудий ишчи орган деб юритилади) тегишли худудий кузатув кенгашларининг ишчи органидир.

Худудий ишчи орган:

худудий кузатув кенгашининг зарарнинг ўрнини қоплаш учун маблағлар ажратиш тўғрисидаги қарорига асосан тўловларни амалга оширади ва зарарнинг ўрнини қоплаш чораларини кўради;

зарарнинг ўрнини қоплаш бўйича тегишли чора-тадбирлар лойиҳалари юзасидан таклифлар тайёрлайди;

маъмурий-худудий бирлик доирасида зарарнинг ўрни қопланишини молиялаштириш бўйича бюджет сўровини шакллантиради.

Худудий ишчи орган қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин.

10-модда. Зарарнинг ўрнини қоплаш учун ундириладиган мблағлар миқдорини аниқлаш

Зарарнинг ўрнини қоплаш учун ундириладиган маблағлар миқдори суднинг қарори асосида аниқланади.

11-модда. Зарарнинг ўрнини қоплаш шакли

Жисмоний ёки юридик шахсга етказилган ҳамда суднинг қонуний кучга кирган қарори билан аниқланган моддий ва (ёки) маънавий зарарнинг ўрни худудий компенсация жамғармасидан пул шаклида қопланади.

12-модда. Зарарнинг ўрнини қоплаш асослари

Зарарнинг ўрни суднинг зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги қарорига мувофиқ берилган ижро ҳужжатида асосан қопланади.

Агар зарар етказилганлиги учун аниқ бир шахс суднинг қонуний қучга кирган қарори билан айбдор деб топилган бўлса, моддий ва (ёки) маънавий зарарнинг ўрни ушбу шахс томонидан қопланиши лозим. Бунда етказилган зарарнинг ўрни ушбу Қонунда белгиланган тартибда дастлаб ҳудудий компенсация жамғармаси маблағлари ҳисобидан қопланиб, мазкур маблағлар кейинчалик айбдор шахсдан тегишли давлат органи орқали регресс тартибда ундириб олинади, бундан ҳудудий компенсация жамғармаси зарарнинг ўрнини қоплашга қадар айбдор шахс томонидан зарарнинг ўрни ихтиёрий равишда қопланган ҳоллар мустасно.

13-модда. Зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги ижро ҳужжатини ижро этиш тартиби

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг юридик хизмати ижро ҳужжати келиб тушган кундан эътиборан беш иш куни ичида ҳужжатни кўриб чиқиб, ушбу ижро ҳужжатида кўрсатилган зарарнинг ўрнини қоплаш учун маблағ ажратиш ҳақидаги қарор лойиҳасини ундирувчининг банкдаги ҳисобварағини кўрсатган ҳолда ҳудудий кузатув кенгашига киритади.

Ҳудудий кузатув кенгаши бир иш куни ичида қарор лойиҳасини кўриб чиқади ва ижро ҳужжатида кўрсатилган зарарнинг ўрнини қоплаб бериш учун маблағ ажратиш ҳақида қарор қабул қилади ҳамда ҳудудий ишчи органга мазкур қарорни дарҳол юборади.

Ҳудудий кузатув кенгашининг қарорига мувофиқ ҳудудий ишчи орган мазкур қарор келиб тушган кундан эътиборан бир иш куни ичида ҳудудий компенсация жамғармасидаги мавжуд маблағлар доирасида зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги ижро ҳужжатида кўрсатилган зарарнинг ўрнини қоплаш учун тегишли маблағларни ундирувчининг банкдаги ҳисобварағига ёки шахсий банк картасига ўтказиб беради.

Ундирувчига маблағларни ўтказиб бериш ҳудудий кузатув кенгаши қарорининг рўйхатга олиш тартиб рақами кетма-кетлиги асосида амалга оширилади.

Суднинг қарори устидан судга шикоят киритилган ва ижро ишини юритиш тўхтатиб турилган тақдирда, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг юридик хизмати суднинг ижро ишини юритиш тўхтатилганлиги ҳақидаги тегишли қарори (ажрими) илова қилинган ҳолдаги хатни ундирувчига икки иш куни ичида юборади. Бунда ижро ҳужжатини ижро этиш бўйича барча ҳаракатлар қонунчиликда белгиланган тартибда тўхтатиб турилади.

14-модда. Айбдор шахс томонидан зарарнинг ўрнини ихтиёрий равишда қоплаш

Суд қарори билан айбдор деб топилган шахс ўзи етказган зарарнинг ўрнини ундирувчига белгиланган тартибда ихтиёрий равишда қоплаш ҳуқуқига эга.

Айбдор шахс томонидан зарарнинг ўрнини қоплаш ундирувчининг банкдаги ҳисобварағига ёки шахсий банк картасига пул маблағларини киритиш йўли билан амалга оширилади.

Зарарнинг ўрнини тарафларнинг қонунчиликда белгиланган тартибдаги ёзма келишувига мувофиқ бошқа шаклда қоплашга йўл қўйилади.

15-модда. Зарар етказган шахсга нисбатан регресс ҳуқуқи

Зарарнинг ўрни суд қарори асосида ҳудудий компенсация жамғармалари ҳисобидан қоплаб берилганда ва кейинчалик зарар етказган айбдор шахсга нисбатан қонунга мувофиқ регресс ҳуқуқи юзага келган тақдирда, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари айбдор шахс фаолият юритаётган ёки муқаддам ишлаган давлат органига талабнома киритади.

Зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги талабномани олган давлат органи уч иш куни ичида маблағларни ўзининг бюджетдан ташқари жамғармаси ҳисобидан тегишли компенсация жамғармасига тўлиқ миқдорда ўтказиб беради ва ушбу маблағларни айбдор шахсдан регресс тартибида ундириш чораларини кўради.

Давлат органининг бюджетдан ташқари маблағлари ва харажатлар сметасининг тегишли моддаси бўйича бюджетдан ажратилган маблағлар қолдиғи етарли бўлмаган тақдирда, давлат органи харажатлар сметасига тегишли ўзгартиришлар киритади ҳамда маблағларни белгиланган муддатда ўтказиб беради.

Зарарнинг ўрнини қоплаш учун ўтказиб берилган маблағлар айбдор шахс томонидан ихтиёрий равишда қайтарилмаган тақдирда, давлат органи ушбу маблағларни айбдор шахсдан суд тартибида ундиради.

16-модда. Давлат органига нисбатан регресс ҳуқуқи

Агар суд қарорида ундирувчига етказилган зарарнинг ўрнини давлат органи томонидан қоплаб берилиши белгиланган бўлса, ушбу зарарнинг ўрни тегишли ҳудудий компенсация жамғармасининг маблағлари ҳисобидан қоплаб берилади. Кейинчалик мазкур маблағларни давлат органидан тўлиқ миқдорда регресс тартибида ундириб олиш чоралари кўрилади.

**17-модда. Худудий компенсация жамғармасининг
маблағларидан фойдаланиш тўғрисида
ҳисобот бериш**

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимлари худудий компенсация жамғармасининг маблағларидан фойдаланиш тўғрисида тегишинча Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесига, халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларига бир йилда бир марта ҳисобот тақдим этади.

Худудий ишчи органи худудий компенсация жамғармасининг маблағлари ҳисобидан амалга оширилган тўловлар ва уларни регресс тартибда ундириб олиш тўғрисидаги ҳисоботни Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлигига ҳар чорак якуни бўйича кейинги ойнинг ўнинчи санасига қадар тақдим этади.

Худудий компенсация жамғармаларининг маблағларидан фойдаланиш тўғрисидаги маълумотлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига тақдим этиладиган Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги йиллик ҳисоботида акс эттирилади.

18-модда. Низоларни ҳал этиш

Зарарнинг ўрнини қоплаш соҳасида юзага келадиган низолар қонунчиликда белгиланган тартибда ҳал этилади.

Кузатув кенгашларининг қарорлари, ҳаракатлари ёки ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

Жисмоний ва юридик шахслар билан давлат органларининг зарарнинг ўрнини қоплаш соҳасидаги ўзаро муносабатларида юзага келадиган қонунчиликдаги барча зиддиятлар ҳамда ноаниқликлар жисмоний ва юридик шахсларнинг фойдасига талқин қилинади.

**19-модда. Давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг
қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги
туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш
тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик учун
жавобгарлик**

Давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги қонунчиликни бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўлади.

**20-модда. Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун
ҳужжатларига ўзгартиришлар киритиш**

Ўзбекистон Республикасининг қуйидаги қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар киритилсин:

1. Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 22 сентябрда қабул қилинган 2013–XII-сонли Қонуни билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодекси** (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1995 йил, № 2, 5-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1995 йил, № 12, 269-модда; 1997 йил, № 2, 56-модда, № 9, 241-модда; 1998 йил, № 5–6, 102-модда, № 9, 181-модда; 1999 йил, № 1, 20-модда, № 5, 124-модда, № 9, 229-модда; 2000 йил, № 5–6, 153-модда, № 7–8, 217-модда; 2001 йил, № 1–2, 11, 23-моддалар, № 9–10, 165, 182-моддалар; 2002 йил, № 9, 165-модда; 2003 йил, № 5, 67-модда; 2004 йил, № 1–2, 18-модда, № 9, 171-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2005 йил, № 12, 418-модда; 2006 йил, № 6, 261-модда; 2007 йил, № 4, 166-модда, № 6, 248, 249-моддалар, № 9, 422-модда, № 12, 594, 595, 607-моддалар; 2008 йил, № 4, 177, 187-моддалар, № 9, 482, 484, 487-моддалар, № 12, 636, 641-моддалар; 2009 йил, № 1, 1-модда, № 4, 136-модда, № 9, 335-модда, № 12, 469, 470-моддалар; 2010 йил, № 6, 231-модда, № 9, 334, 336, 337, 342-моддалар, № 12, 477-модда; 2011 йил, № 4, 103, 104-моддалар, № 9, 252-модда, № 12/2, 363-модда; 2012 йил, № 1, 3-модда, № 9/2, 244-модда, № 12, 336-модда; 2014 йил, № 9, 244-модда; 2015 йил, № 8, 310, 312-моддалар, № 12, 452-модда; 2016 йил, № 4, 125-модда, № 9, 276-модда, № 12, 385-модда; 2017 йил, № 3, 47-модда, № 6, 300-модда, № 9, 506, 510-моддалар, № 10, 605-модда; 2018 йил, № 1, 1, 5-моддалар, № 4, 218, 224-моддалар, № 7, 430, 431-моддалар, № 10, 679-модда; 2019 йил, № 1, 3, 5-моддалар, № 2, 47-модда, № 3, 161-модда, № 5, 259, 267-моддалар, № 7, 386-модда, № 8, 469-модда, № 9, 589, 592-моддалар, № 10, 671-модда, № 11, 787, 791-моддалар, № 12, 880, 881, 891-моддалар; 2020 йил, № 3, 204-модда, № 5, 296-модда, № 12, 689-модда; 2021 йил, № 1, 5, 11, 13, 14-моддалар, № 2, 142, 144-моддалар, 4-сонга илова, № 8, 800, 803-моддалар, № 9, 903-модда, № 10, 973-модда, № 12, 1193-модда; 2022 йил, № 2, 81-модда, № 3, 216-модда, № 4, 337-модда, № 6, 575-модда; 2023 йил, № 3, 184, 185-моддалар, № 4, 265, 269-моддалар, № 5, 319-модда, № 9, 713-модда; 2024 йил, № 1, 8-модда, № 2, 115-модда, № 9, 964-модда, № 10, 1070, 1073, 1077, 1083-моддалар, № 12, 1280, 1286, 1292-моддалар; 2025 йил, № 1, 8-модда, № 2, 196, 201-моддалар, № 3, 376-модда) **305-моддасининг матни** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Ушбу Кодекс 304-моддасининг 1, 3, 4, 5 ва 6-бандларида кўрсатилган зиён миқдори иқтисодиёт ва молия органларининг ҳисоб-китобларига асосан, 2-бандида кўрсатилган зиён миқдори

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлимларининг ҳисоб-китобларига асосан аниқланади ҳамда мазкур зиённинг ўрни конунда белгиланган тартибда давлат бюджети ҳисобидан қопланади».

2. Ўзбекистон Республикасининг 1995 йил 21 декабрда қабул қилинган 163–I-сонли ва 1996 йил 29 августда қабул қилинган 256–I-сонли конунлари билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1996 йил, 2-сонга илова, № 11–12; 1997 йил, № 2, 56-модда, № 9, 241-модда; 1998 йил, № 5–6, 102-модда; 1999 йил, № 1, 20-модда, № 9, 229-модда; 2001 йил, № 1–2, 23-модда, № 9–10, 182-модда; 2002 йил, № 1, 20-модда, № 9, 165-модда; 2003 йил, № 1, 8-модда, № 5, 67-модда; 2004 йил, № 1–2, 18-модда, № 5, 90-модда, № 9, 171-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2006 йил, № 4, 154-модда, № 9, 494, 498-моддалар; 2007 йил, № 1, 3, 5-моддалар, № 4, 156, 164-моддалар, № 8, 367-модда, № 9, 416-модда, № 12, 598, 608-моддалар; 2008 йил, № 4, 192-модда, № 12, 640-модда; 2009 йил, № 9, 337-модда; 2010 йил, № 9, 335, 337, 340-моддалар; 2011 йил, № 12/2, 363, 364, 365-моддалар; 2012 йил, № 4, 106, 109-моддалар, № 12, 336-модда; 2013 йил, № 10, 263-модда; 2014 йил, № 5, 130-модда, № 12, 343-модда; 2015 йил, № 8, 310, 312-моддалар; 2016 йил, № 4, 125-модда; 2017 йил, № 4, 137-модда, № 9, 510-модда, № 12, 773-модда; 2018 йил, № 1, 4-модда, № 4, 224-модда, № 7, 433-модда, № 10, 673-модда; 2019 йил, № 3, 161, 166-моддалар, № 5, 267-модда, № 10, 671-модда, № 12, 880, 886-моддалар; 2020 йил, № 1, 3, 4-моддалар, № 10, 593-модда; 2021 йил, 4-сонга илова, № 8, 801-модда, № 10, 968-модда; 2022 йил, № 2, 79-модда, № 3, 217, 218-моддалар, № 4, 340-модда, № 5, 464-модда, № 6, 570, 577-моддалар, № 11, 1061, 1062-моддалар; 2023 йил, № 10, 795-модда, № 11, 921-модда; 2024 йил, № 2, 111, 114-моддалар, № 6, 530-модда, № 9, 960-модда, № 11, 1193-модда; 2025 йил, № 2, 188, 194-моддалар, № 4, 522-модда, № 6, 730-модда) **15-моддасининг биринчи қисми** қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«Давлат органи ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи томонидан конунчиликка мувофиқ бўлмаган ҳужжат қабул қилиниши, шунингдек улар мансабдор шахсларининг гайриқонуний ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) натижасида фуқарога ёки юридик шахсга етказилган зарарнинг ўрни давлат томонидан ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи томонидан қопланиши лозим. Бундай зарарнинг ўрни конунда белгиланган тартибда тегишли мақсадли жамғармаларнинг маблағлари, давлат органининг бюджетдан ташқари маблағлари ёки фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органининг маблағлари ҳисобидан қопланади».

3. Ўзбекистон Республикасининг 2001 йил 29 августда қабул қилинган «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги 258–II-сонли Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 2001 йил, № 9–10, 169-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2007 йил, № 8, 367-модда, № 12, 598-модда; 2008 йил, № 4, 184, 187-моддалар; 2009 йил, № 1, 1-модда; 2010 йил, № 9, 337, 340-моддалар; 2012 йил, № 12, 336-модда; 2014 йил, № 5, 130-модда; 2015 йил, № 8, 312-модда, № 12, 452-модда; 2016 йил, № 9, 276-модда; 2017 йил, № 9, 510-модда; 2018 йил, № 1, 1, 4, 5-моддалар; 2019 йил, № 2, 47-модда, № 5, 267-модда, № 7, 389-модда, № 8, 469-модда, № 10, 671-модда, № 12, 880-модда; 2021 йил, 4-сонга илова, № 8, 800, 803-моддалар; 2022 йил, № 4, 337-модда, № 6, 570-модда; 2023 йил, № 4, 269-модда; 2024 йил, № 2, 111-модда, № 8, 827-модда, № 10, 1073-модда; 2025 йил, № 4, 522-модда, № 6, 729-модда) **48⁷-моддасининг матни** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ундирувни Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг ва бюджет ташкилотларининг пул маблағларига қаратиш «Давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга ҳилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган Ижро ҳужжатлари бўйича ундирувни Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг, бюджет ташкилотларининг маблағларига қаратиш тартиби тўғрисидаги низомда белгиланган хусусиятлар ҳисобга олинган ҳолда ушбу Қонунга мувофиқ амалга оширилади».

4. Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 22 январда қабул қилинган ЎРҚ–460-сонли Қонуни билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик процессуал кодекси** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2018 йил, 1-сонга 1-илова, № 10, 672-модда; 2019 йил, № 3, 166-модда, № 5, 261-модда, № 9, 592-модда, № 10, 671-модда, № 11, 791, 792-моддалар, № 12, 880-модда; 2020 йил, № 1, 1, 3-моддалар, № 3, 198, 199-моддалар; 2021 йил, № 1, 8-модда, 4-сонга илова, № 8, 803-модда, № 9, 903-модда; 2022 йил, № 3, 216-модда, № 8, 787-модда; 2023 йил, № 4, 269-модда, № 12, 1007-модда; 2024 йил, № 2, 115-модда, № 8, 827-модда, № 9, 964, 969-моддалар, № 11, 1191-модда, № 12, 1280, 1286-моддалар; 2025 йил, № 1, 8-модда, № 3, 373-модда, № 6, 729-модда) **449-моддасининг биринчи қисми** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Жиноят содир қилиш натижасида етказилган зарарнинг, давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга ҳилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш, алиментларни ундириш, майиб бўлганлик ёки соғлиққа бошқача шикаст етганлик, шунингдек боқувчи вафот этганлиги натижасида

кўрилган зарарнинг ўрнини қоплаш, ходим билан меҳнат шартномасини ғайриқонуний равишда бекор қилиш ёхуд ходимни ғайриқонуний равишда бошқа ишга ўтказишда ёки суднинг ишга тиклаш тўғрисидаги ҳал қилув қарорини бажармаганликда айбдор бўлган мансабдор шахслардан пул суммаларини ундириш, давлат даромадига пул маблағларини ундириш ҳолларида суд ўз ташаббусига кўра ижро варақасини ижро этиш учун юборади».

5. Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 24 январда қабул қилинган ЎРҚ–461-сонли Қонуни билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2018 йил, 1-сонга 2-илова, № 7, 433-модда, № 10, 672-модда; 2019 йил, № 3, 166-модда, № 5, 261, 266-моддалар, № 9, 592-модда, № 10, 671-модда, № 11, 791-модда, № 12, 880-модда; 2020 йил, № 1, 1-модда, № 3, 198-модда, № 10, 593-модда; 2021 йил, № 1, 10-модда, 4-сонга илова, № 8, 803-модда, № 9, 903-модда; 2022 йил, № 3, 216-модда, № 5, 463-модда, № 6, 577-модда, № 8, 787-модда; 2023 йил, № 4, 269-модда, № 12, 1008-модда; 2024 йил, № 2, 111-модда, № 9, 964, 969-моддалар, № 12, 1280, 1286-моддалар; 2025 йил, № 3, 373-модда, № 6, 729-модда) **336-моддасининг саккизинчи қисми** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Бюджетга маблағларни ундириш, давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш юзасидан ижро варақаси қарздор турган жойдаги давлат ижрочисига суд ҳужжати қонуний кучга кирганидан кейин беш кун ичида юборилади».

6. Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 25 январда қабул қилинган ЎРҚ–462-сонли Қонуни билан тасдиқланган **Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодекси** (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2018 йил, 1-сонга 3-илова, № 10, 672-модда; 2019 йил, № 5, 261-модда, № 9, 592-модда, № 11, 791-модда, № 12, 880-модда; 2020 йил, № 1, 1-модда, № 3, 198-модда; 2021 йил, № 1, 9-модда, 4-сонга илова, № 8, 800, 803-моддалар, № 9, 903-модда; 2022 йил, № 8, 787-модда, № 12, 1188-модда; 2023 йил, № 3, 185-модда, № 4, 269-модда, № 11, 923-модда, № 12, 1009-модда; 2024 йил, № 2, 115-модда, № 9, 964, 969-моддалар, № 12, 1286-модда; 2025 йил, № 3, 373-модда, № 6, 729-модда) **278-моддасининг еттинчи қисми** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Бюджетга маблағларни ундириш, давлат органининг ёки унинг мансабдор шахсининг қонунга хилоф қарори, ҳаракати ёхуд ҳаракатсизлиги туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш юзасидан ижро варақаси қарздор турган жойдаги давлат ижрочисига суд ҳужжати қонуний кучга кирганидан кейин беш кун ичида юборилади».

7. Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 2 декабрда қабул қилинган «Ер участкаларини компенсация эвазига жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйиш тартиб-таомиллари тўғрисида»ги ЎРҚ-781-сонли Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Ахборотномаси, 2022 йил, № 6, 576-модда; 2024 йил, № 8, 830-модда, № 10, 1072-модда) 7-моддасининг иккинчи қисмига қуйидаги ўзгартиришлар киритилсин:

иккинчи ва учинчи хатбошилар қуйидаги мазмундаги **иккинчи, учинчи ва тўртинчи хатбошилар** билан алмаштирилсин:

«тегишинча Қорақалпоғистон Республикаси республика бюджетининг, вилоятлар вилоят бюджетларининг ва Тошкент шаҳри шаҳар бюджетининг захира жамғармалари маблағларининг ўн беш фоизидан кам бўлмаган миқдордаги маблағлари;

Қорақалпоғистон Республикаси республика бюджетининг, вилоятлар вилоят бюджетларининг ва Тошкент шаҳри шаҳар бюджетининг қўшимча манбалари маблағлари;

тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни электрон савдо платформасида реализация қилишдан келиб тушган, Қорақалпоғистон Республикаси бюджетининг, вилоятлар ҳамда Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетларининг махсус ғазна ҳисобварақларига қўшимча манбалар сифатида ўтказиладиган маблағлар»;

тўртинчи ва бешинчи хатбошилар тегишинча **бешинчи ва олтинчи хатбошилар** деб ҳисоблансин.

21-модда. Ушбу Қонуннинг ижросини, етказилишини, моҳияти ва аҳамияти тушунтирилишини таъминлаш

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ва бошқа манфаатдор ташкилотлар ушбу Қонуннинг ижросини, ижрочиларга етказилишини ҳамда моҳияти ва аҳамияти аҳоли ўртасида тушунтирилишини таъминласин.

22-модда. Қонунчиликни ушбу Қонунга мувофиқлаштириш

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

ҳукумат қарорларини ушбу Қонунга мувофиқлаштиради;

ҳудудий кузатув кенгашларининг шакллантирилиши ва фаолиятини амалга ошириш тартибини уч ойлик муддатда тасдиқласин;

республика ижро этувчи ҳокимият органлари ушбу Қонунга зид бўлган ўз норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

23-модда. Ушбу Қонуннинг кучга кириши

Ушбу Қонун расмий эълон қилинган кундан эътиборан олти ой ўтгач кучга киради.

**Ўзбекистон Республикасининг
Президенти**

Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри,
2026 йил 27 июль
№ ЎРҚ–1161

ИККИНЧИ БЎЛИМ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОН ВА ҚАРОРЛАРИ

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 27 » июль

№ ПК–279

Тошкент шаҳрини 2026–2027 йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

Тошкент шаҳрида юқори ва барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш борасида тадбиркорлик фаолияти учун қулай шарт-шароитлар яратиш, шу жумладан, хизмат кўрсатиш соҳасидаги мавжуд захира ва имкониятлардан самарали фойдаланиш ҳамда туристик салоҳиятни рўёбга чиқариш орқали аҳоли бандлигини таъминлаш ва даромадларини ошириш мақсадида **қарор қиламан:**

I. Мақсадлар

1. Қуйидагилар Тошкент шаҳрини **2026–2027 йилларда комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг** асосий мақсадлари этиб белгилансин:
 - (а) 2026 йилда ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми 11,7 фоизга, саноат ишлаб чиқариш ҳажми 8,5 фоизга, бозор хизматлари ҳажми 19 фоизга, қурилиш ишлари ҳажми 17,3 фоизга ўсишини таъминлаш;
 - (б) 2026 йилда **9 миллиард АҚШ доллари**, 2027 йил якунига қадар **10 миллиард АҚШ доллари** миқдоридаги тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш;
 - (в) тарихий, маданий ва кўнгилочар объектларни ташкил этиш орқали туристлар оқимини кўпайтириш.
2. Тошкент шаҳрининг 2026–2027 йилларга мўлжалланган ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми ва унинг таркиби бўйича прогноз параметрлари **1-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

- 3.** Тошкент шаҳар ҳокимлигига пойтахтни ривожлантириш билан боғлиқ стратегия ва дастурларни ҳамда уларнинг “йўл харитаси”ни ишлаб чиқиш, уни амалга ошириш ва натижаларини тақдим этиб бориш мақсадида халқаро консалтинг компаниялари ҳамда экспертларни “таклиф сўрови” орқали Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан жалб қилишга рухсат этилсин.

II. Саноатни ривожлантириш чора-тадбирлари

- 4.** Белгилансинки, **2031 йил 1 январга қадар** Тошкент шаҳрида, эксперимент тариқасида, қуйидаги тартиб жорий қилинади:

(а) барча туманларни махсус иқтисодий ва саноат зоналари билан боғлаш, уларнинг салоҳиятини ошириш ва янги лойиҳаларни кўпайтириш мақсадида:

(i) ҳар бир туманга лойиҳаларни жойлаштириш учун махсус иқтисодий ва саноат зоналари ҳудудидан Тошкент шаҳар ҳокими қарори билан ер майдонлари бириктирилади;

(ii) Тошкент шаҳрининг бошқа туманида юридик шахс сифатида давлат рўйхатидан ўтган тадбиркорлик субъектининг барча ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш ва бошқа тижорат фаолияти махсус иқтисодий ва саноат зоналари ҳудудида амалга оширилган тақдирда, ушбу тадбиркорлик субъектига махсус иқтисодий ва саноат зоналари иштирокчиси мақоми берилади ҳамда унга ушбу мақом билан боғлиқ барча имтиёзлар ва преференциялар қўлланади;

(б) Давлат активларини бошқариш агентлиги, “Тошкент инвест компанияси” АЖ (кейинги ўринларда – Компания) ҳамда махсус иқтисодий зоналар ва саноат зоналари дирекциялари томонидан “таклиф сўрови” орқали лойиҳа ташкилотларини жалб қилиб, ер участкалари ва давлат кўчмас мулк объектлари қурилиш учун рухсат берувчи ва лойиҳа ҳужжатлари расмийлаштирилган ҳолда тайёр бизнес (кейинги ўринларда – тайёр бизнес) шаклида электрон онлайн аукцион савдоларига чиқарилиши мумкин. Бунда:

- (i) лойиҳа ҳужжатини расмийлаштириш билан боғлиқ харажатлар тайёр бизнеснинг бошланғич нархига қўшилади;
- (ii) ушбу харажатлар электрон онлайн аукцион савдолари натижасида тушган маблағлар ҳисобидан қопланади;
- (в) Тошкент шаҳар ҳокимининг қарорига асосан ер участкалари ва муниципал кўчмас мулк объектлари тўғридан-тўғри Компанияга унинг устав капиталидаги давлат улушини ошириш ҳисобига берилиши мумкин. Бунда Компанияга муниципал кўчмас мулк объектлари йўқ қилиш (утилизация қилиш) қийматида ва ер участкалари ижара ҳуқуқининг қийматига ер солиғи ставкасига камайтирувчи коэффициентларнинг энг юқори миқдорини қўллаш орқали аниқланадиган қийматда берилади;
- (г) Компанияга унинг устав капиталига берилган ер участкалари ва муниципал кўчмас мулк объектлари негизида Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳамда қонунчиликда тақиқланмаган бошқа маблағлар ҳисобидан тайёр объектларни қуриб ёки реконструкция қилиб, электрон онлайн аукцион савдоларида сотиш ҳуқуқи берилади. Бунда Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармасидан олинган маблағлар объектларни сотишдан тушган маблағлар ҳисобидан қопланади;
- (д) бир ер участкаси ёки давлат кўчмас мулк объекти негизида икки ёки ундан ортиқ тайёр бизнес шаклидаги лойиҳалар тайёрланиб, улар электрон онлайн аукцион савдоларга чиқарилиши мумкин;
- (ж) давлат кўчмас мулк объектлари ва ер участкаларига тайёр бизнес шаклида расмийлаштирилган қурилишга рухсат берувчи барча ҳужжатлар электрон онлайн аукцион савдолари натижалари бўйича аукцион ғолибига расмийлаштирилган ҳисобланади ва аукцион ғолибидан ушбу ҳужжатларни олиш билан боғлиқ тўлов ундирилмайди. Бунда муҳандислик-коммуникация тармоқлари ва транспорт инфратузилмасини яратиш харажатларининг бир қисми бўйича тўловлар (кейинги ўринларда – инфратузилма тўловлари) юзасидан шартнома аукцион натижаларига асосан Компания ва аукцион ғолиби ўртасида имзоланади;

- (з) реновация лойиҳасини амалга ошириш самарадорлигини таъминлаш, реновация ҳудудидаги мулкдорлар ҳуқуқларини ишончли ҳимоя қилиш мақсадида Компания томонидан реновация ҳудудидаги мулкдорларга компенсация ва ижара сифатида тақдим этиладиган “квартиралар банки” шакллантирилади. Бунда:
- (i) “квартиралар банки”ни шакллантириш учун турар ва нотурар жойлар “таклиф сўрови” орқали харид қилинади;
 - (ii) реновация ҳудудидаги мулкдорларга компенсация ҳисобига ва ижарага бериш ҳамда бошқача тарзда тасарруф қилиш тартиби Халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши томонидан тасдиқланиши мумкин;
 - (iii) Компанияга “квартиралар банки”ни шакллантиришда Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ва қонунчилик ҳужжатлари билан тақиқланмаган бошқа манбалардан фойдаланишга рухсат этилади;
- (и) инвестор ва Компания билан биргаликда инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш учун ташкил этилган тадбиркорлик субъектларини текшириш Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакилни хабардор қилишдан олдин Тошкент шаҳар ҳокимлиги билан келишилади, бундан инсон ҳаёти ва соғлиғига бевосита хавф солувчи омиллар мавжуд бўлган ҳолатлар мустасно;
- (к) давлат-хусусий шериклик лойиҳалари соддалаштирилган тартибда электрон онлайн аукцион савдолари орқали реализация қилинганда, аукцион натижалари бўйича баённома давлат-хусусий шериклик битимини ваколатли органдан рўйхатдан ўтказишга асос бўлади.

5. Белгилансинки:

- (а) “Тошкент шаҳар саноат зоналари дирекцияси” ва “Индустриал ҳудудни бошқариш дирекцияси” давлат муассасалари ҳамда “Тошкент инвест компанияси” АЖ томонидан **2-иловадаги** бино ва иншоотлар ҳамда ер майдонларида **3-иловага** мувофиқ механизм асосида **кўп қаватли саноат объектлари** барпо этилади;

- (б) барпо этиладиган кўп қаватли саноат объектларида ишлаб чиқаришни ташкил этиш мақсадида лойиҳа қийматидан қатъи назар тадбиркорлик субъектларига майдони 1 000 метр квадратгача бино ва иншоотлар ҳамда уларнинг бир қисмини харид қилиш учун Саноатни ривожлантириш жамғармаси ҳисобидан тижорат банклари орқали 7 йил муддатга, шундан 2 йилгача имтиёзли давр билан миллий валютада йиллик 10 фоиз ставкада кредитлар ажратилади. Бунда тижорат банкининг маржаси 4 фоиз миқдорида белгиланади;
- (в) кўп қаватли саноат объектлари ҳудудида **дуал таълим** тизими жорий этилади, **коворкинг, бизнес, маркетинг ва тадқиқот марказлари, замонавий меҳмонхоналар, ётоқхона, лаборатория, омборхона ва ёрдамчи мажмуалар, умумий овқатланиш мажмуалари** барпо этилади ҳамда божхона, солиқ, сертификат ва рухсат берувчи бошқа ҳужжатларни расмийлаштиришга кўмаклашувчи ҳамда бухгалтерия ва аудит хизматларини кўрсатувчи марказ ташкил этилади;
- (г) Халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши қарорига асосан саноат соҳаси инфратузилма тўловидан озод қилинганлигини ҳисобга олиб, мазкур қарорга **3-иловага** мувофиқ кўп қаватли саноат объектлари ҳудудида қуриладиган, ушбу банднинг “в” кичик бандида назарда тутилган объектларни барпо этишда тадбиркорлик субъектлари инфратузилма **тўловидан озод қилинади.**

III. Тошкент шаҳри инфратузилмасини яхшилаш чора-тадбирлари

6. “**Ўн беш минутлик шаҳар**” замонавий урбанистик концепциясини амалга ошириш мақсадида:

- (а) Ўрмон ва яшил ҳудудларни кўпайтириш, чўлланишга қарши курашиш агентлиги **10 миллиард сўм** маблағ ҳисобидан Тошкент шаҳар давлат ўрмон хўжалигига ажратиладиган ер майдонларида:
- (i) замонавий-интенсив кўчатхона барпо этиш, манзарали дарахт ва бута кўчатларини етиштириш;

- (ii) яшил белбоғ ва яшил боғлар барпо этиш;
 - (iii) жорий йил куз мавсумидан бошлаб Тошкент шаҳридаги аҳоли яшаш пунктларидан 15 дақиқалик пиёда масофада, шу жумладан, устувор равишда кўп квартирали уйларга туташ бўлган бўш ер участкаларида намунавий тарзда кичик яшил боғлар ташкил қилиш;
 - (iv) ажратилган маблағларнинг самарали сарфланишини таъминлаш чораларини кўрсин;
- (б) Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги Ўрмон ва яшил ҳудудларни кўпайтириш, чўлланишга қарши курашиш агентлиги ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлиги билан биргаликда:
- (i) кўп квартирали уйларга туташ бўлган бўш ер участкаларида барпо этилган яшил боғларнинг кўп квартирали уйларнинг мулкдорларига ва бошқарувчиларига шартнома асосида бириктирилишини таъминласин;
 - (ii) аҳолининг барпо этилган яшил боғлардан унумли фойдаланишини ташкил этиш мақсадида кўп квартирали уйларнинг мулкдорлари ва бошқарувчилари томонидан шартнома шартларига мувофиқ яшил боғларни сақлаш, парвариш қилиш, касаллик ва зараркунандаларга қарши курашиш тадбирларининг амалга оширилиши устидан доимий мониторинг олиб борилишини таъминласин;
 - (iii) яшил боғлар ва яшил жамоат паркларини барпо этишга кўп квартирали уйларнинг бошқарувчиларини ҳамда турар ва нотурар жой мулкдорларини жалб қилиш мақсадида жамоатчиликка лойиҳанинг мазмун-моҳиятини дарахт экиш мавсумига қадар доимий равишда тарғиб қилиб борсин.

7. Белгилансинки:

- (а) реновация лойиҳалари амалга ошириладиган ҳудуддаги:
- (i) давлат кўчмас мулк объектлари Тошкент шаҳар ҳокимининг қарорига асосан Компания устав капиталига Тошкент шаҳар ҳокимлигининг улушини ошириш ҳисобига йўқ қилиш (утилизация қилиш) қийматида берилади;

- (ii) давлат иштирокидаги корхоналарнинг бошқарув органлари қарорига асосан уларга тегишли кўчмас мулк объектлари мустақил баҳоловчи ташкилотлар томонидан аниқланадиган қийматда Компанияга сотиб олиш тўловларини уч йил давомида бўлиб-бўлиб тўлаш шarti билан тўғридан-тўғри сотилади;
- (б) реновация лойиҳаси доирасида Компанияга инвесторлар ва пудрат ташкилотларини жалб қилган ҳолда Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳамда қонунчиликда тақиқланмаган бошқа маблағлар ҳисобидан объектларни қуриб ёки реконструкция қилиб электрон онлайн аукцион савдолари орқали сотишга рухсат берилади. Бунда реновация ҳудудидаги тайёр бизнес шаклидаги лойиҳани қурилиш-монтаж ишларини бажариш бўйича пудрат ташкилотлари белгиланган тартибда танлаб олинади.
8. Тошкент шаҳрида сув ресурсларини замонавий ёндашув асосида бошқариш, сув балансини юритиш ва улардан самарали, шу жумладан, қайта фойдаланиш мақсадида Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузурида Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан молиялаштириладиган давлат муассасаси шаклида Сув ресурсларини бошқариш маркази ташкил этилсин ва унга 4-иловага мувофиқ вазифалар юклансин.
9. Тошкент шаҳар ҳокимлигининг **2031 йилга қадар**, шу жумладан, хорижий инвесторни жалб этган ҳолда “Тошкент шаҳрида ёпиқ дренаж тизими ва янги каналларни қуриш, канал ва коллекторларни таъмирлаш, яшил ҳудудларни суғориш учун ёмғир сувини йиғадиган иншоотлар барпо қилиш” лойиҳасини давлат-хусусий шериклик шартлари асосида амалга ошириш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин. Бунда:
- (а) Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги Тошкент шаҳар каналлардан фойдаланиш ва уларга туташ ҳудудларни ободонлаштириш бошқармаси қурилиш ишлари бўйича буюртмачи этиб белгиланади;
- (б) лойиҳани амалга ошириш учун зарур маблағлар хорижий инвестор томонидан жалб этилишига рухсат берилади.

IV. Савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги чора-тадбирлар

10. Иқтисодиётда давлат иштирокини қисқартириш, аҳоли ва тадбиркорлар учун муносиб шарт-шароитлар яратиш мақсадида хўжалик жамияти бошқарув органларининг қарорлари асосида оммавий савдоларга чиқариладиган бозорлар ва савдо комплекслари ҳамда уларнинг шохобчалари рўйхати **5-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

11. Давлат активларини бошқариш агентлиги ҳамда Тошкент шаҳар ҳокимлигининг мазкур қарорга 5-иловада келтирилган объектларни **савдога чиқаришда** Компанияни буюртмачи сифатида белгилаш ҳамда савдоларни қўйидаги механизмлар асосида амалга ошириш бўйича таклифига розилик берилсин:

(а) бозор ва савдо комплекслари тегишли хўжалик жамияти бошқарув органларининг қарорларига мувофиқ **Компания** билан тузиладиган топшириқ шартномасига асосан **Компания** томонидан тайёр бизнес шаклида ишлаб чиқилган лойиҳа асосида савдоларга чиқарилади, бунда:

(i) бозор ва савдо комплекслари бўйича мастер режани ишлаб чиқиш Компания томонидан Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилади;

(ii) бозор ва савдо комплексларини сотишдан тушган маблағларнинг 1 фоизи ҳамда савдога чиқариш харажатлари Компанияга ўтказиб берилади;

(б) бозор ва савдо комплексларини савдога чиқаришда улар ўрнида замонавий экобозор, савдо ва хизмат кўрсатиш, кўнгилочар марказлар ҳамда кўп қаватли автотураргоҳ ташкил этиш шarti белгиланади;

(в) бозор ва савдо комплекслари бинолари мазкур қарорнинг 4-банди “в” ва “г” кичик бандларида назарда тутилган механизм асосида уларнинг устав фондидаги давлат улушини камайтириш ҳисобига Компанияга ўтказилиб, улар негизда лойиҳалар амалга оширилиши мумкин.

12. Белгилансинки, хусусий секторни жалб этиш орқали давлатга қарашли ижтимоий соҳа объектларидан самарали фойдаланиш, уларнинг молиявий имкониятларини кенгайтириш ва даромадларини ошириш мақсадида ижтимоий соҳа объектларини давлат тасарруфидан чиқармаган ҳолда улардан қуйидаги механизмлар орқали хусусий сектор томонидан фойдаланилишига рухсат этилади:

(а) ижтимоий соҳа объектларидаги бўш турган бино ва иншоотларни 5 йилгача ушбу соҳада фойдаланиш учун ижарага бериш;

(б) ижтимоий соҳа объектларига туташ бўш турган ер участкалари негизда ушбу соҳада фойдаланиладиган объектларни барпо этган ҳолда объектни давлатга топшириб, улардан 10 йилгача текин фойдаланиш.

V. Туризм соҳасидаги чора-тадбирлар

13. Тошкент шаҳрида **2030 йилга қадар гастронимик ва туризм, сояли сайр ва туну кун ишлайдиган кўчаларни ташкил этишнинг асосий кўрсаткичлари** 6-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

14. Иқтисодиёт ва молия вазирлиги Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва Туризм қўмитаси билан биргаликда Тошкент шаҳрида 2026 йилда аҳоли гавжум, гастронимик, туризм ҳамда соҳил бўйидаги кўчаларда лойиҳаларни амалга оширишга 2026 йилда Давлат бюджетида назарда тутилган маблағлардан иқтисод қилинган қисми ҳисобидан **175 миллиард сўм маблағ** ажратиш чораларини кўрсин.

15. Тошкент шаҳар ҳокимлигининг шаҳар марказий ва туризм кўчалари, хиёбонлар, пойтахт аҳолиси ва меҳмонлари ташриф буюрадиган объектлар атрофида замонавий лойиҳалар асосида **2026 йилда 100 та** санитария-гигиена шохобчасини соддалаштирилган тартибда давлат-хусусий шериклик шартлари асосида ташкил этиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

16. Белгилансинки:

- (а) санитария-гигиена шохобчаларини жойлаштириш учун ер участкалари Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан ишлаб чиқиладиган лойиҳалар асосида соддалаштирилган тартибда давлат-хусусий шериклик шартлари асосида электрон онлайн аукцион савдоларига чиқарилади;
- (б) Тошкент шаҳар ҳокимлиги томонидан электрон онлайн аукцион савдоларида ғолиб бўлган тадбиркорлик субъектлари қурадиган янги санитария-гигиена шохобчалари марказлашган ичимлик ва оқова сув тармоқларига белгиланган тартибда улаб берилади.

17. Туризм қўмитаси Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва Ёшлар ишлари агентлиги билан биргаликда ҳар ойда туристларни жалб қилиш мумкин бўлган камида **30 та** объект тўғрисидаги маълумот, расм ва видеоларнинг халқаро хариталарга киритиб борилишини таъминласин.

18. Тошкент шаҳар ҳокимлигига маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан Тошкент шаҳрининг онлайн харитасига шаҳар инфратузилмаси, қурилиш, ижтимоий ҳамда бошқа объектларга оид маълумотларни шакллантириб, 3D шаклида жойлаштириш мақсадида мобил хариталаш (mapping) ва лазерли сканерлаш мажмуаси билан жиҳозланган махсус автомобиль ва SLAM асосидаги 3D сканерлаш қурилмаларини “таклиф сўрови” орқали харид қилишга рухсат берилсин.

VI. Ёшларни қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари

19. Ёшлар ишлари агентлиги Тошкент шаҳар ҳокимлиги билан биргаликда:

- (а) Олмазор туманида жойлашган Ёшлар маркази биносида ёшларнинг истиқболли стартап лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш, хорижий тиллар ва замонавий касбларга ўқитиш, китобхонлик маданиятини ривожлантириш йўналишларида **Ёшлар креатив паркини ташкил этсин**. Бунда Ёшлар креатив паркида ишлаб чиқилган лойиҳалар ва ташаббусларга IT-парк ҳамда креатив паркларга берилган имтиёз ва преференциялар қўлланилади;

(б) лойиҳани ташкил этиш билан боғлиқ харажатларнинг “Yoshlar ventures” венчур жамғармасига ажратилган маблағлар доирасида, Тошкент шаҳар маҳаллий бюджетининг қўшимча манбалари ҳамда туман “Ёшлар дафтари” жамғармаси маблағлари ҳисобидан тенг улушларда қопланишини таъминласин.

20. Белгилансинки:

(а) китоблар савдосини ташкил этиш учун тақдим этиладиган муниципал мулк ҳисобланган **бино ва иншоотлар** Тошкент шаҳар ҳокими қарори билан китоблар савдосини амалга оширувчи тадбиркорлик субъектларига 5 йил муддатга **текин фойдаланиш ҳуқуқи асосида тўғридан-тўғри берилади;**

(б) “Тошкент китоб тижорат” уюшмасига аъзо бўлган китоблар савдосини амалга оширувчи тадбиркорлик субъектларига аҳоли гавжум жойларда, бозорларда, йирик савдо марказларида, шоҳ кўчаларда енгил конструкцияли китоб дўконларини ўрнатиш, “Book safe”ларни ташкил қилиш, пойтахтда барпо этилаётган 24 соат мобайнида туну кун фаолият юритадиган сайилгоҳларда “**китоб кўчаси**” фаолиятини йўлга қўйишга рухсат берилади;

(в) майдони **5 минг метр квадратдан ортиқ** савдо марказларида **китоб дўконларини** ташкил этишнинг **мажбурий тартиби жорий қилинади;**

(г) йилига камида 3 минг нафар фуқарони дуал таълим асосида текин ўқитаётган саноат ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги тадбиркорлик субъектларига, истисно тариқасида, Касбий таълим агентлиги билан келишган ҳолда Тошкент шаҳар ҳокими қарори билан:

(i) техникум ва бошқа давлат мулки объектларининг бино ва иншоотлари уларни таъмирлаш ва жиҳозлаш шарти билан 10 йил муддатгача текин фойдаланиш ҳуқуқи билан берилиши мумкин;

(ii) 1 500 метр квадратгача бўлган бўш ер майдонларида бино ва иншоот барпо этиш, уни давлатга топшириш ҳамда кейинчалик ундан 15 йил муддатгача текин фойдаланиш шарти билан лойиҳани амалга ошириш ҳуқуқи берилади.

VII. Давлат мулки ва ер участкаларидан самарали фойдаланиш

21. Тошкент шаҳар ҳокимлигининг Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги Ободонлаштириш бош бошқармасига ажратилган, ҳозирда фойдаланилмаётган Тошкент вилояти Зангиота тумани Чифатой-Оқтепа қишлоғида жойлашган 50 гектар бўш ер участкаси негизда қуйидагиларни назарда тутувчи давлат-хусусий шериклик лойиҳасини (кейинги ўринларда – ДХШ лойиҳаси) амалга ошириш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин:

- (а) томчилатиб суғориш тизимлари билан жиҳозланган кўчат етиштириш бўйича питомник ташкил этиш;
- (б) лойиҳани амалга оширишда Тошкент шаҳар ҳокимлигини давлат шериги этиб белгилаш ва хусусий шерик билан давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги битимни имзолаш;
- (в) хусусий шерикка ер участкасини давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги битимнинг амал қилиш муддатига (25 йилгача бўлган даврга) фойдаланиш мақсадини сақлаган ҳолда мақсадли фойдаланиш учун ижара ҳуқуқи асосида бериш.

22. Давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги битимда қуйидагилар инобатга олинсин:

- (а) хусусий шерик томонидан 10 миллион АҚШ доллари миқдоригача инвестиция киритиш, ҳар йили камида 5 минг дона манзарали дарахт ва 35 миллион дона бута кўчатларини етиштириш ва етказиб бериш;
- (б) ДХШ лойиҳаси доирасида замонавий ландшафт, флористика ва декоратив ҳовузлар дизайни бўйича “шоурум”лар ташкил этиш, маҳаллий аҳоли учун янги иш ўринлари яратиш, маҳорат дарслари, тажриба алмашиш ва ўқув тренингларини йўлга қўйиш;
- (в) ер участкасида фақат питомник барпо этиш билан боғлиқ бино ва иншоотлар қурилишига рухсат бериш, шунингдек, ДХШ лойиҳаси якунлангач, барча бино ва иншоотлар демонтаж қилиниб, ер участкасини кейинчалик мақсадли фойдаланиш учун яроқли ҳолатга келтириш;

- (г)** хусусий шерик ўз мажбуриятларини бажармаган ёки лойиҳани амалга оширишдан воз кечган тақдирда, мазкур ДХШ лойиҳасини соддалаштирилган тартибда тўғридан-тўғри бошқа хусусий шерик билан амалга ошириш, бунда янги хусусий шерик аввалги шартлар асосида барча мажбуриятларни тўлиқ қабул қилади;
- (д)** давлат шеригининг улушини ер участкасига ижара ҳуқуқининг ер солиғи қиймати асосида ҳисобланадиган қийматда белгилаш, бунда баҳолаш тартиби амалдаги қонунчиликка мувофиқ амалга оширилади;
- (ж)** ДХШ лойиҳаси доирасида Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва унинг тузилмалари, шунингдек, давлат шериги билан тўғридан-тўғри шартномалар тузишга рухсат этилиши, шу жумладан, хусусий шерик томонидан етиштирилган маҳсулотни давлат шеригига фойда тақсимоли доирасида сотиш имкониятини бериш, бунда давлат шеригига бериладиган маҳсулотнинг нархи аниқланган ўртача бозор нархидан камида 10 фоиз арзон қийматда берилади;
- (з)** ДХШ лойиҳаси амал қилиш даврида заруратга кўра Фуқароларга хизмат кўрсатиш бошқармасининг сўровига асосан қабристон ташкил этиш учун талаб этиладиган ер участкаси қайтарилиши мумкин. Бунда ДХШ лойиҳаси бўйича битим муддати тугагандан сўнг ер участкаси Тошкент шаҳар ҳокимлиги ихтиёрига қабристон ташкил этиш мақсадида қайтарилади.

23. Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва Давлат активларини бошқариш агентлигининг қуйидаги тақлифлари маъқуллансин:

- (а)** 7-иловага мувофиқ давлат мулки объектларини (кейинги ўринларда – Объектлар) баҳоланган қийматда электрон онлайн аукцион савдоларига чиқариш ҳамда уларни сотишдан тушган маблағларни савдога чиқариш харажатларини чегирган ҳолда Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармасига йўналтириш;
- (б)** Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси ҳисобидан Мирзо Улуғбек тумани “Бешкапа” МФЙ Буюк Ипак йўли кўчаси ҳудудидаги бўш турган 10 гектар ер участкасида мазкур қарорга 7а-иловадаги ташкилотларга маъмурий бинолар ҳамда бошқа зарур бино ва иншоотларни қуриш;

(в) мазкур қарорга 7а-иловадаги ташкилотлар учун **маъмурий бинолар ҳамда бошқа зарур бино ва иншоотлар қурилишида** буюртмачи этиб Тошкент шаҳар ҳокимлигининг “Ягона буюртмачи хизмати” инжиниринг компаниясини белгилаш.

24. Тошкент шаҳар ҳокимлиги Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Урбанизация ва уй-жой бозорини барқарор ривожлантириш миллий қўмитаси, Энергетика вазирлиги ҳамда Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитаси билан биргаликда:

(а) мазкур қарорга 7а-иловадаги ташкилотлар учун қуриладиган маъмурий бинолар ҳамда бошқа зарур бино ва иншоотлар бўйича янгиланган мастер режа ишлаб чиқилишини ҳамда у асосида Тошкент шаҳрининг бош режасига ўзгартиришлар юзасидан Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритилишини;

(б) маъмурий бинолар қуриш бўйича тегишли рухсат берувчи ҳужжатлар қисқа муддатда расмийлаштирилишини таъминласин.

VIII. Тошкент шаҳрига кириш ва чиқишда замонавий кемпинг мажмуаларини ташкил этиш чора-тадбирлари

25. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2025 йил 31 октябрдаги ПФ–202-сон Фармонида мувофиқ Тошкент шаҳрига кириш ва чиқишдаги **5 та** йўл-патруль хизмати масканларининг Тошкент вилояти ҳудудига кўчирилиши, **замонавий кемпинг мажмуалари** ташкил этилиши белгиланганлиги маълумот учун қабул қилинсин. Бунда:

(а) Компания замонавий кемпинг мажмуаларини барпо этиш бўйича инвестиция лойиҳаларини тайёрлаш учун масъул ҳисобланади;

(б) кемпинг мажмуаларини барпо этиш учун мўлжалланган ер участкалари инвестиция мажбуриятларини бажариш шарти билан электрон онлайн аукцион савдоларига чиқарилади;

(в) Компаниянинг лойиҳаолди ҳужжатларини ишлаб чиқиш билан боғлиқ харажатлари электрон онлайн аукцион савдоси ёлиби томонидан қоплаб берилади.

26. Энергетика вазирлиги Рақамли технологиялар вазирлиги ва Тошкент шаҳар ҳокимлиги билан биргаликда **икки ой муддатда** Тошкент шаҳри ҳудудидан кемпинг мажмуаларига олиб борувчи йўллар ва уларга туташ ҳудудлардаги коммуникация ва алоқа тармоқларини хатловдан ўтказсин ва кўчирилиши лозим бўлган тармоқлар бўйича Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

IX. Маҳаллий ҳокимликлар молиявий имкониятларини кенгайтириш орқали уларнинг мустақиллигини таъминлаш

27. Тошкент шаҳри ва туманлари ҳокимликларининг йил давомида амалга ошириладиган харажатлари ва уларни молиялаштириш манбаларини бизнес-режа асосида ташкил этиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

28. Белгилансинки, Тошкент шаҳри ва туманлари ҳокимларининг бизнес-режалари тегишли Халқ депутатлари кенгашида ҳар йили 1 мартга қадар ҳимоя қилинади.

29. Вазирлар Маҳкамаси ва Тошкент шаҳар ҳокимлигининг Тошкент шаҳрида давлат ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорлик асосида инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш ва шаҳар инфратузилмасини яхшилаш тартибини ҳуқуқий эксперимент тариқасида жорий этиш муддатини 2031 йил 1 январга қадар узайтириш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин.

X. Қарор ижросини ташкил этиш, таъминлаш ва назорат

30. Тошкент шаҳрини 2026–2027 йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича “йўл харитаси” **8-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

31. Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим ҳужжатларига **9-иловага** мувофиқ ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

32. Мазкур қарорнинг ижросини самарали ташкил қилишга масъул ва шахсан жавобгар этиб Бош вазир ўринбосарлари А.Ж. Раматов, Ж.А. Қўчқоров ва Ж.А. Ходжаев ҳамда Тошкент шаҳар ҳокими Ш.Б. Умурзаков белгилансин.

33. Қарор ижросини муҳокама қилиб бориш, ижро учун масъул идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 27 июлдаги ПҚ–279-сон қарорига
1-илова

**Тошкент шаҳрининг 2026–2027 йилларга мўлжалланган ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми ва унинг таркиби бўйича
ПРОГНОЗ ПАРАМЕТРЛАРИ**

Йўналиш	2026 йил (режа)		2027 йил (режа)	
	Ҳажми млрд сўм	Ўсиш суръати фоиз	Ҳажми млрд сўм	Ўсиш суръати фоиз
Ялпи ҳудудий маҳсулот	441 560	111,7	512 812,7	108,3
Шундан:				
Саноат	242 808	108,5	278 440,6	106,1
Қурилиш ишлари	111 518,7	117,3	132 315,1	108,3
Хизматлар (шу жумладан, савдо)	499 408	119	590 758,1	16,1

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 27 июлдаги ПҚ–279-сон қарорига
2-илова

QMMB: 07/26/279/0795-son
29.07.2026-й.

**“Тошкент шаҳар саноат зоналари дирекцияси” ва “Индустриал ҳудудни бошқариш дирекцияси” давлат муассасалари ҳамда “Тошкент инвест компанияси” АЖ томонидан кўп қаватли саноат объеклари барпо этилиши режалаштирилган бино ва иншоотлар ҳамда ер майдонлари
РЎЙХАТИ**

Т/р	Объект номи	Манзили	Балансда сақловчи	Ер майдони (гектар)	Бино-иншоот майдони (м ²)
Жами:				37,7	59 216
1.	“Тошнефтвазқурилиш” АЖнинг бино ва иншоотлари*	Чилонзор тумани, Тирсақобод маҳалласи, Чорбоғ кўчаси, 1-уй	“Тошнефтвазқурилиш” АЖ	2,4	9 430
2.	Бино ва иншоотлар*	Чилонзор тумани, Тирсақобод маҳалласи, Чорбоғ кўчаси, 27-уй	“Тошметроқурилиш” МЧЖ	3,2	9 028
3.	Геология-қидирув ускуналарини таъмирлаш цехи	Олмазор тумани, Широқ кўчаси, 110-уй	Тошкент шаҳар ҳокимлиги	1,3	2 081
4.	Омборхона	Олмазор тумани, Широқ кўчаси, 110-уй	Тошкент шаҳар ҳокимлиги	1,4	4 795
5.	Юнусобод кичик саноат зонасининг бир қисми	Юнусобод тумани, “Янги тарнов” МФЙ, Боғишамол кўчаси, 160-уй	“Кичик ва ёшлар саноат зоналарини бошқариш дирекцияси” ДМ	16,4	

Изоҳ: Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва туман ҳокимликлари тасарруфидаги ер участкалари ҳамда бино ва иншоотлар негизида кўп қаватли саноат объекларини қуриш Тошкент шаҳар ҳокимининг қарорига асосан ушбу рўйхатга қўшиш орқали амалга оширилади.

* “Индустриал ҳудудни бошқариш дирекцияси” давлат муассасаси томонидан объектни баҳоланган қийматда уч йил муддатга фоиизсиз бўлиб-бўлиб тўлаш шарти билан сотиб олиш масаласи жамиятнинг бошқарув органлари қарори асосида амалга оширилади ва кейинчалик кўп қаватли саноат объекти қурилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 27 июлдаги ПҚ–279-сон қарорига
3-илова

**“Тошкент шаҳар саноат зоналари дирекцияси” ва “Индустриал ҳудудни бошқариш дирекцияси” давлат муассасалари ҳамда “Тошкент инвест компанияси” АЖ томонидан бино ва иншоотлар ҳамда ер майдонлари негизида кўп қаватли саноат объектларини барпо этиш
МЕХАНИЗМЛАРИ**

1. “Тошкент шаҳар саноат зоналари дирекцияси” ва “Индустриал ҳудудни бошқариш дирекцияси” давлат муассасалари (кейинги ўринларда – Дирекция) томонидан кўп қаватли саноат объектларини барпо этиш.

1. Тошкент шаҳар ҳокимлиги Дирекция томонидан тайёрланган **Кўп қаватли саноат объектини барпо этиш концепциясини** тасдиқлайди.

2. Дирекция ўзига оператив бошқарув ҳуқуқи асосида тегишли бино ва иншоотлар ҳамда ер участкалари негизида концепция асосида лойиҳани амалга ошириш ҳудудлари чегараларини белгилайди.

3. Тошкент шаҳар ҳокими қарорига асосан Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан Дирекция ёки ташаббускор инвесторни жалб қилиш орқали ташкил этиладиган жамият томонидан лойиҳа амалга ошириладиган ҳудуддаги бино ва иншоотларни босқичма-босқич қуриш (бузиш, реконструкция қилиш, қайта таъмирлаш ва таъмирлаш) ишлари амалга оширилади.

4. Дирекция кўп қаватли саноат объектлари ҳудудида жойлаштириладиган тадбиркорлар билан умумий мулкни сақлаш шартномасини тузади, бунда ушбу хизматлар учун тўловлар Дирекцияга йўналтирилади.

5. Дирекцияга қуйидаги ҳуқуқлар берилади:

(а) лойиҳани инвесторларнинг маблағлари ҳисобидан амалга ошириш учун уларни электрон онлайн аукцион савдолари орқали жалб қилиш;

(б) ўзи томонидан қуриладиган кўп қаватли саноат объектларини тадбиркорлик субъектларига, истисно тариқасида, мустақил равишда тўғридан-тўғри сотиш, шу жумладан, қурилиш якунлангунга қадар инвестиция шартномаларини тузиш. Бунда олди-сотди шартномаси кадастр ҳужжатларини тадбиркорларга мулк ҳуқуқи асосида расмийлаштиришга асос бўлади ва ундан келиб тушган маблағлар Дирекцияга йўналтирилади.

6. Дирекция ва ташаббускор инвестор иштирокида масъулияти чекланган жамият шаклидаги ташкилот (кейинги ўринларда – Ташкилот) ташкил этилганда унинг устав капиталидаги Дирекциянинг улуши Тошкент шаҳар ҳокимининг қарорига асосан лойиҳа ҳудудидаги бино ва иншоотлар ҳамда ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқининг баҳоланган қиймати (бино ва иншоотлар ҳамда уларни бузиш харажатларини чегирган ҳолда) ҳисобига шакллантирилади ҳамда мазкур мулкӣ мажмуа Ташкилотга қайта расмийлаштирилади. Бунда Дирекциянинг улуши 50 фоиздан кам бўлиши лозим.

7. Дирекция томонидан мулкӣ мажмуани сотиш ва (ёки) ижарага бериш ёхуд лойиҳани амалга оширишдан, жумладан, Дирекция томонидан ўз улушини Ташкилотга сотишдан тушган маблағлар (савдоларга чиқариш, сотиш ҳамда Дирекция ва/ёки ташаббускор инвестор билан тузилган инвестиция шартларида назарда тутилган даромадлар ва харажатлар чегириб қолинган ҳолда) тўлиқ ҳажмда Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармасига йўналтирилади ва унинг ҳисоби алоҳида юритилади.

8. Барпо этиладиган бино ва иншоотларнинг тегишли майдони Дирекция томонидан биринчи навбатда ўз ҳудудларида фаолият юритаётган **тадбиркорлик субъектларига тўғридан-тўғри сотиб олиш учун таклиф этилади.**

Бунда тадбиркорлик субъектлари экологик талабларга жавоб берадиган ишлаб чиқариш соҳаси, асбоб-ускуналар хусусиятидан келиб чиққан ҳолда саноат мақсадларида фойдаланиладиган ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш ва логистика мажмуаларига тегишли ижара ёки олди-сотди шартномаси асосида кўчирилади.

II. “Тошкент инвест компанияси” АЖ томонидан кўп қаватли саноат объектларини барпо этиш

1. Тошкент шаҳар ҳокимлиги “Тошкент инвест компанияси” АЖ (кейинги ўринларда – Компания) томонидан тайёрланган кўп қаватли саноат объектини ташкил этиш концепциясини тасдиқлайди.

2. Компания ўзининг баланс қийматида устав фондига берилган тегишли бино ва иншоотлар ҳамда ер участкалари негизида концепция асосида лойиҳани амалга ошириш ҳудудлари чегараларини белгилайди.

3. Компания:

(а) бино ва иншоотларни қуриш учун бош лойиҳа ва бош пудрат ташкилотларини белгиланган тартибда аниқлайди;

(6) бино ва иншоотлар ҳамда ер участкаларида ўз маблағлари ҳисобидан қурилиш ишларини амалга оширувчи ташаббускор инвесторларни электрон онлайн аукцион савдолари натижасига кўра жалб қилади.

4. Кўп қаватли саноат объектлари ҳудудини ривожлантириш лойиҳасида Компания бино ва иншоотлар ҳамда ер участкалари ва зарур ҳолларда маблағлар, инвестор эса қурилиш ишларини молиялаштиришга йўналтириладиган маблағлар билан қатнашади.

5. Компания ва инвестор иштирокида ташкил этиладиган масъулияти чекланган жамият шаклидаги ташкилот устав капиталидаги Компания улуши Тошкент шаҳар ҳокимининг қарорига асосан кўп қаватли саноат объектлари ҳудудидаги бино ва иншоотлар ҳамда ер участкаларига бўлган ижара ҳуқуқининг баҳоланган қиймати (бино ва иншоотлар ҳамда уларни бузиш харажатларини чегирган ҳолда) ҳисобига шакллантирилади ҳамда ушбу ер участкаси мазкур ташкилотга расмийлаштирилади.

6. Барпо этиладиган бино ва иншоотларнинг тегишли майдони Компания, Дирекция ва инвестор томонидан биринчи навбатда Дирекция ҳудудида жойлашган **тадбиркорларга тўғридан-тўғри сотиб олиш ёки узоқ муддатли ижарага таклиф** этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 27 июлдаги ПҚ–279-сон қарорига
4-илова

**Тошкент шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги
“Сув ресурсларини бошқариш маркази” давлат муассасасининг
асосий вазифалари**

1. Тошкент шаҳрида мавжуд сув ресурсларини комплекс ҳисобга олиш, мониторинг қилиш ва ягона сув балансини шакллантириш ва юритиш.
2. Тошкент шаҳрида ер ўсти ва ер ости сувлари, ичимлик, техник, оқова ҳамда ёмғир сувларидан самарали фойдаланиш бўйича ягона сиёсатни амалга оширишда иштирок этиш.
3. Тошкент шаҳрида сув ресурсларидан оқилona фойдаланиш, уларни тежаш ва исрофгарчиликнинг олдини олишга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш.
4. Тошкент шаҳрида тозаланган оқова сувлар, ёмғир сувлари ва бошқа муқобил сув манбаларидан қайта фойдаланиш тизимини ривожлантириш.
5. Тошкент шаҳрида сув таъминоти ва сув чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш бўйича таклифлар тайёрлаш.
6. Тошкент шаҳрида сув ресурсларини бошқариш соҳасида рақамли технологияларни жорий этиш ҳамда рақамли бошқарув ва геоахборот тизимларини юритиш.
7. Тошкент шаҳрида сув ресурсларига оид маълумотларни йиғиш, таҳлил қилиш ва ягона электрон маълумотлар базасини юритиш.
8. Тошкент шаҳрида иқлим ўзгариши таъсирида сув ресурсларини бошқариш бўйича илмий асосланган таклифлар ишлаб чиқиш.
9. Тошкент шаҳридаги сув соҳасидаги давлат органлари, коммунал ташкилотлар, тадқиқот муассасалари фаолиятини мувофиқлаштириш.
10. Тошкент шаҳрида халқаро молия институтлари ва донорлар иштирокида ҳамда Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан сув соҳасидаги инвестиция лойиҳаларини тайёрлаш ҳамда ушбу лойиҳаларнинг амалга оширилишини мониторинг қилиш ва мувофиқлаштириш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 27 июлдаги ПҚ–279-сон қарорига
5-илова

**Оммавий савдоларга чиқариладиган бозорлар ва савдо
комплекслари ҳамда уларнинг шохобчалари
РЎЙХАТИ**

Т/р	Бозор ва савдо комплекслари, уларнинг шохобчалари номи	Манзили	Ер майдони (га)	Бино-иншоот майдони (кв. метр)
1.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖ	М.Улуғбек тумани, Гулсанам ва Буюк ипак йўли кўчалари кесишмаси	1,68	9 354
2.	“Чилонзор буюм савдо комплекси” АЖ	Чилонзор тумани, Бунёдкор шоҳ кўчаси, 156А-уй	12,2	137 911
3.	“Бек тўпи савдо комплекси” МЧЖ	Чилонзор тумани, ТХАЙ кўчаси, 12-уй	2,0	12 815
4.	“Сергели деҳқон бозори” АЖ	Сергели тумани, Янги Сергели кўчаси, 6-уй	2,7	5 868
5.	“Истеъмолда бўлган транспорт воситалари ва эҳтиёт қисмлари Сергели бозори” МЧЖ	Сергели тумани, Янги Сергели кўчаси, 3а-уй	23,7	60 691
6.	“Паркент универсал савдо комплекси” АЖ	Яшнобод тумани, Паркент кўчаси, 74-уй	2,7	2 674
7.	“Янгиобод ихтисослашган бозор” МЧЖ	Яшнобод тумани, Толариқ кўчаси, 1-уй	15,1	88 647
8.	“Авиасозлар деҳқон бозори” АЖ	Яшнобод тумани, Бешариқ кўчаси, 1-уй	5,4	24 061
9.	“Қора-қамиш деҳқон бозори” МЧЖ	Олмазор тумани, Қора Қамиш-1 даҳаси, 21-уй	0,8	2 633
10.	“Фарҳод деҳқон бозори” АЖ	Учтепа тумани, “Гузар” МФЙ, Г9А-мавзе	5,4	20 184
11.	“Ўрикзор савдо комплекси” МЧЖ	Учтепа тумани, Ўрикзор мавзеси	9,2	100 685
12.	“Қўйлиқ деҳқон бозори” АЖ	Бектемир тумани, Фарғона йўли кўчаси бозор майдони	4,4	25 303

Т/р	Бозор ва савдо комплекслари, уларнинг шохобчалари номи	Манзили	Ер майдони (га)	Бино-иншоот майдони (кв. метр)
13.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖнинг “Бўз” шохобчаси	М.Улуғбек тумани, Сайрам кўчаси, 37-уй	0,75	1261
14.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖнинг “Яланғоч” шохобчаси	М.Улуғбек тумани, Яланғоч кўчаси	0,26	1844
15.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖнинг “Қорасув 2” шохобчаси	М.Улуғбек тумани, Мингбулоқ кўчаси	0,11	443
16.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖнинг “Авайхон” шохобчаси	М.Улуғбек тумани, Қорасув-6 Семашко кўчаси	0,01	120
17.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖнинг “Наврўз” шохобчаси	М.Улуғбек тумани, Шукур Бурхонов, 24-уй	0,19	788
18.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖнинг “Улуғбек” шохобчаси	М.Улуғбек тумани, Улуғбек шаҳарчаси, Хуросон кўчаси	0,05	431
19.	“Наврўз деҳқон бозори” АЖнинг “Ширин” шохобчаси	М.Улуғбек тумани, ТТЗ-2 Аҳиллик кўчаси	0,41	2444
20.	“Юнусобод деҳқон бозори” АЖнинг “Аҳмад Дониш” шохобчаси	Юнусобод тумани, 13-мавзе, Аҳмад Дониш кўчаси	0,55	2681
21.	“Юнусобод деҳқон бозори” АЖнинг “Ташгрес” шохобчаси	Юнусобод тумани, Ташгрес мавзе, Темур Малик кўчаси, 6-уй	0,01	72
22.	“Сергели деҳқон бозори” АЖнинг “Сергели-7” шохобчаси	Сергели тумани, Сергели-7 мавзеси, М.Турсунзода кўчаси	0,02	236
23.	“Сергели деҳқон бозори” АЖнинг “Сергели-1” шохобчаси	Сергели тумани, Сергели-1 мавзеси, Қипчоқ кўчаси	0,03	342
24.	“Сергели деҳқон бозори” АЖнинг “Қўйлиқ-5” шохобчаси	Сергели тумани, Қўйлиқ- 5 мавзеси, Янги Қўйлиқ кўчаси	0,08	553
25.	“Сергели деҳқон бозори” АЖнинг “Қўйлиқ-6” шохобчаси	Сергели тумани, Қўйлиқ- 6 мавзеси	0,03	196
26.	“Сергели деҳқон бозори” АЖнинг “Қурувчилар” шохобчаси	Сергели тумани, Қурувчилар мавзеси	0,02	206
27.	“Сергели деҳқон бозори” АЖнинг “Эркин” шохобчаси	Сергели тумани, Чоштепа кўчаси	0,001	19

Т/р	Бозор ва савдо комплекслари, уларнинг шохобчалари номи	Манзили	Ер майдони (га)	Бино-иншоот майдони (кв. метр)
28.	“Қора-қамиш деҳқон бозори” МЧЖнинг “Чиғатой” шохобчаси	Олмазор тумани, Форобий кўчаси	0,09	57
29.	“Қора-қамиш деҳқон бозори” МЧЖнинг “Чуқурсой” шохобчаси	Олмазор тумани, Гулсарой кўчаси	0,12	246
30.	“Қора-қамиш деҳқон бозори” МЧЖнинг “Шифокорлар” шохобчаси	Олмазор тумани, Камарнисо кўчаси	0,39	1196
31.	“Қора-қамиш деҳқон бозори” МЧЖнинг “Хонаки қушлар ва аквариум балиқлари” шохобчаси	Олмазор тумани, Қора Қамиш кўчаси, 1/20-уй	0,74	2999
32.	“Қора-қамиш деҳқон бозори” МЧЖнинг “Ёшлик” шохобчаси	Олмазор тумани, Талабалар кўчаси	0,11	403
33.	“Янгиобод ихтисослашган бозори” МЧЖга қарашли шохобча	Яшнобод тумани, Катта Янгиобод кўчаси, 1-уй	0,05	406
34.	“Чилонзор буюм савдо комплекси” АЖга қарашли “Бек-тўпи” автотураргоҳи	Чилонзор тумани, ТХАЙ, “Бек тўпи” савдо комплекси ёнида	0,48	264
35.	“Бешқўрғон савдо” МЧЖ	Чилонзор тумани, Бунёдкор шох кўчаси, 63-уй	2,16	11 383

Изоҳлар:

1. Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва Давлат активларини бошқариш агентлигининг келишилган таклифлари асосида Вазирлар Маҳкамасининг розилиги билан жамият бошқаруви органларининг тегишли қарорларига кўра Тошкент шаҳрида бошқа деҳқон (озиқ-овқат) бозорлари, ихтисослаштирилган ва буюм бозорлари (савдо комплекслари)нинг шохобчалари ҳамда уларнинг бўш турган майдонлари мастер режалар ва белгиланадиган шартлар асосида баҳоланган қийматда электрон онлайн аукцион савдоларига чиқарилади.

2. Давлат улуши ёки бино ва иншоотлар сотилиши мумкин.

**Тошкент шаҳрида 2030 йилга қадар гастрономик ва туризм, сояли сайр ва туну кун
ишлайдиган кўчаларни ташкил этишнинг
АСОСИЙ КЎРСАТКИЧЛАРИ**

Т/р	Туман номи	Ташкил этиладиган кўчалар сони*	Кўча узунлиги (км)
ЖАМИ:		100	118,4
1.	Бектемир тумани	3	6,5
2.	Мирзо Улуғбек тумани	10	9,7
3.	Миробод тумани	8	6,8
4.	Олмазор тумани	8	7,5
5.	Сергели тумани	10	10,4
6.	Учтепа тумани	6	8,6
7.	Чилонзор тумани	11	15,0
8.	Шайхонтоҳур тумани	8	12,0
9.	Юнусобод тумани	10	6,6
10.	Яккасарой тумани	8	9,5
11.	Янгиҳаёт тумани	10	10,6
12.	Яшнобод тумани	8	15,3

**Барпо этиладиган гастрономик ва туризм, сояли сайр ва туну кун ишлайдиган кўчаларнинг манзилли рўйхати
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши томонидан тасдиқланади.*

**Белгиланган тартибда электрон онлайн аукцион савдоларига чиқариладиган
ҳамда эвазига янги маъмурий бино қуриб бериладиган муниципал мулклар
РЎЙХАТИ**

Т/р	Ташкилот номи	Объект номи	Манзили	Ходимлар сони	Махсус техникалар сони	Бино-иншоот майдони	
						ер (га)	бино (кв.м.)
1.	Мирзо Улуғбек тумани ободонлаштириш бошқармаси	Маъмурий бино	М.Улуғбек тумани, Қорасув бўйи кўчаси ва Ғазалкент кўчаси	537	104	1,42	282
2.	Алоҳида аҳамиятга эга кўчаларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш бошқармаси	Маъмурий бино	Чилонзор тумани, Арнасой кўчаси, 3А-уй	688	109	0,4	1020
3.	Дренажлар ва коллекторларни таъмирлаш ва сақлаш ихтисослаштирилган бошқармаси	Маъмурий бино	Учтепа тумани, Фозилтепа кўчаси, 178-уй	251	–	0,1	601
4.	“Чилонзор тумани ободонлаштириш бошқармаси” ДМ	Бўш турган нотурар бино	Чилонзор тумани, “3-Катта Чилонзор” МФЙ, Чилонзор кўчаси, 55а-уй	658	2	0,028	276
5.	“Яшнобод тумани ободонлаштириш бошқармаси” ДМ	Бўш турган нотурар бино	Яшнобод тумани, “Янгинур” МФЙ, Чилонота кўчаси 22а-уй	568	8	0,63	1 059
6.	Махсус суғориш ускуналарини таъмирлаш ва сақлаш ихтисослаштирилган бошқармаси	Бўш турган нотурар бино	Миробод тумани, “Оқ уй” МФЙ, Фарғона йўли кўчаси, 554/2-уй	444	21	0,09	564

Изоҳ: мазкур бино ва иншоотлар қуйидаги шартларда савдога чиқарилади:

объектларни унда жойлашган ташкилотлар янги қурилган маъмурий биноларга кўчиб ўтганидан сўнг савдо ғолибларига бўшатиб бериш;
савдо ғолиби томонидан 1 ой ичида сотиб олиш тўловларининг камида 35 фоизини тўлаб бериш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 27 июлдаги ПҚ–279-сон қарорига
7а-илова

**Маъмурий бинолар ҳамда бошқа зарур бино ва иншоотлар қуриб
бериладиган ташкилотлар
РЎЙХАТИ**

Т/р	Ташкилот номи
1.	Алоҳида аҳамиятга эга кўчаларни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш бошқармаси
2.	Тошкент шаҳар ўрмон хўжалиги
3.	Марказий авария диспетчерлик хизмати
4.	Дренажлар ва коллекторларни таъмирлаш ва сақлашга ихтисослаштирилган бошқарма
5.	М. Улуғбек тумани ободонлаштириш бошқармаси
6.	Шаҳардаги сунъий иншоотлардан фойдаланиш, уларни сақлаш ва таъмирлашга ихтисослаштирилган бошқарма
7.	Махсус суғориш ускуналарини таъмирлаш ва сақлашга ихтисослаштирилган бошқарма
8.	Шаҳардаги марказий кўчалардан фойдаланиш, уларни сақлаш ва таъмирлашга ихтисослаштирилган бошқарма
9.	Ободонлаштириш бош бошқармаси

**Тошкент шаҳрини 2026–2027 йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича
“ЙЎЛ ХАРИТАСИ”**

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш муддати	Масъул ижрочилар
1.	Юнусобод туманида робототехника марказини қуриш учун Тошкент кимё-технология институти ҳузуридаги академик лицей ҳудудидан 0,22 гектар бўш ер майдонини Тошкент шаҳар ҳокимлиги захирасига қайтариш.	Уч ой муддатда	Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Тошкент шаҳар ҳокимлиги
2.	Чилонзор тумани “Лутфий” МФЙ ҳудудидаги 12-сон (Р.М.Глиэр номли маданият уйи) маданият маркази биноси ўрнига 180 ўринли янги мактабгача таълим ташкилоти биносини қуриш учун мазкур объектни оператив бошқарув ҳуқуқи билан Тошкент шаҳар мактабгача ва мактаб таълими бошқармасига бериш.	Уч ой муддатда	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Давлат активларини бошқариш агентлиги
3.	Бектемир тумани Забардаст маҳалласидаги Тошкент вилояти ҳокимлигига тегишли бўлган 1,36 гектар, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги Тошкент вилояти бошқармасига қарашли 1,37 гектар ва Тошкент вилояти адлия бошқармасига қарашли 1 475 метр квадрат ер майдонлари ҳамда бино ва иншоотларни Бектемир тумани ҳокимлигига оператив бошқарув ҳуқуқи билан бериш. Бунда мазкур ер майдонларида тажриба-синов тариқасида Бектемир туманининг маъмурий марказини ташкил этиш учун 10 қаватли бино қуришга Бектемир тумани ҳокимлигига рухсат бериш ҳамда тумандаги барча бошқарма ва бўлимларни мазкур бино ва иншоотларга жойлаштириш.	Уч ой муддатда	Давлат активларини бошқариш агентлиги, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Тошкент вилояти ҳокимлиги, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Адлия вазирлиги

4.	“Тошкентлифтхизмати” МЧЖга қарашли Чилонзор тумани “Бешёғоч” МФЙ Фурқат кўчаси 127-уй манзилидаги умумий майдони 0,16 га бўлган ва фойдаланмай турган бинони давлат мулки сифатида оператив бошқарув ҳуқуқи билан Тошкент шаҳар ҳокимлигига бериш.	Икки ой муддатда	Давлат активларини бошқариш агентлиги, Тошкент вилояти ҳокимлиги
5.	Туристлар оқимини ошириш мақсадида шаҳарнинг тўртта кириш жойида Роҳат, Бектемир, Эркин ва Уч қаҳрамон рамзий дарвозаларининг қурилишини ташкил этиш.	2027 йил декабрь	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Туризм қўмитаси, Маданий мерос агентлиги
6.	Юнусобод тумани Сайилгоҳ ҳудудидаги барча бино ва иншоотларни “дизайн код” асосида таъмирлаш ишларини амалга ошириш. Бунда маданий мерос объектлари ва уларнинг қўриқланадиган теграларида объектларни қуриш, бузиш ва ободонлаштириш ишларининг лойиҳаларини Маданий мерос агентлиги билан келишиш.	2027 йил якунига қадар	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Маданий мерос агентлиги
7.	Хорижий мамлакатлар тажрибаси асосида таниқли хорижий санъаткорларни жалб қилган ҳолда пойтахтда фестиваль, концерт-томоша тадбирларини ўтказиб бориш. Бунда фестиваль ва концерт-томоша тадбирларини ўтказиш билан боғлиқ харажатлар Тошкент шаҳрини ривожлантириш жамғармаси, Туризмни ривожлантириш жамғармаси маблағлари, юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳомийлик хайриялари ҳамда қонунчилик ҳужжатлари билан тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан қопланишини ташкил этиш.	2026–2027 йиллар	Маданият вазирлиги, Тошкент шаҳар ҳокимлиги
8.	“Чорсу” бозори ва “Эски Жува” мажмуаси ҳудудларини комплекс реконструкция қилиш концепцияси бўйича таклифларни ишлаб чиқиш ва Вазирлар Маҳкамасига киритиш. Бунда қуйидагиларни назарда тутиш: “Чорсу” бозорининг меъморий-тарихий элементларини сақлаш ва реставрация қилиш, жумладан, барча гүмбазлар ҳамда улардаги мозаик панноларни тўлиқ сақлаб қолиш; архитектуравий ечимларда тарихий қиёфани сақлаш, гүмбазли композициянинг силуети ва доминантларини ўзгаришсиз қолдириш;	2026 йил ноябрь	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Маданий мерос агентлиги

	реконструкция ишлари давомида гүмбазлар ва мозаикаларга зарар етказилишининг олдини олиш бўйича аниқ чораларни белгилаш; лойиҳада илмий жамоатчилик, архитекторлар, маданий мерос соҳаси вакиллариининг таклиф ва хулосаларини инобатга олиш.		
9.	2030 йилга қадар барпо этиладиган гастронимик ва туризм, сояли сайр ва туну кун ишлайдиган кўчалар барпо этиш учун талаб этиладиган 1 триллион сўм маблағларни босқичма-босқич Тошкент шаҳар ҳокимлигига ажратиб бориш.	Режа-график асосида	Бош вазир ўринбосари (Қўчқоров), Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Тошкент шаҳар ҳокимлиги
10.	Санитария-гигиена шохобчаларининг намунавий лойиҳасини ишлаб чиқиш, улар ўрнатиладиган жойларни аниқлаш ва ер майдонларини соддалаштирилган тартибда давлат-хусусий шериклик шартлари асосида электрон онлайн аукцион савдоларига чиқариш.	Уч ой муддатда	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги
11.	Инфратузилма билан таъминланган аҳоли гавжум, гастронимик ва туризм кўчалар ҳамда соҳил бўйидаги туну кун фаолият юритадиган кўчаларни давлат-хусусий шериклик механизмлари асосида бошқарувга бериш бўйича тегишли қарор лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритиш.	Икки ой муддатда	Стратегик ривожланиш ва ислохотлар агентлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Туризм қўмитаси
12.	Яшнобод тумани Боғбон маҳалласи ҳудудида жойлашган 7,4 гектар ер участкасининг ихтисослашувини ўзгартирган ҳолда соддалаштирилган тартибда давлат-хусусий шериклик шартлари асосида томчилатиб суғориш тизимлари билан таъминланган Дарахтшунослик ва манзарали флористика кластерини ташкил этиш. Бунда: эҳтиёждан келиб чиққан ҳолда, манзарали дарахт ва бута кўчатларини етиштириш ва реализация қилишни ташкил этиш;	2026 йил декабрь	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Ўрмон ва яшил ҳудудларни кўпайтириш, чўлланишга қарши курашиш агентлиги

	замонавий ландшафт, флористика ва декоратив ҳовузлар дизайнларини намоиш этувчи шоурумларни барпо этиш ҳамда маҳорат дарсларини, тажриба алмашиш ва тренингларни йўлга қўйиш.		
13.	Тошкент шаҳри ҳудудида ёпиқ дренаж тизимини қуриш, канал ва коллекторларни таъмирлаш, салқин микроклимат яратиш мақсадида янги каналлар барпо қилиш ҳамда дарахт ва яшил ҳудудларни суғоришга ишлатиш учун ёмғир сувини йиғадиган иншоот барпо қилиш.	2026–2027 йилларда	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Сув хўжалиги вазирлиги, Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитаси
14.	Ипакчилик илмий-тадқиқот институтининг (кейинги ўринларда – институт) ҳудудида ноёб тут дарахтларини сақлаб қолган ҳолда эконо, сокин ҳордиқ чиқариш учун мўлжалланган сайилгоҳ, тематик ва кўп функцияли кўнгилочар масканларни барпо этиш лойиҳасини амалга ошириш, бунда: институтнинг тегишли ҳудудини мавжуд бино ва иншоотлар билан биргаликда оператив бошқариш ҳуқуқи асосида Шайхонтоҳур тумани ҳокимлигига бепул ўтказиб бериш; институт ҳудудидаги мавжуд бино ва иншоотларни бўзиш, янги қурилиш ва реконструкция қилиш ишларига рухсат бериш; қуриб битказилган тематик ва кўп функцияли кўнгилочар масканлар ҳамда хизмат кўрсатиш нуқталари фойдаланишга қабул қилингандан сўнг, уларни тайёр бизнес шаклида ер участкалари билан бирга алоҳида лотларга ажратган ҳолда аукцион савдоларига чиқариш; ер майдонлари, бино ва иншоотларни сотишдан, ижарага беришдан тушадиган (баҳолаш ва сотиш харажатларини чегирган ҳолда) маблағларни Шайхонтоҳур тумани ҳокимлигининг махсус ҳисобварағида жамлаш ҳамда туманни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш тадбирлари учун йўналтириш.	2026–2027 йиллар	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Давлат активларини бошқариш агентлиги, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитаси

15.	“Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси маблағлари ҳисобидан Тошкент давлат ўрмон хўжалигига босқичма-босқич 10 миллиард сўм ажратиш.	2026–2027 йилларда	Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитаси, Тошкент шаҳар ҳокимлиги
16.	Тошкент шаҳрида экологик вазиятни яхшилаш, яшиллик даражасини ошириш бўйича амалий чораларни жадаллаштириш, атмосфера ҳавоси меъёридан ортиқ ифлосланишининг олдини олиш, шунингдек, пойтахт атрофида яшил ҳудудларни кўпайтириш, “яшил белбоғ” ва “яшил боғ” барпо этиш ишларини самарали ташкил этиш мақсадида танланган 310 гектар ер участкаларини Тошкент давлат ўрмон хўжалигига ажратиб бериш. Бунда ажратиб берилган ер участкаларини хусусийлаштириш ёки бегоналаштириш, иккиламчи ижарага бериш, уларнинг ҳудудларини қисқартириш, экилган дарахтларни ҳар хил мақсадларда кўчириш ҳамда ҳар қандай қурилиш ишларини амалга оширишни тақиқлаш (кўкаламзорлаштириш лойиҳалари доирасидаги тадбирларни амалга ошириш бундан мустасно).	Уч ой муддатда	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Ўрмон ва яшил ҳудудларни кўпайтириш, чўлланишга қарши курашиш агентлиги
17.	Тошкент шаҳридаги аҳоли яшаш пунктларидан 15 дақиқалик пиёда масофада, шу жумладан, устувор равишда кўп квартирали уйларга туташ бўлган бўш ер майдонларида намунавий тарзда кичик яшил боғлар ташкил қилинадиган ҳудудларни аниқлаб, рўйхатини тасдиқлаш.	Бир ой муддатда	Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Тошкент шаҳар ҳокимлиги
18.	“Марказий ипподром” АЖнинг мол-мулклари ва ер майдонларидан самарали фойдаланиш юзасидан норматив-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритиш.	Икки ой муддатда	Тошкент шаҳар ҳокимлиги
19.	Тошкент шаҳри аҳолисини ўзлуксиз ичимлик суви билан таъминлаш ва аварияларнинг олдини олиш мақсадида, республика бюджети маблағлари ҳисобидан “Қодирия” бош сув иншоотига мустақил электр манбаи сифатида янги подстанция қуриш ва юқори кучланишли 9,5 км мустақил электр ҳаво тармоғини тортиш бўйича тегишли қарор лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритиш. Бунда қуйидагиларни назарда тутиш:	Икки ой муддатда	Энергетика вазирлиги, “Ўзсубтаъминот” АЖ

	янги подстанцияни электр энергияси билан таъминлаш учун “Тракторсозлар” подстанциясининг I ва II секцияларига ячейкалар ўрнатиш орқали 110 кВ кучланишли электр ҳаво тармоғини қуриш; “Қодирия” бош сув иншооти ҳудудида 110/6 кВли икки дона 16 000 кВа қувватли куч трансформаторлар ҳамда комплект тарқатиш қурилмасини ўрнатиш.		
20.	Яккасарой тумани Шароф Рашидов шоҳ кўчасида жойлашган “Мовий гумбазлар” хиёбони ҳудудида “Китоб кўчаси”ни 24 соат мобайнида туну кун фаолият юритиш тартибида ташкил этиш. Бунда тадбиркорлик субъектлари фаолиятини тартибга келтирган ҳолда ободонлаштириш ишларини амалга ошириш ҳамда очиқ майдонда турли хил тадбирлар ўтказиш.	2026 йил декабрь	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Маданият вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги
21.	Чилонзор тумани Боғистон кўчаси 1-уй манзилида жойлашган собиқ Республика ихтисослаштирилган онкология ва радиология илмий-амалий тиббиёт маркази Тошкент шаҳар филиали ўрнида дуал таълим шаклида меҳнат бозорида талаб юқори бўлган ҳамда замонавий ва келажак касблари ўргатиладиган “Ёшлар шаҳарчаси”ни ташкил этиш. “Ёшлар шаҳарчаси”даги давлатга тегишли бино ва иншоотлар, аҳоли ва ёшларни дуал таълимга ўқитиш мажбуриятини олган саноат, қурилиш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги тадбиркорлик субъектларига ижарага бериш. “Ёшлар шаҳарчаси” ҳудудида юксак технологик, саноат-муҳандислик ва хизмат кўрсатиш зоналари, ўқув ҳамда ижод масканлари, кутубхона, замонавий инфратузилмага эга симуляция ўстахоналари ва илғор амалиёт базалари, шунингдек, “Ёшлар боғи”, бизнес офислари, тадбиркорлик зонаси, стартап студиясини ташкил этиш. “Ёшлар шаҳарчаси”да таҳсил олган аҳоли ва ёшлар бандлигини таъминлашда дуал таълимни ташкил этган тадбиркорлик субъектлари билан ҳамкорлик ўрнатишни асосий йўналишлардан бири сифатида белгилаш.	2026 йил декабрь	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги

22.	Тошкент шаҳрида Турин политехника университети ёш олимлари ва талабалари томонидан амалга оширилаётган махсус илмий-тадқиқот ишларини жадаллаштириш мақсадида Робототехника марказини қуриш ва жиҳозлаш ишларини якунлаш.	2027 йил август	“Ўзавтосаноат” АЖ, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Тошкент шаҳар ҳокимлиги
23.	Хорижий ва маҳаллий сайёҳлар учун автобус бекатларида, вокзал, аэропорт, метро станцияларида шаҳар маршрути ва туризм объеклари тўғрисидаги маълумотларни кўрсатиб турадиган, мобил телефонига бепул ва осон юклаш имкони бўладиган “онлайн харита” платформасини ишлаб чиқиш ва уни барча хизмат кўрсатиш объеклари билан интеграция қилиш.	2027 йил январь	Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Рақамли технологиялар вазирлиги, Туризм қўмитаси

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 27 июлдаги ПҚ–279-сон қарорига
9-илова

**Ўзбекистон Республикаси Президентининг
айрим ҳужжатларига киритилаётган
ўзгартириш ва қўшимчалар**

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 26 июлдаги “Тошкент шаҳрини 2030 йилга қадар ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ–112-сон Фармонининг 3-бандидаги “2027” рақами “2031” рақами билан алмаштирилсин.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 16 февралдаги “Жамоат транспорти тизимини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–59-сон қарори 6-бандининг бешинчи хатбошиси “, Тошкент шаҳри ҳудудлари бундан мустасно” сўзлари билан тўлдирилсин.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 26 июлдаги “Тошкент шаҳрида давлат ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорлик асосида инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш ва шаҳар инфратузилмасини яхшилаш бўйича ҳуқуқий экспериментни ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–236-сон қарорининг 1-бандидаги “2027” рақами “2031” рақами билан алмаштирилсин.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2025 йил 4 декабрдаги “Тошкент шаҳрида транспорт тизими бошқарувини такомиллаштириш ҳамда тирбандликларнинг олдини олишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ–368-сон қарорида:

(а) 11-банд биринчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“11. Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва Рақамли технологиялар вазирлигининг интеллектуал транспорт тизимларини (дастурий таъминотларини) ишлаб чиқарувчи дунёдаги етакчи компаниялар ҳамда аҳоли сони 3 миллион нафар ва транспорт воситалар сони 1 миллиондан юқори бўлган шаҳарларда транспорт ва йўл инфратузилмасини бошқаришнинг замонавий интеллектуал транспорт тизимларини жорий этиш тажрибасига эга бўлган компанияларнинг қуйидагиларни назарда тутувчи дастурий таъминотини қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда харид қилиш тўғрисидаги таклифига розилик берилсин:”;

- (б)** 12-банддаги “Рақамли технологиялар вазирлиги томонидан Тошкент шаҳрида яратилаётган интеллектуал транспорт тизимини ишлаб чиқиш” сўзлари “қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда интеллектуал транспорт тизимини харид қилиш” сўзлари билан алмаштирилсин;
- (в)** 13-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:
- “13. Тошкент шаҳар ҳокимлиги Рақамли технологиялар вазирлиги билан биргаликда:
- (а) 2026 йил 1 майга қадар интеллектуал транспорт тизимини харид қилиш учун техник топшириқ Марказ томонидан Рақамли технологиялар вазирлигига тақдим қилинишини;
- (б) 2027 йил 1 февралга қадар техник топшириққа мувофиқ интеллектуал транспорт тизими харид қилинишини, фойдаланиш учун функционал буюртмачига топширилишини;
- (в) 2027 йил 1 мартга қадар интеллектуал транспорт тизими дастурий таъминоти (тизимлари билан бирга) Тошкент шаҳар ҳокимлигининг йўл ва транспорт инфратузилмасини ривожлантириш жамғармаси маблағлари ҳисобидан уни қўшимча жиҳозлаган ҳолда Тошкент шаҳри вазиятлар марказининг сервер қувватларига жойлаштирилишини;
- (г) вазирлик, идора ва ташкилотларнинг мазкур қарорга 6-иловага мувофиқ ахборот тизимлари интеллектуал транспорт тизимига интеграция қилинишини;
- (д) 2026 йил 1 ноябрга қадар Тошкент шаҳрининг транспорт мастер режасини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш, жумладан, йўл ва транспорт инфратузилмасини ривожлантириш, автомобиль йўллари, кўприklar ва бошқа инфратузилма объектларини қуриш ҳамда модернизация қилиш, шунингдек, шаҳарда йўл ҳаракати самарадорлиги ва хавфсизлигини ошириш бўйича тавсиялар тайёрланишини таъминласин”;
- (г)** 14-банд ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин;
- (д)** 9-илова 12 ва 13-позицияларининг “Чора-тадбирлар номи” устундаги “ишлаб чиқиш” сўзлари “қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда харид қилиш” сўзлари билан алмаштирилсин.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 29 » июль

№ ПК–284

“Нукус шаҳрининг “РК-1” қозонхонасини когенерация технологиялари асосида модернизация қилиш” лойиҳасини давлат-хусусий шериклик шартлари асосида амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида

Аҳоли ва иқтисодиёт тармоқларини энергия ресурслари билан барқарор таъминлаш, электр энергияси ва иссиқ сувни ишлаб чиқаришда табиий газдан фойдаланиш ҳажмини камайтириш, шунингдек, иссиқлик таъминоти тизимини ривожлантиришга тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни фаол жалб этиш мақсадида **қарор қиламан:**

I. Мақсадлар

1. Қуйидагилар **“Нукус шаҳрининг “РК-1” қозонхонасини когенерация технологиялари асосида модернизация қилиш” лойиҳасини** (кейинги ўринларда – Лойиҳа) давлат-хусусий шериклик шартлари асосида амалга оширишнинг асосий мақсадлари этиб белгилансин:

- (а) Нукус шаҳрида марказлашган иссиқлик таъминоти тизимини замонавий энергия тежамкор **когенерация технологиялари асосида** модернизация қилиш орқали аҳоли ва иқтисодиёт тармоқларини барқарор электр ва иссиқлик энергияси билан таъминлаш;
- (б) Лойиҳани амалга ошириш доирасида инфратузилмани барпо этиш мақсадида **28 км** иссиқлик тармоқларини қуриш ва **189 та** индивидуал иссиқлик пунктларини ўрнатиш билан ёпиқ тизимга ўтказиш орқали **10 320 нафар** аҳолини электр, **22 880 нафар** аҳолини иссиқлик энергияси билан таъминлаш;
- (в) электр энергияси ва иссиқ сув ишлаб чиқаришда табиий газ сарфини оптималлаштириш, иссиқлик тармоқларидаги йўқотишларни **30 фоизгача** камайтириш ва энергия самарадорлигини **10 фоизга** ошириш;

(г) иссиқлик таъминоти соҳасида давлат-хусусий шериклик механизмларини жорий этиш ҳамда ушбу йўналишга тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб қилиш.

2. “Нукус шахрининг “РК-1” қозонхонасини когенерация технологиялари асосида модернизация қилиш” лойиҳасини амалга оширишдаги устувор вазифалар **1-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

3. Лойиҳа доирасида:

(а) қуйидагилар:

(i) Саудия Арабистони Қироллигининг “**Saudi Tabreed District Cooling**” компанияси (кейинги ўринларда – Инвестор) томонидан **20,3 миллион** АҚШ доллари миқдорида хорижий инвестиция маблағлари жалб этилиши;

(ii) “Иссиқликтаъминоти” АЖ **давлат шериги** ҳамда Инвестор томонидан масъулияти чекланган жамият шаклида ташкил этиладиган махсус лойиҳа компанияси **хусусий шерик** этиб белгиланиши маълумот учун қабул қилинсин;

(б) қуйидагилар хусусий шерикнинг мажбуриятлари этиб белгилансин:

(i) Нукус шахрининг “РК-1” қозонхонасини когенерация технологиялари асосида **модернизация қилиш**;

(ii) электр ва иссиқлик энергиясини ишлаб чиқариш ва давлат шеригига белгиланган қувват ҳамда келишилган нархлар бўйича етказиб бериш;

(в) қуйидагилар давлат шеригининг мажбуриятлари этиб белгилансин:

(i) зарур ер участкаларини давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги битимнинг (кейинги ўринларда – Битим) амал қилиш муддатига – **27 йилга** ижарага бериш;

(ii) Битим доирасида хусусий шерикка юкланган мажбуриятлар тўлиқ ва ўз вақтида бажарилиши устидан мониторинг қилинишини назорат қилиш;

(iii) Лойиҳани амалга ошириш мобайнида хусусий шерикдан электр ва иссиқлик энергиясини белгиланган қувват ҳамда келишилган нархлар асосида харид қилиш;

(iv) Лойиҳани Битим имзолангандан бошлаб **2 йиллик** қурилиш даври билан **27 йил** муддатда амалга ошириш.

II. Когенерация технологиялари асосида электр ва иссиқлик энергияси ишлаб чиқаришни ташкил этиш чора-тадбирлари

4. Давлат шериги когенерация қурилмаси орқали ишлаб чиқариладиган электр ва иссиқлик энергиясини Битим шартларига мувофиқ харид қилсин.
5. Давлат шериги Лойиҳани давлат-хусусий шериклик шартлари асосида амалга ошириш бўйича Инвестор билан тўғридан-тўғри музокаралар олиб борсин.
6. Давлат шериги **икки ой муддатда** Иқтисодиёт ва молия вазирлиги билан келишилган ҳолда хусусий шерик билан иссиқлик тармоқлари, насос станциялари, ҳисоблагичлар ва индивидуал иситиш пунктларини, шунингдек, Лойиҳа доирасида зарур бўлган бошқа ёрдамчи инфратузилма объектларини лойиҳалаш ва қуриш ишларини молиялаштириш бўйича тегишли келишувни имзоласин ҳамда мазкур ишларни ташкил этиш бўйича манзилли рўйхатни тасдиқласин. Бунда иссиқлик тизимларини модернизация қилиш ишлари доирасида қуйидагиларга, истисно тариқасида, рухсат берилади:
 - (а) “Иссиқликтаъминоти” АЖни мазкур ишлар бўйича ягона буюртмачи сифатида белгилаш;
 - (б) лойиҳа ва пудрат ташкилотларини “таклиф сўрови” харид қилиш тартиб-таомиллари асосида аниқлаш;
 - (в) **2027 йил 31 декабрга** қадар босқичма-босқич тайёрланадиган лойиҳа асосида қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш.
7. Битимда қуйидагилар инобатга олинсин:
 - (а) хусусий шерик томонидан **21,5 МВт** электр қуввати ва **52,5 Гкал** иссиқлик қувватига эга когенерация қурилмасини лойиҳалаштириш, молиялаштириш, қуриш, ишга тушириш, тўлиқ эксплуатация қилиш, техник хизмат кўрсатиш ҳамда Битим муддати якунлангач тизимни соз ҳолатда ва баланс қиймати бўйича давлат шеригига бепул топшириш;
 - (б) хусусий шерик томонидан когенерация жараёни натижасида ҳосил бўладиган **18,1 Гкалгача** иссиқлик энергиясини давлат шеригига бепул асосда етказиб бериш;
 - (в) хусусий шерик қурилиш давридаги ўз мажбуриятлари лозим даражада бажарилишининг таъминоти сифатида **500 минг АҚШ доллари миқдорида биринчи даражали банк кафолатини** тақдим этиши;

- (г) хусусий шерикка электр ва иссиқлик энергияси учун тўловлар Битимда белгиланган механизмга мувофиқ чет эл валютасида деноминацияланган қатъий тариф **бўйича миллий валютада амалга оширилиши;**
- (д) давлат шериги томонидан Лойиҳани амалга ошириш жараёнида хусусий шерикдан электр ва иссиқлик энергияси “сотиб олиш ёки тўлаб бериш” тамойили асосида харид қилиниши.

8. Қуйидагилар:

- (а) Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва Нукус шаҳри ҳокимлиги давлат шериги билан биргаликда “Қорақалпоғистон Республикаси коммунал иссиқлик таъминоти” МЧЖга доимий фойдаланиш ҳуқуқи асосида ажратилган Нукус шаҳри “Қурилиш” МФЙ Абу-Райҳон Беруний кўчасидаги ер участкасининг Лойиҳани амалга ошириш учун танланган **0,75 га** қисмига нисбатан мавжуд ҳуқуқлари бекор қилиниши ва ушбу ер майдони Нукус шаҳри ҳокимлиги тасарруфидаги бўш турган ер участкаси сифатида ҳисобга олинишини таъминласин;
- (б) Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Нукус шаҳри ҳокимлиги тасарруфида бўш турган ер участкаси сифатида рўйхатга олинган мазкур ер участкаси Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ҳузуридаги **Тадбиркорликка кўмаклашиш дирекциясига** (кейинги ўринларда – Дирекция) доимий фойдаланиш ҳуқуқи асосида ажратилишини таъминласин;
- (в) Дирекция ер участкаси хусусий шерикка Битимда кўрсатилган муддат ва шартлар асосида ижарага берилишини таъминласин;
- (г) Битимнинг амал қилиш муддати тугаганда ёки муддатидан аввал бекор қилинганда, лойиҳа ҳудудидаги барча мол-мулк, шу жумладан, хусусий шерикнинг мол-мулки давлат шеригига Битим шартларига мувофиқ ўтказилиши белгилансин. Бунда Битимнинг амал қилиш муддати тугаганда давлат шеригига бепул топшириладиган объектлар Солиқ кодексининг 243 ва 304-моддаларига мувофиқ солиқ солишдан озод этилиши ва даромад сифатида ҳисобга олинмаслиги маълумот учун қабул қилинсин;

(д) Иқтисодиёт ва молия вазирлиги **бир ой муддатда** Лойиҳа ҳудудидаги кўп квартирали уйларнинг ички иссиқлик тизимларини модернизация қилиш ишлари учун зарур маблағларни Ўзбекистон Республикаси республика бюджетининг 2026 йилдаги қўшимча манбаи ҳисобидан ажратиш чораларини кўрсин.

9. Лойиҳани амалга ошириш даврида **давлат шеригига** қуйидаги ҳуқуқлар берилсин:

(а) хусусий шерик билан биргаликда Лойиҳани амалга ошириш учун мустақил инжиниринг компаниялари, шунингдек, бошқа техник ва юридик маслаҳатчиларни танлаш ва уларни “таклиф сўрови” харид қилиш тартиб-таомили асосида жалб қилиш;

(б) Иссиқлик ва электр энергиясини сотиб олиш тўғрисидаги битим бўйича тўлов мажбуриятларининг бажарилиши таъминоти сифатида хусусий шерик фойдасига чет эл банкининг чет эл валютасида тасдиқланган тикланувчи аккредитивини очиш;

(в) Битим муддатидан олдин бекор қилинган тақдирда, унга мувофиқ хусусий шерикка тўланиши лозим бўлган қолдиқ тўловлар ва Битимни бекор қилиш билан боғлиқ компенсация тўловларини хусусий шерик кўрсатган хорижий банк ҳисобварағига тегишли чет эл валютасида бевосита ўтказиш;

(г) хусусий шерикдан электр энергиясини сотиб олиш ҳамда уни электр энергиясини марказлашган тартибда харид қилиш ва сотиш бўйича ваколатли корхоналарга тўғридан-тўғри сотиш;

(д) “Ҳудудга таъминот” акциядорлик жамияти ва “Ўзсув таъминот” акциядорлик жамияти билан Битимда кўзда тутилган ҳажмларга ва параметрларга мувофиқ хусусий шерикни етказиб берувчи сифатида табиий газ ва ичимлик суви билан таъминлаш бўйича шартномаларни имзолаш.

10. Лойиҳани молиялаштириш доирасида хусусий шерикка қуйидаги ҳуқуқлар берилсин:

- (а) Ўзбекистон Республикасидан ташқарида жойлашган чет эл банкларида банк ҳисобварақларини очиш ва юритиш, маблағларни қабул қилиш, фойдаланиш ва ўтказиш (шу жумладан, ўзининг Ўзбекистондаги банк ҳисобварақларидан), шунингдек, дивидендлар, қарз мажбурияти бўйича тўловлар ва бошқа маблағларни чет эл валютасида ўтказиш бўйича операцияларни эркин амалга ошириш;
- (б) барча солиқлар ва йиғимлар тўланган ҳолда Ўзбекистон Республикасидан ташқарида бўлган чет эл пудрат ташкилотлари, етказиб берувчилари ёки кредиторларига тўловларни Ўзбекистон Республикасидаги банк ҳисобварақлари орқали ўтказмасдан, тўғридан-тўғри амалга ошириш;
- (в) **2027 йил 31 декабрга** қадар босқичма-босқич тайёрланадиган лойиҳа асосида қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш.

11. Хусусий шерик 2030 йил 1 январга қадар:

- (а) белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 4 июндаги 352-сон қарори билан тасдиқланадиган рўйхат бўйича:
 - (i) чет элдан олиб келинадиган, Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқарилмайдиган хомашё ва материаллар, ускуна, махсус техника, уларнинг эҳтиёт ва бутловчи қисмлари, приборлар, техник ва лойиҳа ҳужжатлари, дастурий таъминотлар учун божхона божи ҳамда қўшилган қиймат солиғини тўлашдан;
 - (ii) вақтинча олиб кириш божхона режимида олиб кириладиган ускуна ва махсус техникалар, приборлар учун божхона божини тўлашдан;
- (б) республикада тегишли аккредитация қилинган мувофиқликни баҳолаш органлари мавжуд бўлмаган тақдирда, чет элдан олиб кириладиган махсус техника ва ускуналарни мажбурий сертификатлашдан озод этилсин.

12. Энергетика вазирлиги ҳамда Иқтисодиёт ва молия вазирлиги:

- (а) “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ ва “Ҳудудгазтаъминот” АЖ билан биргаликда Лойиҳа ҳудудигача электр ва газ тармоқларини қуриш ишларини ташкил этсин. Бунда Иқтисодиёт ва молия вазирлиги зарур маблағларни бир ой муддатда Ўзбекистон Республикаси республика бюджетининг 2026 йилдаги қўшимча манбаи ҳисобидан ажратиш чораларини кўрсин;

(6) “Худудгазтаъминот” АЖ, “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ, “Ўзэнергосотиш” АЖ ва “Ўзсувтаъминот” АЖ билан биргаликда Битимда назарда тутилган ҳажмлар ва параметрларга мувофиқ табиий газ ва ичимлик суви етказиб берилмаслиги натижасида давлат шериги томонидан хусусий шерикка тўланадиган зарар, жарималар, бой берилган фойда ва бошқа компенсация суммаларини қоплаш мажбурияти юзага келган тақдирда, агар тегишли шартномаларда бошқа қоидалар назарда тутилмаган бўлса, табиий газ ва ичимлик сувини етказиб берувчи ташкилотлар давлат шериги олдида қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ субсидиар тартибида жавобгар бўлиши белгилансин. Бунда истеъмолчилар томонидан кўрсатилган хизматлар учун тўловлар ўз вақтида амалга оширилмаганлиги сабабли тармоқдан ўзиш, шунингдек, табиий газ ва ичимлик суви тармоқларидаги режали ва авариявий ўзилишлар натижасида юзага келган ҳолатлар субсидиар тартибда жавобгарликни келтириб чиқармайди.

13. Энергетика вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, “Худудгазтаъминот” АЖ, “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ, “Ўзэнергосотиш” АЖ ва “Ўзсувтаъминот” АЖга Лойиҳа доирасидаги когенерация қурилмасини ягона электр тармоғига ўз вақтида улаш, шунингдек, хусусий шерик томонидан ишлаб чиқарилган электр энергияси ягона электр тармоғига сотилиши жараёнида ягона электр тармоғига уланиш, электр энергиясини харид қилиш ва ҳисоб-китобларни амалга ошириш масалалари бўйича комплекс мувофиқлаштириш ва назоратни таъминлаш вазифаси юклансин.

14. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши давлат шериги билан биргаликда **бир ой муддатда** Лойиҳа қамровига кирувчи Нукус шаҳридаги кўп квартирали уйларнинг ички иссиқлик тизимларини модернизация қилиш ишлари бўйича манзилли рўйхатни тасдиқласин. Бунда ички иссиқлик тизимларини модернизация қилиш ишлари доирасида қуйидагиларга рухсат берилади:

(а) лойиҳа ва пудрат ташкилотларини “таклиф сўрови” харид қилиш тартиб-таомиллари асосида аниқлаш;

(б) **2027 йил 31 декабрга** қадар босқичма-босқич тайёрланадиган лойиҳа асосида қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш.

15. “Нукус шаҳрининг “РК-1” қозонхонасини когенерация технологиялари асосида модернизация қилиш” лойиҳасини амалга ошириш бўйича “йўл харитаси” 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

III. Қарор ижросини ташкил этиш, таъминлаш ва назорат

16. Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ва Энергетика вазирлиги билан биргаликда Лойиҳани амалга ошириш, шунингдек, томонларнинг Битим ва келишувлар доирасидаги мажбуриятларини бажариши устидан доимий мониторинг ўрнатсин.
17. “Иссиқликтаъминоти” АЖ бошқарув раиси И.Х. Тураевга Нукус шаҳрида кўрсатилган иссиқлик таъминоти хизматлари учун истеъмолчилардан тўловларни белгиланган муддатда ундириш бўйича шахсий масъулият юклатилсин.
18. Лойиҳа доирасида молиявий мажбуриятлар, тарифлар бўйича компенсация механизмлари, давлат томонидан қўллаб-қувватлаш учун масъул ва шахсан жавобгар этиб Бош вазир ўринбосари – иқтисодиёт ва молия вазири Ж.А. Қўчқоров белгилансин.
19. Мазкур қарор ижросини самарали ташкил қилишга масъул ва шахсан жавобгар этиб қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазири Ш.С. Хидоятлов, энергетика вазири Ш.Х. Ходжаев ва “Иссиқликтаъминоти” АЖ бошқаруви раиси И.Х. Тураев белгилансин.
20. Қарор ижросини назорат қилиш ва ижро учун масъул ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри

“Нукус шаҳрининг “РК-1” қозонхонасини когенерация технологиялари асосида модернизация қилиш” лойиҳасини амалга оширишдаги устувор ВАЗИФАЛАР

1. Когенерация қурилмасидан ишлаб чиқариладиган электр энергияси ва иссиқлик энергиясини хусусий шерикдан битимнинг бутун амал қилиш муддатида харид қилиш ҳамда “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖга ва иссиқлик тармоқларига етказиб берилишини таъминлаш.
2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши томонидан давлат шериги билан биргаликда аҳоли ва объектларда қўлланилаётган қўлбола иситиш воситаларини босқичма-босқич хавфсиз ва самарадор иситиш тизимларига ўтказиш.
3. Энергия самарадорлигини ошириш ва ҳисоб-китоблар шаффофлигини таъминлаш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши томонидан давлат шериги билан биргаликда лойиҳа қурилиш ишлари якунига қадар қўйидагилар таъминланади:
 - (а) ёпиқ иссиқлик таъминоти тизимига ўтиш, бунда кўп квартирали уйларда ва объектларда индивидуал иссиқлик пунктларини ўрнатиш, ички тизимларни янгилаш, автоматика ва бошқарув элементларини жорий этиш;
 - (б) когенерация қурилмаси ҳудудидаги иссиқлик, табиий газ ва сув ҳисоблагичлари ҳамда бошқа ўлчов воситаларини ўрнатиш, шунингдек, автоматлаштирилган диспетчерлик тизимини жорий этиш, тезкор бошқарув пунктини ташкил қилиш ва хусусий шерик томонидан лойиҳа доирасида амалга ошириладиган рақамлаштирилган бошқарув тизимларининг ягона автоматлаштирилган диспетчерлик марказига интеграциясини ташкил этиш, масофавий мониторингни таъминлаш;
 - (в) иссиқлик тармоқларида йўқотишларни камайтириш учун олдиндан изоляцияланган қувурлардан фойдаланган ҳолда иссиқлик тармоқларини қуриш ва реконструкция қилиш, гидравлик синов ҳамда баланслаш ишларини ташкил этиш.

4. Хусусий шерик томонидан когенерация қурилмасида, шу жумладан, уни автоматлаштириш ва SCADA тизимидан фойдаланиш бўйича иссиқлик таъминоти ходимларини ўқитишни таъминлаш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2026 йил 29 июлдаги ПҚ–284-сон қарорига
2-илова

**“Нукус шаҳрининг “РК-1” қозонхонасини когенерация технологиялари асосида модернизация қилиш”
лойиҳасини амалга ошириш бўйича
“ЙЎЛ ХАРИТАСИ”**

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Ижро муддати	Масъул ижрочилар
1.	Хусусий шерик билан биргаликда лойиҳа концепцияси ва лойиҳани баҳолаш ҳужжатларини ишлаб чиқиш, келишиш учун Иқтисодиёт ва молия вазирлигига киритиш.	2026 йил сентябрь	“Иссиқликтаъминоти” АЖ, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги
2.	Хусусий шерик ва давлат шериги томонидан ишлаб чиқилган ҳужжатлар асосида лойиҳа концепцияси ва баҳолаш ҳужжатини келишиб, тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритиш.	2026 йил сентябрь	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги
3.	Хусусий шерик билан давлат-хусусий шериклик лойиҳасини амалга ошириш учун мазкур қарорда белгиланган шартлар асосида давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги битим имзоланишини ташкил этиш.	2026 йил сентябрь	“Иссиқликтаъминоти” АЖ, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Энергетика вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги
4.	Хусусий шерик билан давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги битим имзоланишини таъминлаш.	2026 йил октябрь	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги
5.	Имзоланган давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги битим ва давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги битимни белгиланган тартибда тасдиқлаш юзасидан қарор лойиҳасини ишлаб чиқиш ва Вазирлар Маҳкамасига киритиш.	2026 йил октябрь	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги
6.	Давлат шериги томонидан хусусий шерикдан харид қилинадиган иссиқлик энергияси тўловларни аҳолига пасайтирилган тарифларни қўллаш натижасида маҳаллий бюджетдан қопланадиган субсидия маблағларида инобатга олинишини таъминлаш.	Доимий	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Ижро муддати	Масъул ижрочилар
7.	Давлат шеригига бошқа зарур лицензиялар қаторида электр энергияси савдоси фаолиятини амалга ошириш учун лицензияни олиш жараёнлари билан боғлиқ зарур чора-тадбирларни амалга оширишда кўмаклашиш.	2027 йил сентябрь	Энергетика бозорини ривожлантириш ва тартибга солиш агентлиги, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Рақобатни ривожлантириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш қўмитаси, Энергетика вазирлиги
8.	Давлат шериги ва “Ўзэнергосотиш” АЖ ўртасида электр энергиясини харид қилиш тўғрисидаги битим тўғридан-тўғри тузилишини ташкил этиш. Бунда хусусий шерикдан сотиб олинган электр энергиясининг бир қисмини давлат шериги ўз эҳтиёжлари учун ишлатишини ва ортиқча қисми эса “Ўзэнергосотиш” АЖга сотилишини таъминлаш.	2027 йил сентябрь	“Ўзэнергосотиш” АЖ, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Энергетика вазирлиги, Саноат кооперацияси ва давлат харидлари агентлиги
9.	Лойиҳани амалга ошириш учун газ, иссиқлик, ҳаво электр узатиш тармоқларини ва электр инфратузилмаси қурилмаларини қуриш учун зарур ер участкаларини танлаб олиш ҳамда уларнинг чегараларига аниқлик киритиш, тегишлилиги бўйича оммавий сервитут белгилаш ва заруратга кўра ер фонди тоифасини ўзгартириш юзасидан Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ва ўрмон фонди ерларининг ер фонди тоифаларини ўзгартириш масалаларини кўриб чиқиш бўйича Ҳукумат комиссиясига таклифларни киритиш.	2026 йил декабрь	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Энергетика вазирлиги, Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ва ўрмон фонди ерларининг ер фонди тоифаларини ўзгартириш масалаларини кўриб чиқиш бўйича Ҳукумат комиссияси, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Кадастр агентлиги, “Ҳудудгазтаъминот” АЖ, “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ, “Миллий диспетчерлик маркази” давлат унитар корхонаси
10.	Хусусий шерикнинг буюртманомасига асосан жалб қилинадиган хорижий мутахассислар ҳамда уларнинг оила аъзолари учун кириш визаларини, зарур ҳолларда, И.Каримов номидаги Тошкент халқаро аэропортида белгиланган тартибда расмийлаштириш.	Доимий	Ташқи ишлар вазирлиги

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Ижро муддати	Масъул ижрочилар
11.	Хусусий шерикнинг буюртманомасига асосан жалб этиладиган хорижий мутахассислар ва уларнинг оила аъзоларига кўп марталик визалар бериш ва унинг муддатини узайтириш, шунингдек, вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш ва унинг муддати узайтириш.	Доимий	Ички ишлар вазирлиги
12.	Хусусий шерикнинг буюртманомасига асосан хорижий фуқароларга Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи тасдиқномалар бериш.	Доимий	Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги
13.	Заруриятга кўра, лойиҳани амалга ошириш учун зарур бўлган лойиҳа майдонида жойлашган мавжуд бинолар, иншоотлар ва бошқа активларни хатловдан ўтказишни ҳамда уларни битим шартларига мувофиқ эгалик қилиш ва фойдаланиш ҳуқуқи асосида хусусий шерикка беришни таъминлаш.	2026 йил сентябрь	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси “Коммунал иссиқлик таъминоти” МЧЖ, “Иссиқликтаъминоти” АЖ
14.	Лойиҳа доирасида ер участкаларини ажратиш, сервитутлар белгилаш, ер тоифаларини ўзгартириш, кадастр ишлари ҳамда қонунчиликда назарда тутилган бошқа ер-мулк билан боғлиқ харажатларни қоплаш ишларини белгиланган тартибда амалга ошириш.	2026 йил декабрь	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши
15.	Когенерация қурилмаси учун ер майдонини бўшатиш ва кейинчалик хусусий шерикка ижарага берилишини таъминлаш мақсадида лойиҳа майдонида жойлашган эскирган иншоотлар ва бошқа активларни истисно тариқасида демонтаж қилмасдан олдин мустақил баҳоловчи ташкилот томонидан баҳолатиб, сўнг аукцион савдосига чиқариб сотиш чораларини кўриш.	2026 йил сентябрь	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси “Коммунал иссиқлик таъминоти” МЧЖ, “Иссиқликтаъминоти” АЖ
16.	Лойиҳани амалга ошириш доирасида қурилиш ва модернизация қилиш ишлари давомида барча ҳудудлардаги кўп йиллик ва қимматбаҳо дарахтларни сақлаб қолиш мақсадида уларни хатловдан ўтказиш ҳамда электрон платформага киритиш, шунингдек, дарахт-буталар ва яшил майдонларга зарар етказмаслик бўйича зарур чораларни кўриш. Бунда қурилиш жараёнларида ҳосил бўладиган маиший ва қурилиш чиқиндиларини ўз вақтида йиғиш, олиб чиқиш ва бартараф этиш, чанг тарқалишини камайтириш ҳамда объект атрофини доимий тозалаш бўйича чораларни кўриш.	2026 йил октябрь	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Қорақалпоғистон Республикаси “Коммунал иссиқлик таъминоти” МЧЖ, “Иссиқликтаъминоти” АЖ

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Ижро муддати	Масъул ижрочилар
17.	Битимда назарда тутилган ҳажм ва параметрларга мувофиқ хусусий шерикнинг эҳтиёжлари учун табиий газни ва ичимлик сувини етказиб бериш бўйича тегишли шартномалар имзоланишини ташкил этиш.	2027 йил март	“Худудгазтаъминот” АЖ, “Ўзсувтаъминот” АЖ, “Иссиқликтаъминоти” АЖ, Энергетика вазирлиги, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги
18.	Когенерация қурилмасидан ишлаб чиқариладиган электр энергиясини марказий тармоққа боғловчи объектларни 35 кВ электр тармоғига улаш бўйича зарур тадбирларни ташкиллаштириш.	2027 йил сентябрь	Энергетика вазирлиги, “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ, “Миллий диспетчерлик маркази” давлат унитар корхонаси
19.	1. Қорақалпоғистон Республикаси туман ва шаҳарларидаги кўп квартирали уйларни иссиқлик электр энергиясига бўлган талабини ўрганиш мақсадида хатловдан ўтказиш.	2026 йил сентябрь	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, “Иссиқликтаъминоти” АЖ
	2. Ўтказилган хатлов натижасига кўра, Қорақалпоғистон Республикаси аҳолисини когенерация технологиялари асосида марказлашган иссиқлик энергияси билан таъминлаш лойиҳасини молиялаштириш учун 200 миллион АҚШ доллари миқдорида инвестицияларни жалб этиш, истиқболли инвесторлар ва халқаро молия институтлари билан музокаралар ўтказиб, келишувларга эришиш.	2026 йил октябрь	Вазирлар Маҳкамаси (Ж.Ходжаев), Инвестиция, саноат ва савдо вазирлиги
	3. Келишув натижаларига кўра, Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори лойиҳасини ишлаб чиқиш. Бунда 5 йиллик дастур доирасида Қорақалпоғистон Республикаси аҳолисини тўлиқ марказлашган иссиқлик энергияси билан таъминлашни назарда тутиш.	2026 йил ноябрь	Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, “Иссиқликтаъминоти” АЖ

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING QARORI

2026 yil « 1 » avgust

№ ПК–287

Халқаро шартномани тасдиқлаш тўғрисида

“Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 22-моддасига мувофиқ **қарор қиламан:**

1. 2026 йил 29 январь куни Анқара шаҳрида имзоланган Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Туркия Республикаси Ҳукумати ўртасида Таълим соҳасидаги ҳамкорлик тўғрисидаги битим тасдиқлансин.
2. Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги мазкур халқаро шартномани амалга ошириш учун масъул бўлган ваколатли орган этиб белгилансин.
3. Ташқи ишлар вазирлиги Ўзбекистон Республикаси томонидан мазкур халқаро шартноманинг кучга кириши учун зарур бўлган давлат ички тартиб-таомиллари бажарилганлиги ҳамда уни амалга ошириш учун масъул бўлган ваколатли орган тўғрисида Туркия томонига тегишли билдиришнома юборсин.
4. Вазирлар Маҳкамаси ҳамда тегишли вазирлик ва идораларнинг раҳбарлари ушбу халқаро шартнома кучга кирганидан кейин унинг қоидалари бажарилиши устидан белгиланган тартибда назоратни таъминласин.

5. Мазкур қарорнинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси
Бош вазири А.Н. Арипов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти**

Ш. Мирзиёев

Тошкент шаҳри

УЧИНЧИ БЎЛИМ

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ

ҚАРОРЛАРИ

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 29 » iyul

№ 411

Toshkent sh.

Миллий сертификат бериш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Бошланғич таълим соҳасида фаолият юритаётган ўқитувчиларнинг билим даражаси, педагогик маҳорати ва касбий компетенцияларини холис ва шаффоф баҳолаш тизимини жорий этиш, шунингдек, юқори кўрсаткичга эришган бошланғич таълим ўқитувчиларини моддий қўллаб-қувватлаш, талабгорларга миллий сертификат бериладиган умумтаълим фанлари рўйхатини кенгайтириш, чет тилларини билиш даражасига мувофиқ миллий сертификатга эга бўлиш имкониятларини яратиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳамда Мактабгача ва мактаб таълими вазирлигининг **2026/2027 ўқув йилидан** бошлаб:

бошланғич таълим ўқитувчиларининг билим даражаси ва педагогик маҳоратини аниқлаш ҳамда уларга сертификат бериш;

хукуқшунослик фанини билиш даражасини аниқлаш ва миллий сертификат бериш;

хитой, корейс, япон, испан, итальян, форс, дари, пушту, урду, ҳиндий ва уйғур тилларидан чет тилини билишнинг кўп даражали (Multi-level) тест тизимини жорий этиш тўғрисидаги таклифлари маъқуллансин.

2. Қуйидагиларни назарда тутувчи Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш бўйича малака имтиҳонларини ўтказиш тартиби тўғрисидаги низом **1-иловага** мувофиқ тасдиқлансин:

бошланғич таълим ўқитувчиларининг билим даражаси ва педагогик маҳоратини аниқлаш бўйича **малака имтиҳонларини ташкил этиш;**

бошланғич таълим ўқитувчилари учун миллий сертификат бериш бўйича имтиҳон топшириқларини **шакллантириш ва натижаларини баҳолаш;**

бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш ва унинг **реестрини юритиш;**

талабгорларнинг малака имтиҳони натижалари бўйича **апелляция шикоятларини** кўриб чиқиш;

давлат хизматларини кўрсатиш учун тўловни амалга ошириш ва қайтариш.

3. Бошланғич таълим ўқитувчисининг билим даражаси ва педагогик маҳорати тўғрисидаги миллий сертификатнинг давлат намунаси **2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

4. Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Билим ва малакаларни баҳолаш агентлиги (кейинги ўринларда – Агентлик):

бошланғич таълим ўқитувчиларининг бошланғич синфлардаги тегишли фанлар мазмуни доирасидаги билим даражаси, ўқитиш методикаси ва педагогик маҳоратини аниқлаш бўйича малака имтиҳони жараёнларини Агентликнинг “онлайн тест” ахборот тизими орқали ташкил этсин;

хитой, корейс, япон, испан, итальян, форс, дари, пушту, урду, ҳиндий ва уйғур тилларидан чет тилини билишнинг кўп даражали (Multi-level) тест тизимини ҳамда ҳуқуқшунослик фани бўйича талабгорларнинг билим даражасини баҳолашни йўлга қўйсин;

сертификат натижаларини “Агентлик томонидан тақдим қилинадиган сертификатларнинг маълумотлар базаси” ахборот тизимига киритиш ва уларни сертификат рақами орқали онлайн текшириш имкониятини яратсин;

миллий сертификат берилиши йўлга қўйилаётган бошланғич таълим йўналиши, ҳуқуқшунослик фани, хитой, корейс, япон, испан, итальян, форс, дари, пушту, урду, ҳиндий ва уйғур тилларидан тест топшириқларининг белгиланган тартибда шакллантирилишини ҳамда янгилаб борилишини таъминласин.

Бунда ҳуқуқшунослик фанини билиш даражасини аниқлаш имтиҳони учун тест топшириқлари умумий ўрта таълимнинг ўқув дастурлари, Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, қонунлари ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар асосида шакллантирилиши инобатга олинсин.

5. Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги Агентлик билан биргаликда **икки ой муддатда** умумий ўрта таълим ташкилотлари бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш тизимини жорий этиш билан боғлиқ семинарлар ва тарғибот тадбирларини ташкил этсин.

6. Белгилаб қўйилсинки:

малака имтиҳони натижаларига кўра сертификат талабини бажарган бошланғич таълим ўқитувчиларига уч йил муддатга амал қиладиган А+, А, В+, В, С+, С даражали электрон сертификат берилади;

2026/2027 ўқув йилидан бошлаб В+ ва ундан юқори даражадаги миллий сертификатга эга бўлган, бошланғич синфларда дарс берувчи бошланғич таълим мутахассислигига эга ўқитувчиларга Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан, сертификатнинг амал қилиш муддати давомида, тегишли таълим тилига мос равишда барча фанлар бўйича лавозим маошига ҳар ойда **15 фоиз миқдорида** қўшимча устама тўлаб борилади;

ушбу қарор ижроси билан боғлиқ харажатлар 2026 йилда Ўзбекистон Республикасининг республика бюджетидан биринчи даражали бюджет маблағларини тақсимловчи сифатида Мактабгача ва мактаб таълими вазирлигига ажратилган маблағлар доирасида молиялаштирилади, 2027 йилдан бошлаб эса бюджет қонунчилиги талабларига мувофиқ тақдим этилган бюджет сўровномаларига асосан Давлат бюджети параметрларида назарда тутилади.

7. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг **3-иловага** мувофиқ айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

8. Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги ҳамда Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни **икки ой муддатда** ушбу қарорга мувофиқлаштирсин.

9. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси олий таълим, фан ва инновациялар вазири К.А. Шарипов ҳамда мактабгача ва мактаб таълими вазири Э.Г. Каримова зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 29 ” июлдаги 411-сон қарорига
1-илова

**Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш бўйича
малака имтиҳонларини ўтказиш тартиби тўғрисида
НИЗОМ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги тизимидаги умумий ўрта таълим ташкилотларида фаолият олиб боровчи бошланғич таълим ўқитувчилари учун миллий сертификат бериш бўйича малака имтиҳонини ўтказиш ҳамда миллий сертификат бериш тартибини белгилайди.

2. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

ваколатли орган – Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Билим ва малакаларни баҳолаш агентлиги;

малака имтиҳони – бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш мақсадида уларнинг бошланғич синфлардаги тегишли фанлар мазмуни доирасидаги билим даражаси, ўқитиш методикаси ва педагогик маҳоратини тест синовлари орқали аниқлашга қаратилган баҳолаш жараёни;

миллий сертификат – малака имтиҳонидан муваффақиятли ўтган талабгорга уч йил муддатга бериладиган QR-код (матрик штрихли код) қўйилган бошланғич таълим ўқитувчисининг билим даражасини тасдиқловчи давлат намунасидаги ҳужжат;

Раш модели (Rasch model) – тест топшириқларининг қийинлиги ва талабгорларнинг билим даражасини бир хил шкалада баҳолайдиган замонавий баҳолаш модели;

талабгор – миллий сертификат олиш учун малака имтиҳонини топшириш истагини билдирган ва белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган умумий ўрта таълим ташкилотларида фаолият олиб бораётган бошланғич таълим ўқитувчиси.

3. Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш бўйича малака имтиҳони ваколатли орган томонидан тўлов асосида ўтказилади.

4. Малака имтиҳонида иштирок этиши учун талабгордан рўйхатдан ўтишда, ариза берилган кундаги базавий ҳисоблаш миқдорининг 1,5 баравари миқдорида тўлов ундирилади.

Ижтимоий реестрнинг “камбағал оила” тоифасига киритилган оилаларнинг аъзоларига, шунингдек, I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларга мазкур давлат хизматини кўрсатишда белгиланган тўловнинг 50 фоизи, Ижтимоий реестрнинг “давлат таъминотидаги оила” тоифасига киритилган оилаларнинг аъзоларига эса 75 фоизи миқдорида чегирма қўлланади. Бунда чегирма:

Ижтимоий реестрнинг “камбағаллик чегарасидаги оила” тоифасига “давлат таъминотидаги оила” ёки “камбағал оила” тоифасидан чиқарилгани муносабати билан киритилган оилаларга уларнинг илгари белгиланган тоифасига мувофиқ;

оғир ҳаётий вазиятга тушган оила сифатида “камбағаллик чегарасидаги оила” тоифасига киритилган оилаларга “камбағал оила” тоифасидаги оила учун белгиланган миқдорда, улар Ижтимоий реестрда турган даврда, бироқ ушбу реестрга киритилган санадан бошлаб 12 ойдан кўп бўлмаган муддатда қўлланади.

5. Бошланғич таълим ўқитувчиларига малака имтиҳони натижасига кўра А+, А, В+, В, С+, С даражали электрон сертификатлар берилади.

Малака имтиҳони натижалари халқаро методика – Раш модели асосида ҳисобланади. Унга кўра:

70 баллдан юқори балл олган талабгорга А+ даражали;

65 – 69,9 балл олган талабгорга А даражали;

60 – 64,9 балл олган талабгорга В+ даражали;

55 – 59,9 балл олган талабгорга В даражали;

50 – 54,9 балл олган талабгорга С+ даражали;

46 – 49,9 балл олган талабгорга С даражали сертификат берилади.

6. Талабгорнинг бошланғич синфлардаги тегишли фанлар мазмуни доирасидаги билим даражаси, ўқитиш методикаси ва педагогик маҳорати Бошланғич таълимнинг давлат таълим стандарти ҳамда халқаро баҳолаш мезонлари ва илғор тажрибаларга мувофиқ шакллантириладиган педагогик ўлчов воситалари асосида тест синовлари орқали баҳоланади.

Малака имтиҳони учун тузиладиган тест саволлари Бошланғич таълимнинг давлат таълим стандартига ҳамда бошланғич таълим йўналиши таълим дастурига мувофиқ Билим ва малакаларни баҳолаш агентлиги ҳузуридаги “Илмий-ўқув амалий марказ” давлат муассасаси (кейинги ўринларда – Илмий марказ) томонидан шакллантирилади. Бунда:

имтиҳон топшириқларини шакллантириш, экспертизадан ўтказиш ва бошқа тилларга таржима қилишда Илмий марказ томонидан шартнома асосида мутахассис-экспертлар жалб этилади;

имтиҳон топшириқлари талабгорнинг билим даражаси ва педагогик маҳоратини баҳолаш учун шакллантирилган, турли шакл ва қийинлик даражасидаги параллел топшириқлар тизимини назарда тутди;

малака имтиҳони ўтказиладиган фанлар таркиби ва мазмуни ваколатли орган томонидан белгиланади.

7. Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш бўйича давлат хизмати ушбу Низомга 1-иловага мувофиқ схема асосида кўрсатилади.

2-боб. Малака имтиҳонини ташкил этиш ва ўтказиш тартиби

8. Малака имтиҳони топшириқлари формати (фанлар таркиби ва мазмуни, саволлар сони, топшириқлар тури, вақт меъёри), баҳолаш мезонлари, ўтказиш муддатлари ваколатли орган томонидан тасдиқланади ва унинг расмий веб-сайтига жойлаштирилади. Малака имтиҳонини ўтказиш муддатлари Ўзбекистон Республикаси Ягона интерактив давлат хизматлари портали (кейинги ўринларда – ЯИДХП) орқали эълон қилинади.

9. Талабгор сертификат олиш мақсадида малака имтиҳонида қатнашиш учун ЯИДХП орқали электрон шаклда ариза бериб, рўйхатдан ўтади.

10. Талабгор мустақил равишда ушбу Низомга 2-иловага мувофиқ шаклдаги сўровномани ЯИДХП орқали электрон равишда тўлдиради. Талабгордан сўровномани электрон рақамли имзо билан тасдиқлаш талаб этилмайди.

Талабгорга сўровнома расмийлаштирилганидан сўнг ваколатли орган томонидан ЯИДХП орқали малака имтиҳонида иштирок этиш қоидалари тўғрисида эслатма берилади.

Талабгорнинг сўровномасида унинг электрон манзили кўрсатилиши мумкин. Сўровномада талабгор электрон манзининг кўрсатилгани унинг сўровнома бўйича қабул қилинган қарор, малака имтиҳони натижалари юзасидан апелляция хулосаси ҳақида ахборот тизими орқали хабарнома олишга розилигини англатади.

Талабгордан сўровномадаги ҳужжатлардан бошқа қўшимча ҳужжатлар талаб этилмайди.

Талабгор ҳақидаги маълумотларнинг тўғрилиги учун талабгорнинг ўзи шахсан жавобгар ҳисобланади.

Талабгор малака имтиҳони ўтказиладиган сана ва жой тўғрисидаги маълумот (рухсатнома)ни малака имтиҳон ўтказиладиган кундан уч кун олдин ЯИДХП орқали олади.

Фуқаролиги бўлмаган шахслар ва чет эл фуқаролари Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги томонидан вақтинча рўйхатга олинади ҳамда уларга ЖШШИР рақами шакллантирилади.

11. Малака имтиҳонини ўтказиш жойи, муайян ҳудуд бўйича ўтириш ўринлари сони ва санаси ваколатли орган томонидан белгиланади.

12. Малака имтиҳони махсус жиҳозланган, видеокузатув билан таъминланган ҳолда ваколатли орган вакилининг назоратида электрон шаклда ўтказилади.

Малака имтиҳони вақтида ҳар бир ўтириш ўрнида бир нафар талабгор ўтиради. Малака имтиҳонини ўтказиш жараёни доимий видеотасвирга олинади. Видеотасвирлар ваколатли орган томонидан бир йил давомида сақланади.

13. Малака имтиҳонини ўтказиш учун шартнома асосида назоратчилар жалб этилиши мумкин.

14. Талабгор шахсини тасдиқловчи ҳужжат асосида видеоқайд этиш қурилмалари орқали шахси аниқлангандан сўнг малака имтиҳонига қўйилади.

15. Малака имтиҳони ўтказилаётган бинога ҳар қандай қўлланма, адабиёт, телекоммуникация ва техника воситаларини олиб кириш, шунингдек, имтиҳон жараёнида бошқа талабгорлар билан мулоқот қилиш ёки уларга бирор буюм узатиш қатъиян ман этилади.

Ушбу талабларга риоя қилмаган талабгор малака имтиҳонидан четлаштирилади. Четлаштириш ваколатли орган вакили ёки назоратчилар томонидан ахборот тизими орқали амалга оширилади ва натижаларнинг ҳисобланмаслигига асос бўлади.

16. Малака имтиҳони натижалари улар якунланган кундан бошлаб йигирма бир иш кунидан кечикмай ЯИДХП орқали эълон қилинади.

17. Малака имтиҳони натижалари бўйича тестология меъёрларининг бузилиш ҳолати аниқланса, ваколатли орган томонидан малака имтиҳони натижалари бекор қилинади.

Қуйидаги ҳолатларда тестология меъёрлари бузилган деб ҳисобланади:
имтиҳон материаллари хавфсизлиги ва махфийлигини таъминлаш қоидалари бузилса;

талабгорлар томонидан имтиҳон материалларини олдиндан қўлга киритиш ҳолати аниқланса;

малака имтиҳони натижалари таҳлилига кўра тақсимот меъёрдаги тақсимотдан кескин фарқ қилса.

Бунда ушбу банднинг бешинчи хатбошисида кўрсатилган ҳолат фақат айрим ҳудудларда аниқланган тақдирда, ушбу ҳудудлардаги малака имтиҳони натижалари бекор қилинади.

Малака имтиҳони натижалари ушбу бандга мувофиқ бекор қилинган ҳолларда, талабгорларнинг хоҳишига кўра амалга оширилган тўлов миқдори қайтарилади ёки қайта малака имтиҳони ташкил этилади.

**3-боб. Бошланғич таълим ўқитувчиларининг билим даражаси
ва педагогик маҳоратини аниқлаш бўйича миллий сертификатни
бериш тартиби**

18. Ваколатли орган малака имтиҳонидан муваффақиятли ўтган талабгорларга бир иш куни ичида QR-код (матрик штрихли код) қўйилган сертификатнинг электрон шаклини шакллантиради ва уни ўз электрон рақамли имзоси билан тасдиқлайди ҳамда талабгорга ЯИДХП орқали юборади.

19. Сертификатлар реестри ваколатли орган томонидан юритилади.
Сертификатлар реестрида қуйидагилар кўрсатилиши лозим:
талабгорнинг фамилияси, исми, отасининг исми;
фуқаролик паспорти (ID-карта) маълумотлари (жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами);
сертификатнинг ҳисобга олиш серияси ва рақами;
сертификатнинг берилган санаси;
малака имтиҳонида тўплаган умумий балли ва даражаси;
сертификатнинг амал қилиш муддати.

20. Сертификатнинг ҳақиқийлиги тўғрисидаги маълумотларни ваколатли органнинг расмий веб-сайти ва ЯИДХП орқали текшириш имконияти яратилади.

4-боб. Тўлов шартлари

21. Давлат хизмати кўрсатилиши учун рўйхатдан ЯИДХП орқали ўтилгани сабабли талабгордан белгиланган тўлов миқдорининг 90 фоизи ундирилади.

Давлат хизматини кўрсатиш учун тўлов амалга оширилгани Ягона биллинг тизими орқали тасдиқланади.

Тўлов суммаси қуйидаги тартибда тақсимланади:

11,75 фоизи – “Рақамли ҳукумат лойиҳаларини бошқариш маркази” давлат муассасасининг Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Ғазначилик хизмати қўмитасида очилган махсус ҳисобварағига (шу жумладан, 0,5 фоизи тўлов амалга оширилгани Ягона биллинг тизими орқали тасдиқлангани учун);

қолган маблағлар тенг улушларда Билим ва малакаларни баҳолаш агентлигини ривожлантириш жамғармаси ҳисобварағига ҳамда Илмий марказга ўтказилади.

Талабгор тўловни ЯИДХП орқали шакллантирилган инвойс рақами орқали амалга оширади.

Бунда ушбу малака имтиҳонидан тушадиган маблағлардан Давлат бюджети ёки бошқа жамғармаларга маблағ ушлаб қолишга йўл қўйилмайди.

Тушадиган маблағлар имтиҳонларни ташкил этиш ва ўтказиш, моддий-техник базани мустаҳкамлаш, ходимлар, мутахассислар ва экспертларни ўқитиш, уларнинг малакасини ошириш, ходимларни моддий рағбатлантиришга йўналтирилади.

22. Талабгор узрли сабабларга кўра (хизмат сафари ёки малака оширишда бўлгани, касаллиги ёки оила аъзоларининг вафот этганини тасдиқловчи ҳужжатни тақдим этганда) малака имтиҳонида иштирок эта олмайдиган бўлса ёки иштирок этмаса, малака имтиҳони ўтказилган санадан уч кундан кечикмай ЯИДХП орқали ваколатли органга уни навбатдаги имтиҳонга киритиш ёки тўловни қайтириш бўйича мурожаат этиши лозим.

Бунда талабгор навбатдаги малака имтиҳонига киритишни сўраганда, ваколатли орган томонидан унга навбатдаги малака имтиҳонида қатнашиш имконияти яратилади. Тўловни қайтариш сўралган тақдирда, талабгор томонидан амалга оширган тўловни қайтариш қуйидагича амалга оширилади:

Билим ва малакаларни баҳолаш агентлигини ривожлантириш жамғармаси ва Илмий марказ ҳисобварақларига ҳамда “Рақамли ҳукумат лойиҳаларини бошқариш маркази” давлат муассасасининг махсус ҳисобварағига келиб тушган тўлов миқдори ваколатли орган ҳулосаси асосида Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Ғазначилик хизмати қўмитаси томонидан тўлиқ қайтарилади.

Талабгор узрли сабабга кўра тест синовларида иштирок эта олмагани бўйича ушбу Низомга 3-иловага мувофиқ шаклдаги сўровномани ЯИДХП орқали электрон тарзда тўлдиради.

23. Талабгор малака имтиҳонига кечиккан ёки узрли сабабсиз келмаган, шунингдек, малака имтиҳонидан четлаштирилган ҳолларда, талабгор томонидан амалга оширилган тўлов қайтарилмайди.

24. Узрли сабабга кўра тест синовларида иштирок эта олмагани бўйича ариза бериш жараёнида малака имтиҳони учун тўлов тўлиқ амалга оширилмаган тақдирда, ариза тўлов тўлиқ амалга оширилгандан сўнг белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

25. Узрли сабабга кўра тест синовларида иштирок эта олмагани бўйича аризалар етти иш кунида кўриб чиқилади.

5-боб. Апелляцияларни кўриб чиқиш тартиби

26. Талабгор малака имтиҳони натижалари эълон қилинган кундан бошлаб уч кун ичида ЯИДХП орқали ваколатли органга апелляция шикояти бериш ҳуқуқига эга.

Талабгор апелляция шикояти бериш учун ушбу Низомга 4-иловага мувофиқ шаклдаги сўровномани ЯИДХП орқали электрон тарзда тўлдиради.

27. Апелляцияни кўриб чиқиш учун ваколатли орган директорининг буйруғи билан 5 ёки 7 нафар ваколатли орган ва Илмий марказ ходимлари ҳамда мутахассис-экспертлардан иборат таркибда Апелляция комиссияси тузилади.

Апелляция икки ҳафта ичида кўриб чиқилади. Талабгор Апелляция комиссияси қарори тўғрисида ЯИДХП орқали электрон шаклда хабардор қилинади.

28. Апелляция шикоятини кўриб чиқиш натижалари бўйича қуйидаги қарорлардан бири қабул қилинади:

малака имтиҳони натижаларини ўзгаришсиз қолдириш ва апелляция шикояти қаноатлантирилишини рад этиш;

малака имтиҳони натижаларини ўзгартириш ва апелляция шикоятини қаноатлантириш.

Малака имтиҳони натижаларини ўзгаришсиз қолдириш ва апелляция шикояти қаноатлантирилишини рад этиш тўғрисидаги қарор қуйидаги ҳолларда қабул қилинади:

апелляция ушбу Низом талаблари бузилган ҳолда тақдим этилган бўлса;
апелляцияда кўрсатилган далиллар ўз тасдиғини топмаса.

Малака имтиҳони натижаларини ўзгартириш ва апелляция шикоятини қаноатлантириш тўғрисидаги қарор шикоятда кўрсатилган далиллар ўз тасдиғини топса, қабул қилинади.

29. Такрорий апелляцияга йўл қўйилмайди.

Талабгор Апелляция комиссиясининг қарори юзасидан қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда судга шикоят қилиши мумкин.

6-боб. Якунловчи қоидалар

30. Ваколатли орган ходимлари томонидан талабгор тўғрисидаги шахсий маълумотларнинг махфийлиги таъминланади. Қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ваколатли давлат органлари томонидан расмий мурожаат бўлган тақдирда, талабгорлар тўғрисидаги маълумотлар тақдим этилади.

Малака имтиҳони топшириқлари формати, баҳолаш мезонлари ва ўтказиш муддатларига хорижий тажриба ҳамда илмий тадқиқотлар натижаларидан келиб чиқиб, ўзгартириш ва қўшимчалар киритилиши мумкин.

31. Ушбу Низомни қўллашда юзага келадиган низолар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

32. Ушбу Низом талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ жавобгар бўладилар.

Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий
сертификат бериш бўйича малака имтиҳонларини
ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга
1-илова

**Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий сертификат бериш бўйича
давлат хизматини кўрсатиш
СХЕМАСИ**

Босқичлар	Масъуллар	Чора-тадбирлар	Бажариш муддати
1-босқич	Талабгор	1. Тест синовида иштирок этиш учун ЯИДХПда сўровномани тўлдириш орқали ваколатли органга мурожаат қилади. 2. Тўловни амалга оширади.	Ўз хоҳишига кўра Имтиҳондан камида 12 кун олдин
2-босқич	Билим ва малакаларни баҳолаш агентлиги (Ваколатли орган)	1. Талабгорларнинг малака имтиҳони учун рўйхатга олинишини якунлайди. 2. Сўровнома расмийлаштирилгандан сўнг ЯИДХП орқали талабгорга малака имтиҳонида иштирок этиш қоидалари тўғрисида эслатма берилади. 3. Талабгорларга малака имтиҳонини ўтказиш жойи ва вақти тўғрисидаги ахборотни ЯИДХП орқали тақдим этади.	Имтиҳон санасидан 12 кун олдин Шу вақтнинг ўзида Имтиҳон санасидан 3 кун олдин
3-босқич	Ваколатли орган	Талабгорлар учун малака имтиҳонини ташкил этади ва ўтказиши.	Йил давомида
4-босқич	Ваколатли орган	Малака имтиҳони натижаларини ЯИДХП орқали эълон қилади.	Имтиҳон яқунлангандан сўнг 21 иш кунидан кечикмай
5-босқич	Ваколатли орган	Малака имтиҳонидан муваффақиятли ўтган талабгорларга QR-код (матрик штрихли код) қўйилган сертификатнинг электрон шаклини шакллантиради ва уни ўз электрон рақамли имзоси билан тасдиқлайди ҳамда талабгорга ЯИДХП орқали юборади.	Буйруқ чиқарилганидан бошлаб 1 иш кунида

Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий
сертификат бериш бўйича малака имтиҳонларини
ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга
2-илова

НАМУНА

**Бошланғич таълим ўқитувчилари учун миллий сертификат бериш
бўйича давлат хизматидан фойдаланиш учун
СЎРОВНОМА**

1. Ф.И.О:	(автоматик аниқланади)
2. Фуқаролик паспорти (ID-картаси) маълумотлари (серияси ва рақами, жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами):	(автоматик аниқланади)
3. Доимий яшаш манзили (вилоят, шаҳар/туман, кўча, уй):	(автоматик аниқланади)
4. Телефон рақами:	(маълумот киритилади)
5. Электрон почта манзили (мавжуд бўлса):	(маълумот киритилади)
6. Иш жойи (вилоят, шаҳар/туман, таълим ташкилоти номи ва рақами):	(автоматик аниқланади)
7. Қонунчилик ҳужжатларида белгиланган чегирмани қўллаш ҳуқуқига эгаллиги (<i>Ижтимоий реестрнинг “камбағал оила” тоифасига киритилган оилаларнинг аъзолари, шунингдек, I ва II гуруҳ ногиронлиги бўлган шахслар, Ижтимоий реестрнинг “давлат таъминотидаги оила” тоифасига киритилган оилаларнинг аъзолари</i>):	Ҳа/Йўқ
8. Имтиҳонни топшириш ҳудуди:	(маълумот киритилади)
9. Имтиҳонни топшириш тили:	(маълумот киритилади)

Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий
сертификат бериш бўйича малака имтиҳонларини
ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга
3-илова

НАМУНА

**Бошланғич таълим ўқитувчиларининг билим даражасини ва педагогик
маҳоратини аниқлаш ҳамда уларга сертификат беришда малака
имтиҳонида узрли сабабга кўра тест синовларида
иштирок эта олмагани бўйича**

СЎРОВНОМА

1. Ф.И.О:	(автоматик аниқланади)
2. Фуқаролик паспорти (ID-картаси) маълумотлари (серияси ва рақами, жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами):	(автоматик аниқланади)
3. Доимий яшаш манзили (вилоят, шаҳар/туман, кўча, уй):	(автоматик аниқланади)
4. Телефон рақами:	(маълумот киритилади)
5. Электрон почта манзили (мавжуд бўлса):	(маълумот киритилади)
6. Имтиҳон санаси (навбатдаги имтиҳонда иштирок этиш сўралганда):	(маълумот киритилади)
7. Имтиҳонни топшириш ҳудуди (навбатдаги имтиҳонда иштирок этиш сўралганда):	(маълумот киритилади)
8. Имтиҳонни топшириш тили (навбатдаги имтиҳонда иштирок этиш сўралганда):	(маълумот киритилади)
9. Узрли сабабга кўра (хизмат сафари, малака ошириш, касаллиги ёки оила аъзоларининг вафот этганини тасдиқловчи ҳужжатни тақдим этганда) тест синовларида қатнаша олмаган талабгорнинг ушбу ҳолатни асословчи ҳужжатлари:	(маълумот киритилади)
10. Банк картаси маълумотлари (тўловни қайтариш сўралганда):	(маълумот киритилади)

Бошланғич таълим ўқитувчиларига миллий
сертификат бериш бўйича малака имтиҳонларини
ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга
4-илова

НАМУНА

**Бошланғич таълим ўқитувчиларининг билим даражасини ва педагогик
маҳоратини аниқлаш ҳамда уларга сертификат бериш бўйича малака
имтиҳони натижалари юзасидан апелляция шикоятини бериш учун**

СЎРОВНОМА

1. Ф.И.О:	(автоматик аниқланади)
2. Фуқаролик паспорти (ID-кارتаси) маълумотлари (серияси ва рақами, жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами):	(автоматик аниқланади)
3. Доимий яшаш манзили (вилоят, шаҳар/туман, кўча, уй):	(автоматик аниқланади)
4. Телефон рақами:	(маълумот киритилади)
5. Электрон почта манзили (мавжуд бўлса):	(маълумот киритилади)
6. Имтиҳон санаси:	(автоматик аниқланади)
7. Имтиҳонни топширган ҳудуди:	(автоматик аниқланади)
8. Шикоятнинг қисқача мазмуни:	(маълумот киритилади)

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 29 ” июлдаги 411-сон қарорига
2-илова

НАМУНА

**Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisining bilim darajasi va pedagogik mahorati
to'g'risidagi milliy sertifikatning
DAVLAT NAMUNASI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI
BILIM VA MALAKALARNI
BAHOLASH AGENTLIGI

AGENCY FOR ASSESSMENT OF KNOWLEDGE
AND COMPETENCES UNDER MINISTRY OF
HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND
INNOVATION OF THE REPUBLIC OF
UZBEKISTAN

**BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHISINING BILIM DARAJASI
VA PEDAGOGIK MAHORATI TO'G'RISIDA
SERTIFIKAT**

Sertifikat raqami:

Talabgorning pasport (ID-karta) ma'lumoti:

Familiyasi:

Ismi:

Otasining ismi:

Talabgorning
fotosurati

Umumiy to'plagan
balli:

Sertifikat darajasi:

Berilgan sanasi

Amal qilish
muddati:

Direktor

(QR-kod)

(F.I.O.)

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 29 ” июлдаги 411-сон қарорига
3-илова

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига
киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчалар**

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Олий таълим муассасаларига ўқишга қабул қилишда миллий ҳамда халқаро баҳолаш тизимлари сертификатларини татбиқ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2019 йил 13 майдаги 395-сон қарорининг 2-банди бешинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“француз тили учун – миллий сертификат ёки Diplôme d’Etudes en Langue Française (DEL F), Diplôme Approfondi de Langue Française (DALF), Test de Connaissance du Français (TCF) халқаро имтиҳон тизимлари бўйича тилни билиш даражалари B2 ва ундан юқори;”.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Умумтаълим фанларини билиш даражасини баҳолашнинг миллий тест тизимини жорий этиш тўғрисида” 2020 йил 12 октябрдаги 646-сон қарорида:

а) 2-бандда:

қуйидаги мазмундаги бешинчи хатбоши билан тўлдирилсин:

“2026/2027 ўқув йилидан бошлаб ҳуқуқшунослик фани бўйича;”

бешинчи хатбоши олтинчи хатбоши деб ҳисоблансин;

б) 1-иловада:

7-банднинг олтинчи хатбошисидаги “етти кун” сўзлари “уч кун” сўзлари билан алмаштирилсин;

9-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“9. Тест синовини ўтказиш жойи, муайян ҳудуд бўйича ўтириш ўринлари сони ва санаси Агентлик томонидан белгиланади ҳамда Агентликнинг расмий веб-сайти ва ЯИДХП орқали эълон қилинади.

Бунда талабгорлар муайян ҳудуд бўйича ўтириш ўринлари сонига мувофиқ ЯИДХП орқали рўйхатга олинади;”

16-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“16. Талабгор қуйидаги ҳолатларда далолатнома асосида тест синови жараёнидан четлаштирилади ва унинг натижалари ҳисобланмайди:

тест синови ўтказиладиган ҳудудга ёки бинога калькулятор, луғат, жадвал, китоб, уяли телефон, компьютер, телекоммуникация қурилмалари ва бошқа воситалар, шпаргалкалар, қоғоз, буюм, кийимларга ёзилган маълумотларни олиб киришга ҳаракат қилса, олиб кирган бўлса ёки улардан тест синовлари давомида фойдаланса;

тест материалларига шикаст етказса, тест материалларини бошқа талабгорга узатса, тарқатса, бинодан ташқарига олиб чиқса ёки олиб чиқишга уринса;

бошқа талабгор билан мулоқот қилса, ёрдам берса ёки ёрдам беришга ҳаракат қилса;

тест синовлари учун ажратилган вақт тугагандан сўнг тест материалларини топширишдан бош тортса;

тест синовлари жараёнида видеокузатувлар орқали талабгорнинг тартиб ва қоидаларга амал қилмагани аниқланса”;

19-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“19. Агар ариза берувчи турли сабабларга кўра тест синовларида иштирок эта олмайдиган бўлса, Агентликка тест синовлари ўтказиладиган кундан камида уч кун олдин ЯИДХП орқали электрон шаклда мурожаат этиши лозим.

Узрли сабабга кўра (касаллиги ёки оила аъзоларининг вафот этганлигини тасдиқловчи ҳужжатни тақдим этганда) тест синовларида қатнаша олмаган талабгор тест синови ўтказилган санадан беш иш кунидан кечикмай, ушбу ҳолатни тасдиқловчи ҳужжатларни ЯИДХП орқали Агентликка электрон шаклда тақдим этиши ва уни навбатдаги имтиҳонга киритиш ёки тўловни қайтариш бўйича мурожаат этиши лозим.

Узрли сабабга кўра тест синовларида иштирок эта олмагани бўйича аризалар етти иш кунда кўриб чиқилади. Тест синови учун ариза бериш жараёнида тўлов тўлиқ амалга оширилмаган тақдирда, тўловни қайтариш бўйича аризалар тўлов тўлиқ амалга оширилгандан сўнг, белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

Тўловни қайтариш сўралган тақдирда, Билим ва малакаларни баҳолаш агентлигини ривожлантириш жамғармаси ҳисобварағига ҳамда Рақамли технологияларни ривожлантириш жамғармасининг Электрон ҳукумат ва рақамли иқтисодиётнинг идоралараро лойиҳаларини молиялаштириш бўйича махсус ҳисобварағига келиб тушган тўлов миқдори ваколатли орган ҳулосаси асосида Адлия вазирлиги томонидан тўлиқ қайтарилади. Бунда Агентлик ва Адлия вазирлиги ўртасида ҳулоса алмашинуви электрон тарзда амалга оширилади.

Навбатдаги тест синовида қатнашиш сўралган тақдирда, ваколатли орган томонидан узрли сабабга кўра тест синовида иштирок эта олмаган талабгорга тўловни амалга оширмасдан навбатдаги тест синовида қатнашиш имконияти яратилади.

Талабгор тўловни қайтариш ёки навбатдаги тест синовида қатнашиш бўйича ушбу Низомга 2-иловага мувофиқ шаклдаги сўровномани ЯИДХП орқали электрон тарзда тўлдиради”;

23-банднинг биринчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“23. Апелляцияни кўриб чиқиш учун Агентлик директорининг буйруғи билан 5 ёки 7 нафар Агентлик ходимлари ва таълим тизими педагоглари билан иборат бўлган Апелляция комиссияси тузилади”.

3. Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 17 сентябрдаги 572-сон қарори билан тасдиқланган Мактабгача, умумий ўрта, ўрта махсус, профессионал ва мактабдан ташқари таълим ташкилотлари педагог кадрларини аттестациядан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомда:

а) 10-банднинг иккинчи ва учинчи хатбошилари қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“бакалавр даражасига эга педагог кадрларга – мутахассис (олий маълумотли ўқитувчи) лавозими, 2026 йилдан бошлаб бакалаврият босқичини имтиёзли диплом билан битириб, биринчи бор таълим ташкилотига ишга кирадиган битирувчиларга – иккинчи малака тоифаси (катта ўқитувчи лавозими);

магистр даражасига эга мутахассисларга, шунингдек, олий маълумот даражаси бўйича академик даражалар жорий этилгунга қадар олинган олий маълумотли педагог кадрларга – иккинчи малака тоифаси (катта ўқитувчи лавозими), 2026 йилдан бошлаб магистратура босқичини битириб, барча фанлардан ва аттестациядан “5” (аъло) баҳо (90-100 балл) кўрсаткичига эга бўлган ҳамда биринчи бор таълим ташкилотига ишга кирадиган битирувчиларга – биринчи малака тоифаси (етакчи ўқитувчи)”;

б) 36-банднинг учинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Умумий ўрта, ўрта махсус ва профессионал таълим ташкилотларининг камида C1 даражадаги миллий ёки унга мос даражадаги халқаро тан олинган сертификатга эга чет (инглиз, француз, немис, испан, итальян, араб, хитой, япон, корейс, турк, форс, пушту, дари, урду, ҳиндий) тили, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Билим ва малакаларни баҳолаш агентлиги томонидан бериладиган умумтаълим фанини билиш даражаси тўғрисида сертификат ёки бошланғич таълим ўқитувчисининг билим даражаси ва педагогик маҳорати тўғрисидаги миллий сертификатдан камида В+ (аввалги тизимда 80 балл ёки ундан юқори) даражадаги сертификатга эга ўқитувчиларига сертификатнинг амал қилиш даврида навбатдаги мажбурий аттестацияда мутахассислик фани ва касб стандарти бўйича билим даражасини аниқлаш ҳамда ўқув фани бўйича малака синовидан максимал балл берилади ҳамда улар ушбу ўқув фани бўйича малака синовидан озод этилади. Бунда сертификатга эга педагоглар иккинчи босқич синовидан иштирок этишлари мажбурий ҳисобланади”.

4. Вазирлар Маҳкамасининг “Чет тилини билиш даражасини аниқлаш бўйича давлат хизматлари кўрсатишнинг маъмурий регламентини тасдиқлаш тўғрисида” 2022 йил 16 февралдаги 73-сон қарорида:

а) 1-банднинг тўртинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“имтиҳон ўтказиладиган кунлар олдиндан Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Билим ва малакаларни баҳолаш агентлигининг (кейинги ўринларда – Агентлик) расмий веб-сайти ва ЯИДХП орқали эълон қилинади ҳамда талабгорга имтиҳон кунини мустақил танлаш ҳуқуқи берилади. Имтиҳонни ўтказиш жойи, санаси ва муайян ҳудуд бўйича ўтириш ўринлари сони ваколатли орган томонидан белгиланади”;

б) 3-банднинг иккинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Белгилансинки, чет тилини билиш даражасини баҳолашнинг кўп даражали (Multi-level) формати 2022 йил 1 мартдан бошлаб – инглиз тили учун, 2022 йил 1 ноябрдан бошлаб – немис, француз ва араб тиллари учун, 2025 йил 1 январдан бошлаб – турк тили учун, 2026 йил 1 сентябрдан бошлаб – хитой, корейс, япон, испан, итальян, форс, дари, пушту, урду, ҳиндий ва уйғур тиллари учун жорий этилади”;

в) 1-иловада:

18-банд қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“18. Талабгор узрли сабабларга кўра (касаллиги, хизмат сафарида бўлганлиги ёки оила аъзоларининг вафот этганлигини тасдиқловчи ҳужжатни тақдим этганда) малака имтиҳонида иштирок эта олмайдиган бўлса ёки иштирок этмаса, малака имтиҳони ўтказилган санадан уч кундан кечикмай ЯИДХП орқали уни навбатдаги имтиҳонга киритиш ёки тўловни қайтариш бўйича ваколатли органга мурожаат этиши лозим.

Бунда ваколатли орган томонидан узрли сабабга кўра тест синовида иштирок эта олмаган ёки ногиронлиги тоифаси имтиҳон турига мос келмаган талабгорга тўловни амалга оширмасдан навбатдаги тест синовида қатнашиш имконияти яратилади.

Узрли сабабга кўра тест синовларида иштирок эта олмагани бўйича аризалар етти иш кунида кўриб чиқилади. Тест синови учун ариза бериш жараёнида тўлов тўлиқ амалга оширилмаган тақдирда, тўловни қайтариш бўйича аризалар тўлов тўлиқ амалга оширилгандан сўнг белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

Тўловни қайтариш сўралган тақдирда, Билим ва малакаларни баҳолаш агентлигини ривожлантириш жамғармаси ҳисобварағига ҳамда Рақамли технологияларни ривожлантириш жамғармасининг Электрон ҳукумат ва рақамли иқтисодиётнинг идоралараро лойиҳаларини молиялаштириш бўйича махсус ҳисобварағига келиб тушган тўлов миқдори ваколатли орган

хулосаси асосида Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Ғазначилик хизмати қўмитаси томонидан тўлиқ қайтарилади.

Талабгор узрли сабабга кўра тест синовларида иштирок эта олмагани бўйича ЯИДХП орқали ваколатли органга мурожаат қилади.

Талабгор белгиланган малака имтиҳонига кечиккан ёки узрсиз сабабга кўра келмаган ҳамда малака имтиҳони қоидаларини бузганлик учун аудиториядан чиқариб юборилган тақдирда, амалга оширилган тўлов талабгорга қайтарилмайди.

Талабгор кечиккан тақдирда, малака имтиҳонига қўйилмайди”;

29-банднинг иккинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“тест синовлари ўтказиладиган ҳудудга ёки бинога киришда луғат, китоб, уяли телефон, компьютер, телекоммуникация қурилмалари ва бошқа воситалар, ҳар хил турдаги шпаргалкалар олиб киришга ҳаракат қилса, олиб кирган бўлса ёки улардан тест синовлари давомида фойдаланса”.

Кўчирма

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 29 » iyul

№ 412

Toshkent sh.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш ҳамда ўқувчиларда замонавий билим ва кўникмаларни шакллантиришга қаратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Мамлакат тараққиётининг 2030 йилгача мўлжалланган устувор йўналишлари доирасида ислохотларни изчил давом эттириш ва янги босқичга олиб чиқишнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” 2026 йил 16 февралдаги ПФ–21-сон Фармони ижросини таъминлаш, шунингдек, ўқувчиларда замонавий билим ва кўникмаларни шакллантириш учун кенг имкониятлар яратиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг **иловага** мувофиқ айрим қарорларига қуйидагиларни назарда тутувчи ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин:

болалар соғломлаштириш оромгоҳларида болалар учун замонавий тўғарак йўналишларини ташкил этиш;

ўқувчиларнинг рақамли технологияларга, жумладан ўйинлар яратиш ва анимация соҳасига бўлган қизиқишларини ошириш.

2. Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни **икки ой** муддатда ушбу қарорга мувофиқлаштирсин.

3. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси мактабгача ва мактаб таълими вазири Э.Г. Каримова зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 29 ” июлдаги 412-сон қарорига
илова

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига
киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчалар**

1. Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 27 февралдаги 84-сон қарори билан тасдиқланган Болалар соғломлаштириш оромгоҳларида болаларнинг дам олишини ташкил этиш ва соғломлаштириш концепциясининг 8-бандида:

қуйидаги мазмундаги тўққизинчи ва ўнинчи хатбошилар билан тўлдирилсин:

“IT оромгоҳлари. Бундай оромгоҳлар ахборот технологияларига қизиқиши юқори бўлган 10 – 14 ёшгача болаларнинг дам олиши ва соғломлаштирилиши учун йўналтирилиб, унда математика ва информатика фанлари чуқурлаштирилган тарзда ўргатилади.

“Маданий мулоқот ва бағрикенглик” ёшлар оромгоҳлари. Бундай оромгоҳлар ёш авлодда бошқа маданият ва анъаналарга нисбатан ҳурмат ва очиқ муносабатни шакллантиришга хизмат қилади, турли миллат вакилларига мансуб фаол ва билимдон ёшларнинг ёзги болалар лагерларида биргаликда дам олиши, жамоавий фаолиятларда иштирок этиши ҳамда ўзаро тажриба алмашиши учун шарт-шароит яратилади”;

тўққизинчи хатбоши ўн биринчи хатбоши деб ҳисоблансин.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Келажак” марказлари фаолиятини тартибга солишга қаратилган айрим норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида” 2025 йил 10 декабрдаги 776-сон қарорида:

а) қуйидаги мазмундаги 8¹-банд билан тўлдирилсин:

“8¹. Ҳар бир ҳудудда биттадан “Келажак” марказларида ўйинлар яратиш ва анимация соҳасида тўгараклар фаолияти йўлга қўйилсин. Бунда тўгарак хоналарини жиҳозлаш “Келажак” марказларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилади”;

б) 1-илованинг 7-бандида:

қуйидаги мазмундаги олтинчи хатбоши билан тўлдирилсин:

“ёшларни сунъий интеллект, рақамли технологиялар ва креатив индустрияга қизиқишини уйғотиш, ўйинлар яратиш ва анимация соҳасида тўгараклар фаолиятини йўлга қўйиш”;

олтинчи – ўн тўртинчи хатбошилар тегишлича еттинчи – ўн бешинчи хатбошилар деб ҳисоблансин.

О‘ЗБЕКISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 29 » iyul

№ 415

Toshkent sh.

Шахсга доир маълумотлар бир хил ҳимоя қилинишини таъминловчи чет давлатлар рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикасининг “Шахсга доир маълумотлар тўғрисида”ги Қонунига мувофиқ шахсга доир маълумотларни трансчегаравий узатишда ягона ёндашувни таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади**:

1. Ўзбекистон Республикасининг “Шахсга доир маълумотлар тўғрисида”ги Қонуни 27¹-моддасига асосан шахсга доир маълумотлар бир хил ҳимоя қилинишини таъминловчи чет давлатлар рўйхати Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланиши маълумот учун қабул қилинсин.

2. Шахсга доир маълумотлар бир хил ҳимоя қилинишини таъминловчи чет давлатлар рўйхати (кейинги ўринларда – Рўйхат) **иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

3. Ички ишлар вазирлиги ҳузуридаги Миграция ва персоналлаштириш департаменти (кейинги ўринларда – ваколатли давлат органи) чет давлатларни Рўйхатга киритиш ёки ундан чиқариш бўйича таклифлар тайёрлаш учун масъул этиб белгилансин.

4. Белгилаб қўйилсинки:

Рўйхатга киритилган давлатларга халқаро келишувлар асосида ташкил этилган ахборот тизимлари орқали шахсга доир маълумотлар ҳамда эгасизлантирилган маълумотлар қўшимча рухсатномаларсиз ва ваколатли давлат органини хабардор қилмасдан, маълумотлар тарқалиб кетишининг олдини олиш чораларини кўрган ҳолда автоматик тарзда трансчегаравий узатилади;

Рўйхатга киритилмаган чет давлатларга шахсга доир маълумотларнинг ҳар қандай шаклда узатилишига оператор ва шахсга доир маълумотлар базаси мулкдори томонидан ваколатли давлат органи белгилаган ҳукуқий, ташкилий ва техник шартлар бажарилган тақдирда рухсат берилади;

шахсга доир маълумотларнинг трансчегаравий узатиш жараёнида тарқалиб кетиш ҳолати аниқланган тақдирда, шахсга доир маълумотлар базасининг оператори бу ҳақида ваколатли давлат органига мазкур ҳолат аниқлангандан бошлаб **24 соат** ичида хабар бериши ва **72 соат** ичида маълумотларнинг тарқалиб кетиш сабаблари ва уларни бартараф этиш бўйича амалга оширилган ишлар ҳақида батафсил ахборот бериши шарт.

5. Ваколатли давлат органи **бир ҳафта муддатда** ўзининг расмий веб-сайтида Рўйхатнинг эълон қилинишини таъминласин.

6. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги ваколатли давлат органи билан биргаликда **уч ой муддатда**:

Европа Иттифоқининг Шахсга доир маълумотларни автоматлаштирилган тарзда қайта ишлашда жисмоний шахсларни ҳимоя қилиш тўғрисидаги конвенциясига (Страсбург, 1981 йил 28 январь) қўшилиш;

чет давлатларнинг шахсга доир маълумотлар ҳимоя қилинишини таъминловчи давлатлар рўйхатига Ўзбекистон Республикасини киритиш бўйича Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин.

7. Ички ишлар вазирлиги Рақамли технологиялар вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати ва Истиқболли лойиҳалар миллий агентлиги билан биргаликда **уч ой муддатда** Рўйхатга киритилмаган давлатларга маълумотларни узатишда шахсга доир маълумотлар ҳимоя қилинишини таъминловчи стандарт шартномавий шартлар ва мажбурий корпоратив қоидаларга нисбатан талабларни тасдиқласин.

8. Ички ишлар вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни **икки ой муддатда** ушбу қарорга мувофиқлаштирсин.

9. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири А. Ташпулатов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил 29 июлдаги 415-сон қарорига
илова

**Шахсга доир маълумотлар бир хил ҳимоя қилинишини
таъминловчи чет давлатлар
РЎЙХАТИ**

1. Австрия Республикаси
2. Америка Қўшма Штатлари *
3. Андорра Князлиги
4. Аргентина Республикаси
5. Бельгия Қироллиги
6. Болгария Республикаси
7. Бразилия Федератив Республикаси
8. Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган қироллиги
9. Венгрия Республикаси
10. Германия Федератив Республикаси
11. Гернси (Буюк Британия тожига қарашли ҳудуд)
12. Гонконг (Хитой Халқ Республикасининг махсус маъмурий ҳудуди)
13. Греция Республикаси
14. Дания Қироллиги
15. Жерси (Буюк Британия тожига қарашли ҳудуд)
16. Ирландия
17. Испания Қироллиги
18. Исландия Республикаси
19. Исроил Давлати
20. Италия Республикаси
21. Канада
22. Кипр Республикаси
23. Корея Республикаси
24. Латвия Республикаси
25. Литва Республикаси
26. Лихтенштейн Князлиги
27. Люксембург Буюк Герцоглиги
28. Мальта Республикаси

29. Мэн ороли (Буюк Британия тожига қарашли ҳудуд)
30. Нидерландия Қироллиги
31. Норвегия Қироллиги
32. Польша Республикаси
33. Португалия Республикаси
34. Россия Федерацияси
35. Руминия
36. Сингапур Республикаси
37. Словакия Республикаси
38. Словения Республикаси
39. Уругвай Шарқий Республикаси
40. Фарер ороллари (Дания Қироллиги таркибидаги автоном ҳудуд)
41. Финляндия Республикаси
42. Франция Республикаси
43. Хорватия Республикаси
44. Чехия Республикаси
45. Швейцария Конфедерацияси
46. Швеция Қироллиги
47. Эстония Республикаси
48. Янги Зеландия
49. Япония

**) Европа Иттифоқи ва АҚШ ўртасидаги маълумотларни ҳимоя қилишнинг ҳадли дастури (EU-US Data Privacy Framework) доирасида фаолият кўрсатаётган компаниялар учун.*

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 29 » iyul

№ 416

Toshkent sh.

Тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий бошқариш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасининг Жаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлиш жараёнини жадаллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” 2023 йил 2 июндаги ПҚ–181-сон қарори ижросини таъминлаш ҳамда ички бозорни сифатли маҳсулотлар билан тўлдириш, ички талабни қондириш, талаб ва таклиф ўртасидаги мувозанатни мувофиқлаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагиларни назарда тутувчи **Тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий бошқариш тартиби тўғрисидаги низом** 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин:

импорт қилинаётган маҳсулотларга нисбатан тариф квоталарини жорий этиш тартиби;

тариф квоталарини импортчилар ўртасида тақсимлаш усуллари ва механизми.

2. Белгилансинки, Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар, саноат ва савдо вазирлиги Вазирлар Маҳкамасининг 2025 йил 21 апрелдаги 246-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг Жаҳон савдо ташкилотига Қишлоқ хўжалиги битими доирасида билдиришнома тақдим этиш тартиби тўғрисидаги низомга мувофиқ тариф квоталари тўғрисидаги билдиришномаларни Жаҳон савдо ташкилотига тақдим этади.

3. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг 2-иловага мувофиқ айрим қарорлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

4. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Божхона қўмитаси ўзи қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни **икки ой муддатда** ушбу қарорга мувофиқлаштиради.

5. Ушбу қарор Ўзбекистон Республикаси Жаҳон савдо ташкилотига расман аъзо бўлган санадан бошлаб кучга киради.

6. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ж.А. Ходжаев ҳамда инвестициялар, саноат ва савдо вазири Л.Ш. Кудратов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 29 ” июлдаги 416-сон қарорига
1-илова

Тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий бошқариш тартиби тўғрисида НИЗОМ

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кириладиган маҳсулотларга нисбатан тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий бошқариш тартибини белгилайди.

2. Тариф квоталари ички бозорни зарур маҳсулотлар билан барқарор таъминлаш, қопланмаган ички талабни қондириш, талаб ва таклиф ўртасидаги номутаносибликларни юмшатиш ҳамда Ўзбекистон Республикасининг халқаро мажбуриятларини бажариш мақсадида жорий этилади.

3. Мазкур Низом миқдорий чекловлар сифатида қўлланадиган импорт квоталарига ҳамда муҳофаза чораларига нисбатан татбиқ этилмайди. Миқдорий чекловлар сифатида қўлланадиган импорт квоталари ҳамда муҳофаза чоралари алоҳида қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ белгиланади.

Тариф квоталари жорий этилиши ва қўлланиши амалдаги антидемпинг ва компенсация божлари мавжуд бўлган ҳолларда, бундай божларнинг амал қилишини бекор қилмайди ҳамда улар тариф квотаси қўлланадиган даврда ҳам қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ ундирилади.

4. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

анъанавий импорт қилувчилар – олдинги давр маълумотлари асосида аниқланадиган ҳамда тариф квотаси жорий этиладиган маҳсулот импортининг жами ҳажмида камида 5 фоиз улушга эга бўлган ташқи иқтисодий фаолият иштирокчилари;

“аралаш тақсимот” усули – тариф квотаси умумий ҳажмининг бир қисмини анъанавий импорт қилувчилар ўртасида олдинги даврдаги импорт улушларига мутаносиб равишда, қолган қисмини эса “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимлаш;

“биринчи келган – биринчи олади” усули – божхона юк декларациялари Божхона қўмитасининг Ягона автоматлаштирилган ахборот тизими (кейинги ўринларда – ЯААТ) томонидан қабул қилинган календарь кунлар хронологик кетма-кетлиги асосида тариф квотаси ҳажмини тақсимлаш усули;

божхона юк декларацияси – маҳсулотни Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудудига олиб кириш (ИМ-40) режимида расмийлаштириладиган ҳужжат;

ваколатли орган – Жаҳон савдо ташкилоти билан ишлаш бўйича идоралараро комиссия;

жорий резерв – талабгорнинг сўрови ЯААТ томонидан қабул қилинган пайтдан бошлаб ушбу сўров бўйича якуний қарор қабул қилингунга қадар тариф квотаси доирасида вақтинча ҳисобга олинadиган, бироқ тариф квотаси ҳажмининг якуний ажратилишини англамайdиган ҳажм;

маҳсулот – хорижий давлат ҳудудида ишлаб чиқарилган ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудига истеъмол ва тижорат мақсадларида олиб кириладиган маҳсулотлар;

масъул орган – Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар, саноат ва савдо вазирлиги;

олдинги давр – Ўзбекистон Республикаси ҳудудида маҳсулотнинг ишлаб чиқариш, истеъмол ва импорт ҳажмларини таҳлил қилиш ва тариф квота ҳажмларини тақсимлаш учун асос сифатида олинadиган, қоида тариқасида, сўнгги 3 йиллик давр;

талабгор – Ўзбекистон Республикаси ҳудудига тариф квотаси жорий этилган маҳсулотни олиб кириш мақсадида тариф квотасидан фойдаланиш бўйича сўров юборувчи ташқи иқтисодий фаолият иштирокчиси;

тариф квотаси – белгиланган импорт ҳажми доирасидаги импортга амалдаги божхона божи ставкасига нисбатан пасайтирилган (имтиёзли) ставкани, белгиланган импорт ҳажмидан ошган импортга амалдаги ставкани қўллашни назарда тутувчи ташқи савдони тартибга солиш чораси;

тариф квотаси ҳажми – муайян даврда имтиёзли импорт божининг ставкаси қўлланадиган маҳсулотнинг физик ёки қиймат жиҳатидан миқдори.

2-боб. Тариф квотасини жорий этиш тартиби

5. Тариф квоталарини жорий этиш тартиби ушбу Низомга 1-иловага мувофиқ схема асосида амалга оширилади.

Тариф квотасини жорий этиш бўйича ташаббус бозор эҳтиёжлари, ички таъминот ҳолати ҳамда келиб тушган мурожаат ва таклифлар асосида тегишли вазирлик, идора ёки тадбиркорлик субъекти томонидан масъул органга киритилади.

Масъул орган беш иш куни ичида тариф квотасини жорий этиш бўйича таклифни ишлаб чиқиш учун зарур бўлган бирламчи ва таҳлилий маълумотларни йиғишни бошлайди ҳамда зарур ҳолларда бошқа давлат органлари ва ташкилотлардан тегишли маълумотларни сўраб олади. Шунингдек, бир иш куни ичида киритилган ташаббус ҳақида ваколатли органни ёзма равишда хабардор қилади.

Масъул орган тегишли маълумотларни йиғиб олгандан сўнг тариф квотасини жорий этиш бўйича таклифни уч иш куни ичида Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳамда Қишлоқ хўжалиги вазирлиги билан келишиш учун юборади.

Мазкур вазирликлар масъул органнинг мурожаатига асосан беш иш куни ичида тариф квотасини жорий этиш бўйича ўз хулосаларини тақдим этади.

Олинган хулосалар асосида масъул орган беш иш куни ичида тариф квотасини жорий этиш бўйича консолидациялашган таклифларни ишлаб чиқади ва ваколатли органга киритади.

Мазкур таклиф қуйидаги маълумотларни ўз ичига олади:

тариф квотаси жорий этиладиган маҳсулот номи, ТИФ ТН коди, тавсифи;

тариф квотасининг умумий ҳажми ва амал қилиш муддати;

тариф квотаси доирасида қўлланадиган божхона божи ставкаси;

тариф квотасидан фойдаланиш учун зарур бўлган маҳсулотга оид идентификация қилувчи техник-параметрик кўрсаткичлар, агар бундай кўрсаткичлар талаб этилса.

Тариф квотаси ҳажмини белгилашда унинг миқдори қопланмаган ички истеъмол талаби ҳажмидан ошмаслиги инобатга олиниши лозим.

Ваколатли орган масъул орган томонидан киритилган консолидациялашган таклифни ўн иш куни ичида кўриб чиқади ва якуний таклифларни шакллантирган ҳолда тариф квотасини жорий этиш ёки рад этиш тўғрисида тегишли қарор қабул қилади.

6. Тариф квотасини жорий этиш тўғрисидаги қарор тариф квотаси кучга кирадиган санадан камида ўттиз календарь кун олдин қабул қилиниши лозим.

Масъул орган тариф квотасини жорий этиш тўғрисида қабул қилинган қарор юзасидан белгиланган тартибда ва халқаро мажбуриятларга мувофиқ икки иш куни ичида тегишли билдиришномани тақдим этади.

Тариф квотасини жорий этиш тўғрисида қарор қабул қилинган кундан эътиборан икки иш куни ичида ушбу қарор тўғрисидаги маълумотлар Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Божхона қўмитасининг (кейинги ўринларда - Божхона қўмитаси) “Ягона дарча” божхона ахборот тизими орқали эълон қилинади.

7. Божхона қўмитаси тариф квоталари жорий этилган маҳсулотларга оид умумлаштирилган маълумотларни божхона юк декларациялари кесимида доимий равишда масъул органга тақдим этиб боради.

Мазкур маълумотлар масъул орган томонидан, тариф квотасидан фойдаланиш бўйича келиб тушган сўровлар, уларнинг қаноатлантирилгани ёки рад этилганидан қатъи назар, эътиборга олиниши ва кейинги квота ҳажмларини белгилаш учун хизмат қилади.

Масъул орган ҳар бир тариф квотаси амал қилиш даври якунлари бўйича ушбу Низомни қўллаш амалиётини, квоталардан фойдаланиш даражасини, рақобат муҳитини ва бозор таъминотига таъсирини таҳлил қилади ҳамда зарурат бўлганда, кейинги тариф квоталари даври учун ушбу Низомни қўллашнинг алоҳида параметрларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисидаги таклифларни ваколатли органга киритади.

8. Ушбу Низомни қўллаш доирасида масъул орган, ваколатли орган ҳамда маълумот тақдим этувчи тегишли вазирлик ва идоралар ўзларига тақдим этилган тижорат, солиқ ва қонун билан қўриқланадиган бошқа сирни ташкил этувчи маълумотларнинг махфийлигини таъминлайди.

Бундай маълумотлардан фақат тариф квоталарини жорий этиш, ўзгартириш, узайтириш, бекор қилиш, квоталар ҳажмини тақсимлаш ҳамда тегишли билдиришномаларни тайёрлаш мақсадларида фойдаланилади.

Қонунчилик ҳужжатларига ёки Ўзбекистон Республикасининг халқаро мажбуриятларига мувофиқ ошкор этилиши лозим бўлган ҳоллардан ташқари, мазкур маълумотлар учинчи шахсларга берилмайди ҳамда очик манбаларда эълон қилинмайди.

3-боб. Тариф квоталарини тақсимлаш қоидалари

9. Тариф квоталари ҳажмлари талабгорлар ўртасида, агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса, маҳсулотнинг келиб чиқиш мамлакатидан қатъи назар, тақсимланади.

Тариф квоталарини талабгорлар ўртасида тақсимлаш квота олишда уларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва мулк шакли ҳамда рўйхатдан ўтган жойи бўйича камситилмаслик тамойилларига асосланади.

Тариф квоталарининг амал қилиш муддати давомида маҳсулот етказиб беришда ажратилган тариф квотаси ҳажмидан тўлиқ фойдаланишга тўсқинлик қилувчи шартлар, чекловлар, ортиқча талаблар ёки ушбу Низомда назарда тутилмаган қўшимча расмийлаштириш талаблари белгиланишига йўл қўйилмайди.

Тугатиш ёки банкротлик жараёнлари бошланган талабгорларга квоталар ажратилмайди.

4-боб. Тариф квоталарини тақсимлаш усуллари ва механизми

1-§. Тақсимлаш усулини аниқлаш мезонлари

10. Тариф квоталарини тақсимлаш усули ваколатли орган қарорига мувофиқ белгиланади.

Тариф квоталари, қоида тариқасида, олдинги давр маълумотлари анъанавий импорт қилувчиларнинг улушини аниқлаш ҳамда уларга ажратиладиган квота ҳажмини ойлар кесимида тақсимлаш имконини берадиган даражада етарли ва репрезентатив деб топилган ҳолларда, “аралаш тақсимот” усули асосида тақсимланади.

Олдинги давр маълумотларининг етарлилиги ва репрезентативлиги ваколатли орган томонидан баҳоланади. Ваколатли орган олдинги давр маълумотларининг етарлилиги ва репрезентативлигини баҳолашда қуйидаги мезонларни инобатга олади:

импорт ҳажмларининг ойлар ва йиллар бўйича барқарорлиги;
маҳсулотга бўлган талабнинг мавсумий хусусияти;
олдинги даврларда юз берган бир марталик йирик етказиб беришлар;

етказиб бериш занжиридаги узилишлар, вақтинча чекловлар ёки фавқулодда ҳолатлар таъсири;

ТИФ ТНдаги ўзгаришлар.

Агар ваколатли орган олдинги давр маълумотлари бозорнинг одатдаги ҳолатини, тегишли маҳсулот импорти таркибини ҳамда талаб ёки таклиф динамикасини етарли даражада акс эттирмайди деб топса, муайян давр учун белгиланган тариф квотасининг умумий ҳажми фақат “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланади.

2-§. “Аралаш тақсимот” усули

11. “Аралаш тақсимот” усулида тариф квотасининг муайян давр учун белгиланган умумий ҳажмининг 50 фоизи “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида, қолган 50 фоизи эса олдинги даврдаги импорт кўрсаткичлари асосида аниқланган анъанавий импорт қилувчилар ўртасида тақсимланади.

Тариф квотасининг умумий ҳажми қуйидаги тартибда тақсимланади:

K_{um} – муайян давр учун белгиланган тариф квотасининг умумий ҳажми;

K_f – тариф квотасининг “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган қисми;

K_a – анъанавий импорт қилувчилар ўртасида тақсимланадиган тариф квотаси қисми.

Тариф квотасининг “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган қисми қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$K_f = 0,5 \times K_{um}.$$

Анъанавий импорт қилувчилар ўртасида тақсимланадиган тариф квотаси қисми қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$K_a = 0,5 \times K_{um}.$$

“Биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тариф квотаси қисми тариф квотасининг бутун амал қилиш даври учун ягона ҳажм сифатида юритилади.

12. Анъанавий импорт қилувчилар ўртасида тариф квотаси ҳажми олдинги даврдаги импорт ҳажмларига мутаносиб равишда тақсимланади.

I – маҳсулотнинг тегишли олдинги даврдаги барча анъанавий импорт қилувчилар томонидан амалга оширилган жами импорт ҳажми;

I_i – “ i ” анъанавий импорт қилувчининг тегишли олдинги даврдаги импорт ҳажми;

“ i ” индекси – тегишли ҳисоб-китобда иштирок этувчи анъанавий импорт қилувчини ифодаловчи шартли белги;

U_i – “ i ” анъанавий импорт қилувчининг импорт улуши.

“ i ” анъанавий импорт қилувчининг импорт улуши қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$U_i = P_i / I.$$

“i” анъанавий импорт қилувчига ажратиладиган тариф квотаси ҳажми қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$K_i = K_a \times U_i, \text{ бунда:}$$

K_i – “i” анъанавий импорт қилувчига тариф квотасининг амал қилиш даври учун ажратиладиган тариф квотаси ҳажми;

K_a – анъанавий импорт қилувчилар ўртасида тақсимланадиган тариф квотаси қисми.

Тариф квотасининг амал қилиш муддати бир ойдан ортиқ бўлганда, анъанавий импорт қилувчига ажратилган тариф квотаси ҳажми тариф квотаси амал қиладиган ойлар ўртасида тенг улушларда тақсимланади.

Тегишли ой учун ажратилган ҳажм қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$K_{ioy} = K_i / M, \text{ бунда:}$$

M – тариф квотасининг амал қилиш давридаги ойлар сони;

K_{ioy} – “i” анъанавий импорт қилувчи учун тегишли ой бўйича ажратилган тариф квотаси ҳажми.

Ойлар бўйича ажратилган ҳажмларни ҳисоблашда юзага келадиган каср кўрсаткичлари белгиланган ўлчов бирлигининг энг кичик қийматигача яхлитланади. Яхлитлаш натижасидаги фарқ тариф квотасининг амал қилиш даврининг охири ойида ҳисобга олинади.

Анъанавий импорт қилувчилар учун ойлар кесимидаги ажратилган ҳажмлар тариф квотасини жорий этиш тўғрисидаги эълонда кўрсатилади.

Анъанавий импорт қилувчи тариф квотасининг амал қилиш даври учун ўзига ажратилган умумий ҳажм доирасида маҳсулотни тегишли ой учун белгиланган ҳажмдан ортиқ миқдорда олиб киришга ҳақли.

“i” анъанавий импорт қилувчи учун тегишли ой бошида фойдаланиш мумкин бўлган қолдиқ ҳажм қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$A_{ioy} = K_i - K_{ifaktsum} - K_{ioqsum}, \text{ бунда:}$$

A_{ioy} – “i” анъанавий импорт қилувчи учун тегишли ой бошида фойдаланиш мумкин бўлган тариф квотаси қолдиғи;

$K_{ifaktsum}$ – тегишли ой бошига қадар “i” анъанавий импорт қилувчи томонидан амалда фойдаланилган тариф квотасининг жами ҳажми;

K_{ioqsum} – тегишли ой бошига қадар “i” анъанавий импорт қилувчининг “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган ҳажм таркибига ўтказилган тариф квотасининг жами ҳажми.

Анъанавий импорт қилувчи ўзига тариф квотасининг амал қилиш даври учун ажратилган умумий ҳажмдан тўлиқ фойдалангандан сўнг, тариф квотасининг “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган қисми доирасида бошқа талабгорлар билан тенг асосларда ушбу Низомнинг 15–18-бандларида белгиланган тартибда иштирок этишга ҳақли.

13. Агар анъанавий импорт қилувчи томонидан муайян ой якунига қадар тариф квотасининг ушбу ойга тўғри келадиган жамғарма ҳажми тўлиқ фойдаланилмаса, фойдаланилмаган ҳажм “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган ҳажм таркибига ўтказилади.

“i” анъанавий импорт қилувчининг муайян ой якунига кўра ўтказилиши лозим бўлган фойдаланилмаган ҳажми қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$K_{ioq} = \max [0; K_{ioysum} - K_{ifaktsum} - K_{ioqsum}]$, бунда:

K_{ioq} – “i” анъанавий импорт қилувчининг тегишли ой якунига кўра автоматик тарзда “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган ҳажм таркибига ўтказиладиган тариф квотасининг фойдаланилмаган ҳажми;

K_{ioysum} – “i” анъанавий импорт қилувчига тариф квотасининг амал қилиш даври бошидан тегишли ой якунига қадар ойлар кесимида ажратилган тариф квотасининг жами ҳажми;

$K_{ifaktsum}$ – “i” анъанавий импорт қилувчи томонидан тариф квотасининг амал қилиш даври бошидан тегишли ой якунига қадар амалда фойдаланилган тариф квотасининг жами ҳажми;

K_{ioqsum} – “i” анъанавий импорт қилувчининг тегишли ой бошига қадар “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган ҳажм таркибига ўтказилган тариф квотасининг жами ҳажми;

$K_{ioysum} = K_{ioy1} + K_{ioy2} + \dots + K_{ioym}$, бунда:

$K_{ioy1}, K_{ioy2}, \dots, K_{ioym}$ – “i” анъанавий импорт қилувчи учун тариф квотасининг амал қилиш даврининг биринчи ойдан тегишли “m” ойига қадар ажратилган тариф квотаси ҳажмлари.

Муайян ой якунига кўра барча анъанавий импорт қилувчилар бўйича “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган ҳажмга ўтказиладиган умумий қўшимча ҳажм қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$K_{qf} = \sum k_{ioq}$, бунда:

K_{qf} тегишли ой якунларига кўра “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган ҳажмга автоматик тарзда қўшиладиган умумий қўшимча ҳажм ҳисобланади.

Ушбу бандда назарда тутилган автоматик тарзда аниқланадиган фойдаланилмаган ҳажм тегишли ой якунлари бўйича “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган қисмининг умумий ҳажмига қўшилади ва талабгорлар ўртасида ушбу Низомнинг 15-18-бандларида белгиланган тартибда тақсимланади.

14. Анъанавий импорт қилувчи ўзига ажратилган тариф квотаси ҳажмидан умуман фойдаланишни режалаштирмаган тақдирда, тариф квотасини жорий этиш тўғрисидаги эълон расмий эълон қилинганидан сўнг имкон қадар тезроқ, бироқ тариф квотасининг амал қилиш муддати бошланишидан камида уч календарь кун олдин Божхона қўмитасини ёзма ёки электрон шаклда хабардор қилиши шарт.

Божхона қўмитаси мазкур хабарномани олган кундан бошлаб икки иш куни ичида тегишли анъанавий импорт қилувчига ажратилган тариф квотасининг тўлиқ ҳажмини “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тариф квотаси қисми таркибига ўтказлади.

Бундай ҳажм анъанавий импорт қилувчи учун ойлар кесимида ажратилган тариф квотаси ҳажмларидан чиқарилади, ушбу бандда назарда тутилган фойдаланилмаган ҳажмларни ҳисоблашда қайтадан инобатга олинмайди.

Мазкур ўзгаришлар Божхона қўмитасининг тегишли ахборот тизимларида акс эттирилади ҳамда ушбу Низомнинг 19-бандида белгиланган тартибда эълон қилинади.

3-§. “Биринчи келган - биринчи олади” усули

15. ЯААТ тариф квоталари ҳажмларини божхона юк декларациялари қабул қилинган саналарнинг хронологик кетма-кетлигига мувофиқ “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимлайди.

16. Талабгор тўғридан-тўғри декларант сифатида ёки божхона брокери воситасида Ўзбекистон Республикаси Ягона интерактив давлат хизматлари портали (my.gov.uz) орқали тақдим этадиган божхона юк декларациясида тариф квотасидан фойдаланиш ҳуқуқини олиш тўғрисида сўров юборади.

Тариф квотасидан фойдаланиш учун божхона юк декларациясидаги сўров ЯААТ томонидан ушбу Низом ва қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ дастлабки автоматлаштирилган текширувдан ўтказилади.

Агар божхона юк декларацияси ва унга илова қилинган ҳужжатлар белгиланган талабларга мувофиқ деб топилса, сўров ЯААТ томонидан қабул қилинган деб ҳисобланади. Бунда божхона юк декларацияси қабул қилинган сана, вақт ҳамда талаб этилган ҳажм қайд этилади ва квота тақсимоотидаги навбат шу сана ва вақт асосида белгиланади.

ЯААТ томонидан қабул қилинган, божхона юк декларациялари бўйича сўровлар улар қабул қилинган календарь кун якунлари бўйича кўриб чиқилади. Бунда мазкур кун давомида соат 00:00 дан 23:59 гача қабул қилинган ва белгиланган тартибда рўйхатга олинган барча сўровлар айнан шу кун якуни бўйича инобатга олинади.

17. Агар бир хил календарь кунда ЯААТ томонидан қабул қилинган божхона юк декларациялари бўйича тариф квотасидан фойдаланиш тўғрисидаги сўровларнинг жами ҳажми тегишли тариф квотасининг мазкур кун бошига қолган ҳажмидан ошиб кетса, қолган квота ҳажми ушбу кун доирасида сўров юборган талабгорлар ўртасида сўралган ҳажмга мутаносиб равишда тақсимланади.

Ҳар бир талабгорга ажратиладиган тариф квотаси ҳажми қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$Q_i = Q \times S_i / S$, бунда:

Q – тегишли календарь кун бошига қолган тариф квотаси ҳажми;

S_i – “i” талабгорнинг ҳисоб-китобда инобатга олинадиган сўров ҳажми;

S – мазкур календарь кунда ЯААТ томонидан қабул қилинган барча сўровлар бўйича жами ҳажм;

Qi – “i” талабгорга ажратиладиган тариф квотаси ҳажми.

Ҳисоб-китоб натижасида юзага келадиган каср кўрсаткичлари белгиланган ўлчов бирлигининг энг кичик қийматигача ЯААТ томонидан яхлитланади. Яхлитлаш натижасида умумий ажратилган ҳажм тегишли тариф квотаси қисмининг қолган ҳажмидан ошиб кетмаслиги шарт.

Ушбу банднинг биринчи хатбошисида назарда тутилган ҳолатда, календарь кун якунлари бўйича ҳисоб-китоб амалга оширилгандан сўнг талабгорнинг жорий резерв қилинган ҳажми унга ажратиладиган Qi ҳажмига мувофиқлаштирилади. Сўровда кўрсатилган ҳажмнинг Qi ҳажмидан ортиқ қисми автоматик равишда жорий резервдан чиқарилади ва эркин қолдиқ ҳажми таркибига қайтарилади.

18. ЯААТ томонидан қабул қилинган божхона юк декларацияси ва унга илова қилинган ҳужжатлар Божхона қўмитаси томонидан кейинги босқичда текширилади.

Агар мазкур текширув натижасида камчиликлар аниқланса, талабгорга уларни бартараф этиш учун имконият берилади ҳамда камчиликлар ва уларнинг мазмуни ҳақида батафсил маълумот тақдим этилади.

Аниқланган камчиликларни бартараф этиш муддати Божхона қўмитаси томонидан камчиликларнинг хусусиятидан келиб чиқиб белгиланади, бироқ ушбу муддат хабарнома юборилган кундан эътиборан бир иш кунидан ошмаслиги лозим.

ЯААТ томонидан сўров қабул қилинганидан кейин Божхона қўмитаси томонидан амалга ошириладиган кейинги текширув календарь кун якунидан сўнг ҳам давом эттирилиши мумкин. Божхона қўмитаси ЯААТ томонидан қабул қилинган сўров бўйича, камчиликлар аниқланмаган тақдирда, якуний қарорни имкон қадар тезроқ, бироқ кейинги иш кунидан кечиктирмай қабул қилади. Камчиликлар аниқланган тақдирда, якуний қарор уларни бартараф этиш учун белгиланган муддат тугаганидан кейинги иш кунидан кечиктирмай қабул қилинади.

Агар аниқланган камчиликлар ушбу Низомнинг 22-банди “а” кичик бандида назарда тутилган аҳамиятсиз бузилишлар жумласига кирса ва улар белгиланган муддатда бартараф этилса, сўров ЯААТ томонидан қайд этилган дастлабки қабул қилинган сана ва вақтга мувофиқ квота тақсимотидаги ўз навбатида сақлаб қолади, ажратилган ёки жорий резервга қўйилган квота ҳажми эса сақлаб қолинади.

Агар аниқланган камчиликлар белгиланган муддатда бартараф этилмаса ёки улар ушбу Низомнинг 22-банди “б” кичик бандида назарда тутилган қўпол бузилишлар ҳисобланса ҳамда божхона юк декларацияси рад этилса, мазкур декларация асосида тақдим этилган сўров квота тақсимотидаги устуворлигини йўқотади. Бундай ҳолларда ажратилган ёки жорий резервга қўйилган квота ҳажми автоматик равишда бекор қилинади ва тегишли ҳажм эркин қолдиққа қайтарилади.

4-§. Тариф квоталари бўйича эълон, резерв ва ахборотни янгилаш тартиби

19. Тариф квотасини жорий этиш бўйича эълонда қуйидаги маълумотлар кўрсатилади:

тариф квотаси жорий этиладиган маҳсулотларнинг номи, ТИФ ТН коди, тавсифи ҳамда зарур ҳолларда айрим маҳсулотларга оид идентификация қилувчи техник-параметрик кўрсаткичлар;

тариф квотасининг умумий ҳажми ва амал қилиш даври;

тариф квотаси доирасида қўлланадиган божхона божи ставкаси;

тариф квотасини тақсимлаш усули;

сўровларни ЯААТ орқали қабул қилиш бошланадиган сана ва вақт;

сўров юбориш тартиби ва унга илова қилинадиган ҳужжатлар рўйхати.

“Аралаш тақсимот” усули қўлланганда, тариф квотасини жорий этиш тўғрисидаги эълонда ушбу Низомга 2-иловага мувофиқ анъанавий импорт қилувчилар рўйхати, улар кесимида ажратилган умумий ҳамда ойлар бўйича тақсимланган тариф квотаси ҳажмлари, шунингдек, “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган қисмнинг дастлабки умумий ҳажми кўрсатилади. Зарур ҳолларда ушбу Низомнинг 13 ва 14-бандларига мувофиқ анъанавий импорт қилувчиларга ажратилган тариф квотаси ҳажмларида ўзгариш юз берганда, тегишли маълумотлар янгилаб борилади.

Шунингдек, ушбу Низомга 3-иловага мувофиқ “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тариф квотаси қисмига оид маълумотлар ЯААТда шакллантирилади ва Божхона қўмитасининг “Ягона дарча” божхона ахборот тизими орқали очик фойдаланиш учун реал вақт режимида янгилаб борилади.

Тариф квотасининг умумий ҳажми фақат “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланганда, тариф квотасини жорий этиш тўғрисидаги эълонда ушбу усул асосида тақсимланадиган тариф квотасининг дастлабки умумий ҳажми кўрсатилади ҳамда ушбу Низомга 3-иловага мувофиқ маълумотлар ЯААТда шакллантирилиб, Божхона қўмитасининг “Ягона дарча” божхона ахборот тизими орқали очик фойдаланиш учун реал вақт режимида янгилаб борилади.

Тижорат сирини ташкил этувчи маълумотлар ошкор этилмайди.

20. Жорий резерв фақат “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тариф квотаси қисмидан фойдаланиш учун сўров юборган талабгорларга нисбатан юритилади.

Бунда тариф квотасидан фойдаланиш бўйича божхона юк декларациясидаги сўров ЯААТ томонидан қабул қилинган пайтдан бошлаб, сўровда кўрсатилган ҳажм “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тегишли тариф квотаси қисми доирасида жорий резерв сифатида ҳисобга олинади.

Анъанавий импорт қилувчиларга ажратилган тариф квотаси ҳажмларидан фойдаланиш учун алоҳида сўров юбориш ва жорий резерв юритиш талаб этилмайди.

Жорий резерв ахборот ва навбатни юритиш мақсадида амалга оширилади ҳамда у талабгорга тариф квотасининг тегишли ҳажми якуний равишда ажратилганини англатмайди.

“Биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тариф квотаси қисми бўйича ЯААТда қуйидаги маълумотлар реал вақт режимида шакллантирилади:

“биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тариф квотаси қисмининг ҳисоб-китоб вақтидаги умумий ҳажми;

фойдаланилган ҳажм;

жорий резерв қилинган (кўриб чиқиладиган) ҳажм;

эркин қолдиқ ҳажми;

сўровлар навбати тўғрисидаги умумлаштирилган ахборот (сўров қабул қилинган сана, вақт ва ҳажм), тижорат сирини ташкил этувчи маълумотлар ошкор этилмаган ҳолда.

Эркин қолдиқ ҳажми қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$Q_e = Q_u - Q_f - Q_j$, бунда:

Q_e – эркин қолдиқ ҳажми;

Q_u – “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган тариф квотаси қисмининг ҳисоб-китоб вақтидаги умумий ҳажми;

Q_f – фойдаланилган ҳажм;

Q_j – жорий резерв қилинган ҳажм.

Q_e манфий қийматга эга бўлишига йўл қўйилмайди.

$Q_u = K_f + K_x + K_{qfsum}$, бунда:

тариф квотасининг умумий ҳажми фақат “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланган ҳолларда, $K_f = K_{um}$ деб қабул қилинади;

K_x – анъанавий импорт қилувчилар томонидан тариф квотаси ҳажмидан умуман фойдаланмаслик тўғрисидаги хабарномалар асосида тариф квотаси амал қилиш муддати бошлангунига қадар “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган қисмга ўтказилган тариф квотасининг жами ҳажми;

K_{qfsum} – тариф квотасининг амал қилиш даври бошидан ҳисоб-китоб вақтига қадар тегишли ойлар якунлари бўйича аниқланган K_{qf} кўрсаткичларининг жами ҳажми;

$K_{qfsum} = K_{qf1} + K_{qf2} + \dots + K_{qfm}$.

Қаноатлантирилган сўров бўйича тегишли ҳажм жорий резервдан чиқарилиб, фойдаланилган ҳажм таркибига ўтказилади.

Рад этилган сўров бўйича жорий резерв автоматик равишда бекор қилинади ва тегишли ҳажм эркин қолдиққа қайтарилади.

5-§. Сўровларни расмийлаштириш ва қоидабузарлик ҳолатларида чоралар қўллаш тартиби

21. Сўровга мажбурий тарзда қуйидаги ҳужжатлар электрон шаклда илова қилинади:

ташқи савдо шартномаси (контракт);

ҳисоб-фактура (инвойс) ва (ёки) юк ҳужжатлари;

сўровга киритилган маҳсулотлар номи, уларнинг ТИФ ТН коди ва тавсифи;

тариф квотаси маҳсулотнинг маълум турига ёки субкатегориясига нисбатан қўлланган ҳолларда ушбу субкатегорияни тасдиқловчи техник-параметрик кўрсаткичлар, жумладан, маркаси, таркиби, ўлчами, қалинлиги, стандарти ва бошқалар (тариф квоталарини жорий этиш тўғрисидаги эълонда кўрсатилади).

Мазкур бандда назарда тутилган ҳужжатлар мавжуд бўлмаганда, сўров рад этилади.

22. ЯААТ томонидан рўйхатга олинган ва кўриб чиқишга қабул қилинган сўровлар бўйича талабларни бузган талабгорларга нисбатан қуйидаги чоралар қўлланади:

а) талабгор томонидан талаблар аҳамиятсиз даражада бузилган тақдирда, ёзма огоҳлантириш берилади.

Аҳамиятсиз бузилишларга қуйидагилар киради:

сўровга илова қилинган ҳужжатлар, сўровнинг ўзи ёки божхона юк декларациясида техник хатолар (имзо, реквизитлар, микдор, формат, ўлчов бирлиги) мавжуд бўлиб, бироқ маҳсулотнинг ТИФ ТН коди ва тавсифи тўғри кўрсатилган, мазкур хатолар маҳсулотни идентификация қилишга ва тариф квотаси қўлланишига бевосита таъсир кўрсатмаган ҳамда улар қисқа муддатда талабгор томонидан бартараф этилган бўлса;

“my.gov.uz” тизимига ҳужжатларнинг нотўғри форматда ёки сифатсиз скан кўринишда юкланиши, бироқ мазкур ҳужжатлар мазмуни ўзгармаган ҳолда қайта тақдим этилган бўлса;

божхона юк декларациясида аниқланган камчиликлар талабгорга (ёки брокерга) маълум қилинганидан сўнг, уларни белгиланган муддатда бартараф этиш бўйича бир марталик кечиқиш, бироқ бу ҳолат квотани асоссиз банд қилиш ёки атайлаб нотўғри маълумот тақдим этиш аломатларини ўз ичига олмаса;

б) талабгор томонидан талаблар қўпол равишда бузилган тақдирда, ваколатли орган бундай талабгорни 12 ойгача бўлган муддатга кейинги тариф квоталари тақсимотларида иштирок этишдан чеклаш ҳуқуқига эга.

Талабларнинг қўпол бузилишларига қуйидагилар киради:

кетма-кет икки марта ёки турли вақтларда икки мартадан ортиқ ҳолларда нотўғри маълумот тақдим этиш;

ҳужжатларни сохталаштириш;

тариф квотаси ҳажмини ҳақиқий эҳтиёж ва маҳсулотни олиб кириш мақсадисиз банд қилиб олиш, шу жумладан, бунинг натижасида бошқа талабгорларнинг тариф квотасидан фойдаланиш имкониятини чеклаш;

тариф квотаси доирасида ажратилган ҳажм бўйича маҳсулотни асосли сабабларсиз белгиланган муддатларда олиб кирмаслик, шунингдек, квотадан фойдаланиш нияти ёки имкони мавжуд эмаслиги ҳақида белгиланган муддатда Божхона қўмитасини хабардор қилмаслик.

Чеклов муддати талаблар бузилишининг хусусияти ва оғирлик даражасидан келиб чиқиб белгиланади.

23. Божхона қўмитаси квота сўровлари бўйича хавф таҳлилини ўтказди. Квота ҳажмидан фойдаланиш жараёнида асоссиз резерв қилиш, такроран бажарилмайдиган ёки рад этиладиган сўровлар юбориш, қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ ўзаро боғлиқ шахслар томонидан квотани эгаллашга уриниш, шунингдек, айрим ТИФ ТН кодлари бўйича қисқа муддат ичида ноодатий талаб юзага келиши аломатларини аниқлайди ва ушбу Низомнинг 22-бандида назарда тутилган чораларни қўллаш бўйича ваколатли органга таклиф киритади ёки ваколатли органни хабардор қилган ҳолда қонунчилик ҳужжатларида белгиланган бошқа чораларни кўради.

5-боб. Яқунловчи қоидалар

24. Ушбу Низомни қўллаш жараёнида юзага келадиган низолар амалдаги қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

25. Ушбу Низом талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб беради.

Тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий
бошқариш тартиби тўғрисидаги низомга
1-илова

Тариф квоталарини жорий этиш тартиби
СХЕМАСИ

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Бажариш муддатлари
1-босқич	Тегишли вазирлик, идора ёки тадбиркорлик субъекти	Тариф квотасини жорий этиш бўйича ташаббусни киритиш	Заруратга кўра
2-босқич	Масъул орган	Ташаббус ҳақида ваколатли органни ёзма равишда хабардор қилиш ҳамда тариф квотасини жорий этиш бўйича таклифни ишлаб чиқиш учун бирламчи ва таҳлилий маълумотларни йиғишни бошлаш	1 иш кунида хабардор қилиш 5 иш кунида маълумотларни йиғишни бошлаш
3-босқич	Масъул орган	Тегишли маълумотларни йиғиб олгандан сўнг таклифни Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳамда Қишлоқ хўжалиги вазирлиги билан келишиш учун юбориш	3 иш кунида
4-босқич	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Қишлоқ хўжалиги вазирлиги	Тариф квотасини жорий этиш бўйича хулосаларни тақдим этиш	5 иш кунида
5-босқич	Масъул орган	Олинган хулосалар асосида консолидациялашган таклифларни ишлаб чиқиш ва ваколатли органга киритиш	5 иш кунида
6-босқич	Ваколатли орган	Консолидациялашган таклифни кўриб чиқиш ва тариф квотасини жорий этиш ёки рад этиш тўғрисида қарор қабул қилиш	10 иш кунида
7-босқич	Масъул орган	Қабул қилинган қарор юзасидан тегишли билдиришномани тақдим этиш	2 иш кунида
8-босқич	Божхона кўмитаси	Қарор тўғрисидаги маълумотларни эълон қилиш	2 иш кунида

Изоҳ.

Тариф квотасини жорий этиш тўғрисидаги қарор тариф квотаси кучга кирадиган санадан
камида 30 календарь кун олдин қабул қилинади.

Тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий
бошқариш тартиби тўғрисидаги низомга
2-илова

**“Аралаш тақсимот” усули қўлланганда анъанавий импорт қилувчилар рўйхати,
умумий ҳажмлари ва ойлар бўйича ажратилган ҳажмлари тўғрисидаги маълумотлар**

Т/р	Ташқи савдо фаолияти иштирокчисининг номи	Маҳсулот номи ва ТИФ ТН коди	Ажратилган умумий тариф квотаси ҳажми*	Ойлар бўйича тақсимланган тариф квотаси ҳажмлари*
1.				1-ой —, 2-ой —, 3- ой —, 4-ой —, 5-ой —, 6-ой —, 7-ой —, 8-ой —, 9- ой —, 10-ой — ..., 11-ой —, 12-ой — ...
2.				1-ой —, 2-ой —, 3- ой —, 4-ой —, 5-ой —, 6-ой —, 7-ой —, 8-ой —, 9- ой —, 10-ой — ..., 11-ой —, 12-ой — ...
3.				1-ой —, 2-ой —, 3- ой —, 4-ой —, 5-ой —, 6-ой —, 7-ой —, 8-ой —, 9- ой —, 10-ой — ..., 11-ой —, 12-ой — ...
4.				1-ой —, 2-ой —, 3- ой —, 4-ой —, 5-ой —, 6-ой —, 7-ой —, 8-ой —, 9- ой —, 10-ой — ..., 11-ой —, 12-ой — ...

Изоҳ.

**Тариф квотасининг амал қилиш муддатига қараб тегишли ойлар бўйича устунлар
тўлдирилади.*

**Анъанавий импорт қилувчи тариф квотасининг амал қилиш даври учун ўзига ажратилган
умумий ҳажм доирасида маҳсулотни тегишли ой учун кўрсатилган ҳажмдан ортиқ
миқдорда олиб киришга ҳақли.*

Тариф квоталарини жорий этиш ва маъмурий
бошқариш тартиби тўғрисидаги низомга
3-илова

**“Биринчи келган – биринчи олади” усули асосида тақсимланадиган қисм бўйича
умумий ҳажм ва фойдаланиш ҳолати тўғрисидаги маълумотлар**

Т/р	Маҳсулот номи ва ТИФ ТН коди	Ҳисоб-китоб вақтидаги умумий ҳажм*	Фойдаланилган ҳажм	Жорий резерв қилинган ҳажм	Эркин қолдиқ ҳажми
...					
...					
...					
...					

Изоҳ.
*“Аралаш тақсимот” усули қўлланганда, ушбу ҳажмга анъанавий импорт қилувчилар
томонидан фойдаланилмаганлиги сабабли “биринчи келган – биринчи олади” усули асосида
тақсимланадиган қисмга ўтказилган қўшимча ҳажмлар ҳам киритилади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 29 ” июлдаги 416-сон қарорига
2-илова

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг ўз кучини йўқотган
деб ҳисобланаётган айрим қарорлари
РЎЙХАТИ**

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кирилаётган товарларга нисбатан тариф квоталарини қўллаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида” 2021 йил 2 декабрдаги 728-сон қарори.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Расмий статистика фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тизимлаштириш тўғрисида” 2025 йил 6 октябрдаги 627-сон қарорига 3-илованинг 66-банди.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 30 » iyul

№ 418

Toshkent sh.

Кўмир саноатида бозор механизмлари жорий этилиши муносабати билан ижтимоий реестрга киритилган оилаларни қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида

Маҳаллий кўмир нархларини эркинлаштириш орқали соҳада соғлом рақобат муҳитини яратиш, кўмир қазиб чиқариш ҳамда етказиб беришнинг эркин бозор тамойилларига асосланган тизимини босқичма-босқич шакллантириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагилар:

а) Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Маҳаллани ривожлантириш ва жамиятни юксалтириш” йилида устувор йўналишлар бўйича ислохотлар дастурлари ва “Ўзбекистон – 2030” стратегиясини амалга ошириш бўйича давлат дастури тўғрисида” 2026 йил 16 февралдаги ПФ–22-сон Фармонида асосан **қазиб чиқариладиган кўмирнинг улгуржи ва чакана нархларини давлат томонидан белгилаш амалиётини бекор қилиш** белгилангани;

б) Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Кўмир саноатида бозор механизмларини жорий этишнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида” 2026 йил 26 майдаги ПК–203-сон қарорига мувофиқ:

2026 йил 1 июндан бошлаб кўмир нархларини давлат томонидан тартибга солиш амалиёти бекор қилингани;

иқтисодиётнинг реал сектори ва бошқа истеъмолчиларга маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг кўмир маҳсулотларини биржа савдолари орқали сотиш. Бунда республикадаги иссиқлик электр станциялари ва йирик истеъмолчиларга (ойига 50 минг тонна ва ундан ортиқ) “**таклиф сўрови**” тартиб-таомилига асосан ҳар ҳисобот давридаги ўртача биржа нархларида кўмир маҳсулотини **харид қилишга рухсат берилгани;**

аҳоли ва бюджет ташкилотларини кўмир маҳсулоти билан барқарор таъминлаш учун кўмир қазиб чиқарувчилар маҳсулотини **биржа савдоларида алоҳида савдо майдонча ташкил этган ҳолда етказиб берувчи корхоналарга сотиш;**

Ижтимоий реестрга киритилган оилаларнинг **кўмир сотиб олиш харажатларининг бир қисmini қоплаш** учун моддий ёрдам ажратиш;

республиканинг барча ҳудудлари учун, ташиш масофасидан қатъи назар, аҳоли ва бюджет ташкилотларига етказиб бериладиган **махаллий кўмирни темир йўлда ташишнинг ягона тарифини татбиқ қилиш** белгилангани маълумот учун қабул қилинсин.

2. Белгилансинки:

иқтисодиётнинг реал сектори ва бошқа истеъмолчиларга – маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг кўмир маҳсулотлари қонунчиликда белгиланган тартибда товар-хомашё биржалари (кейинги ўринларда – биржа) орқали сотилади. Бунда республикадаги иссиқлик электр станцияларига ва йирик истеъмолчиларга (ойига 50 минг тонна ва ундан ортиқ) **“таклиф сўрови”** тартиб-таомилига асосан ҳар ой учун ҳисобот давридан кейинги ойнинг бешинчи санасида шаклланган ўртача биржа нархларида кўмир маҳсулотини харид қилишга рухсат берилади;

аҳоли ва бюджет ташкилотларини кўмир маҳсулоти билан барқарор таъминлаш учун кўмир қазиб чиқарувчилар маҳсулоти биржа савдоларида алоҳида савдо майдонча ташкил этган ҳолда етказиб берувчи таъминот корхоналарига сотилади;

2026-2027 йилларда аҳолининг эҳтиёжманд қатламини қўшимча моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида **“mycoal.uz” интерактив портали ва унинг мобил иловаси орқали** (кейинги ўринларда – интерактив портал) кўмир сотиб олган ва Ижтимоий реестрга киритилган оилаларга харажатларининг бир қисмини қоплаш учун бир календарь йил давомида харид қилинган ҳар бир тоннага **300 минг сўм ҳисобидан, бироқ 600 минг сўмдан ошмаган миқдорда мазкур қарорга 1-иловада белгиланган схемага асосан компенсация тўлаб берилади;**

кўмир маҳсулотини интерактив портал орқали сотиш Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳамда Энергетика вазирлиги томонидан тартибга солинади.

3. Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ушбу қарорнинг 2-банди билан белгиланаётган компенсация тўловларини молиялаштириш учун Ўзбекистон Республикаси республика бюджети ҳисобидан 2026-2027 йилларда Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигига зарур маблағлар ажратсин.

Бунда Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги Ижтимоий реестрга киритилган оилаларнинг интерактив порталдан кўмир сотиб олингани тасдиқлангандан сўнг ажратилаётган маблағлар оилаларнинг ижтимоий карта ёки банк пластик картасига ўтказиб берилишини таъминлансин.

4. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ:

а) аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб берувчи тадбиркорлик субъектлари рўйхати Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари томонидан тузилади ва интерактив порталда шаклланадиган рейтинг асосида уларга биржа савдоларида қатнашишга автоматик тарзда рухсат берилади;

б) кўмир маҳсулоти тадбиркорлик субъектлари томонидан истеъмолчиларга қуйидаги тартибда етказиб берилади:

бюджет ташкилотларига бошланғич нархни пасайтириш усулида ўтказиладиган давлат харидлари электрон савдолари натижаларига кўра;

аҳоли хонадонларига тўғридан-тўғри шартнома асосида. Бунда аҳоли интерактив порталда рўйхатдан ўтади;

аҳоли кўмирнинг сифати ва нархи бўйича энг мақбул таклиф асосида тегишли ҳудуддаги тадбиркорлик субъектини танлаб буюртмани шакллантиради;

интерактив порталда аҳоли учун кўмирни марказлашган тартибда тарқатиш пунктнинг аниқ манзилли ва етказиб бериш муддатлари кўрсатилади;

интерактив порталда аҳолига буюртма шакллантириш жараёнида ўз хоҳишига кўра кўмир маҳсулотини яшаш ёки бошқа манзилгача етказиб бериш ёки умумий тарқатиш пунктдан олиб кетиш хизматини танлаш имконияти яратилади.

Агар тадбиркорлик субъекти кўмир маҳсулотини етказиб бериш муддатини ўзгартирадиган бўлса, интерактив портал орқали бу ҳақида буюртмачига маълум қилади. Бунда буюртмачи кўмир етказиб беришни янги санасига рози бўлмаса, унга буюртмани бекор қилиш ҳуқуқи берилади;

в) жорий куз-қиш мавсуми давомида таъминотчини танлаш имкониятига эга бўлмаган аҳоли ва бюджет ташкилотларига “Кўмир таъминот” МЧЖ томонидан кўмир кафолатланган тарзда етказиб берилади (сотилади);

г) Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, туман (шаҳар) ҳокимликлари аҳоли ва бюджет ташкилотларини кўмир билан таъминлаш учун жавобгар ҳисобланади.

5. Рақобатни ривожлантириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш қўмитаси:

а) устун мавқега эга корхоналар томонидан қазиб чиқарилган кўмирнинг нархи рақобат шароитида шаклланадиган нархдан асоссиз юқори даражада белгиланмаслигини;

аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмирни етказиб бериш учун масъул бўлган тадбиркорлар томонидан биржада сотиб олган маҳаллий кўмир учун ортиқча устама (ортиқча харажатлар) қўлланмаслигини;

кўмир бозорида иқтисодий концентрация бўйича давлат назорати ўрнатилишини;

б) ҳар чоракда ҳисобот ойдан кейинги ойнинг йигирма бешинчи санасига қадар улгуржи ва чакана бозорда кўмир нархлари, ҳудудлар кесимида шаклланган нархлар, устун мавқайдан фойдаланиш ҳолатлари ва иқтисодий концентрацияси бўйича таҳлилий маълумотларни тайёрлаб, Вазирлар Маҳкамаси киритиб борилишини таъминласин.

6. Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги Экология ва иқлим ўзгариши миллий қўмитаси ҳамда манфаатдор вазирлик ҳамда идоралар билан биргаликда **2026 йил якунига қадар** экологик вазиятдан келиб чиқиб, ҳар йили импорт қилинадиган кўмирга экологик ва сифат (калорияси, намлиги, куллилиги, таркибидаги олтингугурт улуши ҳамда бошқалар) талаблари ишлаб чиқилиши ва тасдиқланишини таъминласин.

Бунда:

Транспорт вазирлиги Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Божхона қўмитаси билан биргаликда импорт кўмирни фақат темир йўл транспортида республика ҳудудига олиб киришни;

Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги заруратга кўра тадбиркорлик субъектларини жалб қилган ҳолда, республика ҳудудларида кўмир сифатини текшириш бўйича замонавий лабораториялар ташкил этишини назарда тутсин.

7. Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир маҳсулотларини етказиб бериш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш “йўл харитаси” **2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

8. Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги Энергетика вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳамда Давлат активларини бошқариш агентлигининг “Ўзбеккўмир” АЖнинг “Кўмир таъминот” МЧЖ балансидаги активларини (кейинги ўринларда – активлар) белгиланган тартибда фаолият йўналишларидан бири кўмир савдоси билан шуғулланиш шарти билан, аукцион савдоларида сотиш ва ушбу активлар сотилгандан кейин “Ўзбеккўмир” АЖ томонидан “Кўмир таъминот” МЧЖни белгиланган тартибда тугатиш тўғрисидаги таклифларига розилик берилсин. Бунда:

Давлат активларини бошқариш агентлиги Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ билан биргаликда ишчи гуруҳ тузган ҳолда, **икки ой муддатда** “Кўмир таъминот” МЧЖ балансидаги кўчмас мулкларни хатловдан ўтказсин ҳамда бозор тамойиллари асосида сотиш механизми тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритсин;

кўмир омборлари сотилгунга қадар аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб берилишини таъминлаш мақсадида ушбу омборлар белгиланган тартибда тадбиркорлик субъектларига ижарага берилишини ва зарур ҳолларда “Ўзбеккўмир” АЖ томонидан “Кўмир таъминот” МЧЖнинг ҳудудий омборларидан фойдаланган ҳолда, аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмирни тўғридан-тўғри етказиб беришга рухсат берилсин.

9. Белгилансинки:

а) аукцион савдоларида активларни сотиб олган тадбиркорлик субъектлари ва Давлат активларини бошқариш агентлиги ўртасида акцепт шартномаси имзоланади;

ушбу қарорга **3-иловада** келтирилган мажбуриятлар бажарилмаса, активларни харид қилиб олган тадбиркорлик субъектлари томонидан акцепт шартномаси талаблари бажарилмаган деб ҳисобланади ҳамда активлар Давлат активларини бошқариш агентлиги тасарруфига қайтариб олинади;

б) ушбу қарорга мувофиқ бир ташкилотдан бошқа бир ташкилотга ўтказилаётган мулклар, мулкӣ ҳуқуқлар, шунингдек, устав капиталидаги акциялар ва улушлар қиймати, шу жумладан, уларни қайта ташкил этиш ва тугатиш, активларни сотиш жараёнлари солиққа тортишнинг барча турлари бўйича солиқ солиш объекти ҳисобланмайди.

10. Давлат активларини бошқариш агентлиги тадбиркорлик субъектлари билан тузиладиган акцепт шартномасида аҳоли ва бюджет ташкилотларини куз-қиш мавсумида кўмир билан кафолатли таъминлаш, кўмирни қабул қилиш, сақлаш ва етказиб бериш инфратузилмаси объектларининг функционал мақсади, лойиҳавий қуввати ҳамда узлуксиз фаолият кўрсатиши бўйича мажбуриятларни киритсин.

Бунда мажбуриятлар активларга боғланган ҳисобланишини, активларга бўлган мулк ҳуқуқи бошқа шахсга ўтган тақдирда, мажбуриятлар янги мулкдорга ўтишини назарда тутсин.

11. Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги:

Энергетика вазирлиги ҳамда Иқтисодиёт ва молия вазирлиги билан биргаликда **2026 йил якунига қадар** кўмирга бўлган ўсиб бораётган талабни қондириш учун 2035 йилга қадар кўмир қазиб чиқариш қувватларини энг кам харажат ҳисобидан кенгайтириш бўйича узоқ муддатли инвестиция дастурини ишлаб чиқсин;

Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳамда Энергетика вазирлиги билан биргаликда кўмир қазиб чиқарувчи корхоналарда ишлаб чиқариш таннархини ва ишлаб чиқариладиган маҳсулотларга сарфланадиган энергия ресурслари миқдорини камайтириш чораларини кўриб борсин.

12. Рақобатни ривожлантириш ва истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш кўмитаси Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар, туман (шаҳар) ҳокимликлари билан биргаликда ҳудудларда кўмир нархи ошиши билан боғлиқ муаммоларни барвақт аниқлаб, жойида ҳал этиб бориш чораларини кўрсин.

13. Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги ҳамда Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси билан биргаликда **бир ҳафта муддатда** ушбу қарорнинг мазмун-моҳияти ва аҳамияти бўйича оммавий ахборот воситалари ҳамда ижтимоий тармоқлар орқали кенг қамровли тарғибот-тушунтириш ишларини ташкил этсин.

14. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг **4-иловага** мувофиқ айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

15. Вазирлар Маҳкамасининг “Кўмир учун улгуржи-сотиш нархлари устамасининг махсус миқдорини ўзгартириш тўғрисида” 2015 йил 31 мартдаги 75-сон қарори ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

16. Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда уч ой муддатда қонунчилик ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

17. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари – иқтисодиёт ва молия вазири Ж.А. Қўчқоров ҳамда тоғ-кон саноати ва геология вазири Б.Ф. Исламов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “30” июлдаги 418-сон қарорига
1-илова

Аҳолига кўмирни етказиб бериш ва эҳтиёжманд
оилаларга компенсация тўлаш тартиби
СХЕМАСИ

Босқичлар	Субъектлар	Амалга ошириш механизми	Муддат
1-босқич	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари	1. Аҳолини кўмирга бўлган эҳтиёжларини шакллантиради ва интерактив порталга тегишли маълумотлар киритилишини таъминлайди. Бунда ҳар бир истеъмолчи кесимида ўтган йилги истеъмолдан келиб чиққан ҳолда белгиланади. 2. Аҳолига кўмир ўз вақтида етказиб берилиши ва тарқатилишини ташкил этади. 3. Аҳолига кўмир етказиб берувчи тадбиркорлар рўйхатини шакллантиради. Бунда ҳар бир ҳудудда 3 та ва ундан ортиқ тадбиркорлар рўйхати шакллантирилади ҳамда барча тасдиқловчи ҳужжатлари билан musoal.uz портали орқали онлайн рўйхатдан ўтказилишини таъминлайди.	Ҳар йили 1 апрелга қадар Доимий Доимий
2-босқич	Товар-хомашё биржалари	Кўмир ресурслари ва тақсимооти балансида белгиланган кўмир ҳажмларини режа-жадваллар асосида вилоятлар кесимида тақсимлаб, ҳудудлар учун алоҳида савдо майдончалари ташкил этган ҳолда биржа савдоларини ўтказилади. Бунда ҳудудлар бўйича ўтказиладиган алоҳида савдоларда фақатгина ушбу ҳудудда рўйхатдан ўтган тадбиркорлар иштирок этади.	Доимий
3-босқич	Тадбиркор	1. Биржа савдоларида ғолиб бўлган тадбиркор харид қилган кўмирни тўлиқ ҳажмда интерактив платформага етказиб бериш манзилени ва сотиш нархларини кўрсатган ҳолда жойлаштиради. 2. Биринчи навбатда “musoal.uz” интерактив порталида (кейинги ўринларда – интерактив портал) олинган буюртмалар бажарилишини таъминлайди.	Доимий

Босқичлар	Субъектлар	Амалга ошириш механизми	Муддат
4-босқич	Аҳоли	1. Интерактив порталда рўйхатдан ўтади. 2. Кўмирнинг сифати ва нархи бўйича энг мақбул таклиф асосида тадбиркорни танлаб буюртмани шакллантиради. Бунда кўмирни яшаш ёки бошқа манзилгача етказиб бериш ёки умумий тарқатиш пунктидан олиб кетиш хизмати ва муддати ҳам танлайди.	Заруратга кўра
5-босқич	Тадбиркор	1. Буюртмачи томонидан танланган манзилга кўмир маҳсулотини ўз муддатида белгиланган тартибда етказиб беради. 2. Буюртма етказиб берилганлиги тўғрисида интерактив порталга маълумотларни киритади.	Шартномада белгиланган муддатда Кўмир етказиб берилгандан сўнг бир кун ичида
6-босқич	Аҳоли	1. Буюртмани қабул қилиб олгандан сўнг кўмир учун тўловларни тўлиқ миқдорда тўлайди. 2. Буюртма етказиб берилгани тўғрисида musoal.uz интерактив портал орқали юборилган СМС-хабардаги ҳавола орқали буюртмани олганлигини тасдиқлайди. 3. Буюртмачи заруратга кўра кўмир сифати, тадбиркорнинг хизмат кўрсатиш даражаси ва бошқалар тўғрисида интерактив порталда шикоят ҳамда таклифларни қолдиради.	Кўмир етказиб берилгандан сўнг бир кун ичида СМС хабарномани олган кунда Ихтиёрий тарзда
7-босқич	Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги	Интерактив портал орқали кўмир харид қилган оилалар тўғрисидаги маълумотларни “Ягона миллий ижтимоий ҳимоя” ахборот тизимида тақдим этади.	Автоматик равишда

Босқичлар	Субъектлар	Амалга ошириш механизми	Муддат
8-босқич	Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги	1. Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги томонидан тақдим этилган, интерактив портал орқали кўмир харид қилган оилаларнинг Ижтимоий реестрда мавжудлигини текширади. 2. Кўмир харид қилган, Ижтимоий реестрдаги оилаларга харид қилинган кўмирни миқдоридан келиб чиқиб, ҳар бир тоннасига 300 минг сўм ҳисобидан, бироқ 600 минг сўмдан ошмаган миқдорда моддий ёрдам тўлаш учун тўлов рўйхатларини шакллантиради ва АТ “Халқ банки”га юборади. 3. Компенсация тўлаш учун маблағларни АТ “Халқ банки”нинг махсус ҳисобварағига молиялаштиради.	Автоматик равишда Компенсация тайинланган ойдан кейинги ойнинг 4 – 27-санаси давомида
9-босқич	АТ “Халқ банки”	Компенсация олувчи оилаларга белгиланган тартибда буюртмачининг ижтимоий картаси ёки банк картасига тўлаб беради.	Тўлов амалга ошириладиган ойнинг 5 – 27-санаси давомида

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 30” июлдаги 418-сон қарорига
2-илова

**Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб бериш чора-тадбирларини амалга ошириш
“Йўл харитаси”**

T/p	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
Аҳоли ва бюджет ташкилотларига маҳаллий кўмирни етказиб бериш				
1.	Аҳоли ва бюджет ташкилотларининг кўмирга бўлган эҳтиёжларини шакллантириш.	1. Аҳоли ва бюджет ташкилотларининг маҳаллий кўмирга бўлган эҳтиёжларини шакллантириш ҳамда mycoal.uz интерактив электрон порталига (кейинги ўринларда – Портал) тегишли маълумотларни киритиш. Бунда ҳар бир истеъмолчининг ўтган йилги истеъмолини инобатга олиш. 2. Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир ўз вақтида етказиб беришни ташкил этиш.	Ҳар йили 1 апрелга қадар Ҳар йили май-декабрь	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Энергетика вазирлиги “Ўзбеккўмир” АЖ, етказиб берувчи тадбиркорлар билан биргаликда
2.	Аҳоли ва бюджет ташкилотларига маҳаллий кўмирни етказиб беришда хусусий сектор вакиллари (кейинги ўринларда – тадбиркорлар) жалб қилиш.	1. Тадбиркорлар рўйхатини шакллантириш учун оммавий ахборот воситалари ҳамда ижтимоий тармоқларда эълон жойлаштириш. 2. Тадбиркорлар рейтингини қуйидаги мезонлар асосида шакллантириш: а) атрофи ўралган омборининг мавжудлиги (ёки ижарага олингани). Бунда омбор темир йўлга эга бўлса, устуворлик бериш; б) кейинчалик Порталга интеграция қилинадиган автотарозиси мавжудлигини инобатга олиш;	Бир ҳафта муддатда Икки ҳафта муддатда	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Солиқ қўмитаси

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		в) автоюклагич мавжудлиги (ёки ижарага олингани); г) кўмир сотиш ва етказиб бериш фаолиятининг давомийлигини ўрганиш; д) солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича ҳисобот оyi якунига кўра муддати ўтган қарздорлиги мавжуд эмаслигини инобатга олиш. 3. Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб бериш мақсадида: биринчи босқичда – юқоридаги талаблар асосида ҳар бир ҳудудда 3 та ва ундан ортиқ тадбиркорлар рўйхатини шакллантириш ва барча тасдиқловчи ҳужжатлар билан Порталда рўйхатдан ўтказилишини ташкил этиш; иккинчи босқичда – товар-хомашё биржалари савдоларида (кейинги ўринларда – биржа савдолари) иштирок этадиган тадбиркорлар рўйхатини Порталда рейтинг асосида онлайн тарзда шакллантириш ҳамда савдоларда қатнашиш ҳуқуқини автоматик тарзда аниқлаган ҳолда бериш. Бунда: “Кўмир таъминот” МЧЖга тегишли бўлган омборларни сотиб олган тадбиркорларни рўйхатга автоматик равишда киритиш; аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмирни етказиб бериш узлуксизлигини таъминлаш мақсадида “Кўмир таъминот” МЧЖга тегишли бўлган омборларни сотиш жараёнлари якунига етказилгунга қадар ушбу омборларни тадбиркорларга “таклиф сўрови” харид қилиш тартиб-таомилига асосан ижарага бериш;	Бир ой муддатда 2028 йил 1 апрелдан бошлаб 2026-2027 йиллар куз-қиш мавсумида	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳоқимликлари, Товар-хомашё биржалари Давлат активларини бошқариш агентлиги, Товар-хомашё биржалари Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Энергетика вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		“Ўзбеккўмир” АЖ зарур ҳолларда “Кўмир таъминот” МЧЖнинг ҳудудий омборларидан фойдаланган ҳолда, кўмирни тўғридан-тўғри аҳоли ва бюджет ташкилотларига етказиш.		
3.	Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмирни етказиб бериш учун биржа савдоларини ташкил этиш.	1. 2026 йил ва келгуси йиллар учун тасдиқланган балансдаги кўмир ҳажмларини режа-жадвал асосида ҳудудлар кесимида тақсимлаш ҳамда ҳар бир вилоят учун алоҳида савдо майдончаси ташкил этган ҳолда биржа савдоларига чиқариш. Бунда биржа савдоларида харид қилинган кўмирни кафолатланган тарзда тадбиркорларга берилишини ҳамда вилоятлар кесимида мутаносиб равишда тақсимланишига “Ўзбеккўмир” АЖни масъул этиб белгилаш. 2. Биржа савдоларини ўтказиш муддатини, шу жумладан, ҳудудлар учун алоҳида савдо майдончалари ва ойлик миқдорлари ҳақидаги эълонларни бериб бориш. 3. Кўмир қазиб чиқарувчилар ва импортёрларни Порталда ихтиёрий рўйхатдан ўтказиш ҳамда уларнинг кўмирини биржа савдоларига чиқариш. Бунда биржа савдоларига чиқарилган, тадбиркорларга сотилган ҳамда ҳудудлардаги кўмир омборларида мавжуд захиралар тўғрисидаги маълумотларни Порталга киритиб бориш. 4. Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб бериш ҳуқуқига эга бўлган тадбиркорлар томонидан кўмирни етказиб бериш манзили ва сотиш нархлари тўғрисидаги маълумотларни Порталга жойлаштириш. Бунда ушбу тадбиркор, биринчи навбатда, Порталда олинган буюртмалар ижросини таъминлайди.	Режа-жадвал асосида Ҳар ойнинг 5-санасига қадар Доимий Доимий	“Ўзбеккўмир” АЖ, Товар-хомашё биржалари “Ўзбеккўмир” АЖ, Товар-хомашё биржалари Кўмир қазиб чиқарувчилар ва импорт қилувчилар (ихтиёрий) Товар-хомашё биржалари, Биржа савдоларида кўмирни харид қилиш ҳуқуқига эга тадбиркорлар билан биргаликда

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
4.	Аҳоли ва бюджет ташкилотларига сотиш учун тадбиркорлар манзилигача кўмирни етказиб бериш.	1. Республиканинг барча ҳудудлари учун, масофасидан қатъи назар, аҳоли ва бюджет ташкилотларига етказиб бериладиган маҳаллий кўмирни темир йўлда ташишнинг ягона тарифини жорий этиш. 2. Биржа савдоларида иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлиб, кўмирни харид қилиб олган тадбиркорлар билан ягона тариф асосида темир йўлда кўмирни етказиб бериш шартномаларини имзолаш. 3. Биржа савдоларида харид қилинган кўмирни шартнома шартларига асосан станциядан сифатли ва ҳужжатлаштирилган миқдорий ҳажмларда ортиб берилишини “Ўзбеккўмир” АЖ ва бошқа қазиб чиқариш корхоналари масъуллиги асосида таъминлаб бориш. 4. Биржа савдоларида қайд этилган ҳар бир битим шартига асосан кўмир учун тўловни 100 фоиз олдиндан тўлаш. 5. Кўмирни темир йўл тарозиларида ҳажмини қайд этган ҳолда тадбиркорларга топшириш. Бунда: кўмирни ташиш учун вагонлар билан таъминлаш; тегишли станциягача ташишни ташкил этиш; кўмир тадбиркорларга етиб боргунга қадар унинг миқдорий ҳажмига “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ ва унинг тегишли таркибий бўлинмалари масъул ҳисобланишини қатъий таъминлаш; темир йўл тарозисида вагонларни тортишни шартнома асосида ташкил этиш. Бунда аниқланган камомадларни қонунчилик ҳужжатларига риоя қилган ҳолда белгиланган тартибда ҳал этиб бориш.	2026 йил июль Белгиланган муддатда Белгиланган муддатда Белгиланган муддатда Доимий	“Ўзбекистон темир йўллари” АЖ “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ, Товар-хомашё биржалари Кўмир қазиб чиқариш фаолиятини амалга оширувчи корхоналар “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		6. Биржа савдоларида иштирок этиш ҳуқуқи асосида кўмирни харид қилиб олган тадбиркорлар: кўмир қазиб чиқарувчилар ортиб юборадиган станциядан кўмирнинг сифати ва миқдорий ҳажми бўйича тегишли ҳужжатларни қабул қилиб олиш; ўз омборларида кўмирнинг сифатли сақланиши ва истеъмолчиларга манзилли етказиб берилишини таъминлаш. Бунда Порталда қўшимча жорий этиладиган автотранспортда юк ташиш хизматларини кўрсатувчи юридик ва жисмоний шахсларнинг логистика хизматларидан устувор тарзда фойдаланиш; кўмир автотранспортда устини махсус қоплама билан ёпган ҳолда етказиб берилишини қатъий таъминлаб бориш; Порталга маълумотлар тўлиқ, сифатли ва ўз муддатида киритиб борилишини таъминлаш.	Доимий	Биржа савдоларида кўмирни харид қилиш ҳуқуқига эга тадбиркорлар, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Энергетика вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ
5.	Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб бериш.	1. Аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб бериш: а) аҳоли хонадонларига етказиб бериш. Бунда: кўмирга талабгор бўлган аҳолини Порталда рўйхатдан ўтказиш; аҳоли томонидан кўмирнинг сифати ва нархи бўйича энг мақбул таклиф асосида тадбиркорни танлаб буюртмасини шакллантириш; Порталга аҳоли учун кўмирни марказлашган тартибда тарқатиш пунктининг аниқ манзили ва етказиб бериш муддати тўғрисидаги маълумотларни киритиб бориш; Порталда аҳоли буюртмасини шакллантириш жараёнида кўмирни доимий ёки вақтинчалик яшаш	Доимий	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Биржа савдоларида кўмирни харид қилиш ҳуқуқига эга тадбиркорлар, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Энергетика вазирлиги,

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		манзилига етказиб бериш ёхуд уни умумий тарқатиш пунктидан олиб кетиш тўғрисидаги маълумотларни киритиш. Бунда тадбиркор кўмирни етказиб бериш муддатини ўзгартирадиган бўлса, бу ҳақида буюртмачига маълум қилиниши ва буюртмачи янги санага рози бўлмаса, буюртмани бекор қилиш имкониятига эга бўлишини назарда тутиш; б) бюджет ташкилотларига бошланғич нархни пасайтириш усулида ўтказиладиган давлат харидлари электрон савдо платформалари орқали етказиб бериш. Бунда: савдода бир иштирокчи қатнашса ҳам савдо ғолибини аниқлаш; давлат хариди шартномасида кўмирни етказиб бериш, топшириш ва қабул қилиб олиш шартларига шартнома томонларининг қатъий риоя этилишини таъминлаш. 2. Ҳар бир битимга кўра сотилган кўмирни Порталга интеграция қилинган автотарози орқали чиқим қилиниши ҳамда тегишли ҳисоботларда акс эттирилишини таъмилаш. 3. Етказиб берилган ва қабул қилиб олинган кўмир ҳақидаги маълумотларни куйидаги тартибда тасдиқлаш: бюджет ташкилотлари Порталда яратилган шахсий кабинети орқали; аҳолига (жисмоний шахсларга) юборилган СМС-хабардаги рақамли ҳавола орқали.	Доимий Доимий Доимий	Ички ишлар вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ Буюртмачилар, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ, манфаатдор вазирлик ва идоралар “Ўзбеккўмир” АЖ, кўмир қазиб чиқарувчи ташкилотлар Буюртмачилар, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ, манфаатдор вазирлик ва идоралар

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		Бунда истеъмолчиларга буюртма ижроси тўғрисида Порталда шикоят ва таклифлар қолдириш имкониятини тақдим этиш. 4. Истеъмолчиларнинг шикоят ва таклифлари асосида тадбиркорлар рейтингини юритиш ҳамда рейтинг натижаларига кўра кейинги савдоларга рухсат бериш тартибини жорий этиш. 5. Тадбиркорларнинг кўмир нархини сунъий оширмаслиги мақсадида: кўмирнинг бозорда монопол юқори ва монопол паст нархи қўлланишини назорат қилиш; аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмирни етказиб бериш учун масъул бўлган тадбиркорлар томонидан биржада сотиб олган маҳаллий кўмир учун ортиқча устама (ортиқча харажатлар) қўлламаслик бўйича йўриқнома қабул қилиш ва унинг ижроси юзасидан назорат ўрнатиш. 6. Тадбиркорлар кўмир чиқими тўғрисидаги маълумотларни Порталга киритмаслик ҳолати аниқланганда: тадбиркор билан тузилган амалдаги битимни бекор қилиш; Биржа савдоларида иштирок этиш ҳуқуқини бекор қилиш. 7. Тадбиркорлар томонидан кўмир аҳоли ва бюджет ташкилотларига сифатли ва манзилли етказиб берилиши устидан жамоатчилик назоратини ўрнатиш.	Доимий Доимий Доимий Ҳар йили куз-киш мавсуми давомида	Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ, Товар-хомашё биржалари Рақобат қўмитаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		8. 2026/2027 йиллар куз-қиш мавсумида, истисно тариқасида, “Кўмир таъминот” МЧЖ томонидан бюджет ташкилотларига кўмирни тўғридан-тўғри етказиб бериш. Бунда: “Кўмир таъминот” МЧЖ ҳамда бюджет ташкилотлари ўртасида имзоланган шартномаларга қўшимча келишувларни имзолаш; кўмир нархини биржа савдоларидаги бошланғич нарх, темир йўлда ташиш харажатлари, сақлаш ва бошқа харажатларни инобатга олган ҳолда белгилашни назарда тутиш. 9. Туман (шаҳар) ҳокимликлари томонидан аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмирни манзилли етказиб бериш масалаларида амалий ёрдам кўрсатиб бориш.	2026/2027 йиллар куз-қиш мавсумида Доимий	“Ўзбеккўмир” АЖ, манфаатдор вазирлик ва идоралар Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари
6.	Ижтимоий реестрга киритилган оилаларнинг Портал ва унинг мобил иловаси орқали кўмир сотиб олиш харажатларининг бир қисмини қоплаш учун моддий ёрдам ажратиш бориш.	1. Компенсация тўловларини молиялаштириш учун Иқтисодиёт ва молия вазирлиги томонидан Ўзбекистон Республикаси республика бюджети ҳисобидан 2026 ва 2027 йилларда Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигига зарур маблағларни ажратиш. 2. Реестрга киритилган оилаларнинг кўмир сотиб олгани Порталда тасдиқлангандан сўнг ушбу оилалар ижтимоий картаси ёки банк пластик картасига моддий ёрдам пулларини кўчириб бериш. Бунда моддий ёрдам пуллари ажратилгандан сўнг ортган маблағларни республика бюджетига қайтариш.	2026-2027 йиллар	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
Аҳоли ва бюджет ташкилотларига импорт кўмирни етказиб бериш				
7.	Аҳоли ва бюджет ташкилотларининг импорт кўмирга бўлган эҳтиёжини шакллантириш.	1. Аҳоли ва бюджет ташкилотларининг импорт кўмирга бўлган эҳтиёжини шакллантириш ишларини ташкил этиш. 2. Импорт кўмирга бўлган талаб ҳамда импорт кўмирни аҳоли ва бюджет ташкилотларига етказиб бериш тадбирлари тўғрисидаги мониторинг маълумотларини Порталда акс эттириб бориш.	Доимий Доимий	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Энергетика вазирлиги
8.	Республикага импорт қилинган кўмирнинг ягона маълумотлар базасини яратиш.	1. Портални Божхона қўмитаси ахборот тизимига интеграция қилиш ҳамда импорт қилинган кўмир ҳажмлари тўғрисидаги маълумотларни акс эттириш. Бунда маълумотларни тадбиркорлар ва ҳудудлар кесимида даврий (кунлик, ойлик ва йиллик, ўтган йилнинг мос даврига нисбатан) жадвал ва инфографикалар шаклида юритиш. 2. Импорт қилинган кўмирнинг нархлари ҳамда савдо нуқталари бўйича қўшимча маълумотларни тадбиркорлар билан келишилган ҳолда жойлаштириш.	Доимий Доимий	Божхона қўмитаси, Энергетика вазирлиги Энергетика вазирлиги
9.	Тадбиркорлар томонидан қўшни республикалардан аҳоли ва бюджет ташкилотлари эҳтиёжлари учун импорт қилинадиган кўмирни Портал орқали сотишни йўлга қўйиш.	1. Қўшни республикалардан кўмир импорти билан шуғулланадиган тадбиркорлар рўйхатини шакллантириш ва Порталда ихтиёрий рўйхатдан ўтишини ташкил этиш. 2. Тадбиркорларга сотилган импорт кўмир ҳажмлари тўғрисидаги маълумотларни Порталга ихтиёрий равишда киритиш имкониятини тақдим этиш ҳамда бу тўғрисида уларни хабардор қилиш. 3. Халқаро қатновларда умумий фойдаланишдаги темир йўл транспортида импорт кўмирни ташиш тарифларига чегирмаларни аҳоли ва бюджет	Доимий 2026 йил сентябрь	Энергетика вазирлиги Энергетика вазирлиги,

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		ташкilotларига сотилган кўмир ҳажмларини Порталга киритиб борилаётган кўмир ҳажмларидан келиб чиқиб қўллаш бўйича таклифлар тайёрлаш.		Транспорт вазирлиги, “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ
Рақамлаштириш чора-тадбирлари				
10.	Платформани бошқа электрон платформалар билан интеграция қилиш.	1. Портални қуйидаги электрон тизимлар билан интеграция қилиш: - контрагентлар билан ҳисоб-фактуралар (faktura.uz, soliq servis ва бошқалар); - харид операторлари (uzex.uz); - корхонанинг электр энергияси сарфи (Energonazorat ва бошқалар); - Ижтимоий реестр; - суюлтирилган газ таъминоти билан таъминланган аҳоли хонадонлари реестри (“Худудгазтаъминот” АЖ); - контрагент ва ходимларнинг қариндошлигини (манфаатлар тўқнашувини) аниқлаш (Адлия вазирлиги); - импорт қилинган маҳсулотлар, шу жумладан, кўмир ва товар моддий бойликлар (Божхона қўмитаси); - солиқ қарздорлиги (Солиқ қўмитаси); - темир йўл вагонлари жойлашуви ва юк ҳажми (enakl.uz); - корхона ходимларининг меҳнат фаолияти (my.mehnat.uz); - турар ва нотурар бино-иншоотларининг эгаси ва майдонини аниқлаш (my.gov.uz, кадастр); - Ички ишлар вазирлиги (ЙХХБ базаси). 2. Мазкур тизимлар билан интеграция қилиш ва беғараз фойдаланишга рухсат бериш (муаллифлик ҳақи ва абонент тўловлари бундан мустасно).	2026 йил 1 октябрь	Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Энергетика вазирлиги, Адлия вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Рақамли технологиялар вазирлиги, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги, Божхона қўмитаси, Солиқ қўмитаси, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги, Кадастр агентлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ, “Худудгазтаъминот” АЖ, Товар-хомашё биржалари, “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
11.	Кўмирни темир йўлда ташиш вақтида талон-торож бўлиши олдини олиш.	1. Худудлардаги марказий темир йўл станцияларида электрон темир йўл тарозиларини ўрнатиш ишларини якунига етказиш. 2. Темир йўл тарозиларини Портал билан интеграция қилиш ва ҳар бир тортилган вагон бўйича маълумотни акс эттириш. 3. Аниқланган камомад бўйича электрон далолатнома тузиш ҳамда идоралараро тасдиқлашни йўлга қўйиш.	2026 йил август Доимий Доимий	“Ўзбекистон темир йўллари” АЖ, “Ўзбеккўмир” АЖ
Қўшимча чора-тадбирлар				
12.	Кўмир ресурслари ва тақсимоти балансини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш.	1. Кўмир ресурслари ва тақсимоти баланси лойиҳасини ишлаб чиқиш. 2. Баланс лойиҳасини манфаатдор вазирлик ва идоралар билан келишилган ҳолда тасдиқлаш учун киритиш.	2027 йилдан бошлаб ҳар йили	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда
13.	Кўмирнинг табиий камайиши нормасини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш.	1. Кўмирни қазиб чиқариш, юклаш, тушириш, ташиш ҳамда сақлаш давомида йўқотиладиган табиий камайиш нормалари тўғрисида идоралараро ҳужжатни ишлаб чиқиш. 2. Ишлаб чиқилган ҳужжатни манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда тасдиқлаш ва рўйхатдан ўтказиш.	Икки ой муддатда 2026 йил 1 декабрь	Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги, Энергетика вазирлиги, Адлия вазирлиги

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
14.	Ангрен шаҳри автомобиль йўллари ҳамда темир йўл станцияси ўтказувчанлигини ошириш.	Ангрен кўмир хавзасида тадбиркорлар томонидан кўмир қазиб чиқариладиган кўмир ҳажми ортишини инобатга олиб, транспорт инфратузилмасини ривожлантириш бўйича Вазирлар Маҳкамасига таклиф киритиш. Бунда: 2028 йилдан бошлаб “Ангрен”, “Апартак”, “Нишбош”, “Наугарзон” кўмир конларида кўмир қазиб чиқариш ҳажмлари 18 млн тоннага етказилишини инобатга олиш; кўмирни автотранспортда ташиш учун автомобиль йўллари ҳамда кўприкларни созлаш, кенгайтириш, реконструкция қилиш ва янгисини қуриш; темир йўл транспортида ташишда Ангрен темир йўл станцияси вагонлар ўтказувчанлигини ошириш, янги темир йўл линияларини қуриш, йўл ўтказгичлар ва темир йўл кўприкларини барпо этишни назарда тутиш.	2026 йил 1 декабрь	Транспорт вазирлиги, Автомобиль йўллари қўмитаси, “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ
15.	Иқтисодиётнинг реал сектори ва бошқа истеъмолчиларга кўмирни биржа савдолари орқали сотишни ташкил этиш.	1. Биржа савдоларига чиқариладиган кўмир миқдорлари бўйича ойлик режа-жадвал ишлаб чиқиш. 2. Режа жадвалга асосан кўмирни биржа савдоларига чиқариш. 3. Биржа савдолари натижасига кўра харид қилинган кўмирни ортиб юбориш.	Доимий Режа жадвалга асосан Харид қилиш шартномаси шартларидаги муддатда	“Ўзбеккўмир” АЖ, Товар-хомашё биржалари

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
16.	Иссиқлик электр станциялари ҳамда йирик истеъмолчиларга кўмирни “таклиф сўрови” харид қилиш тартиб-таомилига асосан сотиш.	1. Иссиқлик электр станциялари ва йирик истеъмолчиларга (ойига 50 минг тонна ва ундан ортиқ бўлган миқдорларда) кўмирни “таклиф сўрови” харид қилиш тартиб-таомилига асосан ҳар ҳисобот давридаги ўртача биржа савдолари нархларида сотиш. 2. Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларидаги маҳаллий кўмир казиб чиқарувчи корхоналарнинг (“Шарғункўмир” АЖ, хусусий тадбиркорлар) казиб чиқариладиган кўмирини республика ҳудудларига темир йўлда ташиш харажатларини мақбуллаштириш юзасидан тезкор чоралар кўриш.	Ҳар ойда 2026 йил август	“Ўзбеккўмир” АЖ Транспорт вазирлиги, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ
17.	Давлат-хусусий шериклик шартларида “Кўмир таъминот” МЧЖ балансидаги ҳар бир вилоятдаги камида 1 та омборни модернизация (ёки реконструкция) қилиш таклифини ишлаб чиқиш.	1. “Кўмир таъминот” МЧЖ балансидаги кўчмас мулкларни хатловдан ўтказиш. 2. Барча инфратузилма ва майдонга эга бўлган кўмирни қабул қилиш, сақлаш ва етказиб бериш омборини давлат-хусусий шериклик шартларида модернизация (ёки реконструкция) қилиш таклифини ишлаб чиқиш. Бунда қуйидагиларни назарда тутиш: а) омборларни давлат-хусусий шериклик шартларида модернизация (реконструкция) қилиш бўйича тендер (танлов) ўтказиш; б) тендер (танлов) натижаларига кўра ғолибни аниқлаш ва белгиланган тартибда тегишли битимни имзолаш. Бунда: кўмирни қабул қилиш, сақлаш ва етказиб бериш омборларини рақамли технологиялар билан жиҳозлаш; омборлар фаолиятини реал вақт режимида ҳамда масофадан туриб кузатиш ҳамда маълумотларни Порталда акс эттириш;	Уч ой муддатда 2026 йил 1 декабрь	Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Давлат активларини бошқариш агентлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ

Т/р	Чора-тадбирлар номи	Амалга ошириш механизми	Муддат	Масъуллар
		в) омборларни давлат-хусусий шериклик шартларида модернизация (реконструкция) қилиш ҳамда самарали фаолият кўрсатишини таъминлаб бориш; г) омборларни кейинчалик устувор равишда давлат-хусусий шериклик шартларида иштирок этган тадбиркорга сотиш. 3. Ишлаб чиқилган таклифларни манфаатдор вазирликлар, идоралар ва маҳаллий ҳокимликлар билан келишилган ҳолда Вазирлар Маҳкамасига киритиш.		
18.	Кўмирни ёз фаслида харид қилган тадбиркорларни рағбатлантириш механизмини жорий этиш бўйича таклифларни ишлаб чиқиш.	1. Куз-қиш мавсумида аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмир етказиб бериш ҳуқуқига эга бўлган тадбиркорлар ёз фаслида (май-август) биржа савдоларида харид қилинишини рағбатлантириш учун таклиф ишлаб чиқиш. Бунда: а) биржа савдоларида харид қилинган кўмир учун тадбиркор тўловни 100 фоиз олдиндан тўлаганда кўмир нархига 10 фоиз чегирма қўллашни; б) биржа савдоларида харид қилиб олинган кўмир учун тўловларни икки ой муддатда бўлиб-бўлиб тўлашни назарда тутиш. 2. Рағбатлантириш механизмларини амалиётда жорий этиш масаласи юзасидан бошқарув органининг тегишли қарорини белгиланган тартибда қабул қилиш.	2027 йил 1 апрель	Иқтисодиёт ва молия вазирлиги, Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги, Энергетика вазирлиги, “Ўзбеккўмир” АЖ, кўмир қазиб чиқарувчилар, Товар-хомашё биржалари

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “30” июлдаги 418-сон қарорига
3-илова

**“Ўзбеккўмир” АЖнинг “Кўмир таъминот” МЧЖ балансидаги
активларини хусусийлаштириш мажбуриятлари**

1. Аҳоли ва бюджет ташкилотларини куз-қиш мавсумида кўмир билан кафолатли ва узлуксиз таъминлаш мақсадида хусусийлаштирилган кўмир омборхоналари ва уларнинг инфратузилма объектлари барқарор фаолият юритишини давом эттириш.

2. Маҳаллий кўмир қазиб чиқарувчиларнинг қонунчиликда белгиланган тартибда товар-хомашё биржалари савдоларига чиқариладиган кўмирни харид қилиш, шунингдек, республика ҳудудлари эҳтиёжидан келиб чиқиб, унинг зарур захираларини шакллантириш ҳамда истеъмолчиларга ўз вақтида етказиб бериш.

3. Хусусийлаштирилган кўмир омборхоналари ва уларнинг инфратузилма объектларининг техник созлиги, лойиҳавий қуввати ва функционал мақсадининг сақланишини таъминлаш.

4. Олис ва бориш қийин бўлган ҳудудлар, шунингдек, иқтисодий жиҳатдан кўмирни етказиб бериш рентабеллиги паст бўлган ҳудудлардаги аҳоли ва бюджет ташкилотларига кўмирни кафолатли етказиб бериш.

5. Ваколатли давлат идораларининг кўмир таъминоти жараёнларини рақамлаштириш бўйича яратиладиган рақамли электрон платформа ҳамда кўмир захиралари, ҳаракати ва истеъмолчиларга етказиб бериш ҳисобини юритиш бўйича рақамли технологиялари ва ахборот тизимларига интеграция қилиш.

6. Фавқулодда вазиятлар ва об-ҳаво ҳароратининг кескин пасайиши кузатилган даврларда юзага келиши мумкин бўлган қўшимча эҳтиёжларни қоплаш учун зарур захирани ғамлаш ва қисқа муддатларда етказиб бериш.

7. Кўмирни сақлаш, ташиш ва етказиб беришда саноат, экологик ва ёнғин хавфсизлиги талабларига, шунингдек, қонунчилик ҳужжатларида белгиланган бошқа мажбурий қоидаларга риоя этилишини таъминлаш.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “30” июлдаги 418-сон қарорига
4-илова

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига
киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчалар**

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Республика истеъмолчиларига кўмир маҳсулотларини етказиб бериш механизмини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2022 йил 29 сентябрдаги 551-сон қарорида:

а) 3-банд чиқариб ташлансин;

б) қарорга 2-илова билан тасдиқланган Республика аҳолисини кўмир маҳсулотлари билан таъминлаш тартиби тўғрисида низомнинг “2-боб. Асосий тушунчалар” бўлимининг 2-банди олтинчи хатбошисидаги “кўмир маҳсулотининг Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Идоралараро тариф комиссияси томонидан тасдиқланадиган ва” сўзлари чиқариб ташлансин.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Нархлари давлат томонидан тартибга солиниши лозим бўлган товарлар нархларининг (тарифларининг) шаклланиши ҳамда қўлланилишини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2023 йил 29 декабрдаги 722-сон қарорига 2-иловада:

а) 2-банд чиқариб ташлансин;

б) 3-9-бандлар 2-8-бандлари деб ҳисоблансин.

3. Вазирлар Маҳкамасининг “Ёқилғи-энергетика тармоғида тариф сиёсатини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” 2024 йил 15 июндаги 337-сон қарорига 5-илова билан тасдиқланган Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Идоралараро тариф комиссияси тўғрисидаги низомнинг “1-боб. Умумий қоидалар” бўлими 2-бандининг ўн биринчи хатбошиси чиқариб ташлансин.

4. Вазирлар Маҳкамасининг “Темир йўл транспортида юк ташиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2026 йил 7 апрелдаги 145-сон қарорига 1-илованинг “Изоҳ” қисми қуйидаги таҳрирдаги хатбоши билан тўлдирилсин:

“Аҳоли ва бюджет ташкилотлари истеъмоли учун маҳаллий кўмирни ички қатновда темир йўл транспорти орқали “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ станцияларидан/станцияларигача ташишда, ташиш масофасидан қатъи назар, 2026 йил 1 июлдан бошлаб 1 тонна кўмирни ташиш учун 87 500 сўм (ҚҚСсиз) миқдорида ягона тариф қўлланади”.

О‘ЗБЕКISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 30 » iyul№ 420

Toshkent sh.

Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомалада бўладиган соҳалардаги лицензиялаш тартиб-таомилларини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Тадбиркорлик соҳасидаги мажбурий талабларни қисқартириш ҳамда лицензиялаш ва рухсат бериш тартиб-таомилларини соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2024 йил 9 январдаги ПФ–8-сон Фармониға мувофиқ атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомалада бўладиган соҳалардаги лицензиялаш тартиб-таомилларини янада такомиллаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳаларидаги фаолиятни лицензиялаш тартиби тўғрисидаги низом 1-иловаға мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг 2-иловаға мувофиқ айрим қарорлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси манфаатдор вазирликлар ҳамда идоралар билан биргаликда ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни **икки ой муддатда ушбу қарорға мувофиқлаштирсин.**

4. Ушбу қарор 2027 йил 1 январдан эътиборан кучға қиради.

Белгилансинки, мазкур қарор кучға киргунға қадар белгиланган тартибда ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомалада бўладиган соҳалардаги фаолият учун олинган лицензиялар асосида фаолият кўрсатувчи лицензиатлар Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомалада бўладиган соҳалардаги лицензиялаш талаблари асосида **2027 йил 1 декабрга қадар** қайта лицензия олиши лозим.

Бунда лицензия белгиланган муддатларда қайта расмийлаштирилмаган тақдирда, амалдаги лицензиялар ўз кучини йўқотган деб эътироф этилади.

5. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги қўмитаси раиси А.В. Рафиқов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “30” июлдаги 420-сон қарорига
1-илова

**Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари
муомаласи соҳасидаги фаолиятни лицензиялаш тартиби тўғрисида
НИЗОМ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳасидаги фаолиятни лицензиялаш тартибини белгилайди.

2. Ўзбекистон Республикасининг “Лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор қилиш тартиб-таомиллари тўғрисида”ги Қонунига мувофиқ атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳасида қуйидаги фаолият турлари лицензияланади:

а) эксплуатация қилувчи ташкилотларнинг:

ядровий қурилмаларни ва (ёки) сақлаш пунктларини барпо этиш ҳамда улардан фойдаланиш;

радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, улардан фойдаланиш, уларни транспортда ташиш ва сақлаш;

б) бошқа юридик шахсларнинг:

ядровий қурилмаларини ва (ёки) сақлаш пунктларини лойиҳалаштириш ҳамда қуриш;

ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пунктлари, радиацивий манбалар учун ускуналарни конструкциялаш ҳамда тайёрлаш;

атом энергиясидан фойдаланиш объектлари ва (ёки) атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият (иш) хавфсизлигини асослаш юзасидан экспертиза ўтказиш;

радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, улардан фойдаланиш, транспортда ташиш ва сақлаш;

радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш;

атом энергиясидан фойдаланиш объектларида илмий тадқиқотлар ўтказиш;

ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пунктлари учун ядровий материаллар, ускуналар ҳамда технологияларни, шунингдек, радиоактив моддаларни олиб кириш ва олиб чиқиш;

атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида хизматлар кўрсатиш;

атом энергиясидан фойдаланиш объектларини ишлатиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш;

радиоактив манбаларни ҳосил қилиш, уларга хизмат кўрсатиш, уларни ишлаб чиқариш, барпо этиш;

радиоактив манбалар учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофазаланиш воситаларини яратиш ва тайёрлаш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари;

в) ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳасида (атом энергиясидан фойдаланиш соҳаси бундан мустасно):

ионлаштирувчи нурланиш манбалари билан муомалада бўлиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини лойиҳалаштириш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини барпо этиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларига хизмат кўрсатиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбалари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофазаланиш воситаларини яратиш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари;

ионлаштирувчи нурланиш манбалари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофазаланиш воситаларини тайёрлаш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини қазиб олиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини ишлаб чиқариш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини ҳосил қилиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини қайта ишлаш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларидан фойдаланиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини сақлаш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини ташиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини зарарсизлантириш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини утилизация қилиш;

ионлаштирувчи нурланиш манбаларини кўмиш.

Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳасидаги фаолият турларига фаолиятнинг бошқа турлари ҳам киритилиши мумкин.

3. Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳасидаги фаолият атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган (кейинги ўринларда – лицензияловчи орган) томонидан лицензияланади.

4. Лицензия лицензия талабгори томонидан фаолиятнинг хавфсизлиги ва лицензияланадиган фаолият турини амалга ошириш режалаштирилган ёки унга тегишли бўлган объектнинг хавфсизлиги асослантирилган ва тасдиқланган муддатдан келиб чиққан ҳолда белгиланган муддатга берилади.

Лицензия фақат юридик шахсларга белгиланган фаолият турларини амалга ошириши учун ўн йилдан ортиқ бўлмаган муддатга берилади.

5. Амалга оширилиши учун лицензия олинган фаолият тури фақат лицензияни олган юридик шахс томонидан амалга оширилиши мумкин. Лицензияларни ёки уларга доир ҳуқуқларни бошқа шахсларга бериш тақиқланади.

2-боб. Лицензия талаблари ва шартлари

6. Эксплуатация қилувчи ташкилотга белгиланган фаолият турларини лицензиялашда Ўзбекистон Республикасининг “Атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш тўғрисида”ги Қонуни 20-моддасида белгиланган асосий шартлардан ташқари қуйидаги талаб ва шартлар қўйилади:

а) ядровий қурилмаларни ва (ёки) сақлаш пунктларини барпо этиш соҳасида:

лицензия талабгорининг ядровий қурилмаларни ва (ёки) сақлаш пунктларини барпо этиш соҳасидаги қонунчилик ҳужжатларига, миллий стандартларга, атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидаларга, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига, табиатни муҳофаза қилиш, саноат ва ёнғин хавфсизлиги, санитария норма ва талабларига риоя этиши;

ядровий қурилмаларни ва (ёки) сақлаш пунктларини барпо этиш тўғрисида ҳамда ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктини жойлаштириш учун майдонча танлаш тўғрисида тегишли қарорлар қабул қилингани;

ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктини жойлаштириш учун тегишли майдончадан фойдаланишга доир рухсатномани мавжудлиги;

ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктини барпо этишнинг техник-иқтисодий асослаш ҳужжатлари бўйича давлат экспертизасининг тегишли ижобий ҳулосаси олингани;

лицензия талабгорининг биринчи раҳбарига атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатноманинг мавжудлиги;

лицензия талабгорининг ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктини барпо этиш шартномасининг буюртмачиси функцияларини бажариши жараёнида эксплуатация қилувчи ташкилот раҳбар ходимларининг лицензияловчи орган томонидан белгиланган малака талабларига мувофиқлигини ва ушбу ходимларнинг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатномага эга эканлиги;

лойиҳа, конструкция ва технологик ҳужжатларнинг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидаларга мувофиқлигини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

атом энергиясидан фойдаланиш объектида ва (ёки) лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда, лойиҳа ҳужжатларини ҳамда конструкторлик-технологик ҳужжатларни ишлаб чиқишда ядровий ва радиациявий хавфсизлик қоидаларига риоя этилишини таъминлаш тизимлари йўлга қўйилгани;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктини барпо этиш мажмуасида рухсатсиз киришдан ҳимоя қилишни таъминлаш тизимларининг мавжудлиги ҳамда мазкур тизимларнинг нормал функцияси йўлга қўйилгани;

лицензия талабгорининг лицензияланадиган фаолият турини хавфсиз тугатиш шароитларини таъминлаш қобилиятини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

лицензия талабгори томонидан ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пункти қурилиш майдончасини тадқиқ этиш натижаларини мониторинг қилиш тизимини ва ушбу объектларни лойиҳалаштириш, қуришда зарур хавфсизликни таъминлаш талабларидан келиб чиққан ҳолда ускуналарни лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, ўрнатиш ва ишга туширишда мониторинг натижаларини татбиқ этишни ҳисобга олиш тизими жорий этилгани ва бунинг учун зарур бўлган материал-техник воситаларнинг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктини барпо этиш шартномаси бўйича буюртмачи ўз функцияларини бажариши учун зарур моддий-техник базага эга эканлиги;

лицензия талабгорининг фуқоролик жавобгарлигини қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ белгиланган тартибда мажбурий суғурта қилиш бўйича тегишли суғурта полисининг мавжудлиги;

б) ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктдан фойдаланиш ва уларни фойдаланишдан чиқариш, шунингдек, радиоактив моддалар, ядровий материаллар ҳамда радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишлар амалга оширилиши соҳасида:

лицензия талабгорининг ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пунктларидан фойдаланиш, шунингдек, радиоактив моддалар, ядровий материаллар ҳамда радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишлар амалга оширилиши соҳасидаги қонунчилик ҳужжатларига, миллий стандартларга, атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига, табиатни муҳофаза қилиш, саноат ва ёнғин хавфсизлиги, санитария норма ва талабларига риоя этиши;

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан ташкил этилган ҳамда ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пункти учун масъул этиб тайинланган ҳамда ўз кучи билан ёки бошқа юридик шахсларни жалб этган ҳолда, ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланишга қодир бўлган лицензия талабгори (юридик шахс) тўғрисидаги қарорнинг қабул қилингани;

лицензия талабгорида ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктига мулк ҳуқуқи ва (ёки) бошқа ашёвий ҳуқуқлар асосида эгалик қилиш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорининг биринчи раҳбарида атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатнома ва атом электр станциясида раҳбарлик лавозимида камида етти йил, шу жумладан, камида икки йил атом электр станциясининг бош муҳандиси ёки унинг ўринбосари лавозимида иш стажига эга эканини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорининг бош муҳандисида атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатнома ва атом электр станциясида раҳбарлик лавозимларида камида беш йил, шу жумладан, камида икки йил атом электр станциясининг бош муҳандиси лавозимида ёки унинг ўринбосари, атом электр станциясида асосий технологик бўлинма раҳбари (раҳбар ўринбосари) лавозимида иш стажига, шунингдек, раҳбар ходимларда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатноманинг мавжудлиги;

лицензия талабгори ишчи–ходимларининг лицензияловчи орган томонидан белгиланган малака талабларига мувофиқлигини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорининг ядровий қурилмаларни ва (ёки) сақлаш пунктларида радиациявий ва ядровий хавфсизлик таъминланганини асословчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

атом энергиясидан фойдаланиш объектининг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқлигини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

атом энергиясидан фойдаланиш объектида ва (ёки) лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда, лойиҳа ҳужжатларини ҳамда конструкторлик-технологик ҳужжатларни ишлаб чиқишда ядровий ва радиациявий хавфсизлик қоидаларига риоя этилишини таъминлаш тизимлари йўлга қўйилгани;

ядровий материаллар, ишлатиб бўлинган ядровий ёқилғи ва (ёки) радиоактив чиқиндиларни атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги белгиланган норма ва қоидаларга мувофиқ сақлаш шароитининг мавжудлиги;

атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқ ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилиш тизими ҳамда уран қазиб олиш учун радиацияни бошқариш режаси мавжудлиги;

атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқ ишлаб чиқилган аварияга оид ички режанинг ҳамда мазкур режа лицензия талабгори томонидан бажаришга шайлигини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пункти, шунингдек, радиоактив моддалар, ядровий материаллар ҳамда радиоактив чиқиндиларнинг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқ жисман ҳимоя қилинишини таъминлаш тизимининг мавжудлиги;

лицензия талабгори томонидан тақдим этиладиган лойиҳа ҳужжатларида ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктини фойдаланишдан чиқариш бўйича белгиланган муддатдан беш йил олдин мазкур объектларни хавфсиз фойдаланишдан чиқариш бўйича концепциянинг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорида ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пункти майдончасини тадқиқ этиш натижаларини мониторинг қилиш тизимини ва ушбу объектларни лойиҳалаштириш, қуришда зарур хавфсизликни таъминлаш талабларидан келиб чиққан ҳолда, ускуналарни лойиҳалаштириш, ишлаб чиқариш, ўрнатиш ва ишга туширишда мониторинг натижаларини татбиқ этишни ҳисобга олиш тизими жорий этилгани ва бунинг учун зарур бўлган материал-техник воситаларнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорида ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пункти майдончасининг зарур параметрларини мониторинг қилиш тизимининг ва мониторинг натижаларини мазкур объектлардан фойдаланишда ҳисобга олиш тизимининг мавжудлиги;

ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги;

оператив, технологик жараёнларни бошқарувчи ва уларга хизмат кўрсатувчи ходимлар томонидан ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланиш учун зарур бўлган ҳужжатларнинг мавжудлиги;

радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги;

иш жойларида, биноларда, ишлаб чиқариш майдонларида, санитария-муҳофаза зоналарида, шуниндек, радиоактив чиқиндиларни чиқаришда ва ташлашда ҳамда сақлаш пунктларида радиациявий вазиятни назорат қилиш тизимининг мавжудлиги;

ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланиш ҳамда уларни фойдаланишдан чиқаришнинг барча босқичда сифатни таъминлаш дастурларининг мавжудлиги;

ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктини фойдаланишдан чиқариш жамғармасининг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктларида хизмат кўрсатувчи ходимларда тиббий жиҳатдан қарши кўрсатмаларнинг мавжуд эмаслиги, шу билан бирга, тегишли ходимлар психиатрия ва норкология экспертизасидан ижобий ўтганлигини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

оператив, технологик жараёнларни бошқарувчи ва уларга хизмат кўрсатувчи ходимларни сменада олдин назорат қилишни амалга оширувчи тиббий хизматнинг мавжудлиги;

ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пункти ходимларини йиллик тиббий кўрикдан ўтказиш тизимининг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктини эксплуатация қилишга сурункали рухий касалликлар, гиёҳвандлик, токсикомания, алкоголизм бўйича ҳисобда турувчи, шунингдек, жиноят содир этгани учун муддати ўталмаган ёки олиб ташланмаган судлангани бўлган ходимларнинг қўйилмаслигини таъминловчи лицензия талабгори томонидан тасдиқланган тартибнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимининг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктининг раҳбарлари, ходимлари ва мутахассисларини аттестациядан ўтказиш тизимининг йўлга қўйилгани;

лицензия талабгорининг фуқоролик жавобгарлигини қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ белгиланган тартибда мажбурий суғурта қилиш бўйича тегишли суғурта полисининг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пункти ходимларининг олган индивидуал нурланиш дозалари назорати ва ҳисобга олиш тизимининг мавжудлиги.

7. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида бошқа юридик шахсларга белгиланган фаолият турларини лицензиялашда қуйидаги талаблар ва шартлар қўйилади (атом энергиясидан фойдаланиш объектларини ишлатиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш соҳаси бундан мустасно):

лицензия талабгорининг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги қонунчилик ҳужжатларига, давлат стандартларига, нормалар ва қоидаларга, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига, табиатни муҳофаза қилиш, саноат ва ёнғин хавфсизлиги, санитария норма ва талабларига риоя этиши;

лицензия талабгорининг биринчи раҳбари атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатнома ва атом энергиясидан фойдаланиш объектларида камида уч йил иш стажига эга эканини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжудлиги;

лицензия талабгори ишчи ходимларининг белгиланган малака талабларига мувофиқлигини ва атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатномаларга эга эканини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжудлиги;

атом энергиясидан фойдаланиш объектида ва (ёки) лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда, лойиҳа ҳужжатларини ҳамда конструкторлик-технологик ҳужжатларини ишлаб чиқишда ядровий ва радиациявий хавфсизлик қоидаларига риоя этилишини таъминлаш тизимларининг йўлга қўйилгани;

атом энергиясидан фойдаланадиган объектда штат бирлиги Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги билан келишилган, содир бўлиши мумкин бўлган ядровий ва радиациявий авариялар билан боғлиқ фавқулодда вазиятларни бартараф этишга ихтисослашган ёнғин-қутқарув бўлинмаларининг (тузилмаларнинг) мавжудлиги;

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (худудий бошқармаси) билан келишилган фавқулодда вазиятларни олдини олиш ҳамда бартараф этиш учун зарур бўладиган молиявий ва моддий ресурслар захираси яратилгани;

радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ҳамда лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги;

ходимлар томонидан ишларни бехатар бажариш юзасидан лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорининг фуқоролик жавобгарлигини қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ белгиланган тартибда мажбурий суғурта қилиш бўйича тегишли суғурта полисининг мавжудлиги;

лицензия талабгорида лицензияланадиган фаолиятни амалга ошириш учун зарур бўлган моддий-техник базанинг мавжудлиги;

лицензияланадиган фаолият тури бўйича раҳбар, ходимлар ва мутахассисларни тайёрлаш ҳамда қайта тайёрлаш тизимининг мавжудлиги.

Радиоактив моддалар ва ядровий материаллар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, улардан фойдаланиш, транспортда ташиш ва сақлаш, радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш фаолиятини лицензиялашга қўшимча равишда қуйидаги талаблар ва шартлар қўйилади:

ядровий материаллар, ишлатиб бўлинган ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив чиқиндилар билан ишлаш жараёнларининг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқлиги;

радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги;

радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги;

радиациявий ва ядровий хавфсизлик соҳасида лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги;

атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқ ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш, назорат қилиш тизими ҳамда уран қазиб олиш учун радиацияни бошқариш режаси мавжудлиги;

ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив чиқиндиларни атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқ фойдаланишга топширилган жисмоний ҳимоя қилиш тизимининг мавжудлиги;

иш жойларида, биноларда, ишлаб чиқариш майдонларида, санитария-муҳофаза зоналарида, шуниндек, радиоактив чиқиндиларни чиқаришда ва ташлашда ҳамда сақлаш пунктида радиациявий вазиятнинг ишлаб чиқариш назорати мавжудлиги;

ходимларда тиббий жиҳатдан қарши кўрсатмаларнинг мавжуд эмаслиги, шу билан бирга, тегишли ходимлар психиатрия ва норкология экспертизасидан ижобий ўтганлигини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги;

ходимларни сменадан олдин назорат қилувчи тиббий хизматнинг мавжудлиги;

ходимларни йиллик тиббий кўрикдан ўтказиш тизимининг мавжудлиги;

сурункали руҳий касалликлар, гиёҳвандлик, токсикомания, алкоголизм бўйича ҳисобда турувчи, шунингдек, жиноят содир этгани учун муддати ўталмаган ёки олиб ташланмаган судлангани бўлган ходимларнинг қўйилмаслигини таъминловчи лицензия талабгори томонидан тасдиқланган тартибнинг мавжудлиги;

ҳосил бўлган ёки вақтинча сақланадиган радиоактив чиқиндиларни кўмиб ташлашга топшириш имкониятини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги (лицензияланадиган фаолият турини амалга ошириш жараёнида ҳосил бўлган тақдирда);

атом энергиясидан фойдаланиладиган объектда ядровий ва радиациявий авария содир бўлганда, Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги билан келишилган ҳаракатларни амалга ошириш учун зарур бўлган куч ҳамда воситаларнинг мавжудлиги;

лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги;

ходимларининг олган индивидуал нурланиш дозаларининг назорати ва ҳисобга олиш тизимининг мавжудлиги;

ходимларнинг шахсий химоя воситалар билан таъминлангани;

ходимларнинг иш жойидаги радиация ҳолати ва улар олган нурланишнинг индивидуал дозалари тўғрисида мунтазам равишда хабардор қилиш тизимининг мавжудлиги.

8. Ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳасидаги фаолият турларини лицензиялашда қуйидаги талаблар ва шартлар қўйилади:

лицензия талабгорининг радиациявий хавфсизлик соҳасидаги қонунчилик ҳужжатларига, давлат стандартларига, нормалар ва қоидаларга, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига, табиатни муҳофаза қилиш, саноат ва ёнғин хавфсизлиги, санитария норма ва талабларига риоя этиши;

лицензия талабгорининг биринчи раҳбари ушбу соҳадаги ишларни амалга ошириш ҳуқуқини берувчи рухсатнома ва камида уч йил иш стажига эга эканини тасдиқловчи ҳужжатлар, шунингдек, фаолиятнинг лицензияланадиган тури бўйича камида уч йил иш стажига эга бўлган камида учта мутахассислар мавжудлиги;

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (худудий бошқармаси) билан келишилган фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ҳамда бартараф этиш учун зарур бўладиган молиявий ва моддий ресурслар захираси яратилгани;

радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ҳамда лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги;

ходимлар томонидан ишларни бехатар бажариш юзасидан лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги;

ионлаштирувчи нурланиш манбалари билан ишлаш ҳуқуқини берувчи рухсатноманинг (санитар паспортнинг) мавжудлиги;

лицензия талабгорининг фуқоролик жавобгарлигини қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ белгиланган тартибда мажбурий суғурта қилиш бўйича тегишли суғурта полисининг мавжудлиги;

лицензия талабгорида лицензияланадиган фаолиятни амалга ошириш учун зарур бўлган моддий-техник базанинг мавжудлиги;

лицензияланадиган фаолият тури бўйича раҳбар, ходимлар ва мутахассисларни тайёрлаш ҳамда қайта тайёрлаш тизимининг мавжудлиги.

Радиоактив моддалар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, улардан фойдаланиш, транспортда ташиш, сақлаш, радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, кўмиб ташлаш фаолиятини лицензиялашга қўшимча равишда қуйидаги талаблар ва шартлар қўйилади:

радиоактив чиқиндилар билан ишлаш жараёнларининг радиациявий хавфсизлик соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқлиги;

радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш, кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги;

радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги;

радиациявий хавфсизлик соҳасида лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги;

радиациявий хавфсизлик соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқ радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш, назорат қилиш тизими ҳамда уран қазиб олиш учун радиацияни бошқариш режасининг мавжудлиги;

радиоактив чиқиндиларни радиациявий хавфсизлик соҳасидаги норма ва қоидаларга мувофиқ фойдаланишга топширилган жисмоний ҳимоя қилиш тизими мавжудлиги;

ходимларни йиллик тиббий кўрикдан ўтказиш тизимининг мавжудлиги;

ҳосил бўлган ёки вақтинча сақланадиган радиоактив чиқиндиларни кўмиб ташлашга топшириш имкониятини тасдиқловчи ҳужжатларнинг мавжудлиги (лицензияланадиган фаолият турини амалга ошириш жараёнида ҳосил бўлган тақдирда);

ходимларининг олган индивидуал нурланиш дозаларининг назорати ва ҳисобга олиш тизимининг мавжудлиги;

ходимларнинг шахсий ҳимоя воситалар билан таъминлангани;

ходимларнинг иш жойидаги радиация ҳолати ва улар олган нурланишнинг индивидуал дозалари тўғрисида мунтазам равишда хабардор қилиш тизимининг мавжудлиги.

9. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларини ишлатиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш соҳасида қуйидаги талаб ва шартлар қўйилади:

лицензия талабгорининг атом энергиясидан фойдаланиш объектларини ишлатиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишда қонунчилик ҳужжатларига, давлат стандартларига, атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидаларга, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига, табиатни муҳофаза қилиш, саноат ва ёнғин хавфсизлиги, санитария норма ва талабларига риоя этилиши;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш ва уларнинг малакасини сақлаб туриш мақсадида кадрларни назарий ва махсус билим олишлари учун тегишли аудиториялар ҳамда синфхоналарида ўқув-моддий базага эга тактик-ўқув бўлинмасининг мавжудлиги;

замонавий ўқув техник воситалари, аналитик ва ўқув-тренажёр тизими, шунингдек, ўқув стендлари билан жиҳозланган ўқув хоналари, ядро қурилма ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланиш учун зарур бўлган кадрларни ўқитиш, уларнинг билимини текшириш учун интерактив ва автоматлаштирилган функцияга эга тизимнинг, мультимедия ахборот тизимининг мавжудлиги;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш ва уларнинг малакасини сақлаб туриш бўйича “Хавфсизлик маданияти” ўқув курсининг йўлга қўйилгани;

атом энергиясидан фойдаланиш объектларини ишлатиш учун зарур бўлган кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ўқув-методик дастурларининг мавжудлиги;

ўқитиш дастурларини (амалий машғулот, технологок мураккаб вазиятлар таҳлили ва бошқалар) амалга ошириш учун атом энергиясидан фойдаланиш объектларида тажрибага эга психологик-педагогик тайёргарликдан ўтган педагогик таркибнинг мавжудлиги.

3-боб. Лицензия олиш учун зарур ҳужжатлар

10. Лицензия талабгори лицензия олиш учун мазкур Низомга 1-иловага мувофиқ расмийлаштирилган ва лицензияловчи органга тақдим этиладиган аризага қуйидаги ҳужжатларни илова қилади:

уч нусхада қоғоз ёки электрон шаклида мазкур Низомга 2-иловага асосан расмийлаштирилган атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг ва (ёки) атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолиятнинг (ишнинг) хавфсизлигини асослаш юзасидан ҳужжатлар тўплами;

бир нусхада илова қилинган ҳужжатларнинг рўйхати.

11. Лицензия талабгори эксплуатация қилувчи ташкилот бўлган тақдирда, мазкур Низомнинг 6-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари қуйидагилар тақдим қилинади:

лицензия талабгорининг Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан ташкил этилган ҳамда ўз кучи билан ёки бошқа юридик шахсларни жалб этган ҳолда, ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктидан фойдаланиш ва ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктини жойлаштириш, лойиҳалаштириш, барпо этиш, улардан фойдаланиш ва фойдаланишдан чиқариш, шунингдек, ядровий материал ва радиоактив моддалар муомаласини амалга оширишга масъул этиб тайинлангани тўғрисидаги тегишли қарор нусхаси;

лицензия талабгорида мулк ҳуқуқи ва ёки бошқа қонуний асосларда ядровий материаллар, ядровий қурилмалар, радиациявий манба, сақлаш пунктлари, радиактив модда ва радиактив чиқиндилар мавжуд эканини тасдиқловчи ҳужжатлар нусхалари;

ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг нусхалари;

лицензияланадиган фаолият турини амалга ошириш жараёнида ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пунктларини барпо этиш тўғрисидаги ва ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктини жойлаштириш учун майдонча танлаш (алоҳида ҳолларда – ушбу объектларни муддатдан олдин фойдаланишдан чиқариш) тўғрисидаги қарорлар бўйича маълумот;

лицензия талабгорида радиациявий таъсир туфайли етказилган зарар ўрнини қоплаш учун ўз молиявий маблағларидан ва (ёки) суғурта полисидан (шартномасидан) иборат бўлган молиявий таъминотга эга эканини тасдиқловчи ҳужжатлар;

ҳосил бўлган ёки вақтинча сақланаётган радиоактив чиқиндиларни (лицензияланадиган фаолиятни амалга ошириш натижасида ҳосил бўладиган) кўмиб ташлаш имконияти мавжудлигини тасдиқловчи ҳужжат;

атом электр станцияси ва бошқа объектлар учун атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидалар билан белгиланган атом энергиясидан фойдаланиш объектининг ёнғинга қарши химоясининг мавжудлиги тўғрисидаги ҳисобот;

уран қазиб олиш учун радиацияни бошқариш режаси;

лицензия талабгорида ядровий қурилма, радиациявий манбалар ёки сақлаш пунктларини фойдаланишдан чиқаришни молиялаштириш манбалари, шу билан бирга, ядровий қурилма, радиациявий манбалар, ядровий материаллар ва радиоактив моддаларни сақлаш пунктларининг хавфсизлигини асослаш ва тасдиқлаш мақсадида илмий-изланиш ва тажриба-конструкторлик ишларини амалга ошириш учун зарур молиявий манбанинг мавжудлигини тасдиқловчи ҳужжатлар.

Лицензияловчи орган лицензиялаш жараёнида бошқа ваколатли органларда мавжуд бўлган зарур ҳужжатлар ва ахборотни белгиланган тартибда ўзаро ахборот аламашиш орқали, шу жумладан, электрон шаклда мустақил олади. Ушбу бандда назарда тутилган ҳужжатлар ва маълумотлар бундан мустасно.

12. Лицензия талабгоридан ушбу Низомда назарда тутилмаган ҳужжатларни тақдим этишни талаб қилишга йўл қўйилмайди (лицензиялаш ёки лицензия шартларини ўзгартириш тўғрисидаги аризага илова қилинган ҳужжатларга ҳавола қилинган ҳужжатлар, агар бундай ҳужжатлардан умумий тартибда фойдаланиш чекланган ва илгари лицензияловчи органга тақдим этилмаган ҳолатлар бундан мустасно).

13. Ҳужжатлар лицензияловчи органга лицензия талабгори томонидан бевосита ёки уларнинг олингани тўғрисидаги билдиришнома билан бирга почта алоқа воситаси орқали тақдим этилади.

Хужжатлар лицензияловчи органнинг масъул шахси томонидан мазкур Низомда назарда тутилган хужжатлар тўплами тўлиқ тақдим этилган тақдирда, рўйхат бўйича қабул қилинади. Хужжатлар тўплами тўлиқ тақдим этилмаган тақдирда, хужжатлар тўплами қабул қилинмасдан қайтарилади. Рўйхатнинг нусхаси хужжатлар қабул қилинган ёки қайтарилган сана, шунингдек, қайтариш сабаблари кўрсатилган ҳолда ариза берувчига юборилади (топширилади).

14. Лицензия талабгори ишончли бўлмаган ёки нотўғри маълумотлар тақдим этгани учун амалдаги қонунчилик хужжатларига мувофиқ жавоб беради.

**4-боб. Аризани кўриб чиқиш ва лицензия бериш ёки беришни
рад этиш тўғрисида қарор қабул қилиш**

15. Лицензия талабгорининг аризаси кўриб чиқилгани учун:

ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳасидаги фаолият бўйича (радиациявий манбалар, радиоактив моддалар) Ўзбекистон Республикасида белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг тўрт баравари миқдорида йиғим ундирилади;

атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият (атом электр станциялари, тадқиқот ядро реакторлари ва сақлаш пунктлари) бўйича ядровий ва радиациявий хавфсизлигини таъминлашни асословчи хужжатлар тўпламини кўриб чиқилгани учун Ўзбекистон Республикасида белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг уч юз баравари миқдорида йиғим ундирилади.

Лицензия талабгорининг лицензия бериш тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилгани учун йиғим суммаси лицензияловчи органнинг ғазначилик ҳисобварағига ўтказилади. Лицензия талабгори берилган аризадан воз кечган тақдирда, тўланган йиғим қайтарилмайди.

16. Лицензиялаш мазкур Низомга 3-иловага мувофиқ схема бўйича амалга оширилади.

Лицензияловчи орган лицензия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисидаги қарорни лицензия талабгорининг аризасини олган кундан бошлаб ўттиз кундан ортиқ бўлмаган муддатда (хавфсизликни асослаш экспертизасини ташкил этиш ва ўтказиш муддатлари бундан мустасно) қабул қилади.

Лицензияловчи орган тегишли хулосалар тайёрлаш мақсадида лицензия бериш ёки беришни рад этиш, лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш ёхуд уни бекор қилиш тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқиш учун бошқа экспертларни ҳам жалб этишга ҳақли.

17. Лицензия олиш учун тақдим этилган ҳужжатларни кўриб чиқиш жараёнида қуйидагилар баҳоланади:

лойиҳавий, конструкторлик ва технологик ечимларнинг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидалар талабларига, шунингдек, фаолиятни амалга оширишда радиоактив чиқиндилар билан хавфсиз муомала қилиш шароитларининг белгиланган талабларга мувофиқлиги;

фаолият турини (ишни) амалга оширишда хавфсизликни таъминлаш бўйича техник ва ташкилий чора-тадбирларнинг тўлиқлиги;

ядровий курилмаларни жисман муҳофаза қилиш, нурланиш манбаи, ядровий материаллар ва радиоактив моддаларни сақлаш пунктларининг, ядровий материаллар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни сақлаш, ҳисобга олиш ва назорат қилишни ташкил этиш шароитлари хавфсизлигини таъминлаш бўйича талабларга мувофиқлиги, авария юз берган ҳолларда, атом энергиясидан фойдаланиш объекти ишчилари ва аҳолининг ҳимоя қилиш бўйича тадбирлар режалари ва тадбирларни бажаришга шайлиги, шунингдек, сифатни таъминлаш тизими ва зарур муҳандислик-техник таъминот тизими;

лицензия талабгорининг амалга ошириладиган фаолият (ишлар) турининг хавфсизлиги, атом энергиясидан фойдаланиш объектининг ва бажарилаётган ишларнинг хавфсизлигини таъминлашга лаёқатлиги, шунингдек, тақдим этилаётган хизматлар ва бажарилаётган ишлар сифатининг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларга жавоб бериши;

атом энергиясидан фойдаланиш объектида ядровий ва радиациявий авария юз берган тақдирда, фавқулодда ҳолатларни бартараф этиш учун кучлари ва воситаларнинг мавжудлиги ҳамда шайлиги;

лицензия талабгорининг лицензияланадиган фаолият турини тугатиш ва атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан хавфсиз чиқариш бўйича шароитларни таъминлашга лаёқатлиги, шунингдек, тегишли лойиҳа ҳужжатларининг мавжудлиги.

18. Лицензияловчи орган ҳужжатлар тўпламини кўриб чиқиш жараёнида унда келтирилган маълумотларнинг ҳаққонийлигини Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган атом энергиясидан фойдаланиш объектлари ва (ёки) атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият (иш) хавфсизлигини асослаш юзасидан экспертиза ўтказиш тартибига мувофиқ экспертизадан ўтказишни, шунингдек, жойига чиққан ҳолда лицензия талабгори томонидан амалга оширилиши режалаштираётган лицензия фаолият тури учун шароитларни баҳолашни (текширишни) ташкил этади.

Хавфсизликни асослаш экспертизасини ўтказиш муддати экспертиза объектининг мураккаблигига қараб хавфсизликни асослаш экспертизасини ўтказиш тартибида назарда тутилган техник топшириқда белгиланади.

Мазкур техник топшириқ лицензияловчи органнинг Радиация ва ядро хавфсизлиги департаменти бошлиғи томонидан тасдиқланади.

Техник топшириқда, шунингдек, лицензия талабгорининг баҳолаш (текшириш) дастурида (ўтказилган тақдирда) мазкур Низомнинг 15-бандида назарда тутилган масалалар аниқлаштирилади.

Лицензия олиш учун тақдим қилинган ҳужжатларни кўриб чиқиш муддатлари лицензия талабгори мурожатномасида кўрсатилган муддатларга қадар тўхтатилиб турилиши ёки лицензия талабгори томонидан лицензия олиш тўғрисида ариза қайтариб олган тақдирда, тугатилиши мумкин.

19. Лицензия бериш ёки лицензия беришни рад этиш тўғрисидаги қарор лицензияловчи органнинг Илмий-техник кенгаши томонидан лицензияловчи органнинг Жамоатчилик кенгаши иштирокида лицензия талабгори тақдим қилган ҳужжатлардаги маълумотларнинг тўлиқлиги ва ишончлигини баҳолаш (текшириш) натижалари, шунингдек, хавфсизликни асослаш экспертизаси хулосаси асосида қабул қилинади.

20. Лицензия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисидаги қарор хавфсизликни асослаш экспертизаси яқунланган кундан бошлаб ўн кун мобайнида қабул қилинади.

Хавфсизликни асослаш экспертизаси лицензияловчи орган томонидан атом энергиясидан фойдаланиш объекти ва (ёки) лицензияланадиган фаолият (иш) турининг хавфсизлиги таъминлангани ва хавфсизликни асослаш экспертизаси хулосасига мувофиқ лицензия бериш тўғрисидаги қарор қабул қилиш мумкин бўлган тақдирда, яқунланган ҳисобланади.

Хавфсизликни асослаш экспертизаси яқунлангани санаси лицензияловчи орган томонидан ёзма равишда хавфсизликни асослаш экспертизаси қабул қилингани тўғрисидаги қарор қабул қилинган сана ҳисобланади.

21. Лицензияловчи орган лицензия талабгорини қабул қилинган қарор ҳақида тегишли қарор қабул қилингандан сўнг бир кун давомида хабардор қилади.

Лицензия беришга қарор қилингани тўғрисидаги билдиришнома лицензия талабгорига банк ҳисобварағи реквизитлари, давлат божини тўлаш муддати кўрсатилган ҳолда ёзма шаклда юборилади (топширилади).

22. Лицензия шартномаси лицензияловчи орган ва лицензия эгаси ўртасида тузилади ва қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

шартномани имзолаган шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми, лавозими;

томонлар реквизитлари;

лицензия бериладиган фаолият турининг номи;

лицензиянинг амал қилиш муддати;

лицензия эгасига қўйиладиган лицензия талаблари ва шартлари;

томонларнинг лицензия шартномаси талаблари ва шартларини бузганлик учун жавобгарлиги;

лицензия эгасининг лицензия талабларини бажариши бўйича лицензияловчи орган томонидан назорат қилиш тартиби.

Лицензия шартномаси икки нусхада – лицензия эгаси ва лицензияловчи орган учун биттадан нусхада тузилади.

23. Лицензия талаблари ва шартларига атом энергиясидан фойдаланиш объектининг ва амалга ошириладиган ишларнинг хавфсизлигини таъминлаш учун риоя этилиши зарур бўлган қоидалар киритилади.

Лицензия талаблари ва шартлари:

атом энергиясидан фойдаланиш объектлари ва (ёки) лицензияланадиган фаолият (иш) хавфсизлигини асослаш юзасидан ўтказилган экспертиза (хавфсизликни асослаш экспертизаси) натижаларидан;

атом энергиясидан фойдаланиш объекти ва (ёки) объектда амалга ошириладиган лицензияланадиган фаолият тури ёки мазкур объектга нисбатан ўтказилган экспертиза (хавфсизликни асослаш экспертизаси) натижасида аниқланган хавфсизлик дефицитини компенсация қилиш бўйича лицензия талабгори томонидан таклиф қилинган ташкилий-техник чоралардан;

атом энергиясидан фойдаланиш объекти элементларининг жорий техник ҳолатидан келиб чиқиб шакллантирилади.

24. Лицензияланадиган фаолият турини амалга оширишнинг хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ бўлган ва олдин маълум бўлмаган ҳолатлар аниқланганда ёки атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида янги норма ва қоидалар амалга киритилганда, лицензияловчи орган лицензия эгасидан атом энергиясидан фойдаланиш объекти ва (ёки) лицензияланадиган фаолият (иш) турини амалга ошириш хавфсизлигини асословчи қўшимча ҳужжатлар тақдим этишни талаб қилишга ва лицензия талаблари ва шартларига тегишли ўзгартиришлар киритиш ҳақида қарор қабул қилишга ҳақли.

Лицензия талаблари ва шартларига кўрсатиб ўтилган сабабларга кўра бундай ўзгартиришлар лицензия эгасининг аризасига биноан ҳам киритилиши мумкин.

25. Лицензия эгаси лицензия талаблари ва шартларига ўзгартириш киритиш учун лицензияловчи органга қуйидагиларни тақдим қилади:

ўзгартиришлар акс эттирилган лицензия талаблари ва шартларига ўзгартириш киритиш тўғрисида ариза;

ўзгартиришлар киритилиши режалаштирилаётгани боис ядровий қурилма, сақлаш пункти ва (ёки) лицензияланадиган фаолият (иш) турининг хавфсизлиги таъминланишини асословчи ҳужжатлар тўплами.

Ҳужжатлар тўплами мазкур Низомнинг 9-банди талабларига мувофиқ атом энергиясидан фойдаланиш ҳамда ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳаси инобатга олинган ҳолда тақдим этилади.

26. Лицензия талаблари ва шартларига ўзгартириш киритиш учун тақдим қилинган ҳужжатлар мазкур Низомнинг 17 ва 18-бандларида келтирилган тартибга мувофиқ кўриб чиқилади.

Кўриб чиқиш натижалари бўйича лицензия талабларига ва шартларига ўзгартириш киритиш ёки унга ўзгартириш киритишни рад этиш тўғрисидаги қарор мазкур Низомнинг 18, 19, 23 ва 28-бандларида белгиланган тартибда қабул қилинади.

27. Лицензия талаблари ва шартларини ўзгартириш, лицензия талабларига ва шартларига ўзгартириш киритиш тўғрисидаги қарор қабул қилинган кундан бошлаб йигирма кун давомида расмийлаштирилади.

Лицензия эгаси атом энергиясидан фойдаланиш объекти ва (ёки) лицензияланадиган фаолият (иш) тури хавфсизлигига тааллуқли бўлган янги маълумотлар ёки лицензия олиш босқичида тақдим қилинган маълумотларнинг ўзгаргани тўғрисида янги маълумотлар олинган ёхуд мавжуд маълумотлар ўзгарган кундан бошлаб ўн беш иш куни давомида лицензияловчи органни хабардор қилишга мажбур.

28. Лицензия бланкалари қатъий ҳисобда турадиган ҳужжатлар ҳисобланади, ҳисобга олиш сериясига, тартиб рақамига ва ҳимояланганлик даражасига эга бўлади. Лицензия бланкалари лицензияловчи орган буюртмаси бўйича мазкур Низомга 4-иловага мувофиқ шаклда тайёрланади. Лицензияловчи орган раҳбари лицензиялар бланкаларининг ҳисобга олиниши, сақланиши ва улардан мақсадли фойдаланилиши учун шахсан жавоб беради.

Лицензиялар масъул шахс томонидан расмийлаштирилади ва лицензияловчи орган раҳбари (унинг ўринбосари) томонидан имзоланади.

29. Лицензия лицензия талабгори томонидан давлат божи тўланганини тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилиб, лицензия битимини имзолагандан кейин уч кун муддатда берилади.

Агар лицензия талабгори лицензия бериш тўғрисида қарор қабул қилингани ҳақидаги билдиришнома юборилган (топширилган) вақтдан бошлаб лицензияловчи органга лицензия берилгани учун давлат божи тўланганини тасдиқловчи ҳужжатни уч ой мобайнида тақдим этмаса ёхуд лицензия битимини имзоламаса, лицензияловчи орган лицензия бериш тўғрисидаги қарорни бекор қилишга ҳақли.

30. Лицензия бериш қуйидаги асослар бўйича рад этилиши мумкин:

лицензия талабгорининг ҳужжатларни тегишли равишда расмийлаштирмай тақдим этилганда;

лицензия талабгори тақдим этган ҳужжатларда нотўғри ёки бузиб кўрсатилган маълумотларнинг мавжудлиги;

хавфсизликни асослаш экспертизаси хулосасида атом энергиясидан фойдаланиш объектининг ва (ёки) лицензияланадиган фаолият (иш) турининг хавфсизлиги таъминланмагани ва (ёки) лицензия талабгори томонидан лицензия олиш учун тақдим қилинган ва атом энергиясидан фойдаланиш объектининг ва (ёки) лицензияланадиган фаолият (иш) турининг хавфсизлигини асословчи ҳужжатлар Ўзбекистон Республикасининг қонунчилик ҳужжатлари, атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидаларига мувофиқ эмаслиги тўғрисида хулосалар мавжуд бўлганда;

ўтказилган текширувлар натижалари қуйидагиларни кўрсатганда:

атом энергиясидан фойдаланиш объектининг, унинг элементлари ва тизимларининг ҳақиқий ҳолати атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги норма ва қоидалар талабларига мувофиқ эмаслигини;

лицензия талабгорида лицензияланадиган фаолият турини атом энергиясидан фойдаланиш объекти ва амалга оширилаётган ишлар хавфсизлигини таъминлаш бўйича белгиланган талабларга риоя этган ҳолда амалга ошириш учун имконият йўқлигини тасдиқловчи ҳолатлар аниқланганини.

Лицензия талабгори лицензия беришни рад этиш тўғрисидаги қарор, шунингдек, лицензияловчи орган мансабдор шахсининг хатти-ҳаракати (ҳаракатсизлиги) юзасидан қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда шикоят қилиш ҳуқуқига эгадир.

31. Лицензия беришни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилинган тақдирда, рад этиш тўғрисидаги билдиришнома лицензия талабгорига рад этишнинг аниқ сабаблари ва лицензия талабгори кўрсатиб ўтилган сабабларни бартараф этиб, ҳужжатларни қайта кўриб чиқишга тақдим этиши учун етарли бўлган муддат кўрсатилган ҳолда ёзма шаклда юборилади (топширилади). Лицензия беришни рад этиш ҳақидаги хабарномада кўрсатилган муддат камчиликларни бартараф этиш учун зарур бўлган вақтга мутаносиб бўлиши керак (ўн кундан кам бўлмаган муддат белгиланади).

32. Лицензия талабгори томонидан лицензия бериш рад этилишига асос бўлган сабаблар бартараф этилган тақдирда, ҳужжатлар лицензия талабгорининг аризаси барча зарур ҳужжатлар билан биргаликда олинган кундан бошлаб ўн кундан ортиқ бўлмаган муддатда (хавфсизликни асослаш экспертизасини ташкил этиш ва ўтказиш муддатлари бундан мустасно) қайта кўриб чиқилади.

Бунда лицензияловчи орган ҳужжатлар қайта тақдим этилгандан кейин беш иш куни мобайнида улар бўйича эксперт хулосасини тайёрлайди, лицензия талабгорига лицензия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилади ва тегишли қарор бўйича баённомани тасдиқлайди.

Лицензия талабгорининг аризаси такроран кўриб чиқилгани учун йиғим ундирилмайди.

Лицензия талабгорининг аризасини қайта кўриб чиқишда илгари лицензия беришни рад этиш тўғрисидаги билдиришномада кўрсатилмаган янги асослар бўйича лицензия беришни рад этишга йўл қўйилмайди.

Лицензия бериш рад этилгани тўғрисидаги билдиришномада кўрсатилган муддат ўтгандан кейин берилган ариза янги берилган ариза ҳисобланади.

5-боб. Лицензияни қайта расмийлаштириш, дубликат бериш

33. Лицензиат қайта ташкил этилиб, унинг номи ёки жойлашган жойи (почта манзили) ўзгарган тақдирда, лицензиат ёки унинг ҳуқуқий вориси қайта рўйхатдан ўтказилгандан кейин ўн беш иш куни давомида лицензияловчи органга кўрсатиб ўтилган маълумотларни тасдиқловчи тегишли ҳужжатлар илова қилинган лицензияни қайта расмийлаштириш тўғрисида ариза бериши шарт.

34. Лицензиат лицензия қайта расмийлаштирилгунга қадар унда кўрсатилган фаолиятни илгари берилган лицензия асосида амалга оширади.

35. Лицензияловчи орган лицензияни қайта расмийлаштиришда лицензиялар реестрига тегишли ўзгартиришлар киритади. Лицензияловчи орган тегишли ҳужжатлар илова қилинган лицензияни қайта расмийлаштириш тўғрисида ариза олинган кундан бошлаб беш кун мобайнида лицензияни қайта расмийлаштиради.

Лицензияни қайта расмийлаштиришда лицензия талабгорининг лицензия бериш тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилгани учун тўланадиган сумманинг ярми миқдорида йиғим ундирилади. Йиғим суммаси лицензияловчи органнинг ғазначилик ҳисобварағига ўтказилади.

36. Йўқолган ёки яроқсиз ҳолга келган лицензия ўрнига лицензиатнинг аризасига кўра дубликат берилиши мумкин.

Лицензия дубликатини беришда лицензия талабгорининг лицензия бериш тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилгани учун тўланадиган сумманинг ярми миқдорида йиғим ундирилади. Йиғим суммаси лицензияловчи органнинг ғазначилик ҳисобварағига ўтказилади.

6-боб. Лицензия шартларига риоя этилишини назорат қилиш

37. Лицензиатнинг лицензия талабларига ва шартларига риоя этиши лицензияловчи орган томонидан қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда назорат қилинади.

38. Лицензияловчи орган лицензия шартларига риоя этилишини назорат қилишда ўз ваколатлари доирасида:

лицензиатнинг молиявий-хўжалик фаолиятига аралашмасдан, унинг лицензия талаблари ва шартларига риоя этишини қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда текшириш;

лицензия шартларига риоя этилишини текшириш чоғида пайдо бўладиган масалалар юзасидан лицензиатдан зарур ахборотни сўраш ва олиш;

лицензиатнинг ядровий қурилмалар хавфсизлигини таъминлаш юзасидан ўз мажбуриятларини бажараётганлигини кафолатлаш мақсадида лицензиат томонидан жалб қилинган пудрат ташкилотларини назорат қилиши самарадорлигини ўрганиш (танишиш);

текширишлар натижалари асосида лицензиат томонидан лицензия талаблари ва шартларининг аниқ бузилишларини кўрсатган ҳолда далолатнома (маълумотнома) тузиш;

лицензиат зиммасига аниқланган камчиликларни бартараф этишни юклайдиган қарор чиқариш, бундай камчиликларни бартараф этиш муддатларини белгилаш;

лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш ёки уни бекор қилиш тўғрисида қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда қарор қабул қилиш ва судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

39. Лицензия шартларига риоя этилишини текшириш чоғида лицензияловчи органнинг текширувчи ходимлари томонидан икки нусхада далолатнома тузилади ва унинг бир нусхаси лицензиатга берилади, иккинчи нусхаси лицензияловчи органда қолади.

**7-боб. Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш,
лицензияни бекор қилиш**

40. Лицензияловчи орган лицензиянинг амал қилишини қуйидагилар асосида тўхтатиб туради:

атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида амалга оширилган давлат назорати доирасида ўтказилган текшириш жараёнида лицензия эгаси лицензия талаблари ва шартларини қўпол тарзда бузгани аниқланганда;

лицензия эгаси томонидан ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктдан фойдаланиш бошланганидан кейин ўн йил ўтгач, уларнинг хавфсизлигини даврий баҳолаш натижалари тақдим қилинмаганда ёки ўз вақтида тақдим қилинмаган тақдирда;

ядровий курилма ва (ёки) сақлаш пунктининг хавфсизлигини даврий баҳолаш натижалари лицензияланадиган фаолият (иш) турининг, ядровий курилма, сақлаш пунктининг ва (ёки) амалга оширилаётган ишларнинг хавфсизлиги таъминланмагани ва ҳужжатлар билан асосланмагани аниқланганда;

лицензия эгаси лицензияловчи органнинг аниқлаган лицензия талаблари ва шартларини бузиш ҳолатларини бартараф этиш тўғрисидаги кўрсатмаларини бажармаганда;

ташкилотни ядровий курилма ёки сақлаш пунктдан фойдаланишга ва ўз кучи билан ёки бошқа ташкилотлар иштирокида ядровий курилмани ёки сақлаш пунктини жойлаштириш, лойиҳалаштириш, барпо этиш, фойдаланиш ва фойдаланишдан чиқариш, шунингдек, ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомалада бўлиш бўйича фаолиятни амалга оширишга яроқли деб тан олингани тўғрисидаги ҳужжатнинг амал қилиши тўхтатилганда.

41. Лицензия талаблари ва шартларини қўпол бузишга қуйидагилар киради:

нохуш ҳодисага, ядровий ёки радиациявий аварияга, инсон саломатлигига ва атроф-муҳитга бевосита хавф солишга олиб келадиган белгиланган технологик регламентлар, технологик жараёнлар, йўриқномалар ва дастурларни бузиш;

атом энергиясидан фойдаланиш объектларида ишлатиладиган асбоб-ускуналар сифати, келиб чиқиши ва ресурс хусусиятлари тўғрисидаги маълумотларни ўзида акс этган назорат, синов натижаларини ва бошқа ҳужжатларни қалбакилаштириш;

хавфсизликни асослашда белгиланган ядровий курилмани, радиациявий манбани, сақлаш пунктдан хавфсиз фойдаланишнинг чекловлари ва шартларини бузиш;

лицензия эгасининг атом энрегиясидан фойдаланиш объектининг хавфсизлиги ҳолатининг ўзгаргани тўғрисида нотўғри, тўлиқ бўлмаган ёки ноаниқ маълумотларни тақдим этиши, бундай маълумотларни тақдим этмаслиги ёки ўз вақтида тақдим этмаслиги, шунингдек, атом энергиясидан фойдаланиш объектини хавфсиз эксплуатация қилишнинг чекловлари ва шартлари бузилгани тўғрисидаги маълумотларни яшириш ёки оқибатидан қатъи назар, бундай бузилишлар тўғрисида хавфсизликни давлат томонидан тартибга солувчи органларни ўз вақтида хабардор қилмаслик;

тасдиқланган лойиҳага тегишли ўзгартиришлар киритмасдан ва киритилган ўғаришлар натижаларини лицензияловчи орган хавфсизлигини баҳоламасдан атом энергиясидан фойдаланиш объектини реконструкция, модернизация қилиш ва (ёки) бузилишлар оқибатидан қатъи назар, атом энрегиясидан фойдаланиш объектини реконструкция, модернизация қилишда тасдиқланган лойиҳадан четга чиқиш;

атом энергиясидан фойдаланиш объектлари ускуналарини ва тизимларини даврий эксплуатация назоратининг белгиланган муддатларини ва ҳажмини асоссиз ўзгартириш;

атом энергиясидан фойдаланиш объектини эксплуатация қилиш жараёнида ресурсини ўтаб бўлган ускуналарни ўз вақтида алмаштирмаслик;

атом энергиясидан фойдаланиш объектининг ишчиларини танлаш, тайёрлаш, мустақил ишга қабул қилиш ва унинг малакасини таъминлаш бўйича белгиланган тартибини бузиш;

лицензияловчи органга лицензия эгасининг ҳар қандай қайта ташкил этилиши, жойлашган жойи ёки номи ўзгаргани тўғрисидаги маълумотни ўз вақтида тақдим этмаслик.

42. Агар лицензия эгаси лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туришга олиб келадиган ҳолатларни бартараф этса, лицензияловчи орган ёки лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш тўғрисида қарор қабул қилган суд ушбу ҳолатлар бартараф этилгани тўғрисида тасдиқнома олинган кундан эътиборан уч иш кун ичида лицензиянинг амал қилишини тиклаш тўғрисида қарор қабул қилади

43. Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва амал қилишини тиклаш тўғрисидаги маълумотлар оммавий ахборот воситаларида, шунингдек, лицензияловчи органнинг расмий веб-саҳифасида эълон қилиниши керак.

44. Лицензия эгасини текшириш натижасида лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туришга олиб келган қоидабузарликларни лицензия эгаси бартараф қила олмаслиги лицензияни бекор қилишга асос бўлади.

45. Лицензияни бекор қилиш учун қуйидагилар асос бўлади:

лицензия эгасининг лицензияланадиган фаолият турини тугатиш тўғрисидаги аризаси, бундай фаолиятнинг хавфсиз тўхтатилишини тасдиқловчи ҳужжатларни илова қилган ҳолда;

Ўзбекистон Республикасининг қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ лицензия эгасининг фаолияти тугатилгани (қайта ташкил этиш бундан мустасно), агар қонунчилик ҳужжатларида бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса.

46. Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва лицензияни бекор қилиш тўғрисидаги қарор лицензияловчи орган томонидан қабул қилинади.

Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш тўғрисидаги қарор лицензияни амал қилишини тўхтатиб туриш ҳақидаги аризага илова қилинган лицензия эгасининг фаолияти хавфсиз тўхтатилишини тасдиқловчи ҳужжатлардаги маълумотларнинг тўғрилигини текшириш натижалари, шунингдек, юридик шахсларни давлат рўйхатидан ўтказувчи давлат органидан олинган тегишли юридик шахс тугатилганлиги (юридик шахснинг фаолияти тугатилганлиги) тўғрисидаги маълумотлар асосида қабул қилинади.

47. Лицензияловчи органнинг лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва лицензияни бекор қилиш тўғрисидаги асосли қарори лицензия эгасига лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш ёки лицензияни бекор қилиш санасидан кечиктирмай ёзма равишда етказилади.

48. Агар эксплуатация қилувчи ташкилотнинг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолиятни амалга ошириш учун лицензияси олиб қўйилса, у объектни бошқа эксплуатация қилувчи ташкилотга топширгунига қадар ёки янги лицензия олмагунича ядровий қурилманинг ва (ёки) сақлаш пунктининг хавфсизлиги учун жавобгарликни давом эттиради.

49. Агар лицензиянинг амал қилиши тўхтатиб турилса, лицензия эгаси ушбу лицензияда назарда тутилган фаолият турини амалга оширишни тўхтатиб туришга мажбурдир.

Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туришга олиб келган ҳолатлар ўзгарган тақдирда, лицензия эгасининг аризасига биноан лицензияловчи орган томонидан қоида бузилишлари бартараф этилгани тўғрисида далил олинганидан сўнг лицензиянинг амал қилиши тикланиши мумкин.

Лицензияловчи орган тегишли қарорни қабул қилганидан кейин лицензиянинг амал қилиши қайта тикланган деб ҳисобланади, бу тўғрисида лицензияловчи орган лицензия эгасини ва лицензиянинг амал қилиши тўхтатиб турилгани хабар берилган органларни уч иш куни давомида хабардор қилади.

50. Агар лицензия бекор қилинса, лицензия эгаси лицензияни лицензияловчи органга қайтариши шарт.

51. Лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш ва лицензияни бекор қилиш тўғрисидаги маълумотлар оммавий ахборот воситаларида, шунингдек, лицензияловчи органнинг расмий веб-саҳифасида эълон қилиниши керак.

52. Лицензияловчи органнинг лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш тўғрисидаги қарори юзасидан судга шикоят қилиниши мумкин. Лицензиянинг амал қилиши тўхтатиб турилиши асоссиз экани суд томонидан эътироф этилган тақдирда, лицензияловчи орган лицензиат олдида лицензиат кўрган зарар миқдорида жавоб беради.

8-боб. Лицензиялар реестри

53. Лицензияловчи орган лицензиялар реестрини юритади.

Реестрда қуйидагилар кўрсатилиши керак:

юридик шахснинг номи, ташкилий-ҳуқуқий шакли, почта манзили, телефони;
лицензияланган фаолият номи;

лицензия берилган сана ва унинг тартиб рақами;

лицензияни қайта расмийлаштириш, унинг амал қилинишини тўхтатиб туриш ва тиклашнинг асослари ва санаси;

лицензиянинг амал қилишини тўхтатиб туриш асослари ва санаси;

лицензияни бекор қилиш асослари ва санаси;

дубликат бериш асослари ва санаси.

54. Лицензиялар реестрларида мавжуд бўлган маълумотлар лицензияловчи органнинг веб-сайтига жойлаштирилади ва танишиш учун очиқ бўлади.

9-боб. Давлат божи тўлаш тартиби

55. Лицензия берганлик учун қонунчилик ҳужжатларида белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн баравари миқдорида давлат божи ундирилади.

56. Лицензия берганлик учун давлат божи Ўзбекистон Республикаси республика бюджетига ўтказилади.

10-боб. Яқунловчи қоидалар

57. Лицензияловчи органнинг мансабдор шахслари мазкур Низомда белгиланган тегишли вазифаларни сифатли бажарилиши учун шахсан жавоб берадилар.

58. Лицензия даъвогари ва лицензия эгаси мазкур Низомда белгиланган талабларни бузгани ва (ёки) бажармагани учун қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.

Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш
манбалари муомаласи соҳаларидаги фаолиятни лицензиялаш
тартиби тўғрисидаги низомга
1-илова

**Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари
муомаласи соҳаларидаги фаолиятга лицензия олиш / уни қайта расмийлаштириш /
унинг дубликати олиш / амал қилишини қайта тиклаш/ учун
АРИЗА**

1. Ваколатли орган номи

1.1. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган _____

2. Юридик шахс тўғрисида умумий маълумотлар

2.1. Тўлиқ номи: _____

2.2. Қисқартирилган номи: _____

2.3. Ташкилий-ҳукукий шакли: _____

2.4. Ўзбекистон Республикасидаги почта манзили:

почта индекси:

вилоят:

шаҳар:

туман:

кўча:

СТИР:

алоқа телефонлари:

2.5. Атом энергиясидан фойдаланиш объектининг Ўзбекистон Республикасидаги жойлашган манзили (агар бир нечта объект мавжуд бўлган тақдирда, уларнинг жойлашган манзиларини ушбу шаклда мазкур аризага илова тарзида кўрсатилиши лозим):

почта индекси:

вилоят:

шаҳар:

туман:

кўча:

уй рақами:

алоқа телефонлари:

3. Юридик шахснинг фаолияти тўғрисида маълумот

3.1. Фаолиятнинг асосий тури: _____

3.2. Лицензия талабгорининг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолияти тури: _____

4. Илова қилинадиган ҳужжатлар рўйхати

4.1. Аризани кўриб чиқиш учун йиғим тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат;

4.2. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолиятни лицензиялаш тўғрисидаги низомга асосан бошқа тегишли ҳужжатлар.

/раҳбарнинг лавозими/

/имзо/

/Ф.И.О./

Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган 20__ й. “__” _____ да тақдим этилган ариза ва унга илова қилинган ҳужжатларнинг қабул қилиниб олинганини тасдиқлайди.

/Лицензия талабгорининг Ф.И.О./

/лавозими/

/имзо/

Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш
манбалари муомаласи соҳаларидаги фаолиятни лицензиялаш
тартиби тўғрисидаги низомга
2-илова

**Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш
манбалари муомаласи соҳасидаги лицензияланадиган ҳар бир фаолият
(иш) тури бўйича унинг хавфсизлигини асослаш юзасидан
тақдим этиладиган ҳужжатлар тўпламининг
ТАРКИБИ**

**1-боб. Эксплуатация қилувчи ташкилотлар томонидан
тақдим этиладиган ҳужжатлар тўплами**

1. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктларини барпо этиш, улардан фойдаланиш ва фойдаланишдан чиқариш бўйича фаолиятни лицензиялаш

1.1. Ядровий қурилмани (атом станцияси блокини) барпо қилишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.1.1. Атом станцияси блоки хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

1.1.2. Атом станцияси блоки сифатини таъминлашнинг умумий дастури.

1.1.3. Атом станцияси блоки қурилишида сифатни таъминлаш дастури. Атом станцияси блоки қурилишида сифатни таъминлаш дастури, шунингдек, атом станцияси блокини монтаж қилиш, созлаш ва ишга тушириш сифатини таъминлаш талабларини ўз ичига олади.

1.1.4. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, ядровий қурилма лойиҳалари, хавфсизлик учун муҳим тизимлар, шунингдек, жисман ҳимоя қилиш тизими), объектнинг заифлигини таҳлил қилиш ва объектни жисман ҳимоя қилиш тизимининг самарадорлигини баҳолаш бўйича ҳисоботлар, тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар ва тест (синов) ҳисоботлари (ушбу ҳисоботлар атом станцияси блоки хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисоботда ҳавола қилинган бўлиши керак). Атом станцияси блокини қуришга лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган талабига биноан тақдим этилади.

1.1.5. Атом станцияси блокининг биринчи ва иккинчи даражали эҳтимолий хавфсизлик таҳлили.

1.1.6. Атом станцияси блокини ишга тушириш ва ишга туширишдан олдин созлаш ишларини бажариш дастурлари (ҳужжатлар лицензия талабгори томонидан ишга туширишдан олти ой олдин тақдим этилади).

1.2. Тадқиқот ядровий қурилмаларини (тадқиқот ядро реактори, критик ва субкритик ядровий стендини) барпо этишда ядровий ҳамда радиациявий хавфсизлигини таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.2.1. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг тадқиқот ядровий қурилмаларини қуриш ва жойлаштириш жойи тўғрисидаги қарорлари нусхалари (Атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш тўғрисидаги қонуннинг 25-моддасига мувофиқ).

1.2.2. Тадқиқот ядровий қурилмасини жойлаштиришни асослаш юзасидан техник-иқтисодий асословчи ҳужжатлар.

1.2.3. Тадқиқот ядровий қурилмаси хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

1.2.4. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, хавфсизлик ва жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари), илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар ҳамда хавфсизликни асослаш бўйича оралиқ ҳисоботда ҳаволалари мавжуд бўлган синовлар бўйича ҳисоботлар. Тақдим этиладиган маълумотлар ҳажми атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган билан келишилади.

1.2.5. Тадқиқот ядровий қурилмаси норматив ҳужжатларининг ядровий материаллар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни жисман ҳимоя қилишни таъминлаш қисмидаги тадқиқот ядровий қурилмаси лойиҳасининг талабларига мувофиқлиги тўғрисида маълумотнома.

1.2.6. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

1.2.7. Тадқиқот ядровий қурилмани қурилишида сифатни таъминлаш дастури.

1.2.8. Тадқиқот ядровий қурилмаси қуриш учун ишлаб чиқилган лойиҳалаштириш ва конструкторлик ҳужжатлари рўйхати.

1.2.9. Тадқиқот ядровий қурилмаси қуришда қурилиш-монтаж ва ишга тушириш-созлаш ишларини ташкил этиш тўғрисида маълумотнома.

1. 2. 10. Тадқиқот ядровий қурилмаси қуришда унинг ускуналари ва қувурлари металлининг назоратини ташкил этиш тўғрисида маълумотнома (фақат тадқиқот ядро реакторлари учун).

1. 2. 11. Қурилиш конструкциялари, ўрнатилган ускуна ва қувурлар металлининг назорати, шунингдек, сақланаётган ускуналарнинг ҳолатини текшириш натижалари тўғрисида маълумотнома (фақат тадқиқот ядро реакторлари учун қурилиш давом этаётган босқичида).

1. 2. 12. Иш(хизмат)лар таркиби ва тадқиқот ядровий қурилмаси қурилишида ишлар (хизматлар) таркибий қисмини кўрсатган ҳолда, тегишли лицензияларга эга бўлган ишларни бажарувчи ва хизмат кўрсатувчи ташкилотлар рўйхати.

1.3. Ядровий материалларни сақлаш пункти (ядровий ёқилғи сақлаш пунктлари)ни барпо этишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.3.1. Ядровий материалларни сақлаш пункти (ядровий ёқилғи сақлаш пункт) хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

1.3.2. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

1.3.3. Ядровий материалларни сақлаш пункти (ядровий ёқилғи сақлаш пункт) қурилишида сифатни таъминлаш дастури.

1.3.4. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, хавфсизлик ва жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари, жойлашадиган жойи тўғрисида тўлиқ маълумотлар). Илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар ҳамда ядро ёқилғиси сақлаш жойининг радиация хавфсизлиги асосланишида ҳаволалари мавжуд бўлган синовлар бўйича ҳисоботлар атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра объектни қуриш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.3.5. Ядровий ёқилғини сақлаш жойини ишга тушириш дастури.

1.4. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктини барпо этишда (атом станцияси учун) радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.4.1. Радиоактив чиқиндилар сақлаш пункти хавфсизлигини асослаш.

1.4.2. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

1.4.3. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пункти қурилишда сифатни таъминлаш дастури. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, хавфсизлик ва жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари, жойлашадиган жойи тўғрисида тўлиқ маълумотлар), радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктининг хавфсизлиги асосланишида ҳаволалари мавжуд бўлган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктини қуриш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.4.4. Радиоактив чиқиндилар сақлаш пунктини ишга тушириш дастури.

1.5. Радиоактив моддаларни, радиоактив чиқиндиларни сақлаш (кўмиш) пунктларини барпо этишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.5.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини қуришда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

1.5.2. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини қуриш учун ишлаб чиқилган лойиҳа, конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлар ҳамда уни жисман ҳимоя қилиш тўғрисида маълумотнома. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра тақдим этилади.

1.5.3. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

1.5.4. Сақлаш пункти курилишида сифатни таъминлаш дастури.

1.5.5. Иш (хизмат)лар таркибини кўрсатган ҳолда аризада кўрсатилган фаолиятга муҳандислик-техник жиҳатдан қўллаб-қувватловчи, шунингдек, мазкур фаолиятни амалга оширишда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни бажарувчи ва хизматлар тақдим этувчи ташкилотлар тўғрисида маълумот.

1.5.6. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлар, шу жумладан, хавфсизлик ва жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари, жойлашадиган жойи тўғрисида тўлиқ маълумотлар), атом энергиясидан фойдаланиш объектиларини куришда хавфсизлик асосланишида ҳаволалари мавжуд бўлган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар.

1.5.7. Атом энергиясидан фойдаланиш объектиларини ишга тушириш дастури.

1.6. Ядровий материаллар ва радиоактив моддаларни сақлаш пунктлари, радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктларини барпо этишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (ёқилғи цикли объектилари учун).

1.6.1. Хавфсизликни асослаш бўйича дастлабки ҳисобот.

1.6.2. Объектни куришда сифатни таъминлаш дастури.

1.6.3. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, хавфсизлик ва жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари, жойлашадиган жойи тўғрисида тўлиқ маълумотлар), объектнинг заифлигини таҳлил қилиш ва объектни жисман ҳимоя қилиш тизимининг самарадорлигини баҳолаш бўйича ҳисоботлар, илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар ҳамда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботда ҳаволалари мавжуд бўлган синовлар бўйича ҳисоботлар.

1.6.4. Лойиҳанинг норматив ҳужжатларнинг жисман ҳимояни таъминлаш қисмидаги талабларига мувофиқлиги тўғрисида маълумотнома.

1.6.5. Иш (хизмат)лар таркибини кўрсатган ҳолда ишларни бажарувчи ва лицензия талабгорига (лицензиатга) хизматлар тақдим этувчи ташкилотлар рўйхати.

1.6.6. Курилиши якунланмаган, бироқ объект курилиши учун лицензиянинг амал қилиш муддати тугаган объектилар учун қўшимча равишда қуйидагилар тақдим этилади:

1.6.7. Эксплуатация қилувчи ташкилотнинг курилиш конструкциялари, ўрнатилган ускуна ва қувурлар, бажарилган монтаж ишларини текшириш натижалари бўйича хулосалари, шунингдек, ушбу ускуна текширишларини ўтказган ташкилотлар тўғрисида маълумотлар;

1.6.8. Эксплуатация қилувчи ташкилотда сақланадиган хавфсизлик тизимлари ускуналари ва хавфсизлик учун муҳим тизимлар ҳолати тўғрисида эксплуатация қилувчи ташкилотнинг хулосалари, шунингдек, ушбу ускуна текширишларини ўтказган ташкилотлар тўғрисида маълумотлар;

1.6.9. Ерости сувлари сатҳини ўлчаш натижалари сарҳисоблари (ариза берилган пайтгача бўлган вақтни ҳам қўшиб барча кузатув даврида);

1.6.10. Ўрнатилган ҳамда сақланаётган ускуналар, асбоблар ва бошқа маҳсулотларнинг хавфсизлик бўйича амалдаги норматив ҳужжатлар талабларига мувофиқлигини таҳлил қилиш.

1.7. Ядровий қурилмадан (қурилгандан кейин ишга тушириладиган атом станцияси блокидан) фойдаланишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.7.1. Атом станцияси блоки хавфсизлигини асослаш бўйича якуний ҳисобот (дастлабки таҳрир).

1.7.2. Атом станцияси блокини жисмоний ва энергетик ишга тушириш, тажриба-саноат эксплуатацияси бўйича ҳисоботлар. Ҳужжатлар талабгор томонидан атом станцияси блокини эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилганидан кейин тақдим этилиши мумкин.

1.7.3. Жисмоний ва энергетик ишга тушириш, тажриба-саноат эксплуатацияси натижаларини ҳисобга олган ҳолда таҳрир қилинган атом станцияси блоки хавфсизлигини асослаш бўйича якуний ҳисобот (якуний таҳрир). Ҳужжатлар талабгор томонидан атом станцияси блокини эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилганидан кейин тақдим этилиши мумкин.

1.7.4. Эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.7.5. Атом станцияси блоки эксплуатациясининг технологик регламенти.

1.7.6. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.7.7. Ядровий қурилма (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.7.8. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.7.9. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.7.10. Эксплуатация (иш)га тушириш натижалари бўйича аниқлаштирилган атом станцияси блоки биринчи даражали эҳтимолий хавфсизлик таҳлили. Ҳужжатлар талабгор томонидан атом станцияси блокини эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилганидан кейин тақдим этилиши мумкин.

1.7.11. Атом станцияси блокининг иккинчи даражали эҳтимолий хавфсизлик таҳлили.

1.7.12. Атом станцияси блокининг реактор курилмаси паспорти.

1.7.13. Атом станцияси блокида авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

1.7.14. Атом станцияси блокида лойиҳадан ташқари (шу жумладан, оғир) аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

1.7.15. Атом станцияси блоки ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.7.16. Атом станцияси блокинни қуриш учун лицензиянинг амал қилиш шартларининг бажарилиши тўғрисида маълумотнома.

1.7.17. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тизимлар ускуналарининг асосий метали ва пайдвандланган бирикмалари ҳамда қувурларининг эксплуатациядан олдинги ва эксплуатация даврида назорат намунавий дастурлари (регламентлари).

1.7.18. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тизимларга техник хизмат кўрсатиш, уларни таъмирлаш, синовдан ўтказиш ва текшириш бўйича йўриқномалар, дастурлар ва графиклар. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра атом станцияси блоки эксплуатацияси учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.7.19. Атом станцияси блокинни ишга тушуриш дастури.

1.7.20. Ишга туширишдан олдин созлаш ишлари дастури.

1.7.21. Атом станцияси блокинни жисмоний ишга тушириш дастури.

1.7.22. Жисмоний ишга тушириш жараёнида тажрибаларни (синовларни) ўтказиш методикалари.

1.7.23. Атом станцияси блокинни энергетик ишга тушириш дастури.

1.7.24. Атом станцияси блокининг тажриба-саноат эксплуатацияси дастури.

1.7.25. Ядровий ёқилғини сақлаш, ташиш ва реактор фаол зонасига жойлаштириш вақтида ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

1.7.26. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари.

1.7.27. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни бартараф этиш ишлари дастури.

1.7.28. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

1.7.29. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

1.7.30. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёғингарчилик, оғиш).

1.7.31. Радиоактив чиқиндилар билан ишлаш тизимларини эксплуатация қилиш регламентлари. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра объектни эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.8. Тадқиқот ядровий қурилмалардан (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган тадқиқот ядро реактори, критик ва субкритик ядровий стендидан) фойдаланишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.8.1. Тадқиқот ядровий қурилмани эксплуатацияга қабул қилиш далолатномаси нусхаси.

1.8.2. Тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш вақтида хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

1.8.3. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

1.8.4. Тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш вақтида сифатни таъминлаш дастури.

1.8.5. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.8.6. Ядровий қурилма (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.8.7. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.8.8. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.8.9. Тадқиқот ядровий қурилмаси паспорти.

1.8.10. Тажриба (синов) ишлари дастури.

1.8.11. Тажриба (синов) қурилмалари рўйхати ва уларнинг тавсифи.

1.8.12. Ядровий материалларидан фойдаланиш тўғрисида маълумотнома.

1.8.13. Эксплуатация қилувчи ташкилотнинг йўриқномалари, ички ташкилий-маъмурий ва бошқа ҳужжатларини, шунингдек, бошқа ташкилотларнинг тадқиқот ядровий қурилмага тегишли бўлган ва мажбурий ҳисобланадиган ҳужжатларини ўз ичига олган ҳужжатлар рўйхати.

1.8.14. Тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш технологик регламенти (фақат тадқиқот ядро реакторлари учун).

1.8.15. Тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш бўйича қўлланма ёки йўриқнома.

1.8.16. Хавфсизлик учун муҳим бўлган ускуналар ва қувурларнинг асосий металл ҳамда пайванд чоклари ҳолатини эксплуатациядан олдинги ва эксплуатация назорати дастурлари.

1.8.17. Ядровий ва радиациявий хавфли ишлар ҳамда улар хавфсизлигини таъминлаш бўйича ташкилий-техник тадбирлар рўйхати.

1.8.18. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тадқиқот ядровий қурилмаси тизимлари ва элементларини (шу жумладан, идишлар, қувурлар, махсус кранлар ва бошқалар) техник кўриқдан ва синовдан ўтказишни ташкил этиш тўғрисида маълумотнома.

1.8.19. Тадқиқот ядровий қурилмасида норматив ҳужжатлар талабларидан четга чиқишлар мавжудлиги, уларни бартараф қилиш ва четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари тўғрисида маълумотнома.

1.8.20. Тадқиқот ядровий қурилмасида қоидабузарликларни текшириш ва ҳисобга олиш ташкил этилгани тўғрисида маълумотнома.

1.8.21. Тадқиқот ядровий қурилмасининг қурилиш конструкциялари ва иншоотлари ҳолати тўғрисидаги ҳужжат (ариза беришдан олдин охириги текшириш далолатномаси).

1.8.22. Ядровий материаллар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

1.8.23. Тадқиқот ядровий қурилмаси, ядровий материаллар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

1.8.24. Тадқиқот ядровий қурилмасининг кадрлар билан тўлиқлиги, ходимлар таркиби ва малакаси, ходимларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш режалари, тадқиқот ядровий қурилмаси ходимларида атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида иш олиб бориш ҳуқуқини берувчи рухсатномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумотнома.

1.8.25. Хавфсизлик ҳолати учун мажбуриятларни ва жавобгарлик чегараларини белгиловчи ҳужжатлар:

1.8.26. Раҳбар ходимларнинг.

1.8.27. Тадқиқот ядровий қурилмасидаги технологик жараёни амалга оширувчи ходимларнинг.

1.8.28. Тадқиқот ядровий қурилмаларида авария содир бўлиши ва авариялар оқибатларини бартараф этиш вақтида ходимлар ҳаракатлари бўйича йўриқномалар.

1.8.29. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.8.30. Тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилишда ядровий ва радиациявий хавфсизликнинг жорий ҳолатини баҳолаш бўйича йиллик ҳисобот (лицензия олиш учун ариза беришдан олдин охириги ҳисобот).

1.8.31. Ишлар, хизматлар таркиби ва тегишли лицензиялар мавжудлигини кўрсатган ҳолда, тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилишда лицензиат учун ишларни бажарувчи ва хизматлар кўрсатувчи этувчи ташкилотларнинг рўйхати.

1.8.32. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик хизматларининг тузилмаси ва таркиби тўғрисида маълумотнома.

1.8.33. Эксплуатация қилувчи ташкилот майдончасининг белгиланган радиациявий хавфсизлик тоифаси тўғрисида маълумотнома.

1.8.34. Ускуналар ва қувурларнинг рўйхатдан ўтказилгани тўғрисида маълумотнома.

1.8.35. Тадқиқот ядровий қурилмасини умумий комплекс текшириш дастури ва унинг бажарилиши тўғрисида маълумотнома (қўшимча муддат даврида тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш учун лицензия олишга ариза берилаётганда тақдим этилади).

1.8.36. Тадқиқот ядровий қурилмаси тизимлари ва элементларини комплекс текшириш натижалари бўйича ҳисобот (қўшимча муддат даврида тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш учун лицензия олишга ариза берилаётганда тақдим этилади).

1.8.37. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тадқиқот ядровий қурилмасининг ускуналари, бино ва иншоотлари ресурсини бошқариш дастури (тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш учун лицензия олиш тўғрисида ариза берилаётганда тақдим этилади).

1.8.38. Эксплуатация қилувчи ташкилотнинг атом энергиясидан фойдаланишни бошқарувчи ижро этувчи ҳокимият органи билан келишилган тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатация қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарорининг нусхаси.

1.8.39. Қўшимча муддат даврида тадқиқот ядровий қурилмасини эксплуатацияга қабул қилиш далолатномаси нусхаси.

1.8.40. Тадқиқот ядровий қурилмасини ишга тушириш, тадқиқот реакторларини физик ва энергетик ишга тушириш дастурлари.

1.9. Ядровий материалларни сақлаш пунктлари (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган ядровий ёқилғини сақлаш пункти)дан фойдаланишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.9.1. Ядровий материалларни сақлаш пунктлари (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган ядровий ёқилғини сақлаш пункти) хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

1.9.2. Ядровий материалларни сақлаш пунктларини (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган ядровий ёқилғини сақлаш пункти) эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.9.3. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.9.4. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.9.5. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.9.6. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораторияси мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.9.7. Ядровий материалларни сақлаш пунктлари (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган ядровий ёқилғини сақлаш пункти) ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.9.8. Сақлаш пунктида авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

1.9.9. Сақлаш пунктида лойиҳадан ташқари (шу жумладан, оғир) аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

1.9.10. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.9.11. Ядровий ёқилғини сақлаш, ташиш ва фаол зонага жойлаштиришда ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

1.9.12. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1-бандига мувофиқ).

1.9.13. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2-бандига мувофиқ).

1.9.14. Ядровий материалларни сақлаш пунктлари (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган ядровий ёқилғини сақлаш пункти)ни ишга тушириш дастури.

1.9.15. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли биналар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёғингарчилик, оғиш).

1.9.16. Ядровий материалларни сақлаш пунктлари (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган ядровий ёқилғини сақлаш пункти)ни эксплуатация қилиш регламенти.

1.10. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктдан (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган) фойдаланишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.10.1. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктнинг хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

1.10.2. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктни эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.10.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.10.4. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.10.5. Радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.10.6. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.10.7. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пункти ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.10.8. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 3-бандига мувофиқ).

1.10.9. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктнинг асосий технологик тизимларини эксплуатация қилиш бўйича йўриқнома. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктни эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.10.10. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктида авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

1.10.11. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктида лойиҳадан ташқари (шу жумладан, оғир) аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

1.10.12. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.10.13. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркиб иловасининг 4-бандига мувофиқ).

1.10.14. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктини ишга тушириш дастури.

1.10.15. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёғингарчилик, оғиш).

1.10.16. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктини эксплуатация қилиш регламенти.

1.11. Амалдаги ядровий қурилмадан (амалдаги атом станцияси блокидан) фойдаланишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.11.1. Хавфсизликни асослаш бўйича якуний ҳисобот (атом станцияси блоки хавфсизлигини техник асослаш ва ядровий қурилмани хавфсизлигини техник асослаш, Хавфсизликни чуқур баҳолаш бўйича ҳисобот).

1.11.2. Блокнинг қўшимча эксплуатация даври учун атом станцияси блокнинг жорий ҳолатига мувофиқ тузатилган хавфсизликни асослаш бўйича якуний ҳисобот ёки қўшимча эксплуатация даврида атом станцияси блокни эксплуатация қилиш хавфсизлигини асослаш тўғрисида тайёрланган янги ҳужжат тақдим этилади. (Хавфсизлик атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида амал қилаётган нормалар ва қоидаларнинг мезон ва талаблари асосида баҳоланади, хавфсизликни баҳолаш натижалари асосида эксплуатация қилиш муддатини узайтириш тўғрисида қарор тайёрланиши керак).

1.11.3. Атом станцияси блокни эксплуатация қилиш технологик регламенти.

1.11.4. Биринчи даражали “Эҳтимолий хавфсизлик таҳлили”.

1.11.5. Иккинчи даражали “Эҳтимолий хавфсизлик таҳлили”.

1.11.6. Атом станцияси блокнинг реактор қурилмаси паспорти.

1.11.7. Атом станцияси блокида авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

1.11.8. Атом станцияси блокида лойиҳадан ташқари (шу жумладан, оғир) аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

1.11.9. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.11.10. Атом станцияси блокинн эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.11.11. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари.

1.11.12. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни бартараф этиш ишлари дастури.

1.11.13. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораторияси мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.11.14. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.11.15. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.11.16. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.11.17. Атом станцияси блоки ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.11.18. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёнғингарчилик, оғиш).

1.11.19. Ядровий ёқилғини сақлаш, ташиш ва фаол зонага жойлаштиришда ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

1.11.20. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тизимларга техник хизмат кўрсатиш, таъмирлаш, синовдан ўтказиш ва текшириш бўйича йўриқномалар, дастурлар ва графиклар. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра атом станцияси блоки эксплуатацияси учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.11.21. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тизимлар ускуналарининг асосий металл ва пайдвандланган бирикмалари ҳамда қувурларининг эксплуатация назоратининг намунавий дастурлари (регламентлари).

1.11.22. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

1.11.23. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

1.11.24. Радиоактив чиқиндилар билан ишлаш тизимларини эксплуатация қилиш регламентлари. Белгиланган муддатдан ортиқ эксплуатация қилишда атом станцияси блокининг жорий ҳолатига мувофиқ тузатилган хавфсизликни асослаш бўйича якуний ҳисобот ёки қўшимча эксплуатация даври учун атом станцияси блокини эксплуатация қилиш хавфсизлигини асослаш тўғрисида тайёрланган янги ҳужжат тақдим этилади.

1.11.25. Амалдаги атом станцияси блокини қўшимча эксплуатация даври учун лицензия олиш учун ариза берилганда “2.12”-бандда кўрсатилган (2.12.1-2.12.12 кичик бандлар) ҳужжатлар атом станцияси блокининг жорий ҳолатига мувофиқ тузатилган ҳолда тақдим этилади. Қуйидагилар қўшимча равишда тақдим этилади:

1.11.26. Атом станцияси блокини эксплуатация муддатини узайтиришга тайёрлаш дастури ва унинг бажарилиш натижалари тўғрисида ҳисобот.

1.11.27. Атом станцияси блокининг кенг қамровли текширувлари натижалари бўйича ҳисобот.

1.11.28. Эскириш омилларини ҳисобга олган ҳолда атом станцияси элементлари техник ҳолатининг тузатилган назорат регламенти.

1.11.29. Атом станцияси блокининг узайтирилган эксплуатация муддати учун ускуналар металл, қувурлар ва бошқа элементлар ҳолатининг эксплуатация назорати намунавий дастури.

1.11.30. Атом станцияси блокининг ускуналари ва қувурлари ресурсини бошқариш дастури (атом станцияси ускуналари ва қувурлари, шунингдек, 80 фоиздан ортиқ ресурси тугаган ускуналар ва қувурларнинг ишлаш муддатини узайтириш бўйича расмийлаштирилган қарорларнинг натижаларини ҳисобга олган ҳолда).

1.11.31. Хавфсизлик учун муҳим бўлган қайта тикланмайдиган элементлар (асбоб-ускуналар, бинолар, иншоотлар ва атом станцияси блокининг қурилиш конструкциялари)нинг қолдиқ ресурсини асослаш.

1.11.32. Ўз ресурсини тугатган ускуналарни алмаштириш тўғрисида ҳисобот.

1.11.33. Амалга оширилган модернизация натижалари тўғрисида ҳисобот.

1.11.34. Атом станцияси блокининг қайта тикланмайдиган элементлари, қурилиш конструкциялари, бинолар, иншоотлар, назорат ва кучланиш кабеллари ҳамда кабель ўтиш жойларининг қолдиқ ресурсини аниқлаш юзасидан бажарилган текширишлар натижаси тўғрисида ҳисобот.

1.11.35. Атом станцияси блокини атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида амалдаги нормалар ва қоидалари талабларига мувофиқлаштирилгани тўғрисида ҳисобот.

1.11.36. Атом станцияси блокининг қўшимча эксплуатация муддатига тайёрлаш дастурининг бажаралиши натижалари бўйича далолатнома.

1.12. Амалдаги ядровий материалларни сақлаш пунктлари (амалдаги ядровий ёқилғини сақлаш пункти)дан фойдаланишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.12.1. Амалдаги ядровий материалларни сақлаш пунктлари (амалдаги ядровий ёқилғини сақлаш пункти) хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

1.12.2. Белгиланган муддатдан ортиқ қўшимча эксплуатация даври учун сақлаш пункти хавфсизлигини асослаш тўғрисида тайёрланган ҳисобот.

1.12.3. Сақлаш пунктида авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

1.12.4. Сақлаш пунктида лойиҳадан ташқари (шу жумладан, оғир) аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

1.12.5. Ҳавкулудда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.12.6. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари.

1.12.7. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни бартараф этиш ишлари дастури.

1.12.8. Сақлаш пунктнинг асосий технологик тизимларини эксплуатация қилиш бўйича йўриқнома. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра ядровий ёқилғини сақлаш пунктини эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.12.9. Ядровий ёқилғини сақлаш, ташиш ва фаол зонага жойлаштиришда ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

1.12.10. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги.

1.12.11. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.12.12. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.12.13. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.12.14. Сақлаш пунктини эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.12.15. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёгингарчилик, оғиш).

1.12.16. Сақлаш пункти ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.12.17. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1-бандига мувофиқ).

1.12.18. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2-бандига мувофиқ).

1.12.19. Сақлаш пунктини эксплуатация қилиш регламенти.

1.12.20. Сақлаш пунктини эксплуатация муддатини узайтириш дастури ва унинг бажарилиши тўғрисида маълумотнома.

1.12.21. Сақлаш пунктнинг тизимлари ва элементларини комплекс текшириш натижалари тўғрисида ҳисобот.

1.13. Амалдаги радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктдан фойдаланишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.13.1. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктнинг хавфсизлигини асослаш.

1.13.2. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктида авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

1.13.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.13.4. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.13.5. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.13.6. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.13.7. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктида лойиҳадан ташқари (шу жумладан, оғир) аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

1.13.8. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.13.9. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари.

1.13.10. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни баратараф этиш ишлари дастури.

1.13.11. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктининг асосий технологик тизимларини эксплуатация қилиш бўйича йўриқнома. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра ядровий ёқилғини сақлаш жойини эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.13.12. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктини эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.13.13. Ядровий ва радиациявий хавфсизлиги учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёғингарчилик, оғиш).

1.13.14. Сақлаш пункти ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.13.15. Сақлаш пунктини жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 4-бандига мувофиқ).

1.13.16. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 3-бандига мувофиқ).

1.13.17. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктини эксплуатация қилиш регламенти.

1.14. Ядровий материалларни сақлаш пунктлари, радиоактив чиқиндиларни сақлаш жойларидан фойдаланишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (ёқилғи цикли объектлари учун).

1.14.1. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

1.14.2. Сақлаш жойини эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.14.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.14.4. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.14.5. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.14.6. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.14.7. Сақлаш жойи ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини қўллаб-қувватлаш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботда тегишли боб мавжуд бўлса, материаллар атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра лицензия олиш тўғрисида ариза берилгандан кейин тақдим этилади.

1.14.8. Сақлаш жойи (қурилгандан кейин ишга тушириладиган сақлаш жойлари) учун лицензиянинг амал қилиш шартларининг бажарилиши тўғрисида маълумотнома.

1.14.9. Сақлаш жойида аварияларни бартараф қилиш бўйича йўриқнома.

1.14.10. Сақлаш жойида лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

1.14.11. Ҳавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.14.12. Ядровий материалларни сақлаш ва ташишда ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

1.14.13. Ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив чиқиндиларга тегишли қисмда ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

1.14.14. Ядровий материалларни сақлаш пункти ва (ёки) радиоактив чиқиндиларни сақлаш жойига тегишли қисмда жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

1.14.15. Сақлаш жойини ишга тушириш дастури (қурилгандан кейин ишга тушириладиган сақлаш жойлари учун).

1.14.16. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари (амалдаги сақлаш жойлари учун).

1.14.17. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни бартараф этиш ишлари дастури (амалдаги сақлаш жойлари учун).

1.14.18. Ядровий материалларни сақлаш жойларининг асосий технологик тизимларини эксплуатация қилиш бўйича йўриқнома.

1.15. Ядровий қурилмадан (фойдаланишдан чиқариш учун фаолияти тўхтатилган атом станцияси блокидан) фойдаланишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.15.1. Фойдаланишдан чиқариш учун тўхтатилган атом станцияси блокини эксплуатация қилиш хавфсизлигини асослаш.

1.15.2. Атом станцияси блокини эксплуатация қилиш технологик регламенти.

1.15.3. Атом станцияси блокида авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

1.15.4. Эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

1.15.5. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.15.6. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.15.7. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.15.8. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.15.9. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.15.10. Атом станцияси блоки ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.15.11. Эксплуатация қилувчи ташкилотнинг атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқариш учун уни тўхтатиш тўғрисидаги буйруғи.

1.15.12. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёнғингарчилик, оғиш).

1.15.13. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

1.15.14. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

1.15.15. Ядровий ёқилғини сақлаш, ташиш ва фаол зонадан сақлаш пунктига жойлаштиришда ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

1.15.16. Лицензия олиш учун ариза топширишдан олдинги вақтда тўхтатилган блокнинг жорий ҳолатини комплекс текшириш натижалари бўйича ҳисобот.

1.15.17. Тўхтатилган блокнинг жорий ҳолатини комплекс текшириш натижасида аниқланган камчиликларни бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар режаси.

1.15.18. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқариш лойиҳаси ҳамда атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқаришда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботни ишлаб чиқиш режа-графи.

1.15.19. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқариш дастури.

1.15.20. Радиоактив чиқиндилар билан ишлаш тизимларининг эксплуатация регламентлари. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра ядровий қурилмани (фойдаланишдан чиқариш учун тўхтатилган атом станцияси блокини) эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

1.16. Ядровий қурилма (атом станцияси блоки)ни эксплуатациядан (фойдаланишдан) чиқаришда ядровий ва радиациявий хавфсизлигини таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.16.1. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқаришда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

1.16.2. Атом станцияси блокини муҳандислик ва радиациявий комплекс текшириш натижалари бўйича ҳисобот.

1.16.3. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқариш дастури.

1.16.4. Атом станцияси блоки ускуналари ва тизимларини демонтаж қилиш ишлари дастури ва графи.

1.16.5. Фойдаланишдан чиқаришда сифатни таъминлаш дастури.

1.16.6. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.16.7. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.16.8. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.16.9. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.16.10. Эксплуатациядан чиқарилаётган атом станцияси блокида, мазкур босқичда рўй бериши мумкин бўлган аварияларни ҳисобга олган ҳолда ходимларнинг (ишчиларнинг) Авария ҳолатидаги ҳаракатлари ва авария оқибатларини тугатиш режаси (йўриқномаси).

1.16.11. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

1.16.12. Атом станцияси блоки тизимлари ва элементларини эксплуатация қилиш бўйича йўриқнома.

1.16.13. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқаришда ҳосил бўладиган радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

1.16.14. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқаришда жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

1.16.15. Атом станцияси блокида ядровий материаллар олиб чиқилган вақтни кўрсатган ҳолда, уларнинг йўқлигини тасдиқловчи ҳужжат.

1.16.16. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқариш лойиҳаси.

1.16.17. Ядровий ва радиациявий хавфсизлиги учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёнгингарчилик, оғиш).

1.16.18. Радиоактив чиқиндилар билан ишлаш тизимларини эксплуатация қилиш регламентлари.

1.16.19. Атом станцияси блоки ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

1.16.20. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқариш ишларини амалга оширишда атом станцияси блокининг эксплуатация қилинаётган бинолари, иншоотлари, тизимлари ва элементларидан фойдаланиш, уларни таъмирлаш ва техник хизмат кўрсташ регламенти.

1.16.21. Атом станцияси блокини фойдаланишдан чиқариш ишларини амалга ошириш йўриқнома (регламент)лари.

1.17. Тадқиқот ядровий қурилмасини (тадқиқот ядро реактори, критик ва субкритик ядровий стендни) эксплуатациядан (фойдаланишдан) чиқаришда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.17.1. Ядровий қурилмани ва (ёки) сақлаш пунктини фойдаланишдан чиқариш тўғрисидаги қарор нусхаси.

1.17.2. Тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқариш дастури.

1.17.3. Тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқариш хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

1.17.4. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

1.17.5. Тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқариш сифатни таъминлаш дастури.

1.17.6. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.17.7. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.17.8. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.17.9. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.17.10. Комплекс муҳандислик ва радиациявий текшириш натижалари бўйича ҳисобот.

1.17.11. Тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқариш лойиҳаси материаллари. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган билан келишилган ҳажмда.

1.17.12. Эксплуатация қилувчи ташкилотнинг йўриқномалари, ички ташкилий-маъмурий ҳужжатлари ва тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқаришда фойдаланиш учун мажбурий бўлган бошқа (шу жумладан, тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқариш учун махсус ишлаб чиқилган) ҳужжатларини ўз ичига олган лойиҳалаш, конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлари рўйхати.

1.17.13. Авария ҳолатида ходимларни ҳимоя қилиш бўйича режа (йўриқнома).

1.17.14. Фойдаланишдан чиқариш лозим бўлган, тадқиқот ядровий қурилма ускуналар ва хоналарни хатловдан ўтказиш далолатномаси.

1.17.15. Тадқиқот ядровий қурилмасининг кадрлар билан тўлиқлиги, ходимлар таркиби, малакаси ва ходимларнинг атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида иш олиб бориш ҳуқуқини берувчи рухсатномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумотнома.

1.17.16. Тадқиқот ядровий қурилмасида ядровий материаллар олиб чиқилган вақтни кўрсатган ҳолда, уларнинг йўқлигини тўғрисида маълумотнома.

1.17.17. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

1.17.18. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

1.17.19. Ишлар, хизмат турлари ва тегишли лицензиялар мавжудлигини кўрсатилган ҳолда тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқаришда эксплуатация қилувчи ташкилот ишларини бажарувчи ва хизматлар тақдим этувчи ташкилотларнинг рўйхати.

1.17.20. Хавфсизлик учун муҳим бўлган ва тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқариш жараёнида иш ҳолатида сақланадиган ва лойиҳада белгиланган хизмат муддатларини ўтаган (ошган) муҳандислик тизимларининг белгиланган эксплуатация муддатини узайтириш тўғрисида маълумотлар.

1.17.21. Тадқиқот ядровий қурилмасини фойдаланишдан чиқариш вақтида хавфсизликнинг жорий ҳолатини баҳолаш бўйича йиллик ҳисобот. Лицензия олиш учун ариза беришдан олдин охириги ҳисобот.

1.18. Радиоактив моддаларни сақлаш пункти, радиоактив чиқиндиларни сақлаш (кўмиш) пунктларини эксплуатациядан (фойдаланишдан) чиқаришда радиациявий хавфсизлигини таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

1.18.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

1.18.2. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқариш бўйича ишлар дастури.

1.18.3. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқариш учун ишлаб чиқилган лойиҳа, конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлар. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган талабига биноан тақдим этилади

1.18.4. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда радиация хавфсизлиги бўйича йўриқнома.

1.18.5. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда авария ва ёнғиннинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқнома.

1.18.6. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда ходимлар ва аҳолини радиациявий авария ва унинг оқибатларидан ҳимоя қилиш бўйича чора-тадбирлар режаси.

1.18.7. Лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда ташкилотнинг амалдаги сифат менежменти тизими тавсифи.

1.18.8. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.18.9. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.18.10. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.18.11. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

1.18.12. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда сифатни таъминлаш дастури.

1.18.13. Ишлар (хизматлар) таркибини кўрсатган ҳолда аризада кўрсатилган фаолиятга муҳандислик-техник кўмак кўрсатувчи, шунингдек, мазкур фаолиятни амалга оширишда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни бажарувчи ва хизматлар тақдим этувчи ташкилотлар тўғрисида маълумот.

1.18.14. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 3-бандига мувофиқ).

1.18.15. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 4-бандига мувофиқ).

1.18.16. Радиациявий манба, радиоактив моддаларни ва радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктлари учун қўлланадиган ускуналар, маҳсулотлар ва технологиялар мувофиқлигининг баҳосини тасдиқловчи ҳужжатлар нусхалари.

2. Радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш бўйича фаолиятни лицензиялаш

2.1. Радиоактив моддаларни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, ташиш ва сақлашда улар билан муамолада бўлишнинг радиациявий хавфсизлигини таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (атом станцияси блоки учун).

2.1.1. Радиоактив моддаларни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, ташиш ва сақлаш вақтида улар билан ишлашда хавфсизликни асослаш.

2.1.2. Радиоактив моддаларни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, ташиш ва сақлашда сифатни таъминлаш дастури.

2.1.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.1.4. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.1.5. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.1.6. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.1.7. Радиоактив моддалар билан ишлаш жараёнларида иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

2.1.8. Радиоактив моддаларни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, ташиш ва сақлаш вақтидаги авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

2.1.9. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

2.1.10. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 3-бандига мувофиқ).

2.1.11. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 4-бандига мувофиқ).

2.2. Ядровий материалларни ташиш ва сақлашда улар билан муамолада бўлишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (атом станцияси блоки учун).

2.2.1. Ядровий материалларни ташиш ва сақлаш вақтида улар билан ишлашда хавфсизликни асослаш.

2.2.2. Ядровий материалларни ташиш ва сақлаш вақтида сифатни таъминлаш дастури.

2.2.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.2.4. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.2.5. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.2.6. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.2.7. Транспорт қадоклаш тўпламлари, транспорт воситалари ва ядровий материалларни сақлаш жойларини эксплуатацияга қабул қилиш далолатномалари.

2.2.8. Ядровий материаллар билан ишлаш жараёнларида иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

2.2.9. Ядровий материалларни сақлаш, ташиш ва сақлаш пунктларига жойлаштириш вақтида ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

2.2.10. Ядровий материалларни ташиш ва сақлаш вақтидаги авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

2.2.11. Ядровий материалларни ташиш ва сақлашда лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

2.2.12. Ядровий материалларни ташиш ва сақлаш ҳолатида ходимларни ҳимоя қилиш бўйича чора-тадбирлар режаси.

Транспорт қадоклаш тўпламлари, транспорт воситалари ва ядровий материалларни ташиш ва сақлаш учун мўлжалланган жойлардан фойдаланиш бўйича йўриқномалар. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра ядровий материалларни ташиш ва сақлашда улар билан ишлаш учун лицензия ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

2.2.13. Ядровий материалларни сақлаш жойида ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1-бандига мувофиқ).

2.2.14. Ядровий материалларни ташиш ва сақлашда улар билан ишлаш вақтида жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2-бандига мувофиқ).

2.2.15. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар бор бўлганда, уларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 3-бандига мувофиқ).

2.3. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш, қайта ишлаш ва ташишда улар билан муамолада бўлишнинг радиациявий хавфсизлигини таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (атом станцияси блоки учун).

2.3.1. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш, қайта ишлаш ва ташишда улар билан ишлаш вақтида хавфсизлигини асослаш.

2.3.2. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш, қайта ишлаш ва ташишда улар билан ишлаш вақтида сифатни таъминлаш дастурлари.

2.3.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.3.4. Сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.3.5. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.3.6. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.3.7. Радиоактив чиқиндилар билан ишлаш жараёнларида иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

2.3.8. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш, қайта ишлаш ва ташиш билан боғлиқ ишларни амалга оширишда авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

2.3.9. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

2.3.10. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш, қайта ишлаш ва ташишда улар билан ишлаш вақтида ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 3- бандига мувофиқ).

2.3.11. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2-бандига мувофиқ).

2.3.12. Радиоактив чиқиндиларни сақлаш, қайта ишлаш ва ташишда улар билан ишлаш регламентлари.

2.4. Ядровий қурилма (атом станцияси блоки)да илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ядровий материаллар ва радиоактив моддалардан фойдаланишга лицензия олиш учун ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

2.4.1. Таклиф этилаётган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари ўтказиладиган жой (атом станцияси блоки, ядровий материалларни сақлаш жойи (ядровий ёқилғини сақлаш жойи), радиоактив чиқиндиларни сақлаш жойи) ва ушбу ишларнинг ўтказилиш мақсадларини, сабабларини кўрсатган ҳолда таърифловчи материаллар.

2.4.2. Амалдаги норматив ҳужжатлар талабларига мувофиқ равишда бажарилган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларининг ядровий ва радиациявий хавфсизлигини асослаш.

2.4.3. Атом станциясида илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ядровий материаллар ва радиоактив моддалардан фойдаланиш муносабати билан лойиҳа, конструкторлик, технологик ва эксплуатация ҳужжатларини ўзгартириш бўйича ҳужжатлар тўплами.

2.4.4. Ядровий материаллар ва радиоактив моддаларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 1 ва 3-бандига мувофиқ).

2.4.5. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 2 ва 4-бандига мувофиқ).

2.5. Радиоактив моддалар ва ядровий материаллар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, радиоактив моддалар ва ядровий материалларни ишлаб чиқариш, улардан фойдаланиш, уларни қайта ишлаш ҳамда сақлашда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (ёқилғи цикли объектлари учун).

2.5.1. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомалада хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

2.5.2. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомалада сифатни таъминлаш дастури.

2.5.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.5.4. Радиоактив моддалар ва ядровий материаллар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, радиоактив моддалар ва ядровий материаллар ишлаб чиқариш, улардан фойдаланиш, уларни қайта ишлаш ва сақлаш бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.5.5. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.5.6. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

2.5.7. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан ишлаш жараёнида иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини қўллаб-қувватлаш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

2.5.8. Ядровий материаллар билан муомала қилишда ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

2.5.9. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомала қилишда аварияларни бартараф қилиш бўйича йўриқнома.

2.5.10. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомала қилишда лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботда тегишли боб мавжуд бўлса, материаллар Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра лицензия олиш тўғрисида ариза берилгандан кейин тақдим этилади.

2.5.11. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

2.5.12. Ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив моддалар билан муомала қилиш қисмида ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 1 ва (ёки) 3-бандларига мувофиқ).

2.5.13. Ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив моддалар билан муомала қилиш қисмида жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 2 ва (ёки) 4-бандларига мувофиқ).

2-боб. Бошқа юридик шахслар томонидан тақдим этиладиган ҳужжатлар тўплами

3. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктларини лойиҳалаштириш ҳамда қуриш бўйича фаолиятни лицензиялаш

3.1.Ядровий қурилмалар (шу жумладан, АЭС блоклари) ва (ёки) ядровий материаллар ва радиоактив моддаларни сақлаш пунктлари (ядровий ёқилғини сақлаш пунктлари), радиоактив чикиндиларни сақлаш пунктларини лойиҳалаштиришда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

3.1.1. Ташкилот томонидан унинг объектлар ва ишлаб чиқаришлар бўйича ёки бошқа техника соҳаларида лойиҳалаштириш ишларини бажаришда тажрибани тавсифловчи аввал бажарилган ишлар тўғрисида маълумот. Ташкилот амалга оширмоқчи бўлган лойиҳалаштириш ишлари рўйхати.

3.1.2. Ишлаб чиқиладиган лойиҳалаштириш ҳужжатлари талабларига мувофиқ бўлиши керак бўлган хавфсизлик бўйича норматив ҳужжатлар рўйхатлари.

3.1.3. Ташкилотнинг лойиҳалаштириш ишларини бажаришда талаблари инобатга олинishi керак бўлган норматив ҳужжатлар билан тўлиқлиги тўғрисида маълумотнома.

3.1.4. Норма назорати хизматини ташкил этилгани тўғрисида маълумотнома.

3.1.5. Объектлардаги қурилиш (шу жумладан, ускуналар ишлаб чиқариш, ўрнатиш), ишга тушириш, эксплуатация қилиш (шу жумладан, таъмирлаш) ва фойдаланишдан чиқаришда (мавжуд бўлса) лойиҳалаштириш-конструкторлик ишларига муаллифлик ёрдамини кўрсатадиган бўлинмалар ташкил этилгани ҳақида маълумот.

3.1.6. Лойиҳалаштириш ишларининг режалаштирилган ҳажмини тўғри бажариш ва зарур ҳисоб-китоб ҳамда тажрибавий экспериментал асослашга имкон берадиган ташкилотнинг техник ва дастурий таъминоти ҳақида маълумот.

3.1.7. Ишлаб чиқиш ва сифатни назорат қилишнинг барча босқичларида лойиҳалаштириш ҳужжатларини ишлаб чиқиш, тасдиқлаш, амалга киритиш, ўзгартиришлар киритишни ташкил этиш, шу жумладан, ҳисобга олиш ва ҳисобот ҳужжатлари тизими тўғрисида маълумот.

3.1.8. Эксплуатация қилувчи ташкилот, объект эгаси ёки буюртмачи томонидан ташкилотнинг лойиҳалаштириш фаолиятини ташкил этиш ва назорат қилиш тўғрисида маълумотнома.

3.1.9. Лицензия талабгорининг лойиҳалаштириш ҳужжатларидан фойдаланадиган ташкилотлар билан маълумот алмашиш тизими, шу жумладан, ускуналар ишлаб чиқариш, объектларни қуриш, монтаж қилиш, ишга тушириш ва эксплуатация қилиш (шунингдек, таъмирлаш)да камчиликларни аниқлаш, ҳисобга олиш, таҳлил қилиш, шунингдек, уларни бартараф этиш чораларини кўриш усуллари тўғрисида маълумотнома.

3.1.10. Ташкилотда ядровий технология ва жисман ҳимоя қилиш билан боғлиқ лойиҳа ҳужжатларининг рухсатсиз тарқатилишини чеклаш шароитлари мавжудлигини тасдиқловчи маълумотлар.

3.1.11. Ядровий қурилмалар, радиациявий манбалари ва ядровий материалларни сақлаш пунктлари (ядровий ёқилғини сақлаш пунктлари) ва радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктларини лойиҳалаштириш сифатни таъминлаш дастурлари.

3.1.12. Ташкилот атом энергиясидан фойдаланишни бошқариш органи томонидан ядровий қурилма ёки сақлаш пункти лойиҳасини ишлаб чиқиш учун масъул сифатида тавсия этилганлигини тасдиқловчи ҳужжатнинг нусхаси. Ҳужжатлар янги ишлаб чиқиладиган ядровий қурилмалар ёки сақлаш пунктлари учун тақдим этилади.

3.1.13. Атом энергиясидан фойдаланишни бошқариш органининг ядровий қурилма ёки сақлаш пункти лойиҳасини ишлаб чиқиш учун масъул бўлган ташкилот раҳбарини тайинлаш тўғрисидаги қарорининг нусхаси.

3.2. Ядровий қурилма (атом станцияси блоки)ни қуришда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

3.2.1. Атом станцияси блоки хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

3.2.2. Атом станцияси блоки сифатини таъминлашнинг умумий дастури.

3.2.3. Атом станцияси блоки қурилишида сифатни таъминлаш дастури. Атом станцияси блоки қурилишида сифатни таъминлаш дастури, шунингдек, атом станцияси блокининг монтаж қилиш, созлаш ва ишга тушириш сифатини таъминлаш талабларини ўз ичига олади.

3.2.4. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, реактор қурилмаси лойиҳалари, хавфсизлик учун муҳим тизимлар, шунингдек, жисман ҳимоя қилиш тизими), объектнинг заифлигини таҳлил қилиш ва объектни жисман ҳимоя қилиш тизимининг самарадорлигини баҳолаш бўйича ҳисоботлар, тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар ва тест (синов) ҳисоботлари (ушбу ҳисоботлар атом станцияси блоки хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисоботда ҳавола қилинган бўлиши керак). Атом станцияси блокининг қуриш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган талабига биноан тақдим этилади.

3.2.5. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

3.2.6. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.2.7. Радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.2.8. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.2.9. Атом станцияси блокининг биринчи ва иккинчи даражали эҳтимолий хавфсизлик таҳлили.

3.2.10. Атом станцияси блокини ишга тушириш ва ишга туширишдан олдин созлаш ишларини бажариш дастурлари. Ҳужжатлар лицензия талабгори томонидан ишга туширишдан олти ой олдин тақдим этилади.

3.3. Тадқиқот ядровий қурилмаларини (тадқиқот ядро реактори, критик ва субкритик ядровий стендини) қуришда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

3.3.1. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг тадқиқот ядровий қурилмасини қуриш ва жойлаштириш жойи тўғрисидаги қарорлари нусхалари (“Атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш тўғрисида”ги Қонун 25-моддасига мувофиқ).

3.3.2. Тадқиқот ядровий қурилмасини жойлаштиришни асослаш юзасидан техник-иқтисодий асословчи ҳужжатлар.

3.3.3. Тадқиқот ядровий қурилмаси хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

3.3.4. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, хавфсизлик ва жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари), илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар ҳамда хавфсизликни асослаш бўйича оралик ҳисоботда ҳаволалари мавжуд бўлган синовлар бўйича ҳисоботлар.

3.3.5. Тадқиқот ядровий қурилмаси норматив ҳужжатларининг ядровий материаллар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни жисман ҳимоя қилишни таъминлаш қисмидаги тадқиқот ядровий қурилмаси лойиҳасининг талабларига мувофиқлиги тўғрисида маълумотнома. Тақдим этиладиган маълумотлар ҳажми атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган билан келишилади.

3.3.6. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

3.3.7. Тадқиқот ядровий қурилмасини қуришда сифатни таъминлаш дастури.

3.3.8. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

3.3.9. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.3.10. Радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнгин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.3.11. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.3.12. Тадқиқот ядровий қурилмани қуриш учун ишлаб чиқилган лойиҳалаштириш ва конструкторлик ҳужжатлари рўйхати.

3.3.13. Тадқиқот ядровий қурилмани қуришда қурилиш-монтаж ва ишга тушириш-созлаш ишларини ташкил этиш тўғрисида маълумотнома.

3.3.14. Тадқиқот ядровий қурилмасини қуришда унинг ускуналари ва қувурлари металлининг назоратини ташкил этиш тўғрисида маълумотнома (фақат тадқиқот ядро реакторлари учун).

3.3.15. Қурилиш конструкциялари, ўрнатилган ускуна ва қувурлар металлининг назорати, шунингдек, сақланаётган ускуналарнинг ҳолатини текшириш натижалари тўғрисида маълумотнома (фақат тадқиқот ядро реакторлари учун қурилиш давом этаётган босқичида)

3.3.16. Ишлар (хизматлар) таркиби ва тадқиқот ядровий қурилмаси қурилишида ишлар (хизматлар) таркибий қисмини кўрсатган ҳолда, тегишли лицензияларга эга бўлган ишларни бажарувчи ва хизмат кўрсатувчи ташкилотларнинг рўйхати.

3.4. Радиоактив моддаларни сақлаш пункти, радиоактив чиқиндиларни сақлаш (кўмиш) пунктларини қуришда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

3.4.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини қуришда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

3.4.2. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини қуриш учун ишлаб чиқилган лойиҳа, конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлар ҳамда уни жисман ҳимоя қилиш тўғрисида маълумотнома. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра тақдим этилади.

3.4.3. Лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда ташкилотда амалдаги сифат менежменти тизими таъриффи.

3.4.4. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини куришда сифатни таъминлаш дастури.

3.4.5. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

3.4.6. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.4.7. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.4.8. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

3.4.9. Иш (хизмат)лар таркибини кўрсатган ҳолда аризада кўрсатилган фаолиятга муҳандислик-техник жиҳатдан қўллаб-қувватловчи, шунингдек, мазкур фаолиятни амалга оширишда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни бажарувчи ва хизматлар тақдим этувчи ташкилотлар тўғрисида маълумот.

4. Радиациявий манбаларни лойиҳалаштириш, барпо этиш, улардан фойдаланиш ва фойдаланишдан чиқариш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

4.1. Радиациявий манбаларни лойиҳалаштиришда радиациявий хавфсизлик таъминланишини асословчи ҳужжатлар тўплами.

4.1.1. Ташкилот томонидан лойиҳалаштириш ишларини бажаришда тажрибасини тавсифловчи аввал бажарилган ишлар тўғрисида маълумот. Ташкилот амалга оширмақчи бўлган лойиҳалаштириш ишлари рўйхати.

4.1.2. Норма назорати хизматини ташкил этилгани тўғрисида маълумотнома.

4.1.3. Лойиҳалаштириш ишларининг режалаштирилган ҳажмини тўғри бажариш ва зарур ҳисоб-китоб ва тажрибавий экспериментал асослаш имконини берадиган ташкилотнинг техник ва дастурий таъминоти ҳақида маълумот.

4.1.4. Радиациявий манбаларини лойиҳалаштиришда сифатни таъминлаш дастурлари.

4.1.5. Ишлаб чиқиш ва сифатни назорат қилишнинг барча босқичларида лойиҳалаштириш ҳужжатларини ишлаб чиқиш, тасдиқлаш, амалга киритиш, ўзгартиришлар киритишни ташкил этиш, шу жумладан, ҳисобга олиш ва ҳисобот ҳужжатлари тизими тўғрисида маълумот.

4.1.6. Эксплуатация қилувчи ташкилот, объект эгаси ёки буюртмачи томонидан ташкилотнинг лойиҳалаштириш фаолиятини ташкил этиш ва назорат қилиш тўғрисида маълумотнома.

4.1.7. Лицензия талабгорининг лойиҳалаштириш ҳужжатларидан фойдаланадиган ташкилотлар билан маълумот алмашиш тизими, шу жумладан, ускуналар ишлаб чиқариш, объектларни қуриш, монтаж қилиш, ишга тушириш ва эксплуатация қилиш (шунингдек, таъмирлаш)да камчиликларни аниқлаш, ҳисобга олиш, таҳлил қилиш, шунингдек, уларни бартараф этиш чораларини кўриш усуллари тўғрисида маълумотнома.

4.2. Радиациявий манбаларни барпо этишда радиациявий хавфсизлик таъминланишини асословчи ҳужжатлар тўплами.

4.2.1. Радиациявий манба барпо этишда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

4.2.2. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

4.2.3. Радиациявий манба объектини барпо этиш учун ишлаб чиқилган лойиҳа, конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлар ҳамда уни жисман ҳимоя қилиш тўғрисида маълумотнома.

4.2.4. Радиациявий манба барпо этишда сифатни таъминлаш дастури. Лойиҳалаштириш ҳужжатлари (шу жумладан, хавфсизлик, шунингдек, жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари), радиациявий манба хавфсизлиги асосланишида ҳаволалари мавжуд бўлган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар. Дастур радиациявий манбани монтаж қилиш, созлаш ва ишга тушириш сифатини таъминлаш талабларини ўз ичига олади.

4.2.5. Радиациявий манба объектини ишга тушириш дастури.

4.3. Радиациявий манбадан (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган) фойдаланишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

4.3.1. Радиациявий манба хавфсизлигини асослаш.

4.3.2. Радиациявий манбанинг техник лойиҳаси материаллари. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра радиация манбаини эксплуатация қилиш учун лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

4.3.3. Радиациявий манбани эксплуатация қилиш бўйича йўриқнома.

4.3.4. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.3.5. Радиациявий манбалар (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги.

4.3.6. Радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.3.7. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.3.8. Радиациявий манбада содир бўладиган авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

4.3.9. Радиациявий манбадаги лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

4.3.10. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

4.3.11. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 3-бандига мувофиқ).

4.3.12. Радиациявий манбани эксплуатация қилишда иштирок этадиган ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

4.3.13. Радиациявий манбани қуриш учун лицензиянинг амал қилиш шартларининг бажарилиши тўғрисида маълумотнома.

4.3.14. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга илованинг 4-бандига мувофиқ).

4.3.15. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёнғингарчилик, оғиш).

4.3.16. Радиациявий манбани (қурилишдан сўнг ишга тушириладиган) эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

4.4. Амалдаги радиациявий манбадан фойдаланишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

4.4.1. Радиациявий манба хавфсизлигини асослаш.

4.4.2. Радиациявий манбанинг техник лойиҳаси. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра радиация манбаини эксплуатация қилиш учун лицензия ариза берилгандан сўнг тақдим этилади.

4.4.3. Радиациявий манбани эксплуатация қилиш регламенти.

4.4.4. Радиациявий манбадаги авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

4.4.5. Радиациявий манбалар (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.4.6. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.4.7. Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.4.8. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.4.9. Радиациявий манбадаги лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

4.4.10. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

4.4.11. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари.

4.4.12. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни бартараф этиш ишлари дастури.

4.4.13. Радиациявий манбани эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

4.4.14. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 3-бандига мувофиқ).

4.4.15. Радиациявий манбани эксплуатация қилишда иштирок этадиган ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

4.4.16. Радиациявий манбани жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 4-бандига мувофиқ).

4.4.17. Ядровий ва радиациявий хавфсизлиги учун жавобгарлик шартлари бўйича I ва II тоифаларга тегишли бинолар ва иншоотларни кузатиш натижалари, бутун кузатув даври давомида (масалан, ёнғингарчилик, оғиш).

4.5. Радиациявий манбаларни фойдаланишдан чиқаришда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

4.5.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

4.5.2. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқариш бўйича ишлар дастури.

4.5.3. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқариш учун ишлаб чиқилган лойиҳа, конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлар. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган талабига биноан тақдим этилади

4.5.4. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда радиация хавфсизлиги бўйича йўриқнома.

4.5.5. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда авария ва ёнғиннинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқнома.

4.5.6. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда ходимлар ва аҳолини радиациявий авария ва унинг оқибатларидан ҳимоя қилиш бўйича чора-тадбирлар режаси.

4.5.7. Лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда ташкилотнинг амалдаги сифат менежменти тизими тавсифи.

4.5.8. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.5.9. Ядровий қурилма ва (ёки) сақлаш пунктлари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.5.10. Ядровий, радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.5.11. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

4.5.12. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини фойдаланишдан чиқаришда сифатни таъминлаш дастури.

4.5.13. Иш (хизмат)лар таркибини кўрсатган ҳолда аризада кўрсатилган фаолиятга муҳандислик-техник кўмак кўрсатувчи, шунингдек, мазкур фаолиятни амалга оширишда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни бажарувчи ва хизматлар тақдим этувчи ташкилотлар тўғрисида маълумот.

4.5.14. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 3-бандига мувофиқ).

4.5.15. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркиб 1-иловасининг 4-бандига мувофиқ).

4.5.16. Радиациявий манба, радиоактив моддаларни ва радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктлари учун қўлланиладиган ускуналар, маҳсулотлар ва технологиялар мувофиқлигининг баҳосини тасдиқловчи ҳужжатлар нусхалари.

5. Ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пунктлари, радиациявий манбалар учун ускуналарни конструкциялаш ҳамда тайёрлаш бўйича фаолиятни лицензиялаш

5.1.Ядровий қурилмалар ва (ёки) ядровий материаллар, радиоактив моддаларни, ядровий чиқиндиларни сақлаш пунктлари, радиациявий манбалар учун ускуналарни конструкциялашда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

5.1.1. Лицензия талабгори бўлган ташкилот конструкциясини ишлаб чиқмоқчи бўлган хавфсизлик учун муҳим бўлган ускуналар рўйхати, унда ускунанинг номи, мақсади, хавфсизлик тоифаси (синфи) кўрсатилиши керак. Ускуналарни конструкциялашда бажарилиши лозим бўлган ускуналар сифати ва ишончлигига қўйиладиган талабларни белгиловчи норматив ҳужжатлар рўйхати (атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги қонунлар, нормалар ва қоидалар, қурилиш қоидалари ва нормалари, лицензия талабгори бўлган ташкилотнинг норматив ҳужжатлари ва атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги бошқа норматив ҳужжатлар).

5.1.2. Лицензия талабгори бўлган ташкилот ускуналарни конструкциялаш бўйича фаолиятни амалга оширувчи таркибий бўлинмалари тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган ҳужжатлар, шу жумладан, таркибий бўлинмалар тўғрисидаги низомлар ва мутахассисларнинг лавозим йўриқномалари мавжудлиги тўғрисидаги маълумотлар.

5.1.3. Лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда ташкилотнинг амалдаги сифат менежменти тизими тавсифи.

5.1.4. Ускуналарни конструкциялашда сифатни таъминлаш дастурлари рўйхати. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра тақдим этилади.

5.1.5. Лицензия талабгори бўлган ташкилот томонидан унинг худди шундай ускунани конструкциялашда тажрибасини тавсифловчи аввалги бажарилган ишлари тўғрисида маълумот.

5.1.6. Ускуналарни конструкциялаш билан шуғулланадиган раҳбарлар ва мутахассисларнинг ускуналарга қўйиладиган талабларни белгиловчи нормалар ҳамда қоидалар бўйича билимларини синовдан ўтказиш тартиби, билимларни синовдан ўтказиш муддатларига риоя қилиниши, билимлар синовдан ўтказилганини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжудлиги тўғрисида маълумот.

5.1.7. Конструкторлик ҳужжатларини ишлаб чиқишни ташкил этиш, уни тасдиқлаш, амалга киритиш, ўзгартириш киритиш, шу жумладан, конструкторлик ҳужжатларининг нормалар ва қоидалар талабларига мувофиқлигини таҳлил қилиш тартиби тўғрисидаги маълумотлар.

5.1.8. Ташкилотда қабул қилинган конструкторлик ҳужжатларини ҳисобга олиш ва сақлаш тартиби тўғрисида маълумот.

5.1.9. Конструкторлик ҳужжатларининг норма назорати ташкил этилгани тўғрисида маълумотнома.

5.1.10. Конструкторлик ҳужжатларининг метрологик экспертизасини ташкил этиш тўғрисида маълумот.

5.1.11. Конструкторлик ечимларини текшириш ва синовдан ўтказиш учун тажриба базаси ва тажрибавий ишлаб чиқариш, синов майдончалари ва стендлари мавжудлиги тўғрисида маълумот.

5.1.12. Ускуналар ишлаб чиқариш, атом энергиясидан фойдаланиш объектларида улардан фойдаланиш ва фойдаланишдан чиқаришда конструкторлик ишланмаларига муаллифлик ёрдами ташкил этилгани тўғрисида маълумот.

5.1.13. Режалаштирилган конструкторлик ишлари ҳажмини бажариш ҳамда зарур ҳисоб-китоб ва экспериментал асослаш имконини берадиган техник ва дастурий таъминот ҳақида маълумот.

5.1.14. Ишлаб чиқилган конструкторлик ҳужжатларидан фойдаланадиган корхоналар билан маълумот алмашиш тизими, ушбу ҳужжатларнинг камчиликларини аниқлаш, ҳисобга олиш, таҳлил қилиш, шунингдек, уларни бартараф этиш чораларини кўриш усуллари тўғрисида маълумот.

5.1.15. Эксплуатация қилувчи ташкилотлар ва истеъмолчилардан ишлаб чиқилган ускуналар бўйича даъволарнинг сони ва моҳияти тўғрисидаги маълумотлар.

5.1.16. Илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ядровий материаллар ва радиоактив моддалардан фойдаланиш имкониятлари тўғрисидаги маълумотлар, шу жумладан, зарур лицензиялар мавжудлиги тўғрисида маълумотлар.

5.1.17. Ҳисобот ва ҳисобга олиш ҳужжатлари номенклатураси ҳамда уларни расмийлаштириш ва сақлаш тартиби.

5.2. Ядровий қурилмалар, радиациявий манбалар, ядровий материаллар, радиоактив моддаларни, радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктлари ускуналарини ишлаб чиқариш (тайёрлаш)да ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

5.2.1. Лицензия талабгори бўлган ташкилот ишлаб чиқмоқчи бўлган хавфсизлик учун муҳим бўлган ускуналар рўйхати, унда ускунанинг номи, мақсади, хавфсизлик тоифаси (синфи) кўрсатилиши керак.

5.2.2. Ускуналарни ишлаб чиқаришда талаблари бажарилиши лозим бўлган ускуналар сифати ва ишончилигига қўйиладиган талабларни белгиловчи норматив ҳужжатлар рўйхати (атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидалар, миллий стандартлар, халқаро стандартлар, шунингдек, лицензия талабгори бўлган ташкилотнинг норматив ҳужжатлари).

5.2.3. Лицензия талабгори бўлган ташкилотнинг ускуналар ишлаб чиқариш бўйича фаолиятни амалга оширувчи таркибий бўлинмалари тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган ҳужжатлар, шу жумладан, таркибий бўлинмалар тўғрисидаги низомлар ва мутахассисларнинг лавозим йўриқномалари мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

5.2.4. Лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда ташкилотнинг амалдаги сифат менежменти тизими тавсифи.

5.2.5. Ускуналар ишлаб чиқаришда сифатни таъминлаш дастурлари рўйхати. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра тақдим этилади.

5.2.6. Ускуналар ишлаб чиқаришда сифат режаларини ишлаб чиқилганлиги тўғрисидаги маълумотлар.

5.2.7. Лицензия талабгори бўлган ташкилот томонидан унинг худди шундай ускуналар ишлаб чиқаришдаги тажрибасини тавсифловчи аввал бажарилган ишлари тўғрисида маълумот.

5.2.8. Ишлаб чиқариш ҳужжатларини ҳисобга олиш, улар билан ишлаш, сақлаш, уларга ўзгартириш киритиш, иш жойларини билан таъминлаш тартиби тўғрисида маълумотлар.

5.2.9. Ускуналар ишлаб чиқариш ва назорат қилиш учун технологик ҳужжатлар ишлаб чиқиш, уларга ўзгартириш киритиш, ҳисобга олиш, ишлаш, сақлаш, уларни жорий қилиш ва иш жойларини билан таъминлаш тартиби тўғрисида маълумотлар.

5.2.10. Ускуналарни ишлаб чиқаришга қўйиш тартиби тўғрисида маълумотлар.

5.2.11. Ишлаб чиқаришни метрологик таъминлангани тўғрисида маълумотлар.

5.2.12. Технологик ускуналар, синов воситалари, жиҳозлар, мосламалар, лаборатория асбоб-ускуналари ва ўлчаш воситалари билан тўлиқлик тўғрисидаги маълумотлар.

5.2.13. Таъминотчиларни танлаш, харидларнинг мувофиқлигини баҳолаш, материаллар ва бутловчи қисмларни кириш назорати, идентификация қилиш, сақлаш ва ишлаб чиқаришга тушириш тизими ҳақида маълумот.

5.2.14. Путур етказадиган ва путур етказмайдиган назоратни ташкил этиш тўғрисида маълумот.

5.2.15. Тажриба ускунасини текширишдан ўтказиш тартиби, ускунани синовлардан ўтказиш тартиби, бошқа синов лабораториялари (улар жалб қилинса) билан ўзаро ҳамкорлик қилиш тартиби тўғрисидаги маълумот.

5.2.16. Асбоб-ускуналарнинг сифатига бўлган даъволарни қайд этиш ва таҳлил қилиш, ишлаб чиқаришда аниқланган нуқсонларни бартараф этиш чораларини кўриш ҳамда келгусида уларнинг юзага келишининг олдини олиш чораларини кўриш тартиби тўғрисидаги маълумотлар.

5.2.17. Пайвандловчи ишчилар ва путур етказмайдиган назорат усуллари назоратчиларини ўқитиш ва аттестациядан ўтказиш, уларнинг ишини, шахсий тамға (клейм)ларини ҳисобга олиш ҳужжатларини юритиш, даврий аттестация ва билимларни текшириш муддатларига амал қилиш тартиби тўғрисидаги маълумотлар.

5.2.18. Ускуналарни ишлаб чиқариш билан шуғулланадиган раҳбарлар ва мутахассисларнинг ускуналарга қўйиладиган талабларни белгиловчи нормалар ва қоидалар бўйича билимларини синовдан ўтказиш тартиби, билимларни синовдан ўтказиш муддатларига риоя қилиниши, билимларни синовдан ўтказилганини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжудлиги тўғрисида маълумот.

5.2.19. Ишлаб чиқарилаётган ускуналарнинг меъёрлар ва қоидалар, конструкторлик ва технологик ҳужжатлар талабларига мувофиқлаштириш ва баҳолаш шакллари тартиби тўғрисида маълумот.

5.2.20. Ускуналарни ишлаб чиқаришда ядровий материаллар ва радиоактив моддалардан фойдаланиш имкониятлари тўғрисидаги маълумотлар, шу жумладан, зарур лицензиялар мавжудлиги, ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлаш чоралари тўғрисидаги маълумотлар.

5.2.21. Лицензияга талабгор ташкилотда ядро технологиялари, ускуналар ва материалларининг рухсатсиз тарқалишини истисно этадиган шарт-шароитлар мавжудлиги тўғрисида маълумот.

5.2.22. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 30 январдаги 43-сон қарори билан тасдиқланган Техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар талабларига мувофиқлиги тасдиқланиши мажбурий бўлган маҳсулотлар рўйхатига киритилган ускуналарни сертификатлаш бўйича ишларни ташкил этиш ва амалга ошириш тўғрисидаги маълумотлар. Аввал лицензияга эга бўлган ташкилотлар учун лицензиялар шартлари бажарилишининг назоратини ташкил этиш тўғрисидаги маълумот.

5.2.23. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 28 апрелдаги 122-сон қарори билан тасдиқланган Мажбурий тартибда сертификатладиган, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишлаб чиқариладиган ва унга олиб кириладиган маҳсулотлар турлари рўйхатига киритилган ускуналарни сертификатлаш бўйича ишларни ташкил этиш ва амалга ошириш тўғрисидаги маълумотлар. Аввал лицензияга эга бўлган ташкилотлар учун лицензиялар шартлари бажарилишининг назоратини ташкил этиш тўғрисидаги маълумот.

5.2.24. Аввал лицензияга эга бўлган ташкилотлар учун лицензиялар шартлари бажарилишининг назоратини ташкил этиш тўғрисидаги маълумот.

5.2.25. Ҳисобот ва ҳисобга олиш ҳужжатлари номенклатураси, уларни расмийлаштириш ва сақлаш тартиби.

6. Радиациявий манбалар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш пунктларидан фойдаланишда, радиациявий манбалар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш пунктлари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофаза қилиш воситаларини яратиш ва тайёрлаш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказиш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

6.1. Радиациявий манбалар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш пунктларидан фойдаланишда, радиациявий манбалар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш пунктлари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофаза қилиш воситаларини яратиш ва тайёрлаш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда радиациявий хавфсизлигини таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

6.1.1. Радиациявий манбалар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш жойларидан фойдаланишда, радиациявий манбалар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш жойлари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофаза қилиш воситаларини яратиш ва тайёрлаш соҳасида илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ёки аризада кўрсатилган фаолиятнинг хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

6.1.2. Атом энергиясидан фойдаланиш объектини эксплуатация қилиш регламенти.

6.1.3. Радиациявий хавфсизлик бўйича йўриқнома(лар).

6.1.4. Кадрлар таркиби ва малакасига, уларни ўқитиш, атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги қонунчилик, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, нормалар ва қоидалар бўйича билимларини текшириш, аттестациядан ўтказиш, инструктаж ва хавфли радиациявий ишларни бажаришга қўйиладиган талабларни белгиловчи ташкилий-маъмурий ҳужжатлар нусхалари.

6.1.5. Авария ва ёнғиннинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқномалар.

6.1.6. Радиациявий авария юзага келганда қарор қабул қилиш мезонлари тўғрисида маълумот (авария ва ёнғиннинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқномада келтирилган бўлиши мумкин).

6.1.7. Ходимлар ва аҳолини радиациявий авария ҳолатида ҳимоя қилиш бўйича тадбирлар режаси (I ва II тоифадаги радиациявий хавфли объектлар учун), шунингдек, бошқа тоифадаги радиациявий хавфли объектлар учун ходимларни радиациявий авария ҳолатида ҳимоя қилиш бўйича тадбирлар режаси.

6.1.8. Радиациявий хавфсизлик хизмати структураси ва таркибининг тавсифи.

6.1.9. Хавфли радиациявий ишларни ўтказиш тартибини белгиловчи ҳужжатлар, шу жумладан, технологик регламентлар ва йўриқномалар, эксплуатация қилиш, хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш бўйича йўриқномалар тўғрисида маълумот.

6.1.10. Атом энергиясидан фойдаланиш объекти ва эълон қилинган фаолият тури хавфсизлигини таъминлашга қўйиладиган талабларни белгиловчи ҳужжатлар рўйхати ва уларни ҳисобга олиш ва уларга ўзгартиришлар киритиш тизими тўғрисида маълумот.

6.1.11. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 3-бандига мувофиқ).

6.1.12. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 4-бандига мувофиқ).

6.1.13. Лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда ташкилотнинг амалдаги сифат менежменти тизими тавсифи.

6.1.14. Аризада кўрсатилган фаолиятни амалга оширишда сифатни таъминлаш дастури.

6.1.15. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

6.1.16. Радиациявий экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

6.1.17. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, сақлаш, зарарсизлантириш, утилизация қилиш ва кўмиб ташлаш ҳамда ташиш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

6.1.18. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

6.1.19. Иш (хизмат)лар таркибини кўрсатган ҳолда аризада кўрсатилган фаолиятга муҳандислик-техник кўмак кўрсатувчи, шунингдек, мазкур фаолиятни амалга оширишда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни бажарувчи ва хизматлар тақдим этувчи ташкилотлар тўғрисида маълумот.

6.1.20. Радиациявий манба ва радиоактив моддаларни сақлаш пунктлари, радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктлари, сақлаш жойлари учун қўлланиладиган ускуналар, маҳсулотлар ва технологиялар мувофиқлигининг баҳосини тасдиқловчи ҳужжатлар нусхалари.

6.1.21. Йўл-транспорт ҳодисалари юзага келганда ҳаракатлар тартиби тўғрисида йўриқнома (радиоактив моддалар ва (ёки) радиоактив чиқиндиларни ташишда улар билан муомала қилиш учун лицензия олишда тақдим этилади).

6.1.22. Радиациявий авария ҳолатида ходимлар ҳаракатлари бўйича йўриқнома.

7. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг ва (ёки) атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолиятнинг хавфсизлигини асослаш юзасидан экспертиза ўтказиш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

7.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг ва (ёки) атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият турларининг хавфсизлиги экспертизаси (хавфсизликни асослаш экспертизаси)ни ўтказиш бўйича аризада кўрсатилган фаолиятни амалга ошириш салоҳиятини асословчи ҳужжатлар тўплами.

7.1.1. Лицензияга талабгор ташкилотни тузилмасининг таърифи.

7.1.2. Лицензияга талабгор ташкилотнинг экспертиза ўтказиш илмий-техник қобилиятини асослаш.

7.1.3. Лицензияга талабгор ташкилотнинг аризада кўрсатилган экспертиза ўтказиш соҳасидаги техник мутахассислари тўғрисида маълумотнома.

7.1.4. Лицензияга талабгор ташкилотда, аризада кўрсатилган тегишли экспертиза ўтказиш соҳасидаги мутахассислиги бўйича олий маълумотли камида 5 йил меҳнат стажига, атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида камида 15 та экспертиза ўтказиш тажрибасига эга олий малакали техник мутахассислар (камида 10 нафар, уларнинг камида 5 нафари доимий асосда) мавжудлиги тўғрисида маълумотнома.

7.1.5. Аризада кўрсатилган экспертиза ўтказиш соҳасида иштирок этиши кутилаётган бошқа техник мутахассислар тўғрисида маълумотнома.

7.1.6. Лицензияга талабгор ташкилот томонидан аризада кўрсатилган экспертиза ўтказиш соҳасидаги охирги 3 йил ичида берилган экспертлик хулосалари ёки бажарилган бошқа илмий ишлар рўйхати. Хулосалар нусхалари қўшимча равишда атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра тақдим этилади.

7.1.7. Лицензияга талабгор ташкилот томонидан аризада кўрсатилган экспертиза соҳасида қўлланиши назарда тутилаётган дастурий воситалар ва техник қўлланма материаллар (илмий-техник йўриқномалар, методикалар, кўрсатмалар) рўйхати. Техник қўлланма материаллари нусхалари қўшимча равишда атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра тақдим этилади.

7.1.8. Лицензияга талабгор ташкилотнинг экспертиза ўтказиш ташкилий-техник салоҳиятини асослаш.

7.1.9. Экспертизани ташкил қилиш ва ўтказиш учун зарур бўлган инфратузилма (хоналар, алоқа воситалари, техника)нинг мавжудлиги тўғрисида маълумотнома;

7.1.10. Аризада кўрсатилган атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида амал қилувчи норматив ҳужжатлар фондининг (шу жумладан, лицензияга талабгор ташкилотда бор бўлган норматив ҳужжатлар рўйхати) мавжудлиги, ҳолати ва фойдаланилиши тўғрисида маълумотнома;

7.1.11. Долзарб илмий-техник маълумотлардан (техник кутубхоналар, даврий илмий-техник нашрларга обуна бўлиш, конференцияларда иштирок этиш) фойдаланиш учун шароитларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумотнома.

7.1.12. Лицензияга талабгор ташкилотда экспертиза ўтказишда назарда тутилган экспертиза ўтказилишини ташкил этиш тартиби ва сифат менежменти тизимининг таърифи, шу жумладан:

7.1.13. Сифат менежменти тизимида лицензияга талабгор ташкилот фаолиятини ҳамда тегишли ресурсларни бошқаришни ўзаро боғлиқ жараёнлар йиғиндиси сифатида назарда тутувчи жараёнли ва тизимли ёндашувларни қўллашга асосланган экспертизани ўтказишни ташкил этиш тартиби;

Лицензияга талабгор ташкилотда амал қилувчи экспертизанинг сифат тизими ҳужжатлари рўйхати. Сифат тизими ҳужжатлари атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра қўшимча равишда тақдим этилади.

7.1.14. Лицензияга талабгор ташкилотда экспертиза ўтказиш бўйича фаолиятни амалга оширишда назарда тутилган экспертиза ўтказиш сифати менежменти бўйича йўриқнома.

7.1.15. Лицензияга талабгор ташкилотнинг экспертиза ўтказиш бўйича фаолиятни амалга оширишдаги мустақиллиги тўғрисида декларация.

7.1.16. Давлат сири ёки қонун томонидан ҳимоя қилинадиган бошқа сир ҳисобланадиган ҳужжатлар билан ишлашда тегишли шароитларнинг таъминлангани тўғрисида маълумотнома.

7.1.17. Ташкилотнинг жисман ҳимоя қилиш соҳасида ишларга нисбатан мақсади ҳақида маълумот.

8. Радиоактив моддалар ва ядровий материаллар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, мазкур модда ва материаллар мавжуд фойдали қазилмаларни геологик жиҳатдан ўрганиш, қазиб олиш, ишлаб чиқариш, ҳосил қилиш, қайта ишлаш, улардан фойдаланиш, уларни транспортда ташиш (ташиш) ва сақлаш бўйича фаолиятни лицензиялаш

8.1. Радиоактив моддалар ва ядровий материаллар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, радиоактив моддалар ва ядровий материаллар ҳамда уран рудали фойдали қазилмалар объектлари бўйича геологик ўрганиш, геология-қидирув ва (ёки) изланиш ишларини ўтказиш ва қазиб чиқариш, ишлаб чиқариш, улардан фойдаланиш, қайта ишлаш, уларни транспортда ташиш (ташиш) ва сақлашда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (ёқилғи цикли объектлари учун).

8.1.1. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомалада хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

8.1.2. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомалада сифатни таъминлаш дастури.

8.1.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

8.1.4. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.1.5. Радиоактив моддалар ва ядровий материаллар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, радиоактив моддалар ва ядровий материаллар ҳамда уран рудали фойдали қазилмалар объектлари бўйича геологик ўрганиш, геология-қидирув ва (ёки) изланиш ишларини ўтказиш ва қазиб чиқариш, ишлаб чиқариш, улардан фойдаланиш, қайта ишлаш, уларни транспортда ташиш (транспорт ҳолати, тури, рақами) ва сақлаш бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

8.1.6. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.1.7. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомала жараёнида иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини қўллаб-қувватлаш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

8.1.8. Ядровий материаллар билан муомала қилишда ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

8.1.9. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомала қилишда авария оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқнома.

8.1.10. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомала қилишда лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботда тегишли боб мавжуд бўлса, материаллар атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра лицензия олиш тўғрисида ариза берилгандан кейин тақдим этилади.

8.1.11. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

8.1.12. Ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив моддалар билан муомала қилиш қисмида ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 1 ва (ёки) 3-бандларига мувофиқ).

8.1.13. Ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив моддалар билан муомала қилиш қисмида жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 2 ва (ёки) 4-бандларига мувофиқ).

8.2. Ядровий ёқилғи ва ядровий материалларни ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, улардан фойдаланиш, ташиш учун мўлжалланган объектлар, мажмуалар, иншоотларда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (шу жумладан, уран рудаларини қазиб олиш, гидрометаллургик ишлов бериш, аффинаж, сублимат ишлаб чиқариш, металлургиялик ишлаб чиқариш, уран изотопларини ажратиш, ишлатиб бўлинган ядровий ёқилғини радиоактив ёқилғи қайта ишлаш).

8.2.1. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

8.2.2. Объектни ишга тушириш натижалари бўйича ҳисобот (қурилгандан кейин ишга тушириладиган объектлар учун).

8.2.3. Объектнинг техник лойиҳаси. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган билан келишилган ҳажмда тақдим этилади.

8.2.4. Объектда аварияларни оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқнома.

8.2.5. Лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

8.2.6. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

8.2.7. Объект ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш ҳамда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни юзасида ҳуқуқини берувчи рухсатномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

8.2.8. Объектни ишга туширишда сифатни таъминлаш дастури.

8.2.9. Эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

8.2.10. Технологик регламентлар рўйхати.

8.2.11. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

8.2.12. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.2.13. Радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.2.14. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.2.15. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тизимларга техник хизмат кўрсатиш, таъмирлаш, синовдан ўтказиш ва текшириш бўйича йўриқномалар, дастурлар ва графиклар рўйхати.

8.2.16. Объектни ишга тушириш дастури (қурилгандан сўнг ишга тушириладиган объектлар учун).

8.2.17. Ишга туширишдан олдин созлаш ишлари дастури.

8.2.18. Тажриба-саноат эксплуатацияси дастури.

8.2.19. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик бўйича нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари.

8.2.20. Ядровий ва радиациявий хавфсизлик бўйича нормалар ва қоидалар талабларидан четга чиқишларни бартараф этиш ишлари дастури.

8.2.21. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 1 ва 3-бандларига мувофиқ).

8.2.22. Ядровий қурилмани жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 2 ва 4-бандларига мувофиқ).

8.2.23. Объектларда радиоактив моддалар билан ишлаш шароитларининг санитария қоидалари талабларига мувофиқлиги тўғрисида санитария-эпидемиологик хулосанинг мавжудлиги юзасидан маълумот.

8.2.24. Радиоактив моддаларнинг рухсат берилган ажратма ва ташланмалари нормативларини белгиловчи ҳужжатнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

8.2.25. Радиоактив моддаларнинг ажратма ва ташланмаларига рухсатнома мавжудлиги тўғрисида маълумот.

8.2.26. Радиоактив моддаларнинг ажратма ва ташланмаларини камайтириш режаси.

8.2.27. Ишлар ва хизматлар таркибини кўрсатилган ҳолда ишларни бажарувчи ва хизматлар кўрсатувчи ташкилотларнинг рўйхати.

8.3. Ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив моддаларни ташишда улар билан муомалада бўлишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (ёқилғи цикли объектлари учун).

8.3.1. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

8.3.2. Ташиш лозим бўлган ядровий материаллар ва радиоактив моддалар рўйхати.

8.3.3. Ортиш-тушириш ишларини бажариш жойларида ҳамда ташишда аварияларнинг олдини олиш ва бартараф қилиш бўйича ҳужжатлар рўйхати.

8.3.4. Сифатни таъминлаш дастури.

8.3.5. Радиациявий ҳимоя дастури.

8.3.6. Махсус транспорт воситалари тўғрисида тўлиқ маълумот (транспорт воситасининг ҳолати, тури, рақами).

8.3.7. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

8.3.8. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.3.9. Радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.3.10. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

8.3.11. Лицензия талабгори томонидан фойдаланилган ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндиларни ташишни тартибга солувчи норматив ҳужжатлар рўйхати.

8.3.12. Ходимларни ўқитиш дастурлари.

8.3.13. Махсус транспорт воситаларига санитария-эпидемиологик хулосанинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

9. Радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш (ташиш), сақлаш, зарарсизлантириш, кўмиб ташлаш бўйича фаолиятни лицензиялаш

9.1. Радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, сақлаш, зарарсизлантириш, утилизация қилиш ва кўмиб ташлашда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (ёқилғи цикли объектлари учун).

9.1.1. Радиоактив чиқиндиларни қайта ишлаш, сақлаш, зарарсизлантириш, утилизация қилиш ва кўмиб ташлашда улар билан муомала қилиш хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

9.1.2. Радиоактив чиқиндиларни қайта ишлаш, сақлаш, зарарсизлантириш, утилизация қилиш ва кўмиб ташлашда улар билан муомала қилиш сифатини таъминлаш дастурлари.

9.1.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

9.1.4. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

9.1.5. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, сақлаш, зарарсизлантириш, утилизация қилиш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

9.1.6. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

9.1.7. Радиоактив чиқиндилар билан муомалада бўлиш жараёнида иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини қўллаб-қувватлаш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

9.1.8. Радиоактив чиқиндилар билан муомалада бўлиш жараёнида аварияларни бартараф қилиш бўйича йўриқнома (Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботда тегишли боб мавжуд бўлса, материаллар атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра лицензия олиш тўғрисида ариза берилгандан кейин тақдим этилади).

9.1.9. Ҳавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

9.1.10. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 3-бандига мувофиқ).

9.1.11. Радиоактив чиқиндилар билан муомала қилишда жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 4-бандига мувофиқ).

9.2. Радиоактив чиқиндиларни транспортда ташишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами (ёқилғи цикли объектлари учун).

9.2.1. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

9.2.2. Ташиш лозим бўлган радиоактив чиқиндилар рўйхати.

9.2.3. Ортиш-тушириш ишларини бажариш жойларида ҳамда ташишда аваяларнинг олдини олиш ва бартараф қилиш бўйича ҳужжатлар рўйхати.

9.2.4. Сифатни таъминлаш дастури.

9.2.5. Радиациявий ҳимоя дастури.

9.2.6. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

9.2.7. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

9.2.8. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

9.2.9. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

9.2.10. Лицензия талабгори томонидан фойдаланилган радиоактив чиқиндиларни ташишни тартибга солувчи норматив ҳужжатлар рўйхати.

9.2.11. Ходимларни ўқитиш дастурлари.

9.2.12. Махсус транспорт воситаларига санитария-эпидемиологик хулосанинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

9.2.13. Радиоактив чиқиндиларни ташиш тартиби, шароитлари ва усулларининг санитария қоидалари талабларига мувофиқлиги тўғрисида хулосанинг мавжудлиги юзасидан маълумот.

9.2.14. Радиоактив чиқиндиларни ташишда жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома.

10. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларида илмий тадқиқотлар ўтказиш бўйича фаолиятни лицензиялаш

10.1. Илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив моддалардан фойдаланганда ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

10.1.1. Таклиф этилаётган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказиш жойи (ядровий қурилма, ядровий материалларни сақлаш жойи (ядровий ёқилғини сақлаш жойи), ҳимоя камераси, радиоактив чиқиндиларни сақлаш жойи ва бош.) ва сабабларини кўрсатган ҳолда таърифловчи материаллар.

10.1.2. Илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ядровий ва радиациявий хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

10.1.3. Лицензия талабгорида радиоактив чиқиндилар жойлаштириладиган, ташланадиган ва чиқариладиган жойларнинг атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

10.1.4. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

10.1.5. Радиоактив моддалар, ядровий материаллар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қайта ишлаш, транспортда ташиш, сақлаш ва кўмиб ташлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

10.1.6. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

10.1.7. Объектда илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ядровий материаллар ва радиоактив моддалардан фойдаланиш муносабати билан лойиҳа, конструкторлик, технологик ва эксплуатация ҳужжатларини ўзгартириш (ўзгартириш киритилган ҳолларда) бўйича ҳужжатлар тўплами:

10.1.7.1. Ядровий материаллар ва радиоактив моддалар билан муомала қилишда аварияларни бартараф этиш бўйича йўриқнома.

10.1.7.2. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

10.1.7.3. Объект ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини қўллаб-қувватлаш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш ҳамда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида иш олиб бориш ҳуқуқини берувчи рухсатномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

10.1.7.4. Сифатни таъминлаш дастури.

10.1.7.5. Технологик регламентлар рўйхати.

10.1.7.6. Хавфсизлик учун муҳим бўлган тизимларга техник хизмат кўрсатиш, таъмирлаш, синовдан ўтказиш ва текшириш бўйича йўриқномалар, дастурлар ва графиклар рўйхати.

10.1.7.7. Ядровий ва радиациявий хавфсизлиги бўйича норматив талаблардан четга чиқишларни қоплаш чора-тадбирлари рўйхати.

10.1.7.8. Ядровий ва радиациявий хавфсизлиги ҳамда радиоактив чиқиндилар билан муомала қилиш бўйича норматив талаблардан четга чиқишларни бартараф этиш ишлари дастури.

10.1.7.9. Ядровий материаллар ва (ёки) радиоактив моддалар билан муомала қилиш қисмида ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (маскур Таркибга 1-иловининг 1 ва (ёки) 3-бандларига мувофиқ).

10.1.7.10. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (маскур Таркибга 1-иловининг 2 ва (ёки) 4-бандларига мувофиқ).

11. Ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пунктлари учун ядровий материалларни, ускуналарни ҳамда технологияларни, шунингдек, радиоактив моддалар ва ядровий материалларни олиб кириш ва олиб чиқиш бўйича фаолиятни лицензиялаш

11.1. Ядровий қурилмалар ва (ёки) сақлаш пунктлари учун ядровий материалларни, ускуналарни ҳамда технологияларни, шунингдек, радиоактив моддалар ва ядровий материалларни олиб кириш ва олиб чиқиш бўйича лицензия олиш учун асословчи ҳужжатлар тўплами.

11.1.1. Ариза берувчи амалга оширишни мўлжаллаётган фаолият тури тўғрисида маълумот.

11.1.2. Аризада кўрсатилган фаолият бўйича ядровий ва радиациявий хавфли ишлар ва кўрсатиладиган хизматлар тавсифи.

11.1.3. Аризада кўрсатилган фаолият бўйича ишларни бажариш ва хизматлар кўрсатишда сифатни таъминлаш дастурлари.

11.1.4. Аризада кўрсатилган фаолият бўйича аввал бажарилган ишлар ва кўрсатилган хизматлар тўғрисида маълумот.

11.1.5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг махсус турдаги товарларни экспорт ва импорт қилиш учун лицензия бериш назарда тутилган тегишли ҳужжати ёки қарорининг нусхаси.

11.1.6. Тузилган ҳамда харидор ва сотувчи имзолаган шартноманинг нусхаси.

12. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида хизматлар кўрсатиш бўйича фаолиятни лицензиялаш

12.1. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида эксплуатация қилувчи ташкилотларга хизматлар кўрсатиш бўйича лицензия олиш учун асословчи ҳужжатлар тўплами.

12.1.1. Аризада кўрсатилган фаолият бўйича ядровий ва радиациявий хавфли ишлар ва кўрсатиладиган хизматлар тавсифи.

12.1.2. Аризада кўрсатилган фаолият бўйича ишларни бажариш ва хизматлар кўрсатишда сифатни таъминлаш дастурлари.

12.1.3. Аризада кўрсатилган фаолият бўйича аввал бажарилган ишлар ва кўрсатилган хизматлар тўғрисида маълумот.

12.1.4. Аризада кўрсатилган фаолиятга жалб қилинган ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ва мустақил ишлашга рухсат бериш тизими тўғрисида маълумот.

12.1.5. Ишларни атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги нормалар ва қоидаларга жавоб берадиган ҳажмда ва сифатда бажаришга ҳамда бажарилаётган ишлар назоратини амалга ошириш имконини берувчи ташкилотнинг техник жиҳозланиши (тегишли технологиялар, ускуналар, мосламалар, асбоблар, методикалар, ҳужжатлар мавжудлиги) тўғрисида маълумотнома.

13. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларини ишлатиш учун зарур бўлган мутахассисларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича фаолиятни лицензиялаш

13.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларини ишлатиш учун зарур бўлган мутахассисларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича лицензия олиш учун асословчи ҳужжатлар тўплами.

13.1.1. Фаолиятнинг лицензияланаётган тури, таълим фаолияти йўналишлари рўйхати. Лицензия бериш тўғрисидаги аризада лицензия талабгорининг лицензия талаблари ва шартларига риоя қилиши розилиги тўғрисидаги маълумот.

13.1.2. Нодавлат таълим ташкилотлари таълим хизматлари кўрсатиш фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқини берадиган Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигининг лицензиясига эга эканлиги тўғрисида маълумот.

13.1.3. Таълим жараёнини давлат таълим стандартларига (давлат талабларига), ўқув режаларига ва таълим дастурларига мувофиқ ташкил этилгани, шунингдек, ушбу фаолият йўналишлари ўқув режаси ва дастурлари тўғрисида маълумот.

13.1.4. Аудиторияларни, ўқув хоналари замонавий ахборот-коммуникация асбоб-ускуналари, ўқитишнинг техник воситалари ва анжомлар билан жиҳозлангани тўғрисида маълумот.

13.1.5. Ёнгин ва санитария-эпидемиология назорати органларининг мавжуд бинолар ва хоналарнинг ёнгин хавфсизлиги талабларига ва санитария-гигиена нормаларига мувофиқлиги тўғрисидаги хулосалари.

13.1.6. Педагог кадрлар ҳақида маълумот.

3-боб. Ионлаштирувчи нурланиш манбалари билан муомала қилувчи ташкилотлар томонидан тақдим этиладиган ҳужжатлар тўплами

14. Ионлаштирувчи нурланиш манбаларини лойиҳалаштириш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

14.1. Ионлаштирувчи нурланиш манбаларини лойиҳалаштиришда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

14.1.1. Ташкилот томонидан лойиҳалаштириш ишларини бажаришда унинг соҳадаги тажрибасини ўрганиш мақсадида аввал бажарилган ишлар тўғрисида маълумот. Ташкилот амалга ошироқчи бўлган лойиҳалаш ишлари рўйхати.

14.1.2. Норма назорати хизматини ташкил этилганлиги тўғрисида маълумотнома.

14.1.3. Лойиҳалаштириш ишларининг режалаштирилган ҳажмини тўғри бажариш ва зарур ҳисоб-китоб, тажрибавий экспериментал асослашни амалга оширишга имкон берадиган ташкилотнинг техник ҳамда дастурий таъминоти ҳақида маълумот.

14.1.4. Ионлаштирувчи нурланиш манбаларини лойиҳалаштиришда сифатни таъминлаш дастурлари.

14.1.5. Ишлаб чиқиш ва сифатни назорат қилишнинг барча босқичларида лойиҳалаштириш ҳужжатларини ишлаб чиқиш, тасдиқлаш, амалиётга татбиқ этиш, ўзгартиришлар киритишни ташкил этиш, шу жумладан, ҳисобга олиш ва ҳисобот ҳужжатлари тизими тўғрисида маълумот.

14.1.6. Эксплуатация қилувчи ташкилот, объект эгаси ёки буюртмачи томонидан ташкилотнинг лойиҳалаштириш фаолиятини ташкил этиш ва назорат қилиш тўғрисида маълумотнома.

14.1.7. Лицензия талабгорининг лойиҳалаштириш ҳужжатларидан фойдаланадиган ташкилотлар билан маълумот алмашиш тизими, шу жумладан, ускуналар ишлаб чиқариш, объектларни қуриш, монтаж қилиш, ишга тушириш ва эксплуатация қилишда (шунингдек, таъмирлашда) камчиликларни аниқлаш, ҳисобга олиш, таҳлил қилиш, шу билан биргаликда, уларни бартараф этиш чораларини кўриш усуллари тўғрисида маълумотнома.

15. Ионлаштирувчи нурланиш манбаларини барпо этиш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

15.1. Ионлаштирувчи нурланиш манбаларни барпо этишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

15.1.1. Ионлаштирувчи нурланиш манбаларни барпо этишда хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

15.1.2. Умумий сифатни таъминлаш дастури.

15.1.3. Ионлаштирувчи нурланиш манба объектини барпо этиш учун ишлаб чиқилган лойиҳа, конструкторлик, эксплуатация ва технологик ҳужжатлар ҳамда уни жисман ҳимоя қилиш тўғрисида маълумотнома.

15.1.4. Ионлаштирувчи нурланиш манба барпо этишда сифатни таъминлаш дастури. Лойиҳалаш ҳужжатлари (шу жумладан, хавфсизлик, шунингдек, жисман ҳимоя қилиш учун муҳим тизимлар лойиҳалари), радиациявий манба хавфсизлиги асосланишида ҳаволалари мавжуд бўлган илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича ҳисоботлар. Дастур радиациявий манбани монтаж қилиш, созлаш ва ишга тушириш сифатини таъминлаш талабларини ўз ичига олади.

15.1.5. Ионлаштирувчи нурланиш манбаини ишга тушириш дастури.

16. Ионлаштирувчи нурланиш манбалари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофазаланиш воситаларини яратиш ва тайёрлаш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишлари бўйича фаолиятни лицензиялаш.

16.1. Ионлаштирувчи нурланиш манбалари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофазаланиш воситаларини яратиш ва тайёрлаш соҳасидаги илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

16.1.1. Ионлаштирувчи нурланиш манбалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш жойларидан фойдаланишда, ионлаштирувчи нурланиш манбалар ва радиоактив чиқиндилар сақлаш жойлари учун технологик асбоб-ускуналарни, радиациядан муҳофаза қилиш воситаларини яратиш ва тайёрлаш соҳасида илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини ўтказишда ёки аризада кўрсатилган фаолиятнинг хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

16.1.2. Ионлаштирувчи нурланиш манбани эксплуатация қилиш регламенти.

16.1.3. Радиациявий хавфсизлик бўйича йўриқнома(лар).

16.1.4. Кадрлар таркиби ва малакасига, уларни ўқитиш, радиациявий хавфсизлик соҳасидаги қонунчилик, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, нормалар ва қоидалар бўйича билимларини текшириш, аттестациядан ўтказиш, инструктаж ҳамда хавфли радиациявий ишларни бажаришга қўйиладиган талабларни белгиловчи ташкилий-маъмурий ҳужжатлар нусхалари.

16.1.5. Авария ва ёнғиннинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқномалар.

16.1.6. Радиациявий авария юзага келганда қарор қабул қилиш мезонлари тўғрисида маълумот (авария ва ёнғиннинг олдини олиш ва уларнинг оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқномада келтирилган бўлиши мумкин).

16.1.7. Ходимларни радиациявий авария ҳолатида ҳимоя қилиш бўйича тадбирлар режаси.

16.1.8. Радиациявий хавфсизлик хизмати тузилмаси ва таркибининг тавсифи.

16.1.9. Хавфли радиациявий ишларни ўтказиш тартибини белгиловчи ҳужжатлар, шу жумладан, технологик регламентлар ва йўриқномалар, эксплуатация қилиш, хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш бўйича йўриқномалар тўғрисида маълумот.

16.1.10. Ионлаштирувчи нурланиш манбаи ва эълон қилинган фаолият тури хавфсизлигини таъминлашга қўйиладиган талабларни белгиловчи ҳужжатлар рўйхати ва уларни ҳисобга олиш ҳамда уларга ўзгартиришлар киритиш тизими тўғрисида маълумот.

16.1.11. Ионлаштирувчи нурланиш манбани ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 3-бандига мувофиқ).

16.1.12. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-илованинг 4-бандига мувофиқ).

16.1.13. Лицензияланадиган фаолиятни амалга оширишда ташкилотнинг амалдаги сифат менежменти тизими тавсифи.

16.1.14. Аризада кўрсатилган фаолиятни амалга оширишда сифатни таъминлаш дастури.

16.1.15. Радиациявий экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

16.1.16. Ионлаштирувчи нурланиш манбани ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги маълумот.

16.1.17. Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

16.1.18. Ишлар (хизматлар) таркибини кўрсатган ҳолда аризада кўрсатилган фаолиятга муҳандислик-техник кўмак кўрсатувчи, шунингдек, мазкур фаолиятни амалга оширишда радиациявий хавфсизлик соҳасида ишларни бажарувчи ва хизматлар тақдим этувчи ташкилотлар тўғрисида маълумот.

16.1.19. Ионлаштирувчи нурланиш манба, радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктлари, сақлаш жойлари учун қўлланадиган ускуналар, маҳсулотлар ва технологиялар мувофиқлигининг баҳосини тасдиқловчи ҳужжатлар нусхалари.

16.1.20. Йўл-транспорт ҳодисалари юзага келганда ҳаракатлар тартиби тўғрисида йўриқнома (ионлаштирувчи нурланиш манба ва (ёки) радиоактив чиқиндиларни ташишда улар билан муомала қилиш учун лицензия олишда тақдим этилади).

16.1.21. Радиациявий авария ҳолатида ходимлар ҳаракати бўйича йўриқнома.

17. Ионлаштирувчи нурланиш манбадан фойдаланиш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

17.1 Ионлаштирувчи нурланиш манбадан фойдаланишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

17.1.1 Ионлаштирувчи нурланиш манбаи хавфсизлигини асослаш.

17.1.2 Ионлаштирувчи нурланиш манбаининг техник лойиҳаси материаллари. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра ионлаштирувчи нурланиш манбаидан фойдаланиш бўйича лицензия олиш учун ариза берилгандан сўнг такдим этилади.

17.1.3 Ионлаштирувчи нурланиш манбаини эксплуатация қилишда сифатни таъминлаш дастури.

17.1.4 Ионлаштирувчи нурланиш манбаини эксплуатация қилиш бўйича йўриқнома.

17.1.5 Ионлаштирувчи нурланиш манбаида содир бўладиган авариялар оқибатларини тугатиш бўйича йўриқнома.

17.1.6 Ионлаштирувчи нурланиш манбалари (тегишли қисмлари) бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

17.1.7 Радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин, санитария, ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ҳамда лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

17.1.8 Радиациявий хавфсизлик, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

17.1.9 Ионлаштирувчи нурланиш манбаидаги лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма.

17.1.10 Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

17.1.11 Ионлаштирувчи нурланиш манбани ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 3-бандига мувофиқ).

17.1.12 Ионлаштирувчи нурланиш манбани эксплуатация қилишда иштирок этадиган ходимларини танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

17.1.13 Ионлаштирувчи нурланиш манбани куриш учун лицензиянинг амал қилиши шартларининг бажарилиши тўғрисида маълумотнома.

17.1.14 Ионлаштирувчи нурланиш манбани жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 4-бандига мувофиқ).

18. Ионлаштирувчи нурланиш манбаларини ташиш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

18.1 Ионлаштирувчи нурланиш манбаларни ташишда улар билан муомалада бўлишда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи хужжатлар тўплами.

18.1.1 Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

18.1.2 Ташиш лозим бўлган ионлаштирувчи нурланиш манбалари рўйхати.

18.1.3 Ортиш-тушириш ишларини бажариш жойларида ҳамда ташишда аварияларнинг олдини олиш бўйича хужжатлар рўйхати.

18.1.4 Сифатни таъминлаш дастури.

18.1.5 Радиациявий ҳимоя дастури.

18.1.6 Махсус транспорт воситалари тўғрисида тўлиқ маълумот (транспорт воситасининг ҳолати, тури, рақами).

18.1.7 Радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик хужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

18.1.8 Ионлаштирувчи нурланиш манбалари ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тўғрисидаги маълумот.

18.1.9 Радиациявий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

18.1.10 Лицензия талабгори томонидан фойдаланилган ионлаштирувчи нурланиш манбалари ва радиоактив чиқиндиларни ташишни тартибга солувчи норматив хужжатлар рўйхати.

18.1.11 Ходимларни ўқитиш дастурлари.

18.1.12 Махсус транспорт воситаларига санитария-эпидемиологик ҳулосанинг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

18.1.13 Ионлаштирувчи нурланиш манбалари ва радиоактив чиқиндиларни ташиш тартиби, шароитлари ва усуллариининг санитария қоидалари талабларига мувофиқлиги тўғрисида ҳулосанинг мавжудлиги юзасидан маълумот.

18.1.14 Радиоактив чиқиндиларни ташишда жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома.

19. Ионлаштирувчи нурланиш манбалари билан муомалада бўлиш, шу жумладан, қазиб олиш, ишлаб чиқариш, ҳосил қилиш, қайта ишлаш, улардан фойдаланиш, зарарсизлантириш, кўмиш, утилизация қилиш ва сақлаш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

19.1 Ионлаштирувчи нурланиш манбалари билан муомалада бўлиш, шу жумладан, қазиб олиш, ишлаб чиқариш, ҳосил қилиш, қайта ишлаш, улардан фойдаланиш, зарарсизлантириш, кўмиш, утилизация қилиш ва сақлашда радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

19.1.1 Ионлаштирувчи нурланиш манбаларини қазиб олиш, ишлаб чиқариш, ҳосил қилиш, қайта ишлаш, улардан фойдаланиш, зарарсизлантириш, кўмиш, утилизация қилиш ва сақлашда улар билан муомалада бўлиш хавфсизлигини асослаш бўйича ҳисобот.

19.1.2 Қазиб олиш, ишлаб чиқариш, ҳосил қилиш, қайта ишлаш, улардан фойдаланиш, зарарсизлантириш, кўмиш, утилизация қилиш ва сақлашда улар билан муомала қилиш сифатини таъминлаш дастурлари.

19.1.3 Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ҳамда лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

19.1.4 Ионлаштирувчи нурланиш манбалар ва радиоактив чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш, шу жумладан, уларни қазиб олиш, ишлаб чиқариш, ҳосил қилиш, қайта ишлаш, улардан фойдаланиш, зарарсизлантириш, кўмиш, утилизация қилиш, уларни ташиш ва сақлаш жараёнлари бўйича қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ўтказилган саноат ва ёнғин хавфсизлиги экспертизаси, меҳнат шароитларининг давлат экспертизаси, давлат экологик экспертизаси бўйича ижобий хулосаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

19.1.5 Радиациявий ва экологик хавфсизлик, саноат, ёнғин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

19.1.6 Ионлаштирувчи нурланиш манбалари билан муомалада бўлиш жараёнларида иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини кўллаб-қувватлаш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

19.1.7 Ионлаштирувчи нурланиш манбалари билан муомалада бўлиш жараёнларида аварияларнинг олдини олиш бўйича йўриқнома (Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботда тегишли боб мавжуд бўлса, материаллар атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра лицензия олиш тўғрисида ариза берилгандан кейин тақдим этилади).

19.1.8 Фавқуллодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

19.1.9 Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 3-бандига мувофиқ).

19.1.10 Ионлаштирувчи нурланиш манбалар билан муомалада бўлиш жараёнларида жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 4-бандига мувофиқ).

20. Радиациявий хавфсизлик соҳасида хизматлар кўрсатиш бўйича фаолиятни лицензиялаш.

20.1 Радиациявий хавфсизлик соҳасида ионлаштирувчи нурланиш манбаларига хизматлар кўрсатиш бўйича лицензия олиш учун асословчи ҳужжатлар тўплами.

20.1.1 Аризада кўрсатилган фаолият бўйича радиациявий хавфли ишлар ва кўрсатиладиган хизматлар тавсифи.

20.1.2 Аризада кўрсатилган фаолият бўйича ишларни бажариш ва хизматлар кўрсатишда сифатни таъминлаш дастурлари.

20.1.3 Аризада кўрсатилган фаолият бўйича аввал бажарилган ишлар ва кўрсатилган хизматлар тўғрисида маълумот.

20.1.4 Аризада кўрсатилган фаолиятга жалб қилинган ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини ошириш ва мустақил ишлашга рухсат бериш тизими тўғрисида маълумот.

20.1.5 Ишларни радиациявий хавфсизлик соҳасида соҳасидаги нормалар ва қоидаларга жавоб берадиган ҳажмда ва сифатда бажаришга ҳамда бажарилаётган ишлар назоратини амалга оширишга имкон берувчи ташкилотнинг техник жиҳозланиши (тегишли технологиялар, ускуналар, мосламалар, асбоблар, атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган билан келишилган методикалар, ҳужжатлар мавжудлиги) тўғрисида маълумотнома.

21. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият турларига киритилиши мумкин бўлган фаолиятнинг бошқа турларини лицензиялаш.

21.1. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият турларига киритилиши мумкин бўлган фаолиятнинг бошқа турлари бўйича ядровий ва радиациявий хавфсизликни таъминлашни асословчи ҳужжатлар тўплами.

21.1.1. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисобот.

21.1.2. Сифатни таъминлаш дастури.

21.1.3. Атроф-муҳитга таъсирини назорат қилувчи аккредитациядан ўтказилган экологик-таҳлил лабораториясининг мавжудлиги тўғрисида маълумот.

21.1.4. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин ва ахборот хавфсизлиги ҳамда меҳнатни муҳофаза қилиш, шунингдек, ишлаб чиқариш назорати соҳаларида қонунчилик ҳужжатлари бўйича ишлаб чиқилган ва лицензия талабгори томонидан тасдиқланган йўриқномаларнинг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

21.1.5. Радиациявий ва ядровий, экологик хавфсизлик, саноат, ёнгин ва ахборот хавфсизлиги, меҳнатни муҳофаза қилиш, жисман ҳимоя қилиш хизматларининг мавжудлиги тўғрисидаги маълумот.

21.1.6. Иштирок этувчи ходимларни танлаш, тайёрлаш, малакасини кўллаб-қувватлаш ҳамда мустақил ишлашга рухсат бериш тўғрисида маълумот.

21.1.7. Радиациявий ва ядровий хавфсизликни таъминлаш бўйича йўриқнома.

21.1.8. Авария оқибатларини бартараф этиш бўйича йўриқнома.

21.1.9. Лойиҳадан ташқари аварияларни бошқариш бўйича кўрсатма. Хавфсизликни асослаш бўйича ҳисоботда тегишли боб мавжуд бўлса, материаллар атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли орган сўровига кўра лицензия олиш тўғрисида ариза берилгандан кейин тақдим этилади.

21.1.10. Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларни бартараф этиш бўйича ҳаракатлар (радиациявий аварияларда ҳаракат қилиш) режаси.

21.1.11. Ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 1 ва (ёки) 3-бандларига мувофиқ).

21.1.12. Жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома (мазкур Таркибга 1-иловининг 2 ва (ёки) 4-бандларига мувофиқ).

Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги
лицензияланадиган ҳар бир фаолият (иш) тури бўйича
унинг хавфсизлигини асослаш юзасидан тақдим этиладиган
ҳужжатлар тўпламининг таркибига
илова

Маълумотномалар мазмунига қўйиладиган талаблар

1. Ядровий материалларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотномалар таркибига қўйиладиган талаблар:

1.1. Ядровий материалларни ҳисобга олиш ва назорат қилиш тўғрисидаги низомлар (йўриқномалар), ҳар бир материаллар баланси зонаси учун ядровий материалларни ҳисобга олиш ва назорат қилиш бўйича йўриқномалар;

1.2. Материаллар баланси зонаси учун асосий ўлчаш нуқталари, ўлчашларни бажариш услубиёти, техник воситалар, намуна учун танлаб олиш тартиб-қоидалари рўйхатини, ўлчашнинг аниқлигини талаб қиладиган ўлчашларни даврий ўтказиш маълумотларини, ўлчаш натижаларини тақдим этиш муддатлари ва шакллари ўз ичига оладиган ўлчаш дастури;

1.3. Ядровий материалларни ҳисобга олувчи ва назорат қилувчи ходимлар билимларини текширишни ташкил этиш, уларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш режалари, ядровий материалларни ҳисобга олувчи ва назорат қилувчи ходимларда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни бажариш ҳуқуқини берувчи рухсатномалари мавжудлиги тўғрисида маълумотлар;

1.4. Лицензияга талабгор ташкилотда амал қилувчи ядровий материалларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича норматив ҳужжатлар рўйхати.

2. Ядровий қурилмалар, ядровий материаллар ва ядровий материалларни сақлаш пунктларини жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотномалар таркибига қўйиладиган талаблар:

2.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг заифлигини таҳлил қилиш ва жисман ҳимоя қилиш тизими самарадорлигини баҳолаш тўғрисидаги маълумотлар.

2.2. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг жисман ҳимоя қилиш тизимининг ташкилий чоралари.

2.3. Жисман ҳимоя хизматини яратиш.

2.4. Қўриқлаш хизматини ташкил этиш.

2.5. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг ички режимини ташкил қилиш.

2.6. Жисман ҳимоя тизимини ташкил этиш ва таъминлаш бўйича ҳужжатларни ишлаб чиқиш.

2.7. Жисман ҳимоя қилиш тизимига қўйиладиган талабларга риоя этиш назорат қилиниши.

2.8. Лойиҳавий таҳдидлар рўйхати.

2.9. Ядровий ва радиацивий хавфсизлик бўйича атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг таснифи ва тоифасини белгилайдиган ҳужжат.

2.10. Жисман ҳимоя хизмати тўғрисидаги низом.

2.11. Жисмоний ҳимоя қилиш тизими учун масъул шахсни тайинлаш.

2.12. Ташриф буюрувчиларнинг қўриқланадиган ҳудудга ва атом энергиясидан фойдаланиш объектларга кириш ва чиқиш тўғрисидаги низом.

2.13. Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида фаолият юритадиган шахслар рўйхати.

2.14. Фавқулодда вазиятларда ташкилот, корхона ва жисман ҳимоя хизмати ходимларнинг ўзаро ҳамкорлик режаси.

2.15. Жисман ҳимоя тизимининг муҳандислик-техник ҳимоя воситаларининг техник ҳолати ва ишлашини текшириш режаси.

2.16. Рухсатсиз киришнинг аниқлашни ёрдамчи техник воситаларидан фойдаланиш тартибини белгиловчи ҳужжати.

2.17. Жисман ҳимоя тизимини ҳимоя қилишнинг муҳандислик-техник ҳимоя воситаларига қўйиладиган талаблар.

2.18. Жисман ҳимоя хизматининг рухсатсиз ҳаракатлардан ҳимоя қилиши ва кириш ва чиқиш назоратини амалга ошириши.

2.19. Жисман ҳимояни амалга оширадиган ходимлар билимларини текширишни ташкил этиш, тайёрлаш ва қайта тайёрлаш режалари.

2.20. Ядровий материалларни атом энергиясидан фойдаланиш объектлари ичида ва ташқарисида ташиш пайтида жисман ҳимоя қилишни таъминлаш тўғрисидаги маълумотлар.

3. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича маълумотномалар таркибига қўйиладиган талаблар:

3.1. Ташкилотнинг радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилиш бўйича низомлари (йўриқномалари), ўтказилган охирги жисмоний инвентаризацияси тўғрисидаги далолатномалар, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ўлчаш дастурлари.

3.2. Радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни амалга оширувчи ходимлар билимларини текширишни ташкил этиш, уларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш режалари, радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олувчи ва назорат қилувчи ходимларда атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида ишларни бажариш ҳуқуқини берувчи рухсатномалар мавжудлиги тўғрисида маълумотлар.

3.3. Лицензияга талабгор ташкилотда амал қилувчи радиоактив моддалар ва радиоактив чиқиндиларни ҳисобга олиш ва назорат қилишни таъминлаш бўйича норматив ҳужжатлар рўйхати.

4. Радиациявий манбалар, радиоактив моддалар, радиоактив моддаларни ва радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктларини жисман ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича маълумотнома мазмунига қўйиладиган талаблар:

4.1. Атом энергиясидан фойдаланиш объектларида қоидабузарлар моделини белгилаш тўғрисидаги маълумотлар.

4.2. Радиациявий манбалар, радиоактив моддалар, радиоактив моддаларни ва радиоактив чиқиндиларни сақлаш пунктларини жисман ҳимоя қилиш тизимининг ташкилий чоралари.

4.3. Жисман ҳимоя хизматини яратиш.

4.4. Қўриқлаш хизматини ташкил этиш.

4.5. Объектнинг ички режимини ташкил қилиш.

4.6. Жисман ҳимоя тизимини ташкил этиш ва таъминлаш бўйича ҳужжатларни ишлаб чиқиш.

4.7. Жисман ҳимоя қилиш тизимига қўйиладиган талабларга риоя этиш назорат қилиниши.

4.8. Лойиҳавий таҳдидлар рўйхати.

4.9. Радиациявий хавфсизлик бўйича атом энергиясидан фойдаланиш объектларининг таснифи ва тоифасини белгилайдиган ҳужжат.

4.10. Жисман ҳимоя хизмати тўғрисидаги низом.

4.11. Жисмоний ҳимоя қилиш тизими учун масъул шахсни тайинлаш.

4.12. Ташриф буюрувчиларнинг кўриқланадиган ҳудудга ва радиациявий манбалар, радиоактив моддалар, радиоактив моддаларни ва радиоактив чиқиндилар бўйича фаолият юритадиган биноларга кириш ва чиқиш тўғрисидаги низом.

4.13. Радиациявий манбалари, радиоактив моддалар, радиоактив моддаларни ва радиоактив чиқиндилар бўйича фаолият юритадиган шахслар рўйхати.

4.14. Фавқулодда вазиятларда ташкилот, корхона ва жисман ҳимоя хизмати ходимларнинг ўзаро ҳамкорлик режаси.

4.15. Жисман ҳимоя тизимининг муҳандислик-техник ҳимоя воситаларининг техник ҳолати ва ишлашини текшириш режаси.

4.16. Рухсатсиз киришнинг аниқлашни ёрдамчи техник воситаларидан фойдаланиш тартибини белгиловчи ҳужжат.

4.17. Жисман ҳимоя тизимини ҳимоя қилишнинг муҳандислик-техник ҳимоя воситаларига қўйиладиган талаблар.

4.18. Жисман ҳимоя хизматининг рухсатсиз ҳаракатлардан ҳимоя қилиши ва кириш ва чиқиш назоратини амалга ошириши.

4.19. Жисман ҳимояни амалга оширадиган ходимлар билимларини текширишни ташкил этиш, тайёрлаш ва қайта тайёрлаш режалари.

4.20. Радиоактив моддалар ва радиация манбаларини атом энергиясидан фойдаланиш объектларидан ташқарида ташиш пайтида жисман ҳимоя қилишни таъминлаш тўғрисидаги маълумотлар.

Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш
манбалари муомаласи соҳасидаги фаолиятни лицензиялаш
тартиби тўғрисидаги низомга
3-илова

**Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш
манбалари муомаласи соҳаларидаги фаолиятни лицензиялаш
СХЕМАСИ**

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Бажариш муддатлари
1-босчиқ	Лицензия талабгори (<i>атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият тури билан шугулланиш мақсадида лицензия олиш учун мурожаат қилган ташикilot</i>)	1. Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи нурланиш манбалари муомаласи соҳаларидаги фаолиятни лицензиялаш тўғрисидаги низомда назарда тутилган рўйхатга мувофиқ атом энергиясидан фойдаланиш соҳасида тегишли фаолият тури бўйича лицензия олиш учун зарур ҳужжатларни тайёрлайди. 2. Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан тартибга солувчи махсус ваколатли органга ҳужжатларни бевосита ёки уларнинг олингани тўғрисидаги билдиришнома билан бирга почта алоқа воситаси орқали тақдим этади.	Лицензия талабгори хоҳишига кўра
2-босчиқ	Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги махсус ваколатли орган	1. Аризани кўриб чиқади ҳамда тақдим этилган ҳужжатларнинг тўлиқ ва ишончлигини кўриб чиқади. 2. Ҳужжатлар тўпламини кўриб чиқиш жараёнида унда келтирилган маълумотларнинг ҳаққонийлигини атом энергиясидан фойдаланиш объектлари ва (ёки) атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолият (иш) хавфсизлигини асослаш юзасидан экспертиза ўтказиш тартибига (кейинги ўринларда – хавфсизликни асослаш экспертизаси) мувофиқ экспертизадан ўтказишни, шунингдек, жойига чиққан ҳолда лицензия талабгори томонидан амалга оширилиши режалаштираётган лицензияланадиган фаолият тури бўйича шароитларини баҳолашни (текширишни) ташкил этади. 3. Хавфсизликни асослаш экспертизасини ўтказиш бўйича техник топшириқни ишлаб чиқади ва тасдиқлайди.	1. Аризани қабул қилгандан сўнг беш иш кунидан ортиқ бўлмаган муддатда 2., 3. Хавфсизликни асослаш экспертизасини ўтказиш тартибига белгиланган муддатларда

3-босқич	Лицензия талабгори	Хавфсизликни асослаш экспертизасини ўтказиш учун эксперт ташкилотига белгиланган шаклдаги буюртномани ва техник топшириқни бевосита, унинг олингани тўғрисидаги билдиришнома билан бирга почта алоқа воситаси орқали ёхуд электрон шаклда тақдим этади. Электрон шаклда тақдим этилган ариза электрон рақамли имзо билан тасдиқланади.	Экспертизани амалга ошириш учун техник топшириқ тасдиқлангандан сўнг беш иш кун и мобайнида
4-босқич	Эксперт ташкилоти (хавфсизликни асослаш экспертизасини ўтказиш учун тегишли лицензияга эга бўлган юридик шахс)	1. Экспертизани ўтказиш учун тақдим қилинган буюртномани қабул қилади. 2. Экспертизани ўтказиш учун техник топшириқни дастлабки баҳолаш жараёнидан ўтказди. 3. Буюртмачи (лицензия талабгори) билан шартномани расмийлаштиради. 4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган тартиб асосида хавфсизликни асослаш экспертизасини ўтказди.	1. Буюртманомани тақдим этилган кунда 2. Беш иш кунидан ортиқ бўлмаган муддатда 3. Ўн иш кунидан ортиқ бўлмаган муддатда 4. Тасдиқланган техник топшириқда белгиланган муддатларда
5-босқич	Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги махсус ваколатли орган	1. Хавфсизликни асослаш экспертизаси якунлангандан сўнг лицензия талабгорига лицензия бериш ёки беришни рад этиш тўғрисидаги қарорни қабул қилади. 2. Қарор қабул қилингани тўғрисидаги баённи тасдиқлайди. 3. Лицензия талабгорига қабул қилинган қарор тўғрисидаги ёзма билдиришномани ва лицензия битимини имзолаш учун юборади. 4. Лицензия беришни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилинган тақдирда, лицензия талабгорига рад этишнинг аниқ сабаблари ва лицензия даъвогари кўрсатилган камчиликларни бартараф этиб ҳужжатларни қайта кўриб чиқишга тақдим этиш учун етарли бўлган муддат кўрсатилган ёзма билдиришномани юборади (топширади).	1. Ўн иш кунидан ортиқ бўлмаган муддатда 2. Бир иш куни муддатда 3. Бир иш куни муддатда 4. Бир иш куни муддатда

6-босқич	Лицензия талабгори	Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги махсус ваколатли органга лицензия берилгани учун давлат божи тўланганини тасдиқловчи ҳужжатни тақдим этади ва лицензия битимини имзолайди. Мазкур шартлар бажарилмаган тақдирда, Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги махсус ваколатли орган лицензияни бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилади.	Лицензия бериш тўғрисидаги қарор қабул қилинганлиги тўғрисидаги билдиришнома юборилган вақтдан бошлаб уч ойдан ортиқ бўлмаган муддатда
7-босқич	Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги махсус ваколатли орган	1. Лицензия талабгори томонидан лицензия беришни рад этиш учун асос бўлган сабаблар бартараф этилган тақдирда, лицензия талабгорининг тақдим этган аризаси барча зарур ҳужжатлар билан биргаликда қайта кўриб чиқилади. Бунда лицензия талабгорининг аризаси қайта кўриб чиқилгани учун йиғим ундирилмайди. 2. Лицензия бериш рад этилгани тўғрисидаги билдиришномада кўрсатилган муддат ўтгандан кейин берилган ариза янгидан берилган ариза ҳисобланади.	1. Ариза тақдим этилган кундан бошлаб ўн иш кунидан ортиқ бўлмаган муддатда 2. Билдиришномада кўрсатилган муддатдан сўнг
8-босқич	Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги махсус ваколатли орган	1. Лицензиат томонидан лицензия берилгани учун давлат божи тўлаганлигини тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилиб, лицензия битими имзолагандан сўнг лицензия бланкаларини расмийлаштиради. 2. Лицензияловчи орган раҳбари (унинг ўринбосари) томонидан имзоланган лицензияни лицензиятга беради (юборади) ҳамда лицензиялар реестрида тегишли маълумотларни қайд этади.	1. Бир иш куни муддатда 2. Уч иш куни муддатда

Атом энергиясидан фойдаланиш ва ионлаштирувчи
нурланиш манбалари муомаласи соҳаларидаги фаолиятни
лицензиялаш тартиби тўғрисидаги низомга
4-илова

Ўзбекистон Республикаси Давлат герби тасвири

(Атом энергиясидан фойдаланиш хавфсизлигини давлат томонидан
тартибга солувчи махсус ваколатли орган номи)
ЛИЦЕНЗИЯ № _____

Мазкур лицензия билан _____
(лицензия эгасининг тўлиқ номи, идоравий мансублиги)

_____ билан
(рухсат этилган фаолият тури)
шуғулланишга рухсат берилди.

Лицензия эгасининг жойлашган жойи: _____

Лицензия эгасининг солиқ тўловчи идентификация рақами: _____

Лицензия берилган сана: 20__ й. _____

Лицензиянинг амал қилиш муддати: 20__ й. _____

Реестр бўйича тартиб рақами: _____

Ваколатли шахс

М.Ў.

(имзо, Ф.И.О.)

Лицензиянинг амал қилиш муддати 20__ й. _____ гача узайтирилди.

Ваколатли шахс

М.Ў.

(имзо, Ф.И.О.)

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “30” июлдаги 420-сон қарорига
2-илова

**Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг ўз кучини йўқотган
деб эътироф этилаётган қарорлари
РЎЙХАТИ**

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Саноат ва радиация хавфсизлиги соҳасидаги айрим фаолият турларини лицензиялашни ва рухсат бериш тартиб-таомилларини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2018 йил 2 октябрдаги 782-сон қарорининг 1-банди ҳамда қарорга 2-илова.

2. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчалар (Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Саноат, радиация ва ядро хавфсизлиги соҳасида давлат бошқаруви ва назорати тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2018 йил 12 декабрдаги ПФ–5594-сон Фармони ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси Саноат хавфсизлиги давлат қўмитаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида” 2018 йил 12 декабрдаги ПКҚ–4058-сон қарори)” 2019 йил 6 мартдаги 195-сон қарорига илованинг 46-банди “в” кичик банди.

3. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисида (Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Меҳнатга ҳақ тўлаш, пенсиялар ва бошқа тўловлар миқдорларини аниқлаш тартибини такомиллаштириш тўғрисида” 2019 йил 21 майдаги ПФ–5723-сон Фармони)” 2019 йил 28 декабрдаги 1046-сон қарорига илованинг 237-банди “а” ва “б” кичик бандлари.

4. Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш, шунингдек, баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида (“Давлат божи тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни)” 2020 йил 16 июндаги 384-сон қарорига 1-илованинг 33-банди “б” кичик банди.

5. Вазирлар Маҳкамасининг “Атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги фаолиятни лицензиялаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида” 2020 йил 28 октябрдаги 663-сон қарори.

6. Вазирлар Маҳкамасининг “Давлат хизматлари кўрсатишнинг инфратузилмаси такомиллаштирилганлиги ва аҳолининг давлат хизматларидан фойдаланиш имкониятлари кенгайтирилганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида” 2021 йил 28 октябрдаги 661-сон қарорига илованинг 16-банди “б” кичик банди ҳамда 24-банди.

7. Вазирлар Маҳкамасининг “Махсус электрон тизим орқали айрим фаолият турларини лицензиялаш тартиби тўғрисидаги ягона низомни тасдиқлаш ҳақида” 2022 йил 21 февралдаги 80-сон қарорига 1-иловага 31-илова.

8. Вазирлар Маҳкамасининг “Фаолиятни бошлаш ёки тугатиш учун ваколатли органни хабардор қилиш тартиби тўғрисидаги ягона низомни тасдиқлаш ҳақида” 2022 йил 25 февралдаги 88-сон қарорига 3-илованинг 18-банди “а” ва “б” кичик бандлари ҳамда 4-илованинг 117-банди.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 30 » iyul № 421

Toshkent sh.

Ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқини электрон онлайн-аукцион савдолари орқали реализация қилиш тартибини такомиллаштиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида

Ер қаъридан фойдаланиш ҳуқуқини электрон онлайн-аукцион савдолари орқали реализация қилишни самарали йўлга қўйиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Вазирлар Маҳкамасининг “Ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун рухсатномалар бериш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2022 йил 25 мартдаги 133-сон қарорига қуйидагиларни назарда тутувчи ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин:

ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқини электрон онлайн-аукцион савдоларга чиқаришнинг **бошланғич нархларини қайта тасдиқлаш;**

ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун рухсатномани “биринчи келган биринчи олади” тамойилига асосан расмийлаштирганда, электрон онлайн-аукцион савдоларга чиқаришнинг **бошланғич нархлари микдорида тўловни ундириш;**

қимматбаҳо металлари олтин изловчилар усулида қазиб олиш фаолияти учун ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқини электрон онлайн-аукцион савдоларига чиқаришнинг бошланғич нархини ҳар бир гектарига базавий ҳисоблаш микдорининг **35 бараваридан 100 бараваригача ошириш.**

2. Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги манфаатдор вазирлик ҳамда идоралар билан биргаликда:

2026 йил 1 октябрга қадар қазиб олиш фаолияти учун ер қаъри участкаларидан фойдаланишнинг бошланғич нархини аниқлашда фойдали қазилмалар захиралари ҳисоблаш тартиби тасдиқланишини;

2027 йил 1 мартга қадар кон ва истиқболли майдонларни ўзлаштириш ишларини жадаллаштириш учун республикадаги ер қаъри участкалари кадастр квадратларига оид маълумотлар “**Геомониторинг**” ахборот тизимига жойлаштирилишини таъминласин.

3. Ушбу қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан **уч ойдан кейин** кучга киради.

4. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари – иқтисодиёт ва молия вазири Ж.А. Қўчқоров ҳамда тоғ-кон саноати ва геология вазири Б.Ф. Исламов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг “Ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун рухсатномалар бериш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2022 йил 25 мартдаги 133-сон қарорига киритилаётган ўзгартириш ва қўшимчалар

1. 1-иловада:

а) 10-банднинг учинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

“Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг қарор ва фармойишларига мувофиқ. Бунда ушбу қарор ва фармойишларга асосан Ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқи учун рухсатномалар расмийлаштирилганда, талабгор томонидан савдога чиқаришнинг бошланғич нархи миқдорида маблағлар тўланади ҳамда мазкур маблағлар “E-auksion” электрон савдо платформасида электрон онлайн-аукцион ва танловларни ташкил этиш ҳамда ўтказиш тартибига мувофиқ тақсимланади”;

б) 37-бандда:

“а” кичик бандда:

иккинчи хатбошидаги “олти минг беш юз баравари” сўзлари “ўн минг бир баравари” сўзлари билан;

учинчи хатбошидаги “икки минг олти юз баравари” сўзлари “ўн минг бир баравари” сўзлари билан;

тўртинчи хатбошидаги “бир минг уч юз баравари” сўзлари “беш минг баравари” сўзлари билан;

бешинчи хатбошидаги “олти юз эллик баравари” сўзлари “икки минг беш юз эллик баравари” сўзлари билан;

“б” кичик банддаги “0,15 фоиз” сўзлари “0,6 фоиз” сўзлари билан алмаштирилсин.

2. 2-иловада:

а) 25-банднинг учинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

“Бундай ҳолларда аукционга қўйилган норуца фойдали қазилмаларни ўз ичига олган ер қаъри участкаси бўйича “биринчи келган биринчи олади” тамойилига биноан аризаларни тўғридан-тўғри кўриб чиқиш ташаббус қилинганда, у Кон-геология вазирлигининг қарорига асосан аукциондан чиқарилиши мумкин. Бунда ушбу аризаларга асосан рухсатнома расмийлаштирилганда ер қаъридан фойдаланувчи ер қаъри участкаларидан фойдаланиш ҳуқуқини савдога қўйишнинг бошланғич нархи миқдоридаги тўловни амалга оширади. Ушбу маблағлар Вазирлар Маҳкамасининг “Электрон онлайн-аукцион ва танловларни ташкил этиш ҳамда ўтказиш тартибини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” 2022 йил 12 январдаги 18-сон қарори бўйича тақсимланади”;

б) 29-бандда:

иккинчи хатбошидаги “ўттиз олти баравари” сўзлари “уч юз баравари” сўзлари билан;

учинчи хатбошидаги “базавий ҳисоблаш миқдорининг етмиш икки баравари” сўзлари “қазиб олинадиган ҳажмининг баҳосига нисбатан 0,3 фоиз” сўзлари билан алмаштирилсин;

тўртинчи ва бешинчи хатбошилар чиқариб ташлансин.

3. 3-илованинг 13-банди иккинчи хатбошисидаги “35 баравари” сўзлари “100 баравари” сўзлари билан алмаштирилсин.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 31 » iyul

№ 425

Toshkent sh.

Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларининг хавфсизлигини таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида

Республикадаги давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларида таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг хавфсизлигини таъминлаш ҳамда қўриқлаш тизимларини такомиллаштириш ва ушбу соҳани тартибга солувчи қонунчиликни замонавий талабларга мувофиқлаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагилар:

Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларининг хавфсизлигини таъминлаш, уларда қўриқлаш фаолиятини ташкил этиш тартиби тўғрисидаги низом **1-иловага** мувофиқ;

Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларининг хавфсизлик тизимларини такомиллаштириш ва “Хавфсиз таълим” концепциясини 2026–2027 йилларда амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар дастури **2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

2. Белгилаб қўйилсинки, давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотларининг филиаллари (кейинги ўринларда — таълим ташкилотлари) ҳудудида таълим-тарбия жараёни иштирокчилари хавфсизлигини таъминлашни ташкил этишга таълим ташкилотлари раҳбарияти масъул ҳисобланади.

3. Рақамли технологиялар вазирлиги, Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги, таркибида таълим муассасаси бўлган вазирлик ва идоралар Ички ишлар вазирлиги талабларига асосан босқичма-босқич давлат таълим муассасаларининг қўриқлаш ва хавфсизлик тизими учун юқори тезликдаги телекоммуникация хизматларидан белгиланган тартибда фойдаланилишини таъминласин.

Бунда:

Рақамли технологиялар вазирлиги томонидан давлат таълим муассасаларида мавжуд Интернет тармоғига таъсир этмайдиган алоҳида алоқа канали (махсус канал) ташкил этилади;

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари мазкур алоқа канали хизматлари учун харажатлар маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан ўз вақтида тўланишини таъминлаб боради.

4. Ички ишлар вазирлиги Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги, таркибида таълим муассасаси бўлган вазирлик ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари билан ҳамкорликда давлат таълим муассасаларига кўриқлаш сигнализациялари, “ташвиш” тугмалари “Хавфсиз таълим” концепциясига мувофиқ босқичма-босқич ўрнатилишини ҳамда уларнинг шартнома асосида Ички ишлар вазирлиги ҳузуридаги Кўриқлаш департаментининг Ахборот-таҳлил ва мониторинг марказига интеграция қилинишини таъминласин.

5. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари **уч ой муддатда** манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда серкатнов йўллар ёқасида жойлашган, атрофида йўл-транспорт ҳодисалари содир этилаётган таълим ташкилотлари таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг хавфсиз келиб-кейтишларини таъминлаш мақсадида пиёдалар юришлари учун қулайлик яратилган **“яшил йўлаклар”** ташкил этиш, ушбу ташкилотлар атрофида транспорт воситалари ҳаракатини чеклаш чораларини кўрсин.

6. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш ички ишлар вазири А.А. Ташпулатов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 31 ” июлдаги 425-сон қарорига
1-илова

**Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари
ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларининг
хавфсизлигини таъминлаш, уларда қўриқлаш фаолиятини
ташкил этиш тартиби тўғрисида**

НИЗОМ

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларининг, шу жумладан, умумий ўрта ва ўрта махсус таълим, касбий таълим, олий таълим ташкилотлари (кейинги ўринларда – таълим ташкилотлари) қўриқланишини, таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг хавфсизлигини таъминлаш, қўриқлашнинг техник воситалари, ёнгин сигнализацияси ва видеокузатув воситалари билан жиҳозлаш тартиби, қоидалари ва усуллари белгилайди.

2. Ушбу Низом талаблари мактабгача таълим муассасаларига ҳамда хавфсизликни таъминлашда алоҳида идоравий стандартлар ва талабларга эга бўлган таълим ташкилотларига нисбатан татбиқ этилмайди.

Нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиаллари хавфсизликни таъминлаш ва қўриқлаш фаолиятини ташкил этишда ихтиёрий равишда ушбу Низомдан фойдаланиши мумкин.

3. Таълим ташкилотларининг қўриқланишини, таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг соғлигини ҳимоя қилиш ва хавфсизлигини таъминлашни ташкил этиш учун бевосита таълим ташкилотларининг раҳбари жавобгар бўлади.

**2-боб. Таълим ташкилотларини қўриқлаш ва уларнинг
хавфсизлигини таъминлаш**

1-§. Таълим ташкилотларини тоифаларга ажратиш мезонлари

4. Таълим ташкилотлари ўқувчилар ва талабалар сонидан келиб чиққан ҳолда, қўриқлаш ва хавфсизликни таъминлаш учун алоҳида тоифаларга ажратилади.

5. Мактабларнинг тоифалари қуйидагича белгиланади:

биринчи тоифа – ўқувчилари сони 3000 дан кўп бўлган мактаблар;

иккинчи тоифа – ўқувчилари сони 1500 тадан 3000 тагача бўлган мактаблар;

учинчи тоифа – ўқувчилари сони 300 тадан 1500 тагача бўлган мактаблар;

тўртинчи тоифа – ўқувчилари сони 300 тагача бўлган мактаблар.

6. Олий таълим, касбий ва ўрта махсус таълим ташкилотлари (корпуслари) тоифалари қуйидагича белгиланади:

биринчи тоифа – ўқувчи, талабалари сони 1 000 дан юқори бўлган таълим ташкилотлари ёки алоҳида корпуслар;

иккинчи тоифа – ўқувчи, талабалари сони 500 дан 1 000 тагача бўлган таълим ташкилотлари ёки алоҳида корпуслар;

учинчи тоифа – ўқувчи, талабалари сони 500 тагача бўлган таълим ташкилотлари ёки алоҳида корпуслар.

7. Ўқув йили бошланишидан бир ой олдин Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (кейинги ўринларда – Фавқулодда вазиятлар вазирлиги), Ички ишлар вазирлиги ҳузуридаги Қўриқлаш департаменти (кейинги ўринларда – Қўриқлаш департаменти) ва тегишли таълим ташкилоти маъмурияти вакиллари иштирокида таълим ташкилотларининг хавфсизлиги ўрганилади ҳамда улар тоифаларга ажратилади.

8. Таълим ташкилотларини ўрганишда қуйидагиларга алоҳида эътибор берилиши лозим:

таълим ташкилотининг қўриқлаш ва хавфсизлик тизими ҳолатига, шунингдек, хавфсизлик тизимига рақамли технологиялар жорий этилганига;

таълим ташкилоти атрофида транспорт ва пиёда ҳаракати тартибга солинганига;

таълим ташкилотида фавқулодда вазиятлар ва ёнғинларнинг олдини олишга қаратилган тадбирлар ҳамда кутқарув (фуқаро муҳофазаси) тузилмалари фаолияти ташкил этилганига.

9. Таълим ташкилотларининг тоифаси уларнинг жойлашган жойи (серкатнов йўл ёқалари, гавжум жойлар – бозорлар, автостанциялар ва бошқалар, йирик ишлаб чиқариш объектлари яқинида) ҳамда мавжуд хавф-хатарлардан (таълим ташкилоти атрофидаги криминоген вазиятнинг оғирлиги, муқаддам таълим ташкилотида, унга нисбатан жиноий тажовузлар содир этилгани) келиб чиққан ҳолда ўзгартирилиши мумкин.

2-§ Таълим ташкилотларида назорат-ўтказиш режими ва ички режим

10. Назорат-ўтказиш режими таълим ташкилотлари ҳудудларига таълим-тарбия жараёни иштирокчилари, транспорт воситаларининг кириши (чиқиши), товар-моддий бойликларни олиб кириш ва олиб чиқишни назорат қилиш тартибини таъминлайдиган қоидалар тўпламидан, ички режим белгиланган таълим ташкилотларида фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш, ёнғин хавфсизлиги ва ички тартиб тадбирлари ҳамда қоидаларини амалга ошириш тартибидан иборат бўлади.

11. Таълим ташкилотларида назорат-ўтказиш режимини таъминлаш учун назорат-ўтказиш жойи ташкил этилади.

12. Таълим ташкилотлари ҳудудига бегона шахсларнинг, шу жумладан, ўқувчи, талабаларнинг ота-оналари, таълим-тарбия жараёнини ўрганиш учун келган шахслар фақат таълим ташкилоти маъмуриятининг рухсати билан маъмурият вакиллариининг кузатуви остида назорат-ўтказиш жойи орқали киради.

13. Таълим ташкилотлари ҳудудига (биносига) шахсларнинг белгиланмаган жойлардан кириши тақиқланади, автотранспорт воситаларининг кириши эса қатъий равишда чегараланади, махсус транспорт воситалари бундан мустасно.

14. Мактабларда дарс вақтида мактаб ҳудуди ичкари томондан осон очилиши таъминланган ҳолда ёпиб қўйилади ва зарурат (фавқулодда вазиятлар, террористик ва жиноий тажовузлар) юзага келмаса, таълим-тарбия жараёни иштирокчилари бўлмаган шахсларнинг кириши тақиқланади.

15. Ҳар бир таълим ташкилотида Назорат-ўтказиш ва ички режим низоми таълим ташкилотининг тоифаси, жойлашуви, ўзига хосликларидан келиб чиққан ҳолда алоҳида ишлаб чиқилиб, Қўриқлаш департаменти ва Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмаси билан келишилади ҳамда таълим ташкилоти раҳбарияти томонидан тасдиқланади.

16. Назорат-ўтказиш ва ички режим низомига асосан қуйидагилар акс эттирилади:

таълим ташкилоти ҳудудида ўрнатилган ички тартиб, иш куни, сменалар (агар бўлса) вақти;

таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг назорат-ўтказиш ва ички режимни бажаришдаги мажбуриятлари;

таълим ташкилотининг асосий ва захира кириб-чиқиш жойлари;

таълим ташкилоти ҳудудига таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг кириб-чиқиш тартиби, ушбу тартибни назорат қилиб боровчи масъуллар;

бериладиган рухсатномалар (доимий, вақтинча ва бир марталик) турлари ва амал қилиш муддатлари, рухсат бериш тартиби, рухсат бериш ваколатига эга раҳбарларнинг рўйхати ва имзоси намуналари;

товар-моддий бойликларни таълим ташкилоти ҳудудига олиб кириш (олиб чиқиш) ҳамда моддий рухсатномалар ҳисобини юритиш тартиби.

17. Таълим ташкилотлари ҳудудига олиб кирилиши ва ҳудудидан олиб чиқиб кетилиши тақиқланган воситалар (ашё-буюмлар) рўйхати таълим ташкилотлари маъмурияти томонидан тасдиқланади.

18. Таълим ташкилотларининг назорат-ўтказиш жойи автоматлаштирилган кириб чиқиш бошқарув тизими билан босқичма-босқич жиҳозланади. Бунда таълим-тарбия жараёни иштирокчилари учун 4 тагача ўтиш нуктасининг ҳар биридан сменада 400 нафар таълим-тарбия жараёни иштирокчиси кириб чиқиши учун битта назорат-ўтказиш жойи ташкил этилади.

Хавфсизликни таъминлаш мақсадида ўқувчи, талабалар сони 300 тагача бўлган таълим ташкилотларида кириб чиқишнинг турникет тизими жорий қилиниши мумкин.

19. Таълим ташкилотлари асосий (иккиламчи) биноларининг қўриқлашнинг техник воситалари, ёнғин сигнализацияси, периметр, майдонлар, бино йўлакларидаги видеокузатув воситалари қўриқлаш постидаги кичик сиғимдаги жамлагич ва видеомониторга уланади.

**3-боб. Таълим ташкилотларини қўриқлашнинг муҳандислик
ва техник воситалари, видеокузатув ҳамда хавфсизлик
тизимлари билан жиҳозлаш тартиби**

1-§. Жиҳозлашнинг умумий қоидалари

20. Таълим ташкилотларининг ишончли қўриқланиши, таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг хавфсизлигини таъминлаш мақсадида тегишли вазирлик ва идораларга мазкур тадбирлар учун ажратилган бюджет ва бюджетдан ташқари маблағлар ҳисобидан таълим ташкилотлари қўриқлашнинг муҳандислик ва техник воситалари, видеокузатув ҳамда хавфсизлик тизимлари билан жиҳозланади.

21. Ушбу Низом талабларининг бажарилиши тегишли қўриқлаш бўлини томонидан назорат қилинади.

22. Таълим ташкилотларида назорат-ўтказиш режими ва ички режимни таъминлаш мақсадида киришни назорат қилиш ва бошқариш, видеокузатув ва хабардор қилиш тизимлари қўлланади.

23. Маданий мерос объектларида жойлашган таълим ташкилотларини қўриқлашнинг техник воситалари билан жиҳозлаш бўйича чора-тадбирлар тегишли қўриқлаш бўлини ва объект маъмурияти томонидан лойиҳаолди ўрганишларда белгиланади. Мазкур таълим ташкилотларини ҳимоя қилиш ишончилигини заифлаштирмаган ҳолда, ушбу Низом талабларидан четга чиқиш ва ностандарт техник ечимлардан фойдаланишга йўл қўйилади.

**2-§. Таълим ташкилотларида қўриқлашнинг техник воситаларини
монтаж қилиш ишларини лойиҳалаштириш**

24. Таълим ташкилотларида қўриқлашнинг техник воситаларини монтаж қилиш ишлари буюртмачи томонидан тасдиқланган лойиҳа-смета ҳужжатларига ва ишлаб чиқарувчиларнинг техник ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

25. Лойиҳалаштириш ишлари ШНҚ 2.04.09-21 “Бино ва иншоотларнинг ёнғин автоматикаси тизими лойиҳалаш талаблари” шаҳарсозлик нормалари ва қоидалари ҳамда бошқа бошқарув ва раҳбарий ҳужжатлар талабларига мувофиқ бажарилади.

26. Лойиҳа-смета ҳужжатлари қуйидаги ҳужжатлар тўпламини ўз ичига олади:

- таълим ташкилотини ўрганиш далолатномаси;
- лойиҳани ишлаб чиқиш бўйича техник топшириқ;
- тушунтириш хати;
- умумий маълумот;

таълим ташкилотида қўриқлашнинг техник воситаларини ўрнатиш жойлари, қувурлар, кабеллар ва симларни жойлаштириш чизмалари;

сигнализация шлейфлари ва қўриқлашнинг техник воситаларини боғловчи симларни улаш чизмалари (ҳар бир сигнализация тури учун бирлаштирилган ёки алоҳида);

тизимнинг умумий уланиш схемаси (ҳар бир сигнализация тури учун бирлаштирилган ёки алоҳида);

қўриқлашнинг техник воситаларини электр манбаига улаш схемалари;

қўриқланаётган хоналарда қўриқлашнинг техник воситаларини ўрнатиш схемалари;

таълим ташкилотининг алоҳида конструкцияларини (деразалар, эшиклар, ҳаво каналлари, деворлар ва бошқалар) блокировка қилиш схемалари;

қўриқлаш хонасида қурилмаларни ўрнатиш схемаси;

электр таъминотига уланиш схемаси (жадвал);

қўриқлашнинг техник воситалари “ташвиш” хабарини узатиш вақтида доимий токни сарфлаш ҳисоб-китоби (захира қувват манбаини танлаш);

қурилмаларнинг ўзига хос хусусиятлари;

қўриқлашнинг техник воситаларини дастурлаш учун дастлабки маълумотлар жадвали;

ностандарт ечимлар, конструкциялар ва жиҳозлар умумий кўринишининг чизмалари.

27. Лойиҳа-смета ҳужжатлари Қўриқлаш департаментининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмаси билан келишилади.

28. Таълим ташкилотларини ўрганиш далолатномасини тузиш учун буюртмачи, Қўриқлаш департаментининг ҳамда Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмаси ва зарур ҳолларда монтажчи ташкилот вакилларида иборат комиссия тузилади.

29. Таълим ташкилотларини ўрганиш далолатномаси қуйидагиларни ўз ичига олади:

таълим ташкилотининг тоифаси;

жами синфхоналар сони ва сиғими;

аудиториялар, заллар сони ва сиғими (мавжуд бўлса);

таълим ташкилотининг тузилиши (ўзига хос хусусиятлари, товар-моддий бойликларни сақлаш жойлари, қўриқловга олинадиган хоналарнинг сони);

таълим ташкилотини қўриқлаш тури;

таълим ташкилотининг назорат-ўтказиш жойлари, жиҳозланиши;

таълим ташкилотига рухсатсиз кириш имкониятини берувчи заиф жойлар ва қурилиш конструкциялари (деразалар, эшиклар, туйнуклар, деворлар, шифтлар, технологик тешиклар, каналлар ва бошқалар);

таълим ташкилотининг заиф жойлари ва иншоотларини кўриқлаш ва “ташвиш” сигнализацияси воситалари билан жиҳозлаш усуллари ҳамда уларнинг сони;

кўриқлаш, ташвиш, киришни назорат қилиш, бошқарув ва видеокузатув тизимларининг таркиби;

қозонхона ва ошхоналар ҳақидаги маълумотлар (мавжуд бўлса);

ёнғин ва ғавқулодда вазиятларда хабар бериш тизими;

товар-моддий бойликлар сақланадиган хоналар (кассалар, компьютер хоналари, махсус жиҳозланган бошқа хоналар).

Бино ва иншоотларнинг муҳандислик-техник мустаҳкамлиги етарли бўлмаган тақдирда, таълим ташкилотини ўрганиш далолатномасига илова шаклида таълим ташкилотининг муҳандислик-техник мустаҳкамлигини янада мустаҳкамлаш бўйича топшириқ киритилади.

30. Монтаж ишлари жараёнида лойиҳа ҳужжатларидан ёки ўрганиш далолатномасидан асосли оғишларга (ўзгартиришлар, тузатишлар киритиш) фақат буюртмачи ва ушбу ҳужжатларни тасдиқлашда иштирок этувчи тегишли ташкилотларнинг рухсати мавжуд бўлганда йўл қўйилади.

31. Таълим ташкилотини ишга тушириш якунида фойдаланишга қабул қилиш далолатномасини имзолашдан олдин таълим ташкилоти раҳбари Кўриқлаш департаментининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмасига яқунланган лойиҳа ҳужжатлари тўпламининг нусхаларини тақдим қилади.

32. Хавфсизлик тизимларининг таркибий қисмлари ва ишлаш хусусиятлари тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган ҳужжатлар (техник топшириқлар, лойиҳалар, ўрганиш далолатномалари, фойдаланишга қабул қилиш, схемалар ва дастурий таъминотлар бўйича низомлар ва бошқа ҳужжатлар) билан танишиш қатъий тартибга солинади.

3-§. Таълим ташкилотларини муҳандислик-техник мустаҳкамлаш

33. Периметр ва ҳудуднинг алоҳида жойларини тўсишда қуйидагилар инобатга олиниши лозим:

тўсиқ одамлар (ҳайвонлар)нинг тасодифий ўтишини, транспорт воситалари кириб келишини истисно қилиши ёки назорат-ўтказиш жойини четлаб ўтиб, кўриқланадиган ҳудудга бегона шахсларнинг киришига тўсқинлик қилиши;

тўсиқлар бир текис, минимал бурилишлар билан ўрнатилган, кузатувни чекламайдиган ва кўриқлашнинг техник воситаларидан фойдаланишни қийинлаштирмайдиган бўлиши;

тўсиққа периметрнинг давоми бўлган бинолардан ташқари ҳеч қандай иншоотлар туташмаслиги, ушбу бинолар биринчи қаватларининг кўриқланмайдиган ҳудудга қарайдиган деразалари металл панжаралар, лозим бўлганда эса, металл тўр билан жиҳозланиши;

тўсиқда тирқишлар, тешиқлар ва бошқа шикастланишлар, шунингдек, кулфланмайдиган дарвозалар ва эшиқлар бўлмаслиги;

эшиқлар ва дарвозаларнинг ичкаридан эркин очилиш имконияти яратилган бўлиши;

таълим ташкилотининг асосий тўсиқлари сифатида баландлиги 2 метрдан кам бўлмаган ғишт, темир-бетон ёки темир конструкциялардан фойдаланиш.

34. Таълим ташкилотларига ўрнатиладиган дарвозаларга қуйидаги талаблар қўйилади:

таълим ташкилотлари ҳудудига автотранспорт воситалари кириш жойларига дарвоза ўрнатилади, ҳудуднинг периметри бўйлаб ҳам асосий, ҳам захира ёки фавқулодда вазиятлар учун дарвозалар ўрнатилиши мумкин;

дарвозанинг тузилиши унинг ёпиқ ҳолатда мустаҳкам туришини таъминлаши керак;

автоматик тарзда ва масофадан бошқариш пульти билан бошқариладиган дарвозалар носозлик ёки электр манбаининг узилиш ҳолатларида фавқулодда тўхтатиш ва қўлда очиш мосламалари билан жиҳозланади;

дарвозалар ташқи томондан ўзбошимчалик билан очилишининг (ҳаракатланишининг) олдини олиш учун чекловчи ёки тўхтатувчи мосламалар билан жиҳозланади;

дарвоза ёпилганда кулфлаш ва блокировкалаш мосламалари ташқи таъсирларга етарли даражада қаршилиқ кўрсатиши ва атроф-муҳит ҳароратининг кенг диапазонида (-40 дан $+50$ °C гача), сув, қор, дўл, қум, юқори намлик ва бошқа омилларнинг тўғридан-тўғри таъсирда ҳам ишлаши керак;

дарвоза баландлиги 2 метрдан ва қалинлиги 2 мм дан кам бўлмаган темир қопламадан ёки қалинлиги 1,6 см дан, оралиқ масофаси эса 15×15 см дан кам бўлмаган темир панжаралардан ясалади.

35. Эшик конструкцияларига қуйидаги талаблар қўйилади:

таълим ташкилотлари биноси ва хоналаридаги эшик, дераза ҳамда чордоқ дарчалари доим соз ҳолатда ҳамда мустаҳкам ўрнатилган бўлиши лозим;

синф хоналарининг эшиклари ичкаридан кулфланадиган ва ташқаридан очиладиган кулф билан жиҳозланиши зарур;

икки тавақали эшиқларнинг бир тавақасининг юқори ва пастки қисмлари иккита зулфин (илгак) билан жиҳозланади. Зулфинлар кесими 10 см дан, унинг кирадиган тешиги чуқурлиги 3 см дан кам бўлмаслиги зарур;

таълим ташкилотларининг кириш эшиклари камида иккита, ўзи беркилиб қолмайдиган, ички электр механик ёки механик кулф билан жиҳозланади. Кулфлар бир-биридан камида 30 см оралиқда ўрнатилади. Эшик ёғоч, темир ёки замонавий ойнаванд материаллардан ишланиши мумкин;

товар-моддий бойликлар сақланадиган хоналарнинг ёғочдан ясалган эшик тавақаларининг атрофини $4.5 \times 2.8 \times 0.4$ см ўлчамдаги бурчакли темир гардиш

билан мустаҳкамлаш тавсия этилади. Эшик кесакиси диаметри 1 см, узунлиги эса 12 см дан кам бўлмаган темир қозиклар ёрдамида деворга ўрнатилади;

асосий эшик аудио-видео домофон ёки бошқа турдаги техник воситалар билан жиҳозланиши мумкин;

эшикларга темир панжара ва бошқа муҳандислик-техник эвакуация йўллари тўсuvчи ускуналар ўрнатилганда, фавқулодда вазиятларда эвакуация йўлаклари кенгликлари камайишига йўл қўйилмаслиги ва ўз вақтида очилиши таъминланиши лозим;

темир панжарали эшиклар диаметри 1,6 см дан кам бўлмаган ва катаклари 15×15 см дан ортиқ бўлмаган, ҳар қисмида пайвандланган темир панжаралардан ясалади. Темир панжарали эшик периметри 3.5×3.5×0.4 см дан кам бўлмаган ўлчамдаги бурчакли темир гардиш билан мустаҳкамланади;

объектларда ертўла эшиклари ва чордоқ дарчалари яхлит металлдан ясалган ҳамда қулфлар билан ёпилиши лозим;

эшиклар конструкцияси таълим ташкилотлари хоналарининг ишончли ҳимоясини таъминлаши ва бузиш ҳаракатларига қарши етарли ҳимоя даражасига эга бўлиши шарт.

36. Дераза конструкцияларига қуйидаги талаблар қўйилади:

таълим ташкилотларининг барча хоналаридаги дераза ва дарчаларга ойна ўрнатилиб, улар ишончли ва соз ҳолатда қулфлаш мосламаси билан жиҳозланиши керак. Ойналар яхлит бўлиши ва дераза кўзларига мустаҳкам ўрнатилиши шарт;

таълим ташкилотларида касса хоналари мавжуд бўлган тақдирда, улар ўлчами 20×30 см бўлган махсус дарча (бузилиши, синдирилиши қийин мустаҳкам материаллар, қалинлиги 0,6–0,8 см дан кам бўлмаган ойналар ёки зирҳли ойналар) билан жиҳозланиши лозим. Агар дарча юқорида кўрсатилган ўлчамлардан катта бўлса, у сиртқи томонидан ҳимоя конструкциялари билан мустаҳкамланади. Махсус дарча ичкари томонидан қулф ёки илгак билан беркитилади. Ушбу касса хоналари техник қўриқлаш марказлари қўриқловига топширилиши шарт;

касса хонасида сейфлар ва металл шкафларнинг вазни 1 тоннадан кам бўлганда, улар деворга ёки полга анкер болтлари ёрдамида маҳкамланади ёки девор орасига ўрнатилади;

бинонинг биринчи қаватида махсус хоналар, касса хоналари, ахборот-компьютер технологиялари хоналари ва архив хонаси жойлашган ҳолларда, уларнинг деразалари ҳамда ертўла ва чордоқ деразалари темир панжаралар билан жиҳозланиши шарт;

бошқа хоналар деразаларига темир панжаралар уларда товар-моддий бойликлар сақланишидан келиб чиққан ҳолда ўрнатилади. Кўрсатилган хоналарга темир панжаралар далолатнома асосида ўрнатилади;

деразалар таълим ташкилотлари хоналарининг ишончли ҳимоясини таъминлаши ва бузиш ҳаракатларига бардош берадиган ҳимоя даражасига эга бўлиши лозим;

таълим ташкилотларининг синфхонаси, аудиторияси, заллари деразаларига панжара ўрнатилса, улар фавқулодда вазиятларда таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг хоналардан эвакуация қилиниши учун ичкаридан очиладиган (икки томонга очиладиган, сурилиб очиладиган) бўлиши лозим.

37. Қулфлаш мосламаларига қуйидаги талаблар қўйилади:

эшик ва деразаларда беркитадиган мосламалар сифатида ўрнатиладиган ўйма қулф, осма ва ёпиштира, ўзи бекилмайдиган қулфлар, зулфинлар, сурма зулфин, илгак ва бошқалар қўлланади;

осма қулфлар асосан қўшимча равишда эшикларни, панжараларни, дераза эшикларини, жалюзиларни ва бошқаларни беркитиш учун қўлланади. Ушбу қулфлар, агар уларнинг тобланган пўлатдан банди бўлса ёки асоси мустаҳкам бўлса, шунингдек, уларни ўрнатган жойларда беркитиладиган қурилмаларда қулф қулоқчалари ва бандларини аралаш ёки буралиб шикастланиш имконининг олдини оладиган ҳимоя қопламаси, пластинаси ва бошқа мосламалари бўлса, етарли даражада (ҳимоя жиҳатдан) самарали ҳисобланади;

осма қулф учун қулоқчалар кесими $0,6 \times 4$ см дан кам бўлмаган пўлатдан бўлиши лозим;

ёпиштира қулфлар эшикка болтлар билан қотирилиши лозим. Болтлар эшикдан ўтказилиб, хонанинг ички томонидан шайба ва гайка ёрдамида қотирилади;

захира чиқиш йўллариининг дераза панжаралари ва эшикларидagi қулфларнинг калитлари бевосита яқин жойда ёки махсус ажратилган хонада (қўриқлаш хоналарида) муҳрланган қутилар ва шкафларда сақланади.

4-§. Таълим ташкилотларини қўриқлашнинг техник воситалари билан жиҳозлаш

38. Таълим ташкилотларининг ишончли қўриқланишини, таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг хавфсизлигини таъминлаш учун муҳандислик-техник воситалар билан биргаликда қўриқлашнинг техник воситалари қўлланади.

39. Таълим ташкилотлари хоналари қўриқлашнинг техник воситалари билан техник жиҳатдан мустаҳкамлик бўйича ишлар амалга оширилганидан кейин мазкур Низом талабларига мувофиқ жиҳозланади.

40. Таълим ташкилотларининг товар-моддий бойликлар сақланадиган жойлари (компьютер техникаси мавжуд хоналар, касса, махсус қисм ва бошқа) қўриқлаш сигнализация воситалари билан жиҳозланади.

41. Қўриқлаш сигнализация воситалари таълим ташкилотларининг ягона қўриқлаш техник воситалари комплексига бирлаштирилади. Қўриқлаш техник воситалари комплексининг таркибий қисмларидан ахборотлар таълим ташкилотларининг қўриқлаш хонасида ўрнатилган марказий назорат пультага ёки алоҳида пульталар бошқаруви тизимига узатилади.

42. Таълим ташкилотларининг ички кўриқлаш пульталари кўриқлаш хоналари, кўриқлаш пости, сервер хонаси ёки ушбу мақсадлар учун мўлжалланган махсус хоналарга жойлаштирилади.

Таълим ташкилотлари биносининг кўриқлаш тизимининг таркибига қараб, бошқарув пульталари сифатида кичик, ўрта ва катта ҳажмдаги (жамлагич) қабул-назорат ускуналари, микропротцессорли панеллар ҳамда маълумотлар узатиш тизимидан фойдаланилади.

43. Таълим ташкилотлари биносидаги ташвиш сигнализацияси тизимидан тушган хабарлар бир вақтнинг ўзида таълим ташкилотларининг хавфсизлик хизматига узатилади.

44. Товар-моддий бойликлар сақланадиган хоналарга ҳаракатни сезувчи ҳажмли кўриқлаш хабаргоҳлари (хонанинг 30 м² майдонига битта ҳажмли кўриқлаш хабаргоҳи ҳисобида) ўрнатилади.

45. Махсус қисм ва ахборот-компьютер технологиялари хоналари (сервер хоналари, маълумотлар қайта ишлаш марказлари) кўриқлаш сигнализациясининг иккита ҳимоя тўсиғи билан жиҳозланади.

Биринчи ҳимоя тўсиғи хонанинг периметрини ҳимоя қилади. Хонага кириш эшиги ҳамда деразалар мавжуд бўлганда, улар дераза, эшик очилиши ва ойна синишини қайд этиш хабаргоҳлари билан жиҳозланади.

Иккинчи ҳимоя тўсиғи хонанинг ҳажмини ҳимоя қилади. Бунинг учун эса ҳажмни кўриқлаш хабаргоҳлари қўлланади.

46. Кўриқлаш сигнализациясининг иккита ҳимоя тўсиғи алоҳида шлейфлар билан кўриқлаш сигнализацияси жамлагичига уланади.

47. “Ташвиш” хабарини бериш воситалари сифатида ўзидан ўзи ишлаб кетмайдиган тугмалар, педаллар, электр-контактли ва магнитли қабул қилувчи ва узатувчи қурилмалардан фойдаланилади.

48. “Ташвиш” сигнализацияси тугмалари таълим ташкилотларининг кўриқлаш наряди хонасидан ташқари ҳар бир ўқув биносининг барча қаватларидаги йўлакларда, 1,6 метрдан кам бўлмаган баландликда ўрнатилиб, сигнализациянинг барча шлейфлари ўчирилиши ман этилган алоҳида жамлагичга уланиши лозим.

49. “Ташвиш” сигнализацияси тизимининг жамлагичи шартнома асосида техник кўриқлаш марказига уланади.

5-§. Кўриқлашнинг техник воситаларини монтаж қилишга ва электр таъминотиغا қўйилган талаблар

50. Таълим ташкилотларида ўрнатилган барча кўриқлаш техник воситалари шлейфлари чироқ ва товуш сигналларини берувчи назорат панелларига ёки кичик ҳажмдаги жамлагичларга (кўриқлаш хонасида) уланади. Кўриқлашнинг техник воситалари шлейфлари уларнинг бутун узунлиги давомида автоматик назоратни таъминлаши шарт.

51. Қўриқлашнинг техник воситалари шлейфларининг симлари товар-моддий бойликлар сақланадиган хоналарда қуйидаги тартибда ўрнатилади:

пластмасса қувурларда яширилган ҳолатда ёки деворга ўрнатилган қутиларда;
пластмасса қувурларда яширилган ҳолатда ёки очиқ услубда осма шифтнинг устида жойлашган қути ва лотокларда;

хона полининг тагида, бетон қоришмасининг 2 см дан кам бўлмаган чуқурликдаги пластмасса қувурларида.

52. Симларни ва кабелларни очиқ усулда ўтказиш пол сатҳи ёки хизмат майдонидан 2 метрдан кам бўлмаган баландликда ва шифтдан 10 см дан кам бўлмаган ораликда бажарилади.

53. Қўриқлашнинг техник воситаларини электр қуввати билан марказлаштирилган ҳолда таъминлашда, захира таъминоти манбалари қўриқлаш хоналарида ёки бошқа махсус қўриқланаётган хоналарда ўрнатилади.

54. Қўриқлашнинг техник воситалари ва ускуналарининг узлуксиз ишлаши учун уларнинг электр қувват таъминоти автоном аккумулятор батареялари билан таъминланади (электр тармоғидан автоматик тарзда қўшимча равишда қувватлантириш билан).

Аккумуляторларнинг электр сиғими қўриқлашнинг техник воситаларининг автоном ишлашини 12 соат, “ташвиш” тартибиде эса 3 соат давомида таъминлаши шарт.

6-§. Киришни назорат қилиш ва бошқариш тизими

55. Таълим ташкилотларининг асосий кириш жойи замонавий технологияларни қўллаган ҳолда, кириш-чиқишни назорат қилиш тизимлари билан жиҳозланади. Унда қайд этиладиган маълумотлар камида 3 ой сақланиши лозим.

56. Кириш-чиқишни назорат қилиш ва бошқариш тизими биометрик белгилар (бармоқ излари, кўз гавҳари ва бошқа белгилар) комбинацияси асосида шахсни идентификация қилиш йўли билан амалга оширилиб, таълим ташкилотлари ҳудудларига рухсатли кириб-чиқишни таъминлайди.

57. Кириш-чиқишни назорат қилиш ва бошқариш тизими қуйидагилардан иборат:

тўсиш конструкцияси ва бажарувчи қурилмаси таркибидаги бошқариладиган тўсиш қурилмасидан;

солиштириб ўқиш ва идентификатор таркибидаги идентификация белгиларини киритиш қурилмасидан;

ускуналар ва дастурлаш воситалари таркибидаги бошқарув қурилмасидан.

58. Кириш-чиқишни назорат қилиш жойлари идентификация белгиларини солиштириб ўқийдиган ва бошқариладиган тўсиш қурилмалари билан жиҳозланади.

59. Кириш-чиқишни назорат қилиш ва бошқариш тизими қуйидаги асосий вазифаларни бажаради:

идентификация белгиларини солиштириб ўқиганда, белгиланган вақт оралиғида рухсат этилган ҳудудга (хонага) кириш учун бошқариладиган тўсиш

қурилмасининг очилишини ёки киришни назорат қилиш ва бошқариш тизими операторининг рухсати билан очилишини;

идентификация белгиларини солиштириб ўқиганда, белгиланган вақт оралиғида кириш рухсат этилмаган ҳудудга (хонага) кириш учун бошқариладиган тўсиш қурилмасининг очилмаслигини;

бошқарув қурилмаларида идентификация белгиларининг рухсатли (қўшиш, олиш) ўзгартирилишини ва уларни рухсат этилган ҳудудга (хонага) кириш вақти оралиғи билан боғлашни;

бошқарув қурилмаларини дастурлаш воситаларига рухсатсиз кириб, идентификация белгиларини ўзгартиришдан ҳимоя қилишни;

бошқарув элементлари, тизимларни ўрнатиш ва маълумотларга рухсатсиз киришнинг олдини олишда техник ва дастурлаш воситаларини ҳимоя қилишни;

идентификация белгиларининг маълумот базасини ва созланган кўрсаткичларни сақлаб қолишни;

авария, ёнғин ва техник носозлик ҳолатларида ўрнатилган тизим ва ёнғин хавфсизлиги қоидаларига мувофиқ бошқариладиган тўсиш қурилмаларидан ўтиш учун қўлда, ярим автомат ёки автоматик очилишни;

рухсат берилган идентификация белгилари асосида очилган бошқариладиган тўсиш қурилмаси маълум вақтдан сўнг кириш-чиқиш ҳолати бўлмаганда автоматик равишда ёпилишини;

идентификация белгиларини (кодни) танлашга уринишда бошқариладиган тўсиш қурилмаси ташвиш хабарини беришини (ёки маълум вақт автоматик равишда ишламаслигини);

кундалик ва ташвиш ҳодисаларини рўйхатга олишни ва хотирага ёзишни;

бошқариладиган тўсиш қурилмаларининг бошқарув қурилмалари билан алоқаси узилганда, барча кириш-чиқиш жойларидаги солиштириб ўқийдиган қурилмаларнинг алоҳида ишлашини.

60. Бошқариладиган тўсиш қурилмаси қуйидагиларни таъминлаши лозим:

ўтиш жойларининг қисман ёки тўлиқ ёпилишини;

автоматик ва қўлда очилишини (авария ҳолатида);

талаб этилган ўтказиш имкониятини.

61. Идентификация белгиларини киритиш қурилмасининг солиштириб ўқиш воситаси қуйидагиларни таъминлаши лозим:

идентификатордан идентификация белгисини солиштириб ўқишни;

киритилган идентификация белгисини бошқарув қурилмаси хотирасида сақланаётган ёки йиғилган маълумотлар билан солиштиришни;

фойдаланувчи идентификацияланганда (ўхшашлигида), бошқариладиган тўсиш қурилмасининг очилишига сигнал берилишини;

бошқарув қурилмаси билан маълумот алмашинувини;

идентификация белгиларини киритиш қурилмаси ўхшаш белгиларни танлаш ёки териш орқали аниқлаб олишдан ҳимоя қилишини;

идентификаторларнинг тузилиши, ташқи кўриниши, ундаги ёзувлар ва ўқиш воситаси ишлатилаётган кодларнинг очилишига олиб келмаслигини.

62. Бошқарув қурилмаси қуйидагиларни таъминлаши лозим:

идентификация белгиларини киритиш қурилмасидан маълумотларни олиш, қайта ишлаш, белгиланган шаклда кўрсатиш ва бошқариладиган тўсиш қурилмасига бошқариш сигналини ишлаб чиқишни;

маълумот базасига таълим рухсатига ташриф буюрувчиларнинг кириш ҳудудларини ифодалаш (коди, кириш вақтининг оралиғи, кириш ҳудуди ва бошқалар) хусусиятига эга маълумотларнинг киритилишини;

рухсат этилган ҳудудга ходимлар ва ташриф буюрувчилар кириб-чиқиши ҳисобининг электрон журналда юритилишини;

кириш ҳудудларида ташвиш ҳолати ҳақидаги маълумотнинг биринчи навбатда берилишини;

бошқариладиган тўсиш қурилмаси, идентификация белгиларини киритиш воситаси ва улар оралиғидаги алоқа тармоқларининг созлиги ва ҳолатининг назорат қилинишини.

63. Киришни назорат қилиш ва бошқариш тизими модуль асосида қурилади ҳамда қуйидагиларни таъминлаши лозим:

бир хил русумдаги техник воситаларнинг ўзаро бир-бирини алмаштиришини;
техник хизмат кўрсатишга, ишлатишга қулайлиги ва таъмирлашга яроқлилигини;

бошқарув элементларига рухсатсиз киришга йўл қуйилмаслигини;

ишлатиш жараёнида созлаш, хизмат кўрсатиш ёки алмаштиришга талаб бўлганда, барча элементларга, қисмлар ва блоklarга рухсатли киришни.

7-§. Видеокузатув тизими

64. Видеокузатув тизими таълим ташкилотларини ишончли қўриқлаш ва таълим-тарбия иштирокчиларининг хавфсизлигини қўшимча кучайтириш мақсадида ўрнатилади ҳамда телекамера назорати ҳудудидаги ҳодисалар кеча кундуз назорат қилиниши, видеорегистраторга доимий автоматик тарзда қайд этилишини ҳамда тасвирий маълумотларнинг қўриқлаш хонасига узатилишини таъминлайди. Ушбу тизимни қўллаш ташвиш хабари тушганда унинг турини, бузилиш жойини, ҳуқуқбузарнинг ҳаракат йўналишини аниқлаш ва унга қарши тезкор чора-тадбирларни белгилаш имконини беради.

65. Видеокузатув тизими таркибига қуйидагилар киради:

барча видеокузатув тизимларининг мажбурий қисмлари;

видеокузатув камералари;

видеомонитор;

видеорегистраторлар (Digital Video Recorder, Network Video Recorder, Server);

тармоқ коммутаторлари;

узлуксиз (асосий ва захира) электр токи тармоғи ҳамда автоном узлуксиз қувват манбалари;

алоқа тармоғи;

алоҳида видеокузатув тизимларининг қўшимча қурилмалари;

видеосигналларни бошқариш ва улаш қурилмаси;

ҳаракатни аниқлаш ускунаси;

видеосигналлар йиғиш ускунаси.

66. Таълим ташкилотларида видеокузатув камералари билан қуйидаги жойлар жиҳозланади:

бино атрофидаги ҳудуд;

таълим ташкилотининг майдонлари, стадионлари, визуал назорат қилиш имконсиз жойлари;

назорат-ўтказиш жойи;

асосий кириш жойлари;

ошхона;

“ташвиш” тугмаси ўрнатилган жойлар;

қават йўлаклари.

Бошқа жойларда видеокузатув камералари таълим ташкилотини ўрганиш далолатномасида кўрсатиб ўтилиши мумкин. Видеокузатув камераларини ўрнатиш жойлари видеокузатув тизимини лойиҳалаштириш (жиҳозлаш) техник топшириғига киритилади.

67. Видеокузатув камералари тизим ускуналари билан синхрон ҳолатда ишлаши лозим.

68. Таълим ташкилотларини кўриқлашда замонавий турдаги рақамли видеокузатув тизимлари қўлланади. У ёки бу тизимни ўрнатиш зарур маълумотни узатиш тезлиги, тизим ўрнатилган жойлар, уларнинг ёритилиши ва бошқа хусусиятлар ҳамда эҳтимолий мўлжалларни (одамлар, автотранспорт воситалари ва бошқаларни) ҳисобга олган ҳолда белгиланади.

69. Видеокузатув камералари таълим ташкилотлари ҳудуди ва бино атрофини назорат қилиш учун мўлжалланган бўлиб, қуёш нуридан ҳимояладиган мосламаси бор герметик термоғилофларда бўлиши лозим. Видеокузатув камераларининг объективига куннинг чиқиш ва ботиш нурлари тушмаслигини таъминлаш учун видеокузатув камералари жойининг горизонтал чизиғига бурчак бўлиб ўрнатилади. Видеокузатув камералари қўл билан тегиниш ва зарар етказиш мумкин бўлмаган ҳолатда ўрнатилиши лозим.

70. Буриладиган видеокузатув камераларини қўллаш, уларнинг умумий сони ва видеорўйхатга олиш каналлари сонининг камайишига олиб келади.

71. Видеокузатув камераларининг кўриш ҳудудининг ёритилганлик даражасига қараб, инфрақизил ёритиш ускуналаридан фойдаланиш мумкин.

72. Видеокузатув камераларидан тушган маълумотларни тасвирлашда узок муддат куну-тун ишлаш имконига эга тасвири ўзгармайдиган махсус мониторларни қўллаш лозим.

73. Видеокузатув тизимида замон талабларига мос рақамли видеорегистраторларни (серверларни) қўллаш талаб этилади.

Ушбу қурилмалар таълим ташкилотларининг хавфсизлик хизмати учун ажратилган алоҳида хонага жойлаштирилади. Хона ташқи муҳитдан ҳимояланган, иситиш совитиш тизими билан жиҳозланади.

Таълим ташкилотининг хавфсизлик хизмати хонаси мустақкам эшик билан жиҳозланиб, бегона шахслар кириши қатъиян тақиқланади.

Назорат кузатув монитори таълим ташкилотлари хавфсизлик хизмати хонаси ва таълим ташкилоти раҳбари хонасига ўрнатилади.

74. Қўриқланаётган ҳудудга ҳуқуқбузарнинг кириши натижасида ҳосил бўлган ташвиш хабари ва узлуксиз ишлаш тартиби бўйича ҳодисалар видеоархивга ёзиб олинади.

75. Видеоёзув материаллари видеоархивда камида бир ойлик муддатда сақланиши талаб этилади. Видеоёзувларда таълим-тарбия жараёни иштирокчилари ва ташриф буюрувчилар томонидан таълим ташкилоти биносига кириб-чиқиш тартибининг бузилиш ҳолати тасвирлари бўлганда, видеоёзувни сақлаш муддати ушбу таълим ташкилоти раҳбари томонидан белгиланади.

76. Конструктив жиҳатдан видеокузатув тизими модуль принципида қурилади ва қуйидагиларни таъминлайди:

бир хил русумдаги техник воситалар ўзаро бир-бирини алмаштиришини;
техник хизмат кўрсатишга, ишлатишга қулайлиги ва таъмирлашга яроқлилигини;

бошқарув элементларига рухсатсиз киришга йўл қўйилмаслигини;
ишлатиш жараёнида созлаш, хизмат кўрсатиш ёки алмаштиришга талаб бўлганда, барча элементларга, қисмларга ва блокларга рухсатли киришни.

8-§. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизими

77. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизими (кейинги ўринларда – хабар бериш тизими) таълим ташкилоти ҳудудида ташвиш хабари юзага келганда, содир бўлган ёки яқинлашиб келаётган кутилмаган ҳодисалар (жиноятлар ва ҳуқуқбузарликлар, жиноят содир этишда гумон қилинаётган, қидирувдаги, шубҳали шахслар ва буюмлар, шунингдек, ёнғинлар, авариялар, ҳалокатлар, хавфли табиий ҳодисалар, бошқа табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар) тўғрисида фуқароларни тезкор огоҳлантиришни таъминлайди ҳамда уларнинг ҳаракатларини белгилайди.

Хабар бериш тизими қуйидаги мақсадлар учун икки хил товуш чиқариш имкониятига эга бўлиши лозим:

биринчи товуш – жиноятлар ва ҳуқуқбузарликлар, жиноят содир этишда гумон қилинаётган, қидирувдаги, шубҳали шахслар (биринчи навбатда ўзининг ўта сергаклиги ёки безовталиги билан шубҳа уйғотган, йил фаслига мос бўлмаган ёки бўй-бастига нолойиқ кийимда бўлган, шунингдек, танасида боғланган жойи ва жароҳати бўлганлар) ва буюмлар ҳақидаги хабарларни маълум қилиш учун;

иккинчи товуш – ёнғинлар, авариялар, ҳалокатлар, хавфли табиий ҳодисалар, бошқа табиий ва техноген хусусиятли ғавқулодда вазиятлар, мазкур жойга хос бўлмаган тутунлар, ҳидлар, алангалар ва шовқинлар пайдо бўлиш ҳолатлари ҳақидаги хабарларни маълум қилиш учун.

78. Хабар бериш тизими қуйидагиларни таъминлаши лозим:

таълим ташкилоти биноси, хоналари ва ҳудудларида фуқаролар доимий ёки вақтинча бўладиган жойларга товушли сигналларнинг берилиши;

хавфли вазият ҳамда зарур ҳолларда эвакуация йўлларида ва хавфсизликни таъминлашга қаратилган бошқа ҳаракатлар тўғрисида нутқли овоз билан хабар берилиши.

79. Хабар бериш тизимининг товушли хабари бошқа турдаги товушлардан ажралиб туриши лозим. Хабар бериш воситаларининг сони ва қуввати таълим ташкилоти биносида фуқаролар доимий ёки вақтинча бўладиган барча жойлардан хабарлар эшитилишини таъминлаши зарур.

80. Қўриқланаётган ҳудудда овоз кучайтириш қурилмаларидан фойдаланиш лозим. Улар ёритиш устуни, бино деворлари ва бошқа конструкцияларга ўрнатилиши мумкин. Ҳудудда овозни кучайтириш воситаларининг сони ва тўғри жойлаштирилиши белгиланганда, нутқли хабарларни аниқ ва тушунарли узатилишини таъминловчи овоз кучайтириш воситаларини синовдан ўтказиш йўли билан ҳар бир участкада битта 10 V дан кам бўлмаган овоз бериш воситаларини ўрнатиш кўзда тутилади.

81. Хабар бериш воситаларида овозни баланд-паст қилиш имконияти бўлмаслиги ва уларнинг уланиш жойлари ҳимояланган бўлиши керак.

82. Хабар бериш тизими алоҳида ҳолларда таълим ташкилотининг радиоэшиттириш тармоғи билан биргаликда лойиҳалаштирилиши мумкин.

83. Хабар бериш тизимини бошқариш қўриқлаш хонаси, диспетчер ва бошқа махсус хоналардан амалга оширилади ҳамда Ғавқулодда вазиятлар вазирлигининг маҳаллий даражадаги хабар бериш тизимларига интеграция қилинади.

9-§. Ёритиш тизими

84. Ёритиш чироқлари ҳудуд тўсиқлари, бино атрофи ва кириш мумкин бўлган чегараларнинг талаб даражасида ёритилишини таъминлаши лозим.

85. Ёритиш тизимида қуйидагилар киради:

ёритиш ускуналари;

кабель ва симлар тармоғи;

бошқариш ускунаси.

86. Ёритиш тизими қуйидагиларни таъминлайди: тунги вақтда ернинг юзасидан горизонтал ва деворнинг ўзидан вертикал ёритилиши 0,5 люксдан кам бўлмаслигини;

бино атрофининг эни 3-4 метр бўлган масофада бир маромда узлуксиз ёритилишини;

қўриқлаш ва назорат-ўтказиш жойлари хоналарининг ёритилиши қўлда бошқарилишини;

назорат-ўтказиш жойлари, қўриқлаш хонаси ва қўриқлаш постларининг узлуксиз ишлашини.

87. Таълим ташкилоти атрофи ва ҳудудининг ёритиш тармоқлари ташқи ёритиш тармоғидан алоҳида бўлиши лозим. Бино атрофининг ёритиш тармоқлари қўриқлаш сигнализацияси ҳамда видеокузатув назорат тизими назорат қиладиган жойларга ўрнатилади. Улар қўриқлаш хонаси ёки назорат-ўтказиш жойларида жойлашган ёритиш шитининг алоҳида гуруҳига уланиши лозим. Ёритиш шити назорат-ўтказиш жойларининг ташқи деворига қўриқланаётган ҳудуд томонидан ўрнатилади. Ёритиш шити осма қулф билан ёпилган ва қўриқлаш сигнализацияси билан жиҳозланган бўлиши лозим.

88 Ёритиш чироқларининг ёритиш ускуналари осма, консолли, прожектор ва бошқа турда бўлиши мумкин. 220 V кучланишли электр тармоқларда ёритиш манбаи сифатида LED ёритгичларидан (прожекторлардан) фойдаланиш тавсия этилади.

89. Тунги вақтда ёритиш чироқлари узлуксиз ишлаши лозим.

Қўшимча ёритиш чироқлари тунги вақтларда ва кўриш даражаси паст бўлганда, қўриқланаётган ҳудуднинг ёритилишида ишлатилиб, кундузги вақтларда ўчирилган бўлиши шарт.

90. Ёритиш чироқлари механик бузилишдан ҳимояланган бўлиши зарур.

10-§. Қўриқлаш нарядлари хизмат хонасини жиҳозлаш

91. Қўриқлаш нарядлари хизмат олиб боришлари учун таълим ташкилотларида асосий назорат-ўтказиш жойида алоҳида хизмат хонаси (хизмат ўташ жойи) ажратилади.

92. Хизмат хонаси мустаҳкам қилиб қурилган бўлиши ва об-ҳавонинг ҳар қандай шароитида хизмат олиб бориш учун мўлжалланган бўлиши шарт.

93. Хизмат хонаси керакли мебель, иситиш (совитиш) тизими (воситалари), шаҳар (ички) телефон алоқаси, видеокузатув монитори ва ҚЁОС жамлагичлари, “Ташвиш” сигнализацияси тугмаси, фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизими (сирена) билан жиҳозланиши ҳамда наряд ходимларининг дам олиши ва овқатланиши учун барча шароитлар билан таъминланган бўлиши шарт.

4-боб. Таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг фавқулодда вазиятлардаги ҳаракати

94. Қўриқлаш департаментининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмаси томонидан фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизимининг биринчи товуши берилган вақтда таълим ташкилотларида барча ҳаракатлар тўхтатилади ҳамда таълим-тарбия жараёни иштирокчилари хоналарга (пана жой) кириб эшиклар маҳкамланади.

95. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизимининг биринчи товуши бўйича таълим ташкилоти раҳбари:

содир этилган ҳолатга имкон қадар ойдинлик киритади;

Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг, Қўриқлаш департаментининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмаси ёки ҳудудий ички ишлар органлари ходимлари билан алоқа ўрнатиб, уларга наряддан ва видеокузатув камераларидан олинган дастлабки маълумотлар ҳақида ахборот беради.

96. Қўриқлаш департаментининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмаси томонидан фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизимининг иккинчи товуши берилган вақтда таълим-тарбия жараёни иштирокчилари таълим ташкилоти биносини тарк этиб, махсус белгиланган жойга йиғилади.

97. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизимининг иккинчи товуши бўйича таълим ташкилоти раҳбари:

юзага келган ҳолатга имкон қадар ойдинлик киритади;

тегишли соҳавий хизматларга ахборот беради (таълим ташкилотининг аниқ номини, манзилени ва унга келадиган қисқа йўлни кўрсатади);

соҳавий хизматлар ва Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва бундай вазиятларда ҳаракат қилиш давлат тизимининг алоқадор хизматлари (авария хизмат, газ, тез тиббий ёрдам ва бошқалар) билан алоқада бўлади;

таълим-тарбия жараёни иштирокчилари таълим ташкилоти биносидан тартибли чиқишларини ҳамда белгиланган жойга тўпланишларини ташкил этади.

98. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизими ишга тушгани бўйича Қўриқлаш департаментининг тегишли туман (шаҳар) бўлинмаси, ҳудудий ички ишлар органлари ёки Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг тегишли туман (шаҳар) ёнгин-қутқарув бўлинмалари ходимлари етиб келгандан сўнг таълим-тарбия жараёни иштирокчилари уларнинг талаблари бўйича ҳаракат қилади.

99. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизимининг биринчи товуши бўйича таълим-тарбия жараёни иштирокчиларига қуйидагилар тавсия этилади:

ўқ овозлари эшитилганда деразаларда парда бўлганда ҳам деразаларга яқинлашмаслик;

синфда ҳаракатланганда дераза даражасидан кўтарилмаслик;

ўқ отиш вақтида таълим-тарбия жараёни иштирокчилари кўчада бўлса, дарҳол ерга ётиб хавфсиз жойга эмаклаб бориш;

жиноятчиларнинг талабларини бажариш (агар ушбу талаблар бошқалар ҳаёти ва соғлиғига хавф туғдирмаса) ҳамда улар билан тортишмаслик;

жиноятчиларни қурол ишлатишга мажбур қилувчи ҳаракатларни бажармаслик;
ҳар бир ҳаракатга жиноятчилардан рухсат сўраш;
ярадор бўлган ҳолатда қимирламаслик (қон йўқотишнинг олдини олиш мақсадида);

жиноятчиларни ва уларга тегишли маълумотларни иложи борича эслаб қолиш (исмлар, лақаблар, чандиқлар, татуировкалар, сўзлашиш усули ва овоз товушлари);

полда юзни пастга қаратиб ётиш ва қимирламаслик;

махсус хизматларнинг ёнига югурмаслик;

тегишли хизматларга (Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Миллий гвардияси) ахборот бериш;

шубҳали буюмлар билан ҳеч қандай мустақил ҳаракатларни амалга оширмаслик (тегинмаслик, очмаслик, жойдан жойга сурмаслик);

шубҳали буюмлар топилган вақтни белгилаш;

шубҳали буюмлар ёнига одамларни яқинлаштирмаслик;

тезкор бўлинмалар келганда ҳолат бўйича тўлиқ маълумот бериш.

100. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизимининг иккинчи товуши бўйича таълим-тарбия жараёни иштирокчиларига қуйидагилар тавсия этилади:

захира чиқиш жойларидан фойдаланиб, эвакуация тадбирларини ташкил этиш ҳамда тадбир якунида синф журнали орқали йўқлама ўтказиш;

эвакуация вақтида ваҳимага тушишнинг олдини олиш ва тартибни сақлаш;

чиқиш имконияти бўлмаса, таълим-тарбия жараёни иштирокчиларини капитал девор ёнида, бурчакларда ва эшиклар жойида сафлаш;

совуқ ҳаво бўлганда, таълим-тарбия жараёни иштирокчиларига устки кийим кийдириш ҳамда таълим ташкилоти ёнида жойлашган уйлар ёки ташкилотлар биноларида сақлашни таъминлаш;

ёнаётган бинога ҳеч кимни қўймаслик.

101. Фавқулодда вазиятларда хабар бериш тизимининг товуши бўйича таълим-тарбия жараёни иштирокчилари:

юзага келган фавқулодда вазият ҳақида таълим ташкилоти раҳбарига дарҳол ахборот бериши;

жойлашган жойида тартибни сақлаши, таълим ташкилоти раҳбарининг кўрсатмаларига асосан ҳаракатланиши;

худудий шароитларни инобатга олган ҳолда, ишлаб чиқилган Низомга асосан ҳаракатланиши;

ёрдамга келган Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Миллий гвардияси ва Фавқулодда вазиятлар вазирлиги бўлинмалари ходимларининг талабларини бажариши лозим.

Эвакуация тадбирларини, таълим-тарбия жараёни иштирокчиларини хавфсиз жойга олиб чиқишни ташкил этиш таълим ташкилотларида ташкил этилган кутқарув (фуқаро муҳофазаси) тузилмалари томонидан амалга оширилади.

5-боб. Яқунловчи қоида

102. Ушбу Низом талабларининг бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 31 ” июлдаги 425-сон қарорига
2-илова

Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларининг хавфсизлик тизимларини такомиллаштириш ва “Хавфсиз таълим” концепциясини 2026–2027 йилларда амалга ошириш бўйича
ЧОРА-ТАДБИРЛАР ДАСТУРИ

T/p	Тадбир номи	Амалга ошириш механизми	Бижариш муддати	Молиялаштириш манбалари	Масъуллар
1.	Таълим ташкилотларида таълим-тарбия жараёни иштирокчиларига қилинган ҳар қандай тажовузлар, фавқулодда вазиятларда ва бошқа таҳдидлар вақтида хавфсизликни таъминлаш бўйича ҳамкорликдаги чораларни кўриш.	1. Ҳар бир таълим муассасаси учун унинг ўзига хосликларидан келиб чиққан ҳолда, ҳудудий бошқармалар томонидан фавқулодда вазиятларда ва бошқа таҳдидлар вақтида хавфсизликни таъминлаш ҳамда таълим-тарбия жараёни иштирокчилари ҳаракатлари юзасидан алоҳида режа ишлаб чиқиш. 2. Ишлаб чиқилган режалар асосида амалий ўқув машғулотлари ўтказиб бориш.	2026 йил сентябрь Алоҳида режа асосида доимий равишда	—	Ички ишлар вазирлиги (А.Ташпулатов), Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (А.Икрамов), Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги (Э.Каримова), Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (К.Шарипов), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари
2.	Таълим ташкилотларининг назорат-ўтказиш тартиби ва объект ички режимини такомиллаштириш.	1. Таълим ташкилотларида назорат-ўтказиш тартиби ва объект ички режими бўйича қўшма қарор лойҳасини ишлаб чиқиш. 2. Қўшма қарорни тегишли вазирлик ва идоралар билан келишиш ва тасдиқлаш.	2026 йил сентябрь 2026 йил октябрь	—	Ички ишлар вазирлиги (А.Ташпулатов), Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (А.Икрамов), Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги (Э.Каримова), Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (К.Шарипов)

3.	“Хавфсиз таълим” концепцияси доирасида ишлаб чиқиладиган ягона ахборот тизимини давлат органларининг ахборот тизими ва платформаларига “Электрон ҳукумат” тизимининг Идоралараро интеграциялашув платформаси орқали интеграция қилиш.	1. “Хавфсиз таълим” ахборот тизимининг техник топшириғини ишлаб чиқиш. 2. “Хавфсиз таълим” ахборот тизимида давлат органларининг ахборот тизими ва платформаларини интеграция қилиш бўйича техник шартларни ишлаб чиқиш. 3. “Хавфсиз таълим” ахборот тизимида давлат органларининг ахборот тизими ва платформаларини интеграция қилиш. 4. “Хавфсиз таълим” ахборот тизимини синов тариқасида ишга тушириш.	2026 йил декабрь	Қўриқлаш департаменти маблағлари	Ички ишлар вазирлиги (А.Ташпулатов), Рақамли технологиялар вазирлиги (Ш.Шерматов), Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги (Э.Каримова), Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (К.Шарипов)
4.	Таълим-тарбия жараёни иштирокчиларининг таълим ташкилотлари, уларнинг атрофида хавфсизлигини таъминлаш тизимини такомиллаштириш.	1. Йўллар бўйида жойлашган мактаблар олдида белгиланган тартибда ҳаракат тезлигини камайтирувчи сунъий нотекистиклар ёки шовқин чизиклари, белгиланган тезликни ошириш ва пиёдаларни ўтказмаслик каби қоидабузарликларни аниқловчи махсус фото-видео қайд этиш воситаларини босқичма-босқич ўрнатиш. 2. Таълим-тарбия жараёни иштирокчилари учун таълим ташкилотига келиши ва кетишининг хавфсиз йўналишларини ишлаб чиқиш.	2026–2027 йиллар давомида	“Хавфсиз йўл ва хавфсиз пиёда” республика жамғармаси	Ички ишлар вазирлиги (А.Ташпулатов), Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги (Э.Каримова), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари
5.	Таълим ташкилотларининг ёнғин хавфсизлиги талабларига мувофиқлигини таъминлаш.	1. Таълим ташкилотларида ёнғин хавфсизлиги ҳолатини ўрганиш. 2. Таълим ташкилотларида ёнғин хавфсизлигини таъминлаш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш.	2026 йил III чорак Доимий	Алоҳида режага асосан Алоҳида режага асосан	Фавқулодда вазиятлар вазирлиги (А.Икромов), Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги (Э.Каримова), Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (К.Шарипов), таркибида таълим

					муассасаси бўлган вазирлик ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари
6.	Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларини “ташвиш” тугмалари билан жиҳозлаш орқали хавфсизлик тизимини такомиллаштириш.	1. Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларини “ташвиш” тугмаларини ўрнатиш ва Қўриқлаш департаментининг техник қўриқлаш марказларига интеграция қилиш. 2. Давлат таълим муассасалари, нодавлат таълим ташкилотлари ва хорижий давлатлар таълим ташкилотлари филиалларига техник қўриқлаш хизматларини кўрсатиш.	2027 йил якунига қадар	Ижрочиларнинг мазкур мақсадлар учун ажратилган бюджет ва бюджетдан ташқари маблағлари	Ички ишлар вазирлиги (А.Ташпулатов), Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги (Э.Каримова), Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (К.Шарипов), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари
7.	Таълим ташкилотларини қўриқлашга жалб қилинган ходимлар учун қўриқлов постларини ташкил этиш ва жиҳозлаш.	1. Таълим ташкилотларига кириш жойларида қўриқлов постларини ташкил этиш. 2. Қўриқлов постларини жиҳозлаш, таълим муассасасидаги мавжуд кузатув камераларини қўриқлаш пости мониторингига интеграция қилиш.	2026 йил давомида 2027 йил давомида	Ижрочиларнинг бюджет ва бюджетдан ташқари маблағлари, тегишли маҳаллий бюджет маблағлари ҳамда қонун билан тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, Ички ишлар вазирлиги (А.Ташпулатов), Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги (Э.Каримова), Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (К.Шарипов), таркибида таълим муассасаси бўлган вазирлик ва идоралар

8.	Таълим ташкилотларининг идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчи ва хизматчиларини минтақавий ўқув марказларида шартнома асосида тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини йўлга қўйиш.	1. Таълим ташкилотлари қоровуллик бўлинмалари ишчи ва хизматчиларини босқичма-босқич ўқитиш бўйича қўшма режалар ишлаб чиқиш. 2. Таълим ташкилотларининг идоравий қоровуллик бўлинмалари ишчи ва хизматчиларини минтақавий ўқув марказларида шартнома асосида тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш.	2026 йил август 2026–2027 йиллар	Мазкур мақсадлар учун ажратилган бюджет ва бюджетдан ташқари маблағлар доирасида	Ички ишлар вазирлиги (<i>А.Ташпулатов</i>), Мақтабгача ва мактаб таълими вазирлиги (<i>Э.Каримова</i>), Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги (<i>К.Шарипов</i>), таркибида таълим муассасаси бўлган вазирлик ва идоралар
----	---	---	---	---	---

ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI

20 26 yil « 31 » iyul

№ 426

Toshkent sh.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги фаолиятини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги, фитосанитария ва ветеринария бўйича ягона давлат бошқаруви ва назорат тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2026 йил 12 майдаги ПФ–84-сон Фармони ҳамда “Чорвачилик тармоғи ва яйлов хўжалигини замонавий бошқарув тизими ва янгича ёндашувлар асосида ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2025 йил 12 майдаги ПҚ–179-сон қарори ижросини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги, фитосанитария ва ветеринария бўйича ягона давлат бошқаруви ва назорат тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2026 йил 12 майдаги ПФ–84-сон Фармонига мувофиқ:

Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузурида Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги (кейинги ўринларда – Агентлик) ташкил этилгани;

Агентлик чорвачилик, шу жумладан, наслчиликни ривожлантириш, яйловлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш қисмида Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш кўмитасининг функциялари, ҳуқуқлари, мажбуриятлари, шартномалари ва халқаро битимлари бўйича ҳуқуқий вориси этиб белгилангани маълумот учун қабул қилинсин.

2. Қуйидагилар:

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги **Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги тўғрисидаги низом 1-иловага мувофиқ;**

Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги ҳузуридаги Чорвачилик тармоқларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси маблағларини шакллантириш ва улардан фойдаланиш тартиби тўғрисидаги низом 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

3. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ж.А. Ходжаев ҳамда қишлоқ хўжалиги вазири И.Ю. Абдурахмонов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

А. Арипов

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 31 ” июлдаги 426-сон қарорига
1-илова

**Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги
Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги тўғрисида
НИЗОМ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлигининг (кейинги ўринларда – Агентлик) мақоми, асосий вазифалари, функциялари, ҳуқуқлари ва жавобгарлигини, фаолиятини ташкил этиш ва ҳисобот бериш тартибини, шунингдек, унинг раҳбарларининг функционал вазифалари ва масъулиятини белгилайди.

2. Агентлик республикада чорвачилик соҳасини ривожлантириш, яйловлардан оқилона ва самарали фойдаланиш бўйича стратегик режалаштириш, ҳудудлар кесимида соҳа йўналишларини белгилаш ҳамда чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга оид бизнес лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш, методологик таъминлаш ҳамда мониторингини юритишда республика ижро этувчи ҳокимият органи ҳисобланади.

3. Агентлик ўз фаолияти бўйича Вазирлар Маҳкамаси ва Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигига ҳисобот беради.

4. Агентлик ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг буйруқлари ҳамда ушбу Низомга, шунингдек, бошқа қонунчилик ҳужжатларига амал қилади.

5. Агентлик, унинг таркибидаги Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бошқармалари (кейинги ўринларда – ҳудудий бошқармалар) юридик шахс ҳисобланади, Ўзбекистон Республикаси Давлат герби тасвири туширилган ва ўз номи давлат тилида ёзилган муҳрга ва бланкаларга, мустақил балансга, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Ғазначилик хизмати қўмитасида шахсий ғазна ҳисобварақларига, шу жумладан, хорижий валютадаги шахсий ғазна ҳисобварақларига эга бўлади.

6. Агентликнинг расмий номи:

а) давлат тилида:

тўлиқ номи – Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги;

қисқартирилган номи – Чорвачилик агентлиги;

б) рус тилида:

тўлиқ номи – Агентство по развитию животноводства и пастбищного хозяйства при Министерстве сельского хозяйства Республики Узбекистан;

қисқартирилган номи – Агентство по животноводству;

в) инглиз тилида:

тўлиқ номи – Agency for the Development of Livestock and Pasture Management under the Ministry of Agriculture of the Republic of Uzbekistan;

қисқартирилган номи – Agency for Livestock Development.

7. Агентлик жойлашган жой (почта манзили): 100123, Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Кичик ҳалқа йўли кўчаси, 21а-уй.

2-боб. Агентликнинг тузилмаси, унинг асосий вазифалари ва функциялари

8. Агентлик тузилмасига қуйидагилар киради:

Агентликнинг марказий аппарати;

ҳудудий бошқармалар ва туман (шаҳар)лардаги вакиллари;

Наслчилик илмий-ишлаб чиқариш маркази.

9. Қуйидагилар Агентликнинг асосий вазифалари ҳисобланади:

чорвачиликнинг барча тармоқларини ривожлантириш, наслчилик-селекция ишларини такомиллаштириш, сунъий уруғлантиришни ташкил этиш, чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш, чорва озуқа базасини мустаҳкамлаш;

соҳанинг ривожлантириш дастурлари ва “йўл хариталари”ни тайёрлаш, ҳудудлар кесимида устувор йўналишлар ва уларнинг ихтисослашувини белгилаш;

чорвачилик тармоқлари инфратузилмасини, жумладан, сунъий уруғлантириш пунктлари, сўйиш майдончалари, сут қабул қилиш пунктлари, лабораториялар, омборлар, чорвачилик мажмуалари, қайта ишлаш корхоналари ҳамда логистикани ривожлантириш;

чорвачилик тармоқларида самарали бизнес моделларини жорий қилиш, тармоқларнинг инвестиция жозибadorлигини ошириш, қайта ишлаш ва қўшилган қиймат занжирларини ривожлантириш, хорижий инвестициялар ва грантларни жалб қилиш;

чорвачилик тармоқларида замонавий технологиялар ва инновацияларни жорий этиш, рақамли ечимлар, автоматлаштириш тизимлари, шунингдек, чорва молларини парваришлаш, озиқлантириш ва кўпайтиришнинг замонавий усулларини кенг татбиқ қилиш;

чорвачиликда соф генофондни сақлаб қолиш ва ривожлантириш, илмий-тадқиқот муассасалари томонидан ишлаб чиқилган наслчилик-селекция дастурларини амалиётга татбиқ этиш ва мувофиқлаштириш;

чорвачиликда наслдорлик ва маҳсулдорлик кўрсаткичларини яхшилаш мақсадида наслчилик ресурсларини яратиш, сақлаш, такрор кўпайтириш ва улардан оқилона фойдаланиш;

чорва моллари бош сони, маҳсулдорлик, ишлаб чиқариш ҳажми, нархлар, инвестициялар ва экспорт кўрсаткичлари ҳамда тегишли ер участкаларида озучабоп экинлар етиштирилиши бўйича маълумотларни йиғиш, таҳлил қилиш ва мониторинг қилиш;

яйлов ерларидан самарали ва мақсадли фойдаланиш, уларни муҳофаза қилиш, деградациянинг олдини олиш, ўсимликлар табиий плантацияларини яратишга қаратилган чора-тадбирлар ишлаб чиқиш;

яйловларда ўсимликлар уруғчилигини ривожлантириш, яйлов ерларини ижарага беришни ташкил этиш, шартномавий муносабатларни мониторинг қилиш;

қорақўл зотининг генофондини сақлаш, такрор кўпайтириш, селекция-наслчилик ишлари режаларини амалиётга татбиқ этиш ҳамда инфратузилмаларни яхшилаш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш.

Агентликка қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа вазифалар ҳам юкланиши мумкин.

10. Агентлик ўзига юкланган вазифаларга мувофиқ қуйидаги функцияларни амалга оширади:

а) чорвачиликнинг барча тармоқларини ривожлантириш, наслчилик-селекция ишларини такомиллаштириш, сунъий уруғлантиришни ташкил этиш, чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш, чорва озуча базасини мустаҳкамлашда:

республикада қорамолчилик, қўйчилик, эчкичилик, паррандачилик, йилқичилик, туячилик, қуёнчилик, асаларичилик, қорақўлчилик ва бошқа ёндош тармоқларни ривожлантириш;

чорвачилик соҳасида наслчилик-селекция ишларини такомиллаштириш ва наслчилик ресурсларини кўпайтириш ҳамда маҳсулдорликни ошириш;

наслни яхшиловчи юқори генетик маҳсулдорлик хусусиятига эга бўлган турли зотлардаги наслдор чорва молларидан олинган уруғ билан чорва молларини сунъий уруғлантириш;

янги озуча-ем ишлаб чиқариш қувватларини ташкил этиш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларини модернизация қилиш ҳамда таркиби кучайтирилган озуча-ем ишлаб чиқариш ҳажмларини кўпайтириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш;

чорвачилик соҳасида озуча-ем базасини мустаҳкамлаш ва озучабоп экинлар уруғчилигини йўлга қўйиш;

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг буйруқлари ҳамда ушбу Низом талаблари ҳудудий бошқармалар ва тизим ташкилотларида бажарилишини ўрганиш, мониторингини юритиш ва амалий ёрдам кўрсатиш;

соҳани ривожлантириш ва маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтиришга оид дастурлар ҳамда норматив-ҳуқуқий ва бошқа ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш, шунингдек, ўз ваколатлари доирасида уларнинг ижросини таъминлаш;

б) соҳани ривожлантириш дастурлари ва “йўл хариталари”ни тайёрлаш, ҳудудлар кесимида устувор йўналишлар ва уларнинг ихтисослашувини белгилашда:

соҳани ривожлантиришга оид материаллар ва ахборотларни тизимли равишда йиғиш, соҳа ривожланишига салбий таъсир кўрсатаётган муаммо ва камчиликларни республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан биргаликда ўрганиш, таҳлил қилиш ҳамда уларни бартараф этиш юзасидан таклифлар ишлаб чиқиш;

чорвачилик соҳаси ва яйлов хўжалигини ривожлантиришга оид ўрта ва узоқ муддатли стратегияларни ҳамда уларни амалга ошириш концепциясини ишлаб чиқиш;

наслчилик-селекция дастурлари, услубий қўлланмалар ва тавсияларни ишлаб чиқиш ҳамда уларни амалиётга жорий қилиш;

в) чорвачилик тармоқлари инфратузилмасини, жумладан, сунъий уруғлантириш пунктлари, сўйиш майдончалари, сут қабул қилиш пунктлари, лабораториялар, омборлар, чорвачилик мажмуалари, қайта ишлаш корхоналари ҳамда логистикани ривожлантиришда:

республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан биргаликда мавжуд маҳсулот ишлаб чиқариш қувватларидан самарали фойдаланиш, паст рентабелли корхоналарни иқтисодий соғломлаштириш бўйича таклифлар тайёрлаш;

чорвачилик тармоқлари инфратузилмасини яхшилаш, жумладан, сўйиш майдончалари, сутни қабул қилиш пунктлари, чорвачилик мажмуалари ҳамда логистикани ривожлантириш;

чорва молларини сунъий уруғлантириш, замонавий селекция ва биотехнология усуллари, жумладан, эмбрион кўчириб ўтказиш технологияларини кенг жорий қилиш, наслчилик материаллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш орқали чорва молларида наслдорлик ва маҳсулдорликнинг сифат кўрсаткичларини яхшилаш;

г) чорвачилик тармоқларида самарали бизнес моделларини жорий қилиш, тармоқларнинг инвестиция жозибадорлигини ошириш, қайта ишлаш ва қўшилган қиймат занжирларини ривожлантириш, хорижий инвестициялар ва грантларни жалб қилишда:

худудлар кесимида соҳа тармоқларини ривожлантиришни белгилаш ва чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга оид бизнес лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш ҳамда соҳани методологик таъминлаш;

соҳада самарали бизнес моделларини республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан биргаликда жорий қилиш, соҳа тармоқларида инвестиция жозибадорлигини ошириш, хомашёни чуқур қайта ишлаш ва қўшилган қиймат занжирини ривожлантириш;

соҳани давлат томонидан қўллаб-қувватлаш механизмларини ўрганиш ва такомиллаштиришга оид таклифлар ишлаб чиқиш;

соҳага хорижий инвестициялар ва грантларни жалб қилиш;

д) чорвачилик тармоқларига замонавий технологиялар ва инновацияларни жорий этиш, рақамли ечимлар, автоматлаштириш тизимлари, шунингдек, чорва молларини парваришлаш, озиқлантириш ва кўпайтиришнинг замонавий усулларини кенг татбиқ қилишда:

чорвачилик соҳасини стратегик режалаштириш, замонавий технологиялар ва инновацияларни жорий қилиш;

сунъий интеллектдан фойдаланган ҳолда рақамли ечимлар, автоматлаштириш тизимларининг хорижий илғор тажрибаларини амалиётга татбиқ этиш;

чорва молларини парваришлаш, озиқлантириш ва кўпайтиришнинг хорижий илғор тажрибаларини соҳага татбиқ этиш;

халқаро талаблар асосида чорвачилик маҳсулотларини сертификатлаш ва стандартлаш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш, сифат менежментининг замонавий усулларини жорий қилиш;

е) чорвачиликда соф генофондни сақлаб қолиш ва ривожлантириш, илмий-тадқиқот муассасалари томонидан ишлаб чиқилган наслчилик-селекция дастурларини амалиётга татбиқ этиш ва мувофиқлаштиришда:

наслчилик ресурсларини яратиш, чорва моллари соф генофондини сақлаш, тақрор кўпайтириш ва улардан самарали фойдаланишни ташкил этиш;

Наслчилик илмий-ишлаб чиқариш маркази ва наслчилик корхоналари билан биргаликда чорвачилик субъектлари ва аҳолини наслчилик материаллари билан таъминлаш;

илмий ташкилотлар билан биргаликда соҳани ривожлантиришга қаратилган илмий лойиҳаларни шакллантириш ва амалга оширишда иштирок этиш;

хорижий давлатларнинг илғор илмий-технологик ишланмалари, инновацион ғоялари, технологиялари ва тажрибаларини ўрганиш ҳамда уларни соҳа тармоқларига жорий қилиш;

сунъий уруғлантириш бўйича мутахассисларнинг малакасини оширишни ташкил этиш ҳамда соҳа бўйича етакчи хорижий илмий-тадқиқот институтлари ва марказлари билан ҳамкорликни ривожлантириш;

хорижий давлатларнинг наслчилик соҳасидаги илм-фан ютуқлари ва илғор тажрибаларини ўрганиш ҳамда уларни ҳудудларда жорий қилишга кўмаклашиш, соҳага оид семинар ва кўргазмаларни ташкил этиш;

ж) чорвачиликда наслдорлик ва маҳсулдорлик кўрсаткичларини яхшилаш мақсадида наслчилик ресурсларини яратиш, сақлаш, такрор кўпайтириш ва улардан оқилона фойдаланишда:

наслчилик билан шуғулланувчи субъектларга қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда наслчилик хўжалиги мақомини бериш;

наслдор чорва молларини урчитиш, наслии маҳсулотлар (материаллар) етиштириш ва улардан фойдаланишни тизимли йўлга қўйиш;

чорва моллари сонини кўпайтириш, уларнинг маҳсулдорлигини ошириш ва насл сифатини яхшилаш мақсадида хўжаликларда наслчилик ишларининг тизимли амалга оширилишини таъминлаш;

з) чорва моллари бош сони, маҳсулдорлик, ишлаб чиқариш ҳажми, нархлар, инвестициялар ва экспорт кўрсаткичлари ҳамда тегишли ер участкаларида озукабон экинлар етиштирилиши бўйича маълумотларни йиғиш, таҳлил қилиш ва мониторинг қилишда:

республикада чорва моллари бош сонини кўпайтириш, наслчилик-селекция ишларини тизимли ташкил этиш орқали маҳсулдорликни ошириш;

ҳудудлар кесимида соҳа тармоқларини таҳлил қилган ҳолда чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажминини оширишга қаратилган ҳудудий дастурлар ишлаб чиқиш;

ички ва ташқи бозор эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда чорвачилик маҳсулотлари экспорти ва импортини тизимли таҳлил қилиш ҳамда маҳаллий ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлаш юзасидан таклифлар тайёрлаш;

республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан биргаликда чорвачилик субъектларига шартли мол бош сонидан келиб чиққан ҳолда экин ерлари ажратиш, шунингдек, уларга зарур озук экинлари уруғлари, ёнилғи-мойлаш материаллари, минерал ўғитлар ва кимёвий воситалар ва бошқа моддий ресурсларни етказиб беришни йўлга қўйиш;

республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан биргаликда экин ерларига асосий, такрорий ва оралиқ озук экинларини жойлаштириш ва экиш ишларини ташкил этиш ҳамда алмашлаб экиш тизимини жорий қилиш;

озуқа экинлари етиштиришнинг самарали агротехнологиялари ҳамда чорва молларини озиклантиришнинг илғор усуллари ва илмий ишланмаларини амалиётга татбиқ этиш;

и) яйлов ерларидан самарали ва мақсадли фойдаланиш, уларни муҳофаза қилиш, деградациянинг олдини олиш, ўсимликлар табиий плантацияларини яратишга қаратилган чора-тадбирлар ишлаб чиқишда:

яйловлар ҳолатини яхшилаш, улардан фойдаланишни истиқболли режалаштириш ҳамда маданий яйловларни барпо этиш бўйича таклифлар тайёрлаш;

яйловлардан мақсадли ва самарали фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш бўйича дастурлар ишлаб чиқиш;

яйловлар деградациясининг олдини олиш, тиклаш ва ўсимликлар плантацияларини яратиш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш;

яйловлардан алмашлаб фойдаланишни йўлга қўйиш, пичан ўриш ва чорва молларини боқиш нормалари ҳамда муддатларини белгилаш;

яйлов хўжалигини ривожлантириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилиб бориш ҳамда бу борадаги мавжуд муаммоларни ҳал қилишга қаратилган чора-тадбирларни ишлаб чиқиш;

к) яйловларда ўсимликлар уруғчилигини ривожлантириш, яйлов ерларини ижарага беришни ташкил этиш, шартномавий муносабатларни мониторинг қилишда:

яйлов ўсимликлари уруғчилиги тизими ривожланган мамлакатларнинг тажрибасини ўрганиш;

чорвачилик субъектларига ажратилган ер майдонларида чўл-яйлов ўсимликлари уруғчилигини йўлга қўйиш ва мониторингини юритиш;

чорвачилик билан шуғулланувчи субъектларга қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ яйловларни ижарага беришни тизимли йўлга қўйиш;

чорвачилик субъектлари ўртасида хўжалик шартномаларини тузиш, бажариш, ўзгартириш ва бекор қилиш вақтида юзага келадиган муносабатларни тартибга солиш;

л) қорақўл зотининг генофондини сақлаш, такрор кўпайтириш, селекция-наслчилик ишлари режаларини амалиётга татбиқ этиш ҳамда инфратузилмаларни яхшилаш бўйича таклифлар ишлаб чиқишда:

қорақўлчилик йўналишида республика ижро этувчи ҳокимият органлари, хўжалик бирлашмалари, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари билан ушбу йўналишдаги тадбиркорлик субъектларининг ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш;

қорақўлчилик соҳасини ривожлантириш билан боғлиқ масалаларни мунтазам равишда муҳокама қилиб бориш ҳамда бу борадаги мавжуд муаммоларни ҳал қилишга қаратилган чоралар кўриб бориш;

қорақўлчилик фаолиятини илмий асосда йўлга қўйиш, илмий-тадқиқотлар, инновацион ишланмалар ва селекция-наслчилик ишлари натижалари амалиётга кенг қўламда жорий этилишини таъминлаш;

яйловларни тиклаш ҳамда чорва молларини суғориш учун сув иншоотларини (қудуқларни) барпо этиш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш.

Агентлик қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа функцияларни ҳам амалга ошириши мумкин.

3-боб. Агентликнинг ҳуқуқлари ва жавобгарлиги

11. Агентлик ўзига юкланган вазифалар ва функцияларни амалга оширишда қуйидаги ҳуқуқларга эга:

республика ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари ҳамда бошқа ташкилотлардан Агентлик ваколатига кирадиган масалаларни ҳал этиш учун зарур бўладиган маълумотларни белгиланган тартибда сўраб олиш;

статистика органларидан зарур статистик маълумотларни сўраш ва бепул олиш;

худудий бошқармалар орқали яйлов ерларини ижарага беришни ташкил этиш ва шартномавий муносабатларни юритиш;

Агентлик ваколатига кирадиган масалаларни ҳал қилиш учун илмий, консалтинг ва аудит ташкилотлари, олимлар, зооинженерлар, соҳага алоқадор мутахассислар, шу жумладан, хорижий олимлар, зооинженерлар ва мутахассисларни шартнома ёки фуқаролик-ҳуқуқий тусдаги шартномалар асосида жалб қилиш;

Агентлик ваколатига кирадиган масалалар доирасида хорижий давлатларнинг соҳага оид ташкилотлари билан ҳамкорлик қилиш ва шартномалар тузиш;

жисмоний ва юридик шахслар билан битим ва келишувлар асосида чорвачилик соҳасида ва яйлов хўжаликларини ривожлантириш бўйича ҳамкорликда лойиҳаларни амалга ошириш;

жисмоний ва юридик шахслар учун Ўзбекистон Республикасида ва хорижий давлатларда тренинг, семинар ва бошқа таълим дастурларини ташкил этиш;

соҳада жорий ва стратегик вазифалар, олиб борилаётган ишлар ва эришилган натижаларни ёритиш, услубий қўлланма ва буклетларни нашр қилиш учун белгиланган тартибда ноширлик фаолиятини амалга ошириш;

озуқа экинлари учун ажратилган ер участкаларидан ер участкасининг рухсат этилган фойдаланиш турига номувофиқ фойдаланилганда ёки улардан оқилона фойдаланилмаганда, ушбу ер участкаларини қайтариб олиш бўйича тегишли ваколатли органларга ёки туман (шаҳар) ҳокимликларига тақдимномалар киритиб бориш;

озуқа кўшимчаларининг рўйхатдан ўтказилгани тўғрисидаги гувоҳномани олиш учун тақдим этилган ҳужжатлар ва уларнинг синов натижаларини ҳамда тайёрланаётган соҳага оид қўлланмалар, тавсияномалар ва йўриқномаларни ўрганиш, шунингдек, ишлаб чиқилган техник қоидалар ва нормаларни кўриб чиқиш.

12. Агентлик:

юкланган вазифалар ва функцияларнинг самарали амалга оширилиши;
норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар талаблари, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президенти, Вазирлар Маҳкамаси ҳамда Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг топшириқларини ўз вақтида бажарилиши учун жавоб беради.

Агентлик ўзига юкланган вазифа ва функцияларни бевосита, шунингдек, таркибига кирувчи илмий муассасалар ҳамда “Паррандасаноат”, “Ўзбекистон асаларичилари” ва “Яйлов хўжалигини ривожлантириш” уюшмалари билан ҳамкорликда амалга оширади.

4-боб. Агентлик фаолиятини ташкил қилиш

13. Агентликка Вазирлар Маҳкамасининг тақдимномасига асосан Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан лавозимга тайинладиган ва лавозимидан озод этиладиган директор раҳбарлик қилади.

14. Агентлик директори бир вақтнинг ўзида Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирининг ўринбосари ҳисобланади ва ушбу лавозимда ўриндошлик асосида фаолият юритади.

15. Агентлик директори Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирининг тақдимномасига биноан, белгиланган тартибда Вазирлар Маҳкамаси томонидан лавозимга тайинладиган ва лавозимидан озод этиладиган икки нафар ўринбосарга, шу жумладан, бир нафар биринчи ўринбосарга эга бўлади.

Агентлик директори бўлмаган даврда, директор вазифасини унинг биринчи ўринбосари бажаради.

Агентлик директори ва директорнинг биринчи ўринбосари бўлмаган даврда, директор вазифасини Агентлик директори ўринбосари бажаради.

5-боб. Агентлик директори, директор ўринбосарлари ва Агентлик таркибий бўлинмаларининг асосий функционал вазифалари

16. Қуйидагилар Агентлик директорининг асосий функционал вазифалари ҳисобланади:

Агентлик фаолиятига умумий раҳбарлик қилиш;

Агентликка қонунчилик ҳужжатлари билан юкланган вазифалар ва функциялар бажарилишини ташкил қилиш;

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг буйруқлари ижросини таъминлаш ҳамда мониторингини юритишнинг амалий тизимини ташкил этиш;

Агентликнинг ваколатига кирадиган масалалар бўйича тегишли давлат органлари ва ташкилотлари билан ўзаро ҳамкорлик қилиш;

Агентлик тизимидаги ташкилотларнинг мансабдор шахслари ваколатлари ва шахсий жавобгарлиги даражасини белгилаш;

ўз ваколати доирасида Агентлик тизими ходимлари учун мажбурий бўлган буйруқлар чиқариш ва кўрсатмалар бериш;

Агентликнинг марказий аппарати харажатлари сметаси ва штатлар жадвалини юқори турувчи идорага тақдим этиш;

Агентликнинг марказий аппарати таркибий бўлинмалари ва тизим ташкилотлари тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш;

чорвачилик соҳаси ва яйлов хўжаликларини ривожлантиришга оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқишда иштирок этиш;

Агентлик ходимларини рағбатлантириш ва интизомий жавобгарликка тортиш масалаларини ҳал қилиш, шу жумладан, улар эгаллаб турган лавозимда қолиши мақсадга мувофиқлиги тўғрисидаги масалаларни кўриб чиқиш, уларнинг шахсий жавобгарлигини оширишга қаратилган тадбирларни амалга ошириш.

Агентлик директори қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа функционал вазифаларни ҳам бажариши мумкин.

17. Агентлик директорининг ўринбосарларининг асосий функционал вазифалари қуйидагилар ҳисобланади:

таркибий бўлинмалар фаолиятига бевосита раҳбарлик қилади, ушбу бўлинмаларга юкланган вазифалар ва функциялар бажарилишини ташкил этиш;

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлигининг буйруқлари, Агентлик директорининг буйруқлари ва топшириқлари ўз вақтида ҳамда сифатли бажарилишини таъминлаш;

таркибий бўлинмаларга юкланган вазифалар бажарилишини назорат қилиш ва мувофиқлаштириш;

таркибий бўлинмалар фаолиятини такомиллаштириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш ва уларни кўриб чиқиш учун Агентлик директорига киритиш;

Агентлик директориға таркибий бўлинмаларда ходимларни танлаш ва жой-жойига қўйиш бўйича таклифлар киритиш, уларнинг касбий маҳорати, малакаси, амалий тажрибаси, ишчанлик ва ахлоқий фазилатлари юқори даражада бўлишини таъминлаш, касбий малакаларини ошириш, таркибий бўлинмаларда кадрлар захирасини шакллантириш чораларини кўриш;

Агентликнинг таркибий бўлинмалари ходимлари фаолиятининг самарадорлиги (КРІ) ва натижадорлигини тизимли танқидий таҳлил қилиш, йиғилишларда уларнинг шахсий ҳисоботларини эшитиш, яқунлари бўйича зарур чоралар кўриш;

Агентлик директори вақтинча бўлмаганда тегишли буйруқ асосида унинг вазифаларини бажариш.

Агентлик директори ўринбосарлари қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа функционал вазифаларни ҳам бажариши мумкин.

18. Агентликнинг марказий аппарати таркибий бўлинмалари ҳамда ҳудудий бошқармалари раҳбарларининг асосий функционал вазифалари қуйидагилардан иборат:

ўзига юкланган вазифаларнинг сифатли ва ўз вақтида бажарилишини таъминлаш;

Агентлик раҳбарияти топшириқларининг тўлиқ бажарилишини назорат қилиш ва таъминлаш;

Агентлик фаолияти билан боғлиқ прогноз кўрсаткичларига эришишни таъминлаш бўйича зарур тадбирларни амалга ошириш;

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг буйруқлари ижросини таъминлаш, қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ таркибий бўлинмалар ва ҳудудий бошқармалар ходимларининг ижро интизомини мустаҳкамлаш бўйича амалий чоралар кўриш ҳамда топшириқларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини ташкил этиш;

одоб-ахлоқ қоидалари талабларига риоя этиш;

ташкилот ходимлари фаолияти самарадорлигини таҳлил қилиш.

Агентликнинг марказий аппарати таркибий бўлинмалари ҳамда ҳудудий бошқармалари раҳбарлари қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа функционал вазифаларни ҳам бажариши мумкин.

6-боб. Агентлик раҳбарларининг жавобгарлиги

19. Агентлик директори:

Агентликка юкланган вазифалар ва функцияларнинг бажарилиши;

Агентликнинг Чорвачилик тармоқларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси маблағларининг мақсадли сарфланиши;

ушбу Низомнинг 16-бандида белгиланган ўз функционал вазифаларининг сифатли бажарилиши учун шахсан жавоб беради.

20. Агентлик директори ўринбосарлари:

мутасаддилик қилинадиган йўналиш ва таркибий бўлинмаларда Агентликка юкланган вазифалар ва функцияларнинг бажарилиши;

ушбу Низомнинг 17-бандида белгиланган ўз функционал вазифаларининг сифатли бажарилиши учун шахсан жавоб беради.

7-боб. Агентлик фаолиятини молиялаштириш ва моддий-техник таъминоти, ходимлар меҳнатига ҳақ тўлаш ва уларни моддий рағбатлантириш

21. Агентлик фаолияти Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳамда қонунчилик ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан молиялаштирилади.

Агентликда бюджет ташкилотларининг бюджетдан ташқари жамғармаси шаклидаги Чорвачилик тармоқларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси (кейинги ўринларда – Жамғарма) ташкил этилади.

Жамғарма юридик шахс ҳисобланмайди ва унинг маблағлари ҳисоби Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳузуридаги Ғазначилик хизмати қўмитасида очилган ягона шахсий ғазна ҳисобварағида юритилади.

Жамғарма маблағлари Агентлик ходимларини моддий рағбатлантириш ва ижтимоий муҳофаза қилиш, шунингдек, Агентликнинг моддий-техник базасини ривожлантириш ҳамда рақамлаштириш (ахборот тизимлари ва дастурий маҳсулотларни харид қилиш ҳамда уларни техник жиҳатдан қўллаб-қувватлаш харажатлари) билан боғлиқ тадбирларга йўналтирилади.

22. Агентлик фаолиятини молиялаштириш манбаларига қуйидагилар киради:

Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари;

Жамғарма маблағлари;

қонунчилик ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар.

23. Агентликка 3 та хизмат енгил автотранспорт воситасини сақлашга лимит ажратилади.

24. Агентлик ва унинг тизим ташкилотлари ходимлари ҳамда шартнома асосида жалб қилинган мутахассислар меҳнатига ҳақ тўлаш, моддий рағбатлантириш ва уларнинг кўп йиллик меҳнати учун ҳар ойлик устамалар (рағбатлантириш коэффициентини ҳисобга олган ҳолда), уларга моддий ёрдам кўрсатиш, лавозим маошига белгиланган коэффициентлар, шунингдек, қўшимча ҳақ, устамалар, мукофотлар, ижтимоий ва бошқа тўловлар, идоравий

мансуб ташкилотларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, фаолиятини амалга ошириш ва марказий аппарат таъминоти билан боғлиқ харажатлар Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети ҳамда Жамғарма маблағлари ва қонунчилик ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан молиялаштирилади.

25. Агентлик ва унинг тизим ташкилотлари ходимлари ҳамда шартнома асосида жалб қилинган мутахассислар меҳнатига ҳақ тўлаш ва уларни моддий рағбатлантириш шартлари:

а) Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тизимидаги ходимларни моддий қўллаб-қувватлаш тартиби қўлланади. Бунда Ўзбекистон Республикаси республика бюджетидан:

Ягона тариф сеткаси бўйича тасдиқланган разрядларга мувофиқ лавозим маоши, бунда Агентлик марказий аппарати ҳамда ҳудудий бошқармалари ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашда тасдиқланган разрядларга мувофиқ лавозим маошини белгилашда тариф коэффициентларини 1,4 бараварга оширилади;

лавозим маошининг 40 фоизи миқдорида устама (меҳнатни рағбатлантириш коэффициенти);

йилда бир марта ойлик меҳнатга ҳақ тўлаш фонди миқдорида моддий ёрдам;

ўз вазифаларини виждонан, шунингдек, алоҳида муҳим ва масъулиятли ишларни бажараётган ходимларга икки ойлик меҳнат ҳақи фонди миқдорида мукофот;

кўп йиллик хизмати учун лавозим маошига (рағбатлантириш коэффициенти ҳисобга олган ҳолда) 20 фоиздан 100 фоизгача миқдорда устама, бунда:

1 йилдан 5 йилгача – 20 фоиз;

5 йилдан 10 йилгача – 30 фоиз;

10 йилдан 15 йилгача – 40 фоиз;

15 йилдан 20 йилгача – 60 фоиз;

20 йилдан 25 йилгача – 80 фоиз;

25 йилдан ортиқ – 100 фоиз миқдорида устама тўланади;

б) Жамғармага маблағлари ҳисобидан:

Агентлик марказий аппарати ходимларига ўз хизмат вазифаларини виждонан бажарганликлари учун Агентлик директори томонидан лавозим маошининг (рағбатлантирувчи коэффициентни ҳисобга олган ҳолда) 300 фоизгача ҳамда ҳудудий бошқармалари ходимларига 200 фоизгача миқдорда ҳар ойлик устамалар;

алоҳида ўрнатилган Агентлик марказий аппарати ходимларига лавозим маошининг (рағбатлантирувчи коэффициентни ҳисобга олган ҳолда) 100 фоизгача миқдорда ойлик устамалар;

ходимларни ижтимоий муҳофаза қилиш ва уларнинг меҳнати самарадорлигини ошириш мақсадида ҳар ойда (жамоа шартномасига мувофиқ) транспорт харажатлари учун базавий ҳисоблаш миқдорининг бир баравари ҳамда овқатланиш харажатларини қоплаш учун базавий ҳисоблаш миқдорининг икки баробаригача миқдорида тўловлар;

Агентлик ва унинг тизим ташкилотлари ходимларига расман байрам деб эълон қилинган кунлар (1 январь – Янги йил, 8 март – Хотин-қизлар куни, 21 март – Наврўз байрами, 9 май – Хотира ва кадрлаш куни, 1 сентябрь – Мустақиллик куни, 1 октябрь – Ўқитувчи ва мураббийлар куни, 8 декабрь – Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни, диний байрамлар – Рўза ҳайити (Ийд-ал-Фитр) ва Қурбон ҳайити (Ийд-ал-Адҳа)) ҳамда қишлоқ хўжалиги ходимларининг касб байрамлари муносабати билан лавозим маошининг (рағбатлантирувчи коэффициентни ҳисобга олган ҳолда) икки баравари миқдорида мукофот;

қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш учун ходимларга бир йилда бир маротаба базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваригача миқдоридаги тўловлар тўланади.

Заруратга кўра ходимлар ва (ёки) уларнинг оила аъзоларига қуйидаги ҳолларда базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваригача миқдоридаги моддий ёрдам тўлаб берилади:

ходим вафот этганда – бунда моддий ёрдам хотинига (эрига) тўлаб берилади, агар ходимнинг хотини (эри) бўлмаса, моддий ёрдам фарзандларига ёки қонуний вакилларига (васийлари ва ҳомийларига) ёхуд уларнинг вояга етмаган фарзандларини асраб олган шахсларга тўлаб берилади, шунингдек, ходим турмуш қурмаган бўлса, моддий ёрдам ота-онаси ёки боқимандалар ўртасида тенг улушларда тақсимланади;

яқин қариндоши (ота, она, турмуш ўртоғи, фарзанди) вафот этганда (вафоти тўғрисида гувоҳнома нусхаси тақдим этилганда);

турмуш қурганда, 50, 55, 60 юбилей ёши муносабати билан, шунингдек, пенсияга чиққанда;

алоҳида заруратга кўра (бахтсиз ҳодиса, фалокат, узоқ муддатли касаллик сабабли даволаниш ва соғлиғини тиклаш, оиланинг кам таъминлангани ва молиявий ҳолатининг оғирлиги учун).

Жамғарма маблағлари ҳисобидан сақланиши белгиланган штат бирликларига ушбу банднинг “а” ва “б” кичик бандларида назарда тутилган барча тўловлар Жамғарма маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

26. Ўзбекистон Республикаси норезидентлари бўлган Агентликнинг жалб этилган ходимлари, экспертлари ва маслаҳатчилари хизматларига тузилган шартнома шартларига мувофиқ қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳақ тўланади.

Бунда рағбатлантирувчи устамалар ва қўшимча тўловлар Агентлик директори томонидан имзоланадиган меҳнат шартномаларига мувофиқ тўланади.

8-боб. Якунловчи қоидалар

27. Агентлик қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда қайта ташкил этилади ва тугатилади.

28. Ушбу Низом талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

Вазирлар Маҳкамасининг
2026 йил “ 31 ” июлдаги 426-сон қарорига
2-илова

**Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлиги
хузуридаги Чорвачилик тармоқларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси
маблағларини шакллантириш ва улардан фойдаланиш тартиби
тўғрисида
НИЗОМ**

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги хузуридаги Чорвачилик ва яйлов хўжалигини ривожлантириш агентлигининг (кейинги ўринларда – Агентлик) Чорвачилик тармоқларини қўллаб-қувватлаш жамғармасини (кейинги ўринларда – Жамғарма) бошқариш, шунингдек, унинг маблағларини шакллантириш ва улардан фойдаланиш тартибини белгилайди.

2. Жамғарма юридик шахс мақомига эга бўлмаган ҳолда ташкил этилади ҳамда унинг маблағлари Иқтисодиёт ва молия вазирлиги хузуридаги Ғазначилик хизмати қўмитасида очиладиган шахсий ғазна ҳисобварақларида жамланади.

2-боб. Жамғарма маблағларини шакллантириш

3. Жамғарма маблағлари қуйидаги манбалар ҳисобидан шакллантирилади:

Чегара озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги назорати инспекцияси ҳамда Ўсимликларни ҳимоя қилиш ва ветеринария дори воситалари таҳлил марказининг хизматлар кўрсатишдан тушадиган маблағларининг республика бюджети ҳамда тегишли хизмат кўрсатувчи ташкилотларга йўналтириладиган қисми чегирилганидан кейин қоладиган маблағларнинг 20 фоизи;

собик Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш қўмитаси хузуридаги Ветеринария хизмати ва чорвачиликни ривожлантириш жамғармасининг қолдиқ маблағларидан 20 млрд сўм қисми;

халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотларининг грантлари;

Жамғарманинг вақтинча бўш турган маблағларини тижорат банкларининг депозитига жойлаштириш ҳисобидан тушадиган фоизлар;

қонунчилик ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар.

3-боб. Жамғарма маблағларидан фойдаланиш

4. Жамғарма маблағларидан қуйидаги мақсадларда фойдаланилади:

чорвачилик соҳаси, жумладан, қорамолчилик, қўйчилик, қоракўлчилик, эчкичилик, йилқичилик, туячилик, паррандачилик, балиқчилик, асаларичилик ва қуёнчиликни ривожлантириш, наслчилик-селекция ишларида (кейинги ўринларда – чорвачилик соҳаси) инновацион ва стартап лойиҳалар ҳамда янги ишланмаларни молиялаштириш ҳамда грантлар ажратиш;

яйлов ерлари деградациясининг олдини олиш, ўсимликлар табиий плантацияларини яратиш, зарур техника ва ускуналарни сотиб олиш, яйловларда ўсимликлар уруғчилигини ривожлантиришни молиялаштириш ҳамда грантлар ажратиш;

Агентлик ва унинг тизим ташкилотлари ҳамда ҳудудий бошқармалари моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, ривожлантириш ва уларга молиявий ёрдам кўрсатиш;

Агентлик ходимларининг хизмат сафарлари харажатларини молиялаштириш, ойлик иш ҳақиға тенглаштирилган тўловлар, шу жумладан, устамалар, мукофотлар, қўшимча ҳақ, компенсациялар ва бошқа барча турдаги тўловларни тўлаш (рағбатлантирувчи коэффициентларни ҳисобга олган ҳолда);

Агентлик ва унинг тизим ташкилотлари ҳамда ҳудудий бошқармалари ходимлари ҳамда чорвачилик соҳасидаги ва яйлов хўжалигини ривожлантириш бўйича кадрларни касбий тайёрлаш, қайта тайёрлаш ҳамда маҳаллий ва хорижий таълим муассасаларида тажриба орттиришини ташкил этиш билан боғлиқ харажатларни қоплаш;

аудит хизматлари, Агентликка юкланган вазифалар ва функцияларни бажаришда хорижий етакчи ташкилотлар мутахассисларини ва экспертларини маслаҳатчи сифатида жалб қилиш;

Агентлик ва унинг тизим ташкилотлари ҳамда ҳудудий бошқармалари бино ва иншоотларини сақлаш, улардан фойдаланиш, уларни қуриш ва таъмирлаш, мебель, алоқа тармоқлари, компьютер ҳамда бошқа зарур ускуна ва жиҳозлар билан жиҳозлаш харажатларини молиялаштириш;

Агентлик ташаббуси билан ташкил этиладиган чорвачилик соҳасига оид конференциялар, семинарлар, форумлар ва бошқа тадбирлар харажатларини молиялаштириш;

Агентлик ва унинг тизим ташкилотлари, ҳудудий бошқармалари ҳамда ҳамкорликда фаолият олиб бораётган уюшмалар ходимларига мамлакат ҳудудига ва хорижий давлатларга чиқиш учун авиачипталар харид қилиш, хизмат сафарлари харажатларини қоплаш, вакиллик харажатлари, совғалар харид қилиш ва бошқалар учун миллий ва чет эл валютасида маблағлар ажратиш;

чорвачилик соҳасининг инфратузилма объектларини ташкил этиш ва инвестиция лойиҳаларининг лойиҳаолди ҳужжатларини тайёрлаш;

чорвачилик соҳасига оид касбий ва олий таълим муассасаларининг иктидорли, шунингдек, ижтимоий ҳимояга муҳтож, чин етим ва ногиронлиги бўлган талабалари (ўқувчилари)ни қўллаб-қувватлаш мақсадида стипендиялар белгилаш;

Агентлик фаолияти билан боғлиқ норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган бошқа тадбирларни амалга ошириш;

ходимларга иш вақтидан ташқари ишлар, дам олиш кунлари ва байрам кунларида ишга жалб этилгани учун тўловлар ҳамда бошқа пулли компенсациялар тўлаш, моддий ёрдам, транспорт ва овқатланиш харажатларини тўлаш орқали уларни ижтимоий муҳофаза қилиш;

Агентлик тизимида ташкил этилган ташкилот ва корхоналар томонидан қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда шартнома асосида бажарилган ишлар (хизматлар) учун тўловларни амалга ошириш;

чорвачилик соҳасини рақамлаштириш бўйича ишларни амалга ошириш, соҳага ахборот тизимларини жорий қилиш, уларни юритиш ва техник қўллаб-қувватлаш;

наслчилик ишларида фаол иштирок этган, сунъий уруғлантириш орқали насли бузоқ олиш натижаларига эришган техник осеменаторларни базавий ҳисоблаш миқдорининг 25 бараваригача мукофотлаш. Бунда ушбу харажатлар Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги томонидан белгиланадиган номзодларга татбиқ этилади;

соҳада ҳамкорликда олиб борилаётган нодавлат нотижорат ташкилотларига беғараз молиявий кўмак бериш ҳамда халқаро ташкилотларга аъзолик бадалларини тўлаш;

хорижий ва халқаро ташкилотлар раҳбарлари ва мутахассисларини Ўзбекистон Республикасида бўлиш даврида уларни қабул қилиш ва кузатиш билан боғлиқ харажатлар;

босма нашр маҳсулотларини, электрон дастурларни ишлаб чиқиш, шунингдек, чорвачилик соҳасига оид бланкаларни тайёрлаш;

қонунчилик ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа харажатларни молиялаштириш.

5. Жамғарма маблағлари Агентлик директори томонидан тасдиқланадиган даромадлар ва харажатлар сметасига мувофиқ тасарруф этилади.

6. Агентлик директори:

Жамғарма маблағларини ушбу Низомга ҳамда Жамғарманинг даромадлар ва харажатлар сметасига мувофиқ тасарруф этади ва унинг маблағларидан белгиланган мақсадларда фойдаланилиши учун жавоб беради;

қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда Жамғарма маблағларидан молиялаштириладиган товарлар (ишлар ва хизматлар)ни харид қилиш учун шартномалар тузади;

Жамғарма томонидан молиялаштирилган маблағлар бўйича, шу жумладан, шартнома шартларига қўшимча киритиш, тўлдириш, амал қилиш муддатини ўзгартириш (узайтириш) бўйича қарорлар қабул қилади;

Жамғарма даромадлари ва харажатлари ҳисоби юритилишини, Жамғарма маблағларидан ушбу маблағларни олувчилар томонидан белгиланган мақсадларда фойдаланилиши мониторингини таъминлайди;

ўз ваколати доирасида бошқа масалалар юзасидан қарорлар қабул қилади.

4-боб. Жамғарма маблағларидан фойдаланишни ҳисобга олиш, ҳисобот бериш, назорат қилиш ва жавобгарлик

7. Агентлик ҳар бир йўналиш бўйича Жамғарма маблағлари тушуми ва ҳаракатининг алоҳида ҳисобини юритади.

8. Агентлик директори ва бош ҳисобчиси Жамғармага келиб тушадиган маблағлар ва уларнинг сарфланишига оид бухгалтерлик ҳисобини юритиш, ҳисоботларни тайёрлаш ва тақдим этиш учун жавобгардир.

9. Жамғарма Ўзбекистон Республикаси республика бюджетидан олинган маблағлар бўйича даромадлар ва харажатлар тўғрисидаги чораклик ва йиллик ҳисоботларни Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт ва молия вазирлигига белгиланган шакллар ва муддатларда тақдим қилиб боради.

10. Жамғарма маблағларидан белгиланган мақсадларда фойдаланиш ваколатли органлар томонидан қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ назорат қилинади.

11. Жамғарма маблағлари ҳисобидан бошқа давлат идоралари ва ташкилотларининг (Агентлик тизимига кирмайдиган) жамғармалари ҳамда харажатларини молиялаштириш тақиқланади.

5-боб. Яқунловчи қоидалар

12. Жамғарма маблағларининг мақсадли ишлатилиши Давлат молиявий назорат инспекцияси томонидан назорат қилинади.

13. Ушбу Низом талабларини бажаришда юзага келадиган низолар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

14. Ушбу Низом талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб берадилар.

БЕШИНЧИ БЎЛИМ

**ВАЗИРЛИКЛАР, ДАВЛАТ ҚЎМИТАЛАРИ
ВА ИДОРАЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИДА
ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИЛГАН
НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ ҲУЖЖАТЛАРИ**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3388-2
2026 - yil 27 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ISTIQBOLLI LOYIHALAR MILLIY AGENTLIGI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOT VA MOLIYA VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOLIQ QO'MITASINING
QARORI

**Kripto-aktivlar aylanmasi sohasidagi faoliyatni amalga oshirish uchun yig'imlar miqdorini
belgilash, ularni to'lash va taqsimlash tartibi to'g'risidagi nizomga qo'shimchalar
va o'zgartirish kiritish haqida**

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 3-iyuldagi PQ-3832-son "O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni va kripto-aktivlar aylanmasi sohasini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi hamda 2026-yil 17-apreldagi PQ-143-son "Qoraqalpog'iston Respublikasida maxsus mayning zonasini tashkil etish va uning faoliyatini yo'lga qo'yish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Istiqbolli loyihalar milliy agentligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligi va Soliq qo'mitasi **qaror qiladi**:

1. O'zbekiston Respublikasi Istiqbolli loyihalar milliy agentligining 2022-yil 30-avgustdagi 2-son, Moliya vazirligining 2022-yil 30-avgustdagi 45-son va Davlat soliq qo'mitasining 2022-yil 18-avgustdagi 2022-26-son qarori (ro'yxat raqami 3388, 2022-yil 28-sentabr) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 28.09.2022-y., 10/22/3388/0864-son) bilan tasdiqlangan Kripto-aktivlar aylanmasi sohasidagi faoliyatni amalga oshirish uchun yig'imlar miqdorini belgilash, ularni to'lash va taqsimlash tartibi to'g'risidagi nizomga ilovaga muvofiq qo'shimchalar va o'zgartirish kiritilsin.

2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Direktor
2026-yil 13-iyul
2-son

LI DMITRIY
ROMANOVICH

Rais
2026-yil 11-iyul
2026-23-son

PULATOV FARRUX
JAXONGIROVICH

Vazir
2026-yil 9-iyul
389-son

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

O'zbekiston Respublikasi Istiqbolli loyihalar milliy agentligining 2026-yil 13-iyuldagi 2-son, Iqtisodiyot va moliya vazirligining 2026-yil 9-iyuldagi 389-son va Soliq qo'mitasining 2026-yil 11-iyuldagi 2026-23-son qaroriga
ILOVA

Kripto-aktivlar aylanmasi sohasidagi faoliyatni amalga oshirish uchun yig'imlar miqdorini belgilash, ularni to'lash va taqsimlash tartibi to'g'risidagi nizomga kiritilayotgan qo'shimchalar va o'zgartirish

1.1-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“Qoraqalpog'iston Respublikasi hududida tashkil etiladigan “Besqala Mining Valley” maxsus mayning zonasi rezidentlari 2035-yil 1-yanvarga qadar mazkur yig'imlarni to'lashdan ozod etiladi.”.

2. 5-bandning birinchi xatboshisi “O'zbekiston Respublikasi Istiqbolli loyihalar milliy agentligi” degan so'zlardan keyin “(bundan buyon matnda Agentlik deb yuritiladi)” degan so'zlar bilan to'ldirilsin.

3. 6-bandning uchinchi xatboshisidagi “Istiqbolli loyihalar milliy agentligining” degan so'zlar “Agentlikning” degan so'z bilan almashtirilsin.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3427-2
2026 - yil 27 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING QARORI

Banklar va banklar guruhlarining tavakkalchiliklarni boshqarish tizimiga doir talablar to'g'risidagi nizomga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqida

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki [to'g'risida](#)"gi, "Banklar va bank faoliyati [to'g'risida](#)"gi hamda 2026-yil 27-martdagi O'RQ-1126-son "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish [to'g'risida](#)"gi qonunlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi qaror qiladi:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2023-yil 7-martdagi 4/11-son qarori (ro'yxat raqami 3427, 2023-yil 18-aprel) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2023-y., 10/23/3427/0218-son) bilan tasdiqlangan Banklar va banklar guruhlarining tavakkalchiliklarni boshqarish tizimiga doir talablar to'g'risidagi nizomga ilovaga muvofiq o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilsin.

2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki Raisi
08-Iyul 2026-yil
19/10 son

ISHMETOV TIMUR
AMINDJANOVICH

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining
2026-yil 8- iyuldagi 19/10-son qaroriga
ILOVA

**Banklar va banklar guruhlarining tavakkalchiliklarni boshqarish
tizimiga doir talablar to'g'risidagi nizomga kiritilayotgan
o'zgartirish va qo'shimchalar**

1. Muqaddima quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Mazkur Nizom tijorat banklari, mikromoliya banklari, shuningdek islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi banklar va mikromoliya banklari (bundan buyon matnda bank deb yuritiladi) va banklar guruhlarining tavakkalchiliklarni boshqarish tizimiga doir talablarni belgilaydi.”.

2. 8-bandning uchinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“kredit (moliyalashtirish) siyosati (bundan buyon matnda kredit siyosati deb yuritiladi);”.

3. 16-bandning uchinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“bankning o'ziga xos ichki omillari, shu jumladan bankning kreditlash (moliyalashtirish) (bundan buyon matnda kreditlash deb yuritiladi) bilan bog'liq faoliyati xususiyatlari va kredit (moliyalashtirish) portfeli (bundan buyon matnda kredit portfeli deb yuritiladi) tarkibini.”.

4. 34-bandning to'qqizinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“kreditlar (moliyalashtirish) (bundan buyon matnda kredit deb yuritiladi) bilan bog'liq tavakkalchiliklarni baholash (kredit turlari, iqtisodiyot tarmoqlari, geografik hududlar va boshqalar), shu jumladan muammoli aktivlarni aniqlash jarayonlari va aktivlar sifatini tasniflash hamda ular bo'yicha ehtimoliy yo'qotishlarni qoplash uchun zaxiralar shakllantirish amaliyotining maqbulligini baholash;”.

5. 44-bandning ikkinchi xatboshisi “faktoring” degan so'zdan keyin “, islomiy moliya operatsiyalari” degan so'zlar bilan to'ldirilsin.

6. 50-bandning oltinchi xatboshisidagi “kreditlarni” degan so'z “aktivlarni” degan so'z bilan almashtirilsin.

7. 51² – bandning yettinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“kredit portfelida kutilgan eng yuqori yo'qotishlar, muammoli aktivlar ulushi va hisobdan chiqariladigan aktivlar darajasini.”.

8. 60-bandning oltinchi xatboshisi “bank kreditlarining” degan soʻzlardan keyin “va (yoki) islomiy moliya operatsiyalarining” degan soʻzlar bilan toʻldirilsin.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3441-2
2026 - yil 27 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING QARORI

Tijorat banklari tomonidan ko'chmas mulkni va boshqa mol-mulkni sotib olishga hamda unga egalik qilishga, shuningdek yuridik shaxslarning ustav fondidagi (ustav kapitalidagi) ulushlarini yoki aksiyalarini sotib olishga qo'yiladigan talablar to'g'risidagi nizomga qo'shimchalar va o'zgartirish kiritish haqida

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki [to'g'risida](#)"gi, "Banklar va bank faoliyati [to'g'risida](#)"gi hamda 2026-yil 27-martdagi O'RQ-1126-son "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish [to'g'risida](#)"gi qonunlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi qaror qiladi:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2023-yil 5-maydagi 10/5-son qarori (ro'yxat raqami 3441, 2023-yil 8-iyun) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 08.06.2023-y., 10/23/3441/0346-son) bilan tasdiqlangan Tijorat banklari tomonidan ko'chmas mulkni va boshqa mol-mulkni sotib olishga hamda unga egalik qilishga, shuningdek yuridik shaxslarning ustav fondidagi (ustav kapitalidagi) ulushlarini yoki aksiyalarini sotib olishga qo'yiladigan talablar to'g'risidagi nizomga ilovaga muvofiq qo'shimchalar va o'zgartirish kiritilsin.

2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki Raisi
08-Iyul 2026-yil
19/11 son

ISHMETOV TIMUR
AMINDJANOVICH

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining
2026-yil 8-iyuldagi 19/11-son qaroriga
ILOVA

Tijorat banklari tomonidan ko'chmas mulkni va boshqa mol-mulkni sotib olishga hamda unga egalik qilishga, shuningdek yuridik shaxslarning ustav fondidagi (ustav kapitalidagi) ulushlarini yoki aksiyalarini sotib olishga qo'yiladigan talablar to'g'risidagi nizomga kiritilayotgan qo'shimchalar va o'zgartirish

1. Muqaddima "tijorat banklari" degan so'zlardan keyin "shu jumladan islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi banklar" degan so'zlar bilan to'ldirilsin.

2. 7-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"7. Bank faoliyatini amalga oshirish uchun zaruriyati mavjud bo'lmagan (foydalanilmaydigan) ko'chmas mulk va boshqa mol-mulkni sotishda sotuvchi bank tomonidan xaridorning moliyalanishini o'z ichiga olsa, bank ushbu operatsiyaga kreditlash (moliyalashtirish) sifatida yondashishi lozim. Bunda bank kreditlashga (moliyalashtirishga) nisbatan belgilangan talablarni bajarishi zarur."

3. 10-band "litsenziya" degan so'zdan keyin "va (yoki) islomiy bank faoliyatini amalga oshirish huquqini beruvchi litsenziya" degan so'zlar bilan to'ldirilsin.

4. 11-band quyidagi mazmundagi o'n birinchi xatboshi bilan to'ldirilsin:

"islomiy moliya operatsiyalari sifatida mijozni moliyalashtirish maqsadida tashkil etilgan yuridik shaxslar va (yoki) yuridik shaxslarning ustav fondlaridagi (ustav kapitallaridagi) sotib olingan ulushlar yoki aksiyalar."

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3558-5
2026 - yil 27 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI IQTISODIYOT VA MOLIYA VAZIRINING BUYRUG'I

O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetini tuzish va ijro etish qoidalariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqida

O'zbekiston Respublikasining 2025-yil 25-dekabrda O'RQ-1105-son "2026-yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti [to'g'risida](#)"gi, 2025-yil 25-dekabrda O'RQ-1107-son "Budjet jarayoni takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish [to'g'risida](#)"gi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 8-oktabrda PQ-298-son "Alohida tuman (shahar) va mahallalarni aholining yashashi va tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishi uchun namunali hududga aylantirish chora-tadbirlari [to'g'risida](#)"gi, 2025-yil 26-dekabrda PQ-387-son "Mahalliy budjetlar va budjet tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini oshirish, budjet intizomini kuchaytirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar [to'g'risida](#)"gi, 2025-yil 26-dekabrda PQ-388-son "O'zbekiston Respublikasining "2026-yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat budjeti to'g'risida"gi Qonuni ijrosini ta'minlash chora-tadbirlari [to'g'risida](#)"gi, 2025-yil 30-dekabrda PQ-397-son "Davlat budjeti daromadlarini prognozlashtirish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari [to'g'risida](#)"gi qarorlari hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 8-aprelda 210-son "2025 – 2030-yillarda davlat moliyasini boshqarish tizimini takomillashtirish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi [qaroriga](#) muvofiq buyuraman:

1. O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirining 2024-yil 21-avgustda 168-son buyrug'i (ro'yxat raqami 3558, 2024-yil 7-oktabr) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 10.10.2024-y., 10/24/3558/0803-son) bilan tasdiqlangan O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetini tuzish va ijro etish qoidalariga ilovaga muvofiq o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilsin.

2. Mazkur buyruq O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasi va Soliq qo'mitasi bilan kelishilgan.

3. Mazkur buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Vazir
2026-yil 22-iyun
380-son

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

Kelishildi:

Raisning birinchi o‘rinbosari
2026-yil 15-iyun

ABDULLAYEV MEHRIDDIN
RAZZOQOVICH

Rais
2026-yil 15-may

PULATOV FARRUX
JAXONGIROVICH

O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirining
2026-yil 22-iyundagi 380-son buyrug'iga
ILOVA

**O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetini tuzish va ijro etish
qoidalariga kiritilayotgan o'zgartirish va qo'shimchalar**

1. 1-bandda:

yettinchi xatboshidagi “bojlar, jarimalar va boshqa to'lovlar” degan so'zlar “davlat bojlari, jarimalar va soliq bo'lmagan to'lovlar” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

o'ninchi xatboshi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

tartibga soluvchi daromadlar – budjet tizimi budjetlari o'rtasida ajratmalar normativlari belgilanadigan soliqlar, yig'imlar va davlat bojlari, shuningdek soliq bo'lmagan to'lovlar. Soliq bo'lmagan to'lovlarga budjet tizimi budjetlariga kelib tushadigan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar bo'lmagan to'lovlar kiradi;”;

quyidagi mazmundagi xatboshilar bilan to'ldirilsin:

“O'zbekiston Respublikasining konsolidatsiyalashgan budjeti – budjet tizimi budjetlarining hamda O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining barcha tushumlari va xarajatlari hamda davlat tashqi qarzi hisobidan davlat dasturlariga doir xarajatlar bo'yicha tuziladigan budjet;

rivojlantirish dasturi – budjet mablag'larini taqsimlovchi faoliyatining barcha sohaları bo'yicha rivojlanishning asosiy yo'nalishlari, maqsadlari, vazifalari, sifat va miqdor ko'rsatkichlarini, shuningdek, maqsadlarga erishish va vazifalarni bajarishga qaratilgan o'zaro bog'liq huquqiy, iqtisodiy, ijtimoiy, tashkiliy va texnik tadbirlar majmuini hamda kutilayotgan natijalar ko'rsatkichlari tizimini o'z ichiga olgan uch yildan kam bo'lmagan davr uchun tuzilgan dastur;

umumiy fiskal balans – O'zbekiston Respublikasining konsolidatsiyalashgan budjetini hamda davlat dasturlarini amalga oshirish uchun Davlat budjeti va davlat maqsadli jamg'armalari hisobidan ajratiladigan depozit, budjet ssudalari va kredit liniyalari hamda ularning qaytarilishi o'rtasidagi farqni o'z ichiga olgan jamlanma balans;

davlat tashqi qarzi – davlat tomonidan xorijdan mablag'lar jalb etilishi natijasida yuzaga kelgan O'zbekiston Respublikasining majburiyatlari yig'indisi;

budjet buyurtmasi – o'tgan va joriy yillar uchun hamda kelgusi uch yil uchun budjet tizimi budjetlarining mablag'lari hisobidan budjet tasnifiga muvofiq aks ettiriladigan xarajatlar to'g'risidagi ma'lumot.”.

2. 8-banddagi “solliqlar, davlat bojlari, yig’imlar, jarimalar va boshqa to’lovlarni” degan so’zlar “solliqlar, yig’imlar va davlat bojlari, shuningdek soliq bo’lmagan to’lovlarni” degan so’zlar bilan almashtirilsin.

3. 9-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“9. Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan O‘zbekiston Respublikasining respublika budjeti va Qoraqalpog‘iston Respublikasi budjeti, viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlari bo‘yicha tartibga soluvchi daromadlarning normativ ajratmalar miqdorlarini belgilash bo‘yicha takliflar har yili 1-mayga qadar ishlab chiqiladi hamda Fiskal strategiyani tayyorlanishida foydalaniladi.”.

4. 12-bandning uchinchi xatboshisidagi “hududiy iqtisodiyot va moliya organlarining” degan so’zlar “Qoraqalpog‘iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalarining” degan so’zlar bilan almashtirilsin.

5. 15-bandda:

quyidagi mazmundagi yettinchi xatboshi bilan to’ldirilsin:

“umumiy fiskal balans [prognozlarini](#);”;

yettinchi – to‘qqizinchi xatboshilar tegishli ravishda sakkizinchi – o‘ninchi xatboshilar deb hisoblansin.

6. 16-banddagi “Qoraqalpog‘iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalarining” degan so’zlar “Qoraqalpog‘iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklarining” degan so’zlar bilan almashtirilsin.

7. 17-bandning ikkinchi – beshinchi xatboshilari quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“tuman va shahar soliq inspeksiyalari tomonidan tegishli tuman va shahar hokimliklariga 10-aprelga qadar mazkur Qoidalarining 2, 2v va 2d-ilovalariga muvofiq;

tuman va shahar hokimliklari tomonidan tegishli Qoraqalpog‘iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklariga 20-aprelga qadar mazkur Qoidalarining 2, 2v va 2d-ilovalariga muvofiq;

Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar soliq boshqarmalari tomonidan tegishli Qoraqalpog‘iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklariga 20-aprelga qadar mazkur Qoidalarining 2, 2v va 2d-ilovalariga muvofiq;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari tomonidan Iqtisodiyot va moliya vazirligiga 1-mayga qadar mazkur Qoidalarining 2, 2v va 2d-ilovalariga muvofiq;

8. 21-bandning o'ninchi xatboshisidagi "Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari" degan so'zlar "Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari" degan so'zlar bilan almashtirilsin.

9. 25-bandning ikkinchi va uchinchi xatboshilari quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"tumanlar va shaharlar hokimliklari tomonidan tegishli Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklariga 20-aprelga qadar;

Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari tomonidan Iqtisodiyot va moliya vazirligiga 1-mayga qadar taqdim etiladi."

10. 38-bandning beshinchi xatboshisidan "(bundan buyon matnda budjet buyurtmasi deb yuritiladi)" degan so'zlar chiqarib tashlansin.

11. 40-banddagi "Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari" degan so'zlar "Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari" degan so'zlar bilan almashtirilsin.

12. 49-bandning birinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"49. Rivojlantirish dasturi budjet mablag'larini taqsimlovchi tomonidan mazkur Qoidalarining 15-ilovasiga muvofiq shaklda uch yildan [kam bo'lmagan davr](#) uchun tuziladi va quyidagilarni o'z ichiga oladi:"

13. 51-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"51. Rivojlantirish dasturi quyidagicha:

"Rivojlantirish dasturining nomi" qatorida – rivojlantirish dasturining hamda ushbu dastur bo'yicha mablag' ajratishga asos bo'lgan normativ-huquqiy hujjatning nomi, mablag'ning o'lchov birligi, kelgusi yil uchun budjet prognozi va undan keyingi ikki yil uchun budjet mo'ljallari;

"Dasturning maqsadi" qatorida – rivojlantirish dasturini amalga oshirish orqali erishilishi lozim bo'lgan asosiy maqsad, ya'ni kutilgan natija va ijtimoiy-iqtisodiy samara;

"Yakuniy natija ko'rsatkichi" qatorida – budjet mablag'larini taqsimlovchilarning tegishli sohada erishiladigan natijalarini aks ettiruvchi sifat va

miqdor ko'rsatkichlari, shuningdek ularning o'lchov birligi hamda kelgusi yil uchun budget prognozi va undan keyingi ikki yil uchun budget mo'ljallari;

“Bevosita (to'g'ridan-to'g'ri) natija ko'rsatkichi” qatorida – budget mablag'larini taqsimlovchilar tomonidan bajarilgan ishlar, ko'rsatilgan xizmatlar va sotib olingan tovarlar hajmini tavsiflovchi miqdor ko'rsatkichlari, shuningdek ularning o'lchov birligi hamda kelgusi yil uchun budget prognozi va undan keyingi ikki yil uchun budget mo'ljallari aks ettiriladi.”

14. 64-bandning ikkinchi xatboshidagi “solliqlar va boshqa majburiy” degan so'zlar “solliqlar, yig'imlar va davlat bojlari, shuningdek soliq bo'lmagan” degan so'zlar bilan almashtirilsin.

15. 66-bandda:

to'rtinchi xatboshidagi “taqsimlovchilar tomonidan” degan so'zlardan keyin “(bundan mazkur Qoidalarining 67-bandida belgilangan ikkinchi darajali budget mablag'larini taqsimlovchilar mustasno)” degan so'zlar bilan to'ldirilsin;

quyidagi mazmundagi xatboshilar bilan to'ldirilsin:

“Bunda Iqtisodiyot va moliya vazirligining mas'ul tarkibiy tuzilmalari tegishli sohalar bo'yicha budget mablag'lariga talabning muhimlik darajasiga ko'ra ketma-ketligining to'g'ri qo'yilganligi hamda iqtisod qilinishi mumkin bo'lgan mablag'lar yuzasidan tahlillarni amalga oshiradi.

Budget so'rovlarini ko'rib chiqish jarayonida Iqtisodiyot va moliya vazirligining mas'ul tarkibiy tuzilmalari budget so'rovlari olinganidan keyin bir oy muddatda quyidagilarga Iqtisodiyot va moliya vazirligining [bildirishnomalarini yuboradi](#):

birinchi darajali budget mablag'larini taqsimlovchilarga va davlat maqsadli jamg'armalarini taqsimlovchi organlarga – kelgusi moliya yili uchun ajratiladigan budget mablag'larining cheklangan miqdorlariga kiritilgan o'zgartirishlar, amalga oshirish uchun asoslar mavjud bo'lmagan, ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligi past bo'lgan, budget daromadlarining tegishli o'sishi bilan ta'minlanmagan xarajatlarni kamaytirish to'g'risida, shuningdek budget tashkilotlari va budget mablag'larini oluvchilar faoliyatining samaradorligi ko'rsatkichlari pasaygan hollarda xarajatlarni [maqbullashtirish haqida](#);

Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashiga, viloyatlar, Toshkent shahar hokimliklariga va davlat maqsadli jamg'armalarini taqsimlovchi organlarga – tegishli budgetlarning va davlat maqsadli jamg'armalari budgetlarining daromadlari hamda xarajatlarining prognozlari asossiz ravishda pasaytirilgan yoki oshirilgan hollarda mazkur prognozlarga tuzatish kiritish haqida, shuningdek budgetlararo transfertlarning cheklangan [miqdorlari to'g'risida](#).

Bunda birinchi darajali budget mablag'larini taqsimlovchilar, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar, Toshkent shahar hokimliklari va davlat maqsadli jamg'armalarini taqsimlovchi organlar O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining yozma bildirishlarini olganidan keyin uch ish kuni ichida mazkur yozma bildirishlarda ko'rsatilgan fikr-mulohazalarni hisobga olgan holda yangilangan budget so'rovlarini [taqdim etishi shart](#).”.

16. 70-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“70. Joriy yilning 20-avgustiga qadar Soliq qo'mitasi hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Bojxona qo'mitasi, boshqa vazirliklar va idoralar davlat budjeti daromadlarining prognozi bo'yicha (choraklik, daromad manbalari hamda hududlar kesimida) hamda davlat maqsadli jamg'armalari daromadlarining choraklik prognozi bo'yicha takliflarni Iqtisodiyot va moliya vazirligiga [taqdim etadi](#).”.

Iqtisodiyot va moliya vazirligi Davlat budjeti daromadlari prognozining choraklar va hududlar kesimidagi taqsimot loyihasini ishlab chiqadi hamda qonunchilikda belgilangan tartibda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga [kiritadi](#).

Davlat budjeti daromadlari prognozining choraklar va hududlar kesimidagi taqsimoti O'zbekiston Respublikasi [Prezidenti hujjatlari](#) bilan tasdiqlanadi.”.

17. 83-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“Qoraqalpog'iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari budget tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalari mablag'lari [loyihalarini](#) ishlab chiqadi.”.

18. Quyidagi mazmundagi 86¹ va 86²-bandlar bilan to'ldirilsin:

“86¹. Qoraqalpog'iston Respublikasi budjeti, viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlarining loyihalari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining xulosasi tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, xalq deputatlari viloyatlar va Toshkent shahar Kengashlarining majlislarida O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasining mas'ul vakillari ishtirokida [muhokama qilinadi](#).”.

86². Qoraqalpog'iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari Davlat budjeti daromadlari prognozining choraklar va tumanlar (shaharlar) kesimidagi taqsimot loyihasini ishlab chiqadi hamda tasdiqlash uchun Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashiga, viloyatlar va Toshkent shahar hokimlariga [kiritadi](#).”.

19. 88-bandda:

quyidagi mazmundagi beshinchi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“Tumanlar va shaharlar iqtisodiyot va moliya bo'limlari budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalari mablag'lari [loyihalarini](#) ishlab chiqadi.”;

beshinchi xatboshi oltinchi xatboshi deb hisoblansin.

20. 103-bandda:

beshinchi xatboshi chiqarib tashlansin;

oltinchi – yigirmanchi xatboshilar tegishli ravishda beshinchi – o'n to'qqizinchi xatboshilar deb hisoblansin;

o'n uchinchi xatboshi chiqarib tashlansin;

o'n to'rtinchi – o'n to'qqizinchi xatboshilar tegishli ravishda o'n uchinchi – o'n sakkizinchi xatboshilar deb hisoblansin.

21. 104-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“104. Daromadlar va xarajatlar yoyilmasi tegishli moliya yili uchun Davlat budjeti to'g'risidagi qonun hamda mahalliy budjetlarni tasdiqlash to'g'risidagi qarorlar bilan tasdiqlangan budjetlar miqdorlariga muvofiq shakllantiriladi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari Davlat budjeti daromadlari prognoz ko'rsatkichlarini tasdiqlash bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoyishi qabul qilingandan so'ng ikki ish kuni ichida tuman va shaharlar bo'yicha budjet daromadlari prognozining daromad manbalari hamda choraklar kesimidagi taqsimotini Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklariga tasdiqlash uchun [kiritadi](#).

Bunda Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar va Toshkent shahar hokimliklari bir ish kuni ichida tuman va shaharlar bo'yicha budjet daromadlari prognozining choraklar kesimidagi taqsimotini [tasdiqlaydi](#).”.

22. Quyidagi mazmundagi 104¹-band bilan to'ldirilsin:

“104¹. O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining daromadlar va xarajatlari yoyilmasida Davlat budjeti to'g'risidagi qonunda belgilangan taqchillikni qoplash manbasi bilan balanslilikni ta'minlash uchun quyidagi mablag'lar jalb qilinganda, ularning yillik jami miqdori nolga teng bo'lishi talab etiladi:

[rejali budjet ssudasi](#);

[aylanma kassa mablag'lari](#);

yil boshidagi [erkin qoldiq mablag'лари](#);

belgilangan normativlar bo'yicha davlat aktivlarini sotishdan olingan daromadlarning O'zbekiston Respublikasi respublika budjetiga [ajratmalari](#);

O'zbekiston Respublikasi respublika budjeti mablag'larining moliya yili boshidagi [qoldiqlari](#);

davlat tomonidan [mablag' jalb qilish](#);

qonunchilikka muvofiq boshqa manbalar.”.

23. 105-bandda:

birinchi xatboshi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“105. Qoraqalpog'iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti, tumanlar va shaharlar budjetlarining daromadlar va xarajatlari yoyilmasida balanslilikni ta'minlash uchun quyidagi mablag'lar jalb qilinganda, ularning yillik jami miqdori yuqori turuvchi budjetdan ajratiladigan budjetlararo transfertlarni hisobga olgan holda nolga teng bo'lishi talab etiladi:”;

quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“Qoraqalpog'iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti, tumanlar va shaharlar budjetlarining daromadlari va xarajatlari jamlanma yoyilmasi mazkur Qoidalarining 29¹-ilovasiga muvofiq shaklda tuziladi hamda Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi hamda tegishli hokimliklar tomonidan tasdiqlanadi.”.

24. 106-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“O'zbekiston Respublikasining davlat budjetida rejalashtirilgan xarajatlarni kamaytirish natijasida shakllangan mablag'lar hisobidan qonunchilik hujjatlariga asosan budjet ssudalari rejalari ko'paytirilishi mumkin.”.

25. 110-bandning birinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“110. Davlat budjetining daromadlar va xarajatlar yoyilmasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan O'zbekiston Respublikasining respublika budjeti, Qoraqalpog'iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlar va Toshkent shahri mahalliy budjetlarining keyingi yil uchun daromadlar va xarajatlar yoyilmalarini jamlagan holda joriy yilning oxirgi ish kuniga qadar mazkur Qoidalarining 30 va 31-ilovalariga muvofiq shakllarda tuziladi.”.

26. 111-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetining daromadlari va xarajatlari jamlanma yoyilmasi mazkur Qoidalarining 31¹-ilovasiga muvofiq shaklda tuziladi

hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi.”.

27. 112-band quyidagi tahrirda bayon qilinsin:

“112. Qoraqalpog'iston Respublikasi budjetiga, viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlariga O'zbekiston Respublikasining respublika budjetidan ajratiladigan budjetlararo transfertlar O'zbekiston Respublikasining respublika budjetining xarajatlari tarkibiga kiritilmaydi, ularning hisobi alohida yuritiladi hamda ular O'zbekiston Respublikasi respublika budjetining ijrosi to'g'risidagi hisobotda aks ettiriladi.

Budjetlararo transfertlarni hisobga olish tegishli budjetlarning xarajatlarida [alohida balansdan tashqari hisobvaraqlarda](#) aks ettirilgan holda amalga oshiriladi.”.

28. 118-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“118. Budjetlararo transfertlarni moliyalashtirish tegishli budjetlar hisobidan amalga oshiriladi, ushbu mablag'lar o'tkazib berilgan budjetlarning daromadlarini shakllantirish [manbasi hisoblanmaydi](#).

Budjetlararo transfertlar tegishli budjetlarning xarajatlari tarkibiga kiritilmaydi, ularning hisobi alohida yuritiladi hamda ular tegishli budjetlarning ijrosi to'g'risidagi hisobotda [aks ettiriladi](#).

Budjetlararo transfertlarni hisobga olish tegishli budjetlarning daromadlari va xarajatlarida alohida balansdan tashqari hisobvaraqlarda aks ettirilgan holda [amalga oshiriladi](#).

Bunda, budjetlararo transfertlarni moliyalashtirish tegishli budjetlarning daromadlari va xarajatlari yoyilmasida budjet tasnifi asosida alohida balansdan tashqari hisobvaraqlarda aks ettirilgan holda amalga oshiriladi.”.

29. 124-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“124. Yuqori budjetdan ajratiladigan budjetlararo transfertlar tegishincha tumanlar va shaharlar budjetlarining daromadlarini shakllantirish manbasi hisoblanmaydi.

Budjetlararo transfertlarni hisobga olish tegishli budjetlarning daromadlarida [alohida balansdan tashqari hisobvaraqlarda](#) aks ettirilgan holda amalga oshiriladi.”.

30. 131 va 132-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“131. Qoraqalpog'iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari ajratilishi lozim deb topilgan budjet ssudasi bo'yicha o'z imkoniyatlari doirasida tegishli budjet ssudasini ajratish to'g'risida qaror qabul qiladi yoki budjet ssudalarini ajratish bo'yicha umumlashtirilgan talabnomani Iqtisodiyot va moliya vazirligiga yuboradi.

Qoraqalpog'iston Respublikasining respublika budgetidan, viloyatlarning viloyat budgetlaridan, Toshkent shahrining shahar budgetidan budget ssudasini berish to'g'risidagi qaror tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vaziri, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari boshliqlari tomonidan [qabul qilinadi](#).

132. Mahalliy budgetlarning budget ssudasini ajratish to'g'risidagi talabnomasi Iqtisodiyot va moliya vazirligining mas'ul tarkibiy tuzilmasi tomonidan besh ish kuni ichida ko'rib chiqiladi va uning natijasi to'g'risida murojaat etuvchiga xabar qilinadi.

Bunda Qoraqalpog'iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari tomonidan berilgan budget ssudasi bo'yicha umumlashtirilgan talabnomadagi mablag'larni tegishli hududning daromadlar tushumini ko'paytirish hamda amalga oshirilishi dolzarbligi yuqori bo'lmagan rejalashtirilgan xarajatlarni keyingi oylarga ko'chirish imkoniyati tahliliy o'rganib chiqiladi.

O'rganib chiqish natijasi [ijobiy bo'lgan](#) taqdirda bir ish kuni ichida arizachi ajratiladigan budget ssudasining miqdori, uni ajratishdan maqsad va belgilangan qaytarib berish muddatlari to'g'risida xabar qilinadi.

Budget ssudasini berish [rad etilgan](#) taqdirda arizachi bir ish kuni ichida budget ssudasi berish rad etilganligi to'g'risida aniq sabablar va asoslar ko'rsatilgan holda xabardor qilinadi.

O'zbekiston Respublikasining respublika budgetidan budget ssudasini berish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vaziri tomonidan [qabul qilinadi](#).

Iqtisodiyot va moliya vazirligining mas'ul tarkibiy tuzilmasi tomonidan mahalliy budgetlarga budget ssudasini o'tkazish uchun g'azna memorial orderi axborot tizimida shakllantiriladi hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi G'aznachilik xizmati qo'mitasiga yuboriladi.

Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi G'aznachilik xizmati qo'mitasi taqdim qilingan g'azna memorial orderiga asosan budget ssudasini tegishli mahalliy budgetlarga belgilangan tartibda o'tkazilishini ta'minlaydi.”.

31. 137-band quyidagi mazmundagi xatboshilar bilan to'ldirilsin:

“Yuqori budgetdan bir moliya yilidan ortiq muddatga ajratilgan budget ssudalarini qaytarish tegishli budgetning qo'shimcha manbalari hamda xarajatlarni maqbullashtirish hisobiga shakllangan mablag'larini budget ssudasini qaytarishga yo'naltirish orqali amalga oshiriladi.

Bunda budget ssudasini qaytarish tegishli budgetlarning xarajatlarini maqbullashtirish hisobiga amalga oshirilganda mos ravishda budget ssudalarini

qaytarish manbasi ko'paytiriladi.”.

32. 138-bandning ikkinchi va uchinchi xatboshlari quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“10 va undan ortiq foiz miqdorda Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, xalq deputatlari viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar Kengashlari tomonidan;

10 foizdan kam miqdorda Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi, viloyatlar, Toshkent shahar, tumanlar va shaharlar hokimliklari tomonidan amalga oshiriladi, bundan Budjet kodeksi 145-moddasining ikkinchi qismida nazarda tutilgan hollar mustasno.”.

33. 139-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“139. Hududiy budjet mablag'larini taqsimlovchi tasarrufidagi bir budjet tashkiloti va budjet mablag'lari oluvchidan boshqa budjet tashkiloti va budjet mablag'lari oluvchi uchun budjetdan ajratiladigan mablag'larni o'tkazishda hududiy budjet mablag'larini taqsimlovchilar tomonidan tegishli hisob-kitoblar tahlil qilinadi va ular tomonidan ma'lumot tayyorlanib, dasturiy majmuaga kiritiladi.

Bunda kiritilgan ma'lumotda cheklov o'rnatilgan xarajat moddalarini kamaytirish holati aniqlanmagan taqdirda axborot tizimi tomonidan ma'lumot avtomatik tarzda ijroga olinadi, aks holda bekor qilinadi.”.

34. 140, 141 va 163-bandlar o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin.

35. 142-banddagi “mas'ul tarkibiy tuzilmasi tomonidan” degan so'zlar “mas'ul tarkibiy tuzilmasining ma'lumotlariga asosan budjet ijrosiga mas'ul tarkibiy tuzilma tomonidan” degan so'zlar bilan almashtirilsin.

36. 153-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“153. O'zbekiston Respublikasining respublika budjeti, Qoraqalpog'iston Respublikasi budjeti, viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlarining daromadlar yoyilmalariga o'zgartirishlar kiritilganda, ushbu budjetlar daromadlarining kontingent prognozlariga ham o'zgartirishlar kiritiladi hamda ushbu o'zgartirishlar Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi bilan [kelishgan holda amalga oshiriladi](#).

Bunda Qoraqalpog'iston Respublikasi respublika budjeti, viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlari birinchi – uchinchi choraklarining daromadlar prognoziga o'zgartirish kiritilayotganda tegishli choraklar bo'yicha daromadlar prognozining kamaytirilgan (ko'paytirilgan) summalariga mos ravishda to'rtinchi chorakning daromadlar prognozi ko'paytirilishi (kamaytirilishi) mumkin.

Qoraqalpog'iston Respublikasi respublika budjeti, viloyatlar va Toshkent shahar mahalliy budjetlarining choraklik daromadlar prognozini kamaytirish (ko'paytirish) mos ravishda O'zbekiston Respublikasi respublika budjetining daromadlar prognozini ko'paytirish (kamaytirish) orqali amalga oshiriladi.”.

37. 156-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“156. Davlat budjeti daromadlarining aniqlangan ko'rsatkichlari bo'yicha tayyorlangan ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi bilan kelishilgandan so'ng O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vaziri yoki tegishli o'rinbosariga tasdiqlash uchun kiritiladi.”.

38. 161-bandning “a” kichik bandi “hujjatlari qabul qilinganda” degan so'zlardan keyin “yoki o'zgarganda” degan so'zlar bilan to'ldirilsin.

39. Quyidagi mazmundagi 162¹ va 162²-bandlar bilan to'ldirilsin:

“162¹. Budjet tizimi budjetlarining ijrosi jarayonida budjetdan ajratilgan mablag'larning ortiqcha rejalashtirilganligi aniqlangan mablag'lar, shtat birliklari to'ldirilmaganligi, shuningdek tarmoq, shtatlar va kontingentlar bo'yicha reja bajarilmaganligi natijasida bo'shab qoladigan mablag'lar (bundan buyon matnda bo'shab qolgan mablag'lar deb yuritiladi) ish haqi va nafaqalar miqdorini, ayrim xizmat turlari bo'yicha tariflarni oshirish bilan bog'liq xarajatlarni moliyalashtirishga [yo'naltiriladi](#).

Bunda bo'shab qolgan mablag'lar budjet tashkilotlarida yillik ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar bo'yicha yetishmovchilikka yo'l qo'yilmagan taqdirda kamaytirilishi mumkin.

Moliya yili davomida birinchi – uchinchi chorak yakunlari bo'yicha ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar uchun ajratilgan mablag'larning o'zlashtirilishi to'liq bo'lmagan taqdirda ushbu holat tegishli iqtisodiyot va moliya organi mutaxassisi tomonidan tahlil qilinadi hamda yillik ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlar yetishmaganda mablag'larning o'zlashtirilmagan qismi kamaytiriladi hamda to'rtinchi chorak rejasi mos ravishda ko'paytiriladi. Shundan so'ng bo'shab qolgan mablag'lar aniqlanganda mazkur bandning birinchi xatboshisida belgilangan tartib qo'llaniladi.

Xarajatlar smetasini ro'yxatdan o'tkazish jarayonida hamda moliya yili davomida bo'shab qolgan mablag'lar budjet xarajatlari yoyilmasining tegishli bo'limi, 999-kichik bo'limi, tegishli bobi, birinchi va ikkinchi guruh xarajat moddalarida hamda to'rtinchi guruh xarajatlarining “48 21 180 Maqsadli xarajat” moddasida aks ettiriladi.

162². Bo'shab qolgan mablag'larning kamaytirilishi va mos ravishda budjet xarajatlari yoyilmasining tegishli bo'limi, 999-kichik bo'limi, tegishli bobi, birinchi va ikkinchi guruh xarajat moddalarining hamda to'rtinchi guruh xarajatlarining “48

21 180 Maqsadli xarajat” moddasining ko‘paytirilishi bo‘yicha o‘zgartirishlar iqtisodiyot va moliya organining mas‘ul xodimi tomonidan axborot tizimiga kiritiladi. Kiritilgan o‘zgartirishlarda guruhdan guruhga o‘tadigan mablag‘lar mavjud emasligi axborot tizimida tekshiriladi va bunday mablag‘lar mavjud bo‘lmasa, kiritilgan o‘zgartirishlar avtomatik tarzda tasdiqlanadi, aks holda bekor qilinadi.”.

40. 164-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to‘ldirilsin:

“Bunda yillik daromad prognozlarining ortiqcha bajarilishi asoslangan hisob-kitoblar bilan kafolatlangan taqdirdagina Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan Qoraqalpog‘iston Respublikasi budjeti va tegishli mahalliy budjetlarning daromadlari va xarajatlarini mos ravishda oshirilishi bo‘yicha ijobiy xulosa beriladi.”.

41. 166-bandning birinchi xatboshisi “ma‘lumotnoma-bildirishnomani” degan so‘zlardan keyin “dasturiy majmuada” degan so‘zlar bilan to‘ldirilsin.

42. 168-band “iqtisodiyot va moliya organlari tomonidan” degan so‘zlardan keyin “tegishli budjet tashkiloti yoki budjet mablag‘lari oluvchining so‘roviga ko‘ra” degan so‘zlar bilan to‘ldirilsin.

43. 169-bandda:

birinchi xatboshidagi “nazarda tutilishi mumkin” degan so‘zlar “nazarda tutiladi” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to‘ldirilsin:

“Budjet xarajatlarini indeksatsiya qilish uchun mablag‘ ajratilishida Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan bo‘shab qolgan mablag‘lar inobatga olinadi.”.

44. 170-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“170. Birinchi darajali budjet mablag‘larini taqsimlovchilarga ajratilgan mablag‘lar tarkibida kelgusida qayta taqsimlash maqsadida rejalashtirilgan mablag‘lar O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlariga muvofiq O‘zbekiston Respublikasining respublika budjetidan boshqa budjetga o‘tkazilishi nazarda tutilganda, O‘zbekiston Respublikasining respublika budjeti va tegishli budjetlarning xarajatlari yoyilmasiga Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan birinchi darajali budjet mablag‘larini taqsimlovchilarning murojaatlariga asosan o‘zgartirishlar kiritiladi hamda ushbu o‘zgartirishlar hisobiga yuqori budjetdan quyi budjetlarga o‘zaro hisob-kitob mablag‘lari ajratiladi.”.

45. 172-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“172. Tumanlar va shaharlar budjetlaridan moliyalashtiriladigan hududiy budjet mablag‘larini taqsimlovchi, budjet tashkiloti yoki budjet mablag‘larini

oluvchi cheklov o'rnatilgan xarajat moddalarini kamaytirish yoki ko'paytirishni nazarda tutuvchi o'zgartirishlarni asoslangan hisob-kitoblar bilan tumanlar va shaharlar iqtisodiyot va moliya bo'limlariga kiritadi.

Tumanlar va shaharlar iqtisodiyot va moliya bo'limlari tomonidan kiritilgan tegishli o'zgartirishlar Qoraqalpog'iston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, viloyatlar va Toshkent shahar iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmalari tomonidan ko'rib chiqiladi va ijroga beriladi.”.

46. Quyidagi mazmundagi 174¹-band bilan to'ldirilsin:

“174¹. Qoraqalpog'iston Respublikasi respublika budjeti, viloyatlar viloyat budjetlari, Toshkent shahri shahar budjeti, tumanlar va shaharlar budjetlaridan ajratiladigan mablag'lar:

1) budjet tashkiloti va budjet mablag'lari oluvchilar faoliyati [to'xtatib turilganligi](#) (to'xtatib turilgan davr uchun);

2) budjet tashkilotlari va budjet mablag'lari oluvchilarning tasdiqlangan xarajatlar smetalarida nazarda tutilgan, davlat moliyaviy nazorati bo'yicha tadbirlar davomida aniqlangan [ortiqcha va qonunga xilof](#) ravishda budjetdan ajratilgan mablag'larning summalariga kamaytirilishi;

3) [qonunchilik hujjatlari qabul qilinishi](#) munosabati bilan budjetdan ajratiladigan mablag'lar miqdorlarining qisqartirilishi summalariga kamaytirilishi;

4) [dotatsiyalar va subsidiyalarni](#) to'lash uchun mo'ljallanib, ammo zarurati qolmagan summalariga kamaytirilishi natijasida birinchi va ikkinchi guruh xarajatlaridan maqbullashtirilgan mablag'lar birinchi va ikkinchi guruh xarajatlarining tegishli moddasida, to'rtinchi guruh xarajatlaridan maqbullashtirilgan mablag'lar budjet xarajatlari yoyilmasining tegishli bo'limi, 998-kichik bo'limi, tegishli bobi va “48 21 190 Boshqa xarajatlar” moddasida aks ettiriladi.”.

47. 175-bandda:

ikkinchi xatboshi “xarajatlar smetasidagi” degan so'zlardan keyin “cheklov o'rnatilgan xarajat moddalari va” degan so'zlar bilan to'ldirilsin;

quyidagi mazmundagi uchinchi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“Budjet mablag'larini taqsimlovchilar va budjet tashkilotlari o'z tashabbuslari bilan ularga ajratilgan jami xarajatlar doirasidagi o'zgartirishlarni tegishli hisob-kitoblarga asosan axborot tizimiga kiritadi.”;

uchinchi – yettinchi xatboshilar tegishli ravishda to'rtinchi – sakkizinchi xatboshilar deb hisoblansin.

48. Quyidagi mazmundagi 175¹ va 175²-bandlar bilan to'ldirilsin:

“175¹. Birinchi darajali budjet mablag‘larini taqsimlovchilar tomonidan o‘zining ikkinchi darajali budjet mablag‘larini taqsimlovchilar uchun tasdiqlangan budjetdan ajratiladigan mablag‘larga o‘zgartirishlar tegishli hisob-kitoblarga asosan dasturiy majmuaga kiritiladi va ushbu o‘zgartirishlar:

budjetdan ajratiladigan mablag‘larning 10 foizgacha bo‘lgan qismini tashkil qilsa, dasturiy majmuada avtomatik tarzda tasdiqlanadi;

10 va undan ortiq foizni tashkil qilsa, [Iqtisodiyot va moliya vazirligining](#) mas‘ul tarkibiy tuzilmasi tomonidan tekshirilib, axborot tizimida tasdiqlanadi.

175². Davlat maqsadli jamg‘armalarining xarajatlariga ularning tasdiqlangan umumiy hajmlarini ko‘paytirmasdan yoki kamaytirmasdan o‘zgartirishlar kiritish davlat maqsadli jamg‘armalarini taqsimlovchi organlar tomonidan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining ruxsatiga ko‘ra hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishuvga ko‘ra amalga oshiriladi.

Bunda davlat maqsadli jamg‘armalarini taqsimlovchi organlar davlat maqsadli jamg‘armalarini saqlash bilan bog‘liq xarajatlarga ajratilgan mablag‘lar doirasida o‘zgartirishlarni mustaqil amalga oshiradi.”.

49. 176-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to‘ldirilsin:

“Qoraqalpog‘iston Respublikasi respublika budjeti, viloyatlar viloyat budjetlari, Toshkent shahri shahar budjetining cheklov o‘rnatilgan xarajat moddalariga o‘zgartirish kiritish zarurati yuzaga kelganda ushbu o‘zgartirishlar asoslangan hisob-kitoblarga muvofiq tegishli iqtisodiyot va moliya organlari tomonidan amalga oshiriladi.”.

50. 179-banddagi “17-ilovasiga muvofiq” degan so‘zlar “12-ilovasiga muvofiq” degan so‘zlar bilan almashtirilsin.

51. 181 va 182-bandlar “huquqlarni sotishdan” degan so‘zlardan keyin “hamda davlat aktivlarini xususiylashtirishdan” degan so‘zlar bilan to‘ldirilsin.

52. Quyidagi mazmundagi 182¹-band bilan to‘ldirilsin:

“182¹. O‘zbekiston Respublikasining respublika budjetidan ajratiladigan mablag‘lar O‘zbekiston Respublikasi Hisob palatasi va (yoki) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi tomonidan kamaytirilishi natijasida maqbullashtirilgan mablag‘larning aks ettirilishi Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan budjet xarajatlari yoyilmasining 7019-bo‘limi, 998-kichik bo‘limi, 222-bobi va “48 21 190 Boshqa xarajatlar” moddasini mos ravishda ko‘paytirish orqali amalga oshiriladi.

Ushbu mablag‘lar Budjet kodeksining 126-moddasida belgilangan tartibda yo‘naltiriladi.”.

53. 184-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“184. O‘zbekiston Respublikasi respublika budjetining birinchi – uchinchi hisobot choraklari yakunlari bo‘yicha daromadlarning prognozdan oshirib bajarilgan miqdori quyidagi formula asosda aniqlanadi:

$$DOBR_n = DTR_n - DAPR_n - (OTR_n - OTR_{(n-1)}) \times \alpha - YESTR_n - XTM_n - DBTS_n - RBO'BD_n - QAD_n;$$

$n=1, 2$ va 3-hisobot choragi

Agar:

$$(OTR_n - OTR_{(n-1)}) \geq 0 \rightarrow \alpha=1;$$

$$(OTR_n - OTR_{(n-1)}) < 0 \rightarrow \alpha=0.$$

Bunda:

$DOBR_n$ — O‘zbekiston Respublikasining respublika budjeti daromadlarining tegishli hisobot choraklari yakunlari bo‘yicha prognozdan oshirib bajarilgan miqdori;

DTR_n — tegishli hisobot choragida O‘zbekiston Respublikasining respublika budjetiga haqiqatda tushgan tushumlar;

$DAPR_n$ — tegishli hisobot choragida O‘zbekiston Respublikasi respublika budjetining soliqlar, yig‘imlar, davlat bojlari hamda soliq bo‘lmagan to‘lovlar bo‘yicha daromadlarining aniqlangan prognozi;

OTR_n — tegishli hisobot davri yakunidagi O‘zbekiston Respublikasining respublika budjetiga belgilangan ajratmalar me‘yorlariga muvofiq soliqlar, yig‘imlar, davlat bojlari hamda soliq bo‘lmagan to‘lovlarning ortiqcha to‘langan yoki ortiqcha undirilgan summalari;

$OTR_{(n-1)}$ — tegishli hisobot davri boshidagi O‘zbekiston Respublikasining respublika budjetiga belgilangan ajratmalar me‘yorlariga muvofiq soliqlar, yig‘imlar, davlat bojlari hamda soliq bo‘lmagan to‘lovlarning ortiqcha to‘langan yoki ortiqcha undirilgan summalari;

$YESTR_n$ — tegishli hisobot choragida O‘zbekiston Respublikasining respublika budjetiga haqiqatda tushgan elektron savdo maydonchasida yer uchastkalariga bo‘lgan huquqlarni sotishdan tushgan pul mablag‘lari, bunda ushlab qolingan zakalat summasi, auksion tashkil etish xizmatlari to‘lovi va yer uchastkalarini tanlash materiallarini tayyorlash qiymati chegirib tashlanadi;

XTM_n — tegishli hisobot choragida O‘zbekiston Respublikasining respublika budjetiga davlat aktivlarini xususiylashtirishdan tushgan mablag‘lar;

DBTS_n — dehqon bozorlari, ixtisoslashtirilgan va buyum bozorlaridan O'zbekiston Respublikasi respublika budjetiga tushgan soliqlardan mazkur bozorlar joylashgan tuman (shahar)lar budjetlariga o'tkaziladigan mablag'lar;

RBO'BD_n — O'zbekiston Respublikasi respublika budjetidan mahalliy budjetlarga o'tkazib beriladigan daromadlar (jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i, foyda solig'i, qo'shilgan qiymat solig'i);

QAD_n — O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasi va (yoki) O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining Davlat moliyaviy nazorati inspeksiyasi tomonidan qo'shimcha aniqlangan daromatlardan respublika budjetiga undirilgan mablag'lar. Ushbu mablag'larning hisoblanishi mazkur Qoidalarining 33¹-ilovasiga muvofiq amalga oshiriladi.

Bunda, O'zbekiston Respublikasi respublika budjetining prognozdan ortiqcha bajarilgan miqdori O'zbekiston Respublikasining respublika budjeti taqchilligini qoplashga, joriy moliya yili uchun belgilangan aylanma kassa mablag'larining miqdorini to'ldirishga, qolgan qismi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti hujjatlari asosida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish tadbirlarini moliyalashtirishga yo'naltiriladi.”.

54. Quyidagi mazmundagi 184¹-band bilan to'ldirilsin:

“184¹. Qoraqalpog'iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahri shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlarining birinchi – uchinchi hisobot choraklari yakunlari bo'yicha daromadlarning prognozdan oshirib bajarilgan miqdori quyidagi formula asosda aniqlanadi:

$DOB_n = DT_n - DAP_n - (OT_n - OT_{(n-1)}) \times \alpha - YEST_n + DBTS_n + RBO'BD_n;$

$n=1, 2$ va 3-hisobot choragi

Agar:

$(OT_n - OT_{(n-1)}) \geq 0 \rightarrow \alpha=1;$

$(OT_n - OT_{(n-1)}) < 0 \rightarrow \alpha=0.$

Bunda:

DOB_n — Qoraqalpog'iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlari daromadlarining tegishli hisobot choraklari yakunlari bo'yicha prognozdan oshirib bajarilgan miqdori;

DTn — tegishli hisobot choragida Qoraqalpog‘iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlariga haqiqatda tushgan tushumlar;

DAPn — tegishli hisobot choragida Qoraqalpog‘iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlarining soliqlar, yig‘imlar, davlat bojlari hamda soliq bo‘lmagan to‘lovlar bo‘yicha daromadlarining aniqlangan prognozi;

OTn — tegishli hisobot davri yakunidagi Qoraqalpog‘iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlariga belgilangan ajratmalar me‘yorlariga muvofiq soliqlar, yig‘imlar, davlat bojlari hamda soliq bo‘lmagan to‘lovlarning ortiqcha to‘langan yoki ortiqcha undirilgan summalari;

OT(n-1) — tegishli hisobot davri boshidagi Qoraqalpog‘iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlariga belgilangan ajratmalar me‘yorlariga muvofiq soliqlar, yig‘imlar, davlat bojlari hamda soliq bo‘lmagan to‘lovlarning ortiqcha to‘langan yoki ortiqcha undirilgan summalari;

YESTn — tegishli hisobot choragida Qoraqalpog‘iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning viloyat budjetlari, Toshkent shahrining shahar budjeti hamda tumanlar va shaharlar budjetlariga haqiqatda tushgan elektron savdo maydonchasida yer uchastkalariga bo‘lgan huquqlarni sotishdan tushgan pul mablag‘lari, bunda ushlab qolingani zakalat summasi, auksion tashkil etish xizmatlari to‘lovi va yer uchastkalarini tanlash materiallarini tayyorlash qiymati chegirib tashlanadi;

DBTSn — dehqon bozorlari, ixtisoslashtirilgan va buyum bozorlaridan O‘zbekiston Respublikasi respublika budjetiga tushgan soliqlardan mazkur bozorlar joylashgan tuman (shahar)lar budjetlariga o‘tkaziladigan mablag‘lar;

RBO‘BDn — O‘zbekiston Respublikasi respublika budjetidan mahalliy budjetlarga o‘tkazib beriladigan daromadlar (jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘i, foyda solig‘i, qo‘shilgan qiymat solig‘i).”.

55. 199-banddagi “15-mayiga qadar” degan so‘zlar “15-apreliga qadar” degan so‘zlar bilan almashtirilsin.

56. Quyidagi mazmundagi III¹ bo‘lim bilan to‘ldirilsin:

“III¹ bo‘lim. Umumiy fiskal balansni tuzish

1-§ Umumiy qoida

199¹. Umumiy fiskal balans Iqtisodiyot va moliya vazirligi tomonidan shakllantiriladi hamda davlat moliyasi barqarorligini baholash, fiskal siyosatni yuritish va makroiqtisodiy prognozlarni ishlab chiqishda qo'llaniladi.

Umumiy fiskal balans joriy moliya yilining choraklik va yillik ijro ko'rsatkichlari, kelgusi moliya yili uchun budjet prognozi hamda navbatdagi ikki yillik budjet mo'ljallari asosida shakllantiriladi.

Umumiy fiskal balans taqchilligining cheklangan miqdori tegishli moliya yili uchun Davlat budjeti to'g'risidagi qonun bilan yalpi ichki mahsulotga nisbatan foizlarda belgilanadi. Shuningdek, Davlat budjeti to'g'risidagi qonunda umumiy fiskal balans tarkibi va taqchillikning miqdorlari ma'lumot uchun ilova qilinadi.

2-§ Umumiy fiskal balansni aniqlash

199². Umumiy fiskal balans konsolidatsiyalashgan budjet daromadlaridan konsolidatsiyalashgan budjet xarajatlarini hamda davlat dasturlarini amalga oshirish uchun Davlat budjeti va davlat maqsadli jamg'armalari hisobidan ajratiladigan depozit, budjet ssudalari, kredit liniyalari va ularning qaytarilishi o'rtasidagi farqni chegirish orqali aniqlanadi.

199³. Konsolidatsiyalashgan budjet daromadlari Davlat budjetining, davlat maqsadli jamg'armalarining, O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasining hamda budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalarining daromadlarini o'z ichiga oladi.

199⁴. Konsolidatsiyalashgan budjet xarajatlari Davlat budjeti, davlat maqsadli jamg'armalari, O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi, budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalarining xarajatlarini hamda davlat tashqi qarzi hisobidan davlat dasturlariga xarajatlarni o'z ichiga oladi.

Davlat budjeti xarajatlari miqdorini aks ettirishda xalqaro standartlarga muvofiq davlat qarzining asosiy qismini so'ndirish xarajatlari inobatga olinmaydi.

199⁵. Umumiy fiskal balansda tegishli moliya yili uchun Davlat budjeti hamda davlat maqsadli jamg'armalari hisobidan ajratiladigan depozitlar, budjet ssudalari va kredit liniyalari hamda ularning qaytarilishi (to'liq yoki qisman) o'rtasidagi farq davlat dasturlarini moliyalashtirish uchun depozitlar, budjet ssudalari va kredit liniyalari saldosi bilan bir qatorda aks ettiriladi.

3-§ Umumiy fiskal balansda takroriy hisobga olish holatlarini tartibga solish

199⁶. Konsolidatsiyalashgan budjet daromadlarida mablag'larning takroriy hisobga olinishining oldini olish maqsadida:

davlat maqsadli jamg'armalarining daromadlari ularga Davlat budjetidan ajratiladigan transfertlarni hamda ulardan Davlat budjetiga ajratiladigan

transfertlarni inobatga olmagan holda;

budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalari daromadlari ularga Davlat budjeti, davlat maqsadli jamg'armalari va boshqa maqsadli jamg'armalardan o'tkazmalarni inobatga olmagan holda aks ettiriladi.

199⁷. Konsoliyadatsiyalashgan budjet xarajatlarida mablag'larning takroriy hisobga olinishining oldini olish maqsadida quyidagilar amalga oshiriladi:

Davlat budjeti xarajatlari tarkibidan davlat maqsadli jamg'armalariga ajratiladigan transfertlar chegirilgan holda aks ettiriladi;

Davlat maqsadli jamg'armalari xarajatlari to'liq hajmda, ya'ni ularning daromadlari va Davlat budjetidan ajratiladigan transfertlar hisobidan amalga oshiriladigan jami xarajatlar miqdori aks ettiriladi. Bunda davlat maqsadli jamg'armalaridan Davlat budjetiga o'tkazib beriladigan transfertlar davlat maqsadli jamg'armalari xarajatlari tarkibidan chegirilgan holda aks ettiriladi;

O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi xarajatlari ushbu jamg'armadan Davlat budjetiga o'tkazib beriladigan transfertlar miqdori chegirilgan holda aks ettiriladi;

O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi mablag'lari hisobidan ajratilgan ssuda, depozit va kredit mablag'lari shu moliya yilining o'zida qaytarilganda ushbu qaytgan mablag'lar tegishli kassa xarajatlarini tiklash orqali jamg'armaga kirim qilinadi;

O'zbekiston Respublikasining respublika budjetidan O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasiga qaytariladigan qarz mablag'larining asosiy qismi O'zbekiston Respublikasining respublika budjetida Davlat qarzlari asosiy qismini so'ndirish qatorida aks ettiriladi;

budjet tashkilotlarining budjetdan tashqari jamg'armalari xarajatlari ularga Davlat budjeti, davlat maqsadli jamg'armalari va boshqa maqsadli jamg'armalardan ajratiladigan mablag'lar hisobidan amalga oshiriladigan xarajatlarni inobatga olmagan holda aks ettiriladi.

199⁸. Konsolidatsiyalashgan budjet daromadlari va xarajatlarini hisoblashda budjet tizimi budjetlari o'rtasidagi o'zaro hamda ularning O'zbekiston Respublikasi Tiklanish va taraqqiyot jamg'armasi o'rtasidagi transfertlari takroran hisobga olinishiga yo'l qo'yilmaydi.”.

57. 15-ilova mazkur o'zgartirish va qo'shimchalarning 1-ilovasiga muvofiq tahrirda bayon etilsin.

58. Mazkur o'zgartirish va qo'shimchalarning 2 – 4-ilovalariga muvofiq tahrirdagi 29¹, 31¹ va 33¹-ilovalar bilan to'ldirilsin.

O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish va ijro etish
qoidalariga kiritilayotgan o'zgartirish va qo'shimchalarga
1-ILOVA

“O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish
va ijro etish qoidalariga
15-ILOVA

**Birinchi darajali budget mablag'lari taqsimlovchilarning
rivojlantirish dasturlari**

Budget tashkiloti (budget mablag'lari oluvchi va taqsimlovchi)
nomi: _____

T/r	Rivojlantirish dasturi va maqsadli indikatorlar nomi	O'lchov birligi	Kelgusi yil uchun budget progozi va undan keyingi ikki yil uchun budget mo'ljallari *		
			___yil	___yil	___yil
1.	Vazirlik yoki idoraning nomi	mlrd. so'm			
	Strategik maqsad:				
1.1	Rivojlantirish dasturining nomi: _____ (normativ-huquqiy hujjat raqami va sanasi)	mlrd. so'm			
	Dastur maqsadi:				
	Yakuniy natija ko'rsatkichi				
	...				
	Bevosita (to'g'ridan-to'g'ri) natija ko'rsatkichi				
...	...				
2.	Vazirlik yoki idoraning nomi	mlrd. so'm			
	Strategik maqsad:				
2.1	Rivojlantirish dasturining nomi: _____ (normativ-huquqiy hujjat raqami va sanasi)	mlrd. so'm			
	Dastur maqsadi:				
	Yakuniy natija ko'rsatkichi				
	...				
	Bevosita (to'g'ridan-to'g'ri) natija ko'rsatkichi				
	...				

*Izoh: * Kelgusi yillar uchun rivojlantirish dasturlari va maqsadli indikatorlarining reja ko'rsatkichlari kelgusi yillar uchun davlat budjeti hisobidan ajratiladigan mablag'larning cheklangan miqdorlari doirasida qayta tasdiqlanadi.*

Tashkilot rahbari

(imzo)

Bosh hisobchi

(imzo)

”.

O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish va ijro etish
qoidalariga kiritilayotgan o'zgartirish va qo'shimchalarga
2-ILOVA

“O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish
va ijro etish qoidalariga
29¹-ILOVA

**Qoraqalpog'iston Respublikasining respublika budjeti, viloyatlarning
viloyat budjetlari, Toshkent shahri shahar budjeti, tumanlar va
shaharlar budjetlarining daromadlar va xarajatlari jamlanma
yoyilmasi**

mln.so'm

T/r	Ko'rsatkichlar	Jami		Shundan (oylar)						
				Yanvar		Fevral		...	Dekabr	
		Reja	Ijro	Reja	Ijro	Reja	Ijro		Reja	Ijro
I	Davr boshiga qoldiq									
II	Jami manbalar bo'yicha tushum	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	<i>shundan</i>									
	Erkin qoldiq									
	Mahalliy budjet daromadlari									
	Respublika budjetidan ajratiladigan transfertlar									
	O'zaro hisob-kitoblar									
	O'tkazib beriladigan daromadlar									
III	Xarajatlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	<i>shundan</i>									
	1-guruh xarajatlari									
	2-guruh xarajatlari									
	3-guruh xarajatlari									
	4-guruh xarajatlari									
IV	Davr oxiriga qoldiq	0	0	0	0	0	0	0	0	0

”.

O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish va ijro etish
qoidalariga kiritilayotgan o'zgartirish va qo'shimchalarga
3-ILOVA

“O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish
va ijro etish qoidalariga
31¹-ILOVA

**O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetining daromadlari va
xarajatlarining
jamlanma yoyilmasi**

mln.so'm

T/r	Ko'rsatkichlar	Jami		Shundan (oylar)						
				Yanvar		Fevral		...	Dekabr	
		Reja	Ijro	Reja	Ijro	Reja	Ijro		Reja	Ijro
I	Davr boshiga qoldiq									
II	Jami manbalar bo'yicha tushum	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	<i>shundan</i>									
	Erkin qoldiq									
	Respublika budjeti daromadlari									
	Avval berilgan depozitlar va budjet ssudalarining qaytishi									
III	Jami moliyalashtirishga talab	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	<i>shundan</i>									
	Respublika budjeti xarajatlari									
	Mahalliy budjetlarga transfertlar									
	Davlat qarzini so'ndirish (asosiy qarz)									
	Depozitlar									
	Budjet ssudalari									
IV	Mablag' taqchilligi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
V	Taqchillikni qoplash manbalari	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Xalqaro moliya institutlarining qarz mablag'lari									

	Davlat qimmatli qog'ozlarini joylashtirishdan tushgan mablag'lar									
	Davlat aktivlarini xususiylashtirishdan tushumlar									
	Boshqa tushumlar									
VI	Davr oxiriga qoldiq	0	0	0	0	0	0	0	0	0

”.

O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish va ijro etish
qoidalariga kiritilayotgan o'zgartirish va qo'shimchalarga
4-ILOVA

“O'zbekiston Respublikasi Davlat budgetini tuzish
va ijro etish qoidalariga
33¹-ILOVA

**O'zbekiston Respublikasi Hisob palatasi va O'zbekiston
Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining Davlat moliyaviy
nazorati inspeksiyasi tomonidan qo'shimcha aniqlangan
daromadlardan respublika budgetiga undirilgan mablag'larning
hisob-kitobi to'g'risida
MA'LUMOT**

**Iqtisodiyot va moliya vazirligining
tegishli tarkibiy tuzilmasi:**

№	Akt seriyasi*	Iqtisodiyot va moliya vazirligining DMBAT dasturidagi tushum bo'yicha			Davlat budgetiga qo'shimcha hisoblangan manbalar	Davlat budgetiga undirilgan (davlat budjeti va 4014- hisobraqamiga)	Davlat budgetiga undirilgan mablag'dan respublika budgetiga tushgan qismi
		ID	sanasi	shaxsiy g'azna hisobraqami			
1.							

*Izoh: *Nazorat tadbirlarini tizimlashtirish uchun beriladigan unikal kod (tekshirish
obyekti, sanasi, to'lov turi va boshqalar)."*

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3910
2026 - yil 27 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH
VA BANDLIK VAZIRINING
BUYRUG'I

**O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi tomonidan
qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga o'zgartirishlar kiritish
to'g'risida**

O'zbekiston Respublikasining Mehnat [kodeksi](#), O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 14-iyuldagi PF-111-son "Davlat boshqaruvi tizimida samaradorlik, proaktivlik va natijadorlikni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi [Farmoni](#) hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son "Mehnatni muhofaza qilish sohasiga oid ayrim nizomlarni tasdiqlash to'g'risida"gi [qaroriga](#) muvofiq **buyuraman:**

1. O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga ilovaga muvofiq o'zgartirishlar kiritilsin.
2. Mazkur buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Vazir
2026-yil 25-iyun
19-2026/B-son

ZAXIDOV BOTIR
ERKINOVICH

O'zbekiston Respublikasi kambag'allikni qisqartirish
va bandlik vazirining 2026-yil 25-iyundagi
19-2026-B-son buyrug'iga

ILOVA

**O'zbekiston Respublikasi Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi
tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga kiritilayotgan
o'zgartirishlar**

1. O'zbekiston Respublikasi mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirining 2013-yil 31-dekabrda 88-B-son buyrug'i (ro'yxat raqami 2557, 2014-yil 24-yanvar) (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2014-y., 4-son, 56-modda) bilan tasdiqlangan Go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqaruvchi, shu jumladan zaharlangan xom ashyo bilan ishlovchi xodimlar uchun mehnatni muhofaza qilish qoidalarida:

1) muqaddima quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Mazkur Qoidalar go'sht-sut mahsulotlari ishlab chiqaruvchi, shu jumladan zaharlangan xomashyo bilan ishlovchi xodimlar uchun mehnatni muhofaza qilish tartibini belgilaydi.”;

2) 3-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“3. Ushbu Qoidalar texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar, shaharsozlik normalari va qoidalari, sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari talablari bajarilishi shart ekanligini istisno etmaydi.”;

3) 5-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“5. Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish borasidagi ishlarni tashkil qilish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish ishlarini hamda mehnatni muhofaza qilish xizmati faoliyatini tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizomga muvofiq amalga oshiriladi.”;

4) 6-bandning sakkizinchi xatboshisi, 20-band va 266-banddagi “mehnat muhofazasi” degan so'zlar “mehnatni muhofaza qilish” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

5) 7 va 8-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“7. O'zbekiston Respublikasi “Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida”gi Qonunining 12-moddasiga muvofiq ishlab chiqarish faoliyatini amalga oshiruvchi, xodimlarining soni ellik kishi va undan ortiq bo'lgan har bir tashkilotda mehnatni muhofaza qilish talablariga rioya etilishini ta'minlash, ularning bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshirish maqsadida mehnatni muhofaza qilish xizmati tashkil etiladi yoki mehnatni muhofaza qilish bo'yicha tegishli tayyorgarlikka ega bo'lgan mutaxassis lavozimi joriy etiladi. Ellikta va undan ortiq transport vositasi mavjud bo'lgan tashkilotda yo'l harakati xavfsizligi xizmati ham tashkil etiladi yoki yo'l harakati xavfsizligi bo'yicha mutaxassis lavozimi joriy etiladi.

Xodimlarining soni ellik nafardan kam bo'lgan tashkilotda mehnatni muhofaza qilish xizmatini tashkil etish yoki mehnatni muhofaza qilish bo'yicha mutaxassis lavozimini joriy etish to'g'risidagi qaror ish beruvchi tomonidan mazkur tashkilot faoliyatining o'ziga xos xususiyati hisobga olingan holda qabul qilinadi.

8. Mehnatni muhofaza qilish xizmati va yo'l harakati xavfsizligi xizmati tashkilotning mustaqil tarkibiy bo'linmalari bo'lib, ular bevosita tashkilot rahbariga bo'ysunadi.”;

6) 10-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“10. Tashkilotlarda mehnat faoliyati bilan bog'liq ravishda sodir bo'lgan baxtsiz hodisalar va boshqa jarohatlanishlarni tekshirish va hisobini yuritish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 6-iyundagi 286-son qarori bilan tasdiqlangan Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalarni va xodimlar salomatligining mehnat vazifalarini bajarish bilan bog'liq boshqa xil zararlanishini tekshirish va hisobga olish to'g'risidagi nizomga muvofiq amalga oshirilishi lozim.”;

7) 12 va 13-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“12. Xodimlarning mehnatni muhofaza qilish bo'yicha bilimlarini tekshirish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'l-yo'riqdan o'tkazish, o'qitish va bilimlarni tekshirish, malaka oshirish hamda qayta tayyorlash to'g'risidagi nizomga muvofiq amalga oshirilishi lozim.

13. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomalar O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomalarni ishlab chiqish to'g'risidagi nizomga muvofiq ishlab chiqiladi hamda tashkilot xodimlarini va ish joylarini ushbu yo'riqnomalar bilan ta'minlash tashkilot rahbariyati zimmasiga yuklatiladi.”;

8) 14-banddagi “GOST 17.2.3.02-78 “Tabiatni muhofaza qilish. Atmosfera. Sanoat korxonalari zararli moddalarining yo'l qo'yiladigan chiqarishlarini o'rnatish qoidalari” degan so'zlar “GOST 17.2.3.02-2014 “Sanoat tashkilotlari ifloslantiruvchi moddalarning yo'l qo'yiladigan chiqarishini o'rnatish qoidalari” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

9) 36-banddagi “davriy tibbiy ko'rikdan” degan so'zlar “dastlabki (mehnat shartnomasini tuzayotganda) va davriy (mehnat faoliyati davomida) majburiy tibbiy ko'rikdan” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

10) 37-banddagi “Tibbiy ko'riklar” degan so'zlar “Majburiy tibbiy ko'riklar” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

11) 38-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“38. Ish beruvchi majburiy tibbiy ko'rikdan o'tmagan yoxud majburiy tibbiy ko'rik natijalariga ko'ra tibbiy komissiyalar tomonidan berilgan tavsiyalarni bajarishdan bo'yin tovlagan shaxslarni ishdan chetlashtirishi shart.”;

12) 42-bandning uchinchi xatboshisidagi “QMQ 3.01.05-98 “Tabiiy va sun’iy yoritish. Loyihalashtirish me’yorlari”ga” degan so‘zlar “ShNQ 2.01.05-24 “Tabiiy va sun’iy yoritish” shaharsozlik normalari va qoidalariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

13) 43-banddagi “QMQ 2.04.05-97 “Isitish, ventilyatsiya va konditsionerlash” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.04.05-22 “Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

14) 45-banddagi “QMQ II 89-80 “Sanoat tashkilotlarining bosh plani” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.09.17-21 “Sanoat korxonalarining bosh rejalarini loyihalash” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

15) 53-banddagi “QMQ 2.09.02-85 “Ishlab chiqarish binolari” talablariga, yordamchi binolar va xonalar QMQ 2.09.04-98 “Tashkilotlarning ma’muriy va maishiy binolari” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.09.02-23 “Korxonalarining ishlab chiqarish hamda ma’muriy-maishiy bino va inshootlari. Loyihalash talablari” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

16) 67-banddagi “QMQ 2.04.05-97 “Isitish, shamollatish va konditsionerlash” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.04.05-22 “Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

17) 76-banddagi “QMQ 2.01.05-98 “Tabiiy va sun’iy yoritish” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.01.05-24 “Tabiiy va sun’iy yoritish” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

18) 87-banddagi “SHNQ 2.09.04-09 “Tashkilotlarning ma’muriy va maishiy binolari” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.09.04-23 “Korxonalarining ishlab chiqarish hamda ma’muriy-maishiy bino va inshootlari. Loyihalash talablari” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

19) 95-banddagi “GOST 12.3.002-75” degan so‘zlar “GOST 12.3.002-2014” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

20) 113-banddagi “SHNQ 2.01.19-09 “Bino, xona va tashqi qurilmalarni portlash, yong‘in va yong‘in xavfliligi toifalarini aniqlash”ga” degan so‘zlar “SHNQ 2.01.19-22 “Portlab-yonish va yong‘in xavfi bo‘lgan xonalar, bino va inshootlar hamda tashqi qurilmalar toifalarini aniqlash” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

21) 122-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“122. Tashkilotlarda elektr qurilmalarini o‘rnatishda va ulardan foydalanishda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 11-noyabrdagi 712-son qarori bilan tasdiqlangan Iste’molchilar elektr qurilmalarini texnik ekspluatatsiya qilish qoidalar va Iste’molchilar elektr qurilmalarini ekspluatatsiya qilishda xavfsizlik texnikasi qoidalar talablariga rioya qilinishi kerak.”.

2. O‘zbekiston Respublikasi mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirining 2014-yil 9-sentabrdagi 21-B-son buyrug‘i (ro‘yxat raqami 2620, 2014-yil 9-oktabr) (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2014-y., 41-son, 514-modda) bilan

tasdiqlangan Ta'lim muassasalarida boshlang'ich harbiy tayyorgarlik mashg'ulotlari o'tkazishda mehnatni muhofaza qilish qoidalarida:

1) muqaddima quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Mazkur Qoidalar ta'lim muassasalarida boshlang'ich harbiy tayyorgarlik mashg'ulotlarini o'tkazishda mehnatni muhofaza qilish tartibini belgilaydi.”;

2) 3-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“3. Ushbu Qoidalar texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar, shaharsozlik normalari va qoidalar, sanitariya qoidalar, normalari va gigiyena normativlari talablari bajarilishi shart ekanligini istisno etmaydi.”;

3) 5-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“5. Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish borasidagi ishlarni tashkil qilish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish ishlarini hamda mehnatni muhofaza qilish xizmati faoliyatini tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizomga muvofiq amalga oshiriladi.”;

4) 6-bandning yettinchi xatboshisi va 20-banddagi “mehnat muhofazasi” degan so'zlar “mehnatni muhofaza qilish” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

5) 7 va 8-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“7. O'zbekiston Respublikasi “Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida”gi Qonunining 12-moddasiga muvofiq ishlab chiqarish faoliyatini amalga oshiruvchi, xodimlarining soni ellik kishi va undan ortiq bo'lgan har bir tashkilotda mehnatni muhofaza qilish talablariga rioya etilishini ta'minlash, ularning bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshirish maqsadida mehnatni muhofaza qilish xizmati tashkil etiladi yoki mehnatni muhofaza qilish bo'yicha tegishli tayyorgarlikka ega bo'lgan mutaxassis lavozimi joriy etiladi. Ellikta va undan ortiq transport vositasi mavjud bo'lgan tashkilotda yo'l harakati xavfsizligi xizmati ham tashkil etiladi yoki yo'l harakati xavfsizligi bo'yicha mutaxassis lavozimi joriy etiladi.

Xodimlarining soni ellik nafardan kam bo'lgan tashkilotda mehnatni muhofaza qilish xizmatini tashkil etish yoki mehnatni muhofaza qilish bo'yicha mutaxassis lavozimini joriy etish to'g'risidagi qaror ish beruvchi tomonidan mazkur tashkilot faoliyatining o'ziga xos xususiyati hisobga olingan holda qabul qilinadi.

8. Mehnatni muhofaza qilish xizmati va yo'l harakati xavfsizligi xizmati tashkilotning mustaqil tarkibiy bo'linmalari bo'lib, ular bevosita tashkilot rahbariga bo'ysunadi.”;

6) 10-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“10. Tashkilotlarda mehnat faoliyati bilan bog'liq ravishda sodir bo'lgan baxtsiz hodisalar va boshqa jarohatlanishlarni tekshirish va hisobini yuritish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 6-iyundagi 286-son qarori bilan tasdiqlangan Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalarni va xodimlar salomatligining mehnat vazifalarini

bajarish bilan bog‘liq boshqa xil zararlanishini tekshirish va hisobga olish to‘g‘risidagi nizomga muvofiq amalga oshirilishi lozim.”;

7) 12 va 13-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“12. Xodimlarning mehnatni muhofaza qilish bo‘yicha bilimlarini tekshirish O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Mehnatni muhofaza qilish bo‘yicha yo‘l-yo‘riqdan o‘tkazish, o‘qitish va bilimlarni tekshirish, malaka oshirish hamda qayta tayyorlash to‘g‘risidagi nizom talablariga muvofiq amalga oshiriladi.

13. Mehnatni muhofaza qilish bo‘yicha yo‘riqnomalar O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Mehnatni muhofaza qilish bo‘yicha yo‘riqnomalarni ishlab chiqish to‘g‘risidagi nizom talablariga muvofiq ishlab chiqiladi hamda tashkilot xodimlarini va ish joylarini ushbu yo‘riqnomalar bilan ta‘minlash tashkilot rahbariyati zimmasiga yuklatiladi.”;

8) 14-banddagi “GOST 17.2.3.02-78 “Tabiatni muhofaza qilish. Atmosfera. Sanoat korxonalari zararli moddalarining yo‘l qo‘yiladigan chiqarishlarini o‘rnatish qoidalarini” degan so‘zlar “GOST 17.2.3.02-2014 “Sanoat tashkilotlari ifloslantiruvchi moddalarning yo‘l qo‘yiladigan chiqarishini o‘rnatish qoidalarini” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

9) 34-banddagi “davriy tibbiy ko‘rikdan” degan so‘zlar “dastlabki (mehnat shartnomasini tuzayotganda) va davriy (mehnat faoliyati davomida) majburiy tibbiy ko‘rikdan” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

10) 35-banddagi “Tibbiy ko‘riklar” degan so‘zlar “Majburiy tibbiy ko‘riklar” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

11) 36-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“36. Ish beruvchi majburiy tibbiy ko‘rikdan o‘tmagan yoxud majburiy tibbiy ko‘rik natijalariga ko‘ra tibbiy komissiyalar tomonidan berilgan tavsiyalarni bajarishdan bo‘yin tovlagan shaxslarni ishdan chetlashtirishi shart.”;

12) 40-bandning uchinchi xatboshisidagi “QMQ 3.01.05-98 “Tabiiy va sun‘iy yoritish. Loyihalashtirish me‘yorlari”ga” degan so‘zlar “ShNQ 2.01.05-24 “Tabiiy va sun‘iy yoritish” shaharsozlik normalari va qoidalariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

13) 41-banddagi “QMQ 2.04.05-97 “Isitish, ventilyatsiya va konditsionerlash” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.04.05-22 “Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash” shaharsozlik normalari va qoidalariga talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

14) 49-banddagi “QMQ 2.09.04-98 “Tashkilotlarning ma‘muriy va maishiy binolari” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.09.02-23 “Korxonalarining ishlab chiqarish hamda ma‘muriy-maishiy bino va inshootlari. Loyihalash talablari” shaharsozlik normalari va qoidalariga talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

15) 63-banddagi “QMQ 2.04.05-97 “Isitish, shamollatish va konditsionerlash” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.04.05-22 “Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash” shaharsozlik normalari va qoidalariga talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

16) 72-banddagi “QMQ 2.01.05-98 “Tabiiy va sun’iy yoritish” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.01.05-24 “Tabiiy va sun’iy yoritish” shaharsozlik normalari va qoidalari talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

17) 83-banddagi “SHNQ 2.09.04-09 “Tashkilotlarning ma’muriy va maishiy binolari” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.09.04-23 “Korxonalarining ishlab chiqarish hamda ma’muriy-maishiy bino va inshootlari. Loyihalash talablari” shaharsozlik normalari va qoidalari talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

18) 107-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“107. Tashkilotlarda elektr qurilmalarini o‘rnatishda va ulardan foydalanishda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 11-noyabrdagi 712-son qarori bilan tasdiqlangan Iste’molchilar elektr qurilmalarini texnik ekspluatatsiya qilish qoidalari va Iste’molchilar elektr qurilmalarini ekspluatatsiya qilishda xavfsizlik texnikasi qoidalari talablariga rioya qilinishi kerak.”.

3. O‘zbekiston Respublikasi mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirining 2014-yil 25-noyabrdagi 29-B-son buyrug‘i (ro‘yxat raqami 2637, 2014-yil 18-dekabr) (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2014-y., 51-son, 617-modda) bilan tasdiqlangan Pestitsidlar bilan ishlov berilgan uchastkalardagi qishloq xo‘jaligi ishlarida mehnatni muhofaza qilish qoidalarida:

1) muqaddima quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Mazkur Qoidalar pestitsidlar bilan ishlov berilgan uchastkalardagi qishloq xo‘jaligi ishlarida mehnatni muhofaza qilish qoidalarini belgilaydi.”;

2) 3-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“3. Ushbu Qoidalar texnik jihatdan tartibga solish sohasidagi normativ hujjatlar, shaharsozlik normalari va qoidalari, sanitariya qoidalari, normalari va gigiyena normativlari talablari bajarilishi shart ekanligini istisno etmaydi.”;

3) 5-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“5. Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish borasidagi ishlarni tashkil qilish O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrdagi 819-son qarori bilan tasdiqlangan Tashkilotlarda mehnatni muhofaza qilish ishlarini hamda mehnatni muhofaza qilish xizmati faoliyatini tashkil etish tartibi to‘g‘risidagi nizomga muvofiq amalga oshiriladi.”;

4) 6-bandning sakkizinchi xatboshisi va 20-banddagi “mehnat muhofazasi” degan so‘zlar “mehnatni muhofaza qilish” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

5) 7 va 8-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“7. O‘zbekiston Respublikasi “Mehnatni muhofaza qilish to‘g‘risida”gi Qonunining 12-moddasiga muvofiq ishlab chiqarish faoliyatini amalga oshiruvchi, xodimlarining soni ellik kishi va undan ortiq bo‘lgan har bir tashkilotda mehnatni muhofaza qilish talablariga rioya etilishini ta’minlash, ularning bajarilishi ustidan nazoratni amalga oshirish maqsadida mehnatni muhofaza qilish xizmati tashkil etiladi yoki mehnatni muhofaza qilish bo‘yicha tegishli tayyorgarlikka ega bo‘lgan mutaxassis lavozimi joriy etiladi. Ellikta

va undan ortiq transport vositasi mavjud bo'lgan tashkilotda yo'l harakati xavfsizligi xizmati ham tashkil etiladi yoki yo'l harakati xavfsizligi bo'yicha mutaxassis lavozimi joriy etiladi.

Xodimlarining soni ellik nafardan kam bo'lgan tashkilotda mehnatni muhofaza qilish xizmatini tashkil etish yoki mehnatni muhofaza qilish bo'yicha mutaxassis lavozimini joriy etish to'g'risidagi qaror ish beruvchi tomonidan mazkur tashkilot faoliyatining o'ziga xos xususiyati hisobga olingan holda qabul qilinadi.

8. Mehnatni muhofaza qilish xizmati va yo'l harakati xavfsizligi xizmati tashkilotning mustaqil tarkibiy bo'linmalari bo'lib, ular bevosita tashkilot rahbariga bo'ysunadi.”;

6) 10-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“10. Tashkilotlarda mehnat faoliyati bilan bog'liq ravishda sodir bo'lgan baxtsiz hodisalar va boshqa jarohatlanishlarni tekshirish va hisobini yuritish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 6-iyundagi 286-son qarori bilan tasdiqlangan Ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalarni va xodimlar salomatligining mehnat vazifalarini bajarish bilan bog'liq boshqa xil zararlanishini tekshirish va hisobga olish to'g'risidagi nizomga muvofiq amalga oshirilishi lozim.”;

7) 12 va 13-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“12. Xodimlarning mehnatni muhofaza qilish bo'yicha bilimlarini tekshirish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'l-yo'riqdan o'tkazish, o'qitish va bilimlarni tekshirish, malaka oshirish hamda qayta tayyorlash to'g'risidagi nizom talablariga muvofiq amalga oshiriladi.

13. Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomalar O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2025-yil 24-dekabrda 819-son qarori bilan tasdiqlangan Mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'riqnomalarni ishlab chiqish to'g'risidagi nizom talablariga muvofiq ishlab chiqiladi hamda tashkilot xodimlarini va ish joylarini ushbu yo'riqnomalar bilan ta'minlash tashkilot rahbariyati zimmasiga yuklatiladi.”;

8) 14-banddagi “GOST 17.2.3.02-78 “Tabiatni muhofaza qilish. Atmosfera. Sanoat korxonalari zararli moddalarining yo'l qo'yiladigan chiqarishlarini o'rnatish qoidalari”” degan so'zlar “GOST 17.2.3.02-2014 “Sanoat tashkilotlari ifloslantiruvchi moddalarning yo'l qo'yiladigan chiqarishini o'rnatish qoidalari”” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

9) 34-banddagi “davriy tibbiy ko'rikdan” degan so'zlar “dastlabki (mehnat shartnomasini tuzayotganda) va davriy (mehnat faoliyati davomida) majburiy tibbiy ko'rikdan” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

10) 35-banddagi “Tibbiy ko'riklar” degan so'zlar “Majburiy tibbiy ko'riklar” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

11) 36-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“36. Ish beruvchi majburiy tibbiy ko‘rikdan o‘tmagan yoxud majburiy tibbiy ko‘rik natijalariga ko‘ra tibbiy komissiyalar tomonidan berilgan tavsiyalarni bajarishdan bo‘yin tovlagan shaxslarni ishdan chetlashtirishi shart.”;

12) 40-bandning uchinchi xatboshisidagi “QMQ 3.01.05-98 “Tabiiy va sun’iy yoritish. Loyihalashtirish me’yorlari”ga” degan so‘zlar “ShNQ 2.01.05-24 “Tabiiy va sun’iy yoritish” shaharsozlik normalari va qoidalariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

13) 41-banddagi “QMQ 2.04.05-97 “Isitish, ventilyatsiya va konditsionerlash” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.04.05-22 “Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

14) 49-banddagi “QMQ 2.09.04-98 “Tashkilotlarning ma’muriy va maishiy binolari” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.09.02-23 “Korxonalarning ishlab chiqarish hamda ma’muriy-maishiy bino va inshootlari. Loyihalash talablari” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

15) 63-banddagi “QMQ 2.04.05-97 “Isitish, shamollatish va konditsionerlash” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.04.05-22 “Isitish, ventilyatsiya va konditsiyalash” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

16) 72-banddagi “QMQ 2.01.05-98 “Tabiiy va sun’iy yoritish” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.01.05-24 “Tabiiy va sun’iy yoritish” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

17) 83-banddagi “SHNQ 2.09.04-09 “Tashkilotlarning ma’muriy va maishiy binolari” talablariga” degan so‘zlar “ShNQ 2.09.04-23 “Korxonalarning ishlab chiqarish hamda ma’muriy-maishiy bino va inshootlari. Loyihalash talablari” shaharsozlik normalari va qoidalar talablariga” degan so‘zlar bilan almashtirilsin;

18) 100-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“100. Tashkilotlarda elektr qurilmalarini o‘rnatishda va ulardan foydalanishda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 11-noyabrdagi 712-son qarori bilan tasdiqlangan Iste’molchilar elektr qurilmalarini texnik ekspluatatsiya qilish qoidalar va Iste’molchilar elektr qurilmalarini ekspluatatsiya qilishda xavfsizlik texnikasi qoidalar talablariga rioya qilinishi kerak.”.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3911
2026 - yil 27 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRINING
BUYRUG'I

**Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy
tarkibining eng ko'p sonini belgilash tartibi to'g'risidagi nizomni
tasdiqlash haqida**

O'zbekiston Respublikasining "Qo'riqlash faoliyati to'g'risida"gi [Qonuniga](#) muvofiq buyuraman:

1. Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibining eng ko'p sonini belgilash tartibi to'g'risidagi nizom ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

2. O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi qo'mondonining 2023-yil 19-avgustdagi 211-son "Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibining eng ko'p sonini belgilash tartibi to'g'risidagi nizomni tasdiqlash haqida"gi buyrug'i (ro'yxat raqami 3456, 2023-yil 11-sentabr) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 12.09.2023-y., 10/23/3456/0695-son) o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin.

3. Mazkur buyruq O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi, Mudofaa vazirligi, Transport vazirligi, Energetika vazirligi, Raqamli texnologiyalar vazirligi, Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi hamda O'zbekiston Kasaba uyushmalari Federatsiyasi bilan kelishilgan.

4. Mazkur buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

Vazir
15-Iyul 2026-yil
41- son

TASHPULATOV AZIZ
ANVAROVICH

Kelishildi:

Vazir
16-Iyun 2026-yil

ZAXIDOV BOTIR
ERKINOVICH

Vazir
09-Iyun 2026-yil

MIRZAMAHMUDOV
JO'RABEK
TURSUNPULATOVICH

Rais
09-Fevral 2026-yil

RAFIKOV KUDRATULLA
MIRSAGATOVICH

Vazir
02-Fevral 2026-yil

SHERMATOV SHERZOD
XOTAMOVICH

Mudofaa vaziri
30-Yanvar 2026-yil

XALMUXAMEDOV SHUXRAT
GAYRATDJANOVICH

Vazir
29-Yanvar 2026-yil

MAXKAMOV ILXOM
RUSTAMOVICH

Qo'mondon
29-Yanvar 2026-yil

DJURAYEV RUSTAM
MIRZAYEVICH

O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar vazirining 2026-yil
15-iyuldagi 41-son buyrug'iga
ILOVA

**Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy
tarkibining eng ko'p sonini belgilash tartibi to'g'risidagi
NIZOM**

Mazkur Nizom idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari (bundan o'ta muhim va toifalangan obyektlarni, shuningdek maxsus yuklarni qo'riqlashda xizmat o'taydigan idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari mustasno) shaxsiy tarkibining eng ko'p soniga bo'lgan talablarni belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Nizomda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash – davlat va xo'jalik boshqaruvi organlarining, mahalliy davlat hokimiyati organlarining hamda boshqa tashkilotlarning o'z obyektlarini qo'riqlash bo'yicha maxsus vazifalarni bajarish uchun yuridik shaxs tashkil etmasdan tuziladigan, xizmat faoliyati qorovullik xizmatini tashkil etish va o'tash tartibi talablariga muvofiq tashkil etiladigan tarkibiy bo'linmasi tomonidan amalga oshiriladigan qo'riqlash faoliyatining [turi](#);

obyekt – qo'riqlashga olingan yuridik shaxslarning binolari, imoratlari, inshootlari, ularning hududlari, joyning uchastkalari, transport vositalari, transportda tashiladigan yuklari, pul mablag'lari, moddiy boyliklari va boshqa mol-mulki;

o'ta muhim va toifalangan obyekt – ijtimoiy-iqtisodiy va strategik ahamiyatga ega bo'lgan yuridik shaxslarning binolari, imoratlari va inshootlari;

maxsus yuklar – qurol-yarog', harbiy texnika, harbiy mol-mulk, xavfli yuklar, shuningdek O'zbekiston Respublikasi hududida muomalada bo'lishi davlat nazorati ostida bo'lgan ashyolar;

post – obyekt yoki uning bir qismida xizmat o'tash uchun belgilangan joy yoki hudud;

patrullik yo'nalishi – obyektni qo'riqlash maqsadida idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibiga belgilangan yo'nalishda xizmat o'tash uchun ajratilgan joy yoki hudud.

2. Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibining eng ko'p soni obyektida tashkil etiladigan postlar va ularga ajratiladigan shtat birliklari sonlaridan kelib chiqadi.

3. Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibining lavozimlari, toifalari va shtat birligi mazkur Nizomning 1-ilovasiga muvofiq belgilanadi.

4. Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibining obyektlarni qo'riqlash bo'yicha faoliyatini tashkil etish, xizmatga to'g'ri taqsimlash va nazorat qilish uchun mazkur Nizomning 2-ilovasiga muvofiq idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari guruhlarini tuziladi.

2-bob. Obyektida tashkil etiladigan postlar va ularga ajratiladigan shtat birliklari sonini belgilash

5. Postlar obyektning quyidagi hududlarida tashkil etiladi:

fuqarolar (transportlar) uchun mo'ljallangan nazorat-o'tkazish joylarida;

obyekt hududining chegarasi (perimetri) bo'ylab uning ichki yoki tashqi qismlarida yoxud unga yaqin hududlarda;

obyektning alohida ahamiyatga ega bo'lgan muayyan qismida.

6. Nazorat-o'tkazish joylarida bitta post quyidagi asoslarga ko'ra tashkil etiladi:

o'rtacha arifmetik hisob bo'yicha bir soatda obyektning 400 tagacha xodimlari nazorat-o'tkazish joyidan kirib-chiqqan taqdirda;

o'rtacha arifmetik hisob bo'yicha bir soatda 20 tagacha transport vositasi nazorat-o'tkazish joyidan kirib-chiqqan taqdirda.

7. Obyekt hududining chegarasi (perimetri) bo'ylab uning ichki yoki tashqi qismlarida yoxud unga yaqin hududlarda har 500 metrgacha bo'lgan masofada bitta post tashkil etiladi.

8. Obyektning alohida ahamiyatga ega bo'lgan muayyan qismida, shuningdek obyektning ko'rinishi cheklangan hududlari (burilish va notekisliklar)da mazkur Nizomning 7-bandida nazarda tutilgan masofa inobatga olinmagan holda bitta post yoki bitta patrullik yo'nalishi tashkil etiladi.

Bunda, patrullik yo'nalishi quyidagi masofalarda tashkil etiladi:

kunduzi 1000 metrgacha va kechasi 500 metrgacha;

qo'riqlashning texnik vositalari bilan jihozlangan obyektlarda kunduzi 2000 metrgacha va kechasi 1000 metrgacha

9. Obyektni qo'riqlashda bitta 24 soatlik post uchun 9 shtat birlik ajratiladi.

3-bob. Yakuniy qoida

10. Ushbu Nizom talablarining buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar qonunchilik hujjatlarida belgilangan tartibda javobgar bo'ladilar.

Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibining eng ko'p sonini belgilash tartibi to'g'risidagi
nizomga
1-ILOVA

**Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy tarkibining lavozimlari, toifalari va shtatlari
RO'YXATI**

T/r	Lavozim nomlari	Toifasi	Shtat soni
1.	Otryad boshlig'i	Katta boshliq	Ajratilgan shtat birliklari soni 76 birlikdan oshganda kiritiladi.
2.	Otryad boshlig'i o'rinbosari		
3.	Otryad boshlig'ining moddiy ta'minot bo'yicha yordamchisi		
4.	Alohida komanda va otryad tarkibidagi komanda boshlig'i		Ajratilgan shtat birliklari soni 16 birlikdan 75 birlikkacha bo'lganda kiritiladi.
5.	Otryad (komanda) qorovul itlari instruktori	O'rta boshliq	Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash otryadi (komandasi) tarkibidagi mavjud 7 birlik kinolog shtat lavozimiga 1 birlik qorovul itlari instruktori kiritiladi.
6.	Otryad (komanda) starshinasi	Kichik boshliq	Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash otryadi (komandasi) ish hajmi va xizmat zaruriyatiga muvofiq 1 birlik kiritiladi
7.	Qorovul boshlig'i		Ajratilgan shtat birliklari 16 birlikdan oshganda keyinchalik har 25 birlik uchun kiritiladi.
8.	Guruh boshlig'i		Ajratilgan shtat birliklari soni 6 birlikdan 15 birlikkacha bo'lganda kiritiladi.
9.	Ruxsatnomalar byurosi boshlig'i		3 birlik ruxsatnomalar byurosi navbatchisi bo'lganda kiritiladi.
10.	Ruxsatnomalar byurosi navbatchisi		Ruxsatnomalar byurosi tashkil etilgan nazorat-o'tkazish joylarida 3 birlik ruxsatnomalar byurosi navbatchisi kiritiladi.
11.	Kinolog	Oddiy tarkib	Xizmat faoliyatida foydalanilayotgan har bir qorovul iti uchun idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash

		shtati hisobidan 1 birlik kiritiladi.
12.	Nazoratchi	Qo'riqlash vaqti hisobiga muvofiq kiritiladi.
13.	O'qchi	Qo'riqlash vaqti hisobiga muvofiq kiritiladi.

Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari shaxsiy
tarkibining eng ko'p sonini belgilash tartibi iyuldagi
nizomga
2-ILOVA

Idoraviy harbiylashtirilgan qo'riqlash bo'linmalari guruhleri
RO'YXATI

T/r	Guruhlar	Shtat soni
1.	Guruh	1–15 birlik
2.	3-guruh komandasi	16–35 birlik
3.	2-guruh komandasi	36–50 birlik
4.	1-guruh komandasi	51–75 birlik
5.	3-guruh otryadi	76–200 birlik
6.	2-guruh otryadi	201–350 birlik
7.	1-guruh otryadi	351 birlik va undan ortiq

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3912
2026 - yil 29 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRINING
BUYRUG'I

**Qishloq xo'jaligi korxonalari tomonidan birja savdolari orqali
xarid qilingan dizel yoqilg'isi qiymatining bir qismini qoplash
uchun subsidiya ajratish tartibi to'g'risidagi vaqtinchalik nizomni
tasdiqlash haqida**

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 8-maydagi PF-82-son
“Paxta va bug'doy yetishtiruvchilarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning
qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida”gi [Farmoniga](#) muvofiq buyuraman:

1. Qishloq xo'jaligi korxonalari tomonidan birja savdolari orqali xarid
qilingan dizel yoqilg'isi qiymatining bir qismini qoplash uchun subsidiya ajratish
tartibi to'g'risidagi vaqtinchalik nizom ilovaga muvofiq tasdiqlansin.
2. Mazkur buyruq O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi,
Iqtisodiyot va moliya vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi
Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish
bo'yicha vakil hamda Savdo-sanoat palatasi bilan kelishilgan.
3. Mazkur buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.
4. Mazkur buyruq 2027-yil 1-yanvarga qadar amal qiladi.

Vazir
30-Iyun 2026-yil
51-son

ABDURAXMONOV IBROXIM
YULCHIYEVICH

Kelishildi:

Vazir
24-Iyun 2026-yil

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

Rais
18-Iyun 2026-yil

VAXABOV DAVRON
ABDUJALALOVICH

Tadbirkorlarning huquqlarini
himoya qilish bo'yicha vakil
22-Iyun 2026-yil

BURIYEV ABDUMANNOP
ABDURAXMATOVICH

O'zbekiston Respublikasi Bosh
prokurori
19-Iyun 2026-yil

YO'LDOSHEV NIG'MATILLA
TO'LQINOVICH

O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi vazirining 2026-yil
30-iyundagi 51-son buyrug'iga
ILOVA

**Qishloq xo'jaligi korxonalari tomonidan birja savdolari orqali
xarid qilingan dizel yoqilg'isi qiymatining bir qismini qoplash
uchun subsidiya ajratish tartibi to'g'risidagi
VAQTINCHALIK NIZOM**

Mazkur Nizom qishloq xo'jaligi korxonalari (bundan buyon matnda iste'molchi deb yuritiladi) tomonidan birja savdolari orqali xarid qilingan dizel yoqilg'isi qiymatining bir qismini qoplash uchun subsidiya ajratishning vaqtinchalik tartibini belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Nizomda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

Agroportal – O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligining “Raqamli qishloq xo'jaligi” yagona integratsion [platformasi](#);

agrotexnologik xarita – 2022–2026-yillar uchun ishlab chiqilgan hamda mavsum davomida barcha qilinadigan ishlar va taxminiy xarajatlarni (oylar kesimida) aks ettiruvchi hujjat;

birja – “O'zbekiston respublika tovar-xomashyo [birjasi](#)” AJ;

subsidiya – qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish uchun mazkur Nizomda belgilangan muddatlarda birja savdolari orqali xarid qilingan va O'zbekiston Respublikasi Soliq qo'mitasining ma'lumotlar bazasida ro'yxatga olingan elektron hisobvara-q-fakturaga asosan dizel yoqilg'isi qiymatining bir qismini qoplash uchun O'zbekiston Respublikasi Davlat budjetidan bir martalik ajratiladigan mablag'lar;

iste'molchi – paxta va bug'doy (bundan buyon matnda qishloq xo'jaligi ekinlari deb yuritiladi) yetishtirishda birja orqali dizel yoqilg'isini xarid qilgan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchi yuridik shaxs;

2. Subsidiyaning hisobi O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi huzuridagi Agrar sohada to'lovlar agentligining (bundan buyon matnda Agentlik deb yuritiladi) O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi G'aznachilik xizmati qo'mitasida ochilgan maxsus shaxsiy g'azna hisobvarag'ida yuritiladi.

3. Subsidiya agrotexnologik xaritada nazarda tutilgan paxta va bug'doy yetishtirish hamda hosilni yig'ib-terib olish bilan bog'liq agrotexnik tadbirlarni amalga oshirish uchun 2026-yil 1-apreldan 2026-yil 1-iyulga qadar iste'molchi

tomonidan birja savdolari orqali xarid qilingan dizel yoqilg'isining har bir tonnasi bo'yicha uning qiymatining 13 million so'mdan oshgan qismi uchun, biroq 2 million so'mdan ko'p bo'lmagan miqdorda proaktiv shaklda ajratiladi.

Bunda iste'molchi subsidiyani olish uchun o'ziga tegishli ekin yer maydonlarini konturlar hamda qishloq xo'jaligi mahsulotlari turlari kesimida belgilangan tartibda Agroportalga kiritgan bo'lishi lozim.

2-bob. Iste'molchilar ro'yxatini shakllantirish va subsidiyani ajratish

4. Birja iste'molchilar tomonidan 2026-yil 1-apreldan 2026-yil 1-iyulga qadar har bir tonnasi 13 million so'mdan yuqori narxda xarid qilingan dizel yoqilg'isi bo'yicha tuzilgan birja shartnomalari, shuningdek mazkur shartnomalarga muvofiq soliq organlari tasdiqlagan elektron hisobvara-qfakturalar asosida dizel yoqilg'isi hajmlari yuzasidan iste'molchilar kesimida shakllantirilgan ma'lumotlarni tasdiqlaydi hamda ularni elektron shaklda Agroportal orqali Agentlikka yuboradi.

5. Birja tomonidan ma'lumotlar tadqim qilingandan so'ng O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi vazirligi agrotexnologik xarita doirasida har bir qishloq xo'jaligi ekinlari uchun 2026-yil aprel-iyun oylarida sarflanishi belgilangan dizel yoqilg'isi miqdorini Agroportal orqali joylashtiradi.

Bunda iste'molchi tomonidan xarid qilingan dizel yoqilg'isi miqdori bilan agrotexnologik xaritada belgilangan dizel yoqilg'isi miqdori Agroportalda solishtiriladi hamda subsidiya summasi avtomatik tarzda hisoblanadi.

6. Birja tomonidan iste'molchilar kesimida shakllantirilgan ma'lumotlar Agroportal orqali Agentlikka yuborilganda, texnik nosozlik yoki axborot tizimlari o'rtasidagi ma'lumot almashinuvidagi uzilishlar natijasida ayrim iste'molchilar ma'lumotlari yuborilmay qolgan taqdirda, iste'molchi Agentlikka yozma yoki elektron shaklda (Agroportal orqali) murojaat qilishi mumkin.

7. Agentlik iste'molchining murojaatini olgan kundan e'tiboran uch ish kuni ichida Birja va Agroportal operatori bilan hamkorlikda iste'molchini mazkur ro'yxatga kiritish bilan bog'liq holatni o'rganadi hamda ma'lumotlar tasdiqlangan taqdirda, iste'molchini Agroportal ro'yxatiga kiritadi va subsidiya hisob-kitobini mazkur Nizomning 9 va 10-bandlari talablariga muvofiq amalga oshiradi.

8. Iste'molchining murojaatini ko'rib chiqish natijalari xulosa qabul qilingan kundan boshlab Agentlik tomonidan Agroportal orqali yoki elektron shaklda iste'molchiga uch ish kuni ichida yuboriladi.

9. Subsidiya ajratiladigan dizel yoqilg'isi miqdori quyidagi formula asosida aniqlanadi:

$$D=(P \times K_p)+(G \times K_g)$$

Bunda:

D – subsidiya hisoblanadigan dizel yoqilg'isi miqdori;

P – iste'molchi tomonidan amalda ekilgan paxta maydoni (gektarda);

G – iste'molchi tomonidan amalda ekilgan bug'doy maydoni (gektarda);

K_p – paxta xomashyosini yetishtirishda agrotexnologik xarita bo'yicha aprel-iyun oylarida sarflanadigan dizel yoqilg'isi me'yori (tonna/gektar);

K_g – bug'doyni yetishtirishda agrotexnologik xarita bo'yicha aprel-iyun oylarida sarflanadigan dizel yoqilg'isi me'yori (tonna/gektar).

10. Subsidiya summasi quyidagi formula asosida hisoblanadi:

$$S=D \times (N-B)$$

Bunda:

S – subsidiya miqdori;

N – bir tonna dizel yoqilg'isining amalda xarid qilingan narxi;

B – bir tonna dizel yoqilg'isining bazaviy narxi (13 000 000 so'm).

Subsidiya miqdorini hisoblashda:

iste'molchi tomonidan belgilangan muddatda xarid qilingan subsidiya ajratilishi hisobga olinadigan dizel yoqilg'isi miqdori (D) agrotexnologik xaritada belgilangan me'yordan kam bo'lsa, hisob-kitoblarda amalda xarid qilingan dizel yoqilg'isi miqdori, belgilangan me'yordan ortiq bo'lsa, agrotexnologik xaritada belgilangan me'yor miqdori;

dizel yoqilg'isi narxining bazaviy narxdan oshgan qismi har bir tonna uchun 2 million so'mdan ortiq bo'lgan taqdirda, 2 million so'm deb qabul qilinadi.

11. Subsidiya ajratilganidan keyin subsidiya miqdoriga ta'sir qiluvchi, shu jumladan ekin maydoni, dizel yoqilg'isining xarid qilingan miqdori va narxi, elektron hisobvaraq-faktura, birja shartnomalari, agrotexnologik xarita ma'lumotlarida xatolik aniqlangan yoki ularga o'zgartirish kiritilgan taqdirda, Agentlik subsidiya miqdorini qayta hisoblaydi hamda bu haqda iste'molchiga Agroportal orqali uch ish kuni ichida elektron shaklda xabar yuboradi.

12. Subsidiya quyidagi hollarda ajratilmaydi:

iste'molchi dizel yoqilg'isini birja savdolaridan tashqari xarid qilganda;

iste'molchi tomonidan yetishtirilayotgan qishloq xo'jaligi ekinlari bo'yicha Agroportalga konturlar kesimida ma'lumotlar joylashtirilmaganda;

dizel yoqilg'isi agrotexnologik xaritada boshqa oylarda amalga oshirilishi nazarda tutilgan agrotexnik tadbirlarni bajarish maqsadida aprel–iyun oylarida xarid qilinganda.

Subsidiya berishni ushbu bandda ko'rsatilmagan asoslar bo'yicha rad etishga yo'l qo'yilmaydi.

13. Iste'molchilarga subsidiya ajratish rad etilgan taqdirda, subsidiya ajratishni rad etish to'g'risidagi xulosada rad etish uchun asos bo'lgan sabablar aniq ko'rsatilishi lozim.

14. Agentlik Agroportal orqali avtomatik tarzda hisoblangan subsidiya summasini u hisoblangan kundan e'tiboran uch ish kuni ichida iste'molchining tijorat bankidagi maxsus hisobvarag'iga (23210) o'tkazib beradi hamda bu haqda shu kunning o'zida iste'molchini Agroportal orqali xabardor qiladi.

3-bob. Subsidiya mablag'laridan foydalanish

15. Tijorat banki iste'molchining maxsus hisobvarag'iga (23210) kelib tushgan subsidiya mablag'larini, birinchi navbatda, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish xarajatlarini moliyalashtirish uchun ajratilgan imtiyozli kreditlar va ularga hisoblangan foizlar, shuningdek oldingi yillarda ajratilgan imtiyozli kreditlar bo'yicha mavjud qarzдорliklarni so'ndirishga yo'naltiradi.

Imtiyozli kreditlar va ularga hisoblangan foizlar, shuningdek oldingi yillarda ajratilgan imtiyozli kreditlar bo'yicha qarzдорliklar to'liq so'ndirilgandan so'ng subsidiya mablag'larining qolgan qismi, birinchi navbatda, soliqlar va majburiy to'lovlar bo'yicha mavjud qarzдорliklarni, so'ngra lizing to'lovlari bo'yicha joriy qarzдорliklarni so'ndirishga yo'naltiriladi.

Bunda soliqlar va majburiy to'lovlar bo'yicha oldindan to'lovni amalga oshirishga yo'l qo'yilmaydi.

16. Imtiyozli kreditlar va ularga hisoblangan foizlar, oldingi yillarda ajratilgan imtiyozli kreditlar bo'yicha qarzдорliklar, soliqlar va majburiy to'lovlar hamda lizing to'lovlari bo'yicha joriy qarzдорliklar mavjud bo'lmagan taqdirda, subsidiya mablag'lari qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchining asosiy hisobvarag'iga o'tkaziladi hamda mazkur mablag'lardan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtiruvchi erkin foydalanadi.

4-bob. Yakuniy qoida

17. Mazkur Nizom talablarining buzilishida aybdor shaxslar qonunchilik hujjatlariga muvofiq javobgar bo'лади.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3913
2026 - yil 30 - Iyul

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TRANSPORT VAZIRLIGI HUZURIDAGI
FUQARO AVIATSIYASI AGENTLIGI DIREKTORINING
BUYRUG'I

**O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat ko'rsatish
aviatsiya qoidalarini tasdiqlash to'g'risida**

O'zbekiston Respublikasining Havo [kodeksi](#) hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 27-oktabrdagi PF-193-son "Fuqaro aviatsiyasi sohasida davlat siyosati yuritishni tartibga solish chora-tadbirlari to'g'risida"gi [Farmoniga](#) muvofiq buyuraman:

1. O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat ko'rsatish aviatsiya qoidalarini 1-ildavaga muvofiq tasdiqlansin.
2. Ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar 2-ildavaga muvofiq o'z kuchini yo'qotgan deb topilsin.
3. Mazkur buyruq O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi, Ekologiya va iqlim o'zgarishi milliy qo'mitasi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakil va O'zbekiston Respublikasi Savdo-sanoat palatasi bilan kelishilgan.
4. Ushbu buyruq rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran uch oydan keyin kuchga kiradi.

Direktor
02-Iyul 2026-yil
3-n-son

NAZAROV TAXIR
ALIMJANOVICH

Kelishildi:

Раис
30-Iyun 2026-yil

ABDUXAKIMOV AZIZ
ABDUKAXAROVICH

Vazir
12-May 2026-yil

MAXKAMOV ILXOM
RUSTAMOVICH

Tadbirkorlarning huquqlarini
himoya qilish bo'yicha vakil
06-May 2026-yil

BURIYEV ABDUMANNOP
ABDURAXMATOVICH

Rais
05-May 2026-yil

VAXABOV DAVRON
ABDUJALALOVICH

O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi
Fuqaro aviatsiyasi agentligi direktorining
2026-yil 2-iyuldagi 3-n-son buyrug'iga
1-ILOVA

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat ko'rsatish aviatsiya qoidalar

Mazkur Qoidalar O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat ko'rsatish tartibini belgilaydi.

I bo'lim. Umumiy qoidalar

1-bob. Asosiy tushunchalar

1. Ushbu Qoidalarda quyidagi asosiy tushunchalardan foydalaniladi:

absolyut balandlik – o'rtacha dengiz sathidan ma'lum bir nuqta sifatida qabul qilingan obyekt yoki nuqta sathigacha bo'lgan vertikal masofa;

aerodrom – quruqlikdagi yoki suv sathidagi maxsus jihozlangan, havo kemalarining kelib qo'nishi, jo'nashi va shu sath bo'ylab harakatlanishi uchun to'liq yoki qisman mo'ljallangan uchastka, unda joylashgan binolar, inshootlar hamda anjomlar;

aerodromda harakatlanish – aerodromning manyovr maydonida amalga oshiriladigan barcha harakatlar hamda aerodrom hududida havo kemalari tomonidan bajariladigan barcha parvozlar (havo kemasi aerodromning parvoz aylanasi kirgan, undan chiqqan yoki uning doirasida parvozni amalga oshirayotgan paytda, u aerodrom hududida parvoz qilayotgan deb hisoblanadi);

aerodrom dispatcherlik punkti – aerodromda harakatlanishga dispatcherlik xizmati ko'rsatish uchun tashkil etilgan havodagi harakatga xizmat ko'rsatish organi;

aerodrom dispatcherlik xizmati – aerodromda harakatlanishga dispatcherlik xizmatini ko'rsatish;

aerodrom hududida avtomatik ma'lumot uzatish xizmati (bundan buyon matnda ATIS deb yuritiladi) – sutka davomida uzluksiz yoki sutkaning belgilangan vaqtlarida uchib keluvchi va uchib ketuvchi havo kemalari uchun mo'ljallangan joriy mavjud ma'lumotlarni avtomatik ravishda yetkazish, ular quyidagi toifalarga ajraladi:

ma'lumotlar uzatish liniyasidan foydalanishga asoslangan aerodrom hududida ma'lumotlarni avtomatik uzatish xizmati (D-ATIS) – ATIS ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali taqdim etiladi;

ovozli aloqaga asoslangan aerodrom hududida ma'lumotlarni avtomatik uzatish xizmati (ovozli-ATIS) – ATIS uzluksiz va takrorlanadigan ovozli radioeshittirishlar shaklida taqdim etiladi;

aeronavigatsiya ma'lumotlari to'plami (AIP) – davlat tomonidan chiqarilgan yoki chiqarilishi vakolatli organ tomonidan tasdiqlangan, aeronavigatsiya uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan uzoq muddatli aeronavigatsiya ma'lumotlarini o'z ichiga olgan nashr;

AIRMET – meteorologik kuzatuv organi tomonidan parvoz yo‘nalishi bo‘ylab past balandliklardagi havo kemalarining xavfsizligiga ta‘sir qilishi mumkin bo‘lgan va tegishli parvoz ma‘lumotlari hududida yoki uning ostki hududidagi parvozlar uchun tuzilgan prognozga hali kiritilmagan ba‘zi ob-havo hodisalarining yuz berayotgan yoki kutilayotgan holati to‘g‘risida beriladigan ma‘lumot;

ALERFA – xavotir bosqichini belgilash uchun qo‘llaniladigan kodli so‘z;

asosiy nuqta – havodagi harakatga xizmat ko‘rsatish yo‘nalishini, havo kemasining parvoz trayektoriyasini aniqlash, havodagi harakatga xizmat ko‘rsatish maqsadlarida va boshqa navigatsiya maqsadlarida foydalaniladigan, belgilangan geografik joylashuv (Uchta asosiy nuqta toifasi mavjud: yerdagi navigatsiya vositasi, kesishish nuqtasi va yo‘l nuqtasi. Ushbu ta‘rif kontekstida kesishish nuqtasi radiallar, pelenglar va/yoki yerdagi navigatsiya vositalarigacha bo‘lgan masofalar bilan aniqlanadigan asosiy nuqta hisoblanadi);

avariya bosqichi – turli vaziyatlarda noaniqlik bosqichi, ogohlantirish bosqichi yoki falokat bosqichini anglatuvchi umumiy tushuncha;

avariya haqida xabar berish xizmati – qidiruv-qutqaruv xizmatlari yordamiga muhtoj bo‘lgan havo kemalari haqida tegishli tashkilotlarni xabardor qilish va bunday tashkilotlarga zarur yordam ko‘rsatish uchun mo‘ljallangan xizmat;

aviatsion elektraloqa stansiyasi – aviatsiya elektraloqa xizmati stansiyasi;

aviatsiya halokati – havo kemasidan foydalanish bilan bog‘liq hodisa bo‘lib, boshqariladigan havo kemasiga nisbatan biror shaxs parvozni amalga oshirish maqsadida havo kemasi bortiga chiqqan paytdan boshlab, bortdagi barcha shaxslar havo kemasini tark etgan paytgacha, uchuvchisiz havo kemasiga nisbatan esa havo kemasi parvozni amalga oshirish maqsadida harakatlanishga tayyor bo‘lgan paytdan boshlab, parvoz yakunida to‘liq to‘xtab, asosiy kuch qurilmasi o‘chirilgunga qadar sodir bo‘ladigan hodisa bo‘lib, bunda:

a) muayyan shaxsning quyidagilar sababli o‘limga olib keluvchi tan jarohati yoki jiddiy tan jarohati olishi:

mazkur havo kemasida bo‘lganligi;

havo kemasining muayyan qismi, shu jumladan mazkur havo kemasidan ajralib chiqqan qismlar bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri to‘qnashib ketganligi;

reaktiv dvigatel gazlari oqimining bevosita ta‘siri;

tabiiy sabablar bilan o‘z-o‘ziga tan jarohati yetkazish, boshqa shaxslar tomonidan yetkazilishi yoki odatda yo‘lovchilar va ekipaj a‘zolariga kirish ruxsat berilgan hududlardan tashqari joyda yashirinib olgan chiptasiz yo‘lovchilar tomonidan tan jarohati yetkazilishi bundan mustasno;

b) havo kemasi shikastlanishi yoki uning konstruksiyasi buzilishi oqibatida:

konstruksiya mustahkamligi buzilishi, havo kemasining uchish yoki texnik xususiyatlari yomonlashishi;

odatda, shikastlangan elementni jiddiy ta'mirlash yoki almashtirish talab etilishi holati yuzaga kelishi (dvigatelning ishdan chiqishi yoki shikastlanishi, xususan faqat bir dvigatel (shu jumladan, uning qopqoqlari yoki yordamchi agregatlari), havo vintlari, qanotlarning chetlari, antennalar, datchiklar, yelka pichoqlari, pnevmatiklar, tormoz vositalari, g'ildiraklar, oquvchanlik qoplamasi, panellar, shassi stvorkalari, old oynalar, havo kemasi qoplamasi (masalan, katta bo'lmagan ezilishlar yoki teshiklar) shikastlanishi, do'l yoki qushlar bilan to'qnashuv natijasida ko'taruvchi vint parraklari, dum vint parraklari, shassilarning (shu jumladan radiolokator antenasi oquvchanlik qoplamasidagi teshiklar), arziyas shikastlanishlar bundan mustasno;

d) havo kemasi bedarak yo'qolganligi yoki uning oldiga borish imkoniyati mavjud bo'lmasligi;

Izoh: Halokat sodir bo'lgan vaqtdan boshlab 30 kun ichida o'limga sabab bo'lgan tan jarohati statistik ma'lumotlarni tartibga solish maqsadidagina o'limga olib kelgan tan jarohati deb tasniflanadi.

Uchuvchisiz uchish apparatlariga tegishli qismida, faqat mazkur bandning "a" kichik bandida ko'rsatilgan oqibatlariga olib kelgan aviatsiya halokatlarigina tekshirilishi lozim bo'ladi.

Havo kemasini rasman qidirish ishlari to'xtatilganda, havo kemasi yoki uning parchalari joylashuvi aniqlanmaganda, havo kemasi bedarak yo'qolgan deb hisoblanadi. Halokatga uchragan havo kemasini qidirish ishlari to'xtatilishi haqidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Yagona aviatsiya qidiruv-qutqaruv xizmatining rahbari tomonidan qabul qilinadi.

aviatsiya insidenti – aviatsiya halokati deb tasniflanmagan, xavfsiz ekspluatatsiyaga ta'sir ko'rsatadigan yoki ko'rsatishi mumkin bo'lgan havo kemasidan foydalanish jarayoni bilan bog'liq har qanday hodisa;

aviatsiya ko'chuvchi aloqa xizmati – aviatsiya stansiyalari bilan havo kemasi bort stansiyalari o'rtasida yoki havo kemasi bort stansiyalari o'rtasida amalga oshiriladigan ko'chma aloqa xizmati bo'lib, unga qutqaruv vositalarining stansiyalari ham kirishi mumkin. Mazkur xizmat tarkibiga favqulodda vaziyat va avariya xabarlarini uchun ajratilgan radiochastotalarda ishlaydigan favqulodda vaziyatni ko'rsatuvchi radiomayoq stansiyalari ham kiritilishi mumkin;

aviatsiya ko'chmas aloqa xizmati – aeronavigatsiya xavfsizligini, shuningdek havo aloqalarining muntazamligi, samaradorligi va iqtisodiy tejamkorligini ta'minlash uchun mo'ljallangan ma'lum statsionar nuqtalar o'rtasidagi elektr aloqa xizmati;

bosma aloqa – zanjirning har bir terminalida, ushbu zanjir bo'ylab uzatiladigan barcha xabarlarning doimiy, avtomatik va bosma shaklda qayd etib borilishini ta'minlaydigan aloqa;

boshqaruvni uzatish nuqtasi – havo kemasining parvoz trayektoriyasida joylashgan ma'lum bir nuqta bo'lib, unda havo kemasiga havodagi harakatni boshqarish xizmatini ko'rsatish uchun javobgarlik bir dispetcherlik organidan yoki dispetcherlik ish joyidan boshqasiga o'tkaziladi;

daraja – parvozda bo'lgan havo kemasining vertikal tekislikdagi holatiga nisbatan qo'llaniladigan umumiy atama bo'lib, tegishli hollarda nisbiy balandlik, absolyut balandlik yoki parvoz eshelonini anglatadi;

DETRESFA – falokat bosqichini ifodalash uchun ishlatiladigan kodli so'z;

dispatcherlik hududi – yer yuzasining belgilangan chegaradan yuqoriga cho‘zilgan, nazorat qilinadigan havo hududi;

dispatcherlik ruxsati – havo kemasiga havodagi harakatga xizmat ko‘rsatish organlari tomonidan belgilangan shartlar asosida harakatlanishga berilgan ruxsat (qulaylik uchun “dispatcherlik ruxsati” atamasi ko‘pincha tegishli kontekstlarda ishlatiladigan “ruxsat” qisqartirilgan atamasi bilan almashtiriladi. Shuningdek, qisqartirilgan “ruxsat” atamasi dispatcherlik ruxsatining turini ko‘rsatish uchun “yerda harakatlanish uchun”, “uchish uchun”, “jo‘nash uchun”, “yo‘nalishdagi parvoz uchun”, “qo‘nishga kirishish uchun” yoki “qo‘nish uchun” kabi aniqlashtiruvchi so‘zlar bilan birga qo‘llanilishi mumkin);

dispatcherlik zonasi – yer yuzasidan boshlab yuqori chegaragacha cho‘zilgan, nazorat qilinadigan havo hududi;

doiraviy aloqa – bir vaqtning o‘zida uch yoki undan ortiq foydalanuvchi o‘rtasida to‘g‘ridan to‘g‘ri suhbat qurishga imkon beruvchi aloqa vositalari;

e‘lon qilingan o‘tkazuvchanlik quvvati – havodagi harakatni boshqarish tizimining yoki uning istalgan kichik tizimlari yoki boshqaruv punktlarining normal faoliyat davrida havo kemalariga xizmat ko‘rsatish qobiliyatining ko‘rsatkichi. U ma‘lum bir vaqt oralig‘ida havo hududining ma‘lum bir qismiga kiradigan havo kemalarining soni bilan ifodalanadi. Bunda ob-havo sharoitlari, havodagi harakatni boshqarish organi konfiguratsiyasi, mavjud xodimlar va uskunalar, shuningdek ushbu havo hududiga mas‘ul dispatcherning ish yuklamasiga ta‘sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan boshqa har qanday omillar hisobga olinadi;

falokat bosqichi – havo kemasi va undagi shaxslar xavf ostida ekanligi yoki zudlik bilan yordamga muhtoj ekanligiga ehtiyoj borligi bilan tavsiflanadigan vaziyat;

geodezik koordinatalar tizimi – mahalliy koordinatalar tizimining joylashuvi va yo‘nalishini global koordinatalar tizimiga nisbatan aniqlash uchun zarur bo‘lgan minimal parametrlar to‘plami;

Grigorian taqvimi – umumiy qabul qilingan taqvim bo‘lib, birinchi marta 1582-yilda Yulian taqvimiga nisbatan tropik yilga aniqroq mos keladigan taqvim sifatida joriy etilgan (Grigorian taqvimi 365 kundan iborat oddiy yillar va 366 kundan iborat kabisa yillaridan tashkil topgan bo‘lib, yil o‘n ikki oyga bo‘linadi);

harakat to‘g‘risidagi ma‘lumot – havodagi harakatga xizmat ko‘rsatish organi tomonidan uchuvchiga, uning yaqinida joylashgan yoki rejalashtirilgan parvoz yo‘nalishi yaqinida bo‘lishi mumkin bo‘lgan boshqa ma‘lum yoki kuzatilgan havo kemasi haqida ogohlantirish hamda uchuvchiga to‘qnashuvning oldini olishda yordam berish uchun beriladigan ma‘lumot;

havo kemasi ekspluatanti – havo kemasi ekspluatatsiyasini amalga oshirish imkoniyati ekspluatant sertifikatini bilan tasdiqlangan, mulk huquqi yoki boshqa ashyoviy huquqlar asosida havo kemasiga egalik qiladigan yuridik yoki jismoniy shaxs;

havodagi harakat – parvoz qilayotgan yoki aerodromning manyovr maydonida harakatlanayotgan barcha havo kemalari;

havodagi harakatni boshqarish (bundan buyon matnda HHB deb yuritiladi) – ushbu xizmat quyidagi maqsadlarda amalga oshiriladi:

a) havo kemalari o'rtasida hamda havo kemalari bilan aerodromning manyovr maydonidagi to'siqlar o'rtasida to'qnashuvlarning oldini olish;

b) havodagi harakatni tezlashtirish va tartibga solish;

HHB organi – hududiy dispetcherlik markazi, yaqinlashish dispetcherlik punkti yoki aerodrom dispetcherlik punkti;

havodagi harakatga konsultativ xizmat ko'rsatish – uskunalar bo'yicha parvoz qoidalari bo'yicha parvoz rejalari asosida parvoz qiluvchi havo kemalari o'rtasida imkon qadar ajratishni ta'minlash uchun konsultativ havo hududida ko'rsatiladigan xizmat;

havodagi harakat oqimini tashkil etish xizmati (ATFM) – HHB quvvatidan maksimal darajada foydalanishni va tegishli havodagi harakatga xizmat ko'rsatish vakolatli organi tomonidan e'lon qilingan havodagi harakatni o'tkazish hajmiga mos kelishini ta'minlash orqali havodagi harakatning xavfsiz, tartibli va tezkor oqimiga hissa qo'shish maqsadida tashkil etilgan xizmat;

havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) – parvoz ma'lumotlari xizmatini, avariya haqida xabar berishni, havodagi harakatga konsultativ xizmat ko'rsatishni, havodagi harakatga dispetcherlik xizmatini (hududiy dispetcherlik xizmati, yaqinlashish dispetcherlik xizmati yoki aerodrom dispetcherlik xizmati) anglatadi;

HHXK organi – havodagi harakatga dispetcherlik xizmati, parvoz ma'lumotlari markazi yoki HHXKga taalluqli xabarlarni to'plash punkti;

HHXKga taalluqli xabarlarni to'plash punkti – parvozdan oldin taqdim etiladigan HHXK va parvoz rejalari haqida xabarlarni yig'ish maqsadida tashkil etilgan organ (HHXKga taalluqli xabarlarni to'plash punkti mustaqil organ sifatida tashkil etilishi yoki HHXK organi yoxud aeronavigatsiya ma'lumotlari bilan ta'minlash organi tarkibida faoliyat yuritishi mumkin);

havo kemasi komandiri – havo kemasi ekspluatanti tomonidan, umumiy aviatsiya parvozlarida esa havo kemasining egasi tomonidan havo kemasini boshqarish vakolati berilgan va parvozni xavfsiz amalga oshirish uchun javobgar etib belgilangan uchuvchi;

havo kemasi – yer yuzasi bilan o'zaro ta'siridan tashqari, atmosferada o'zining havo bilan o'zaro ta'siri hisobiga ushlab turiladigan har qanday uchish apparati;

havo orqali yerda harakatlanish – vertolyot yoki vertikal uchib qo'na oladigan havo kemasining aerodrom yuzasi ustida, odatda yer ta'siri zonasida hamda yerga nisbatan 37 km/soat (20 uzel)dan kam tezlikda amalga oshiriladigan harakatlanishi (haqiqiy balandlik o'zgarishi mumkin. Ayrim vertolyotlarda yer ta'siri natijasida yuzaga keladigan turbulentlikni kamaytirish yoki tashqi osmada tashilayotgan yukning xavfsiz oraliq masofasini ta'minlash maqsadida yer sathidan 8 m (25 fut)dan yuqori balandlikda havo orqali yerda harakatlanish amalga oshirilishi talab etilishi mumkin);

havo trassasi – nazorat qilinadigan yo'lak ko'rinishidagi havo hududi (yoki uning bir qismi);

HHXK havo hududi – parvozlarning aniq bir ko'rinishini amalga oshiruvchi va buning uchun havodagi harakatlarga xizmat ko'rsatish va parvoz qoidalarida belgilab qo'yilgan ma'lum bir hajmdagi, harf bilan belgilab qo'yilgan havo hududi;

HHXK yo'nalishi – HHB xizmatini ta'minlash maqsadida harakat oqimini yo'naltirish uchun mo'ljallangan belgilangan yo'nalish (mazkur Qoidalarda "HHXK yo'nalishi" atamasi havo yo'lagi,

konsultativ yo‘nalish, nazorat qilinadigan yoki nazorat qilinmaydigan yo‘nalish, shuningdek kelish va jo‘nash marshrutlarini hamda boshqa shunga o‘xshash yo‘nalishlarni ifodalash uchun qo‘llaniladi. Shuningdek, HHXK yo‘nalishi quyidagi texnik tavsiflar bilan belgilanadi: HHXK yo‘nalishining indeksi, asosiy nuqtalar (yo‘l nuqtalari)gacha yoki ulardan teskari yo‘nalishdagi yo‘l chizig‘i, asosiy nuqtalar orasidagi masofa, xabarlarini uzatishga doir talablar hamda HHXKning tegishli vakolatli organi qaroriga ko‘ra belgilangan eng past xavfsiz absolyut balandlik);

hududiy navigatsiya – havo kemalariga yerdagi yoki sun‘iy yo‘ldosh navigatsiya vositalari ta’sir doirasi ichida yoki avtonom vositalarning imkoniyatlari doirasida yoki ularning kombinatsiyasida istalgan trayektoriya bo‘ylab parvoz qilish imkonini beruvchi navigatsiya usuli;

hududiy navigatsiya yo‘nalishi – hududiy navigatsiyani qo‘llay oladigan havo kemalari uchun belgilangan HHB yo‘nalishi;

havo-yer aloqasi – havo kemasi va yerusti stansiyalari yoki markazlari o‘rtasidagi ikki tomonlama aloqa;

inson imkoniyatlari – aviatsiya faoliyatini xavfsiz va samarali amalga oshirishga ta’sir etuvchi insonning imkoniyatlari hamda cheklovlari;

inson omili tamoyillari – insonning faoliyat samaradorligini tegishli darajada hisobga olish orqali inson bilan tizimning boshqa tarkibiy qismlari o‘rtasidagi o‘zaro xavfsiz hamkorlikni ta’minlashga qaratilgan hamda aviatsiya texnikasini loyihalash, sertifikatlash, xodimlarni tayyorlash, ekspluatatsiya qilish va texnik xizmat ko‘rsatishda qo‘llaniladigan tamoyillar;

ish jadvali – HHB dispetcherlarining xizmat va xizmatdan tashqari vaqtini ma’lum bir davr uchun taqsimlash rejasi, shuningdek smenalar jadvali;

INCERFA – noaniqlik bosqichini belgilash uchun qo‘llaniladigan kodli so‘z;

ishdan tashqari vaqt – HHB dispetcheri barcha xizmat majburiyatlaridan ozod qilingan ish vaqtidan keyingi va/yoki oldingi uzluksiz va belgilangan vaqt oralig‘i;

ish joyidagi vaqt – HHB dispetcheri ish vaqtida HHB dispetcherining guvohnomasida nazarda tutilgan huquqlarni amalga oshiradigan vaqt;

ish maydoni – harakatlanish maydoni va perron (perronlar)dan iborat havo kemalarining uchishi, qo‘nishi va yerda harakatlanishi uchun mo‘ljallangan aerodromning qismi;

joriy parvoz rejasi – keyingi dispetcherlik ruxsatlari natijasida parvoz rejasiga kiritilgan ehtimoliy o‘zgartirishlarni o‘zida aks ettiruvchi parvoz rejasi;

konsultativ havo hududi – muayyan o‘lchamlarga ega havo maydoni yoki belgilangan yo‘nalish bo‘lib, uning chegarasida havodagi harakatga maslahat xizmati ko‘rsatiladi;

konsultativ yo‘nalish – havodagi harakat bo‘yicha konsultativ xizmatlar ko‘rsatish belgilangan yo‘nalish;

kreyser esheloni – parvozning asosiy qismi davomida saqlanadigan eshelon;

manyovr maydoni – aerodromning perronga kirmaydigan, havo kemalarining uchishi, qo‘nishi va harakatlanishi uchun mo‘ljallangan qismi;

maxsus vizual parvoz qoidalari bo'yicha parvoz (bundan buyon matnda VPQ deb yuritiladi) – havodagi harakatni boshqarish organining dispetcherlik ruxsati asosida nazorat zonasida vizual meteorologik sharoitlar minimumidan past meteorologik sharoitlarda amalga oshiriladigan VPQ parvozi;

ma'lumotlar aniqligi – hisoblangan yoki o'lchangan qiymatning haqiqiy qiymatga moslik darajasi;

ma'lumotlar sifati – taqdim etilgan ma'lumotlarning aniqligi, tafsilot darajasi (rezolyutsiyasi), yaxlitligi (yoki unga teng ishonchlilik darajasi), kuzatuvchanligi, dolzarbligi, to'liqligi va formatiga doir ma'lumotlardan foydalanuvchi talablariga muvofiqlik darajasi;

ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali aloqa – ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali xabarlar almashish uchun mo'ljallangan aloqa turi;

ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali dispetcher-uchuvchi aloqasi (bundan buyon matnda CPDLC deb yuritiladi) – HHB maqsadida dispetcher va uchuvchi o'rtasidagi aloqa vositasi bo'lib, unda ma'lumotlar uzatish liniyasidan foydalaniladi;

ma'lumotlar yaxlitligi – aeronavigatsiya ma'lumotlari va ularning qiymatlari tayyorlangan yoki ruxsat etilgan o'zgartirish kiritilgan paytdan boshlab yo'qolmaganligi yoki o'zgartirilmaganligiga doir muayyan kafolat;

meteorologik organ – xalqaro aeronavigatsiyani meteorologik ta'minlash uchun mo'ljallangan organ;

meteorologiya xizmat ta'minlovchisi – davlat nomidan xalqaro aeronavigatsiyaning meteorologik ta'minotini amalga oshiruvchi vakolatli tashkilot;

navigatsiya tavsifi – havo hududida xususiyatlarga asoslangan navigatsiya (PBN) operatsiyalarini amalga oshirishni ta'minlash uchun havo kemasi va uchish ekipajiga qo'yiladigan talablar majmui. Navigatsiya tavsifi quyidagi ikki turga bo'linadi:

talab etilgan navigatsiya xususiyatlari tavsifi (bundan buyon matnda RNP deb yuritiladi) – navigatsiya xususiyatlarga muvofiqlikni kuzatishni va RNP prefiksi bilan ko'rsatilgan xususiyatlarga rioya qilmaslik to'g'risida ogohlantirishlar berish talabini o'z ichiga olgan, hududiy navigatsiyaga asoslangan navigatsiya tavsifi (masalan, RNP 4, RNP APCH);

RNAV tavsifi – xususiyatlarga muvofiqlikni kuzatishni va RNAV prefiksi bilan ko'rsatilgan xususiyatlarga rioya qilmaslik to'g'risida ogohlantirishlar berish talabini o'z ichiga olmagan, hududiy navigatsiyaga asoslangan navigatsiya tavsifi (masalan, RNAV 5, RNAV 1. Shuningdek navigatsiya tavsiflari bo'yicha batafsil ko'rsatma materiali Xususiyatlarga asoslangan navigatsiya (PBN) qo'llanmasining II jildida keltirilgan).

nazorat qilinadigan aerodrom – aerodrom harakatiga dispetcherlik xizmati ko'rsatiladigan aerodrom (nazorat qilinadigan aerodrom atamasi aerodromda harakatlanishga dispetcherlik xizmati ko'rsatilishini anglatadi, biroq bunday aerodrom uchun dispetcherlik zonasining mavjudligi majburiy hisoblanmaydi);

nazorat qilinadigan havo hududi – muayyan o'lchamdagi havo hududi bo'lib, uning chegaralari doirasida havo hududi tasnifiga muvofiq parvozlarga dispetcherlik xizmati ko'rsatiladi;

nazorat qilinadigan parvoz – dispatcherlik ruxsati mavjud bo‘lganda amalga oshiriladigan har qanday parvoz;

nisbiy balandlik – ko‘rsatilgan boshlang‘ich darajadan yuqoridagi daraja, nuqta yoki obyektgacha bo‘lgan vertikal masofa;

noaniqlik bosqichi – havo kemasi va undagi shaxslarning xavfsizligi borasida ishonchsizlik borligi bilan tavsiflanadigan vaziyat;

NOTAM – telekommunikatsiya vositalari orqali tarqatiladigan, aeronavigatsiya vositalari, xizmatlari, tartib-taomillari yoki xavf manbalarining joriy etilishi, holati yoki ulardagi o‘zgarishlar to‘g‘risidagi hamda parvozlarni amalga oshirish bilan bog‘liq xodimlar tomonidan o‘z vaqtida olinishi muhim bo‘lgan axborotni o‘z ichiga olgan xabarnoma;

ob-havo ma’lumoti – muayyan hududda yoki havo hududining bir qismida ma’lum bir vaqtda yoki vaqt oralig‘ida kutilayotgan meteorologik sharoitlarning tavsifi;

parvoz ekipaji a’zosi – guvohnomaga ega bo‘lgan ekipaj a’zosi bo‘lib, unga xizmat parvoz vaqti davomida havo kemasini boshqarish bilan bog‘liq vazifalar yuklatilgan shaxs;

parvoz esheloni – 1013,2 gektopaskal (gPa) bosimiga nisbatan o‘rnatilgan va boshqa shunday yuzalardan belgilangan bosim oraliqlariga ega bo‘lgan doimiy atmosfera bosimi yuzasi (Standart atmosferaga muvofiq darajalangan, barometrik balandlik o‘lchagichiga absolyut balandlik ko‘rsatkichi (bundan buyon matnda QNH deb yuritiladi) qiymati o‘rnatilganda, u absolyut balandlikni ko‘rsatadi. QFE qiymati o‘rnatilganda, u QFE deb olingan nuqta ustidagi nisbiy balandlikni ko‘rsatadi. 1013,2 gPa qiymati o‘rnatilganda, parvoz eshelonini ko‘rsatadi. Bundan tashqari “nisbiy balandlik” va “absolyut balandlik” atamaları geometrik “nisbiy balandlik” va “absolyut balandlik” larni emas, balki moslamalardagi balandliklarni bildiradi);

parvozlار xavfsizligini boshqarish tizimi – xavfsizlikni boshqarishga qaratilgan tizimli yondashuv bo‘lib, zarur tashkiliy tuzilma, mas’uliyat iyerarxiyasi, boshqaruv qoidalari va tartib-taomillarini o‘z ichiga oladi;

parvoz ma’lumotlari hududi – parvoz ma’lumotlari xizmati taqdim etiladigan va avariya haqida xabar beriladigan ma’lum o‘lchamdagi havo hududi;

parvoz ma’lumotlari markazi – parvoz ma’lumotlari xizmatini ko‘rsatish va avariya haqida xabar berish uchun mo‘ljallangan organ;

parvoz ma’lumotlari xizmati – xavfsiz va samarali parvozlarni ta’minlash uchun maslahatlar va ma’lumotlar beradigan xizmat;

parvoz rejasi – havo kemasining rejalashtirilgan parvozi yoki uning bir qismi haqidagi ma’lum ma’lumotlar (“Parvoz rejasi” atamasidan oldin parvoz shartlari va turli bosqichlarni ko‘rsatish uchun “dastlabki”, “taqdim etilgan”, “joriy” yoki “operatsion” so‘zlari ishlatilishi mumkin. Shuningdek ushbu atamadan oldin “xabar” so‘zi ishlatilganda, u uzatilgan parvoz rejasi ma’lumotlarining mazmuni va formatini bildiradi);

perron – yo‘lovchilarni o‘tkazish yoki tushirish, pochta yoki yuklarni ortish yoki tushirish, yoqilg‘i quyish, havo kemalari turishi yoki texnik xizmat ko‘rsatish maqsadida havo kemalarini joylashtirish uchun ajratilgan quruqlikdagi aerodromning ma’lum maydoni;

perrondagi faoliyatni tashkil etish xizmati – havo kemalari va transport vositalarining perrondagi faoliyatini va harakatini tartibga solish uchun tashkil etiladigan xizmat;

qabul qiluvchi organ – havo kemasini boshqarishni oʻz zimmasiga olayotgan navbatdagi HHB organi;

qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazi – qidiruv-qutqaruv xizmatining samarali ishini taʼminlash va qidiruv-qutqaruv operatsiyalarini muvofiqlashtirish uchun masʼul boʻlgan organ. U qidiruv va qutqaruv hududi doirasida qidiruv-qutqaruv operatsiyalarini oʻtkazishni muvofiqlashtiradi;

qoʻnish chizigʻiga burilish – havo kemasi tomonidan qoʻnishga kirishishning boshlangʻich bosqichida bajariladigan burilish boʻlib, u uzoqlashish yoʻnalishi chizigʻi tugashi bilan oraliq yoki yakuniy qoʻnishga yaqinlashish yoʻnalishi chizigʻi boshlanishi orasida amalga oshiriladi hamda bu yoʻnalish chiziqlari bir-biriga qarama-qarshi boʻlishi talab etilmaydi (qoʻnish yoʻnalishiga burilishlar har bir aniq qoʻnishga yaqinlashish sxemasida belgilangan shartlarga muvofiq gorizontal parvozda yoki pasayish davomida bajarilishi mumkin);

qoʻnishga kirishishning yakuniy bosqichi – uskunalar boʻyicha qoʻnishga yaqinlashish sxemasining qismi boʻlib, u belgilangan nazorat nuqtasida (yoki nuqtalarida) boshlanadi va quyidagi hollarda tugaydi:

a) “ippodrom” turidagi sxema koʻzda tutilgan boʻlsa, unda oxirgi standart burilishi, qoʻnish chizigʻiga burilishi yoki yaqinlashish yoʻli chizigʻiga burilishi bilan;

b) qoʻnishga yaqinlashish sxemasining oxirgi yaqinlashish yoʻnalishiga chiqish nuqtasida hamda aerodrom nazorat nuqtasida, undan qoʻnish amalga oshirilishi yoki ikkinchi aylanaga ketish boshlanishi bilan;

radioeshittirishga asoslangan avtomatik bogʻliq kuzatuv (bundan buyon matnda ADS-B deb yuritiladi) – havo kemalari, aerodromdagi transport vositalari va boshqa obyektlarni oʻzlarining identifikatsiya indeksleri, joylashuv maʼlumotlari, shuningdek qoʻshimcha maʼlumotlarni avtomatik ravishda maʼlumotlar uzatish liniyasining radioeshittirish rejimidan foydalangan holda kuzatish turi;

radionavigatsiya xizmati – parvozlarning samarali va xavfsiz bajarilishi uchun bir yoki bir nechta radionavigatsiya vositalaridan foydalangan holda yoʻnaltirish maʼlumotlari yoki joylashuv haqidagi maʼlumotlarni taqdim etuvchi xizmat;

radiotelefoniya – ovoqlik shaklda maʼlumot almashish uchun moʻljallangan radioaloqa turi;

hududiy dispetcherlik markazi – oʻzining yurisdiksiyasi ostida boʻlgan, dispetcherlik hududlarida nazorat qilinadigan parvozlarga dispetcherlik xizmatini koʻrsatish uchun moʻljallangan organ;

hududiy dispetcherlik xizmati – dispetcherlik hududlarida nazorat qilinadigan parvozlarga uchun koʻrsatiladigan dispetcherlik xizmati;

ruxsatning amal qilish chegarasi – havo kemasiga berilgan dispetcherlik ruxsati amal qiladigan nuqta;

SIGMET maʼlumoti – meteorologik kuzatuv organi tomonidan chiqariladigan, parvoz yoʻnalishi boʻylab muayyan ob-havo hodisalari va havo kemalari parvozlari xavfsizligiga taʼsir qilishi

mumkin bo'lgan, boshqa atmosfera hodisalarining ro'y berayotgan yoki kutilayotgan holati to'g'risidagi ma'lumotlar;

stansiyaning og'ishi – VOR stansiyasi kalibrlangan vaqtda aniqlanadigan, VORning 0° radiali bilan haqiqiy shimol yo'nalishi o'rtasidagi burchak og'ishi;

talab etiladigan navigatsiya xususiyatlari spetsifikatsiyasi (bundan buyon matnda RNP deb yuritiladi) – muayyan HHT funksiyalarini amalga oshirish uchun navigatsiya xususiyatlariga qo'yiladigan talablar ro'yxati;

talab etiladigan kuzatuv xususiyatlari spetsifikatsiyasi (bundan buyon matnda RSP deb yuritiladi) – talablar majmuyi bo'lib, u havodagi harakatga xizmat ko'rsatish va tegishli yerusti jihozlari, havo kemasi imkoniyatlari hamda xususiyatlarga asoslangan kuzatuvni amalga oshirish uchun zarur operatsiyalarga qo'yiladigan talablar;

talab etiladigan aloqa xususiyatlari spetsifikatsiyasi (bundan buyon matnda RCP deb yuritiladi) – xususiyatlarga asoslangan aloqani ta'minlash uchun zarur bo'lgan HHXK, unga tegishli yerusti uskunalari, havo kemasining imkoniyatlari hamda parvozlarni amalga oshirishga doir talablar to'plami;

taqiqlangan hudud – davlatning hududi yoki hududiy suvlari ustida o'rnatilgan, uning doirasida havo kemalari parvozlarning amalga oshirilishi taqiqlangan havo hududi;

taqvim – bir kunlik aniqlik darajasiga ega bo'lgan vaqt lahzasini aniqlash asosini ta'minlaydigan diskret vaqt hisoblash tizimi;

tashvish bosqichi – havo kemasi va undagi shaxslarning xavfsizligi borasida tashvish borligi bilan tavsiflanadigan vaziyat;

vakolatli HHXK organi – davlat tomonidan tayinlangan, ma'lum havo hududi doirasida HHXKni ta'minlash uchun mas'ul bo'lgan tegishli vakolatli organ;

terminal dispatcherlik hududi – odatda bir yoki bir nechta yirik aerodromlar yaqinidagi HHXK yo'nalishlarining yaqinlashish nuqtalarida yaratilgan dispatcherlik hududi;

to'qnashuvning oldini olish – uchuvchiga to'qnashuvning oldini olish maqsadida yordam berish uchun manyovrlar amalga oshirish bo'yicha HHXK organi tomonidan taqdim etilgan tavsiya;

to'siq – barcha harakatsiz (vaqtinchalik yoki doimiy) va harakatlanuvchi obyektlar yoki ularning qismlari, u quyidagicha joylashadi:

a) havo kemalarining yerdagi harakati uchun mo'ljallangan hududida;

b) baholash natijalariga ko'ra aeronavigatsiya uchun xavf tug'diradigan hamda havo kemalarini parvozda himoya qilish uchun belgilangan yuzadan balandroqda yoki bunday belgilangan yuzalardan tashqarida.

UMSh – uskunalar bo'yicha meteorologik sharoitlarni anglatuvchi qisqartma;

UPQ – uskunalar bo'yicha parvoz qoidalarini anglatuvchi qisqartma;

uchish-qo'nish yo'lagi (bundan buyon matnda UQY) – havo kemalarining qo'nishi va uchishi uchun mo'ljallangan, quruqlikdagi aerodromning ma'lum bir to'g'ri burchakli qismi;

UQYda ko‘rinish masofasi (bundan buyon matnda RVR deb yuritiladi) – UQYning o‘q chizig‘ida turgan havo kemasini uchuvchisi UQY yuzasidagi belgilarni yoki UQYni chegaralovchi yoki uning o‘q chizig‘ini ko‘rsatuvchi chiroqlarni ko‘ra oladigan masofa;

uskunalar bo‘yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish xizmati – xavfsiz, muntazam va samarali aeronavigatsiya uchun zarur bo‘lgan uskunalar bo‘yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish, tekshirish, tasdiqlash, yangilash va qayta ko‘rib chiqish maqsadida tashkil etiladigan xizmat;

uskunalar bo‘yicha parvoz qoidalari (bundan buyon matnda UPQ deb yuritiladi) – uskunalar bo‘yicha parvoz qilish qoidalari asosida amalga oshiriluvchi parvoz;

uskunalar bo‘yicha meteorologik sharoitlar – ko‘rish uzoqligi o‘lchamlarida, bulutlarga bo‘lgan masofa va bulutlarning pastki chegarasi balandligida aks etgan meteorologik sharoit (ushbu o‘lchamlar vizual meteorologik sharoitlar uchun belgilangan minimumlardan past bo‘ladi);

uzatuvchi organ – HHXK organining havo kemasiga dispatcherlik xizmatini ko‘rsatish uchun javobgarlikni yo‘nalish bo‘yicha keyingi HHXK organiga topshirish jarayonidagi organ;

uzatish nuqtasi – havo kemasining joylashuvi haqida xabar berish mumkin bo‘lgan ma’lum bir geografik mo‘ljil (joy);

vizual meteorologik sharoitlar – o‘rnatilgan minimumlarga mos keladigan yoki ulardan ortadigan, ko‘rish uzoqligi o‘lchovlarida ifodalanuvchi, bulutlarga va bulutlarning pastki chegarasigacha bo‘lgan masofada ifodalanuvchi meteorologik sharoitlar;

VPQ bo‘yicha parvoz – vizual parvoz qoidalariga muvofiq amalga oshiriladigan parvoz;

xalqaro NOTAM organi – xalqaro NOTAM xabarlarini almashinuvi uchun davlat tomonidan tayinlangan organ;

xavfli hudud – hududida ma’lum vaqt davomida havo kemalari parvozlari uchun xavf tug‘dirishi mumkin bo‘lgan faoliyat olib boriladigan, belgilangan o‘lchamlardagi havo hududi;

xizmat majburiyatlari – HHB dispatcher HHXK ta’minlovchisining ko‘rsatmasiga binoan HHB dispatcher bajarishi lozim bo‘lgan har qanday vazifalar (bu vazifalarga ish joyida bajariladigan vazifalar, ma’muriy ishlar va tayyorgarlik kiradi);

xizmat vaqti – HHB dispatcher HHXK ta’minlovchisining ko‘rsatmasiga binoan xizmat vazifalarini bajarish uchun kelishi yoki bajarishga kirishishi lozim bo‘lgan ish joyidagi vaqt bo‘lib, barcha xizmat vazifalarini bajarishdan ozod etilgan paytda tugaydigan vaqt oralig‘i;

xususiyatlarga asoslangan aloqa (bundan buyon matnda PBC deb yuritiladi) – HHXKda qo‘llaniladigan talablar va xususiyatlarga asoslangan aloqa (RCP taqdim etiladigan aloqa va tegishli ma’lumotlarni yetkazib berish vaqti, uzluksizligi, mavjudligi, yaxlitlik tasnifi, ma’lum bir havo hududi tushunchasi kontekstida tavsiya etilgan operatsiya uchun zarur bo‘lgan xavfsizlik va funktsionallik nuqtayi nazaridan tizim tarkibiy qismlaridan tarkib topgan aloqa xususiyatlari kabi talablarni o‘z ichiga oladi);

xususiyatlarga asoslangan kuzatish (bundan buyon matnda PBS deb yuritiladi) – HHXKga qo‘yiladigan talablar va xususiyatlarga asoslangan kuzatish (RCP aloqa tizimi komponentlariga oid talablarni o‘z ichiga oladi, ya’ni aloqa ta’minoti va tegishli uzatish vaqti,

uzluksizlik, tayyorlik, yaxlitlik, xavfsizlik hamda funksionallik nuqtayi nazaridan, muayyan havo hududi konsepsiyasi doirasida taklif etilayotgan operatsiyani bajarish uchun zarur bo'lgan talablar);

xususiyatlarga asoslangan navigatsiya (bundan buyon matnda PBN deb yuritiladi) –

HHXK yo'nalishi bo'ylab uchadigan havo kemalarining xususiyatlariga, uskunalar bo'yicha qo'nishga kirishish sxemasiga yoki belgilangan havo hududida parvozga qo'yiladigan talablarga asoslangan hududiy navigatsiya (xususiyatlarga qo'yiladigan talablar navigatsiya tavsiflari orqali (RNAV tavsifi, RNP tavsifi) aniq belgilangan havo hududi konsepsiyasi kontekstida rejalashtirilgan parvozni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan aniqlik, yaxlitlik, uzluksizlik va funksional imkoniyatlar ko'rinishida belgilanadi. Bu tavsiflar tegishli havo hududida foydalaniladigan navigatsiya vositalari va infratuzilmasiga muvofiq aniqlanadi hamda navigatsiyadan foydalanishni ta'minlash maqsadida havo hududi konsepsiyasi doirasida ko'rib chiqiladi);

yaqinlashish dispetcherlik punkti – bir yoki bir nechta aerodromlarga keladigan yoki ulardan uchib ketayotgan nazorat qilinadigan havo kemalarining parvozlariga dispetcherlik xizmatini ta'minlash uchun mo'ljallangan organ;

yaqinlashish dispetcherlik xizmati – nazorat qilinadigan, uchib keluvchi yoki uchib ketuvchi havo kemalariga dispetcherlik xizmatini ko'rsatish;

yaxlitlik tasnifi – buzilgan (noto'g'ri) ma'lumotlardan foydalanish natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf darajasiga asoslangan tasnif. Aeronavigatsiya ma'lumotlari quyidagi toifalarga bo'linadi:

a) odatiy ma'lumotlar – buzilgan odatiy ma'lumotlardan foydalanilganda havo kemasining parvozni xavfsiz davom ettirishi va qo'nishini jiddiy xavf ostiga qo'yishi hamda aviatsiya halokatiga olib kelishi ehtimoli juda past bo'lgan ma'lumotlar;

b) muhim ma'lumotlar – buzilgan muhim ma'lumotlardan foydalanilganda havo kemasining parvozni xavfsiz davom ettirishi va qo'nishini jiddiy xavf ostiga qo'yishi hamda aviatsiya halokatiga olib kelishi ehtimoli past bo'lgan ma'lumotlar;

d) kritik ma'lumotlar – buzilgan kritik ma'lumotlardan foydalanilganda havo kemasining parvozni xavfsiz davom ettirishi va qo'nishini jiddiy xavf ostiga qo'yishi hamda aviatsiya halokatiga olib kelishi ehtimoli yuqori bo'lgan ma'lumotlar;

yerda harakatlanish – havo kemasining uchish va qo'nishdan tashqari aerodrom yuzasida o'z kuchi hisobiga harakatlanishi;

yo'l nuqtasi – hududiy navigatsiya yo'nalishini yoki hududiy navigatsiyadan foydalanuvchi havo kemasining parvoz trayektoriyasini belgilash uchun foydalaniladigan aniq geografik joylashuv. Yo'l nuqtalari quyidagi turlarga bo'linadi:

burilish oldidan o'tiladigan yo'l nuqtasi – marshrut yoki protseduraning keyingi uchastkasiga tangensial chiqishni ta'minlash maqsadida burilishni oldindan boshlashni talab etadigan yo'l nuqtasi;

ustidan o'tiladigan yo'l nuqtasi – marshrut yoki protseduraning keyingi uchastkasiga o'tish uchun burilish aynan ushbu nuqtaga yetib kelgandan so'ng boshlanadigan yo'l nuqtasi;

yo'l chizig'i – havo kemasining uchish trayektoriyasini yer sirtiga proyeksiyasi bo'lib, uning yo'nalishi har qanday nuqtada odatda shimol yo'nalishidan (haqiqiy, magnit yoki shartli meridianlar)

burchak graduslarida o'lganadi;

yo'nalish bo'yicha dispatcherlik ruxsati – ayni damda ushbu havo kemasini boshqarmaydigan HHB organi tomonidan havo kemasiga shartli ravishda berilgan yo'nalish uchun dispatcherlik ruxsati;

zaxira aerodromi – havo kemasining texnik tasnifiga va foydalanish uchun har qanday vaqtida ish holatida bo'ladigan, xizmat ko'rsatishning muhim turlari va vositalarini o'z ichiga olgan, rejalashtirilgan aerodromgacha uchib borishning imkoni bo'lmasa yoki maqsadga muvofiq bo'lmasa yoxud unga qo'nishning imkoni bo'lmasa, havo kemasi uchib borishi mumkin bo'lgan aerodrom. Zaxira aerodromlariga quyidagilar kiradi:

uchishdagi zaxira aerodromi – havo kemasi uchib chiqqanidan so'ng agar zarurat tug'iladigan bo'lsa, havo kemasi uchib chiqqan aerodromga qaytib qo'nishining iloji bo'lmasa, havo kemasi qo'nishni amalga oshirishi mumkin bo'ladigan zaxira aerodromi;

yo'nalishdagi zaxira aerodromi – agar yo'nalish bo'ylab parvoz paytida zaxira aerodromiga borish zarurati paydo bo'lsa, havo kemasi qo'nishi mumkin bo'lgan zaxira aerodromi;

manzildagi zaxira aerodromi – rejalashtirilgan aerodromda qo'nishni amalga oshirishning iloji bo'lmaganda yoki bu maqsadga muvofiq bo'lmaganda havo kemasi qo'nishi mumkin bo'ladigan zaxira aerodromi (havo kemasi uchib ketayotgan aerodrom ham ushbu havo kemasi uchun yo'nalishdagi zaxira aerodrom yoki manzildagi zaxira aerodrom bo'lishi mumkin);

o'zgartirish nuqtasi – havo kemasi o'z yo'nalishini har tomonlama yo'nalgan juda yuqori chastotali (bundan buyon matnda JYUCh deb yuritiladi) radiomayaklari asosida belgilanuvchi HHXK yo'nalishining bir qismi bo'ylab parvoz qilayotganda, havo kemasi asosiy navigatsiya yo'nalishini orqadagi vositadan oldindagi vositaga o'zgartirishi nuqtasi (o'zgartirish nuqtalari foydalaniladigan barcha balandliklarda aeronavigatsiya vositalari o'rtasida signalning kuchi va sifatining maqbul muvozanatini ta'minlash va bitta yo'nalish segmentida uchadigan barcha havo kemalari uchun umumiy azimut manbasi bo'lib xizmat qilishi uchun o'rnatiladi);

shartnomaga asoslangan avtomatik bog'liq kuzatuv (bundan buyon matnda ADS-C deb yuritiladi) – yerusti tizimi va havo kemasi o'rtasida ma'lumotlar uzatish liniyasi bo'yicha ADS-C kelishuvi shartlari haqida axborot almashish amalga oshiriladigan, unda ADS-C xabarlarini uzatish boshlanadigan holatlar va bu xabarlarda mavjud bo'lgan ma'lumotlar ko'rsatiladigan kuzatuv turi (qisqartirilgan “ADS shartnomasi” atamasi odatda ADS shartnomasi, ADS talab bo'yicha shartnomasi, ADS davriy shartnomasi yoki favqulodda rejimni ifodalash uchun qo'llaniladi);

ADS-C kelishuvi – ADS-C ma'lumotlarini uzatish shartlarini belgilovchi kelishuv bo'lib, unda havodagi harakatga xizmat ko'rsatish organiga taqdim etilishi lozim bo'lgan ADS-C ma'lumotlarining tarkibi hamda ularni uzatish chastotasi. Ushbu kelishuv ADS-C ma'lumotlaridan havodagi harakatga xizmat ko'rsatishda foydalanishdan oldin tuziladi (yerdagi tizim va havo kemasi o'rtasidagi ma'lumot almashish bo'yicha kelishuv shartlari bitta shartnoma yoki bir necha shartnomalar orqali amalga oshiriladi);

charchoq – uyqusizlik, uzoq vaqt uyg'oq bo'lish, sutkalik ritm fazasi va/yoki ish yuklamasi (aqliy va/yoki jismoniy faoliyat) natijasida aqliy yoki jismoniy ish qobiliyatining pasaygan fiziologik holati bo'lib, bu insonning parvozlar xavfsizligi bilan bog'liq xizmat vazifalarini tegishli tarzda bajarish faolligi va qobiliyatini yomonlashtirishi mumkin bo'lgan holat;

charchoq bilan bog‘liq xavf omillarini boshqarish tizimi (bundan buyon matnda FRMS deb yuritiladi) – ilmiy tamoyillar va bilimlarga, shuningdek amaliy tajribaga asoslangan va tegishli xodimlarning o‘z funksiyalarini kerakli faoliyat darajasida bajarishini ta‘minlashlarida parvozlar xavfsizligiga oid charchoq bilan bog‘liq xavf omillarini uzluksiz ravishda kuzatib borish va boshqarishga asoslangan tizim;

cheklangan hudud – davlatning hududi yoki hududiy suvlari ustida o‘rnatilgan, uning doirasida havo kemalarining parvozlari amalga oshirilishi ma‘lum shartlar bilan cheklangan havo hududi.

2-bob. Vakolatli HHXK organini tashkil etish

2. O‘zbekiston Respublikasi havo hududi va aerodromlarining HHXK uchun mo‘ljallangan qismlarini belgilash hamda ularda HHXKni tashkil etish ushbu Qoidalar va boshqa qonunchilik hujjatlari talablariga muvofiq amalga oshiriladi.

O‘zbekiston Respublikasi hududi ustidagi, shuningdek chegaradosh davlatlar hududi ustida joylashgan parvoz ma‘lumotlari hududlari, dispetcherlik hududlari yoki dispetcherlik zonalarida havodagi harakatni tashkil etish va unga xizmat ko‘rsatish bo‘yicha javobgarlikni o‘tkazish tartibi O‘zbekiston Respublikasi hamda tegishli chegaradosh davlatlar o‘rtasida tuzilgan hukumatlararo bitimlarda belgilanadi.

Bunda bir davlat boshqa davlatga o‘z havo hududi ustida HHXK bo‘yicha javobgarlikni o‘tkazsa, bu uning milliy suverenitetiga daxl qilmaydi. Bunda xizmat ko‘rsatuvchi davlatning javobgarligi faqat texnik va ekspluatatsion masalalar bilan cheklanadi hamda tegishli havo hududidan foydalanuvchi havo kemalari parvozlarning xavfsizligi va uzluksizligini ta‘minlash bilan bog‘liq masalalarga tatbiq etiladi.

Xizmat ko‘rsatuvchi davlat javobgarlikni o‘tkazgan davlat hududida HHXKni ushbu davlatning talablariga muvofiq amalga oshiradi. Bunda javobgarlikni o‘tkazgan davlat xizmat ko‘rsatuvchi davlat foydalanishi uchun o‘zaro kelishuvga muvofiq zarur deb topilgan obyektlar va xizmatlarni ta‘minlaydi.

Javobgarlikni o‘tkazgan davlat xizmat ko‘rsatuvchi davlat bilan oldindan maslahatlashmasdan turib, bunday obyektlar va xizmatlarni bekor qilmasligi yoki ularga o‘zgartirish kiritmasligi lozim. Javobgarlikni o‘tkazgan davlat ham, xizmat ko‘rsatuvchi davlat ham o‘zaro tuzilgan kelishuvni istalgan vaqtda bekor qilish huquqiga ega.

3. O‘zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi “O‘zaeronavigatsiya markazi” MChJ (bundan buyon matnda “O‘zaeronavigatsiya markazi” deb yuritiladi) O‘zbekiston Respublikasi fuqaro aviatsiyasida HHXK bo‘yicha vakolatli HHXK organi hamda aeronavigatsiya xizmatlarini ta‘minlovchi hisoblanadi. U O‘zbekiston Respublikasi suvereniteti ostidagi havo hududida, shuningdek hukumatlararo bitimlarga muvofiq O‘zbekiston Respublikasiga HHXK tashkil etish va ta‘minlash bo‘yicha mas‘uliyat yuklatilgan qo‘shni davlatlar havo hududida HHXKni tashkil etish va ta‘minlash vazifalarini amalga oshiradi.

4. Havo hududidan foydalanuvchilar uchun zarur bo‘lgan HHXK to‘g‘risidagi ma‘lumotlar O‘zbekiston Respublikasining aeronavigatsiya ma‘lumotlari to‘plami (AIP) e‘lon qilinadi.

3-bob. HHXK vazifalari

5. HHXKning vazifalariga quyidagilar kiradi:

- a) havo kemalari o'rtasidagi to'qnashuvlarning oldini olish;
- b) manyovr maydonida harakatlanayotgan havo kemalari bilan ushbu maydondagi to'siqlar o'rtasidagi to'qnashuvlarning oldini olish;
- d) havodagi harakatning tartibli oqimini jadallashtirish va saqlash;
- e) parvozlarni xavfsiz va samarali amalga oshirishni ta'minlash uchun zarur bo'lgan konsultatsiyalar va ma'lumotlarni taqdim etish;
- f) qidiruv-qutqaruv xizmatlariga muhtoj bo'lgan havo kemalari to'g'risida tegishli tashkilotlarni xabardor qilish va bunday tashkilotlarga zarur yordam ko'rsatish.

4-bob. HHXKning turlari

6. HHXKning quyidagi turlari mavjud:

a) havodagi harakatga dispetcherlik xizmatini ko'rsatish maqsadida mazkur Qoidalarining 5-bandi "a", "b" va "d" kichik bandlarida ko'rsatilgan vazifalarni amalga oshirish uchun mo'ljallangan va ushbu xizmat quyidagi xizmatlarni o'z ichiga oladi:

hududiy dispetcherlik xizmati – nazorat qilinadigan parvozlarga dispetcherlik xizmatini ko'rsatish hamda mazkur Qoidalarining 5-bandi "b" va "d" kichik bandlarida nazarda tutilgan vazifalarni amalga oshirishni (bundan mazkur bandning "a" kichik bandi uchinchi va to'rtinchi xatboshilarida nazarda tutilgan vazifalar mustasno).

yaqinlashish dispetcherlik xizmati – nazorat qilinadigan parvozlarning uchib kelishi va uchib ketishi bilan bog'liq mazkur Qoidalarining 5-bandi "a" va "d" kichik bandlarida ko'rsatilgan vazifalarni amalga oshirishni;

aerodrom dispetcherlik xizmati – aerodromda harakatlanishga dispetcherlik xizmatini ko'rsatish hamda mazkur Qoidalarining 5-bandi "a", "b" va "d" kichik bandlarida ko'rsatilgan vazifalarni amalga oshirishni (bundan mazkur bandning "a" kichik bandining quyida keluvchi uchinchi xatboshisi mustasno);

b) parvoz ma'lumotlari xizmati – mazkur Qoidalarining 5-bandi "e" kichik bandida ko'rsatilgan vazifani amalga oshirish;

d) avariya haqida xabar berish xizmati – mazkur Qoidalarining 5-bandi "f" kichik bandida ko'rsatilgan vazifani amalga oshirish.

5-bob. HHXKga bo'lgan ehtiyojni aniqlash

7. HHXKga bo'lgan ehtiyoj quyidagi omillarni hisobga olgan holda aniqlanadi:

- a) havodagi harakat turlari;
- b) havodagi harakat zichligi;
- d) meteorologik sharoitlar;

e) aloqador bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa omillar.

8. Muayyan hududda parvozlarni amalga oshiruvchi havo kemalarining to'qnashuvlardan ogohlantirish bort tizimlari (bundan buyon matnda TOBT deb yuritiladi) bilan jihozlanganligi HHXKga bo'lgan ehtiyojni belgilashda omil sifatida hisobga olinmaydi.

6-bob. HHXKga taqdim etiladigan havo hududi qismlari va nazorat qilinadigan aerodromlarni belgilash

9. O'zbekiston Respublikasi havo hududining alohida qismlari va aerodromlari ularda taqdim etiladigan HHXK turiga qarab belgilanadi.

10. O'zbekiston Respublikasi havo hududining alohida qismlari yoki aerodromlari quyidagicha belgilanadi:

a) parvoz ma'lumotlari hududi – parvoz ma'lumotlari xizmati va avariya haqida xabar berish xizmati taqdim etiladigan havo hududining qismlari;

b) dispetcherlik hududlari yoki dispetcherlik zonalar – UPQ bo'yicha amalga oshiriladigan parvozlarga dispetcherlik xizmatlari ko'rsatiladigan havo hududining qismlari.

Bunda VPQ bo'yicha parvozlarni ham amalga oshiriladigan va dispetcherlik xizmatlari ko'rsatiladigan nazorat qilinadigan havo hududining alohida qismlari B, C yoki D toifadagi havo hududi sifatida belgilanadi. Dispetcherlik hududlari va dispetcherlik zonalar parvoz ma'lumotlari hududi tarkibida joylashgan taqdirda, ular ushbu parvoz ma'lumotlari hududining tarkibiy qismi hisoblanadi;

d) nazorat qilinadigan aerodromlar – aerodrom harakatiga havodagi harakatga dispetcherlik xizmati ko'rsatilishi belgilangan aerodromlar nazorat qilinadigan aerodromlar.

7-bob. Havo hududining toifalanishi

11. HHXK havo hududi quyidagi toifalarga ajratiladi va belgilanadi:

A toifa – faqat UPQ bo'yicha parvozlarga ruxsat etiladi, barcha havo kemalari dispetcherlik xizmati bilan ta'minlanadi va eshelonlanadi;

B toifa – UPQ va VPQ bo'yicha parvozlarga ruxsat etiladi, barcha havo kemalari dispetcherlik xizmati bilan ta'minlanadi va eshelonlanadi;

C toifa – UPQ va VPQ bo'yicha parvozlarga ruxsat etiladi, barcha havo kemalari dispetcherlik xizmati bilan ta'minlanadi va UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari boshqa UPQ va VPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalariga nisbatan eshelonlanadi. VPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari esa boshqa UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalariga nisbatan eshelonlanadi hamda boshqa VPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari to'g'risida harakat ma'lumotlari bilan ta'minlanadi;

D toifa – UPQ va VPQ bo'yicha parvozlarga ruxsat etiladi, barcha havo kemalari dispetcherlik xizmati bilan ta'minlanadi, UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari, boshqa UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalariga nisbatan eshelonlanadi va VPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari haqida harakat to'g'risidagi ma'lumot bilan ta'minlanadi, VPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari boshqa barcha parvoz qilayotgan havo kemalari haqida ma'lumot olishadi;

E toifa – UPQ va VPQ bo'yicha parvozlarga ruxsat etiladi, UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari dispetcherlik xizmati bilan ta'minlanadi va UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalariga nisbatan eshelonlanadi. Barcha havo kemalari, imkoniyat mavjud bo'lgan hollarda, harakat to'g'risidagi ma'lumot bilan ta'minlanadi. E toifasi nazorat qilinadigan zonalarda ishlatilmaydi;

F toifa – UPQ va VPQ bo'yicha parvozlarga ruxsat etiladi, UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan barcha havo kemalariga, havodagi harakatga konsultativ xizmat ko'rsatish taqdim etiladi va so'rov bo'yicha havo kemalariga parvoz ma'lumotlari xizmati ko'rsatiladi.

Bunda havodagi harakatga konsultativ xizmat ko'rsatish taqdim etiladigan joyda, bu xizmat odatda vaqtinchalik chora hisoblanadi va faqat HHXK bilan almashtirilishi mumkin bo'lgan vaqtga qadar qo'llaniladi;

G toifa – UPQ va VPQ bo'yicha parvozlarga ruxsat etiladi va so'rov bo'yicha parvoz ma'lumotlari xizmati ko'rsatiladi.

12. Havo hududining toifalari "O'zaeronavigatsiya markazi"ning asoslantirilgan takliflari asosida O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi Fuqaro aviatsiyasi agentligi (bundan buyon matnda "O'zaviatsiya" agentligi deb yuritiladi) bilan kelishilgan holda belgilanadi.

13. Havo hududining har bir toifadagi parvozlarga qo'yiladigan talablari mazkur Qoidalarining 4-ilovasidagi jadvalda ko'rsatilgan.

Bunda bir toifadagi HHXK havo hududi vertikal tekislikda boshqa toifadagi HHXK havo hududiga tutashgan bo'lsa, umumiy eshelondagi parvozlari, kamroq qat'iy toifaning talablari asosida amalga oshiriladi va shu toifaga tegishli xizmat ko'rsatiladi. Ushbu mezonlarni qo'llashda, B toifadagi havo hududi A toifadagi havo hududiga nisbatan kamroq qat'iy talablarga ega deb hisoblanadi. C toifasidagi havo hududi esa B toifasidagi havo hududiga qaraganda kamroq qat'iy talablarga ega bo'ladi.

8-bob. Parvozlarni PBN asosida amalga oshirish

14. PBNni qo'llash uchun navigatsiya tavsifi PBNni joriy etish rejasiga muvofiq belgilanadi. Zaruratga ko'ra, alohida havo hududlari, yo'nalishlar yoki HHXK yo'nalishlari uchun navigatsiya tavsiflari mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlariga muvofiq belgilanishi mumkin.

15. PBN bo'yicha parvozlari, imkoniyat mavjud bo'lgan hollarda, PBNni joriy etish rejasiga muvofiq bosqichma-bosqich joriy etiladi.

16. PBNni joriy etish rejasida nazarda tutilgan navigatsiya tavsifi tegishli havo hududida taqdim etiladigan aloqa, navigatsiya va HHB xizmatlari darajasiga muvofiq bo'lishi kerak.

9-bob. Parvozlarni PBC asosida amalga oshirish

17. PBCdan foydalanganda RCP tavsiflarining turlari PBCni joriy etish rejasida belgilanadi. Ular qo'llanilgan taqdirda, RCP tavsiflari mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlari asosida belgilanadi.

Bunda RCP tavsifini belgilashda aloqa infratuzilmasining cheklanganligi yoki aloqaning texnik imkoniyatlariga qo'yiladigan aniq talablar asosida cheklov shartlari bo'lishi mumkin.

18. O'rnatilgan RCP tavsifi HHXK darajasiga mos bo'lishi kerak.

10-bob. Parvozlarni PBS asosida amalga oshirish

19. PBS dan foydalanganda RSP tavsiflarining turlari PBSni joriy etish rejasida belgilanadi. Ular qo'llanilgan taqdirda, RSP tavsiflari mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlari asosida belgilanadi.

20. O'rnatiladigan RSP tavsifi HHXK darajasiga mos bo'lishi kerak.

21. PBS uchun RSP tavsifi belgilanganda, HHXK organlari ushbu RSP tavsifini funksional jihatdan ta'minlaydigan uskunalar bilan jihozlangan bo'lishi lozim.

11-bob. HHXK organlarini tashkil etish va belgilash

22. HHXK quyidagi tartibda tashkil etilib, belgilangan organlar tomonidan taqdim etiladi:

a) parvoz ma'lumotlari markazi – parvoz ma'lumotlari hududlarida parvoz ma'lumotlari xizmati hamda avariya haqida xabar berish xizmatini ko'rsatish uchun tashkil etiladi, bundan ushbu xizmatlarni parvoz ma'lumotlari hududida ko'rsatish bo'yicha javobgarlik mazkur vazifalarni bajarish uchun zarur vositalarga ega bo'lgan HHB organiga yuklatilgan hollar mustasno.

Bunda, ushbu qoida parvoz ma'lumotlari xizmati funksiyalarining ayrim elementlarini boshqa organlarga yuklash imkoniyatini istisno etmaydi;

b) HHXK organlari – dispatcherlik hududlari, dispatcherlik zonalar va nazorat qilinadigan aerodromlarda HHB, parvoz ma'lumotlari xizmati hamda avariya haqida xabar berish xizmatini ko'rsatish uchun tashkil etiladi.

12-bob. Parvoz ma'lumotlari hududlari, dispatcherlik hududlari va dispatcherlik zonalariga qo'yiladigan talablar

23. Havodagi harakatga xizmat ko'rsatiladigan havo hududi chegaralari davlat chegaralari bilan emas, balki yo'nalishlar tizimining xususiyati va havodagi harakatga xizmatni samarali xizmat ko'rsatish zaruratini hisobga olgan holda belgilanishi kerak.

Bunda agar bu havodagi harakatga xizmat ko'rsatishni samaraliroq tashkil etishga xizmat qilsa, davlatlar o'rtasida davlat chegaralarini kesib o'tuvchi havo hududi chegaralarini belgilash to'g'risida kelishuvlar tuzilishi maqsadga muvofiqdir. HHXK organlarida ma'lumotlarni avtomatlashtirilgan qayta ishlash tizimlari qo'llanilganda, havo hududi chegaralarini to'g'ri chiziqlar bo'ylab belgilash imkonini beruvchi kelishuvlar tuzilishi maqsadga muvofiq.

Havo hududi chegaralari davlat chegaralariga asoslanib belgilangan hollarda, boshqaruvni uzatish nuqtalari davlatlar o'rtasidagi o'zaro kelishuv asosida tegishli joylarda belgilanishi zarur.

24. Parvoz ma'lumotlari hududlariga quyidagi talablar qo'yiladi:

a) parvoz ma'lumotlari hududlarining chegaralari ushbu hududlarda xizmat ko'rsatiladigan havo yo'nalishlari tizimini to'liq qamrab oladigan tarzda belgilanadi;

b) parvoz ma'lumotlari hududi, yuqori parvoz ma'lumotlari hududi bilan cheklanadigan qismi bundan mustasno, o'zining yon chegaralari doirasidagi barcha havo hududini o'z ichiga oladi;

d) parvoz ma'lumotlari hududi yuqori parvoz ma'lumotlari hududi bilan cheklangan hollarda, yuqori parvoz ma'lumotlari hududining belgilangan pastki chegarasi parvoz ma'lumotlari hududining

yuqori vertikal chegarasi hisoblanadi hamda VPQ bo'yicha kreyser eshelonlaridan biriga mos kelishi kerak.

Bunda yuqori parvoz ma'lumotlari hududi tashkil etilgan hollarda, unda amal qiluvchi qoidalar uning ostida joylashgan parvoz ma'lumotlari hududida amal qiluvchi qoidalarga o'xshash bo'lishi shart emas.

25. Dispetcherlik hududlariga quyidagi talablar qo'yiladi:

a) havo trassalari va terminal dispetcherlik hududlarini o'z ichiga oluvchi dispetcherlik hududlarining chegaralari, ushbu hududda odatda foydalaniladigan navigatsiya vositalarining imkoniyatlari hisobga olingan holda, dispetcherlik xizmati ko'rsatilishi nazarda tutilgan UPQ bo'yicha parvozlar yoki ularning qismlarining parvoz trayektoriyalarini qamrab olish uchun yetarli bo'lgan havo hududini o'z ichiga olishi lozim.

Bunda havo trassalari tizimi asosida tashkil etilmagan dispetcherlik hududida havodagi harakatni boshqarish xizmatini ko'rsatishni yengillashtirish maqsadida yo'nalishlar tizimi tashkil etilishi mumkin;

b) dispetcherlik hududining quyi chegarasi yer yoki suv sathidan kamida 200 metr (700 fut) balandlikda bo'lishi lozim.

Bunda ushbu talab dispetcherlik hududining butun hududi bo'ylab quyi chegara bir xil balandlikda belgilanishi shartligini anglatmaydi;

d) VPQ bo'yicha parvozlarning dispetcherlik hududi ostida erkin amalga oshirilishini ta'minlash maqsadida, amaliy jihatdan imkon mavjud bo'lgan hollarda, dispetcherlik hududining quyi chegarasi mazkur bandning "b" kichik bandida nazarda tutilgan minimal balandlikdan yuqori bo'lishi lozim.

26. Dispetcherlik hududining yuqori chegarasi quyidagi hollarda belgilanadi:

a) dispetcherlik hududining yuqori chegarasidan balandroqda havodagi harakatni boshqarish xizmati ko'rsatilmasa;

b) dispetcherlik hududi yuqori dispetcherlik hududi ostida joylashgan bo'lsa.

Bunda dispetcherlik hududining yuqori chegarasi yuqori dispetcherlik hududining quyi chegarasiga mos kelishi kerak.

27. Yuqori balandliklarda parvoz qilayotgan HHXK maqsadida parvoz ma'lumotlari hududlari yoki dispetcherlik hududlari sonini cheklash zarur bo'lgan hollarda, yuqori havo hududi uchun alohida parvoz ma'lumotlari hududi yoki dispetcherlik hududi belgilanadi.

Bunda uning yon chegaralari ostida joylashgan parvoz ma'lumotlari hududlari yoki dispetcherlik hududlarining yon chegaralariga mos kelishi kerak.

28. Dispetcherlik zonalariga quyidagi talablar qo'yiladi:

a) dispetcherlik zonasining yon chegaralari kamida dispetcherlik hududiga kiritilmagan havo hududida uskunalar bo'yicha meteorologik sharoitlarda aerodromga uchib kelayotgan va uchib ketayotgan havo kemalarining UPQ bo'yicha parvoz trayektoriyalari o'tadigan havo hududini qamrab olishi kerak.

Bunda aerodromlar yaqinidagi kutish zonalarida parvoz qiladigan havo kemalari uchib kelayotgan havo kemalari hisoblanadi;

b) dispetcherlik zonasining yon chegaralari tegishli aerodrom yoki aerodromlar markazidan qo'nish yo'nalishlari bo'yicha kamida 10 km (5,4 dengiz mili) masofada belgilanishi lozim.

Bunda dispetcherlik zonasi bir-biriga yaqin joylashgan ikki yoki bir nechta aerodromlarni o'z ichiga olishi mumkin;

d) dispetcherlik zonasi dispetcherlik hududi bilan tutashgan hollarda, u yer yuzasidan dispetcherlik hududining quyi chegarasigacha bo'lgan havo hududini qamrab olishi kerak.

Bunda dispetcherlik zonasining yuqori chegarasi balandroqda joylashgan dispetcherlik hududining quyi chegarasidan balandroq belgilanishi mumkin;

e) agar dispetcherlik zonasi dispetcherlik hududining yon chegaralaridan tashqarida joylashgan bo'lsa, yuqori chegarasi albatta belgilanishi lozim;

f) agar dispetcherlik zonasining yuqori chegarasini uning yuqorisida joylashgan dispetcherlik hududining quyi chegarasidan balandroq o'rnatish zarur bo'lsa yoki dispetcherlik zonasi dispetcherlik hududining yon chegaralaridan tashqarida joylashgan bo'lsa, uning yuqori chegarasini uchuvchilar tomonidan oson aniqlanishi mumkin bo'lgan balandlikda belgilanishi kerak.

13-bob. HHXK organlari va HHXK havo hududlarini belgilash

29. Hududiy dispetcherlik markazi yoki parvoz ma'lumotlari markazi yaqin atrofdagi aholi punkti yoki shahar nomi yoki geografik mo'ljal nomidan foydalangan holda nomlanadi.

30. Aerodrom dispetcherlik punkti yoki yaqinlashish dispetcherlik punkti u joylashgan aerodrom nomi bilan nomlanadi.

31. Dispetcherlik zonasi, dispetcherlik hududi yoki parvoz ma'lumotlari hududi ushbu havo hududida havodagi harakatga xizmat ko'rsatuvchi HHXK organining nomiga muvofiq nomlanadi.

14-bob. HHXK yo'nalishlarini o'rnatish va nomlash

32. HHXK yo'nalishlarini belgilashda har bir HHXK yo'nalishi bo'ylab himoyalangan havo hududi hamda qo'shni HHXK yo'nalishlari o'rtasidagi xavfsiz interval masofasi ta'minlanishi kerak.

33. Harakatning zichligi, murakkabligi yoki xususiyatidan kelib chiqib, past balandliklarda, shu jumladan aholi punktlari ustidan parvoz qiladigan havo kemalari uchun maxsus HHXK yo'nalishlari belgilanadi.

Bunda bunday yo'nalishlar o'rtasidagi yonlama ajratish masofasi havo kemalarida o'rnatilgan navigatsiya vositalari va uskunalarining imkoniyatlarini hisobga olingan holda belgilanadi.

34. HHXK yo'nalishlari indekslar bilan belgilanadi hamda HHXK yo'nalishlari indekslari mazkur Qoidalarining 1-ilovasiga muvofiq belgilanadi, bundan standart uchib ketish va standart uchib kelish yo'nalishlari mustasno.

35. Standart uchib ketish va standart uchib kelish yo'nalishlari va ularga oid sxemalar mazkur Qoidalarining 3-ilovasiga muvofiq belgilanadi.

Bunda VOR asosidagi HHXK yo'nalishlarini belgilash bo'yicha uslubiy qo'llanma mazkur Qoidalarining 8-ilovasida keltirilgan.

PBN sharoitida parvozlar amalga oshirilganda parallel yo'l chiziqlari yoki parallel HHXK yo'nalishlari markaziy chiziqlari o'rtasidagi ajratish masofasi tegishli navigatsiya tavsifiga bog'liq bo'lishi lozim.

15-bob. O'zgartirish nuqtalarini o'rnatish

36. Yo'nalish qismlari bo'ylab aniq navigatsiyani ta'minlash maqsadida, o'zgartirish nuqtalari juda yuqori chastotali har tomonga yo'nalgan radiomayaklar (JYUCh VOR) asosida belgilangan HHXK yo'nalishlarining tegishli qismlarida belgilanadi. O'zgartirish nuqtalari 110 km (60 dengiz mili) yoki undan uzun HHXK yo'nalishi qismlarida belgilanadi. HHXK yo'nalishlarining murakkabligi, navigatsiya vositalarining zich joylashganligi yoki boshqa texnik va ekspluatatsion sabablar mavjud bo'lgan hollarda esa o'zgartirish nuqtalari bundan qisqaroq yo'nalish qismlarida ham belgilanishi mumkin.

37. Navigatsiya vositalarining ishlash xususiyatlari yoki radiochastotalarni himoya qilish mezonlariga muvofiq boshqacha tartib belgilanmagan bo'lsa, yo'nalish qismi to'g'ri chiziqli bo'lgan hollarda o'zgartirish nuqtasi navigatsiya vositalari o'rtasidagi teng masofada joylashgan nuqtada belgilanadi. Yo'nalish qismi navigatsiya vositalari o'rtasida yo'nalishini o'zgartiradigan hollarda esa, o'zgartirish nuqtasi tegishli radiallarning kesishish nuqtasida belgilanadi.

Bunda o'zgartirish nuqtalarini o'rnatish bo'yicha ko'rsatmalar mazkur Qoidalarining 8-ilovasida keltirilgan.

16-bob. Asosiy nuqtalarni o'rnatish va belgilash

38. Asosiy nuqtalar HHXK yo'nalishlarini va uskunalar bo'yicha qo'nishga kirishish sxemalarini belgilash, shuningdek HHXK organlarining havo kemalari parvozi to'g'risidagi axborotga bo'lgan ehtiyojlarini ta'minlash maqsadida belgilanishi lozim.

39. Asosiy nuqtalar indekslar bilan belgilanadi hamda mazkur Qoidalarining 2-ilovasiga muvofiq o'rnatiladi va belgilanadi.

17-bob. Havo kemalarining standart yerda-harakatlanish yo'nalishlarini o'rnatish va belgilash

40. Mavjud ehtiyojlardan kelib chiqqan holda aerodromda uchish-qo'nish yo'laklari, perronlar va texnik xizmat ko'rsatish hududlari o'rtasida havo kemalarining standart yerda harakatlanish yo'nalishlari o'rnatiladi. Bunda bunday yo'nalishlar to'g'ri, sodda hamda havo kemalarining yerda harakatlanishida ziddiyatli vaziyatlar yuzaga kelishining oldini oladigan tarzda belgilanishi kerak.

41. Havo kemalarining standart yerda harakatlanish yo'nalishlari UQY va HHXK yo'nalishlarining indekslaridan aniq farq qiladigan indekslar bilan belgilanishi lozim.

18-bob. Havo kemasi ekspluatanti va HHXK organlari o'rtasidagi harakatlarni muvofiqlashtirish

42. HHXK organlari o'z vazifalarini amalga oshirishda havo kemasi ekspluatantlarning ehtiyojlarini hisobga olishi hamda havo kemasi ekspluatanti yoki uning tayinlangan vakili talabiga ko'ra, HHXK organlari o'zida mavjud bo'lgan hamda havo kemasi ekspluatanti yoki uning

tayinlangan vakiliga o'z xizmat majburiyatlarini bajarish imkonini beradigan ma'lumotlarni taqdim etishi lozim.

43. Havo kemasi ekspluatantining so'roviga ko'ra, HHXK organlari tomonidan olingan hamda mazkur ekspluatantga qarashli havo kemasining ekspluatatsiyasiga oid xabarlar, shu jumladan joylashuv to'g'risidagi xabarlar, mahalliy tartiblarga muvofiq imkon qadar zudlik bilan havo kemasi ekspluatantga yoki uning tayinlangan vakiliga taqdim etiladi.

19-bob. Harbiy vakolatli organlar va HHXK organlari o'rtasidagi muvofiqlashtirish

44. Vakolatli HHXK organi fuqaro aviatsiyasi havo kemalari parvozlari ta'sir qilishi mumkin bo'lgan faoliyatni amalga oshirishda vakolatli bo'lgan harbiy organlar bilan yaqin hamkorlikni tashkil qilishi va amalga oshirishi lozim.

45. Fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan harakatlarni muvofiqlashtirish mazkur Qoidalarining 20-bobiga muvofiq amalga oshiriladi.

46. HHXK organlari va tegishli harbiy organlar o'rtasida fuqaro aviatsiyasi havo kemalarining xavfsiz va uzluksiz parvozlari ta'minlash uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni zudlik bilan almashish tartibi belgilanishi kerak.

47. HHXK organlari doimiy ravishda yoki so'rov bo'lganda, tegishli harbiy organlarga zarur parvoz rejasini va fuqaro aviatsiyasi havo kemalari parvozlari bilan bog'liq boshqa ma'lumotlarni taqdim etadilar. Fuqaro aviatsiyasi havo kemalarini tutib olish zarurati yuzaga kelishining oldini olish yoki bunday holatlarni imkon qadar kamaytirish maqsadida HHXK organlari Chikago konvensiyasining 2-ilovasi talablariga muvofiq amalga oshirilayotgan parvozlari bo'yicha parvoz rejalari, ikki tomonlama aloqa va joylashuv to'g'risidagi ma'lumotlarni tegishli harbiy organlarga taqdim etishlari lozim.

48. Fuqaro aviatsiyasi havo kemalarini tutib olish zaruratining oldini olish maqsadida quyidagi maxsus qoidalar belgilanadi:

a) harbiy organ fuqaro aviatsiyasi havo kemasi bo'lgan yoki shunday deb taxmin qilish mumkin bo'lgan havo kemasi tutib olinishi mumkin bo'lgan hududga yaqinlashayotganini yoki ushbu hududga kirganligini aniqlasa, bu haqda HHXK organini darhol xabardor qiladi;

b) havo kemasining mansubligini aniqlash hamda uni tutib olish zaruratini bartaraf etish maqsadida unga zarur navigatsiya ko'rsatmalari berish orqali barcha mumkin bo'lgan choralar ko'riladi.

20-bob. Fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan harakatlarni muvofiqlashtirish

49. O'zbekiston Respublikasi havo hududida fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan faoliyatni rejalashtirish bunday faoliyat to'g'risidagi axborotning o'z vaqtida e'lon qilinishini ta'minlash maqsadida tegishli vakolatli HHXK organi yoki HHXK organi bilan oldindan muvofiqlashtiriladi.

Agar tegishli HHXK organi mazkur faoliyatni rejalashtirayotgan tashkilot joylashgan davlat hududida bo'lmasa, muvofiqlashtirish dastlab ushbu davlatning tegishli havo hududi uchun mas'ul HHXK organi orqali amalga oshirilishi kerak.

50. Muvofiqlashtirishning maqsadi fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'ilishining oldini olish hamda ularning odatiy parvozlariga ta'sirni imkon qadar kamaytirishga xizmat qiladigan maqbul sharoitlarni yaratishdan iborat:

a) faoliyat o'tkaziladigan joy yoki hudud, shuningdek uning vaqti va davomiyligi, agar boshqa maqbul yechim mavjud bo'lmasa, belgilangan HHXK yo'nalishlarini yopish yoki o'zgartirishga, eng maqbul parvoz eshelonlaridan foydalanishni cheklashga yoxud havo kemalarining muntazam parvozlarini kechiktirishga olib kelmaydigan tarzda tanlanishi kerak;

b) mazkur faoliyat uchun ajratilgan havo hududining o'lchamlari imkoni boricha kichik bo'lishi kerak;

d) fuqaro aviatsiyasi havo kemalari bilan favqulodda vaziyat yuzaga kelganda yoki faoliyatni zudlik bilan to'xtatishni talab qiladigan boshqa kutilmagan holatlar sodir bo'lganda, tegishli vakolatli HHXK organi yoki HHXK organi bilan mazkur faoliyatni amalga oshirayotgan tashkilot (orgao'rtasida bevosita aloqa ta'minlanishi kerak.

51. Tegishli vakolatli HHXK organi fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan faoliyat yuzasidan xavf omillarini imkon qadar kechiktirmasdan tahlil qiladi hamda aniqlangan xavf omillarini maqbul darajagacha kamaytirish bo'yicha tegishli choralar ko'rilishini ta'minlaydi.

52. "O'zaviatsiya" agentligi fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan faoliyat bilan bog'liq xavf omillarini tahlil qilishni amalga oshiruvchi yoki baholovchi tashkilotlar (bo'linmalar) faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida xavf omillarini tahlil qilish tartibini belgilaydi.

53. Tegishli HHXK organlari fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan faoliyatni muvofiqlashtirishga oid axborotni e'lon qilish va tarqatish uchun javobgar hisoblanadi.

54. Fuqaro aviatsiyasi havo kemalari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan faoliyat muntazam yoki doimiy ravishda amalga oshiriladigan hollarda, barcha manfaatdor tomonlarning faoliyatini muvofiqlashtirish uchun tegishli organlar tashkil etiladi hamda bu haqdagi ma'lumotlar aeronavigatsiya ma'lumotlari to'plami (AIP)da e'lon qilinadi.

55. Lazer nurlarining fuqaro aviatsiyasi havo kemalari parvozlari xavfsizligiga salbiy ta'sirining oldini olish bo'yicha tegishli choralar ko'rilishi kerak.

21-bob. Aeronavigatsion axborotlar

56. HHXK bilan bog'liq aeronavigatsiya axboroti yakuniy foydalanuvchilarning aeronavigatsiya axborotiga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarning aniqlik va yaxlitlik tasnifiga muvofiq shakllantiriladi hamda e'lon qilinishi lozim.

22-bob. Meteorologik vakolatli organ va vakolatli HHXK organlari o'rtasidagi muvofiqlashtirish

57. Havo kemalari parvozlarini meteorologik jihatdan ta'minlash uchun eng so'nggi meteorologik ma'lumotlardan foydalanishni ta'minlash maqsadida meteorologiya bo'yicha vakolatli

organ va vakolatli HHXK organlari o'rtasida, zaruratga ko'ra, kelishuv tuziladi. Ushbu kelishuvga muvofiq HHXK xodimlari:

a) meteorologik ma'lumotni aks ettiruvchi indikatorlardan foydalanish bilan bir qatorda, HHXK xodimlari tomonidan kuzatilgan yoki havo kemalaridan olingan meteorologik elementlar to'g'risida kelishuvda belgilangan tartibda meteorologik organga xabar beradi;

b) HHXK xodimlari tomonidan kuzatilgan yoki havo kemalaridan olingan, aerodrom bo'yicha meteorologik hisobotga kiritilmagan hamda ekspluatatsion ahamiyatga ega meteorologik hodisalar to'g'risidagi ma'lumotlarni tegishli meteorologik organga imkon qadar kechiktirmasdan yetkazadi;

d) HHXK organlari vulqon otilishidan oldingi faollik, vulqon otilishi hamda vulqon kuli bulutlari to'g'risidagi mavjud ma'lumotlarni imkon qadar tez tegishli meteorologik organga taqdim etadi. Hududiy dispetcherlik markazlari va parvoz ma'lumotlari markazlari ushbu ma'lumotlarni o'zlari hamkorlik qiladigan meteorologik kuzatuv organlariga hamda vulqon kullari bo'yicha konsultativ markazga (VAAC Tuluza) yuboradi.

Bunda VAAC (Volcanic Ash Advisory Centre) Xalqaro fuqaro aviatsiyasi to'g'risidagi Chikago konvensiyasining 3-ilovasi 3-bobi 3.5.1-bandiga muvofiq mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlari bilan belgilanadi. Mazkur kelishuvlarga muvofiq O'zbekiston Respublikasi hududi uchun vulqon kuli bo'yicha konsultativ markaz funksiyalarini Fransiya Respublikasining Tuluza shahrida joylashgan VAAC Tuluza amalga oshiradi hamda ushbu markazga tegishli ma'lumotlar taqdim etiladi.

58. NOTAM va SIGMET ma'lumotiga kiritiladigan vulqon kuli to'g'risidagi axborotning o'zaro muvofiqligini ta'minlash maqsadida hududiy dispetcherlik markazlari, parvoz ma'lumotlari markazlari hamda tegishli meteorologik kuzatuv organlari o'rtasida uzviy hamkorlik va muvofiqlashtirish amalga oshirilishi lozim.

23-bob. Aeronavigatsiya axborot xizmati va HHXK organlari o'rtasidagi muvofiqlashtirish

59. Parvozdan oldingi eng so'nggi aeronavigatsiya axborotini taqdim etish hamda parvozga oid axborotga bo'lgan ehtiyojlarni qondirish uchun zarur ma'lumotlarning aeronavigatsiya axborot xizmati organi tomonidan o'z vaqtida olinishi ta'minlanishi maqsadida aeronavigatsiya axborot xizmati organi va tegishli vakolatli HHXK organi o'rtasida kelishuv tuziladi. Mazkur kelishuvga muvofiq mas'ul HHXK organi mas'ul aeronavigatsiya axborot xizmati organiga imkon qadar kechiktirmasdan quyidagi ma'lumotlarni taqdim etadi:

a) aerodromdagi sharoitlar haqidagi ma'lumot;

b) o'zining javobgarlik hududida joylashgan tegishli uskunalar, xizmatlar va aeronavigatsiya vositalarining ekspluatatsion holati to'g'risidagi ma'lumotlarni;

d) HHXK xodimlari tomonidan kuzatilgan vulqon faolligi yoki havo kemalaridan olingan vulqon faolligi to'g'risidagi ma'lumotlarni;

e) parvozlarda xavfsizligi uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan boshqa ma'lumotlarni.

60. Aeronavigatsiya tizimiga o'zgartirishlar kiritilishidan oldin bunday o'zgartirishlar uchun mas'ul xizmatlar aeronavigatsiya axborot xizmati organi tomonidan tegishli aeronavigatsiya axborotini tayyorlash, e'lon qilish va tarqatish uchun zarur bo'lgan muddatni hisobga olishi kerak. Shu maqsadda tegishli xizmatlar o'rtasida mazkur ma'lumotlarning aeronavigatsiya axborot xizmati

organiga o'z vaqtida taqdim etilishini ta'minlash bo'yicha uzviy muvofiqlashtirish amalga oshirilishi lozim.

61. Xaritalar va avtomatlashtirilgan navigatsiya tizimlari uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan aeronavigatsiya ma'lumotlaridagi o'zgartirishlar Chikago konvensiyasining 15-ilovasi 6-bobida nazarda tutilgan aeronavigatsiya ma'lumotlarini tartibga solish va boshqarish (AIRAC) tizimi orqali e'lon qilinadi. HHXK organlari xodimlari aeronavigatsiya axborot xizmatiga dastlabki axborot/ma'lumotlarni taqdim etishda AIRAC tizimi uchun oldindan belgilangan va xalqaro miqyosda kelishilgan, kuchga kirish sanalarini hisobga olishlari kerak.

62. Aeronavigatsiya axborot xizmatiga dastlabki aeronavigatsiya axborotlari yoki ma'lumotlarini yetkazish uchun mas'ul bo'lgan HHXK organi xodimi aeronavigatsiya ma'lumotlarining yakuniy foydalanuvchisining ehtiyojlarini qondirish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar aniqligi va ma'lumotlar yaxlitlik tasnifi bo'yicha talablarini hisobga olishlari kerak.

Bunda AIRAC ma'lumotlari aeronavigatsiya axborot xizmati organi tomonidan AIRAC tizimi orqali uning kuchga kirish sanasidan kamida 42 kun oldin e'lon qilinadi. Shu bois ushbu axborot foydalanuvchilarga kuchga kirish sanasidan kamida 28 kun oldin yetib borishi ta'minlanishi lozim.

24-bob. Parvozlarning minimal absolyut balandliklari

63. Parvozlarning minimal absolyut balandliklari har bir HHXK yo'nalishi va dispetcherlik hududi uchun o'rnatiladi hamda e'lon qilinadi. Parvozlarning minimal absolyut balandligi ushbu hududdagi nazorat to'siqlari ustidan belgilangan minimal balandlik zaxirasini ta'minlashi lozim.

25-bob. Avariya holatida bo'lgan havo kemalariga xizmat ko'rsatish

64. Avariya holatida bo'lgan yoki shunday holatda deb taxmin qilingan, shu jumladan noqonuniy aralashuvga duch kelgan havo kemasiga vaziyatdan kelib chiqqan holda boshqa havo kemalariga nisbatan maksimal darajada e'tibor, yordam va ustuvorlik berilishi lozim.

Bunda, avariya holati yuzaga kelganligi haqida xabar berish uchun ma'lumotlar uzatish liniyalari va/yoki ikkilamchi radiolokator qabul-javob uskunolari bilan jihozlangan havo kemasi ushbu uskunalardan quyidagi tartibda foydalanishi mumkin:

a) A rejimida 7700 kodini o'rnatish;

b) noqonuniy aralashuv sodir bo'lganligini ko'rsatish uchun A rejimida 7500 kodini uzatish;

d) ADS-B va/yoki ADS-C mavjud bo'lsa, ularning avariya va/yoki shoshilinch xabarlarini uzatish imkoniyatlaridan foydalanish;

e) CPDLC aloqasi mavjud bo'lsa, uning yordamida avariya holati to'g'risida tegishli xabarni uzatish.

65. Avariya holati yuzaga kelganda HHXK organlari va havo kemalari o'rtasida aloqani olib borishda inson omili tamoyillari hisobga olinishi lozim.

66. Agar noqonuniy aralashuv sodir bo'lsa yoki havo kemasi noqonuniy aralashuvga duch kelgan deb taxmin qilinsa, HHXK organlari ushbu havo kemasining so'rovlariga darhol javob berishi lozim. HHXK organlari parvoznig xavfsiz amalga oshirilishi bilan bog'liq ma'lumotlarni uzatishni

davom ettiradi hamda parvozning barcha bosqichlarida, ayniqsa havo kemasining xavfsiz qo'nishini ta'minlashni tezlashtirish uchun zarur choralarni ko'radi.

67. Agar noqonuniy aralashuv sodir bo'lsa yoki havo kemasi noqonuniy aralashuvga duch kelgan deb taxmin qilinsa, HHXK organlari xavfsizlik organlari tomonidan belgilangan maxsus ko'rsatmalarni bajarishlari talab etiladi.

26-bob. Parvoz vaqtida yuzaga keladigan kutilmagan vaziyatlar

68. Parvoz vaqtida yuzaga keladigan kutilmagan vaziyatlarda havo kemalari quyidagi turlarga bo'linadi:

a) kursdan chetlashgan havo kemasi – berilgan yo'l chizig'idan sezilarli darajada chetga chiqqan yoki o'z yo'nalishini yo'qotganligi haqida xabar bergan havo kemasi;

b) mansubligi aniqlanmagan havo kemasi – ma'lum bir hududda parvoz qilayotgan yoki ushbu hududda parvozi haqida xabar berilgan, biroq mansubligi aniqlanmagan havo kemasi;

Bunda havo kemasi bir vaqtning o'zida bir HHXK organi tomonidan kursdan chetlashgan havo kemasi, boshqa HHXK organi tomonidan esa mansubligi aniqlanmagan havo kemasi deb hisoblanishi mumkin, shuningdek kursdan chetlashgan yoki mansubligi aniqlanmagan havo kemalariga noqonuniy aralashuv obyekti bo'lgan havo kemasi ham kiradi.

69. HHXK organi kursdan chetlashgan havo kemasi to'g'risida xabar olishi bilanoq, ushbu havo kemasiga yordam ko'rsatish hamda parvoz xavfsizligini ta'minlash uchun mazkur Qoidalarining 70 va 71-bandlariga muvofiq barcha zarur choralarni ko'rishi lozim.

Bunda HHXK organi tomonidan ko'rsatiladigan navigatsion yordam havo kemasining kursdan chetlashishi natijasida u tutib olinishi xavfi mavjud bo'lgan yoki uning xavfsizligiga boshqa tahdid tug'dirishi mumkin bo'lgan hududga kirgan yoxud bunday hududga bevosita yaqinlashgan hollarda alohida ahamiyat kasb etadi.

70. Agar havo kemasining joylashuvi noma'lum bo'lsa, HHXK organi quyidagi choralarni ko'rishi lozim:

aloqa hali o'rnatilmagan bo'lsa, ushbu havo kemasi bilan ikki tomonlama aloqani o'rnatishga harakat qilishi;

uning joylashuvini aniqlash uchun barcha mavjud vositalardan foydalanishi;

ushbu sharoitda havo kemasining parvozini boshqaruviga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan barcha omillarni hisobga olgan holda, havo kemasining kursdan chetlashishi natijasida kirgan bo'lishi yoki kirishi mumkin bo'lgan hududdagi HHXK organlariga xabar berishi;

mahalliy kelishilgan tartibga muvofiq tegishli harbiy organlarni xabardor qilishi hamda ularga mazkur vaziyat bilan bog'liq parvoz rejasi va kursdan chetlashgan havo kemasiga oid boshqa ma'lumotlarni taqdim etishi;

mazkur bandning to'rtinchi va beshinchi xatboshilarida ko'rsatilgan organlardan, shuningdek parvoz qilayotgan boshqa havo kemalaridan ushbu havo kemasi bilan aloqa o'rnatish hamda uning joylashuvini aniqlashda har tomonlama yordam ko'rsatishni so'rashi.

Bunda mazkur bandning to'rtinchi va beshinchi xatboshilarida nazarda tutilgan talablar mazkur bandning uchinchi bandiga muvofiq xabardor qilingan HHXK organlariga nisbatan ham tatbiq etiladi;

71. Havo kemasining joylashuvi aniqlanganda, HHXK organi havo kemasiga uning joylashuvi hamda vaziyatni tuzatish uchun ko'rilishi lozim bo'lgan choralar to'g'risida xabar beradi. Zarurat bo'lganda, HHXK organlari va tegishli harbiy organlarga kursdan chetlashgan havo kemasi hamda unga berilgan tavsiyalar to'g'risidagi tegishli ma'lumotlarni taqdim etadi.

72. HHXK organi o'z hududida mansubligi aniqlanmagan havo kemasi mavjudligi to'g'risida xabar olishi bilanoq, HHXK ehtiyojlari uchun yoki mahalliy kelishilgan tartibga muvofiq tegishli harbiy organlar ehtiyojlari uchun zarur bo'lgan barcha hollarda ushbu havo kemasining mansubligini aniqlash choralarini ko'rishi lozim. Buning uchun HHXK organi vaziyatdan kelib chiqib quyidagi choralardan birini yoki bir nechtasini ko'radi:

a) ushbu havo kemasi bilan ikki tomonlama aloqani o'rnatishga harakat qiladi;

b) ushbu parvoz to'g'risidagi ma'lumotlarni mazkur parvoz ma'lumotlari hududiga xizmat ko'rsatuvchi boshqa HHXK organlaridan so'raydi hamda havo kemasi bilan ikki tomonlama aloqa o'rnatishda yordam ko'rsatishni so'raydi;

d) ushbu parvoz to'g'risidagi ma'lumotlarni qo'shni parvoz ma'lumotlari hududlariga xizmat ko'rsatuvchi HHXK organlaridan so'raydi hamda havo kemasi bilan ikki tomonlama aloqa o'rnatishda yordam ko'rsatishni so'raydi;

e) ushbu hududda parvoz qilayotgan boshqa havo kemalaridan zarur ma'lumotlarni olishga harakat qiladi hamda zarurat bo'lganda havo kemasi aniqlangandan so'ng tegishli harbiy organi xabardor qiladi.

73. HHXK organi kursdan chetlashgan yoki mansubligi aniqlanmagan havo kemasini noqonuniy aralashuv obyekti bo'lgan deb hisoblasa, mahalliy kelishilgan tartibga muvofiq bu haqda tegishli vakolatli HHXK organini darhol xabardor qilishi lozim.

74. Fuqaro aviatsiyasi havo kemasini tutib olish holati yuzaga kelganda, HHXK organi o'z mas'uliyat hududida havo kemasi tutib olinayotganligi to'g'risida xabar olishi bilanoq, ushbu vaziyatga mos ravishda quyidagi choralarni ko'rishi lozim:

a) tutib olinayotgan havo kemasi bilan barcha mavjud vositalar yordamida ikki tomonlama aloqani o'rnatishga harakat qilishi (agar bunday aloqa hali o'rnatilmagan bo'lsa, 121,5 MHz avariya chastotasida ham o'rnatishga harakat qilishi);

b) tutib olinayotgan havo kemasi uchuvchisiga tutib olish haqida xabar berishi;

d) tutib olinayotgan havo kemasi bilan ikki tomonlama aloqani amalga oshirayotgan tutib olishni boshqaruvchi organ bilan aloqa o'rnatishi hamda unga ushbu havo kemasi to'g'risidagi mavjud ma'lumotlarni taqdim etishi;

e) zarurat tug'ilganda tutib olinayotgan havo kemasining xabarlarini yoki tutib olishni boshqaruvchi organ bilan tutib olinayotgan havo kemasi o'rtasidagi xabarlarni qayta uzatishi;

f) tutib olishni boshqaruvchi organ bilan yaqin hamkorlikda tutib olinayotgan havo kemasi xavfsizligini ta'minlash uchun barcha zarur choralarni ko'rishi;

g) agar tutib olinayotgan havo kemasi kursdan chetlashishi natijasida qo'shni parvoz ma'lumotlari hududini tark etgan bo'lsa, ushbu hududda xizmat ko'rsatuvchi HHXK organlarini xabardor qilishi.

75. HHXK organi o'z mas'uliyat hududidan tashqarida havo kemasi tutib olinayotganligi to'g'risida xabar olishi bilanoq, ushbu vaziyatga mos ravishda quyidagi choralarni ko'rishi lozim:

a) havo kemasi tutib olinayotgan havo hududida xizmat ko'rsatuvchi HHXK organini xabardor qiladi, unga havo kemasining mansubligini aniqlashni osonlashtirishi mumkin bo'lgan mavjud ma'lumotlarni taqdim etadi hamda undan mazkur Qoidalarining 74-bandiga muvofiq choralar ko'rishni so'rashi;

b) zarurat tug'ilganda tutib olinayotgan havo kemasi bilan tegishli HHXK organi o'rtasidagi yoki tutib olishni boshqaruvchi organ bilan tutib olinayotgan havo kemasi o'rtasidagi xabarlarni qayta uzatishi.

76. Davlat havo kemasini tutib olish holati yuzaga kelganda, HHXK organi o'z javobgarlik hududida davlat havo kemasi tutib olinayotganligi to'g'risida xabar olishi bilanoq, mazkur vaziyatda mos bo'lgan quyidagi choralarni ko'rishi lozim:

a) davlat havo kemasini tutib olishni boshqarish organini havo kemasining mansubligi to'g'risida xabardor qilishi hamda u haqidagi barcha mavjud ma'lumotlarni taqdim etishi;

b) tutib olishni boshqarish organining ko'rsatmalariga muvofiq, zarurat tug'ilganda tutib olish jarayonida qayta uzatuvchi organ sifatida ishtirok etishi hamda tutib olinayotgan havo kemasining xavfsizligini ta'minlash uchun barcha zarur choralarni ko'rishi;

d) tutib olish jarayoni uning javobgarlik hududidan tashqariga chiqsa, boshqa HHXK organlari bilan zarur muvofiqlashtirishni amalga oshirishi.

27-bob. HHXKdagi vaqt

77. HHXK organlari muvofiqlashtirilgan xalqaro vaqtdan (bundan buyon matnda UTC deb yuritiladi) foydalanadilar hamda vaqtni soat va daqiqalarda, zarurat bo'lganda esa soniyalarda, yarim tundan boshlab hisoblanadigan sutka bo'yicha ifodalaydilar.

78. HHXK organlari vaqtni soat, daqiqa va soniyalarda ko'rsatuvchi va har bir ish joyidan aniq ko'rinuvchi soatlar bilan jihozlanishi lozim.

79. HHXK organlaridagi soatlar va vaqtni qayd etuvchi boshqa qurilmalarning UTCdan ± 30 soniyadan ortiq farq qilmasligini ta'minlash uchun tekshirilishi lozim. HHXK organlari ma'lumotlar uzatish liniyalaridan foydalanganda, soatlar va vaqtni qayd etuvchi boshqa qurilmalarning UTCdan 1 soniyadan ortiq farq qilmasligini ta'minlash uchun tekshirilishi lozim.

80. Aniq vaqt standart vaqt stansiyasidan, bunday imkoniyat mavjud bo'lmagan taqdirda esa standart vaqt stansiyasidan aniq vaqtni oladigan boshqa vakolatli organdan olinadi.

81. HHXK organlari havo kemasiga aniq vaqtni so'rov bo'lganda xabar beradi va eng yaqin 30 soniyagacha aniqlik bilan taqdim etishi lozim.

28-bob. Havo kemalarini barometrik balandlik to'g'risidagi ma'lumotlarni uzatuvchi qabul-javob uskunalari bilan jihozlash hamda ulardan foydalanish talablarini joriy etish

82. “O‘zaviatsiya” agentligi havo kemalarining barometrik balandligi haqidagi ma’lumotlarni uzatuvchi qabul-javob uskunalari bilan jihozlash va ulardan havo hududining belgilangan qismlarida foydalanish talablarini joriy etadi.

Bunda mazkur talablar HHXK samaradorligini hamda bortdagi to‘qnashuvlar to‘g‘risida ogohlantirish tizimlari samaradorligini oshirishga qaratilgan bo‘ladi.

29-bob. Charchoqni boshqarish

83. “O‘zaviatsiya” agentligi HHB xizmatlarini ko‘rsatishda charchoqni boshqarish bo‘yicha talablarni belgilaydi. Mazkur talablar HHB dispetcherlari xizmat vazifalarini zarur darajadagi hushyorlikni saqlagan holda bajarishini ta’minlash maqsadida ilmiy tamoyillar, zamonaviy bilimlar hamda ekspluatatsion tajribaga asoslanadi hamda quyidagilarni nazarda tutadi:

a) HHB dispetcherlarining ish joyidagi vaqt me’yorlari hamda ularni qo‘llash tartibi mazkur Qoidalarining 5-ilovasiga muvofiq;

b) “O‘zaeronavigatsiya markazi” tomonidan FRMSni joriy etish va qo‘llash tartibi mazkur Qoidalarining 6-ilovasiga muvofiq.

Bunda, charchoqni boshqarish bo‘yicha tartibni ishlab chiqish va joriy etishda Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining Charchoqni boshqarish yondashuvlari ustidan nazorat bo‘yicha qo‘llanmasiga asoslaniladi.

84. “O‘zaeronavigatsiya markazi” tomonidan charchoq bilan bog‘liq parvozlar xavfsizligiga oid xavf omillarini boshqarish maqsadida quyidagi usullardan birini qo‘llashni talab etiladi:

a) HHB dispetcherlarining ish jadvallarini ko‘rsatilayotgan HHXK hajmi hamda mazkur Qoidalarining 83-bandining “a” kichik bandida nazarda tutilgan ish joyidagi vaqt me’yorlariga muvofiq shakllantirish;

b) mazkur Qoidalarining 83-bandining “b” kichik bandiga muvofiq HHB dispetcherlarining barcha faoliyati bo‘yicha FRMSni joriy etish;

d) mazkur Qoidalarining 83-bandining “b” kichik bandiga muvofiq HHXKning ayrim turlari bo‘yicha FRMSni joriy etish hamda qolgan faoliyat bo‘yicha HHB dispetcherlarining ish jadvallarini mazkur Qoidalarining 83-bandining “a” kichik bandida nazarda tutilgan ish joyidagi vaqt me’yorlariga muvofiq shakllantirish.

85. Agar “O‘zaeronavigatsiya markazi” HHB xizmatlarining bir qismini yoki barchasini mazkur Qoidalarining 84-bandining “a” kichik bandida nazarda tutilgan ish vaqti me’yorlariga muvofiq tashkil etsa, quyidagi talablar bajarilishini ta’minlaydi:

a) belgilangan ish vaqti me’yorlariga rioya etilganligi hamda dam olish vaqtiga qo‘yilgan talablar bajarilganligini tasdiqlovchi hujjatlar yuritilishi va taqdim etilishini;

b) “charchoqni boshqarish tamoyillari hamda charchoqni boshqarish siyosatini ishlab chiqish va HHB dispetcherlarini xabardor qilinishini;

d) ish jarayonida oldindan prognoz qilib bo‘lmaydigan favqulodda yoki kutilmagan vaziyatlarda yuzaga keladigan qo‘shimcha xavf omillarini kamaytirish maqsadida ish vaqti me’yorlaridan chekinish tartibini belgilashi;

e) tezkor ishlab chiqarish zarurati mavjud bo'lganda, "O'zaeronavigatsiya markazi" ish vaqti me'yorlariga rioya etilgandagi parvozlar xavfsizligi darajasiga teng yoki undan yuqori xavfsizlik darajasi ta'minlanishini hamda tegishli xavf omillari samarali boshqarilishini asoslagan taqdirda, mazkur ish vaqti me'yorlaridan chetga chiqish uchun "O'zaviatsiya" agentligidan ruxsat olishi.

Bunda ish vaqti me'yorlariga rioya etilishi "O'zaeronavigatsiya markazi"ni o'z faoliyati davomida yuzaga keladigan xavf omillarini, shu jumladan charchoq bilan bog'liq xavf omillarini parvozlar xavfsizligini boshqarish tizimi doirasida boshqarish majburiyatidan ozod etmaydi.

86. Agar "O'zaeronavigatsiya markazi" mazkur Qoidalarining 84-bandining "b" kichik bandiga muvofiq HHB xizmatlarining bir qismini yoki barchasini ko'rsatishda FRMSni joriy etsa, quyidagi talablar bajarilishini ta'minlaydi:

a) "FRMSning parvozlar xavfsizligini boshqarish tizimining boshqa elementlari bilan integratsiya qilinish tartibini belgilashni;

b) hujjatlashtirilgan tartib-taomillar asosida parvozlar xavfsizligining maqbul darajasi ta'minlanishini nazarda tutuvchi FRMSni tasdiqlashni.

Bunda FRMS faoliyati uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarning uzluksiz mavjudligini ta'minlash maqsadida parvozlar xavfsizligiga oid ma'lumotlarni himoya qilish talablari Xalqaro fuqaro aviatsiyasi to'g'risidagi konvensiyaning 19-ilovasiga muvofiq amalga oshirilishi lozim.

30-bob. Xavfsizlikni boshqarish

87. Havо harakatini parvozlar xavfsizligini boshqarish tizimida parvozlar xavfsizligiga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan har qanday muhim o'zgarish, shu jumladan eshelonlash minimumlarini kamaytirish yoki yangi qoida yoxud tartibni joriy etish, parvozlar xavfsizligi xavf omillari baholangach, parvozlar xavfsizligining maqbul darajasi ta'minlanishi tasdiqlangandan hamda foydalanuvchilar bilan maslahatlashuvlar o'tkazilib, "O'zaviatsiya" agentligi bilan kelishilgandan keyingina amalga oshiriladi.

Zarur hollarda o'zgarishlarni joriy etuvchi korxona joriy etilgan o'zgarishlar natijasida parvozlar xavfsizligining belgilangan darajasi saqlanib qolayotganligini baholash maqsadida ularning natijalarini monitoring qilishni ta'minlaydi.

Bunda agar o'zgarishning xususiyati parvozlar xavfsizligining maqbul darajasini miqdoriy baholash imkonini bermasa, parvozlar xavfsizligi xavf omillarini baholash ekspluatatsion baholash asosida amalga oshirishga ruxsat etiladi.

31-bob. Umumiy hisoblash tizimlari

88. Aeronavigatsiya maqsadlarida gorizontal tekislikda hisoblash tizimi sifatida Butunjahon geodeziya tizimi (WGS-84) qo'llaniladi. E'lon qilinadigan aeronavigatsiya geografik koordinatalari (kenglik va uzunlikni) WGS-84 geodezik koordinatalar tizimida ifodalanadi.

89. Aeronavigatsiya maqsadlarida vertikal tayanch tizimi sifatida o'rtacha dengiz sathi (MSL) qabul qilinadi. O'rtacha dengiz sathi (MSL) Yerning tortishish maydoni bilan bog'liq bo'lgan geoid sirtiga asoslanadi.

Bunda global miqyosda geoid o'rtacha dengiz sathiga mos keladi hamda Yerning tortishish maydonining ekvipotensial sirti sifatida qaraladi.

90. Aeronavigatsiya maqsadlarida Grigorian taqvimi hamda muvofiqlashtirilgan xalqaro vaqtdan (UTC) tayanch tizimlari sifatida qo'llaniladi. Boshqa vaqt hisobi tizimi qo'llanilgan hollarda, bu haqdagi ma'lumotlar aeronavigatsiya ma'lumotlari to'plami (AIP)da e'lon qilinishi lozim.

32-bob. Tillarni bilish

91. "O'zaeronavigatsiya markazi" aviadispatcherlarning radiotelefon aloqasi olib boriladigan tillarda so'zlasha olishlarini hamda ushbu tillarni tushunishlarini ta'minlashi lozim.

92. HHB organlari o'rtasida aloqa tili bo'yicha boshqacha kelishuv mavjud bo'lmasa, ular o'rtasidagi aloqada ingliz tili qo'llanilishi lozim.

33-bob. Kutilmagan vaziyatlarda amalga oshiriluvchi chora-tadbirlar

93. "O'zaeronavigatsiya markazi" O'zbekiston Respublikasi havo hududida HHXK va u bilan bog'liq xizmatlar faoliyatining buzilishi yoki buzilish xavfi yuzaga kelganda qo'llaniladigan kutilmagan vaziyatlar bo'yicha chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqadi va e'lon qiladi. Mazkur rejalar qo'shni HHXK uchun mas'ul vakolatli organlar hamda manfaatdor havo hududi foydalanuvchilari bilan yaqin hamkorlikda ishlab chiqilishi lozim.

Bunda kutilmagan vaziyatlar bo'yicha chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqish, e'lon qilish va amalga oshirish tartibiga oid qo'llanma mazkur Qoidalarining 10-ilovasida keltirilgan.

34-bob. Taqiqlangan, cheklangan va xavfli hududlarni belgilash hamda chegaralarini aniqlash

94. Taqiqlangan, cheklangan va xavfli hududlarini o'rnatishda har bir hududga nom beriladi va ushbu hududlar to'g'risidagi batafsil ma'lumotlar aeronavigatsiya ma'lumotlari to'plami (AIP)da e'lon qilinadi.

95. Muayyan hudud uchun dastlab belgilangan nom ushbu hududga oid keyinchalik e'lon qilinadigan barcha bildirishnomalarda ushbu nom qo'llaniladi.

96. Hudud nomi quyidagi harflar va raqamlardan iborat bo'lishi kerak:

a) O'zbekiston Respublikasiga berilgan joy indeksining davlatni ifodalovchi harf belgisi;

b) P harfi – taqiqlangan hudud uchun, R harfi – cheklangan hudud uchun va D harfi- xavfli hudud uchun;

d) O'zbekiston Respublikasi havo hududida takrorlanmaydigan raqam.

97. Hududga berilgan raqamli belgi hudud tugatilgan kundan boshlab kamida bir yil davomida qayta qo'llanilmasligi lozim.

98. Taqiqlangan, cheklangan va xavfli hududlar tashkil etilganda, ular kichik bo'lishi hamda barcha foydalanuvchilar tomonidan oson aniqlanishi uchun oddiy geometrik shaklga ega bo'lishi lozim.

35-bob. Uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish xizmati

99. "O'zaeronavigatsiya markazi" mazkur Qoidalarining 7-ilovasiga muvofiq uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish xizmati tashkil etilishini ta'minlashi lozim.

II.bo'lim. Havodagi harakatga dispatcherlik xizmatini ko'rsatish

1-bob. Havodagi harakatga dispatcherlik xizmatining qo'llanilishi

100. Havodagi harakatga dispatcherlik xizmati quyidagilarga ko'rsatiladi:

- a) A, B, C, D va E toifadagi havo hududida amalga oshiriladigan barcha UPQ parvozlari;
- b) B, C va D toifadagi havo hududidagi barcha VPQ parvozlari;
- d) VPQ bo'yicha barcha maxsus parvozlar;
- e) nazorat qilinadigan aerodromlardagi barcha aerodromda harakatlanish.

2-bob. Havodagi harakatga dispatcherlik xizmatini ko'rsatish

101. HHB quyidagi dispatcherlik organlari tomonidan amalga oshiriladi:

a) hududiy dispatcherlik xizmati – hududiy dispatcherlik markazi tomonidan, bunday markaz tashkil etilmagan hollarda esa yaqinlashish dispatcherlik xizmatini ko'rsatish uchun belgilangan cheklangan o'lchamdagi dispatcherlik hududi yoki dispatcherlik zonasida yaqinlashish dispatcherlik xizmatini ko'rsatuvchi organ tomonidan;

b) yaqinlashish dispatcherlik xizmati – yaqinlashish dispatcherlik punkti tomonidan, shuningdek mazkur xizmat funksiyalarini aerodrom dispatcherlik punkti yoki hududiy dispatcherlik markazi tomonidan amalga oshirish zarur yoki maqsadga muvofiq bo'lgan hollarda aerodrom dispatcherlik punkti yoki hududiy dispatcherlik markazi tomonidan;

d) aerodrom dispatcherlik xizmati – aerodrom dispatcherlik punkti tomonidan.

102. Perronda xizmat ko'rsatish vazifalari, shu jumladan perrondagi faoliyatni tashkil etish vazifalari, aerodrom dispatcherlik punkti, perrondagi faoliyatni tashkil etish xizmati yoki alohida tashkil etilgan organ zimmasiga yuklatilishi mumkin.

3-bob. HHB xizmatini tashkil etish

103. HHB organi havodagi harakatga dispatcherlik xizmatini ko'rsatishda quyidagilarni amalga oshirishi lozim:

a) har bir havo kemasining rejalashtirilgan harakati hamda unga kiritilgan o'zgartirishlar to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlashi;

b) har bir havo kemasining joriy parvozi to'g'risidagi eng so'nggi ma'lumotlar bilan ta'minlanishi;

d) olingan ma'lumotlar asosida havo kemalarining bir-biriga nisbatan joylashuvini aniqlashi;

e) o'z boshqaruvi ostidagi havo kemalari o'rtasida to'qnashuvlarning oldini olish, shuningdek havodagi harakatning xavfsiz, tartibli va tezkor oqimini ta'minlash maqsadida dispatcherlik ruxsatlari va zarur ma'lumotlarni, to'qnashuvning oldini olish bo'yicha tavsiya berishi;

f) havo kemasi boshqa HHXK organlari boshqaruvi ostidagi havo kemalari bilan ziddiyatli vaziyat yuzaga keltirishi, shuningdek unga xizmat ko'rsatish boshqa HHXK organiga topshirilishidan oldin tegishli HHXK organlari bilan muvofiqlashtirishni amalga oshirishi.

104. Havo kemasining harakati to'g'risidagi ma'lumotlar hamda ushbu havo kemasiga berilgan dispatcherlik ruxsati indikator ekranida havo kemalari o'rtasida belgilangan eshelonlashni

ta'minlash va havodagi harakat oqimini boshqarish uchun zarur bo'lgan tahlilni amalga oshirish imkonini beradigan tarzda aks ettirilishi lozim.

105. Dispatcherlik organlari tomonidan beriladigan dispatcherlik ruxsatlari quyidagi havo kemalari o'rtasida eshelonlashni ta'minlashi kerak:

a) A va B toifalariga mansub havo hududida parvoz qilayotgan barcha havo kemalari o'rtasida;

b) C, D va E toifalariga mansub havo hududida UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari o'rtasida;

d) C toifasiga mansub havo hududida UPQ va VPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari o'rtasida;

e) UPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalari hamda VPQ bo'yicha maxsus parvozni amalga oshirayotgan havo kemalari o'rtasida;

f) VPQ bo'yicha maxsus parvozni amalga oshirayotgan havo kemalari o'rtasida. Biroq D va E toifalariga mansub havo hududida mazkur bandning "b" kichik bandida nazarda tutilgan hollarda havo kemasi uchuvchisining so'roviga binoan hamda vakolatli HHXK organi tomonidan belgilangan tartibda vizual meteorologik sharoitlarda amalga oshiriladigan parvozning muayyan qismi uchun eshelonlashni ta'minlamasdan dispatcherlik ruxsati berilishi mumkin.

106. Dispatcherlik organi O'zbekiston Respublikasi havo hududida eshelonlashni boshqa qonunchilik hujjatlari talablariga muvofiq amalga oshirishi lozim.

107. 290 parvoz eshelonidan 410 parvoz eshelonini ham qo'shib havo hududining barcha qismlarida 1000 fut (300 m) qisqartirilgan vertikal eshelonlash minimumi (RVSM) qo'llanilganda, mazkur eshelonlarda parvoz qilayotgan havo kemalarining nisbiy balandlikni saqlash xususiyatlarini monitoring qilish bo'yicha mintaqaviy dastur tashkil etiladi. Mazkur dastur qisqartirilgan vertikal eshelonlash minimumining doimiy ravishda xavfsiz qo'llanilishini hamda parvozlarning xavfsizligi bo'yicha belgilangan talablarga muvofiqligini ta'minlashga xizmat qilishi lozim. Mintaqaviy monitoring dasturining qamrovi muayyan turdagi havo kemalari guruhining balandlikni saqlash xususiyatlarini tahlil qilish hamda balandlikni o'lchash tizimi xatoligining barqarorligini baholash uchun yetarli bo'lishi lozim.

Bunda vertikal eshelonlash va nisbiy balandlikni saqlash xususiyatlarini monitoring qilish bo'yicha ko'rsatmalar xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining 290 parvoz eshelonidan 410 parvoz eshelonini ham qo'shib 1000 fut (300 m) qisqartirilgan vertikal eshelonlash minimumini qo'llash bo'yicha qo'llanmasiga muvofiq amalga oshirilishi lozim.

108. RCP va (yoki) RSP tavsiflari qo'llaniladigan havo hududida tegishli RCP va (yoki) RSP tavsiflariga muvofiq infratuzilma hamda ushbu tavsiflarga muvofiq parvozlarni amalga oshirayotgan havo kemalarining ekspluatatsiyasini monitoring qilish dasturlari tashkil etiladi. Mazkur dasturlar tegishli havo hududida parvoz qilayotgan havo kemalarining aloqa va (yoki) kuzatuv ko'rsatkichlari belgilangan parvozlarning xavfsizligi talablariga muvofiqligini ta'minlashga xizmat qilishi hamda monitoring dasturlarining qamrovi aloqa va (yoki) kuzatuv samaradorligini baholash uchun yetarli bo'lishi lozim.

109. Mintaqalararo kelishuvlar doirasida monitoring dasturlari bo'yicha ma'lumotlar va (yoki) axborotni almashish mexanizmiga muvofiq "O'zaeronavigatsiya markazi" O'zbekiston Respublikasiga oid tegishli ma'lumotlar va (yoki) axborotni muntazam taqdim etishi lozim.

4-bob. Eshelonlash minimumlari

110. Havo hududining muayyan qismida qo'llaniladigan eshelonlash minimumlari quyidagilarni hisobga olgan holda belgilanishi lozim:

a) qonunchilik hujjatlariga muvofiq belgilangan eshelonlash minimumlari;

b) havodagi harakat qo'shni havo hududiga o'tganda yoki qo'shni havo hududidan kirib kelganda, shuningdek yo'nalishlar qo'shni havo hududi bilan umumiy chegaraga qo'llanilishi lozim bo'lgan eshelonlash minimumidan kam masofada joylashgan hollarda, qo'shni havo hududida HHXK uchun mas'ul tegishli HHXK organlari bilan erishilgan kelishuvlari.

Bunda mazkur talab javobgarlikni topshirish chegarasining har ikki tomonidagi HHXK organlari tomonidan qo'llaniladigan eshelonlash minimumlarining o'zaro muvofiqligini hamda umumiy chegara yaqinida parvoz qilayotgan havo kemalari o'rtasida belgilangan eshelonlashni ta'minlashga qaratilgan bo'lishi lozim;

d) havo hududining muayyan qismidan o'tuvchi yo'nalishlar yoki ularning qismlari bo'yicha havo kemasi ekspluatantlari bilan o'tkazilgan maslahatlashuvlar natijalari;

e) parvozlar xavfsizligi bo'yicha xavflarni baholash natijalari, agar ular parvozlar xavfsizligining maqbul darajasi ta'minlanganligini tasdiqlanganligi.

111. O'rnatilgan eshelonlash minimumlari hamda ularni qo'llash tartibi to'g'risidagi ma'lumotlar quyidagilarga yetkazilishi lozim:

a) qo'shni havo hududida HHXK uchun mas'ul bo'lgan tegishli HHXK organlariga;

b) agar eshelonlash navigatsiya vositalari yoki navigatsiya usullaridan foydalanishga asoslangan bo'lsa, aeronavigatsiya ma'lumotlari to'plami (AIP) orqali uchuvchilar va havo kemasi ekspluatantlariga.

5-bob. Boshqarish (xizmat ko'rsatish) uchun javobgarlik

112. Nazorat qilinadigan har bir parvozga bir vaqtning o'zida faqat bitta HHXK dispetcherlik organi tomonidan dispetcherlik xizmati ko'rsatilishi lozim.

113. Havo hududining muayyan qismida parvoz qilayotgan barcha havo kemalariga dispetcherlik xizmati ko'rsatish uchun javobgarlik bitta HHXK dispetcherlik organiga yuklatiladi. HHXK dispetcherlik organlari o'rtasida tegishli muvofiqlashtirish ta'minlangandan so'ng, havo kemasi yoki havo kemalari guruhiga xizmat ko'rsatish uchun javobgarlik boshqa HHXK dispetcherlik organiga yuklatilishi mumkin.

6-bob. Boshqarish (xizmat ko'rsatish) uchun javobgarlikni uzatish

114. Hududiy dispetcherlik xizmatini ko'rsatuvchi ikki HHXK organi o'rtasida dispetcherlik xizmati ko'rsatish uchun javobgarlik havo kemasi javobgarlik chegarasini hisoblab chiqilgan vaqtda kesib o'tganda yoki ushbu organlar o'rtasida kelishilgan boshqa nuqta yoxud vaqtda bir organdan ikkinchisiga o'tkazilishi lozim.

115. Hududiy dispetcherlik xizmati ko'rsatuvchi organ bilan yaqinlashish dispetcherlik xizmati ko'rsatuvchi organ o'rtasida dispetcherlik xizmati ko'rsatish uchun javobgarlik ushbu organlar o'rtasida kelishilgan nuqta yoki vaqtda hududiy dispetcherlik xizmati ko'rsatuvchi organdan yaqinlashish dispetcherlik xizmati ko'rsatuvchi organiga yoki aksincha o'tkaziladi.

116. Yaqinlashish dispetcherlik xizmatini ko'rsatuvchi organ va aerodrom dispetcherlik punkti o'rtasida HHXK uchun javobgarlik quyidagi hollarda o'tkaziladi:

a) havo kemalari uchib kelayotganda HHXK uchun javobgarlik yaqinlashish dispetcherlik xizmati organidan aerodrom dispetcherlik punktiga havo kemasi aerodrom yaqinida bo'lib, yerusti mo'ljallari bo'yicha qo'nishga kirishish va vizual qo'nishni amalga oshirish mumkinligi tasdiqlanganda yoki barqaror vizual meteorologik sharoitlarga kirganda, shuningdek HHXK organlari o'rtasidagi kelishuvlar yoki dispetcherning ish texnologiyasida belgilangan nuqta yoki eshelonga yetganda yoxud havo kemasi qo'ngandan so'ng;

Bunda Yaqinlashish dispetcherlik xizmati organi mavjud bo'lgan taqdirda ham, tegishli HHXK organlari o'rtasida oldindan tuzilgan kelishuvga muvofiq ayrim parvozlarga dispetcherlik xizmati hududiy dispetcherlik markazidan bevosita aerodrom dispetcherlik punktiga yoki aksincha o'tkazilishi mumkin. Bunday hollarda yaqinlashish dispetcherlik xizmatiga tegishli funksiyalar hududiy dispetcherlik markazi yoki aerodrom dispetcherlik punkti tomonidan amalga oshiriladi;

b) havo kemalari uchib ketayotganda HHXK uchun javobgarlik aerodrom dispetcherlik punktidan yaqinlashish dispetcherlik xizmati organiga aerodrom hududida vizual meteorologik sharoitlar ustun bo'lgan hollarda havo kemasi aerodrom hududini tark etishidan oldin, vizual meteorologik sharoitlarda parvozdan uskunalar bo'yicha parvozga o'tishidan oldin yoxud HHXK organlari o'rtasidagi kelishuvlar yoki dispetcherning ish texnologiyasida belgilangan nuqta yoki balandlikka (eshelonga) yetganda, aerodromda uskunalar bo'yicha meteorologik sharoitlar ustun bo'lgan hollarda esa havo kemasi yer yuzasidan ko'tarilgandan so'ng darhol yoki HHXK organlari o'rtasidagi kelishuvlar yoxud dispetcherning ish texnologiyasida belgilangan nuqta yoki balandlikka (eshelonga) yetganda.

117. Bitta HHXK organi tarkibidagi dispetcherlik sektorlari yoki dispetcherlik punktlari o'rtasida HHXK uchun javobgarlik HHXK organining ish texnologiyasida belgilangan nuqta, eshelon yoki vaqtda bir dispetcherlik sektori yoki dispetcherlik punktidan boshqasiga o'tkaziladi.

118. HHXK uchun javobgarlikni uzatishni muvofiqlashtirishda HHXK uchun javobgarlik bir HHXK organidan boshqasiga faqat qabul qiluvchi organ (HHXK organining) roziligi hamda mazkur Qoidalarining 119–122-bandlari talablari bajarilgandan so'ng o'tkaziladi.

119. Javobgarlikni uzatuvchi organ aloqa vositalari orqali qabul qiluvchi HHXK organiga joriy parvoz rejasining tegishli qismlarini hamda uning so'roviga ko'ra dispetcherlik xizmatini ko'rsatish uchun zarur bo'lgan boshqa ma'lumotlarni yuborishi lozim.

120. Radiolokatsion yoki ADS-B ma'lumotlaridan foydalangan holda HHXK uchun javobgarlikni uzatishda, javobgarlikni uzatish bilan bog'liq dispetcherlik ma'lumotlari javobgarlik uzatilishidan oldin qabul qiluvchi organ (HHXK organiga) yuboriladi hamda havo kemasining joylashuvi to'g'risidagi, zarur hollarda esa radiolokatsion yoki ADS-B ma'lumotlariga ko'ra uning yo'l chizig'i va tezligi to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi kerak.

121. ADS-C kelishuvi ma'lumotlaridan foydalangan holda HHXK uchun javobgarlikni uzatishda, javobgarlikni uzatish bilan bog'liq dispatcherlik ma'lumotlari havo kemasining to'rt o'lchamli joylashuvi to'g'risidagi ma'lumotlarni, shuningdek zarur hollarda boshqa tegishli ma'lumotlarni o'z ichiga olishi lozim.

122. Qabul qiluvchi HHXK organi uzatuvchi organ tomonidan belgilangan shartlarda HHXK uchun javobgarlikni qabul qilishga roziligini bildiradi yoki ushbu shartlarga o'zgartirishlar kiritishni taklif etadi hamda havo kemasi javobgarlik topshirilayotgan paytda ega bo'lishi lozim bo'lgan parvozning keyingi qismiga taalluqli boshqa zarur ma'lumotlarni yoki dispatcherlik ruxsatini bildiradi.

123. Qabul qiluvchi HHXK organi tegishli havo kemasi bilan ikki tomonlama ovozli aloqa va (yoki) ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali aloqa o'rnatib, HHXK uchun javobgarlikni qabul qilgandan so'ng, agar HHXK organining ish texnologiyasida boshqacha tartib nazarda tutilmagan bo'lsa, bu haqda uzatuvchi organi xabardor qiladi.

124. HHXKni muvofiqlashtirishning amaldagi tartib-taomillari, shu jumladan HHXK uchun javobgarlikni uzatish punktlari HHXK organlari o'rtasidagi kelishuvlarda yoki HHXK organining ish texnologiyasida belgilanishi lozim.

7-bob. Dispatcherlik ruxsatlari

125. Dispatcherlik ruxsatlari faqat havodagi harakatga dispatcherlik xizmatini ko'rsatish talablariga asoslanishi lozim hamda quyidagilarni o'z ichiga oladi:

a) parvoz rejasida ko'rsatilgan havo kemasining tanituvchi indeksi;

b) dispatcherlik ruxsatning amal qilish chegarasi;

d) parvoz yo'nalishi;

e) butun parvoz yo'nalishi yoki uning bir qismi uchun belgilangan parvoz esheloni (eshelonlar, zarur hollarda esa eshelonni o'zgartirish bo'yicha ko'rsatmalar;

f) parvozni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan boshqa ko'rsatmalar va ma'lumotlar, shu jumladan yaqinlashish yoki uchib ketish manyovrlari, aloqa o'rnatish tartibi hamda dispatcherlik ruxsatning amal qilish chegarasi.

Bunda ruxsatning amal qilish muddatining tugashi, agar parvoz boshlanmagan bo'lsa, ruxsat avtomatik ravishda bekor qilinadigan vaqtni anglatadi.

126. Havodagi harakatning xavfsiz, tartibli va tezkor oqimini ta'minlash hamda dispatcherlik ruxsatlarida uchib ketish va uchib kelish yo'nalishlari hamda sxemalarini tavsiflashni soddalashtirish maqsadida standart uchib ketish va uchib kelish yo'nalishlari hamda ular bilan bog'liq sxemalar belgilanadi.

127. Tovush tezligidan yuqori tezlikda parvoz qiluvchi havo kemasiga dispatcherlik ruxsati havo kemasi tovush tezligiga yaqin tezlik bosqichi (transonik) boshlanishidan oldin berilishi kerak hamda kamida ushbu bosqich yakunigacha amal qilishi lozim.

128. Havo kemasining kreyser eshelon rejimida tovush tezligidan yuqori tezlikdan tovush tezligigacha sekinlashishi va pasayishi uchun beriladigan dispatcherlik ruxsati kamida havo kemasi

tovush tezligiga yaqin tezlik bosqichi (trasonik) davomida uzluksiz pasayishni ta'minlashi lozim.

129. Parvozlar xavfsizligi bilan bog'liq dispetcherlik ruxsatlari va ko'rsatmalarining ovozli aloqa orqali uzatilgan qismlari parvoz ekipaji a'zosi tomonidan takrorlanishi shart. Shuningdek, quyidagi dispetcherlik ruxsatlari va ko'rsatmalari har doim takrorlanishi talab etiladi:

a) yo'nalish bo'ylab parvoz qilish uchun dispetcherlik ruxsatlari;

b) faol UQYga kirish, qo'nish, uchish, qo'ngandan so'ng kutib turish, kesib o'tish va orqaga harakatlanish bo'yicha ruxsatlar va ko'rsatmalar;

d) faol UQYga tegishli, balandlik o'lchagichini o'rnatish, ikkilamchi radiolokator kodlari, parvoz eshelonlari, kurs va tezlik hamda dispetcher tomonidan uzatiladigan yoki ATIS radioeshittirishlari orqali beriladigan o'tish eshelonlari bo'yicha ko'rsatmalar.

130. Mazkur Qoidalarining 129-bandida nazarda tutilmagan boshqa dispetcherlik ruxsatlari yoki ko'rsatmalari, shu jumladan shartli ruxsatlar, ular tushunilganligi va ularga rioya etilishi aniq ifodalanadigan tarzda takrorlanishi yoki tasdiqlanishi lozim.

131. HHB dispetcheri havo kemasi parvoz ekipaji a'zosi tomonidan dispetcherlik ruxsati yoki ko'rsatmasi to'g'ri takrorlanganligiga ishonch hosil qilish uchun uning takrorlanishini tinglaydi hamda takrorlash jarayonida aniqlangan har qanday nomuvofiqlikni zudlik bilan bartaraf etish choralarini ko'rishi lozim.

132. HHXK organi tomonidan boshqacha tartib belgilanmagan bo'lsa, CPDLC orqali yuborilgan xabarlar ovozli aloqa orqali takrorlanmaydi.

133. Manyovr maydonida harakatlanayotgan yoki harakatlanishni rejalashtirayotgan transport vositalarining haydovchilari dispetcher tomonidan ovozli aloqa orqali berilgan parvozlar xavfsizligiga taalluqli ko'rsatmalarining tegishli qismlarini takrorlashi lozim. Bunday ko'rsatmalar jumlasiga UQYga yoki harakatlanish yo'lagiga kirish, UQY yoki harakatlanish yo'lagi oldida to'xtash, UQY yoki harakatlanish yo'lagini kesib o'tish hamda faol UQY yoki harakatlanish yo'lagida harakatlanishga doir ko'rsatmalar kiradi.

134. Dispetcher transport vositasi haydovchisi tomonidan berilgan ko'rsatmaning takrorlanishini tinglab, uning to'g'ri tushunilganligiga ishonch hosil qilishi hamda takrorlash jarayonida aniqlangan har qanday nomuvofiqlikni zudlik bilan bartaraf etish choralarini ko'rishi lozim.

135. Dispetcherlik ruxsatini HHXK organlari o'rtasida havo kemasining butun parvoz yo'nalishi yoki uning belgilangan qismi bo'yicha muvofiqlashtirish quyidagi tartibda amalga oshirilishi lozim:

a) agar uchishdan oldin havo kemasiga xizmat ko'rsatadigan barcha HHXK organlari o'rtasida ushbu ruxsatni muvofiqlashtirish imkoni mavjud bo'lsa, havo kemasiga birinchi mo'ljallangan qo'nish aerodromigacha bo'lgan butun parvozga yo'nalish bo'yicha dispetcherlik ruxsati berilishi;

b) agar havo kemasiga keyinchalik xizmat ko'rsatadigan HHXK organlari o'rtasida zarur muvofiqlashtirish o'z vaqtida amalga oshirilishiga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, havo kemasiga birinchi mo'ljallangan qo'nish aerodromigacha bo'lgan butun parvozga yo'nalish bo'yicha dispetcherlik ruxsati berilishi.

Bunda dastlabki yoʻnalish boʻyicha dispatcherlik ruxsati berilishi faqat uchib ketayotgan havo kemalarining harakatini tezlashtirish maqsadida berilgan boʻlsa, birinchi moʻljallangan qoʻnish aerodromi dispatcherlik ruxsatini bergan organning emas, balki boshqa hududiy dispatcherlik markazi javobgarlik hududida joylashgan boʻlsa ham keyingi dispatcherlik ruxsati mazkur band talablariga muvofiq beriladi.

Agar mazkur Qoidalarining 135-bandida nazarda tutilgan muvofiqlashtirish amalga oshirilmagan yoki uni oldindan amalga oshirish imkoniyati mavjud boʻlmasa, havo kemasiga dispatcherlik ruxsati faqat mazkur muvofiqlashtirish taʼminlangan nuqtagacha beriladi. Havo kemasi ushbu nuqtaga yetib kelishidan oldin yoki yetib kelgunga qadar navbatdagi dispatcherlik ruxsatini olishi lozim. Zarur hollarda havo kemasiga kutish hududida parvozni amalga oshirish boʻyicha koʻrsatmalar berilishi lozim.

136. Tegishli HHXK organi tomonidan belgilangan hollarda havo kemasi keyingi dispatcherlik ruxsatini olish maqsadida HHXK uchun javobgarlikni uzatish punktiga qadar parvoz yoʻnalishi boʻyicha keyingi HHXK organi bilan aloqa oʻrnatishi lozim.

137. Parvoz yoʻnalishi boʻyicha dispatcherlik ruxsatini olish jarayonida havo kemasi oʻziga xizmat koʻrsatayotgan HHXK organi bilan zarur ikki tomonlama aloqani saqlab turishi lozim.

138. Parvoz yoʻnalishi boʻyicha berilgan dispatcherlik ruxsati uchuvchi tomonidan aniq tushuniladigan tarzda berilishi lozim.

139. Muvofiqlashtirish amalga oshirilmagan boʻlsa, parvoz yoʻnalishi boʻyicha berilgan dispatcherlik ruxsati havo kemasining boshlangʻich parvoz profiliga parvoz yoʻnalishi boʻyicha dispatcherlik ruxsatini yetkazish uchun masʼul HHB organi xizmat koʻrsatadigan havo hududidan tashqarida taʼsir koʻrsatmasligi lozim.

140. Parvoz yoʻnalishi boʻyicha dispatcherlik ruxsatlarini berishni osonlashtirish maqsadida maʼlumotlar uzatish liniyasidan foydalanilgan taqdirda, imkon qadar uchuvchi va HHXK organi oʻrtasida ikki tomonlama ovozli aloqa saqlanib turishi kerak.

141. Havo kemasi bir dispatcherlik hududidagi aerodromdan uchib, 30 daqiqa ichida boshqa dispatcherlik hududiga kirsam yoki tegishli hududiy dispatcherlik markazlari oʻrtasidagi kelishuvga muvofiq boshqa muddat belgilangan boʻlsa, keyingi hududiy dispatcherlik markazi bilan muvofiqlashtirish uchish uchun dispatcherlik ruxsati berilishidan oldin amalga oshirilishi lozim.

142. Havo kemasi nazorat qilinmaydigan havo hududida parvozni amalga oshirish maqsadida dispatcherlik hududini tark etib, keyinchalik yana oʻsha yoki boshqa dispatcherlik hududiga kirishni rejalashtirgan boʻlsa, unga uchish aerodromidan birinchi moʻljallangan qoʻnish aerodromigacha dispatcherlik ruxsati beriladi.

Bunda dispatcherlik ruxsati yoki unga kiritilgan oʻzgartirishlar faqat nazorat qilinadigan havo hududida amalga oshiriladigan parvoz qismlariga nisbatan qoʻllanadi.

143. Havodagi harakat ehtiyoji HHXK tizimining eʼlon qilingan oʻtkazuvchanlik quvvatidan oshganda yoki oshishi kutilganda Oʻzbekiston Respublikasi havo hududida havodagi harakat oqimini tashkil etish xizmati (ATFM) funksiyalari “Oʻzaeronavigatsiya markazi” tomonidan amalga oshiriladi.

Bunda HHXK tizimining eʼlon qilingan oʻtkazuvchanlik quvvati “Oʻzaeronavigatsiya markazi” tomonidan hisoblab chiqilishi lozim.

144. Havo hududida havodagi harakat oqimini tashkil etish xizmati (ATFM) mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlari hamda zarur hollarda ikki tomonlama yoki ko'p tomonlama kelishuvlar asosida tashkil etiladi va qo'shni davlatlarning vakolatli organlari bilan havodagi harakat oqimini boshqarish masalalari bo'yicha muvofiqlashtirishni ta'minlashi lozim.

145. HHXK organi muayyan joyda yoki muayyan havo hududida ma'lum vaqt davomida qo'shimcha havodagi harakatga xizmat ko'rsatishning imkoni yo'qligini yoxud bunday xizmat faqat cheklangan hajmda ko'rsatilishi mumkinligini aniqlasa, u bu haqda havodagi harakat oqimini tashkil etish xizmati (ATFM) organini hamda zarur hollarda qo'shni HHXK organlarini xabardor qiladi. Mazkur joy yoki havo hududiga parvoz qilayotgan havo kemalari parvoz ekipaji a'zolari va tegishli foydalanuvchilar ham kutilayotgan kechikishlar yoki joriy etilishi rejalashtirilayotgan cheklovlar to'g'risida xabardor qilinadi.

Bunda tegishli ekspluatantlar oldindan havodagi harakat oqimini tashkil etish xizmati (ATFM) organi tomonidan joriy etiladigan cheklovlar to'g'risida xabardor qilinishi lozim.

8-bob. Aerodromlarda shaxslar va transport vositalarining harakatini boshqarish

146. Aerodromning manyovr maydonidagi odamlar yoki transport vositalari, shu jumladan shatakka olingan havo kemalarining harakati, shuningdek shaxslar hamda qo'ndayotgan, havo orqali yerda harakatlanayotgan yoki uchayotgan havo kemalari o'rtasida to'qnashuv yoki boshqa xavfli vaziyatlar yuzaga kelishining oldini olish maqsadida aerodrom dispetcherlik punkti tomonidan boshqarilishi lozim.

147. Ko'rish cheklangan sharoitlar joriy etilganda quyidagi qoidalar qo'llaniladi:

a) aerodromning manyovr maydonida ishlaydigan shaxslar va transport vositalarining soni zarur minimum bilan cheklanadi hamda asosiy e'tibor II yoki III toifadagi uskunlar yordamida qo'nish tizimining (bundan buyon matnda ILS deb yuritiladi) kritik zonalarini himoya qilishga qaratilishi lozim;

b) mazkur Qoidalarining 148-bandi talablariga rioya etilgan holda, mavjud texnik imkoniyatlardan kelib chiqib, tegishli HHXK organi tomonidan transport vositalari va yerda harakatlanayotgan havo kemalari o'rtasidagi belgilangan minimal masofa saqlash ta'minlanishi lozim;

d) bitta UQYda II yoki III toifadagi ILS asosidagi aniq qo'nishga kirishlar amalga oshirilayotgan bo'lsa, ILS tizimining qat'iyroq cheklovlar qo'llaniladigan kritik zonalarini himoya qilinishi lozim.

Bunda ko'rish cheklangan holat yuzaga kelgan taqdirda, ko'zda tutilgan tartib-qoidalar davomiyligi HHXK organining qo'llanmasiga muvofiq amalga oshirilishi lozim.

148. Avariya – qutqaruv transport vositalariga aviatsiya halokatiga uchragan havo kemasiga yordam ko'rsatish uchun harakatlanishda, yerda harakatlanayotgan boshqa barcha transport vositalariga nisbatan ustuvorlik huquqi beriladi.

149. Manyovr hududida joylashgan transport vositalari mazkur qoidalarining 148-bandi talablariga amal qilayotgan paytlarida quyidagilarga rioya qilishlari kerak:

a) transport vositalari va havo kemasini shatakka olgan transport vositalari qo'ndayotgan, uchayotgan va yerda harakatlanayotgan havo kemalariga yo'l berishi;

b) transport vositalari havo kemasini shatakka olgan transport vositalariga yo'l berishi;

d) transport vositalari HHXX ko'rsatmasiga binoan boshqa transport vositalariga yo'l berishi;

e) mazkur bandning "a","b" va "d" kichik bandlarining talablariga qaramasdan, transport vositalari va havo kemasini shatakka olgan transport vositalari aerodrom dispetcherlik punktining ko'rsatmalarini bajarishi.

9-bob. Radiolokatsion va ADS-B kuzatuvni ta'minlash

150. Kuzatuv tizimlari parvozlar xavfsizligini ta'minlash maqsadida xavfsizlik bilan bog'liq ogohlantirishlar va xabarlarni shakllantirishi lozim. Bunga ziddiyatli vaziyat to'g'risidagi ogohlantirish, ziddiyatli vaziyat yuzaga kelishidan oldingi ogohlantirish, minimal xavfsiz absolyut balandlik to'g'risidagi ogohlantirish hamda ikkilamchi radiolokator kodlarining bexosdan takrorlanishi to'g'risidagi xabar kiradi.

10-bob. Yerdagi harakatni kuzatish radiolokatoridan (SMR) foydalanish

151. Manyovr maydonini to'liq yoki qisman vizual kuzatish imkoni bo'lmaganda yoxud vizual kuzatishga qo'shimcha ravishda yerdagi harakatni kuzatish radiolokatori yoki boshqa mos kuzatuv uskunalaridan foydalanilganda, ushbu vositalardan quyidagi maqsadlarda foydalanilishi lozim:

a) manyovr hududida havo kemalari va transport vositalarining harakatini kuzatish;

b) uchuvchilarni, transport vositalarining haydovchilarini harakat yo'nalishi to'g'risida xabardor qilish;

d) manyovr hududida havo kemalari va transport vositalarining xavfsiz va samarali harakatlanishini ta'minlashda tavsiya berish va zarur yordam ko'rsatish.

III bo'lim. Parvoz ma'lumotlari xizmati bilan ta'minlash

1-bob. Parvoz ma'lumotlari xizmatining qo'llanishi

152. Parvoz ma'lumotlari xizmati ushbu ma'lumotlar taalluqli bo'lgan barcha havo kemalariga taqdim etilishi lozim:

a) HHXX bilan ta'minlanuvchi havo kemalariga;

b) tegishli HHXX organlariga boshqa manbalar orqali ma'lum bo'lgan havo kemalariga.

Bunda parvoz ma'lumotlari xizmatining taqdim etilishi havo kemasi komandirini parvozni amalga oshirish bo'yicha javobgarlikdan ozod etmaydi. Parvoz rejasiga har qanday o'zgartirish kiritish to'g'risidagi yakuniy qaror havo kemasi komandiri tomonidan qabul qilinadi.

153. Agar HHXX organlari bir vaqtning o'zida parvoz ma'lumotlari xizmatini taqdim etsa va havodagi harakatga dispetcherlik xizmatini taqdim etsa, dispetcherlik xizmatini ko'rsatish talab etgan barcha holatlarda havodagi harakatga dispetcherlik xizmatini ko'rsatish parvoz ma'lumotlari xizmatini taqdim etishga nisbatan ustuvor asosda amalga oshirilishi lozim.

Bunda muayyan holatlarda havo kemasi qo'nishga kirishish, qo'nish, uchish yoki balandlikka ko'tarilish jarayonida havodagi harakatga dispetcherlik xizmati doirasida taqdim etilmaydigan muhim ma'lumotlarni kechiktirmasdan olish zarurati yuzaga kelishi hisobga olinishi kerak.

2-bob. Parvoz ma'lumotlari xizmatini qo'llash doirasi

154. Parvoz ma'lumotlari xizmati havo kemalari parvoz ekipaji a'zolariga quyidagi ma'lumotlarni taqdim etishi lozim:

a) SIGMET va AIRMET ma'lumotlarini;

b) vulqon otilishidan oldingi vulqon faolligi, vulqon otilishi, shuningdek vulqonli kul bulutlari bilan bog'liq tegishli ma'lumotlarni;

d) atmosferaga radioaktiv moddalar yoki zaharli kimyoviy moddalarning chiqarilishi haqidagi ma'lumotlarni;

e) radionavigatsiya xizmatlarining ekspluatatsion holatining o'zgarishi haqidagi ma'lumotlarni;

f) aerodromlar va ularga tegishli obyektlar holatlarining o'zgarishi, shu jumladan aerodromning ish maydoni qor, muz yoki sezilarli suv qatlami bilan qoplanganligi haqidagi ma'lumotlarni;

g) uchuvchisiz erkin uchuvchi havo sharlari haqida ma'lumot taqdim etish va parvozlar xavfsizligiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan boshqa ma'lumotlarni.

155. Parvoz ma'lumotlari xizmati taqdim etilayotgan parvozlarga mazkur Qoidalarining 154-bandida ko'rsatilgan ma'lumotlardan tashqari quyidagi ma'lumotlarni taqdim etishi lozim:

a) uchish, manzil va zaxira aerodromlarida xabar berilgan yoki kutilayotgan ob-havo sharoiti haqidagi ma'lumotlarni;

b) C, D, E, F va G toifalariga kiruvchi havo hududlarida uchayotgan havo kemalariga harakat haqidagi ma'lumotlarni;

d) suv hududlari ustidan amalga oshiriladigan parvozlarda uchuvchining so'roviga ko'ra, mazkur hududdagi suv usti kemalarining radiotelefon chaqiruv belgisi, joylashuvi, haqiqiy harakat yo'nalishi, tezligi va mavjud boshqa ma'lumotlarni.

Bunda mazkur bandning "b" kichik bandda ko'rsatilgan ma'lumotlar, faqat ma'lum havo kemalari haqidagi ma'lumotni o'z ichiga olib, bu ma'lumotlar ba'zan to'liq bo'lmaganligi bois, borligi haqida xabar berilayotgan havo kemasi bilan to'qnashish xavfini tug'dirishi mumkin va HHXK organlari ushbu ma'lumotning uzluksiz taqdim etilishi yoki uning to'g'riligi uchun javobgar bo'lmaydi.

Mazkur bandning "b" kichik bandiga muvofiq taqdim etiladigan to'qnashish xavfi to'g'risidagi ma'lumotlarni to'ldirish zarurati tug'ilsa yoki muayyan bir havo hududida parvoz ma'lumotlari xizmati vaqtincha to'xtatilgan taqdirda, havodagi harakat haqidagi ma'lumotlarni taqdim etish uchun havo kemalari orqali radioeshittirish uzatmasidan foydalanish mumkin. Havodagi harakat haqidagi ma'lumotlarni taqdim etishda havo kemalari orqali radioeshittirish uzatmasidan foydalanish va shu bilan bog'liq ekspluatatsiya qilish tartib-qoidalari bo'yicha ko'rsatmalar mazkur Qoidalarining 9-ilovasida keltirilgan.

156. HHXK organi havo kemalari haqidagi maxsus xabarlarni iloji boricha tezroq boshqa tegishli havo kemalariga, o'ziga birlashtirilgan tegishli meteorologik organga hamda boshqa HHXK

organlariga yuborishi lozim. Havo kemalariga mazkur ma'lumotlar tegishli meteorologik organ bilan tuzilgan kelishuvda belgilangan tartib va muddatlarda yetkazilishi lozim.

157. VPQ bo'yicha parvoz qilayotgan havo kemalariga parvoz ma'lumotlari xizmatini ko'rsatishda mazkur Qoidalarining 154-bandida nazarda tutilgan ma'lumotlardan tashqari, VPQ bo'yicha parvozni amalga oshirishga to'sqinlik qilishi mumkin bo'lgan havodagi harakat hamda parvoz yo'nalishi bo'yicha ob-havo sharoitlariga oid mavjud ma'lumotlar ham taqdim etilishi lozim.

3-bob. Tezkor parvoz ma'lumotlari xizmatini taqdim etishda radioeshittirish uzatmalari

158. Parvoz ma'lumotlari xizmati tarkibiga kiruvchi radionavigatsiya xizmatlari, meteorologik ma'lumotlar hamda aerodromlar bo'yicha tezkor ma'lumotlar (mavjud bo'lganda) ekspluatatsion ehtiyojlardan kelib chiqib, yagona integratsiyalashgan shaklda taqdim etilishi lozim.

159. Birlashtirilgan tezkor parvoz ma'lumotlarni o'z ichiga olgan xabarlarini havo kemasi bortiga uzatish nazarda tutilgan bo'lsa, ular tasdiqlangan tarkibda hamda belgilangan hollarda parvozning tegishli bosqichlari uchun belgilangan ketma-ketlikda uzatilishi lozim.

160. Tezkor parvoz ma'lumotlari xizmatini taqdim etishda radioeshittirish uzatmalaridan foydalanilganda, ular parvozning turli bosqichlari uchun mo'ljallangan ekspluatatsion hamda meteorologik ma'lumotlarni yagona xabarda birlashtirgan radioeshittirishlardan iborat bo'lishi lozim. Tezkor parvoz ma'lumotlari xizmatini taqdim etishda YUCH, JYUCh va ATIS radioeshittirish uzatmalaridan foydalaniladi.

161. Uchuvchining so'roviga asosan tegishli HHXK organi tezkor parvoz ma'lumotlari xizmati (bundan buyon matnda OFIS deb yuritiladi) orqali OFIS xabarlarini uzatilishi lozim.

162. Mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlari hamda "O'zaeronavigatsiya markazi" tomonidan havodagi harakat oqimi va tuzilishi tahlili natijalariga ko'ra YUCH radioeshittirish uzatmalari orqali OFIS xizmatini taqdim etish zarur deb topilgan hollarda, OFIS xizmati YUCH radioeshittirish uzatmalari orqali taqdim etiladi.

163. OFISni YUCH radioeshittirish uzatmalari taqdim etilgan hollarda quyidagilar ta'minlanishi lozim:

a) ma'lumot ushbu bandning qo'llanilishi sharti bilan mazkur Qoidalarining 165-bandida ko'rsatilgan ma'lumotlarga mos kelishi;

b) ob-havo ma'lumotlari va prognozlar taqdim etilishi kerak bo'lgan aerodromlar, aerodrom ekspluatantlari va meteorologik organ o'rtasidagi kelishuvda ko'rsatilgan aerodromlar ro'yxatiga kiritilishi;

d) radioeshittirish uzatmasida ishtirok etuvchi stansiyalarning ishlash ketma-ketligi tegishli ekspluatantlar o'rtasidagi kelishuvlarda ko'rsatilganidek bo'lishi;

e) OFIS YUCH radioeshittirish uzatmalarini amalga oshirishda inson imkoniyatlari hisobga olinishi;

f) har bir aerodrom bo'yicha ma'lumot, o'ziga tegishli bo'lgan aerodrom nomi bilan ko'rsatilishi;

g) radioeshittirish uzatmasi vaqti yetib kelgan paytda ma'lumot qabul qilinmagan hollarda, so'nggi mavjud ma'lumotni uning kuzatuv vaqtini ko'rsatgan holda uzatishi;

h) to'liq xabarning radioeshittirish uzatmasi orqali uzatilishi, radioeshittirish stansiyasiga ajratilgan qolgan vaqt ichida takrorlanishi lozim;

i) sezilarli o'zgarishlar bo'lganda radioeshittirish uzatmasiga kiritiladigan ma'lumotlarni darhol yangilanishi;

j) OFIS YUCH radioeshittirish uzatmalari "O'zaeronavigatsiya markazi" tomonidan tayinlangan eng munosib organlar tomonidan tayyorlanishi va tarqatilishi.

164. Aerodromlar bo'yicha YUCH radioeshittirish uzatmalari ingliz tilida olib borilishi lozim. OFIS YUCH radioeshittirish uzatmalarini bir nechta xorijiy tillarda uzatish zarurati yuzaga kelgan taqdirda, har bir til uchun alohida radioeshittirish kanali tashkil etilishi lozim.

165. OFISni taqdim etishda YUCH radioeshittirish uzatmalari tarkibiga kiruvchi xabarlar, belgilangan ketma-ketlikda uzatiladigan quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi lozim:

a) yo'nalish bo'yicha ob-havo sharoitlari to'g'risidagi ma'lumotlar;

b) yo'nalish bo'yicha maxsus ob-havo hodisalari to'g'risidagi SIGMET ma'lumoti;

d) aerodrom to'g'risidagi quyidagi ma'lumotlar:

aerodromning nomi;

kuzatuv vaqti;

muhim tezkor ma'lumotlar;

yer yuzasidagi shamolning yo'nalishi va tezligi, shamolning maksimal tezligi;

ko'rish uzoqligi hamda tegishli RVR;

joriy ob-havo to'g'risidagi ma'lumotlar;

balandligi 1500 m (5000 fut) dan past yoki sektor bo'yicha eng yuqori minimal absolyut balandlikdan past (qaysi qiymat yuqori bo'lsa, o'sha qiymat qo'llaniladi) bulut qatlami, kumulonimbus bulutlari hamda bulutlar osmonni to'liq qoplagan hollarda, vertikal ko'rish uzoqligi;

aerodrom bo'yicha prognoz.

166. Mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlari hamda "O'zaeronavigatsiya markazi" tomonidan havodagi harakat oqimi va tuzilishi tahlili natijalariga ko'ra JYUCH radioeshittirish uzatmalari orqali OFIS xizmatini taqdim etish zarurati aniqlangan hollarda, OFIS xizmati JYUCH radioeshittirish uzatmalari orqali taqdim etiladi.

167. OFISni JYUCH radioeshittirish uzatmalari orqali taqdim etilgan hollarda quyidagilar ta'minlanishi lozim:

a) taqdim etilishi lozim bo'lgan ob-havo ma'lumotlari va prognozlar aerodrom ekspluatantlari hamda meteorologiya xizmat ta'minlovchisi o'rtasidagi mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlarida belgilangan aerodromlar ro'yxatini qamrab olishi;

b) har bir aerodromga oid ma'lumot tegishli aerodrom nomi bilan ko'rsatilishi;

d) radioeshittirish uzatmasi vaqti kelgunga qadar yangi ma'lumot olinmagan taqdirda, so'nggi mavjud ma'lumot uning kuzatuv vaqti ko'rsatilgan holda uzatilishi;

e) radioeshittirish uzatmalari uzluksiz hamda takrorlanib uzatilishi;

f) OFIS JYUCh radioeshittirish uzatmalarini amalga oshirishda inson imkoniyatlari hisobga olinishi.

Bunda radioeshittirish uzatmasining davomiyligi 5 daqiqadan oshmasligi hamda uzatish tezligi ma'lumotlar sifatining qabul qilinishiga salbiy ta'sir ko'rsatmasligi lozim;

g) radioeshittirish uzatmasi muntazam ravishda yangilanib turilishi hamda sezilarli o'zgarish yuz berganda u darhol yangilanishi;

h) OFIS JYUCh radioeshittirish uzatmalari "O'zaeronavigatsiya markazi" tomonidan tayinlangan eng maqbul organlar tomonidan tayyorlanishi hamda tarqatilishi.

168. Aerodromlar bo'yicha JYUCh radioeshittirish uzatmalari ingliz tilida olib boriladi. OFIS JYUCh radioeshittirish uzatmalarini bir nechta xorijiy tillarda uzatish ehtiyoji paydo bo'lsa, har bir til uchun alohida kanal tashkil etilishi lozim.

169. OFISni taqdim etishda JYUCh radioeshittirish uzatmalari tarkibiga kiruvchi xabarlar belgilangan ketma-ketlikda quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi lozim:

a) aerodrom nomi;

b) kuzatuv vaqti;

d) qo'nish uchun foydalaniladigan UQY;

e) UQY yuzasining holati;

f) radionavigatsiya xizmati (vositalarmavjud bo'lsa, ularning ekspluatatsion holatidagi o'zgarishlar;

g) kutish hududiga kirish kutilayotgan taqdirda, undagi kechikishlar to'g'risidagi ma'lumotlar;

h) yer yuzasidagi shamolning yo'nalishi va tezligi, zarur hollarda esa shamolning maksimal tezligi;

i) ko'rish uzoqligi hamda tegishli RVR;

j) joriy ob-havo ma'lumoti;

k) balandligi 1500 m (5 000 fudan past yoki sektor bo'yicha eng yuqori minimal absolyut balandlikdan past (qaysi qiymat yuqori bo'lsa, o'sha qiymat qo'llaniladi) bulut qatlami, kumulonimbus bulutlari hamda, bulutlar osmonni to'liq qoplagan hollarda, vertikal ko'rish uzoqligi;

l) havo harorati;

m) shudring nuqtasi harorati;

n) balandlik o'lchagichini QNH bo'yicha o'rnatish uchun kerakli ma'lumotlar;

o) parvozlarni amalga oshirishga ta'sir qiluvchi so'nggi ob-havo hodisalari hamda, mavjud bo'lganda, shamol siljishi to'g'risidagi qo'shimcha ma'lumotlar;

p) mavjud bo'lganda, "trend" turdagi prognoz;

q) amaldagi SIGMET ma'lumoti.

170. Ovozli ATIS HHXK bo'yicha ikki tomonlama "havo – yer" aloqasi yuklamasini kamaytirish maqsadida tashkil etiladi. Ovozli ATIS joriy etilgan aerodromlarda quyidagi radioeshittirish uzatmalari taqdim etilishi lozim:

a) uchib kelayotgan havo kemalari uchun bitta radioeshittirish uzatmasi,

b) uchib ketayotgan havo kemalari uchun bitta radioeshittirish uzatmasi,

d) uchib kelayotgan va uchib ketayotgan havo kemalari uchun bitta radioeshittirish uzatmasi,

e) uchib kelayotgan va uchib ketayotgan havo kemalari uchun yagona radioeshittirish uzatmasining davomiyligi ortiqcha bo'lgan aerodromlarda, ular uchun tegishli ikkita alohida radioeshittirish uzatmasi.

171. Ovozli ATIS radioeshittirish uzatmalari uchun, imkon qadar, alohida JYUCh chastotasi qo'llanilishi lozim. Alohida chastotadan foydalanish imkoni bo'lmagan taqdirda, radioeshittirish uzatmalari aerodrom hududida joylashgan eng maqbul radionavigatsiya vositasi (vositalari)ning ovozli kanali orqali, imkon qadar VOR ovozli kanali orqali amalga oshirilishi mumkin. Bunda radionavigatsiya vositasining qamrov doirasi hamda signalni qabul qilish ma'lumotlar sifati yetarli bo'lishi, shuningdek radionavigatsiya vositasining identifikatsiya signali radioeshittirish uzatmalari bilan shunday ketma-ketlikda uzatilishi lozimki, bunda radioeshittirish uzatmalari to'silib qolmasligi kerak.

172. Ovozli ATIS radioeshittirish uzatmalari ILS ning ovozli kanallari orqali amalga oshirish mumkin emas.

173. Agar ATIS ovozli radioeshittirish uzatmalari orqali taqdim etilsa, ular uzluksiz hamda takroriy tarzda uzatilishi lozim.

174. Joriy radioeshittirish uzatmasida mavjud bo'lgan, havo kemasining yaqinlashuvi, qo'nishi va uchib ketishiga taalluqli ma'lumotlar, agar ular radioeshittirish uzatmalarini taqdim etayotgan HHXK organi tomonidan tayyorlanmagan bo'lsa, tegishli HHXK organi (organlari)ga darhol yetkazilishi lozim.

175. Xalqaro havo qatnovlari amalga oshiriladigan aerodromlarda ovozli ATIS radioeshittirish uzatmalari kamida ingliz tilida taqdim etilishi lozim. Agar ovozli ATIS radioeshittirish uzatmalari bir nechta tillarda taqdim etilsa, har bir til uchun alohida radioeshittirish kanalidan foydalanilishi lozim.

176. Amalga oshirishning imkoni bo'lsa, ovozli ATIS radioeshittirish uzatmalarining davomiyligi 30 soniyadan oshmasligi lozim. ATISni uzatish uchun foydalaniladigan radionavigatsiya vositasining uzatish tezligi yoki identifikatsiya signali ATIS radioeshittirish uzatmalarini qabul qilish ma'lumotlar sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmasligi lozim. Bunda ATIS radioeshittirish xabarlarini tayyorlashda inson omili tamoyillari hisobga olinishi lozim.

177. Aerodrom hududida ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali aloqa (D-ATIS) orqali avtomatik uzatish tizimi ovozli ATISni to'ldiruvchi vosita sifatida qo'llanilganda, D-ATIS xabarlarining mazmuni va tuzilishi ovozli ATIS radioeshittirish uzatmalariga qo'yiladigan talablarga muvofiq bo'lishi lozim.

178. Agar real vaqt rejimida meteorologik ma'lumotlar yangilangan bo'lsa, biroq ularning ko'rsatkichlari muhim o'zgarish mezonlaridan chetga chiqmasa, xabarning indeksi o'zgartirilmaydi hamda uning mazmuni o'zgarmagan deb hisoblanadi.

179. D-ATIS ovozli ATISni to'ldiruvchi vosita sifatida qo'llanilganda va ATISni modernizatsiya qilish zarurati yuzaga kelgan taqdirda, ovozli ATIS hamda D-ATIS bir vaqtning o'zida modernizatsiya qilinishi lozim.

180. Ovozli ATIS va/yoki D-ATIS taqdim etilganda quyidagi talablar ta'minlanishi lozim:

a) uzatilayotgan axborot faqat bitta aerodromga tegishli bo'lishi lozim;

b) uzatilayotgan axborotda sezilarli o'zgarish yuz berganda, u darhol yangilanishi lozim;

d) ATIS xabarlarini tayyorlash hamda tarqatish uchun tegishli HHXK organi javobgar hisoblanadi;

e) har bir ATIS xabari fonetik alifboning harfi bilan indekslanishi lozim. Keyingi ATIS xabarlariga indekslar fonetik alifbo ketma-ketligida beriladi;

f) havo kemasi yaqinlashish dispetcherlik xizmati yoki aerodrom dispetcherlik xizmati ko'rsatuvchi HHXK organi bilan aloqa o'rnatgandan so'ng, ATIS xabari qabul qilinganligini tasdiqlashi lozim;

g) tegishli HHXK organi mazkur bandning "f" kichik bandida nazarda tutilgan ATIS xabariga javoban, uchib kelayotgan havo kemasiga yoki tegishli HHXK organi tomonidan belgilangan boshqa vaqtda joriy balandlik o'lgachichi sozlamasi to'g'risidagi ma'lumotni taqdim etishi lozim;

h) meteorologik ma'lumotlar mahalliy muntazam yoki maxsus meteorologik kuzatuv ma'lumotlaridan olinishi lozim.

181. Tez o'zgaruvchan meteorologik sharoitlar tufayli ATIS xabariga meteorologik ma'lumotlarni kiritish maqsadga muvofiq bo'lmagan taqdirda, ATIS xabarida tegishli meteorologik ma'lumotlar tegishli HHXK organi bilan dastlabki aloqa o'rnatilgandan so'ng taqdim etilishi ko'rsatilishi lozim.

182. Agar tegishli havo kemasi joriy ATIS xabaridagi ma'lumotlarni qabul qilganligini tasdiqlasa, mazkur ma'lumotlarni ushbu havo kemasiga yo'naltirilgan uzatmada takroran berish talab etilmaydi, bundan mazkur Qoidalarining 181-bandining "g" kichik bandida nazarda tutilgan balandlik o'lgachichini sozlash to'g'risidagi ma'lumotlar mustasno.

183. Agar havo kemasi eskirgan ATIS uzatmasini qabul qilganini tasdiqlasa, yangilanishi kerak bo'lgan har qanday ma'lumot elementi darhol ushbu havo kemasiga uzatiladi.

184. ATIS uzatmalari imkon qadar qisqa bo'lishi lozim. Mazkur Qoidalarining 185–187-bandlarida nazarda tutilgan ma'lumotlarga qo'shimcha ravishda kiritiladigan ma'lumotlar, jumladan

aeronavigatsiya ma'lumotlar to'plami (AIP) va NOTAMdagi ma'lumotlar, faqat istisno hollarda hamda bunday ma'lumotlarni kiritish zarurati asoslangan taqdirda kiritilishi lozim.

185. Uchib kelayotgan va uchib ketayotgan havo kemalari uchun mo'ljallangan ATIS uzatmalari quyidagi elementlarni ko'rsatilgan ketma-ketlikda taqdim etilishi lozim:

a) aerodrom nomi;

b) kelish va/yoki uchib ketish ko'rsatkichi;

d) shartnoma turi (agar uzatish D-ATIS orqali amalga oshirils;

e) indeks;

f) agar maqsadga muvofiq bo'lsa, kuzatish vaqti;

g) taklif etilayotgan qo'nishga kirishish(laturi;

h) foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'lagi (yo'laklar, mavjud bo'lganda esa aerodromning potentsial xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan to'xtatib qolish tizimining holati;

i) yuzasining holati;

j) kutish hududiga kirish kutilsa, undagi kechikish;

k) zarur hollarda, o'tish esheloni;

l) boshqa muhim operativ ma'lumot;

m) yer yuzasidagi shamolning magnit meridianga nisbatan yo'nalishi va tezligi, zarur hollarda esa sezilarli o'zgarishlar to'g'risidagi ma'lumotlar; foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'lagining muayyan qismida shamol o'lchagichlar o'rnatilgan hamda bunday ma'lumot operator tomonidan talab etilgan bo'lsa, ushbu qism bo'yicha ma'lumotlar ham kiritiladi;

n) ko'rish uzoqligi hamda tegishli hollarda RVR; foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'lagining muayyan qismida RVR yoki ko'rish uzoqligini o'lchash vositalari mavjud hamda bunday ma'lumot operator tomonidan talab etilgan bo'lsa, ushbu qism bo'yicha ma'lumotlar ham kiritiladi;

o) joriy ob-havo ma'lumoti;

p) balandligi 1 500 m (5 000 fudan past yoki sektor bo'yicha eng yuqori minimal absolyut balandlikdan past (qaysi qiymat yuqori bo'lsa, o'sha qiymat qo'llaniladi) bulut qatlami, kumulonimbus bulutlari hamda, bulutlar osmonni to'liq qoplagan hollarda, mavjud bo'lsa, vertikal ko'rish uzoqligi;

q) havo harorati;

r) shudring nuqtasi harorati;

s) balandlik o'lchagichini QNH bo'yicha o'rnatish uchun zarur ma'lumotlar;

t) qo'nishga kirishish va ko'tarilish hududlaridagi maxsus meteorologik hodisalar, shu jumladan shamol siljishi hamda parvozlarni amalga oshirishga ta'sir ko'rsatadigan so'nggi ob-havo hodisalari to'g'risidagi mavjud ma'lumotlar;

u) "trend" turidagi prognoz;

v) ATISning maxsus ko'rsatmalari.

186. Uchib kelayotgan havo kemalari uchun ATIS uzatmalari quyidagi elementlarni ko'rsatilgan ketma-ketlikda taqdim etilishi lozim:

a) aerodrom nomi;

b) uchib kelish ko'rsatkichi;

d) shartnoma turi (agar uzatish D-ATIS orqali amalga oshirils;

e) indeks;

f) kuzatish vaqti (mavjud bo'ls;

g) taklif etilayotgan qo'nishga kirishishlar turi;

h) qo'nish uchun asosiy uchish-qo'nish yo'laklari hamda potensial xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan aerodromni to'xtatib qolish tizimining holati (mavjud bo'ls;

i) UQY yuzasidagi maxsus sharoitlar;

j) kutish hududiga kirish kutilsa, undagi kechikish ma'lumoti;

k) o'tish esheloni;

l) boshqa muhim tezkor ma'lumotlar;

m) shamolning yer yuzasidagi yo'nalishi (magnit meridianga nisbatan darajalardva tezligi, shu jumladan sezilarli o'zgarishlar bo'lsa va agar foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'laging ma'lum qismlariga o'rnatilgan yuza shamol o'lchagichlari mavjud bo'lsa va bu ma'lumot operatorlar tomonidan talab qilinsa, UQY va uning muayyan qismiga tegishli bo'lgan ma'lumot;

n) ko'rish uzoqligi va tegishli hollarda RVR va agar foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'laging muayyan qismlaridagi ko'rish uzoqligi/RVR o'lchagichlari o'rnatilgan bo'lsa va bu ma'lumot operatorlar tomonidan talab qilinsa, UQY va uning muayyan qismiga tegishli bo'lgan ma'lumot;

o) joriy ob-havo ma'lumoti;

p) 1500 m (5000 fudan past bo'lgan yoki sektordagi eng yuqori minimal absolyut balandlikdan past bo'lgan bulut qatlami, qaysi qiymat kattaroq bo'lishiga qarab, kumulonimbus bulut qatlami osmonni qoplagan bo'lsa, vertikal ko'rish uzoqligi;

q) havo harorati;

r) shudring nuqtasi harorati;

s) balandlik o'lchagichini o'rnatish uchun kerakli ma'lumotlar;

t) qo'nishga kirishish hududidagi maxsus meteorologik hodisalar, shu jumladan shamol siljishi va parvozlarni amalga oshirishga ta'sir ko'rsatuvchi so'nggi ob-havo hodisalari to'g'risida mavjud bo'lgan har qanday ma'lumot;

u) "trend" turidagi prognoz ma'lumoti (mavjud bo'lsa);

v) ATISning maxsus ko'rsatmalari.

187. Uchib ketayotgan havo kemalari uchun ATIS uzatmalari quyidagi elementlarni ko'rsatilgan ketma-ketlikda taqdim etilishi lozim:

a) aerodrom nomi;

b) uchib ketish ko'rsatkichi;

d) shartnoma turi (agar uzatish D-ATIS orqali amalga oshirils;

e) indeks;

f) kuzatish vaqti;

g) uchish uchun foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'lagi (yo'laklar, potensial xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan aerodrom to'xtatib qolish tizimining holati;

h) uchish uchun uchish-qo'nish yo'lagi yuzasining holati hamda ishqalanish koeffitsiyenti;

i) jo'nashni kechiktirish ma'lumoti;

j) o'tish esheloni haqidagi ma'lumoti;

k) boshqa muhim tezkor ma'lumotlar;

l) yer yuzasidagi shamolning magnit meridianga nisbatan yo'nalishi va tezligi, shu jumladan sezilarli o'zgarishlar to'g'risidagi ma'lumotlar, foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'lagining muayyan qismida shamol o'lchagichlar mavjud hamda bunday ma'lumot operator tomonidan talab etilgan bo'lsa, ushbu qism bo'yicha ma'lumotlar;

m) ko'rish uzoqligi hamda tegishli hollarda RVR, foydalanilayotgan uchish-qo'nish yo'lagining muayyan qismida RVR yoki ko'rish uzoqligini o'lchash vositalari mavjud hamda bunday ma'lumot operator tomonidan talab etilgan bo'lsa, ushbu qism bo'yicha ma'lumotlar;

n) joriy ob-havo ma'lumoti;

o) balandligi 1500 m (5000 fudan past yoki sektor bo'yicha eng yuqori minimal absolyut balandlikdan past (qaysi qiymat yuqori bo'lsa, o'sha qiymat qo'llaniladi) bulut qatlami, kumulonimbus bulutlari hamda bulutlar osmonni to'liq qoplagan hollarda, vertikal ko'rish uzoqligi;

p) havo harorati;

q) shudring nuqtasi harorati;

r) balandlik o'lchagichini QNH bo'yicha o'rnatish uchun zarur ma'lumotlar;

s) ko'tarilish hududidagi maxsus meteorologik hodisalar, shu jumladan shamol siljishi hamda parvozlarni amalga oshirishga ta'sir ko'rsatadigan so'nggi ob-havo hodisalari to'g'risidagi ma'lumotlar;

t) "trend" turidagi prognoz ma'lumoti (mavjud bo'lsa);

u) ATISning maxsus ko'rsatmalari.

4-bob. VOLMET radioeshittirish uzatmalari va D-VOLMET xizmati

188. Mintaqaviy aeronavigatsiya kelishuvlari hamda “O‘zaeronavigatsiya markazi” tomonidan havodagi harakat oqimi va tuzilishi tahlili natijalariga ko‘ra VOLMET YUCh va/yoki JYUCh radioeshittirish uzatmalari hamda/yoki D-VOLMET xizmatini taqdim etish zarurati aniqlangan hollarda, ushbu xizmatlar taqdim etilishi lozim.

189. VOLMET radioeshittirish uzatmalarida standart radiotelefoniya frazeologiyasidan foydalanish lozim.

IV bo‘lim. Avariya haqida xabar berish xizmati

1-bob. Avariya haqida xabar berish xizmatining qo‘llanilishi

190. Avariya haqida xabar berish xizmati quyidagi havo kemalariga ko‘rsatiladi:

- a) havodagi harakatga dispetcherlik xizmati bilan ta‘minlanayotgan barcha havo kemalariga;
- b) parvoz rejasini taqdim etgan yoki boshqa manbalar orqali HHXK organlariga ma‘lum bo‘lgan barcha boshqa havo kemalariga;
- d) noqonuniy aralashuv obyekti bo‘lganligi ma‘lum yoki taxmin qilinayotgan barcha havo kemalariga.

191. Parvoz ma‘lumotlari markazlari hamda hududiy dispetcherlik markazlari tegishli parvoz ma‘lumotlari hududi yoki dispetcherlik hududida parvozni amalga oshirayotgan havo kemalarining avariya holatiga oid barcha ma‘lumotlarni to‘plash hamda ularni tegishli qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markaziga uzatish uchun asosiy punkt hisoblanadi.

192. Tegishli HHXK organi mazkur Qoidalarning 191-bandida ko‘rsatilgan Parvozlarni boshqarish bo‘yicha ma‘lumotnomada parvoz ma‘lumotlari markazlari yoki hududiy dispetcherlik markazlari uchun keltirilgan shaxslarning aloqa ma‘lumotlarini doimiy ravishda saqlanishini ta‘minlashi lozim.

193. Parvozlarni boshqarish bo‘yicha ma‘lumotnomada keltiriladigan shaxslarning aloqa ma‘lumotlari HHXK bo‘linmasi navbatchi smenasining parvozlarni rahbari yoki unga tenglashtirilgan lavozimni egallagan shaxsning aloqa ma‘lumotlari bo‘lishi lozim.

Bunda Parvozlarni boshqarish bo‘yicha ma‘lumotnomadan foydalanishga oid ma‘lumotlar Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining Global aviatsiyada avariya holatlari va parvozlarni xavfsizligi tizimi bo‘yicha qo‘llanmasi asosida amalga oshirilishi lozim.

194. Aerodrom dispetcherlik punkti yoki yaqinlashish dispetcherlik punkti boshqaruvi ostida bo‘lgan havo kemasi bilan avariya holati yuzaga kelganda, mazkur organ bu haqda zudlik bilan tegishli hududiy dispetcherlik markazini yoki parvoz ma‘lumotlari markazini xabardor qilishi lozim. Hududiy dispetcherlik markazi yoki parvoz ma‘lumotlari markazi, o‘z navbatida, bu haqda qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazini xabardor qiladi, bundan hududiy dispetcherlik markazini, parvoz ma‘lumotlari markazini yoki qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazini xabardor qilish talab etilmaydigan hollar mustasno.

195. Avariya holati haqida zudlik bilan xabar berish zarur bo‘lgan har qanday holatda tegishli aerodrom dispetcherlik punkti yoki yaqinlashish dispetcherlik punkti, birinchi navbatda, tezkor yordam ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan barcha avariya-qutqaruv xizmatlarini xabardor qilishi lozim.

2-bob. Qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazlariga xabar berish

196. HHXK organlari mazkur Qoidalarining 202-bandida nazarda tutilgan hollardan tashqari, havo kemasi quyidagi avariya bosqichlaridan biriga tegishli deb hisoblangan taqdirda, qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazini zudlik bilan xabardor qilishi lozim:

a) noaniqlik bosqichi (INCERFA) quyidagi hollarda e'lon qilinadi:

xabar qabul qilinishi kerak bo'lgan vaqtdan e'tiboran 30 daqiqa o'tgan bo'lsa va havo kemasidan hech qanday xabar qabul qilinmagan bo'lsa yoki u bilan aloqa o'rnatishga qaratilgan birinchi urinish muvaffaqiyatsiz yakunlangan bo'lsa, qaysi holat oldin sodir bo'lgan bo'lsa;

havo kemasi oxirgi xabariga muvofiq yoki HHXK organlari tomonidan hisoblangan yetib kelish vaqtidan e'tiboran 30 daqiqa ichida yetib kelmagan bo'lsa, qaysi vaqt kechroq bo'lishiga qarab, havo kemasi va uning bortidagi shaxslarning xavfsizligiga oid shubhalarni bartaraf etuvchi ma'lumotlar mavjud bo'lgan hollar bundan mustasno;

b) tashvish bosqichi (ALERFA) quyidagi hollarda e'lon qilinadi:

noaniqlik bosqichi e'lon qilinganidan so'ng havo kemasi bilan aloqa o'rnatishga qaratilgan keyingi urinishlar natija bermasa yoki boshqa tegishli manbalarga yuborilgan so'rovlar natijasida havo kemasi haqida hech qanday ma'lumot olishning imkoni bo'lmasa;

qo'nishga ruxsat olgan havo kemasi hisoblangan qo'nish vaqtidan 5 daqiqa o'tganidan keyin ham qo'nishni amalga oshirmasa va u bilan aloqa qayta tiklanmagan bo'lsa;

havo kemasining ekspluatatsion holati yomonlashganligini anglatuvchi ma'lumot olingan bo'lsa, biroq majburiy qo'nishni amalga oshirish ehtimoli mavjud bo'lmasa yoki bunday ehtimol noaniq bo'lsa, havo kemasi va uning bortidagi shaxslarning xavfsizligiga oid xavotirlarni bartaraf etuvchi ma'lumotlar mavjud bo'lgan hollar bundan mustasno;

havo kemasi noqonuniy aralashuv obyektiga aylangani ma'lum bo'lsa yoki taxmin qilinsa;

d) falokat bosqichi (DETRESF) quyidagi hollarda e'lon qilinadi:

tashvish bosqichi e'lon qilinganidan so'ng havo kemasi bilan aloqa o'rnatishga qaratilgan keyingi urinishlar ham natija bermasa hamda boshqa tegishli manbalarga yuborilgan so'rovlar ham natija bermay, havo kemasi aviatsiya halokatiga uchragan deb hisoblash uchun asoslar mavjud bo'lsa;

havo kemasidagi yoqilg'i zaxirasi tugagan yoki uning xavfsiz qo'nishni amalga oshirishi uchun yetarli emasligi taxmin qilinsa;

havo kemasining texnik holati shunchalik yomonlashganligi haqida ma'lumot olinganki, majburiy qo'nish ehtimoli mavjud bo'lsa;

havo kemasi majburiy qo'nishni amalga oshirish arafasida ekanligi yoki uni amalga oshirgani haqida ma'lumot mavjud bo'lsa yoxud bunga asosli ishonch bo'lsa, havo kemasi va uning bortidagi shaxslar jiddiy hamda bevosita xavf ostida emasligi yoki ularga zudlik bilan yordam ko'rsatish zarur emasligiga asosli ishonch mavjud bo'lgan hollar bundan mustasno.

197. Qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markaziga mavjud ma'lumotlarni quyidagi tartibda xabar beriladi:

- a) tegishli u yoki bu avariya bosqichidan kelib chiqib INCERFA, ALERFA yoki DETRESFA;
- b) xabar jo‘natilishi mo‘ljallangan, qabul qiluvchi;
- d) avariya holatining tavsifi;
- e) parvoz rejasidan olingan ma’lumotlar;
- f) oxirgi marta aloqada bo‘lgan HHXK organi, vaqt va foydalanilgan chastota;
- g) oxirgi ma’lum bo‘lgan joylashuv haqidagi xabar;
- h) havo kemasining rangi va farqlovchi belgilari;
- i) havo yuki sifatida tashiladigan xavfli yuklar;
- j) Xabarni yuborgan HHXK organi tomonidan amalga oshirilgan harakatlar; va
- k) holatga oid boshqa ma’lumotlar.

198. Agar qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markaziga mazkur Qoidalarining 197-bandida nazarda tutilgan ma’lumotlarning ayrim qismi dastlabki xabarda mavjud bo‘lmasa, HHXK organi falokat bosqichini e’lon qilishdan oldin ushbu ma’lumotlarni so‘rab olishi lozim.

Bunda falokat holatidagi havo kemasining joylashuvi to‘g‘risidagi ma’lumotlarni Havo kemasining avariya joylashuvi to‘g‘risidagi ma’lumotlar bazasi (LADR — Location of an Aircraft in Distress Repository) orqali olish mumkin. LADRdan foydalanish Global aviatsiya avariya holatlari va parvozlar xavfsizligi tizimi (Global Aeronautical Distress and Safety System – GADSS) bo‘yicha qo‘llanmasi asosida amalga oshirilishi lozim.

199. Qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazi mazkur Qoidalarining 196-bandida nazarda tutilgan xabarlardan tashqari, quyidagi ma’lumotlar bilan ham ta’minlanishi lozim:

- a) har qanday qo‘shimcha foydali ma’lumotlar, ayniqsa, avariya holati bosqichining o‘zgarishi to‘g‘risidagi ma’lumotlar bilan;
- b) avariya holati bekor qilinganligi to‘g‘risidagi ma’lumotlar bilan.

Bunda qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazi tomonidan boshlangan qidiruv va qutqaruv tadbirlarini bekor qilish to‘g‘risidagi qarorni qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazining o‘zi qabul qiladi.

3-bob. Aloqa vositalaridan foydalanish

200. HHXK organlari, zarur hollarda, avariya holatidagi havo kemasi bilan aloqa o‘rnatish va uni saqlab turish, shuningdek ushbu havo kemasi to‘g‘risidagi ma’lumotlarni olish maqsadida mavjud barcha aloqa vositalaridan foydalanishi lozim.

4-bob. Avariya holatidagi havo kemasining parvoz yo‘nalishini belgilash

201. Havo kemasi avariya holatida deb hisoblansa, uning ehtimoliy keyingi joylashuvini aniqlash maqsadida parvoz yo‘nalishi elektron xaritada belgilab borilishi hamda oxirgi ma’lum joylashgan nuqtasidan boshlab maksimal uzoqligi qayd etilishi hamda avariya holatidagi havo kemasiga yaqin joylashgan boshqa havo kemalarining ehtimoliy keyingi joylashuvi va maksimal

parvoz davomiyligini aniqlash maqsadida ularning parvoz yo'nalishlari ham elektron xaritada belgilab borilishi lozim.

5-bob. Ekspluatantga ma'lumotlarni uzatish

202. Hududiy dispetcherlik markazi yoki parvoz ma'lumotlari markazi havo kemasiga nisbatan noaniqlik bosqichi (INCERFA) yoki tashvish bosqichi (ALERFA) e'lon qilinishi to'g'risida qaror qabul qilsa, qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazini xabardor qilishdan oldin ekspluatantni xabardor qilishi lozim.

Havo kemasiga nisbatan falokat bosqichi (DETRESFA) e'lon qilingan bo'lsa, qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markazi mazkur Qoidalarining 196-bandiga muvofiq zudlik bilan xabardor qilinishi lozim.

203. Hududiy dispetcherlik markazi yoki parvoz ma'lumotlari markazi tomonidan qidiruv va qutqaruvni muvofiqlashtirish markaziga yuborilgan barcha ma'lumotlar darhol ekspluatantga ham uzatilishi lozim.

6-bob. Avariya holatidagi havo kemasi yaqinida parvoz qilayotgan boshqa havo kemalariga ma'lumot uzatish

204. HHXK organi havo kemasi avariya holatida ekanligini aniqlagan taqdirda, ushbu havo kemasi yaqinida ekanligi ma'lum bo'lgan boshqa havo kemalariga avariya holatining tavsifi to'g'risida tezroq ma'lumot berishi lozim, bundan mazkur Qoidalarining 205-bandida nazarda tutilgan hollar mustasno.

205. HHXK organi havo kemasi noqonuniy aralashuv obyekti ekanligini bilsa yoki shunday deb taxmin qilsa, havo kemasidan bunday holatni tasdiqlovchi xabar olinmagan hamda ushbu ma'lumotni uzatish vaziyatni yanada og'irlashtirishi mumkinligi uchun asoslar mavjud bo'lsa, "havo-yer" aloqa kanallari orqali uzatiladigan HHXK xabarlarida avariya holatining tavsifiga oid hech qanday ma'lumot berilmasligi lozim.

V bo'lim. HHXK organlarining aloqaga oid talablari

1-bob. Aviatsiya ko'chuvchi aloqa xizmati (ikki tomonlama havo-yer aloqasi)

206. HHXKni ta'minlashda ikki tomonlama havo-yer aloqasi radiotelefoniya va/yoki ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali aloqa amalga oshirilishi lozim.

Bunda Chikago konvensiyasining talablariga asosan HHXK organlarini 121,5 MHz chastotadagi avariya kanali bilan ta'minlanishi hamda ushbu kanalni doimiy tinglab borishlari lozim.

207. Xususiyatlarga asoslangan RCP tavsiflari qo'llanilganda, HHXK organlari mazkur Qoidalarining 206-bandida belgilangan talablarga rioya etish bilan bir qatorda, o'rnatilgan RCP tavsiflariga muvofiq HHXKni ta'minlash imkonini beradigan aloqa vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

208. HHXKni ta'minlashda ikki tomonlama "uchuvchi – dispetcher" radiotelefon aloqasi yoki ma'lumotlar uzatish liniyasidan foydalanilganda, barcha ikki tomonlama "havo-yer" aloqa kanallari yozib olish qurilmalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

209. Mazkur Qoidalarining 208-bandiga muvofiq yozib olinishi talab etiladigan barcha aloqa va yozuvlar kamida 30 kun davomida saqlanishi lozim. Agar ushbu yozuvlar tekshiruv o'tkazish bilan bog'liq bo'lsa, ular zarur bo'lmay qolganligi aniqlanguniga qadar saqlanishi lozim.

210. Parvoz ma'lumotlari xizmatini ko'rsatishda ikki tomonlama "havo – yer" aloqa vositalari parvoz ma'lumotlari xizmati organi bilan tegishli aloqa vositalari bilan jihozlangan hamda parvoz ma'lumotlari hududining istalgan qismida parvoz qilayotgan havo kemalari o'rtasida ikki tomonlama aloqani ta'minlashi lozim.

211. Ikki tomonlama aloqani amalga oshirish imkoniyati mavjud bo'lgan taqdirda, parvoz ma'lumotlari xizmatini ko'rsatish uchun mo'ljallangan "havo–yer" aloqa vositalari to'g'ridan to'g'ri, tezkor, uzluksiz hamda shovqindan xoli ikki tomonlama aloqani ta'minlashi lozim.

212. Hududiy dispetcherlik xizmatini ko'rsatishda ikki tomonlama "havo – yer" aloqa vositalari hududiy dispetcherlik xizmati organi bilan dispetcherlik hududining istalgan qismida parvoz qilayotgan, tegishli aloqa vositalari bilan jihozlangan havo kemalari o'rtasida ikki tomonlama aloqani ta'minlashi lozim.

213. Ikki tomonlama aloqani amalga oshirish imkoniyati mavjud bo'lgan taqdirda, hududiy dispetcherlik xizmatini ko'rsatish uchun mo'ljallangan "havo–yer" aloqa vositalari to'g'ridan to'g'ri, tezkor, uzluksiz hamda shovqinsiz aloqani ta'minlashi lozim.

214. Agar hududiy dispetcherlik xizmatini ko'rsatishda aloqa abonentlari tomonidan havo-yer aloqasi uchun YUCH kanallari yoki umumiy maqsadlarda uzoq masofaga mo'ljallangan havo-yer aloqasi uchun JYUCH kanallari qo'llanilsa, "uchuvchi–dispetcher" o'rtasida to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqani ta'minlash uchun barcha choralar ko'rilishi lozim.

215. Yaqinlashish dispetcherlik xizmatini ko'rsatishda yaqinlashish dispetcherlik xizmati organi bilan uning boshqaruvi ostida bo'lgan, tegishli aloqa vositalari bilan jihozlangan havo kemalari o'rtasida ikki tomonlama "havo – yer" aloqa vositalari to'g'ridan to'g'ri, tezkor, uzluksiz va shovqinsiz ikki tomonlama aloqani ta'minlashi kerak.

216. Agar yaqinlashish dispetcherlik xizmati organi alohida organ sifatida faoliyat yuritisa, ikki tomonlama "havo – yer" aloqasi, faqat shu organ foydalanishi uchun ajratilgan aloqa kanallari orqali amalga oshiriladi.

217. Aerodrom dispetcherlik xizmatini ko'rsatishda aerodrom dispetcherlik xizmati organi bilan tegishli aerodromdan kamida 45 km (25 d.m.) masofaning istalgan nuqtasida parvoz qilayotgan havo kemalari o'rtasida to'g'ridan to'g'ri, tezkor, uzluksiz va shovqinsiz ikki tomonlama "havo – yer" aloqasi ta'minlanishi lozim.

218. Mavjud sharoitlar taqozo etgan taqdirda, manyovr maydonida HHXKni ta'minlash maqsadida alohida aloqa kanallari ajratilishi lozim.

2-bob. Aviatsiya ko'chmas aloqa xizmati (ikki tomonlama "yer – yer" aloqasi)

219. HHXKda "yer – yer" aloqasi to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa va/yoki ma'lumotlar uzatish liniyasi orqali aloqa amalga oshirilishi lozim.

Bunda aloqa o'rnatilishi lozim bo'lgan muddatlar aloqa xizmatlarini tashkil etishda zarur aloqa kanallari turini aniqlash maqsadida keltiriladi. Bunda "zudlik bilan" iborasi dispetcherlar

o'rtasida darhol aloqa o'rnatilishi zarurligini, "15 soniya" kommutatsiya vositalaridan foydalanish mumkinligini, "5 daqiqa" esa retranslyatsiya qo'llaniladigan aloqa usullaridan foydalanish mumkinligini anglatadi.

220. Parvoz ma'lumotlari markazi o'z javobgarligi doirasida xizmat ko'rsatilishini ta'minlaydigan quyidagi HHXK organlari bilan aloqa vositalari orqali uzluksiz aloqani ta'minlashi lozim:

- a) hududiy dispetcherlik markazi bilan, agar ular bir joyda joylashgan bo'lsa;
- b) yaqinlashish dispetcherlik punktlari bilan;
- d) aerodrom dispetcherlik punktlari bilan.

221. Parvoz ma'lumotlari markazi bilan mazkur Qoidalarining 220-bandida nazarda tutilgan aloqadan tashqari, hududiy dispetcherlik markazi o'z javobgarlik hududida xizmat ko'rsatadigan quyidagi organlar bilan aloqani ta'minlash uchun zarur aloqa vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim:

- a) yaqinlashish dispetcherlik punktlari bilan;
- b) aerodrom dispetcherlik punktlari bilan;
- d) HHXKga taalluqli xabarlarni to'plash punkti bilan.

222. Parvoz ma'lumotlari markazi va hududiy dispetcherlik markazi bilan mazkur Qoidalarining 220 va 221-bandlarida nazarda tutilgan aloqadan tashqari, yaqinlashish dispetcherlik punkti tegishli aerodrom dispetcherlik punkt(lar)i hamda HHXKga taalluqli xabarlarni to'plash punkt(lar)i bilan aloqani ta'minlash uchun zarur aloqa vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

223. Parvoz ma'lumotlari markazi, hududiy dispetcherlik markazi va yaqinlashish dispetcherlik punkti bilan mazkur Qoidalarining 220-223-bandlarida nazarda tutilgan aloqadan tashqari aerodrom dispetcherlik punkti tegishli HHXKga taalluqli xabarlarni to'plash punkti bilan aloqa qilish uchun kerakli vositalar bilan ta'minlanishi kerak.

224. Parvoz ma'lumotlari markazi va hududiy dispetcherlik markazi o'z javobgarlik hududida xizmat ko'rsatilishini ta'minlash uchun quyidagi organlar bilan aloqa vositalari orqali uzluksiz aloqani ta'minlashi lozim:

- a) tegishli harbiy organlar bilan;
- b) ushbu markazga xizmat ko'rsatuvchi meteorologiya xizmat ta'minlovchisi bilan;
- d) ushbu markazga xizmat ko'rsatuvchi aviatsion elektraloqa stansiyasi bilan;
- e) ekspluatantning tegishli muassasalari bilan;
- f) qidiruv va qutqaruv muvofiqlashtirish markazi yoki va/yoki tegishli avariya-qutqaruv xizmati bilan;
- g) xalqaro NOTAM organi bilan.

225. Yaqinlashish dispetcherlik punkti va aerodrom dispetcherlik punkti o'z javobgarlik hududida xizmat ko'rsatilishini ta'minlash uchun quyidagi organlar bilan aloqani ta'minlashga

mo'ljallangan zarur aloqa vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim:

- a) tegishli harbiy organlar bilan;
- b) avariya qutqaruv xizmati bilan;
- d) ushbu organga xizmat ko'rsatuvchi meteorologik organ bilan;
- e) ushbu organga xizmat ko'rsatuvchi aviatsion elektraloqa stansiyasi bilan;
- f) perrondagi faoliyatni tashkil etish xizmati bilan, agar u alohida tashkil etilgan bo'lsa.

226. Tegishli javobgarlik hududida HHXK organi bilan tutib olish operatsiyalarini boshqarish uchun mas'ul harbiy organlar o'rtasida mazkur Qoidalarining 224-bandi "a" kichik bandi va 225-bandining "a" kichik bandida nazarda tutilgan aloqa vositalariga qo'shimcha ravishda, tezkor va ishonchli aloqani ta'minlaydigan aloqa vositalari mavjud bo'lishi lozim.

227. Mazkur Qoidalarining 225-bandining "a" kichik bandi hamda 225-bandining "a", "b" va "d" kichik bandlarida nazarda tutilgan aloqa vositalari quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

a) to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa mavjud bo'lganda yoki u ma'lumotlar uzatish aloqasi bilan birgalikda qo'llanilganda – to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa.

Bunda radiolokatsion kuzatuv yoki ADS-B yordamida boshqaruvni uzatish maqsadida aloqa darhol o'rnatilishi, boshqa maqsadlarda esa aloqa 15 soniyadan ko'p bo'lmagan vaqt ichida o'rnatilishi lozim;

b) yozma qayd yuritilishi talab etilgan hollarda – bosma aloqa.

Bunda bosma aloqa orqali uzatiladigan xabarning yetkazilish vaqti 5 daqiqadan oshmasligi lozim.

228. Aloqa bilan ta'minlashda 227-bandda nazarda tutilmagan barcha hollarda aloqa vositalari quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

a) to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa yoki ma'lumotlar uzatish aloqasi bilan birgalikda qo'llaniladigan hollarda – to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa.

Bunda aloqa 15 soniyadan ko'p bo'lmagan vaqt ichida o'rnatilishi lozim;

b) yozma qayd talab etilgan hollarda – bosma aloqa.

Bunda bunday aloqa orqali uzatiladigan xabarning yetkazilish vaqti 5 daqiqadan oshmasligi lozim.

229. Avtomatlashtirilgan HHXK tizimlariga ma'lumotlarni avtomatik kiritish va/yoki ulardan ma'lumotlarni avtomatik chiqarib olish talab etilgan barcha hollarda, tegishli avtomatik yozib olish vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

230. Mazkur Qoidalarining 220,221 va 224-bandlarida nazarda tutilgan aloqa vositalari qo'shimcha vizual yoki ovozli aloqa vositalari, shu jumladan yopiq televizion tizim yoki alohida ma'lumotlarni qayta ishlash tizimi bilan to'ldirilishi lozim.

231. Doiraviy aloqani ta'minlovchi to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa vositalari mazkur Qoidalarining 225-bandining "a", "b" va "d" kichik bandlarida nazarda tutilgan aloqa vositalarini o'z

ichiga olishi lozim.

Doiraviy aloqani ta'minlovchi va odatda 15 soniyadan ko'p bo'lmagan vaqt ichida aloqani o'rnatishni ta'minlovchi aloqa vositalari mazkur Qoidalarining 225-bandining "e" kichik bandida nazarda tutilgan aloqa vositalarini o'z ichiga olishi lozim.

232. HHXK organlari hamda mazkur Qoidalarining 224 va 225-bandlarida nazarda tutilgan boshqa organlar o'rtasidagi to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa yoki ma'lumotlar uzatish aloqasining barcha vositalari tegishli avtomatik yozib olish vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

233. Mazkur Qoidalarining 229 va 232-bandlarida nazarda tutilgan yozib olingan ma'lumotlar va xabarlar kamida 30 kun davomida saqlanishi lozim. Agar ushbu yozuvlar tekshiruv o'tkazish bilan bog'liq bo'lsa, ular zarur bo'lmay qolgan vaqtga qadar saqlanishi lozim.

234. Parvoz ma'lumotlari markazlari va hududiy dispetcherlik markazlari barcha qo'shni parvoz ma'lumotlari markazlari hamda hududiy dispetcherlik markazlari bilan aloqa o'rnatishni ta'minlash uchun zarur aloqa vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

235. Aloqa vositalari barcha hollarda xabarlarni uzoq muddat saqlash uchun qulay shaklda uzatishni hamda xabarlarning belgilangan vaqt ichida yetkazib berilishini ta'minlaydigan vositalarni o'z ichiga olishi lozim.

236. O'zaro qo'shni parvoz ma'lumotlari markazlariga xizmat ko'rsatuvchi hududiy dispetcherlik markazlari o'rtasidagi aloqa vositalari qo'shimcha ravishda to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa vositalarini hamda avtomatik yozib olish imkoniyatiga ega ma'lumotlar uzatish aloqasi vositalarini o'z ichiga olishi lozim.

Bunda radiolokatsion kuzatuv, ADS-B yoki ADS-C yordamida boshqaruvni uzatish maqsadida aloqa darhol o'rnatilishi, boshqa maqsadlarda esa aloqa 15 soniyadan ko'p bo'lmagan vaqt ichida o'rnatilishi lozim.

237. Belgilangan yo'l chizig'idan chetga chiqishda havo kemasini tutib olish zaruratining oldini olish yoki uni kamaytirish maqsadida qo'shni parvoz ma'lumotlari markazlari yoxud hududiy dispetcherlik markazlari o'rtasidagi aloqa vositalari, mazkur Qoidalarining 236-bandida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno, to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa yoki ma'lumotlar uzatish aloqasi bilan birgalikda qo'llaniladigan to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqani ta'minlashi lozim.

Bunda ushbu aloqa vositalari tegishli avtomatik yozib olish vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

238. Aloqa o'rnatish uchun mazkur Qoidalarining 237-bandida nazarda tutilgan aloqa vositalari odatda 15 soniyadan ko'p bo'lmagan vaqt ichida aloqa o'rnatilishini ta'minlashi lozim.

239. Alohida vaziyatlar yuzaga kelgan barcha hollarda qo'shni HHXK organlari o'rtasida aloqa o'rnatilishi lozim.

Bunda alohida vaziyatlar havodagi harakatning zichligi, havo kemalari parvozlarining xususiyati va (yoki) havo hududini tashkil etish usuli bilan bog'liq bo'lishi hamda dispetcherlik hududlari va (yoki) dispetcherlik zonalarini o'zaro qo'shni bo'lmagan hollarda ham yuzaga kelishi mumkin.

240. Havo kemasi uchishidan oldin qo'shni dispetcherlik hududiga kirish uchun dispetcherlik ruxsati berilishi talab etilgan hollarda, bir tomondan, yaqinlashish dispetcherlik punkti va (yoki) aerodrom dispetcherlik punkti hamda ikkinchi tomondan, qo'shni dispetcherlik hududiga xizmat ko'rsatuvchi hududiy dispetcherlik markazi o'rtasida aloqa ta'minlanishi lozim.

241. Aloqa o'rnatish uchun mazkur Qoidalarining 239 va 240-bandlarida nazarda tutilgan aloqa vositalari to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa yoki ma'lumotlar uzatish aloqasi bilan birgalikda qo'llaniladigan, avtomatik yozib olish imkoniyatiga ega to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa vositalarini o'z ichiga olishi lozim.

Bunda radiolokatsion kuzatuv, ADS-B yoki ADS-C yordamida boshqaruvni uzatish maqsadida aloqa darhol o'rnatilishi, boshqa maqsadlarda esa aloqa 15 soniyadan ko'p bo'lmagan vaqt ichida o'rnatilishi lozim.

242. Avtomatlashtirilgan HHXK tizimlari o'rtasida avtomatik ma'lumot almashish talab etilgan barcha hollarda tegishli avtomatik yozib olish vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

243. Mazkur Qoidalarining 242-bandida nazarda tutilgan yozib olingan ma'lumotlar va yozuvlar kamida 30 kun davomida saqlanishi lozim. Agar ushbu yozuvlar tekshiruv o'tkazish bilan bog'liq bo'lsa, ular zarur bo'lmay qolgan vaqtga qadar saqlanishi lozim.

3-bob. Yerdagi harakatni boshqarish xizmati

244. Nazorat qilinadigan aerodromlarning manyovr maydonida transport vositalari harakatini boshqaruvchi dispetcherlik xizmati ikki tomonlama radiotelefoniya aloqasi vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

245. Agar mavjud sharoitlar buni taqozo etsa, manyovr maydonida transport vositalari harakatini boshqarish uchun alohida aloqa kanallari tashkil etilishi lozim. Bunday aloqa kanallarining barchasi avtomatik yozib olish vositalari bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

246. Mazkur Qoidalarining 245-bandiga muvofiq yozuvlar kamida 30 kun davomida saqlanishi lozim.

4-bob. Aviatsiya radionavigatsiya xizmati

247. HHXKda foydalaniladigan birlamchi va ikkilamchi radiolokatsiya stansiyalari hamda boshqa kuzatuv tizimlari (ADS-B, ADS-C va boshqalar) orqali olingan kuzatuv ma'lumotlari aviatsiya hodisalari va aviatsiya insidentlarini tekshirish, qidiruv va qutqaruv ishlarini amalga oshirish, HHXK hamda kuzatuv tizimlari faoliyatini baholash, shuningdek xodimlarni tayyorlash maqsadida avtomatik ravishda yozib olinishi lozim.

248. Avtomatik ravishda yozib olingan ma'lumotlar kamida 30 kun davomida saqlanishi lozim. Agar ushbu yozuvlar aviatsiya hodisalari va aviatsiya insidentlarini tekshirish bilan bog'liq bo'lsa, ular bundan buyon zarur bo'lmay qolganligi aniqlangunga qadar saqlanishi lozim.

VI bo'lim. HHXK organlarining ma'lumotlariga qo'yiladigan talablar

1-bob. Meteorologik ma'lumotlar

249. HHXK organlari o'z vazifalarini bajarishi uchun kuzatilayotgan va prognoz qilinayotgan meteorologik sharoitlar to'g'risidagi eng so'nggi ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

Mazkur ma'lumotlar HHXK xodimlari tomonidan qo'shimcha talqin etish zaruratini kamaytiradigan shaklda hamda tegishli HHXK organlarining ehtiyojlariga mos muddatlarda taqdim etilishi lozim.

250. HHXK organlari aerodrom hududida, ayniqsa, uchish va qo'nishga kirishish hududlarida kuzatilayotgan hamda havo kemalari parvozlari uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan meteorologik hodisalarning joylashuvi, vertikal ko'lami, harakat yo'nalishi va tezligi to'g'risidagi mavjud batafsil ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

251. Atmosferaning yuqori qatlamlari to'g'risidagi elektron hisoblash mashinalarida qayta ishlangan raqamli ma'lumotlar avtomatlashtirilgan HHXK tizimlari orqali foydalanish uchun taqdim etilgan hollarda, meteorologiya xizmat ta'minlovchisi hamda "O'zaeronavigatsiya markazi" o'rtasida ushbu ma'lumotlarning tarkibi, formati va uzatish tartibi kelishib olinishi lozim.

252. Parvoz ma'lumotlari markazlari va hududiy dispetcherlik markazlari meteorologik xizmat ko'rsatishni muvofiqlashtirish bo'yicha tuzilgan kelishuvlarga muvofiq meteorologik ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi hamda kuzatilayotgan yoki prognoz qilinayotgan meteorologik sharoitlarning sezilarli yomonlashuviga alohida e'tibor qaratilishi lozim. Meteorologik ma'lumotlar va prognozlar tegishli parvoz ma'lumotlari hududi, dispetcherlik hududi hamda zarur hollarda ularga tutash hududlarga taalluqli bo'lishi lozim.

Bunda meteorologik sharoitlarning ayrim o'zgarishlari meteorologik elementlarning yomonlashuvi sifatida baholanishi lozim (masalan, havo haroratining oshishi ayrim turdagi havo kemalarining ekspluatatsiya ko'rsatkichlariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin).

253. Parvoz ma'lumotlari markazlari va hududiy dispetcherlik markazlari tegishli parvoz ma'lumotlari hududi yoki dispetcherlik hududi doirasida belgilangan punktlar uchun balandlik o'lchagichining shkalasini o'rnatishga mo'ljallangan joriy atmosfera bosimi to'g'risidagi ma'lumotlar bilan belgilangan vaqt oralig'ida ta'minlangan bo'lishi lozim.

254. Yaqinlashish dispetcherlik xizmati organlari o'zlari xizmat ko'rsatadigan havo hududi va aerodromlarga nisbatan meteorologik xizmat ko'rsatishni muvofiqlashtirish bo'yicha tuzilgan kelishuvlarga muvofiq meteorologik ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Maxsus meteorologik ma'lumotlar hamda ob-havo prognozlariga kiritilgan o'zgartirishlar zarur hollarda belgilangan mezonlarga muvofiq navbatdagi meteorologik ma'lumot yoki prognozni kutmasdan yaqinlashish dispetcherlik xizmati organlariga darhol taqdim etilishi lozim. Bir nechta datchiklardan foydalanilganda, ularga ulangan displeylarda tegishli uchish-qo'nish yo'lagi hamda har bir datchik xizmat ko'rsatadigan uchish-qo'nish yo'lagi qismi aniq ko'rsatilishi lozim.

255. Yaqinlashish dispetcherlik xizmati organlari yaqinlashish dispetcherlik organi tomonidan belgilangan punktlar uchun balandlik o'lchagichi shkalasini o'rnatishga mo'ljallangan joriy atmosfera bosimi to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

256. Yaqinlashish dispetcherlik xizmati organlari qo'nishga kirishishning yakuniy bosqichida, qo'nish va uchish vaqtida yer yuzasidagi shamol to'g'risidagi ma'lumotlarni aks ettiruvchi displeylar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Ushbu displeylar aerodrom dispetcherlik punkti hamda meteorologiya stansiyasidagi displeylar bilan bir xil kuzatuv nuqtalari va bir xil datchiklarga ulangan bo'lishi lozim.

257. UQYda ko'rish uzoqligi asboblari yordamida o'lchanadigan aerodromlarda yaqinlashish dispetcherlik xizmati organlari qo'nishga kirishishning yakuniy bosqichida qo'nish va uchish vaqtida

joriy RVR qiymatini aks ettiruvchi displeylar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Ushbu displeylar aerodrom dispetcherlik punkti hamda meteorologiya stansiyasidagi displeylar bilan bir xil kuzatuv nuqtalari va bir xil datchiklarga ulangan bo'lishi lozim.

258. Pastki bulut chegarasi balandligi asboblari yordamida o'lchanadigan aerodromlarda yaqinlashish dispetcherlik xizmati organlari qo'nishga kirishishning yakuniy bosqichida, qo'nish va uchish vaqtida pastki bulut chegarasi balandligining joriy qiymatini aks ettiruvchi displeylar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Ushbu displeylar aerodrom dispetcherlik punkti hamda meteorologiya stansiyasidagi displeylar bilan bir xil kuzatuv nuqtalari va bir xil datchiklarga ulangan bo'lishi lozim.

259. Yaqinlashish dispetcherlik xizmati organlari qo'nishga kirishishning yakuniy bosqichida, qo'nish va uchish vaqtida, shuningdek aylanib qo'nish (circle-to-land) manyovrini bajarishda havo kemalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan shamol siljishi to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

260. Aerodrom dispetcherlik punktlari o'zlari xizmat ko'rsatadigan aerodromlarga nisbatan meteorologik xizmat ko'rsatishni muvofiqlashtirish bo'yicha tuzilgan kelishuvlarga muvofiq meteorologik ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Maxsus meteorologik ma'lumotlar hamda ob-havo prognozlariga kiritilgan o'zgartirishlar zarur hollarda belgilangan mezonlarga muvofiq navbatdagi meteorologik ma'lumot yoki prognozni kutmasdan aerodrom dispetcherlik punktlariga darhol taqdim etilishi lozim.

261. Aerodrom dispetcherlik punktlari tegishli aerodrom uchun balandlik o'lchagichi shkalasini o'rnatishga mo'ljallangan joriy atmosfera bosimi to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

262. Aerodrom dispetcherlik punktlari yer yuzasidagi shamol to'g'risidagi ma'lumotlarni aks ettiruvchi displeylar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Ushbu displeylar, meteorologiya stansiyasi mavjud bo'lgan hollarda, undagi displeylar bilan bir xil kuzatuv nuqtalari va bir xil datchiklarga ulangan bo'lishi lozim. Bir nechta datchiklardan foydalanilganda, ularga ulangan displeylarda tegishli uchish-qo'nish yo'lagi hamda har bir datchik xizmat ko'rsatadigan uchish-qo'nish yo'lagi qismi aniq ko'rsatilishi lozim.

263. UQYda ko'rish uzoqligi asboblari yordamida o'lchanadigan aerodromlarda aerodrom dispetcherlik punktlari UQYdagi ko'rish uzoqligining joriy qiymatini aks ettiruvchi displeylar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Ushbu displeylar, meteorologiya stansiyasi mavjud bo'lgan hollarda, undagi displeylar bilan bir xil kuzatuv nuqtalari va bir xil datchiklarga ulangan bo'lishi lozim.

264. Pastki bulut chegarasi balandligi asboblari yordamida o'lchanadigan aerodromlarda aerodrom dispetcherlik punktlari pastki bulut chegarasi balandligining joriy qiymatini aks ettiruvchi displeylar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim. Ushbu displeylar, meteorologiya stansiyalari mavjud bo'lgan hollarda, undagi displeylar bilan bir xil kuzatuv nuqtalari va bir xil datchiklarga ulangan bo'lishi lozim.

265. Aerodrom dispetcherlik punktlari qo'nishga kirishishning yakuniy bosqichida, uchish paytida, aylanib qo'nish (circle-to-land) manyovrini bajarishda, shuningdek havo kemasining qo'ngandan keyingi uchish-qo'nish yo'lagi bo'ylab harakatlanishi vaqtida unga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan shamol siljishi to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

266. Aerodrom dispatcherlik punktlari aerodrom bo'yicha ogohlantirishlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

267. Parvoz ma'lumotlari xizmatini ko'rsatish uchun zarur hollarda joriy meteorologik ma'lumotlar hamda ob-havo prognozlari aloqa stansiyalariga taqdim etilishi lozim. Mazkur ma'lumotlarning nusxasi tegishli parvoz ma'lumotlari markaziga yoki hududiy dispatcherlik markaziga ham taqdim etilishi lozim.

2-bob. Aerodromdagi sharoitlar va ularga oid vositalarning ishlash holati to'g'risidagi ma'lumot

268. Aerodrom dispatcherlik punktlari va yaqinlashish dispatcherlik xizmati organlari ekspluatatsiya nuqtayi nazaridan o'zlarining javobgarlik hududidagi ish maydon, shu jumladan undagi vaqtinchalik xavf-xatarlar hamda ular bilan bog'liq aerodromlardagi har qanday obyektlarning ekspluatatsion holati to'g'risidagi ma'lumotlar bilan doimiy ravishda ta'minlangan bo'lishi lozim.

3-bob. Navigatsiya xizmatlarining ekspluatatsion holati to'g'risidagi ma'lumot

269. HHXK organlari o'zlarining javobgarlik hududidagi uchish, parvoz qilish, yaqinlashish va qo'nish uchun zarur bo'lgan radionavigatsiya xizmatlari hamda vizual vositalarning ekspluatatsion holati, shuningdek yerustidagi harakatni ta'minlash uchun zarur bo'lgan radionavigatsiya xizmatlari hamda vizual vositalarning ekspluatatsion holati to'g'risidagi ma'lumotlar bilan doimiy ravishda ta'minlangan bo'lishi lozim.

270. Radionavigatsiya xizmatlari va vizual vositalarning ekspluatatsion holati hamda ulardagi har qanday o'zgarishlar to'g'risidagi mazkur Qoidalarining 269-bandida nazarda tutilgan ma'lumotlar tegishli xizmatlar va vositalardan foydalanilishiga qarab, tegishli HHXK organlariga o'z vaqtida taqdim etilishi lozim.

4-bob. Uchuvchisiz boshqarilmaydigan havo sharlari to'g'risidagi ma'lumot

271. Uchuvchisiz boshqarilmaydigan havo sharlari ekspluatantlari tegishli HHXK organlariga uchuvchisiz boshqarilmaydigan havo sharlari parvozlari to'g'risidagi batafsil ma'lumotlarni taqdim etishi lozim.

5-bob. Vulqon faolligi to'g'risidagi ma'lumot

272. HHXK organlari, agar vulqon otilishidan oldingi faollik, vulqon otilishi yoki vulqon kuli buluti ular xizmat ko'rsatayotgan havo hududida amalga oshiriladigan parvozlarga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lsa, ular to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

273. Hududiy dispatcherlik markazlari va parvoz ma'lumotlari markazlari tegishli organ tomonidan chiqarilgan vulqon kuli bo'yicha konsultativ ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

6-bob. Radioaktiv moddalar bulutlari va zaharli kimyoviy moddalar to'g'risidagi ma'lumot

274. HHXK organlari, agar atmosferaga chiqarilgan radioaktiv moddalar yoki zaharli kimyoviy moddalar ular xizmat ko'rsatayotgan havo hududida amalga oshiriladigan parvozlarga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lsa, mahalliy kelishuvlarga muvofiq ushbu holat to'g'risidagi ma'lumotlar bilan ta'minlangan bo'lishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
1-ILOVA

**Standart uchib ketish va uchib kelish yo'nalishlaridan tashqari, navigatsiya
tavsiflari va havodagi harakatga xizmat ko'rsatish yo'nalishlarini belgilash
tamoyillari**

**1-bob. Havodagi harakatga xizmat ko'rsatish yo'nalishlari va navigatsiya tavsiflarini belgilash
uchun indekslar**

1. Belgilangan havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) yo'nalishlari uchun qo'llaniladigan yo'nalish va navigatsiya tavsiflari indeksleri tizimining maqsadi yo'nalish qismlari hamda yo'nalish yoki HHXK hududining muayyan qismi uchun belgilangan talablarni hisobga olgan holda uchuvchilar va HHXK organlari uchun quyidagi imkoniyatlarni yaratishdan iborat:

a) geografik koordinatalar yoki uni tavsiflashning boshqa usullaridan foydalanmasdan istalgan HHXK yo'nalishini belgilash;

b) zarur hollarda HHXK yo'nalishini havo hududining muayyan vertikal tuzilishi bilan bog'lash;

d) yo'nalish bo'ylab yoki HHXK hududining muayyan qismida parvozni amalga oshirishda rioya etilishi lozim bo'lgan navigatsiya aniqligi talablarini ko'rsatish;

e) yo'nalishdan asosan yoki faqat muayyan turdagi havo kemalari foydalanishi uchun mo'ljallanganligini ko'rsatish.

Bunda mazkur parvozni rejalashtirish uchun belgilangan navigatsiya tavsifi HHXK yo'nalishi indeksining ajralmas qismi hisoblanmaydi.

2. Mazkur ilovaning 1-bandida nazarda tutilgan maqsadlarga erishish uchun belgilash tizimi quyidagilarni ta'minlashi lozim:

a) har qanday HHXK yo'nalishini o'ziga xos tarzda belgilash imkonini berishi;

b) takrorlanishga yo'l qo'ymasligi;

d) yerdagi va bortdagi avtomatlashtirilgan tizimlarda foydalanish uchun mos bo'lishi;

e) tezkor foydalanish qisqa bo'lishi;

f) tubdan o'zgartirishlar kiritishni talab etmasdan, kelgusidagi talablarni qondirish uchun yetarli darajada kengaytirish imkonini ta'minlashi.

3. Standart uchib kelish va standart uchib ketish yo'nalishlari bundan mustasno, nazorat qilinadigan, konsultativ havo hududi hamda nazorat qilinmaydigan HHXK yo'nalishlari shartli belgilar bilan belgilanishi lozim.

2-bob. Indeksning tuzilishi

4. HHXKning yo'nalish indeksi quyidagilar bilan to'ldirilgan asosiy indeksdan iborat bo'lishi lozim:

a) mazkur ilovaning 8-bandida nazarda tutilgan bitta old qo‘shimcha;

b) mazkur ilovaning 9-bandida nazarda tutilgan bitta qo‘shimcha harf.

5. Indeksni tuzish uchun zarur bo‘lgan belgilar soni oltitadan oshmasligi lozim.

6. Indeksni tuzish uchun zarur bo‘lgan belgilar soni beshta belgidan oshmasligi lozim.

7. Asosiy indeks alifboning bitta harfi va undan keyin 1 dan 999 gacha bo‘lgan raqamdan iborat bo‘lishi lozim:

a) A, B, G, R – mintaqaviy HHXK yo‘nalishlari tarmog‘ining bir qismi bo‘lgan va zonaviy navigatsiya yo‘nalishlari hisoblanmaydigan yo‘nalishlar uchun;

b) L, M, N, P – mintaqaviy HHXK yo‘nalishlari tarmog‘ining bir qismi bo‘lgan zonaviy navigatsiya yo‘nalishlari uchun;

d) H, J, V, W – mintaqaviy HHXK yo‘nalishlari tarmog‘ining bir qismi hisoblanmaydigan va zonaviy navigatsiya yo‘nalishlari hisoblanmaydigan yo‘nalishlar uchun;

e) Q, T, Y, Z – mintaqaviy HHXK yo‘nalishlari tarmog‘ining bir qismi hisoblanmaydigan zonaviy navigatsiya yo‘nalishlari uchun.

8. Zarur hollarda asosiy indeksga quyidagilarga muvofiq bitta harfli old qo‘shimcha (prefiks) qo‘shilishi lozim:

a) K – vertolyotlar foydalanishi uchun belgilangan past balandlikdan o‘tuvchi yo‘nalishni belgilash uchun;

b) U – yo‘nalish yoki uning bir qismi yuqori havo hududida joylashganligini ko‘rsatish uchun;

d) S – tezlashish, sekinlashish va tovushdan tez uchish bosqichlarida faqat tovushdan tez uchuvchi havo kemalari foydalanishi mumkin bo‘lgan yo‘nalishni belgilash uchun.

9. Tegishli HHXK yo‘nalishining asosiy indeksiga mazkur yo‘nalishda ko‘rsatiladigan xizmat turini ifodalash uchun quyidagilarga muvofiq qo‘shimcha harf qo‘shilishi mumkin:

a) F harfi – yo‘nalishda yoki uning bir qismida faqat konsultativ xizmat ko‘rsatilishini bildirish uchun;

b) G harfi – yo‘nalishda yoki uning bir qismida faqat parvoz ma’lumotlari xizmati ko‘rsatilishini bildirish uchun.

Bunda havo kemasi bortidagi indikator uskunasiining imkoniyatlari cheklanganligi sababli, indikatorlarda uchuvchiga qo‘shimcha bo‘lgan F yoki G harflari aks etmasligi mumkin hamda nazorat qilinadigan HHXK yo‘nalishi, konsultativ yo‘nalish yoki parvoz ma’lumotlari xizmati ko‘rsatiladigan HHXK yo‘nalishi sifatida belgilangan yo‘nalish yoki uning bir qismi aeronavigatsiya xaritalarida hamda aeronavigatsiya ma’lumotlari to‘plamida ko‘rsatiladi.

3-bob. Asosiy indekslarni belgilash

10. HHXK yo‘nalishlarining asosiy indekslari quyidagi tamoyillarga muvofiq belgilanadi:

a) asosiy magistral yo‘nalish u kesib o‘tadigan dispetcherlik hududlari, davlatlar yoki mintaqalardan qat’i nazar butun uzunligi bo‘ylab bir xil indeks bilan belgilanadi.

Bunda HHXK ma’lumotlarini avtomatlashtirilgan tarzda qayta ishlash hamda bortdagi navigatsiya hisoblash uskunalaridan foydalanilganda muhim ahamiyatga ega.

b) ikki yoki undan ortiq magistral yo‘nalish umumiy qismga ega bo‘lgan hollarda, HHXK faoliyatida qiyinchiliklar yuzaga keladigan holatlar bundan mustasno, ushbu qism tegishli yo‘nalishlarning har birining indeksi bilan belgilanadi. Bunday holatlarda barcha manfaatdor tomonlarning kelishuviga ko‘ra faqat bitta indeks belgilanadi.

d) bitta yo‘nalishga berilgan asosiy indeks boshqa yo‘nalishga berilmasligi lozim.

e) muvofiqlashtirish maqsadida Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining mintaqaviy byurosi indekslarga bo‘lgan talablar to‘g‘risida xabardor qilinishi lozim.

4-bob. Aloqa olib borishda indekslardan foydalanish

11. Bosma aloqada indeks kamida ikkita va ko‘pi bilan oltita belgi bilan uzatilishi lozim.

12. Ovozli aloqada indeksning asosiy harfi fonetik alifboga muvofiq talaffuz qilinadi. Mazkur ilovaning 8-bandida nazarda tutilgan K, U va S old qo‘shimchalari qo‘llanilganda, ular quyidagicha talaffuz qilinadi:

K: “KOPTER”

U: “APPER”

S: “SUPERSONIK”

Bunda “Kopter” so‘zi “helikopter” so‘zi kabi bir xil talaffuz qilinadi, “apper” va “supersonik” so‘zlari esa ingliz tili talablariga muvofiq talaffuz qilinadi.

13. Agar mazkur ilovaning 9-bandida ko‘rsatilgan F yoki G harflari ishlatilsa, parvoz ekipaji a’zosidan ularni ovozli aloqada ishlatishlari talab qilinmaydi.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
2-ILOVA

Asosiy nuqtalarni o'rnatish va belgilash tamoyillari

1-bob. Asosiy nuqtalarni o'rnatish

1. Asosiy nuqtalar, JYUCh yoki undan yuqori chastotalarda ishlaydigan yerusti radionavigatsiya vositalari yoxud sun'iy yo'ldosh radionavigatsiya vositalariga tayangan holda belgilanishi lozim.

2. Yerusti yoki sun'iy yo'ldosh radionavigatsiya vositalari mavjud bo'lmagan taqdirda, asosiy nuqtalar avtonom bort navigatsiya vositalari yordamida yoki vizual mo'ljallar bo'yicha amalga oshiriladigan parvozlarda vizual kuzatish orqali aniqlanishi mumkin bo'lgan joylarda belgilanishi lozim. Qo'shni HHXK organlari yoki tegishli HHXK dispetcherlari o'rtasidagi kelishuvga muvofiq HHXKn topshirish nuqtalari sifatida belgilanishi mumkin.

2-bob. Radionavigatsiya vositasining joylashuvi asosida belgilanadigan asosiy nuqtalar uchun indekslar

3. Radionavigatsiya vositasi joylashgan joyga asoslangan asosiy nuqtalarning kodlanmagan nomlari oson aniqlanadigan va keng tanilgan geografik joy nomi asosida belgilanishi lozim.

4. Asosiy nuqta nomini tanlashda quyidagi talablar hisobga olinishi lozim:

a) asosiy nuqtaning nomi HHXK maqsadlarida foydalaniladigan tilda uchuvchilarva HHXK xodimlari tomonidan oson talaffuz qilinadigan bo'lishi lozim. Geografik joy nomini davlat tilida talaffuz qilish qiyin bo'lgan taqdirda, uning geografik ma'nosi saqlangan holda mazkur nomning qisqartirilgan shakli yoki qisqartmasi tanlanishi mumkin (masalan, "Tamdibulak – Tamdi");

b) asosiy nuqtaning nomi ovozli aloqa orqali oson tushuniladigan, ayni bir umumiy hududdagi boshqa asosiy nuqtalarning nomlaridan farqlanadigan hamda HHXK organlari va uchuvchilar o'rtasidagi aloqada chalkashlikka sabab bo'lmaydigan bo'lishi lozim;

d) asosiy nuqtaning nomi oltitadan ko'p bo'lmagan harfdan iborat bo'lishi hamda ikki bo'g'indan, zarur hollarda esa uch bo'g'indan oshmasligi lozim;

e) tanlangan nom asosiy nuqta va uni belgilovchi radionavigatsiya vositasi uchun bir xil bo'lishi lozim.

5. Radionavigatsiya vositasi joylashgan joyga asoslangan asosiy nuqtalar uchun kodlangan indeks radionavigatsiya vositasining radiochaqiruv nomiga muvofiq belgilanadi hamda uning tuzilishi kodlanmagan joy nomi bilan oson bog'lanishini ta'minlashi lozim.

6. Kodlangan indekslar tegishli radionavigatsiya vositasi joylashgan nuqtadan 1100 km (600 dengiz mili) radiusdagi hududda takrorlanmasligi lozim, mazkur bobda nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

Bunda turli chastota diapazonlarida ishlaydigan ikkita radionavigatsiya vositasi bir joyda joylashgan bo'lsa, ular bir xil radiochaqiruv nomiga ega bo'ladi.

7. Kodlangan indekslarga bo'lgan ehtiyojlarni muvofiqlashtirish maqsadida Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining mintaqaviy byurosi xabardor qilinishi lozim.

3-bob. Radionavigatsiya vositasi joylashuvi asosida belgilanmaydigan asosiy nuqtalar indekslarining tuzilishi

8. Agar asosiy nuqtani radionavigatsiya vositasi joylashgan joydan boshqa joyda belgilash talab etilsa hamda undan HHXK maqsadlarida foydalanilsa, u beshta harfdan iborat bo'lishi, qulay talaffuz qilinadigan alohida kod nomi bilan belgilanishi lozim. Bunday kod nomi bir vaqtning o'zida asosiy nuqtaning nomi va kodlangan indeks sifatida qo'llaniladi.

Bunda PBN asosida standart uchib kelish, standart uchib ketish hamda uskunalar bo'yicha qo'nishga yaqinlashish sxemalarini belgilashda harf-raqamli kod nomlaridan Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining Uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish bo'yicha qo'llanmasiga muvofiq foydalanilishi lozim.

9. Indeks-kod nomi uchuvchilar va HHXK xodimlari tomonidan HHXK maqsadlarida foydalaniladigan tilda oson talaffuz qilinadigan tarzda tanlanishi lozim (masalan, "DIBAD", "ODIVA").

10. Indeks-kod nomi ovozli aloqada oson anglashiladigan hamda ayni bir umumiy hududdagi boshqa asosiy nuqtalarning nomlaridan aniq farqlanadigan bo'lishi lozim.

11. Asosiy nuqtaga berilgan alohida besh harfdan iborat bo'lishi, qulay talaffuz qilinadigan indeks-kod nomi boshqa hech bir asosiy nuqtaga berilmasligi lozim. Asosiy nuqtaning joylashuvi o'zgartirilgan taqdirda, unga yangi indeks-kod nomi berilishi lozim. Maxsus ajratilgan indeks-kod nomini boshqa joy uchun qayta qo'llash zarur bo'lgan hollarda, mazkur indeks-kod nomi kamida olti oy davomida qo'llanilmasligi lozim.

12. Alohida besh harfdan iborat bo'lishi, qulay talaffuz qilinadigan indeks-kod nomlariga bo'lgan ehtiyojlarni muvofiqlashtirish uchun Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining EUR/NAT mintaqaviy byurosi xabardor qilinishi lozim.

13. Doimiy yo'nalish tizimi o'rnatilmagan yoki ekspluatatsion sabablarga ko'ra havo kemalarining harakatlanish yo'nalishlari o'zgarib turadigan hududlarda asosiy nuqtalar Butunjahon geodezik koordinatalar tizimi – 1984 (WGS-84) geografik koordinatalariga muvofiq aniqlanishi va uzatilishi lozim.

Bunda doimiy ravishda belgilangan asosiy nuqtalar chiqish va (yoki) kirish nuqtalari sifatida xizmat qiladigan hamda mazkur ilovaning 2 yoki 3-boblariga muvofiq belgilanadigan hollar bundan mustasno.

4-bob. Aloqani olib borishda indekslardan foydalanish

14. Ovozli aloqada asosiy nuqtaga ishora qilish uchun mazkur ilovaning 2 yoki 3-boblariga muvofiq tanlangan nom qo'llaniladi. Agar mazkur ilovaning 3-bobiga muvofiq radionavigatsiya vositasi joylashgan joyga asoslangan asosiy nuqta uchun tanlangan kodlanmagan nom qo'llanilmasa, uning o'rniga fonetik alifboga muvofiq talaffuz qilinadigan kodlangan indeks qo'llanilishi lozim.

15. Bosma va kodlangan aloqada asosiy nuqtaga ishora qilish uchun faqat kodlangan indeks yoki tanlangan kod nomidan foydalanilishi lozim.

5-bob. Xabarlarni uzatishda foydalaniladigan asosiy nuqtalar

16. HHXK organlari tomonidan havo kemasi parvozining borishi to'g'risidagi ma'lumotlarni olish maqsadida alohida asosiy nuqtalar xabarlarni uzatish punktlari sifatida belgilanishi mumkin.

17. Asosiy nuqtalarni belgilashda quyidagi omillar hisobga olinishi lozim:

- a) ko'rsatiladigan HHXK turi;
- b) havodagi harakatning intensivligi;
- d) havo kemasining joriy parvoz rejasiga rioya etish aniqligi;
- e) havo kemalarining tezligi;
- f) qo'llanilayotgan eshelonlash minimumlari;
- g) havo hududining tuzilishi;
- h) xizmat ko'rsatishda qo'llaniladigan usullari;
- i) parvozning asosiy bosqichlarining boshlanishi yoki tugashi (ko'tarilish, pasayish, yo'nalishni o'zgartirish va boshqalar);
- j) boshqaruvni topshirish tartibi;
- k) parvozlarning xavfsizligi hamda qidiruv-qutqaruv bilan bog'liq jihatlar;
- l) ekipajga tushadigan yuklama hamda ikki tomonlama "havo-yer" aloqa kanallariga tushadigan yuklama.

18. Xabarlarni uzatish punktlari majburiy xabarlarni uzatish punktlari yoki so'rov bo'yicha xabarlarni uzatish punktlari sifatida belgilanadi.

19. Majburiy xabarlarni uzatish punktlarini belgilashda quyidagi tamoyillarga amal qilinishi lozim:

- a) majburiy xabarlarni uzatish punktlari ekipaj, dispetcher hamda "havo-yer" aloqasiga tushadigan ish yuklamasini kamaytirish zarurati hisobga olingan holda HHXK organlarini havo kemasi parvozining borishi to'g'risidagi muntazam ma'lumot bilan ta'minlash uchun zarur bo'lgan eng kam miqdorda belgilanishi;
- b) radionavigatsiya vositasining muayyan nuqtada mavjudligi o'z-o'zidan ushbu nuqtani majburiy xabarlarni uzatish punkti sifatida belgilash uchun yetarli asos hisoblanmasligi;
- d) majburiy xabarlarni uzatish punktlari parvoz ma'lumotlari hududi yoki dispetcherlik hududlari chegaralarida belgilanishi shart emasligi.

20. So'rov bo'yicha xabarlarni uzatish punktlari, mavjud sharoitlar buni taqozo etgan taqdirda, HHXK organlarining qo'shimcha joylashuv to'g'risidagi xabarlarga bo'lgan ehtiyojini hisobga olgan holda belgilanishi mumkin.

21. Majburiy va so'rov bo'yicha xabarlarni uzatish punktlarining vazifalari joriy joylashuv to'g'risidagi xabarlarga bo'lgan ehtiyojni havodagi harakatga samarali xizmat ko'rsatish uchun zarur bo'lgan eng kam darajagacha kamaytirish maqsadida vaqti-vaqti bilan qayta ko'rib chiqilishi lozim.

22. Majburiy xabarlarni uzatish punktlaridan o'tishda joriy joylashuv to'g'risidagi xabarlarni taqdim etish barcha sharoitlarda va barcha parvozlar uchun majburiy hisoblanmaydi. Ushbu tamoyilni qo'llashda quyidagilarga alohida e'tibor qaratilishi lozim:

a) past tezlik va past balandlikda parvoz qiluvchi havo kemalaridan joriy joylashuv to'g'risidagi xabarlarni muntazam taqdim etish talab etilishi mumkin, biroq yuqori tezlik va yuqori balandlikda parvoz qiluvchi havo kemalaridan har bir xabarlarni uzatish punktidan o'tishda bunday xabarlarni taqdim etish talab etilmasligi;

b) dispatcherlik hududi orqali tranzit parvozni amalga oshiruvchi havo kemalaridan joriy joylashuv to'g'risidagi xabarlarni taqdim etish uchib kelayotgan va uchib ketayotgan havo kemalari uchun belgilangan chastotada amalga oshirilmasligi.

23. Xabarlarni uzatish punktlarini mazkur bobda belgilangan tamoyillar asosida tashkil etish imkoni bo'lmagan hududlarda meridianlar va geografik kenglik parallellarining butun darajalarda ifodalangan qiymatlariga asoslangan xabarlarni uzatish tizimi joriy etilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
3-ILOVA

**Standart uchib ketish va uchib kelish yo'nalishlari va ularga oid sxemalarni belgilash
tamoyillari**

**1-bob. Standart uchib ketish va uchib kelish yo'nalishlari va ularga oid sxemalar uchun
indekslar**

1. Standart uchib ketish va uchib kelish yo'nalishlari va ularga oid sxemalar uchun indekslar tizimi quyidagi vazifalarni ta'minlashi lozim:

a) har bir yo'nalishni sodda va aniq belgilash imkonini berishi;

b) quyidagilar o'rtasida aniq farqlanishni ta'minlashi:

uchib ketish va uchib kelish yo'nalishlari o'rtasida;

uchib ketish yoki uchib kelish yo'nalishlari va boshqa havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) yo'nalishlari o'rtasida;

yerusti radionavigatsiya vositalari yoki bortdagi avtonom navigatsiya vositalari bo'yicha navigatsiyani talab etuvchi yo'nalishlar hamda yerusti vizual mo'ljallari bo'yicha navigatsiyani talab etuvchi yo'nalishlar o'rtasida;

d) HHXK organlarida va havo kemasi bortida foydalaniladigan ma'lumotlarni qayta ishlash hamda aks ettirish uskunalariga qo'yiladigan talablarga javob berishi;

e) tezkor foydalanishda imkon qadar qisqa bo'lishi;

f) takrorlanishga yo'l qo'ymasligi;

g) tubdan o'zgartirishlar kiritishni talab etmasdan kelgusidagi ehtiyojlarni qondirish uchun yetarli imkoniyatlarni ta'minlashi.

2. Har bir yo'nalish kodlanmagan indeks va unga mos keluvchi kodlangan indeks bilan belgilanishi lozim.

3. Ovozli aloqada indekslar standart uchib ketish yoki standart uchib kelish yo'nalishlarini ifodalash uchun oson tushuniladigan hamda uchuvchilar va HHXK xodimlari tomonidan oson talaffuz qilinadigan bo'lishi lozim.

2-bob. Indeksning tuzilishi

4. Standart uchib ketish yoki standart uchib kelish yo'nalishining kodlanmagan indeksi quyidagilardan iborat bo'lishi lozim:

a) asosiy ko'rsatkich;

b) holat ko'rsatkichi;

d) yo'nalish ko'rsatkichi

e) "uchib ketish" yoki "uchib kelish" so'zi;

f) ushbu yo‘nalish vizual parvoz qoidolari (VPbo‘yicha bajariladigan parvozlar uchun belgilangan bo‘lsa, “vizual” so‘zi.

5. Standart uchib ketish yo‘nalishi tugaydigan yoki standart uchib kelish yo‘nalishi boshlanadigan asosiy nuqtaning nomi yoki kodlangan nomi asosiy ko‘rsatkich hisoblanadi.

6. Holat ko‘rsatkichi 1 dan 9 gacha bo‘lgan bitta raqamdan iborat bo‘lishi lozim.

7. Yo‘nalish ko‘rsatkichi alifboning bitta harfidan iborat bo‘lishi lozim. Bunda “I” va “O” harflaridan foydalanilmaydi.

8. Standart uchib ketish yoki standart uchib kelish yo‘nalishining (uskunalar bo‘yicha yoki vizual) kodlangan indeksi quyidagilardan iborat bo‘lishi lozim:

a) mazkur ilovaning 4-bandi “a” kichik bandida keltirilgan asosiy nuqtaning kodlangan indeksi yoki kodlangan nomi;

b) mazkur ilovaning 4-bandining “b” kichik bandida nazarda tutilgan holat ko‘rsatkichi;

d) mazkur ilovaning 4-bandining “d” kichik bandida nazarda tutilgan yo‘nalish ko‘rsatkichi.

Bunda havo kemasi bortidagi indikator uskunasiining imkoniyatlari cheklanganligi sababli, agar asosiy nuqta beshta harfdan iborat kodlangan nom bilan belgilangan bo‘lsa, asosiy ko‘rsatkichni qisqartirish talab etilishi mumkin. Asosiy ko‘rsatkichni qisqartirish usuli ekspluatant tomonidan belgilanadi.

3-bob. Indeksni tayinlash

9. Har bir yo‘nalishga alohida indeks tayinlanishi lozim.

10. Bitta asosiy nuqtaga tutashgan ikki yoki undan ortiq yo‘nalishni o‘zaro farqlash maqsadida (ular uchun bitta asosiy ko‘rsatkich belgilanadigan hollarda) har bir yo‘nalishga mazkur ilovaning 7-bandida nazarda tutilgan yo‘nalish ko‘rsatkichi tayinlanishi lozim.

4-bob. Holat ko‘rsatkichini tayinlash

11. Har bir yo‘nalishga amaldagi yo‘nalishni belgilash uchun holat ko‘rsatkichi tayinlanishi lozim.

12. Birinchi holat ko‘rsatkichi sifatida “1” tayinlanishi lozim.

13. Yo‘nalishga o‘zgartirish kiritilganda unga navbatdagi tartib raqamidan iborat yangi holat ko‘rsatkichi berilishi lozim. “9” raqamidan keyin holat ko‘rsatkichi yana “1” raqamidan boshlanadi.

5-bob. ILS yoki hududiy navigatsiya yordamida qo‘nishga kirishish sxemalarining indeks tuzilishi

14. ILS yoki hududiy navigatsiya yordamida qo‘nishga kirishish sxemasining kodlanmagan indeksi quyidagilardan iborat bo‘lishi lozim:

a) ILS belgisi;

b) asosiy ko‘rsatkichi;

d) holat ko‘rsatkichi;

- e) yo‘nalish ko‘rsatkichi;
- f) “qo‘nishga yaqinlashish” so‘zi;
- g) UQY uchun ishlab chiqilgan sxema ko‘rsatkichi.

15. Qo‘nishga kirishish sxemasi boshlanadigan asosiy nuqtaning nomi yoki kodlangan nomi asosiy ko‘rsatkich hisoblanadi.

16. Holat ko‘rsatkichi 1 dan 9 gacha bo‘lgan bitta raqamdan iborat bo‘lishi lozim.

17. Yo‘nalish ko‘rsatkichi alifboning bitta harfidan iborat bo‘lishi lozim. Bunda “I” va “O” harflaridan foydalanilmaydi.

18. ILS yoki hududiy navigatsiya yordamida qo‘nishga kirishish sxemasining kodlangan indeksi quyidagilardan iborat bo‘lishi lozim:

- a) ILS belgisi;
- b) mazkur ilovaning 17-bandi “b” kichik bandida nazarda tutilgan asosiy nuqtaning kodlangan indeksi yoki kodlangan nomi;
- d) mazkur ilovaning 17-bandi “d” kichik bandida nazarda tutilgan holat ko‘rsatkichi;
- e) mazkur ilovaning 17-bandi “e” kichik bandida nazarda tutilgan yo‘nalish ko‘rsatkichi;
- f) mazkur ilovaning 17-bandining “g” kichik bandida nazarda tutilgan UQY ko‘rsatkichi.

19. ILS yoki hududiy navigatsiya yordamida qo‘nishga kirishish sxemalari uchun indekslarni tayinlash talablariga muvofiq amalga oshiriladi. Bir xil yo‘l chiziqlariga ega, biroq turli parvoz profililarini nazarda tutuvchi sxemalarga alohida yo‘nalish ko‘rsatkichlari tayinlanishi lozim.

20. Aeroportda qo‘llaniladigan barcha qo‘nishga kirishish sxemalariga, barcha harfli yo‘nalish ko‘rsatkichlari foydalanib bo‘lingunga qadar, ILS yoki hududiy navigatsiya yordamida qo‘nishga kirishish sxemalari uchun alohida harfli yo‘nalish ko‘rsatkichlari tayinlanishi lozim. Shundan keyin harfli yo‘nalish ko‘rsatkichi qayta qo‘llanilishi mumkin. Bitta ILS vositasi xizmat ko‘rsatadigan ikkita yo‘nalish uchun bitta yo‘nalish ko‘rsatkichidan foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi.

21. Qo‘nishga kirishish sxemalariga holat ko‘rsatkichini tayinlash mazkur ilovaning 4-bobi talablariga muvofiq amalga oshiriladi.

22. Kodlanmagan va kodlangan indekslarga quyidagi namunalar:

- a) kodlanmagan indeksga: ILS EKLER ONE ALPHA APPROACH RUNWAY ONE EIGHT;
- b) kodlangan indeksga: ILS EKLER 1A 18.

Bunda mazkur indeks EKLER asosiy nuqtasidan boshlanuvchi ILS yordamida uchish-qo‘nish yo‘lagining 18 yo‘nalishi bo‘yicha qo‘nishga yaqinlashish sxemasini bildiradi. EKLER radionavigatsiya vositasi joylashgan joyga asoslanmagan asosiy nuqta bo‘lganligi sababli, unga mazkur ilovaning 2-bobiga muvofiq besh harfdan iborat kod nomi berilgan. “ONE” holat ko‘rsatkichi (kodlangan indeksda – “1”) mazkur sxemaning amaldagi tahrir raqamini bildiradi. “ALPHA” yo‘nalish ko‘rsatkichi esa EKLER asosiy nuqtasiga biriktirilgan yo‘nalishlardan birini ifodalaydi.

6-bob. Aloqani olib borishda indekslardan foydalanish

23. Ovozli aloqada faqat kodlanmagan indeks qo'llaniladi.

Bunda yo'nalishlarni belgilashda mazkur ilovaning 4-bandining "e" va "f" kichik bandlarida nazarda tutilgan "uchib ketish", "uchib kelish" va "vizual" degan so'zlar kodlanmagan indeksning majburiy tarkibiy qismi hisoblanadi.

24. Bosma yoki kodlangan aloqada faqat kodlangan indeks qo'llaniladi.

7-bob. HHXK xodimlariga yo'nalishlar va sxemalar to'g'risidagi ma'lumotlarni taqdim etish

25. Havo kemalariga yo'nalishlar yoki sxemalar bo'yicha dispetcherlik ruxsatlari beriladigan ish joylarida, shuningdek HHXK bilan bog'liq boshqa vazifalarni bajaruvchi xodimlarning ish joylarida har bir standart uchib ketish va (yoki) uchib kelish yo'nalishi hamda har bir qo'nishga kirishish sxemasi, shu jumladan ularning kodlanmagan va kodlangan indekslari to'g'risidagi batafsil ma'lumotlar mavjud bo'lishi lozim.

25. Barcha hollarda yo'nalishlar va sxemalarning grafik tasviri ham ta'minlanishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
4-ILOVA

HHXK bo'yicha havo hududining toifalari – xizmat ko'rsatish hamda parvozlarga qo'yiladigan talablar

Toifa	Parvoz qoidalar	Eshelonlash	Xizmat ko'rsatish turi	Tezlik bo'yicha cheklov	Aloqaga bo'lgan talablar	HHB organidan ruxsat olish zarurati
A	Faqat UBP	Barcha havo kemalari	HHB	Qo'llanilmaydi	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha
B	UBP bo'yicha	Barcha havo kemalari	HHB	Qo'llanilmaydi	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha
	VPQ bo'yicha	Barcha havo kemalari	HHB	Qo'llanilmaydi	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha
C	UBP bo'yicha	UBP-UBP ga nisbatan UBP-VPQ ga nisbatan	HHB	Qo'llanilmaydi	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha
	VPQ bo'yicha	VPQ-UBP ga nisbatan	1) HHB uchun UBPga nisbatan eshelonlash; 2) VPQ/VPQ Harakat to'g'risida ma'lumot (so'rov bo'yicha	Usk. tez*. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha

			to'qnashuvining oldini olish bo'yicha tavsiyalar)			
D	UBP bo'yicha	UBP-UBP ga nisbata	HHB, VPQ bo'yicha parvozlar haqida ma'lumot (so'rov bo'yicha to'qnashuvning oldini olish bo'yicha tavsiyalar)	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha
	VPQ bo'yicha	Amalga oshirilmaydi	UBP / VPQ va HHB / VPQ bo'yicha parvozlar haqida ma'lumot (so'rov bo'yicha to'qnashuvning oldini olish bo'yicha tavsiyalar)	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha
E	UBP bo'yicha	UBP-UBP ga nisbata	HHB va imkon qadar VPQ bo'yicha parvozlar haqida ma'lumot	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Ha
	VPQ bo'yicha	Amalga oshirilmaydi	Imkon qadar harakat to'g'risida ma'lumot	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Yo'q	Yo'q

F	UBP bo'yicha	imkon qadar, UBP - UBP ga nisbatan	Havodagi harakatga konsultativ xizmat ko'rsatish bo'yicha, parvoz ma'lumotlari xizmati haqida	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Yo'q
	VPQ bo'yicha	Amalga oshirilmaydi	Parvoz ma'lumotlari xizmati	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Yo'q	Yo'q
G	UBP bo'yicha	Amalga oshirilmaydi	Parvoz ma'lumotlari xizmati	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Doimiy ikki tomonlama aloqa	Yo'q
	VPQ bo'yicha	Amalga oshirilmaydi	Parvoz ma'lumotlari xizmati	Usk. tez. 250uz, 3050m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan	Yo'q	Yo'q
Izoh 1 (*): Agar o'tishning absolyut balandligi 3050 m (10 000 fut) o'rta dengiz sathidan past bo'lsa, 10 000 fut o'rniga 100-parvoz esheloni qo'llaniladi. Izoh 2 (*):Usk. tez. – uskuna tezligi						

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
5-ILOVA

Charchoqni boshqarish bo'yicha me'yoriy qoidalar

1-bob. Umumiy qoidalar

1. O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi Fuqaro aviatsiyasi agentligi O'zbekiston Respublikasida belgilangan tartib-taomillar, ish vaqti hamda dam olish vaqtining me'yorlari, shuningdek o'tkir va kumulyativ charchoq hamda bajarilayotgan ishlarning xususiyati hisobga olinishini ta'minlagan holda rejadan tashqari smenalarni (zaxira yoki talab bo'yicha) tayinlash ustidan nazoratni amalga oshiradi.

2-bob. Xizmat ta'minlovchisining vazifalari

2. Ish smenalarining davomiyligi, ularning almashish tartibi, ovqatlanish uchun ajratiladigan vaqt hamda dam olish kunlarini berish tartibi tashkilot rahbariyati tomonidan tegishli kasaba uyushmasi qo'mitasi bilan kelishilgan va tasdiqlangan smena jadvaliga muvofiq belgilanadi.

3. Xodimni ketma-ket ikki smenaga jalb etish taqiqlanadi. Xodimlar smena jadvali bilan u kuchga kirishidan kamida o'n kun oldin imzo qo'ydirilgan holda tanishtirilishi lozim.

4. Ish jadvali uzoq davom etadigan smenalar hamda yetarli dam olish ta'minlanmaganligi natijasida yuzaga keladigan kumulyativ charchoq oqibatlari hisobga olingan holda tuzilishi lozim. Ish va uyquning belgilangan almashinuvini sezilarli darajada buzadigan ish jadvallarini tuzishga yo'l qo'yilmaydi.

5. Smenali ish jadvallari kamida bir oylik muddat uchun tuzilishi lozim.

6. Minimal dam olish vaqti havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) mutaxassisining yetarli darajada uyqu olishini ta'minlaydigan, shuningdek uning boshqa fiziologik ehtiyojlari hamda qatnov bilan bog'liq omillarni hisobga oladigan darajada belgilanishi lozim.

7. Minimal dam olish vaqti HHXK mutaxassisining yetarli darajada uyqu olishini ta'minlash hamda uning boshqa fiziologik ehtiyojlari va qatnov bilan bog'liq omillarni hisobga olgan holda belgilanishi lozim.

8. HHXK mutaxassisining charchaganligi parvozlar xavfsizligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi aniqlansa yoki bunga asosli sabab mavjud bo'lsa, aeronavigatsiya xizmatini ko'rsatuvchi uni parvozlar xavfsizligi bilan bog'liq vazifalarni bajarishga jalb etmasligi lozim.

9. Normativ cheklovlarga rioya etilganligini tasdiqlash hamda aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishi ustidan davlat nazoratini amalga oshiruvchi mansabdor shaxslar va aeronavigatsiya xizmati ta'minlovchisining vakolatli xodimlari tomonidan o'tkaziladigan tekshiruvlarni osonlashtirish maqsadida ish smenalari va dam olish vaqtiga oid qaydlar kamida 36 oy davomida saqlanishi lozim.

3-bob. HHXK mutaxassislarining javobgarliklari

10. HHXK mutaxassislari o'zlarining charchaganligini yoki xizmat vazifalarini bajarishga yaroqsiz darajada o'zlarini yomon his qilayotganligini anglagan taqdirda, parvozlar xavfsizligiga

salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan vazifalarni bajarmasliklari lozim.

11. HHXK mutaxassislari dam olish va ovqatlanish uchun yaratilgan sharoitlar hamda mavjud imkoniyatlardan oqilona foydalanishlari lozim. Ular dam olish vaqtini to'liq tiklanishni ta'minlaydigan tarzda rejalashtirishlari lozim.

4-bob. Xizmat vaqtini belgilash

12. Xizmat vaqtiga qo'yiladigan talablar quyidagilardan iborat:

a) xizmat vaqtining davomiyligi 12 soatdan oshmasligi;

b) xizmat vaqtining umumiy davomiyligi bir oyda 200 soatdan oshmasligi;

d) bir xizmat davri tugagan paytdan keyingi xizmat davri boshlanguniga qadar kamida 12 soat dam olish vaqti ta'minlanishi;

e) ketma-ket 6 kundan ortiq ishlashga yo'l qo'yilmasligi;

f) smena jadvalida ketma-ket ishlanadigan kunlarning eng ko'p soni nazarda tutilgan taqdirda, bunday davr tugagan paytdan navbatdagi shunday davr boshlanguniga qadar kamida 60 soat dam olish vaqti ta'minlanishi;

13. Ish smenasiga qo'yiladigan talablar quyidagilardan iborat:

a) ish smenasi davomida HHXKni bevosita amalga oshirish vaqti uzluksiz 2 soatdan oshmasligi;

b) dam olish (tanaffus) vaqtining umumiy davomiyligi kamida 30 daqiqani tashkil etishi;

d) tungi smena mahalliy vaqt bilan soat 22:00 da boshlanib, soat 06:00 da tugaydigan ish vaqtini o'z ichiga olishi;

e) to'liq yoki qisman tungi vaqtga to'g'ri keladigan ish smenasining davomiyligi 10 soatdan oshmasligi;

f) to'liq yoki qisman tungi vaqtga to'g'ri keladigan ketma-ket uchta ish smenasidan ortig'ini tayinlashga yo'l qo'yilmasligi;

g) to'liq yoki qisman tungi vaqtga to'g'ri keladigan ish smenasi tugagan paytdan keyingi ish smenasi boshlanguniga qadar kamida 36 soat dam olish vaqti ta'minlanishi lozim.

14. O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi "O'zaeronavigatsiya markazi" MChJ (bundan buyon matnda "O'zaeronavigatsiya markazi" deb yuritiladi) HHXK dispetcherlarining uzoq vaqt davomida uyg'oq qolishining oldini olish imkonini beruvchi rejadan tashqari navbatchilikni (zaxira yoki talab bo'yicha) taqsimlash tartibini ishlab chiqishi lozim.

15. Ishlab chiqarish ehtiyojidan kelib chiqib, HHXK mutaxassislari HHXK bo'limi rahbari tomonidan rejadan tashqari (qo'shimcha) navbatchilikka (kunduzgi va tungi smena), shu jumladan bayram kunlaridagi ishlarga jalb etilishi mumkin.

16. Ish smenalarini uzluksiz ta'minlash maqsadida HHXK xizmati xodimlaridan iborat zaxira navbatchilik tizimi tashkil etiladi.

17. Rejadan tashqari (zaxira) navbatchilikka jalb etish soni bir oyda uch martadan oshmasligi lozim.

18. HHXK mutaxassisi ish joyiga kelmagan taqdirda, rejadan tashqari (zaxira) navbatchilikning maksimal davomiyligi 36 soatdan oshmasligi lozim.

19. Xodimlarni zaxira navbatchiligiga jalb etish ish vaqti hamda dam olish vaqtini rejalashtirish bosqichida (smena jadvalini tuzishda), HHXK xodimlari soni ruxsat etilgan eng kam miqdorda bo'lishi kutilayotgan navbatchilik smenalari uchun amalga oshiriladi.

20. HHXK dispetcherlarini almashtirish uchun zaxira sifatida bitta HHXK mutaxassisi ajratiladi. Zarurat tug'ilganda (dam olish va bayram kunlarida) navbatchi smena xodimlarini (parvozlar rahbari yoki katta dispetcherni) zaxiraga jalb etishga yo'l qo'yiladi.

Bunda parvozlar rahbari yoki katta dispetcher vazifalarini mustaqil bajarishga ruxsatnomaga ega bo'lgan bitta HHXK mutaxassisi ajratilishi lozim.

21. Zaxira navbatchiligi oylik smena jadvalida (kunduzgi va tungi smenalar bo'yicha) rejalashtiriladi hamda aks ettiriladi.

22. HHXK mutaxassislari rejadan tashqari navbatchilikka ushbu navbatchilik boshlanishidan kamida 12 soat oldin va tugaganidan keyin kamida 12 soat dam olish vaqti ta'minlanishini hisobga olgan holda tayinlanadi. Ketma-ket tungi smenalar o'rtasidagi dam olish vaqti kamida 24 soatni tashkil etishi lozim.

23. Quyidagi shaxslarga zaxira navbatchiligi xizmat majburiyatlari yuklatilmaydi:

a) ijtimoiy yoki mehnat ta'tilida bo'lgan HHXK mutaxassislarga;

b) malaka oshirish kurslarida, vaqtincha mehnatga qobiliyatsizlik davrida yoki xizmat safarida bo'lgan HHXK mutaxassislarga;

d) harakat xizmati dispetcheri guvohnomasi egalariga qo'yiladigan talablarga javob bermaydigan HHXK mutaxassislarga;

e) rahbarlik va boshqaruv tarkibiga kiruvchi shaxslarga.

24. Zaxira navbatchiligiga tayinlangan HHXK mutaxassisi zaxira navbatchiligi davrining boshidan oxirigacha istalgan vaqtda navbatchilikni bajarishga tayyor bo'lishi lozim.

25. Agar zaxira navbatchiligiga tayinlangan HHXK mutaxassisi xizmat vazifalarini bajarishga obyektiv sabablarga ko'ra tayyor bo'lmay qolsa (kasallik va boshqalar), bu haqda HHXK xizmati rahbarini darhol xabardor qilishi lozim.

26. HHXK mutaxassisi obyektiv sabablarga ko'ra (sog'lig'ining yomonlashishi va boshqa holatlar) xizmat vazifalarini bajarishga qodir bo'lmagan, shuningdek havodagi harakat jadalligi kutilmaganda ortgan yoki dispetcherlik punktlaridagi ish yuklamasi oshgan taqdirda zaxira navbatchiligiga tayinlangan HHXK mutaxassisi navbatchilikni bajarishga jalb etiladi.

27. HHXK mutaxassisi zaxira navbatchiligidan xizmat vazifalarini bajarishga jalb etilgandan so'ng quyidagi tayyorgarlik tadbirlarini bajarishi lozim:

a) smenadan oldingi majburiy tibbiy ko'rikdan o'tishi;

b) ish joyida brifingdan o'tishi;

d) zarur hollarda HHXKni tashkil etish va (yoki) ko'rsatishga oid operativ ma'lumotlarni aniqlashtirishi.

28. Mazkur Qoidalarining 85-bandining "d" va "e" kichik bandlarida nazarda tutilgan talablardan chetga chiqishga ruxsat beruvchi tartib quyidagilarni nazarda tutishi lozim:

a) chetlashish zaruriyatini asoslash;

b) chetlashish darajasi;

d) chetlashishning kuchga kirish sanasi va vaqti;

e) chetlashishni asoslash uchun salbiy oqibatlarni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlar tavsiflangan parvozlar xavfsizligi tahlili.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
6-ILOVA

Charchoq bilan bog'liq xavf omillarini boshqarish tizimiga qo'yiladigan talablar

1-bob. Charchoq bilan bog'liq xavf omillarini boshqarish tizimi bo'yicha siyosat va kerakli hujjatlar

1. Charchoq bilan bog'liq xavf omillarini boshqarish tizimini (bundan buyon matnda FRMS deb yuritiladi) joriy etishda charchoqni boshqarish mexanizmlarini nazorat qilish bo'yicha qo'llanmada keltirilgan uslubiy tavsiyalarga rioya etilishi hamda havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) ta'minlovchisi tomonidan FRMSning barcha elementlarining aniq tavsifini o'z ichiga oluvchi FRMS siyosati belgilanishi lozim. Mazkur siyosat quyidagilarni nazarda tutishi lozim:

- a) FRMSni qo'llash doirasini belgilash;
- b) rahbariyat, HHXK dispatcherlari va boshqa tegishli xodimlarning umumiy mas'uliyatini aks ettirish;
- d) FRMSning parvozlar xavfsizligiga oid maqsadlarini aniq bayon etish;
- e) tashkilotning mas'ul rahbari tomonidan imzolanishi;
- f) ko'rinadigan joyda joylashtirilishi hamda tashkilotning barcha tegishli bo'linmalari va darajalari e'tiboriga yetkazilishi;
- g) rahbariyatning parvozlar xavfsizligiga oid ma'lumotlarni samarali almashishni ta'minlash majburiyatini o'z ichiga olishi;
- h) rahbariyatning FRMSni joriy etish va qo'llab-quvvatlash uchun yetarli resurslarni ajratish majburiyatini o'z ichiga olishi;
- i) rahbariyatning FRMSni doimiy ravishda takomillashtirib borish majburiyatini o'z ichiga olishi;
- j) rahbariyat, HHXK dispatcherlari va boshqa tegishli xodimlarning vakolatlari hamda javobgarliklarini aniq belgilashni nazarda tutishi;
- k) uning dolzarbligi va maqbulligini ta'minlash maqsadida davriy qayta ko'rib chiqilishini nazarda tutishi.

Bunda parvozlar xavfsizligi bo'yicha ma'lumotlarni samarali taqdim etish bo'yicha Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining xavfsizlikni boshqarish bo'yicha qo'llanmasi asosida amalga oshirilishi lozim.

2. HHXK ta'minlovchisi FRMSni tavsiflovchi hamda uni amalga oshirish tartibini belgilovchi hujjatlarni ishlab chiqishi, yuritishi va ularning dolzarbligini ta'minlashi lozim. Mazkur hujjatlar kamida quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

- a) FRMS bo'yicha siyosat va uning maqsadlari;
- b) FRMS jarayonlari va tartiblari;

- d) ushbu jarayonlar va tartiblarga nisbatan javobgarlik, xizmat majburiyatlari va vakolatlar;
 - e) rahbariyatni, HHB dispetcherlarini va boshqa barcha tegishli xodimlarni doimiy ravishda jalb qilish mexanizmlari;
 - f) FRMS bo'yicha tayyorgarlik dasturlari, xodimlarni tayyorlashga qo'yiladigan talablar va tayyorgarlik bo'yicha hujjatlarning hisobini yuritish;
 - g) sezilarli chetlanishlar va ularning sabablarini ko'rsatgan holda rejalashtirilgan va amaldagi navbatchilik va ishdan tashqari vaqt va ish joyidagi vaqt orasidagi tanaffuslar davomiyligi.
- Bunda sezilarli chetlanishlar haqidagi material charchoqni boshqarish mexanizmlaridan foydalanishni nazorat qilish bo'yicha qo'llanmaga asoslanishi lozim.
- h) FRMS ni qo'llash natijalari, shu jumladan olingan ma'lumotlardan qilingan xulosalar, tavsiyalar va ko'rilgan choralar.

2-bob. Charchoq bilan bog'liq xavf omillarini boshqarish jarayonlari

3. HHXK ta'minlovchisi charchoq bilan bog'liq xavf omillarini boshqarish maqsadida kamida quyidagi hujjatlashtirilgan jarayonlarni ishlab chiqishi va amalga oshirishi lozim:

4. Taxmin qilish – charchoq bilan bog'liq xavf omillarini taxmin qilish jarayonida mazkur xavf omillari HHXK dispetcherlarining ish jadvallarini tahlil qilish, shuningdek uyqu va charchoqqa ta'sir etuvchi omillar hamda ularning ish faoliyatiga ta'sirini baholash orqali aniqlanadi.

Bunda tahlil quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

a) HHXK sohasidagi ekspluatatsiya tajribasi yoki tarmoqdagi shunga o'xshash ekspluatatsiya faoliyati, shuningdek smenali ish rejimida faoliyat yurituvchi HHXK dispetcherlari yoki sutka davomida uzluksiz faoliyat yurituvchi boshqa tarmoqlar faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar;

b) amaldagi ma'lumotlar hisobga olingan holda ish jadvallarini tuzish amaliyoti;

d) biomatematik modellar.

5. Proaktiv jarayon – proaktiv jarayon doirasida HHXK faoliyatini amalga oshirish davomida charchoq bilan bog'liq xavf omillari aniqlanadi. Bunda tahlil predmeti quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

a) charchoq bilan bog'liq xavf omillari haqida mavjud hisobotlarni;

b) charchoqqa doir savolnomalarni;

d) HHB dispetcherlarining faoliyatiga oid tegishli ma'lumotlarni;

e) ilmiy tadqiqotlar va parvozlar xavfsizligiga oid mavjud ma'lumotlar bazalarini;

f) rejalashtirilgan va haqiqiy ish soatlari o'rtasidagi farqlarni kuzatib borish va tahlil qilishni;

g) odatiy sharoitlarda ishlashni kuzatish yoki maxsus baholashni.

6. Javob qaytarish – parvozlar xavfsizligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan hodisalar va ular to'g'risidagi hisobotlar tahlil qilinib, charchoq bilan bog'liq xavf omillarining darajasi hamda

ularni kamaytirish bo'yicha tegishli choralar belgilanadi. Mazkur jarayonni boshlash uchun kamida quyidagi omillardan biri asos bo'lishi lozim:

- a) charchoq bilan bog'liq xabarning kelib tushishi;
- b) maxfiy xabarlarining kelib tushishi;
- d) tekshiruv natijalari bo'yicha hisobotlar;
- e) insidentlar.

7. Charchoq bilan bog'liq xavf omillarini tahlil qilish maqsadida "O'zaeronavigatsiya markazi" tegishli xavfni kamaytirish choralari qo'llash zarur bo'lgan holatlarni aniqlashga qaratilgan xavf omillarini baholash tartib-taomillarini ishlab chiqadi va amalga oshiradi.

8. Xavf omillarini baholash tartib-taomillari doirasida aniqlangan xavf omillari quyidagilar hisobga olingan holda baholanadi:

- a) ekspluatatsiya jarayonlari;
- b) ularning yuzaga kelish ehtimoli;
- d) mumkin bo'lgan oqibatlar;
- e) mavjud profilaktik nazorat choralari hamda tiklovchi choralarning samaradorligi.

9. HHXK ta'minlovchisi charchoq bilan bog'liq xavflarni kamaytirish tartib-taomillarini ishlab chiqishi va amalga oshirishi lozim. Mazkur jarayon doirasida quyidagilar amalga oshirilishi lozim:

- a) xavfni kamaytirish bo'yicha tegishli strategik choralar tanlanishi;
- b) mazkur strategik choralar amalga oshirilishi;
- d) strategik choralarning amalga oshirilishi va samaradorligi muntazam monitoring qilinishi.

3-bob. FRMS yordamida parvozlar xavfsizligini ta'minlash jarayonlari

10. "O'zaeronavigatsiya markazi" FRMS yordamida parvozlar xavfsizligini ta'minlash maqsadida quyidagi jarayonlarni ishlab chiqishi va joriy etishi lozim:

a) FRMS samaradorligini uzluksiz monitoring qilish, shuningdek charchoq bilan bog'liq parvozlar xavfsizligiga ta'sir etuvchi xavf omillarini nazorat qilish choralarining samaradorligini tasdiqlash maqsadida tendensiyalarni tahlil qilish va baholash. Bunda ma'lumotlar manbalari jumladan quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

- xavf omillari to'g'risidagi xabarlar va ularni tekshirish natijalari;
- tekshiruvlar va tadqiqotlar natijalari;

charchoq bilan bog'liq masalalar yuzasidan o'tkazilgan ichki va tashqi tahlillar hamda tadqiqotlar;

b) o'zgarishlarni boshqarishning rasmiy jarayonini joriy etish. Mazkur jarayon quyidagilarni o'z ichiga oladi:

parvozlar xavfsizligini boshqarish tizimiga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan ekspluatatsiya muhitidagi o'zgarishlarni aniqlash;

FRMSga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan tashkilot ichidagi o'zgarishlarni aniqlash;

o'zgarishlar joriy etilishidan oldin FRMS samaradorligini saqlab qolish yoki oshirish uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan mavjud vositalarni ko'rib chiqish;

d) FRMSni uzluksiz takomillashtirishni ta'minlash. Mazkur jarayon quyidagilarni o'z ichiga oladi:

ekspluatatsiya yoki tashkiliy muhitdagi o'zgarishlar natijasida endilikda zarur bo'lmay qolgan profilaktik nazorat va tiklovchi choralarni bekor qilish va (yoki) ularga o'zgartirish kiritish;

vositalar, jihozlar, hujjatlar va tartib-taomillarni muntazam baholash;

charchoq bilan bog'liq yangi yuzaga kelayotgan xavf omillarini kamaytirish maqsadida yangi jarayonlar va tartib-taomillarni joriy etish zaruratini aniqlash.

4-bob. FRMSni amalga oshirishga ko'maklashuvchi jarayonlar

11. FRMSni amalga oshirishni ta'minlovchi jarayonlar tizimning uzluksiz takomillashtirilishini ta'minlashi, uning umumiy samaradorligini muntazam oshirish hamda parvozlar xavfsizligining maqbul darajasiga erishishga xizmat qilishi lozim.

12. FRMS doirasida "O'zaeronavigatsiya markazi" quyidagilarni ishlab chiqishi va joriy etishi lozim:

a) FRMS tatbiq etiladigan rahbarlar, HHXK dispetcherlari va boshqa tegishli xodimlarning egallab turgan lavozimiga muvofiq malakasini ta'minlashga qaratilgan tayyorgarlik dasturlari;

b) FRMS bo'yicha samarali axborot almashinuvi rejasi, unda FRMSga oid siyosat, tartib-taomillar va javobgarlik masalalari barcha manfaatdor tomonlarga yetkazilishi va FRMSga oid ma'lumotlarni yig'ish va tarqatish uchun foydalaniladigan aloqa kanallari aniq belgilanishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
7-ILOVA

Uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish xizmatiga oid talablar

1. O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi "O'zaeronavigatsiya markazi" MChJ (bundan buyon matnda "O'zaeronavigatsiya markazi" deb yuritiladi) uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish faoliyatini amalga oshiradi.

2. O'zbekiston Respublikasi hududidagi aerodromlar va havo hududi uchun uskunalar bo'yicha parvoz qilishning barcha sxemalari "O'zaeronavigatsiya markazi" tomonidan ishlab chiqilib, O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi Fuqaro aviatsiyasi agentligi (bundan buyon matnda "O'zaviatsiya" agentligi deb yuritiladi) bilan kelishilgan holda O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi tomonidan tasdiqlanadi.

3. Uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalari "O'zaviatsiya" agentligi tomonidan tasdiqlangan mezonlarga muvofiq ishlab chiqilishi lozim.

4. "O'zaviatsiya" agentligi O'zbekiston Respublikasi hududidagi aerodromlar va havo hududi uchun uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish faoliyatining mazkur Qoidalar hamda boshqa normativ-huquqiy hujjatlar talablariga muvofiqligi ustidan nazoratni amalga oshiradi.

5. "O'zaeronavigatsiya markazi" uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini ishlab chiqish jarayonining barcha bosqichlarida sifat menejmenti tizimini joriy etishi va uning samarali faoliyat yuritishini ta'minlashi lozim.

6. "O'zaeronavigatsiya markazi" o'zi mas'ul bo'lgan aerodromlar va havo hududi uchun uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalarini muntazam ravishda yangilab borish hamda davriy qayta ko'rib chiqishni ta'minlaydi.

Bunda uskunalar bo'yicha parvoz qilish sxemalari kamida har besh yilda bir marta qayta ko'rib chiqilishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
8-ILOVA

VOR radiomayog'i asosida belgilanuvchi havodagi harakatga xizmat ko'rsatish yo'nalishlarini o'rnatish usuliga oid material

1-bob. Kirish

1. Mazkur Ilovaning 19-bandida keltirilgan asosiy taxminlar hamda 18-bandida nazarda tutilgan qiymatlar ehtiyotkorlik tamoyiliga asoslangan baholash natijalarini ifodalashi hisobga olinishi lozim.

Mazkur qiymatlarni qo'llashdan oldin ko'rib chiqilayotgan havo hududida to'plangan ekspluatatsiya tajribasi, shuningdek havo kemalarining navigatsiya tavsiflarini yanada takomillashtirish imkoniyatlari baholanishi lozim.

2-bob. VOR radiomayog'i tizimlarining xususiyatlarini aniqlash

2. VOR radiomayog'i tizimini tashkil etuvchi har bir elementning tavsiflari turlicha bo'lishi, shuningdek ushbu elementlarning har birini zarur aniqlik darajasida alohida o'lchash imkoniyati cheklanganligi sababli, VOR radiomayog'i tizimining tavsiflarini aniqlashning eng maqbul usuli uning undagi stansiyaning og'ishini baholash hisoblanadi.

3-bob. VOR radiomayog'i asosida belgilanuvchi yo'nalishlar bo'ylab himoyalangan havo hududini aniqlash

3. VOR radiomayog'i asosida belgilanadigan havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) yo'nalishlari bo'ylab parvozlarni amalga oshirishda radiolokatsion kuzatuv yoki ADS-B kuzatuvi qo'llanilmagan hollarda mazkur bo'limda belgilangan ko'rsatmalar qo'llaniladi. Biroq havo kemalarining yonlama og'ishlari radiolokatsion kuzatuv yoki ADS-B kuzatuvi vositalari orqali nazorat qilinishi hamda mazkur havo hududi bo'yicha to'plangan ekspluatatsiya tajribasi buning xavfsizligini tasdiqlashi sharti bilan himoyalangan havo hududining o'lchamlarini kamaytirishga ruxsat etiladi.

4. Yo'nalishlarga tutash havo hududidagi faoliyatdan himoyalanih havo kemasining himoyalangan havo hududi chegaralarida kamida 95 foiz ehtimollik bilan bo'lishini ta'minlashi lozim.

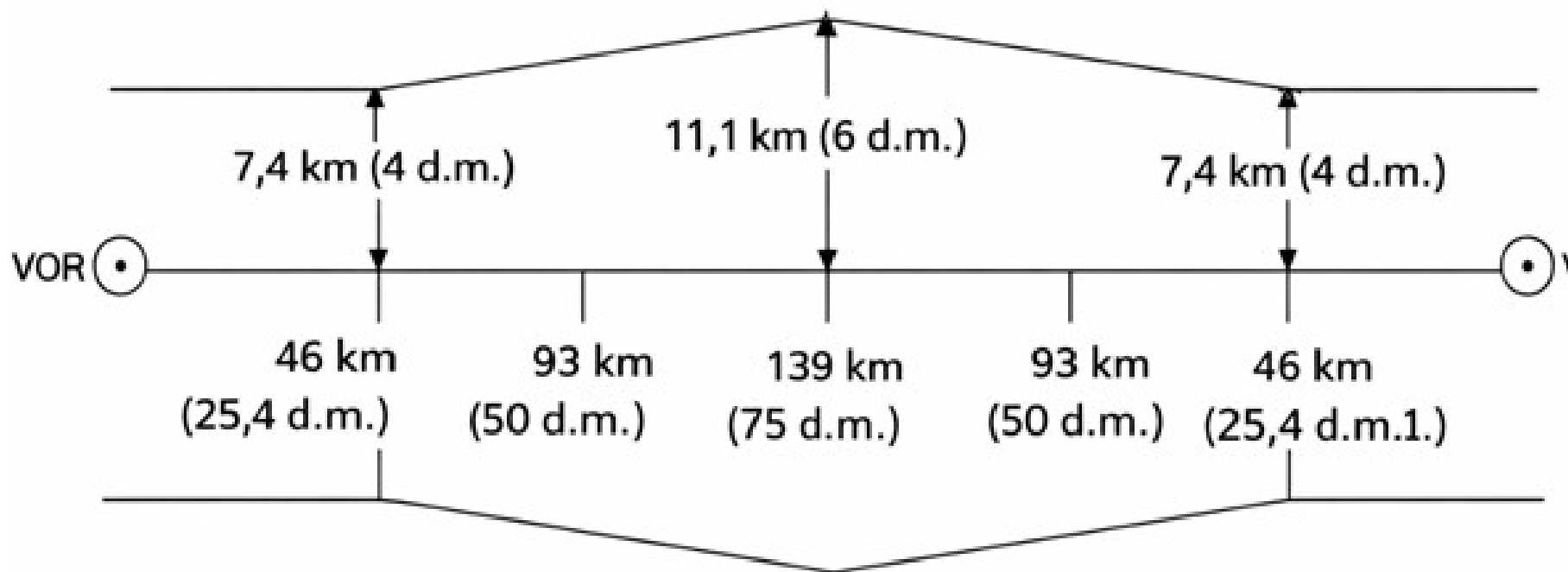
5. VOR radiomayog'i tizimining 95 foizlik hududda saqlanish ehtimoliga asoslangan tavsiflari, stansiyaning og'ishi hisobga olgan holda yo'nalishning o'q chizig'i bo'ylab quyidagi himoyalangan havo hududini qo'llashni talab qiladi:

a) VOR radiomayoqlari orasidagi masofa 93 km (50 d.m.) yoki undan kam bo'lsa, himoyalangan havo hududi yo'nalish o'qining har ikki tomoniga $\pm 7,4$ km (4 d.m.) etib belgilanishi;

b) VOR radiomayog'lari orasidagi masofa 278 km (150 d.m.) gacha bo'lsa:

VOR stansiyasidan 46 km (25 d.m.) masofagacha himoyalangan havo hududi yo'nalishning o'q chizig'idan har ikki tomonga $\pm 7,4$ km (4 d.m.) ni tashkil etishi;

VOR radiomayog'idan 46 km (25 d.m.) dan 139 km (75 d.m.) gacha bo'lgan oraliqda himoyalangan havo hududi yo'nalishning o'q chizig'idan har ikki tomonga bosqichma-bosqich $\pm 11,1$ km (6 d.m.) gacha kengayishi.

1-rasm

6. Agar tegishli HHXK vakolatli organi himoyalani sh darajasini oshirish zarur deb hisoblasa, taqiqlangan hududlar, parvozlarni cheklash zonalari yoki xavfli hududlarga yaqinlik, harbiy havo kemalarining ko'tarilish va pasayish trayektoriyalari yoxud boshqa shunga o'xshash omillar mavjud bo'lsa, havo kemalari o'rtasida yuqoriroq darajadagi ajratishni ta'minlash maqsadida kattaroq qiymatlarni qo'llash to'g'risida qaror qabul qilishi mumkin. Bunday hollarda himoyalangan havo hududi chegaralarini belgilashda quyidagi qiymatlar qo'llaniladi:

VOR radiomayoqlari orasidagi masofa 93 km (50 d.m.) yoki undan kam bo'lgan uchastkalarda himoyalangan havo hududi chegaralarini belgilashda quyidagi jadvalning A grafigida keltirilgan qiymatlardan foydalaniladi.

VOR radiomayoqlari orasidagi masofa 93 km (50 d.m.) dan ortiq, biroq 278 km (150 d.m.) dan oshmaydigan uchastkalarda:

VOR radiomayog'idan 46 km (25 d.m.) gacha bo'lgan masofada himoyalangan havo hududi chegaralarini belgilashda jadvalning A grafigida keltirilgan qiymatlar qo'llaniladi;

VOR radiomayog'idan 46 km (25 d.m.) dan 139 km (75 d.m.) gacha bo'lgan masofada himoyalangan havo hududi chiziqli kengaytirish usuli asosida jadvalning B grafigida keltirilgan qiymatgacha kengaytiriladi.

Havo kemalarini ushlab turish foizi						
	95	96	97	98	99	99,5
A (km)	±7,4	±7,4	±8,3	±9,3	±10,2	±11,1
A (d. m)	±4,0	±4,0	±4,5	±5,0	±5,5	±6,0
B (km)	±11,1	±11,1	±12,0	±12,0	±13,0	±15,7
B (d. m)	±6,0	±6,0	±6,5	±6,5	±7,0	±8,5

Bir-biridan 222 km (120 d.m.) oraliq masofada joylashgan VOR radiomayoqlari oralig'ida 99,5 foizlik hududda saqlanish ehtimoli talab etilsa, himoyalangan havo hududi quyidagi 2-ramdagi shaklda bo'lishi lozim:

Qo‘shimcha himoyalangan havo hududining o‘lchami burilish burchagiga bog‘liq bo‘lib, burilish burchagi ortishi bilan uning kengligi mutanosib ravishda oshirilishi lozim.

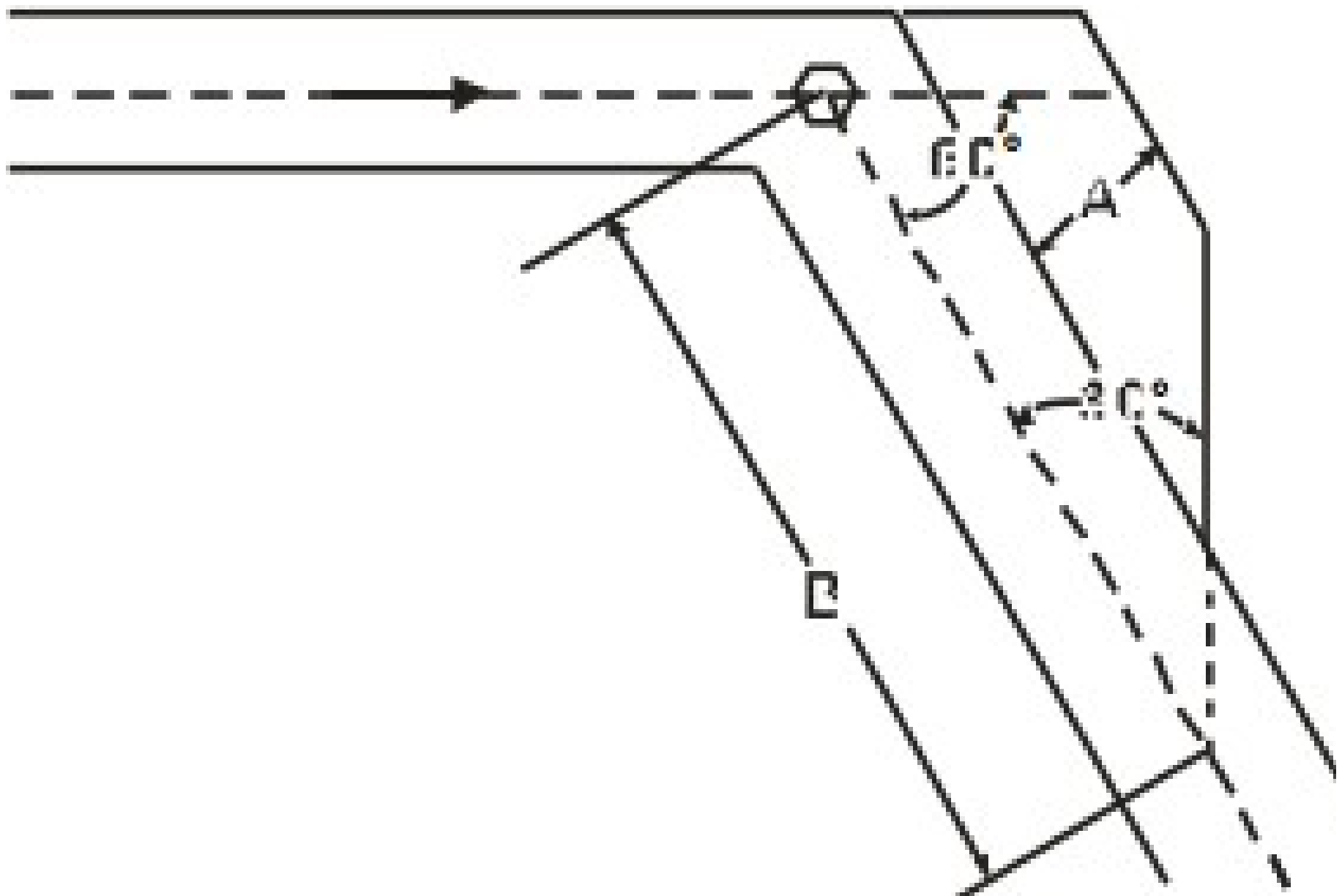
90° gacha bo'lgan burilishlar uchun zarur himoyalangan havo hududini aniqlash tartibiga oid yo'riqnoma materiallari mavjud. Istisno hollarda 90° dan ortiq burilish burchagiga ega HHXK yo'nalishini belgilash zarur bo'lsa, bunday burilishning ichki va tashqi tomonlarida tegishli himoyalangan havo hududi ta'minlanishi lozim.

8. Burilish zonasini andozalar asosida aniqlashda havo kemasining tezligi, burilishdagi qiyalik burchagi, shamolning ehtimoliy tezligi, joylashuvni aniqlashdagi stansiyaning og'ishi, uchuvchining reaksiya vaqti hamda yangi yo'nalishga chiqish uchun kamida 30° tutish burchagi kabi omillar hisobga olinishi lozim.

Bunda havo kemasining himoyalangan havo hududi chegaralarida kamida 95 foiz ehtimollik bilan bo'lishi ta'minlanishi lozim.

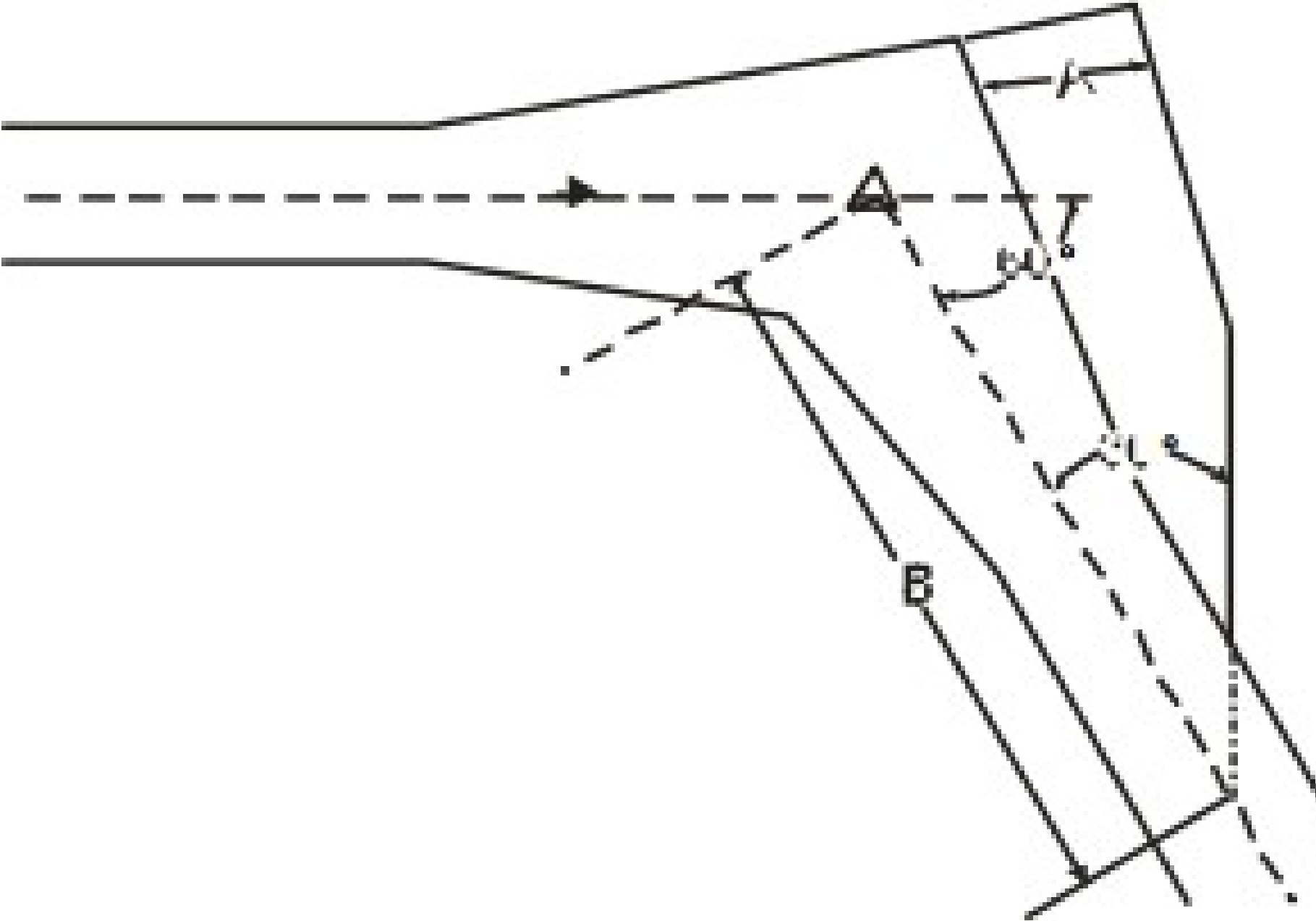
9. Mazkur andoza burilishning tashqi tomonida joylashgan 30°, 45°, 60°, 75° va 90° burilishlarni amalga oshiruvchi havo kemalari uchun zarur bo'lgan qo'shimcha himoyalangan havo hududini aniqlashda qo'llaniladi. HHXK yo'nalishidan har ikki yo'nalishda foydalanishga ruxsat etilgan bo'lsa, qo'shimcha himoyalangan havo hududi tashqi chegaraning qarama-qarshi tomonida ham nazarda tutilishi lozim.

10. 3-rasmda VOR radiomayoqda 60° burchak ostida kesishuvchi ikki uchastkaning qo'llanilishi ko'rsatilgan.

3-rasm

11. 4-rasmda mazkur Ilovaning 5-bandi hamda 1-rasm talablariga muvofiq chegarani kengaytirish talab etiladigan nuqtadan keyin, 60° burchak ostida tutashuvchi VOR radiomayog'i yo'nalishining ikki uchastkasi uchun andozaning qo'llanilishi ko'rsatilgan.

4-rasm

12. Quyidagi jadvalda VOR radiomayog'i joylashgan nuqtada kesishuvchi yoki VOR radiomayog'idan 139 km (75 d. m.)dan oshmaydigan masofada tutashuvchi, 450 va undan past uchish eshelonlaridagi marshrut uchastkalari uchun qo'shimcha himoyalangan havo hududini belgilashda misol tariqasida qo'llaniladigan masofalar ko'rsatilgan.

Kesishish burchagi

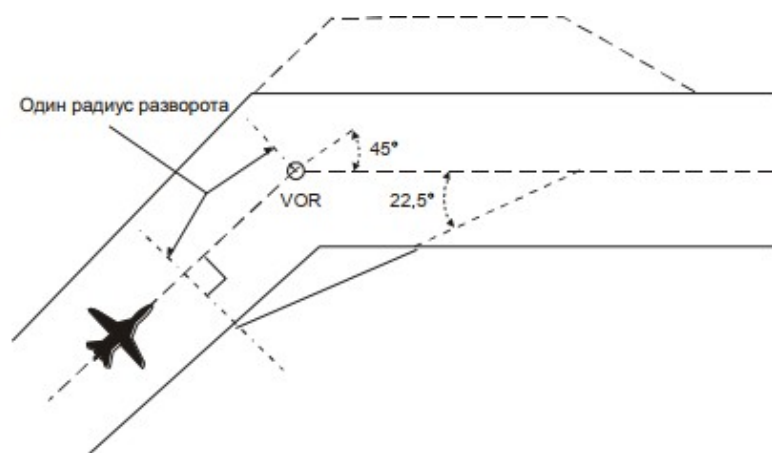
	30°	45°	60°	75°	90°
VOR					
“A” masofa (km)*	5	9	13	17	21
“A” masofa (d. m)	3	5	7	9	11
“B” masofa (km) *	46	62	73	86	92
B” masofa (d. m)	25	34	40	46	50
Kesishuv					
“A” masofa (km) *	7	11	17	23	29
“A” masofa (d. m)	4	6	9	13	16
“B” masofa (km) *	66	76	88	103	111
“B” masofa (d. m)	36	41	48	56	60

* Masofalar km va d. m da eng yaqin butun songa yaxlitlangan.

13. 5-rasmda 90° yoki undan kam burilishlarning tashqi tomonida zarur qo'shimcha himoyalangan havo hududini qurish tartibi ko'rsatilgan:

a) havo trassasi o'q chizig'ida burilishning nominal nuqtasidan burilish radiusiga teng (yo'l bo'ylab ruxsat etilgan og'ishlar hisobga olingan holda) masofada joylashgan nuqta aniqlanadi;

- b) mazkur nuqtadan burilishning ichki tomoni bo'yicha havo trassasi chegarasi bilan kesishguncha perpendikulyar o'tkaziladi;
- d) ichki chegaradagi ushbu nuqtadan havo trassasi o'q chizig'ini burilishning tashqi tomonida burilish burchagining yarmiga teng burchak ostida kesib o'tadigan chiziq o'tkaziladi;
- e) hosil bo'lgan burilishning ichki tomonidagi uchburchak parvoz yo'nalishi o'zgarganda himoyalaniishi lozim bo'lgan qo'shimcha havo hududini ifodalaydi;
- f) 90° yoki undan kam bo'lgan har qanday burilishda burilishning ichki tomonidagi qo'shimcha himoyalangan havo hududi burilish nuqtasiga istalgan yo'nalishdan yaqinlashayotgan havo kemalarining himoyalaniishini ta'minlashi lozim.

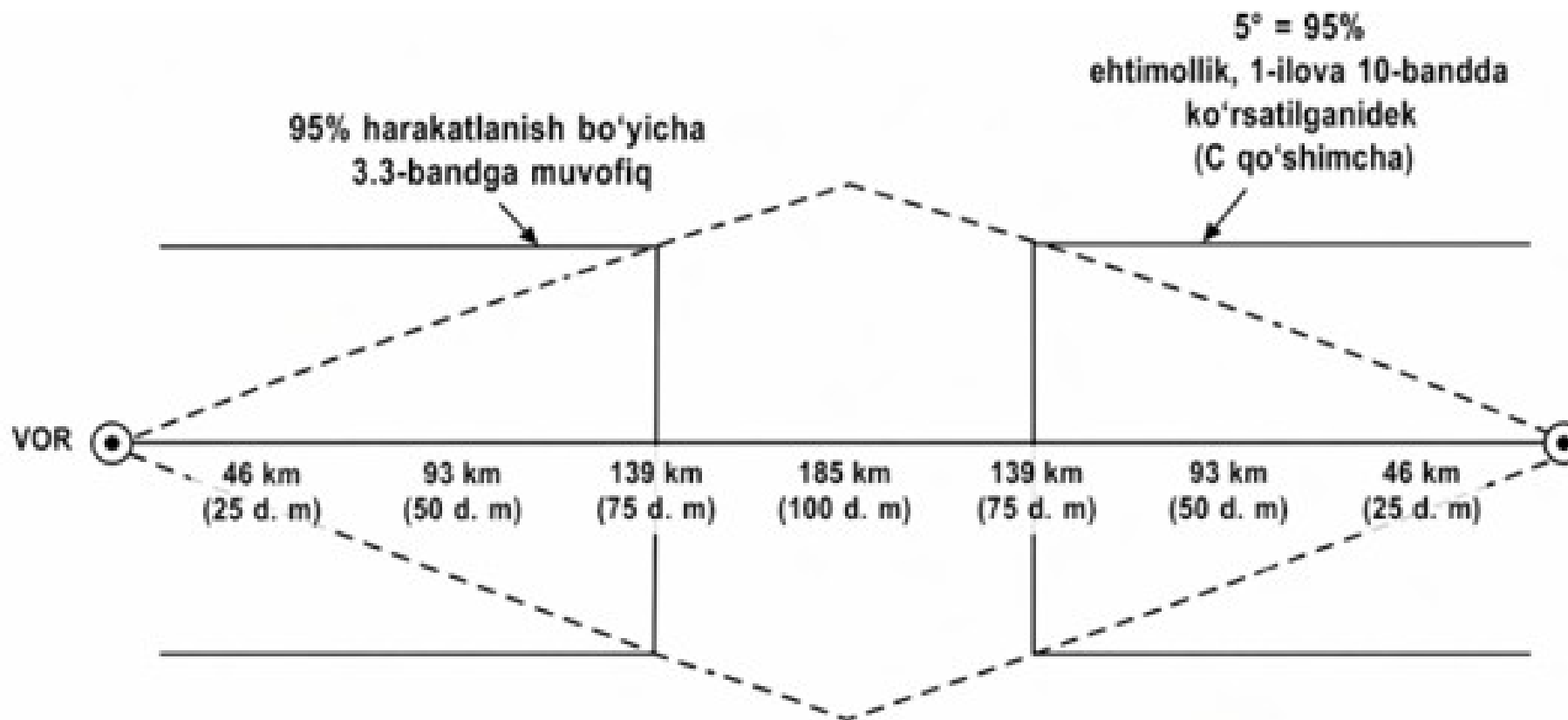

5-rasm

14. VOR radiomayoqlari yordamida aniqlanadigan kesishish nuqtalaridagi burilishlar uchun mazkur ilovaning 13-bandida nazarda tutilgan burilishning ichki tomonida qo'shimcha himoyalangan havo hududini qurish tamoyillari qo'llaniladi. Kesishish nuqtasining bir yoki ikkala VOR radiomayog'idan uzoqligiga qarab, kesishish nuqtasidagi bir yoki ikkala yo'nalishning himoyalangan havo hududi kengayishi mumkin.

Bunda qo'shimcha himoyalangan havo hududi vaziyatga qarab havo kemasining himoyalangan havo hududi chegaralarida kamida 95 foiz ehtimollik bilan bo'lishi ta'minlanadigan hududning ichki yoki tashqi tomonida joylashishi mumkin.

15. VOR radiomayoqlari orasidagi masofa 278 km (150 d. m) dan ortiq bo'lgan yo'nalishlar bo'yicha o'lchov ma'lumotlari mavjud emasligi sababli, VOR radiomayog'idan 139 km (75 d. m) dan ortiq masofada himoyalangan havo hududi chegaralarini aniqlashda tizimning ehtimoliy ish ko'rsatkichlarini ifodalovchi taxminan 5° burchak qiymati qo'llaniladi. Mazkur qiymatning qo'llanilishi quyidagi 6-rasmda ko'rsatilgan.

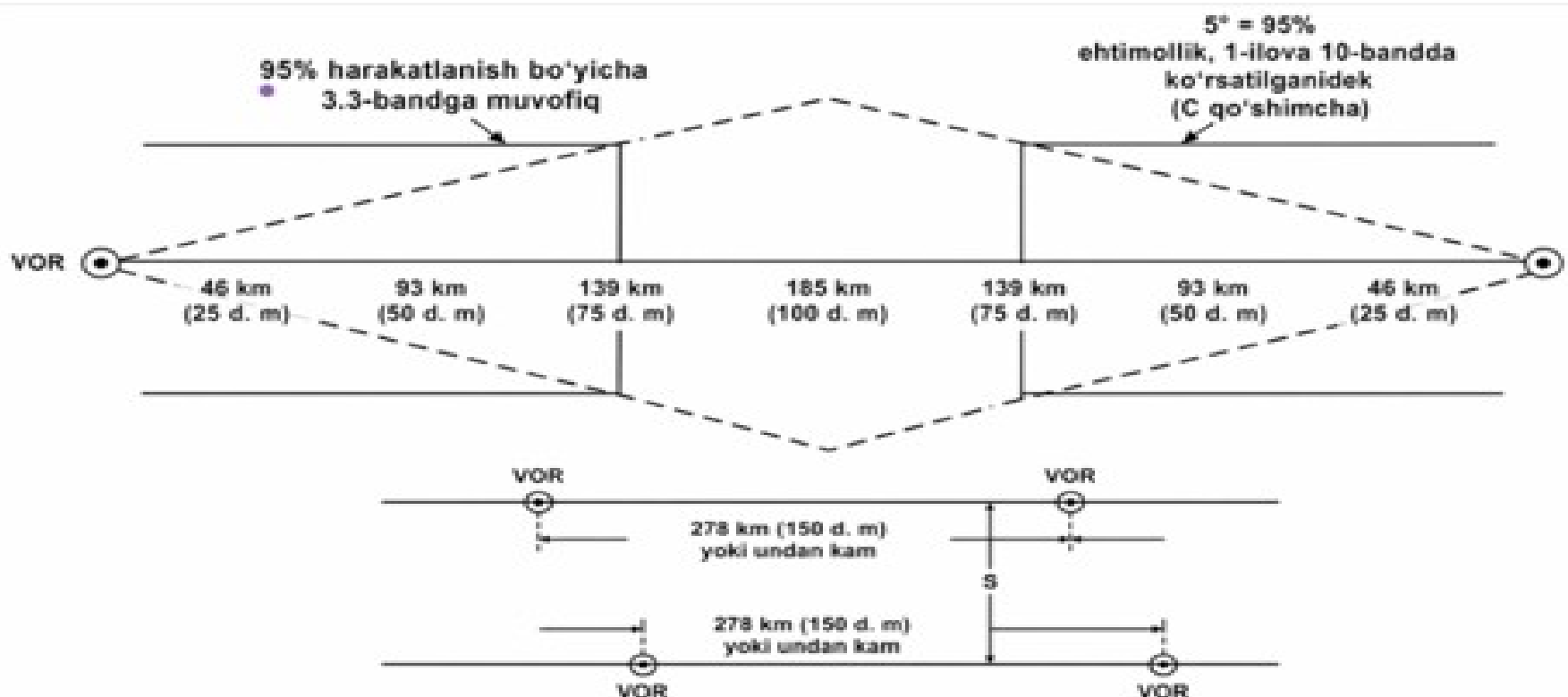

6-rasm

4-bob. VOR tomonidan aniqlanadigan parallel marshrutlarni ajratish

16. Yevropada o'tkazilgan tadqiqotlar ma'lumotlari asosida amalga oshirilgan to'qnashuv xavfini baholash natijalari shuni ko'rsatadiki, ko'rib chiqilgan sharoitlarda VOR radiomayoqlari orasidagi masofa 278 km (150 d. m) yoki undan kam bo'lsa, marshrutlarning o'q chiziqlari orasidagi masofa (7-rasmdagi S) odatda quyidagi qiymatlarga teng bo'lishi lozim:

- 33,3 km (18 d. m) parallel marshrutlar uchun, bu yerda havo kemalari qarama-qarshi yo'nalishlarda parvoz qiladi;
- 30,6 km (16,5 d. m) parallel marshrutlar uchun, bu yerda havo kemalari ikki marshrutda bir yo'nalishda parvoz qiladi.

7-rasm

Marshrutning ikki qismi quyidagi hollarda parallel hisoblanadi:

yo‘nalishlarning magnit yo‘nalishlari taxminan bir xil bo‘lib, ular o‘rtasidagi burchak farqi 10° dan oshmasa;

yo‘nalishlar o‘zaro kesishmasa, ya’ni ularning kesishish nuqtasidan ma’lum masofada havo kemalarini ajratishning boshqa usuli qo‘llaniladi;

har bir yo‘nalish bo‘yicha havo kemalari harakati boshqa yo‘nalishdagi harakatdan mustaqil bo‘lsa, ya’ni bir yo‘nalishdagi harakat boshqa yo‘nalishda cheklovlar yuzaga keltirmasa.

Parallel yo‘nalishlar o‘rtasidagi ajratishni belgilashda quyidagilar hisobga olinadi:

a) havo kemalari balandlikka ko‘tarilish, pasayish yoki gorizontal parvoz bosqichidabir xil parvoz eshelonida parallel yo‘nalishlar bo‘ylab parvozni amalga oshirishi;

b) har ikki eng yuqori intensiv harakat davri oyida har bir yo‘nalish bo‘yicha parvozlar soni 25 000 tadan 50 000 tagacha bo‘lishi;

d) VOR radiomayoqlari davriy sinovdan o‘tkazilishi hamda uzatilayotgan signallar belgilangan talablarga muvofiq ushbu radiomayoqlar asosida belgilangan yo‘nalishlar bo‘yicha navigatsiyani amalga oshirish uchun yaroqli deb e’tirof etilishi;

e) havo kemalarining yo‘nalishdan yonlama og‘ishlari ustidan RLS yoki ADS-B kuzatuvi yordamida real vaqt rejimida kuzatuv yoxud nazorat amalga oshirilmasligi.

17. Mazkur Ilovaning 16-bandini “a”–“e” kichik bandlarda nazarda tutilgan sharoitlarda yo‘nalishlar orasidagi minimal masofani kamaytirish imkoniyati mavjud. Biroq keltirilgan qiymatlar qat’iy belgilangan deb hisoblanmasligi lozim. Shu sababli har bir holatda amaldagi sharoitlar batafsil tahlil qilinishi zarur:

a) qo‘shni yo‘nalishlar bo‘ylab parvoz qilayotgan havo kemalari bir xil parvoz eshelonida bo‘lsa, yo‘nalishlar orasidagi minimal masofani kamaytirish mumkin. Bunday kamaytirish miqdori qo‘shni yo‘nalishlardagi havo kemalari o‘rtasidagi vertikal eshelonlash miqdoriga hamda balandlikni egallayotgan va pasayayotgan havo kemalari ulushiga bog‘liq bo‘ladi. Biroq yo‘nalishlar orasidagi masofani kamaytirish 5,6 km (3 d. m) dan ortiq bo‘lmaydi;

b) agar havo harakati xususiyatlari belgilangan talablardan sezilarli darajada farq qilsa, mazkur ilovaning 16-bandida belgilangan minimal masofalar qayta ko‘rib chiqilishi mumkin. Masalan, eng yuqori harakat intensivligiga ega bo‘lgan ikki oy davomida harakat zichligi taxminan 10 000 ta parvozni tashkil etsa, yo‘nalishlar orasidagi minimal masofani 900 m dan 1850 m gacha (0,5 dan 1,0 d. m. gacha) kamaytirish mumkin;

d) yo‘nalishlar orasidagi minimal masofaga ushbu yo‘nalishlarni belgilovchi VOR radiomayoqlarining o‘zaro joylashuvi, shuningdek ular orasidagi masofa ham ta’sir ko‘rsatadi.

18. Havo kemalarining yonlama og'ishlarini radiolokatsion kuzatuv (RLS) yoki ADS-B kuzatuv yordamida monitoring qilish va nazorat qilish yo'nalishlar orasidagi minimal ruxsat etilgan masofaga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Radiolokatsion kuzatuvning ushbu masofaga ta'siri bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki:

yeterli darajada ishonchli matematik model ishlab chiqilgunga qadar qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazilishi zarur;

eshelonlash intervalining har qanday qisqartirilishi quyidagi omillar bilan chambarchas bog'liq;

havo harakatining hajmi va xususiyatlari;

kuzatuv qamrovi, ma'lumotlarni qayta ishlash imkoniyatlari hamda avtomatik ogohlantirish tizimining mavjudligi;

kuzatishning uzluksizligi;

sektor dispatcherining ish yuklamasi;

radiotelefon aloqasining sifati.

19. O'tkazilgan tadqiqotlar natijalari hamda parallel yo'nalishlar tizimlaridan ko'p yillar davomida uzluksiz radiolokatsion kuzatuv sharoitida foydalanish bo'yicha davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, agar radiolokatsion kuzatuv bilan bog'liq dispatcherlik ish yuklamasi bunday qisqartirish natijasida sezilarli darajada oshmasa, yonlama eshelonlash intervalini 15–18,5 km (8–10 d. m) gacha yoki 13 km (7 d. m) gacha kamaytirish mumkin. Bunday tizimlarning amaliy qo'llanilishi shuni ko'rsatdiki:

o'tish nuqtalari aniqlanishi va e'lon qilinishi muhim ahamiyatga ega;

imkon qadar katta qo'nish chizig'iga burilishdan qochish lozim;

bunday burilishlarning oldini olishning imkoni bo'lmagan hollarda, 20° dan ortiq burilishlar uchun tegishli burilish profillari belgilanishi lozim.

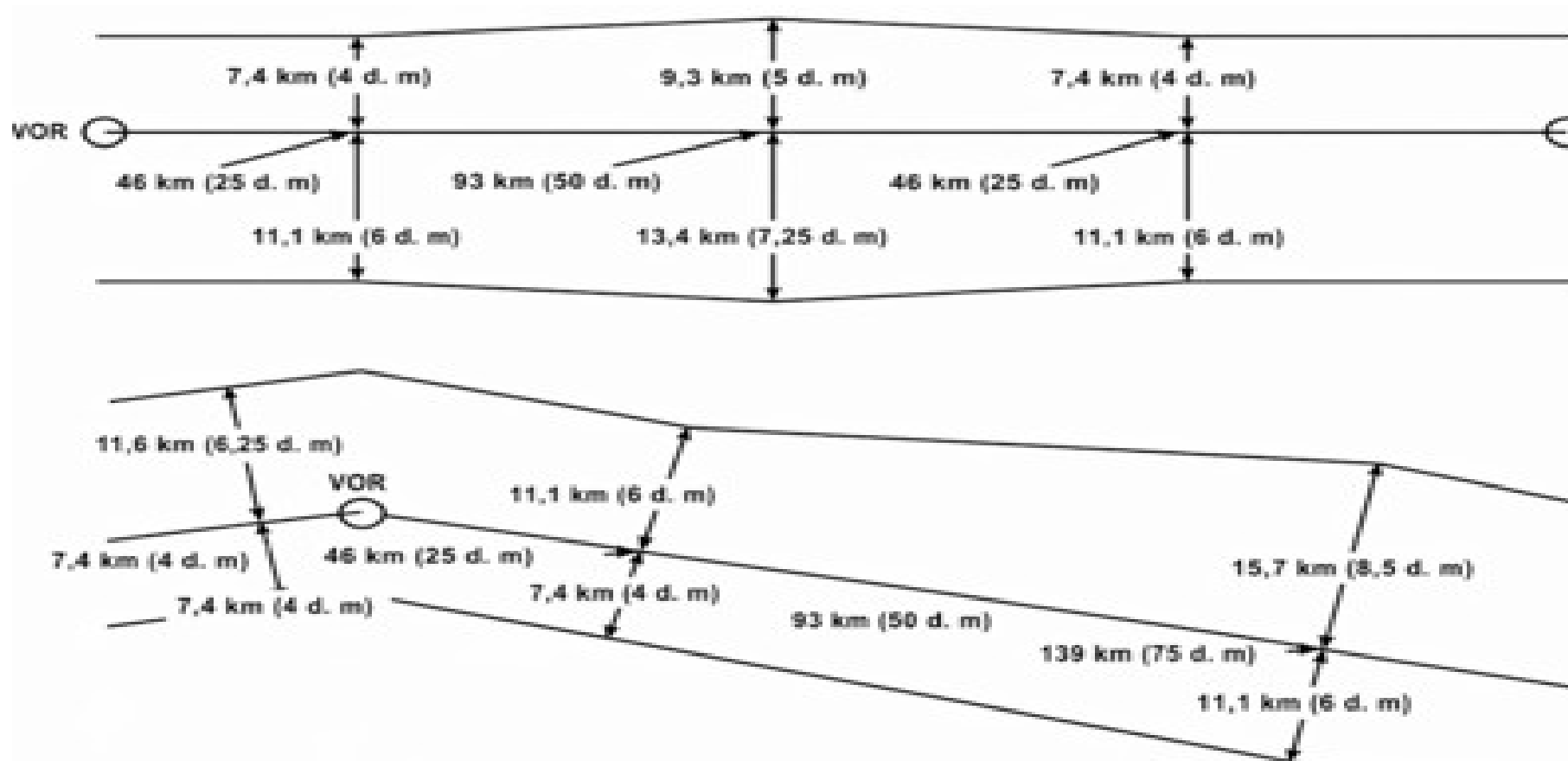
20. Radiolokatsion kuzatuv (RLS) yoki ADS-B tizimining to'liq ishdan chiqish ehtimoli nihoyatda past bo'lgan hollarda bunday vaziyatlarda qo'llaniladigan tartib-taomillar oldindan belgilanishi lozim.

5-bob. VOR radiomayoqlari yordamida aniqlanadigan qo'shni parallel bo'lmagan yo'nalishlar orasidagi masofani belgilash

21. To'qnashuv xavfini baholash usuli hozirgi rivojlanish bosqichida VOR radiomayoqlari yordamida aniqlanadigan qo'shni, o'zaro kesishmaydigan parallel bo'lmagan yo'nalishlarga nisbatan tatbiq etilmaydi. Shu sababli mazkur ilovaning 3-bobida keltirilgan tavsiyalardan foydalanilishi lozim.

Bunday yo'nalishlar orasidagi himoyalangan havo hududi mazkur ilovaning 6-bandidagi jadvalda keltirilgan 99,5 foiz ushlab turish hajmlarining o'zaro kesishmasligini ta'minlaydigan havo hududidan kam bo'lmasligi lozim (8-rasmda keltirilgan).

22. Yo'nalish qismlari orasidagi burchak farqi 25° dan ortiq bo'lgan hollarda, ushbu ilovaning 7–12-bandlarida nazarda tutilgan qo'shimcha himoyalangan havo hududi ham hisobga olinishi lozim.

8-rasm

6-bob. VOR radiomayoqlari o'rtasidagi o'tish nuqtalari

23. VOR radiomayoqlari yordamida aniqlanadigan HHXK yo'nalishlarida asosiy navigatsiya vositasi sifatida bir VOR radiomayog'idan boshqasiga o'tish nuqtalarini belgilash masalasi ko'rib chiqilganda, quyidagilar hisobga olinishi lozim:

a) o'tish nuqtalari tegishli VOR radiomayoqlarining ishlash ko'rsatkichlari, shu jumladan xalaqitlardan himoyalaniish mezonlari baholanishi asosida belgilanishi lozim. Mazkur baholash natijalari parvoz tekshiruvlari orqali tasdiqlanishi lozim;

b) chastota himoyasi alohida muhim ahamiyatga ega bo'lgan hollarda, parvoz tekshiruvlari ushbu vosita himoyalaniadigan eng yuqori absolyut balandliklarda amalga oshirilishi lozim.

24. Mazkur ilovaning 23-bandida keltirilgan qoidalar VOR radiomayog'ining belgilangan texnik talablarga javob beradigan qamrov zonasini cheklash sifatida talqin etilmasligi lozim.

7-bob. Burilish radiusini hisoblash

25. Burilish radiusini hisoblash usuli hamda quyida keltirilgan burilish radiuslari doimiy radius bo'yicha burilishni amalga oshirayotgan havo kemalariga nisbatan qo'llaniladi. Ushbu material RNP 1 HHXK yo'nalishlari uchun ishlab chiqilgan burilish ko'rsatkichlari mezonlari asosida tayyorlangan bo'lib, undan VOR radiomayoqlari yordamida aniqlanmaydigan HHXK yo'nalishlarida ham burilishning ichki tomonida zarur qo'shimcha himoyalangan havo hududini belgilashda foydalanish mumkin.

26. Burilish ko'rsatkichlari ikki parametrga yo'l tezligi va qiyalik burchagiga bog'liq. Yo'nalish o'zgarganda shamol tarkibiy qismining o'zgarishi natijasida doimiy radius bo'yicha burilish davomida yo'l tezligi va qiyalik burchagi ham o'zgaradi. Biroq taxminan 90° dan oshmaydigan burilishlar hamda quyida keltirilgan tezlik qiymatlari uchun erishilishi mumkin bo'lgan doimiy burilish radiusini quyidagi formula bo'yicha hisoblash mumkin. Bunda yo'l tezligi haqiqiy havo tezligi bilan shamol tezligi yig'indisiga teng deb qabul qilinadi.

27. Yo'l tezligi ortishi bilan burilishning belgilangan radiusini saqlab qolish uchun zarur bo'lgan qiyalik burchagi ham ortadi. Burilish radiusi barcha ehtimoliy ekspluatatsiya sharoitlarini qamrab olishini ta'minlash maqsadida hisob-kitoblarda chegaraviy parametrlar inobatga olinishi lozim.

Yuqori uchish eshelonlarida haqiqiy havo tezligi eng ko'pi bilan 1020 km/soat (550 uzel) deb qabul qilinishi mumkin. O'rta va yuqori uchish eshelonlarida shamol tezligi 370 km/soat (200 uzel) gacha yetishi mumkinligi (meteorologik ma'lumotlarga asoslangan 99,5 foizlik qiymat) hisobga olinib,

hisob-kitoblarda maksimal yo'l tezligi 1400 km/soat (750 uzel) deb qabul qilinishi lozim.

Maksimal qiyalik burchagi muayyan turdagi havo kemasining uchish xususiyatlariga bog'liq. Qanotiga katta yuklama tushadigan hamda o'zi uchun maksimal uchish eshelonida yoki unga yaqin balandlikda katta qiyalik burchagi bilan parvoz qilayotgan havo kemasida ortiqcha yuklama yuzaga kelishi mumkin.

Transport toifasidagi havo kemalarining aksariyati har qanday konfiguratsiyada uchishdan to'xtash tezligidan kamida 1,3 baravar yuqori tezlikda parvoz qilish uchun sertifikatlangan. Biroq uchishdan to'xtash tezligi qiyalik burchagi ortishi bilan oshib borishi sababli, shamolning kuchayishi va turbulentlik ta'sirini hisobga olgan holda ko'plab ekspluatantlar uchishdan to'xtash tezligidan kamida 1,4 baravar yuqori tezlikni saqlashga intiladilar. Shu sababli transport toifasidagi ko'plab havo kemalari kreyser esheloni parvozida nisbatan kichik qiyalik burchaklaridan foydalanadi.

Shundan kelib chiqib, barcha turdagi havo kemalari uchun maksimal qiyalik burchagi taxminan 20° deb qabul qilinishi mumkin.

28. Hisob-kitoblarga ko'ra, yo'l tezligi 1400 km/soat (750 uzel) va qiyalik burchagi 20° bo'lgan havo kemasining burilish radiusi 22,51 dengiz milini (41,69 km) tashkil etadi. Amaliy maqsadlarda ushbu qiymat 22,5 dengiz miligacha (41,6 km) yaxlitlanadi.

Quyi havo hududi uchun ham xuddi shu yondashuv qo'llanilganda, 200-parvoz eshelonigacha (6 100 m) kutilishi mumkin bo'lgan eng katta qiymatlar sifatida haqiqiy havo tezligi 740 km/soat (400 uzel) hamda yo'ldosh shamol tezligi 370 km/soat (200 uzel) deb qabul qilinadi. Maksimal qiyalik burchagi 20° deb olinib va yuqoridagi formula qo'llanilganda, burilish radiusi 14,45 dengiz mili (26,76 km) etib belgilanadi. Amaliy maqsadlarda ushbu qiymat 15 dengiz miligacha (27,8 km) yaxlitlanadi.

29. Yuqorida keltirilganlarni hisobga olgan holda, havo hududini ikki hisobiy yo'l tezligiga asoslanib, 190 va 200-parvoz eshelonlari (5 800 m va 6 100 m) oralig'ida ajratish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Parvozni boshqarish tizimlarida (FMS) qo'llaniladigan kutilayotgan burilishlarni hisoblash algoritmlarining turlicha bo'lishi hisobga olinib, 200 va undan yuqori parvoz eshelonlarida burilish radiusi 22,5 dengiz mili (41,6 km), 190 va undan past parvoz eshelonlarida esa 15 dengiz mili (27,8 km) deb qabul qilinishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
9-ILOVA

**Havo kemalari tomonidan uzatiladigan havo harakati to'g'risidagi
radioeshittirishlar va ulardan foydalanish tartib-taomillari**

1-bob. Radioeshittirishlarni joriy etish va ularni qo'llash tartibi

1. Havo kemalari tomonidan harakat to'g'risidagi ma'lumotlarni radioeshittirish orqali uzatish (bundan buyon matnda TIBA deb yuritiladi) uchuvchilar tomonidan belgilangan yuqori chastotali radiotelefoniya aloqa kanalida o'zlarining joylashuvi to'g'risidagi hisobotlar hamda zarur bo'lganda tegishli qo'shimcha ma'lumotlarni yaqin atrofdagi boshqa havo kemalari uchuvchilari e'tiboriga yetkazish uchun mo'ljallangan.

2. TIBA faqat zarurat tug'ilganda vaqtinchalik chora sifatida joriy etilishi lozim.

3. TIBA tartib-taomillari quyidagi hollarda belgilangan havo hududida qo'llanilishi lozim:

a) nazorat qilinmaydigan havo hududida, havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) organlari tomonidan taqdim etiladigan to'qnashuv xavfi to'g'risidagi ma'lumotlarni to'ldirish zarur bo'lganda;

b) HHXKning odatdagi faoliyati vaqtincha buzilganda.

4. O'zbekiston Respublikasi havo hududida HHXK faoliyati buzilishi bilan bog'liq kutilmagan holatlar yuzaga kelganda TIBAni joriy etish, qo'llash hamda bu haqda NOTAM e'lon qilish tartibi havodagi harakatni tashkil etish bo'yicha chora-tadbirlar rejasida belgilanadi.

2-bob. Radioeshittirishlar mazmuni

5. Nazorat qilinadigan havo hududida HHXK vaqtincha buzilgan taqdirda, HHXKni tiklash hamda bunday buzilish oqibatlarini bartaraf etish bo'yicha vakolatli tezkor guruh mazkur havo hududida TIBA uchun qo'llaniladigan yuqori chastotali radiotelefoniya aloqa chastotasi sifatida havodagi harakatga dispetcherlik xizmati ko'rsatishda foydalaniladigan chastotani belgilashi lozim.

6. Ikki tomonlama "havo – yer" aloqasi uchun yuqori chastotali radiotelefoniya aloqasidan foydalanilganda va havo kemasida faqat ikkita ishlaydigan yuqori chastotali radiostansiya mavjud bo'lsa, ulardan biri tegishli HHXK chastotasiga, ikkinchisi esa TIBA chastotasiga sozlanishi lozim.

7. TIBA chastotasini tinglash havo hududiga kirishdan kamida 10 daqiqa oldin boshlanishi va mazkur havo hududidan chiqilgunga qadar davom ettirilishi lozim. Havo hududining yon chegarasida joylashgan aerodromdan uchib ketayotgan havo kemasi uchun TIBA chastotasini tinglash parvoz boshlanganidan so'ng imkon qadar tezroq boshlanishi hamda havo hududidan chiqilgunga qadar davom ettirilishi lozim.

8. TIBA bo'yicha radioeshittirishlar quyidagi hollarda amalga oshirilishi lozim:

a) belgilangan havo hududiga kirishdan kamida 10 daqiqa oldin yoki uchuvchi mazkur havo hududining yon chegaralarida joylashgan aerodromdan uchib ketayotgan bo'lsa, parvoz boshlanganidan so'ng birinchi imkoniyatda;

b) xabarlarni uzatish punktini uchib o'tishdan 10 daqiqa oldin;

- d) HHXK yo‘nalishini kesib o‘tishdan yoki unga chiqishdan 10 daqiqa oldin;
- e) bir-biridan uzoqda joylashgan xabar nuqtalari orasida har 20 daqiqada;
- f) parvoz eshelonini o‘zgartirishdan 2–5 daqiqa oldin;
- g) parvoz esheloni o‘zgarayotgan vaqtda;
- h) uchuvchi zarur deb hisoblagan boshqa har qanday vaqtda.

9. Mazkur Ilovaning 8-bandi “a”, “b”, “d”, “e”, “h” kichik bandlarida nazarda tutilgan radioeshittirishlar quyidagi tartibda amalga oshirilishi lozim, parvoz eshelonining o‘zgartirilishi to‘g‘risidagi radioeshittirishlar bundan mustasno:

“BARCHA STANSIYALARGA” (bu murojaat harakat haqidagi ma’lumotni radioeshittirish orqali uzatilayotganini bildirish uchun zarur);

(chaqiruv belgisi);

“PARVOZ ESHELONI” (____raqam) (yoki “PARVOZ ESHELONI” (raqam) gacha balandlik olmoqdaman);

(yo‘nalish belgisi);

(HHB marshruti) (yoki (____) joylashuvdan (____) joylashuvga to‘g‘ridan to‘g‘ri);

“JOYLASHUV” (____) joylashuv (____) vaqtda;

“TAXMINIY” (xabarlarni uzatishning keyingi punkti yoki belgilangan HHB marshrutini kesib o‘tish yoki unga chiqish nuqtasi) (____) vaqtda;

(chaqiruv belgisi);

“PARVOZ ESHELONI” (____raqam);

(yo‘nalish);

10. Parvoz eshelonini o‘zgartirishdan oldin uzatiladigan radioeshittirish quyidagi tartibda amalga oshirilishi lozim:

“BARCHA STANSIYALARGA”;

(chaqiruv belgisi);

(yo‘nalish);

(HHB yo‘nalishi) (yoki to‘g‘ridan to‘g‘ri (____) joylashuv) dan (____) joylashuv)
ga) HOZIRDA (____raqam) PARVOZ ESHELONINI TARK ETIB, (raqam) PARVOZ ESHELONINI EGALLASH UCHUN.

11. Quyidagi 12-bandda nazarda tutilgan holatdan tashqari, parvoz eshelonini o‘zgartirish vaqtida radioeshittirish quyidagi shaklda amalga oshirilishi lozim:

“BARCHA STANSIYALARGA”;

(chaqiruv belgisi);

(yoʻnalish);

(HHB yoʻnalishi) (yoki TOʻGʻRIDAN TOʻGʻRI (joylashuv) DAN (joylashuv) GA) HOZIRDA (raqam) PARVOZ ESHELONINI TARK ETIB, (raqam) PARVOZ ESHELONINI EGALLASH UCHUN;

undan soʻng:

“BARCHA STANSIYALARGA”

(chaqiruv belgisi);

(raqam) PARVOZ ESHELONINI SAQLAMOQDAMAN.

12. Yuzaga kelishi yaqin boʻlgan toʻqnashuv xavfining oldini olish maqsadida parvoz eshelonini vaqtincha oʻzgartirish toʻgʻrisidagi radioeshittirish quyidagi tartibda amalga oshirilishi lozim:

“BARCHA STANSIYALARGA”

(chaqiruv belgisi);

HOZIRDA (raqam) PARVOZ ESHELONINI TARK ETIB, (raqam) PARVOZ ESHELONINI EGALLASH UCHUN;

undan keyin, iloji boricha tezroq:

“BARCHA STANSIYALARGA”

(chaqiruv belgisi);

HOZIRDA (raqam) PARVOZ ESHELONIGA QAYTMOQDAMAN.

13. Radioeshittirishlarni qabul qilganlikni tasdiqlash.

Radioeshittirishlar faqat potensial toʻqnashuv xavfi bilan bogʻliq boʻlgan hollarda qabul qilinganligi tasdiqlanishi lozim.

3-bob. Tegishli ekspluatatsiya qoidalari

14. Uchuvchilar havo kemalari oʻrtasida yuzaga kelishi mumkin boʻlgan ziddiyatli vaziyatlarning oldini olish, noqulay ob-havo sharoitlarini chetlab oʻtish yoki boshqa asosli ekspluatatsion sabablarga koʻra buni zarur deb hisoblamasa, belgilangan havo hududi doirasida kreyser eshelonini oʻzgartirmasligi lozim.

15. Kreyser parvoz eshelonini oʻzgartirish muqarrar boʻlgan hollarda, parvoz eshelonini oʻzgartirish vaqtida havo kemasining vizual aniqlanishini yaxshilaydigan mavjud barcha bort chiroqlari yoqilgan boʻlishi lozim.

16. Agar boshqa havo kemasidan harakat toʻgʻrisidagi radioeshittirish qabul qilingandan soʻng uchuvchi muqarrar toʻqnashuv xavfining oldini olish uchun zudlik bilan choralar koʻrish zarur, deb hisoblasa hamda bunday xavfni 2-ilovada belgilangan yoʻl berish qoidalariga muvofiq bartaraf etishning imkoni boʻlmasa, u quyidagi choralarni koʻrishi lozim:

a) agar boshqa manyovr maqsadga muvofiqroq bo'lmasa, darhol 150 m (500 fut) ga, 290-parvoz eshelonidan yuqorida esa, vertikal eshelonlashning 600 m (2000 fut) minimumi qo'llaniladigan havo hududida 300 m (1000 fut) ga pasayish;

b) havo kemasining vizual aniqlanishini yaxshilaydigan mavjud barcha bort chiroqlarini yoqish;

d) tezroq radioeshittirishga javob berib, amalga oshirilayotgan choralar to'g'risida xabar berish;

e) ko'rilgan choralar haqida tegishli HHXK chastotasida xabar berish;

f) tezroq parvoz eshelonini egallash hamda bu haqda tegishli HHXK chastotasida xabar berish.

17. Harakat to'g'risidagi ma'lumotlarni radioeshittirishni boshlash yoki bunday radioeshittirish qabul qilinganligini tasdiqlash yuzasidan qanday choralar ko'rilganidan qat'i nazar, joylashuv to'g'risidagi hisobotlarni uzatishning belgilangan tartibiga doimo rioya qilinishi lozim.

O'zbekiston Respublikasida havodagi harakatga xizmat
ko'rsatish aviatsiya qoidalariga
10-ILOVA

**Kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlarni rejalashtirish bo'yicha
materiallar**

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Havodagi harakatga xizmat ko'rsatish (bundan buyon matnda HHXK deb yuritiladi) hamda u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishi to'liq yoki qisman buzilganda fuqaro aviatsiyasi parvozlarining xavfsizligi va uzluksizligini ta'minlash maqsadida qo'llaniladigan chora-tadbirlar belgilanadi.

2. HHXK hamda u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishi to'liq yoki qisman buzilgan hollarda vakolatli organlar, aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatuvchi tashkilotlar, aerodromlar, havo kemalari ekspluatantlari va boshqa manfaatdor tashkilotlar o'z vakolatlari doirasida mazkur bob talablariga muvofiq harakat qilishi lozim.

3. HHXK hamda u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishi buzilgan hollarda parvozlar xavfsizligini ta'minlash, havodagi harakat oqimini boshqarish, shuningdek zarur hollarda qo'shni davlatlarning vakolatli organlari va Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti bilan muvofiqlashtirish choralari amalga oshirilishi lozim.

2-bob. Kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejalarining holati

4. Kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejasining maqsadi aeronavigatsiya vositalari va xizmatlari vaqtincha mavjud bo'lmagan davrda ularning o'rini bosuvchi muqobil vositalar va xizmatlarni taqdim etishni ta'minlashdan iborat. Kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar vaqtinchalik xususiyatga ega bo'lib, ular faqat aeronavigatsiya vositalari va xizmatlarining odatdagi faoliyati tiklangunga qadar qo'llaniladi.

**3-bob. Kutilmagan holatlar uchun chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqish,
e'lon qilish va bajarish**

5. O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi "O'zaeronavigatsiya markazi" MChJ (bundan buyon matnda "O'zaeronavigatsiya markazi" deb yuritiladi) O'zbekiston Respublikasi havo hududida HHXK ko'rsatilishi buzilgan yoki bunday buzilish yuz berish ehtimoli mavjud bo'lgan hollarda tashkil etiladigan operativ guruh vakolatlari doirasida parvozlar xavfsizligini ta'minlash choralari ko'rish, shuningdek muqobil aeronavigatsiya vositalari va xizmatlarini taqdim etish uchun javobgar hisoblanadi. Ushbu maqsadlarda "O'zaeronavigatsiya markazi" O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi Fuqaro aviatsiyasi agentligi bilan kelishgan holda favqulodda vaziyatlar uchun tegishli chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqishi, e'lon qilishi va amalga oshirishi lozim. Favqulodda vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejalar zarur hollarda manfaatdor davlatlar va havo hududidan foydalanuvchilar bilan muvofiqlashtirilgan holda ishlab chiqiladi. Agar HHXK ko'rsatilishining buzilishi qo'shni havo hududida xizmatlar ko'rsatilishiga ta'sir qilishi mumkin bo'lsa, mazkur rejalar Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti bilan maslahatlashilgan holda ishlab chiqiladi.

6. Ochiq dengiz ustidagi havo hududida kutilmagan vaziyat yuzaga kelganda tegishli chora-tadbirlarni amalga oshirish uchun javobgarlik ushbu havo hududida HHXK ko'rsatuvchi aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatuvchi tashkilot zimmasiga yuklatiladi, bundan Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti mazkur javobgarlikni vaqtincha boshqa davlat zimmasiga yuklagan hollar mustasno.

7. HHXK ko'rsatish vakolatlari boshqa davlatga delegatsiya qilingan havo hududida kutilmagan vaziyat yuzaga kelganda tegishli chora-tadbirlarni amalga oshirish uchun javobgarlik, agar vakolatlarni delegatsiya qilgan davlat ushbu vakolatlarni vaqtincha qaytarib olmagan bo'lsa, vakolat berilgan davlat zimmasida saqlanib qoladi. Vakolatlar qaytarib olingan taqdirda, kutilmagan vaziyat yuzaga kelganda tegishli chora-tadbirlarni amalga oshirish uchun javobgarlik vakolatlarni delegatsiya qilgan davlat zimmasiga o'tadi.

8. Agar biror davlat tomonidan taqdim etilayotgan HHXK hamda u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishi buzilgan bo'lsa va ushbu davlatning vakolatli organlari mazkur bobda nazarda tutilgan majburiyatlarni lozim darajada bajara olmasa, Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti zarur chora-tadbirlarni muvofiqlashtirishni boshlaydi. Bunday hollarda Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti xizmat ko'rsatish buzilgan havo hududiga tutash havo hududlari uchun mas'ul davlatlar hamda manfaatdor xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda zarur muvofiqlashtirishni amalga oshiradi.

4-bob. Tayyorgarlik tadbirlari

9. Kutilmagan vaziyat yuzaga kelganda tegishli chora-tadbirlar o'z vaqtida amalga oshirilishi ta'minlanishi lozim.

Bunda manfaatdor tomonlar bilan kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejalarini oldindan ishlab chiqish va kelishish, shuningdek imkon qadar bunday chora-tadbirlarni amalga oshirish tartibi hamda muddatlarini belgilash nazarda tutiladi.

10. Mazkur Ilovaning 9-bandida nazarda tutilgan maqsadlarda davlatlar kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlarni o'z vaqtida amalga oshirishni ta'minlash maqsadida oldindan tayyorgarlik ko'rishi lozim. Bunday tayyorgarlik tadbirlari quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

a) HHXK va (yoki) u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishiga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan oldindan bashorat qilinadigan hodisalar (jumladan, ish tashlashlarva mehnat mojarolari)ni inobatga olgan holda, kutilmagan vaziyat yuzaga kelganda qo'llaniladigan umumiy chora-tadbirlar rejalarini oldindan ishlab chiqish.

Bunda jahon fuqaro aviatsiyasi hamjamiyati bunday mehnat mojarolarining ishtirokchisi emasligi e'tiborga olinishi lozim. Ochiq dengiz ustidagi havo hududida yoki suvereniteti belgilanmagan hududlarda HHXK ko'rsatuvchi davlatlar xalqaro fuqaro aviatsiyasi parvozlari uchun aeronavigatsiya xizmatlarining uzluksiz va yetarli darajada ko'rsatilishini ta'minlash maqsadida zarur choralarni ko'rishi lozim. O'z havo hududida HHXK ko'rsatuvchi davlatlar ham xalqaro fuqaro aviatsiyasi parvozlari uchun zarur aeronavigatsiya xizmatlarining uzluksiz ko'rsatilishini ta'minlashi lozim, bundan mehnat mojarosi mavjud bo'lgan davlat(lar) hududiga qo'nish yoki undan uchib chiqish bilan bog'liq parvozlarni mustasno;

b) fuqaro havo kemalari parvozlari uchun xavflarni baholash hamda harbiy mojarolar, fuqaro aviatsiyasi faoliyatiga noqonuniy aralashuvlar, tabiiy ofatlar va jamoat sog'lig'ini saqlash sohasidagi

kutilmagan vaziyatlar oqibatida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavflarni tahlil qilish.

Bunda tayyorgarlik tadbirlari bunday kutilmagan vaziyatlar uchun maxsus chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqishni nazarda tutishi lozim. Mazkur holatlar parvozlar amalga oshiriladigan havo hududidan foydalanishga va (yoki) HHXK hamda u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Havo hududidan foydalanishga qisqa muddat ichida cheklovlar joriy etilishi qo'shni havo hududlari uchun mas'ul davlatlar hamda havo hududidan foydalanuvchilardan muqobil marshrutlar va xizmatlarni rejalashtirishni talab etishini inobatga olib, HHXK organlari imkon qadar bunday muqobil choralarni oldindan rejalashtirishi lozim;

d) kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqish va amalga oshirish zaruratini keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan hodisalarni doimiy monitoring qilib borish. Davlatlar bunday monitoringni amalga oshirish uchun mas'ul mansabdor shaxslarni yoki vakolatli organlarni belgilash imkoniyatini ko'rib chiqishi hamda zarurat tug'ilganda tegishli chora-tadbirlarning o'z vaqtida amalga oshirilishini ta'minlashi lozim;

e) HHXK ko'rsatilishi buzilgan hamda kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar joriy etilgan hollarda vaziyat to'g'risida tezkor ma'lumotlarni taqdim etish, shuningdek tizimning odatdagi faoliyatini tiklash bo'yicha chora-tadbirlarni muvofiqlashtirish uchun mas'ul markaziy organni belgilash yoki tashkil etish.

11. Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqish va amalga oshirish zaruratini keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan hodisalar rivojini kuzatib borishi hamda zarurat tug'ilganda bunday rejalarini ishlab chiqish va amalga oshirishni muvofiqlashtirishda ko'maklashishi mumkin. Inqirozli vaziyat yuzaga kelish ehtimoli aniqlanganda Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining tegishli mintaqaviy byurolarida, shuningdek shtab-kvartirasida muvofiqlashtiruvchi guruhlar tashkil etiladi hamda ular uzluksiz faoliyat yuritishi uchun zarur xodimlar bilan ta'minlanadi.

Muvofiqlashtiruvchi guruhlarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

a) barcha tegishli manbalardan olinayotgan axborotni doimiy monitoring qilish;

b) tasdiqlangan aviatsiya axborot xizmati kanallari orqali olingan ishonchli ma'lumotlarning o'z vaqtida tarqatilishini tashkil etish;

d) Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotining mintaqaviy byurolari, shtab-kvartirasi hamda manfaatdor xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish, zarurat tug'ilganda ularning mintaqaviy bo'linmalari bilan axborot almashish va hamkorlik qilish;

e) hodisaga bevosita aloqador davlatlar hamda kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlarni amalga oshirishda ishtirok etishi mumkin bo'lgan davlatlar bilan hamkorlikni ta'minlash.

Mavjud ma'lumotlar tahlil qilingandan so'ng Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti tegishli davlatlarga muayyan vaziyatda amalga oshirilishi lozim bo'lgan chora-tadbirlar yuzasidan to'qnashuvning oldini olish bo'yicha tavsiyalar beradi.

5-bob. Muvofiqlashtirish

12. Kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejasi bunday vaziyatlarda HHXK ko'rsatuvchi organlar hamda havo hududidan foydalanuvchilar manfaatlarini hisobga olgan holda

ishlab chiqilishi lozim. Bunda reja HHXK organlari zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarish imkoniyatini, shuningdek parvozlar xavfsizligi va havo hududining e'lon qilingan o'tkazuvchanlik quvvatini ta'minlashi lozim.

13. HHXK va (yoki) u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishida uzilish yuzaga kelishi kutilayotgan yoki bunday uzilish sodir bo'lgan taqdirda, tegishli davlat imkon qadar tezkor ravishda Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkilotini, ushbu davlatda akkreditatsiya qilingan hamda mazkur uzilish ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan davlatlarni xabardor qilishi lozim. Bunday xabarnomada kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejasi to'g'risidagi ma'lumotlar yoki uni ishlab chiqish va muvofiqlashtirishda ko'mak so'rovi keltirilishi lozim.

14. Kutilmagan vaziyatning xususiyati va ko'lamidan kelib chiqib, davlatlar va (yoki) Xalqaro fuqaro aviatsiyasi tashkiloti batafsil muvofiqlashtirish tartibini belgilashi lozim. Kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar havo hududidan foydalanuvchilarning asosiy qismiga sezilarli ta'sir ko'rsatmaydigan hollarda, muvofiqlashtirish talablari soddalashtirilishi yoki qo'llanilmasligi mumkin.

15. HHXK va (yoki) u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishidagi uzilish bir nechta davlatlarga ta'sir ko'rsatsa, kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejasi mazkur davlatlar bilan oldindan muvofiqlashtirilishi va rasmiy ravishda kelishilishi lozim. Bunday muvofiqlashtirish xizmat ko'rsatishdagi uzilishlar oqibatida havodagi harakat yo'nalishlarining o'zgarishi yoki boshqa sabablar tufayli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan davlatlar, shuningdek tegishli ekspluatatsion tajriba va ma'lumotlarga ega manfaatdor xalqaro tashkilotlar bilan ham amalga oshirilishi lozim.

16. Zarur hollarda kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlarni joriy etishga uzluksiz va tartibli o'tishni ta'minlash maqsadida barcha manfaatdor tomonlar tomonidan kelishilgan muddatlarda e'lon qilinadigan yagona NOTAM matni oldindan kelishib olinishi lozim.

6-bob. Kutilmagan holatlar uchun chora-tadbirlar rejalarini ishlab chiqish, e'lon qilish va qo'llash

17. Kutilmagan vaziyatlar uchun chora-tadbirlar rejasini ishlab chiqishda xizmat ko'rsatishdagi uzilish yuzaga kelgan havo hududidan foydalanish xususiyatlari hamda xalqaro fuqaro aviatsiyasi parvozlarining intensivligi hisobga olinishi lozim.

18. Kutilmagan holatlar uchun chora-tadbirlar rejasini ishlab chiqish mavjud va zaxira HHXK yo'nalishlari, havo kemalarining navigatsiya imkoniyatlari, yerusti navigatsiya vositalari, qo'shni HHXK organlarining kuzatuv va aloqa vositalari, xizmat ko'rsatiladigan havo kemalarining soni va turlari, meteorologik xizmatlar hamda aeronavigatsiya axboroti xizmatlarining mavjud holati to'g'risidagi ma'lumotlarni har tomonlama tahlil qilishga asoslanishi lozim. Kutilmagan holatlarning xususiyatidan kelib chiqib, chora-tadbirlar rejasida quyidagi asosiy masalalar nazarda tutilishi lozim:

a) muayyan havo hududini yoki uning bir qismini chetlab o'tish maqsadida havodagi harakat yo'nalishlarini o'zgartirish, shu jumladan qo'shimcha HHXK yo'nalishlari yoki ularning uchastkalarini hamda ulardan foydalanish shartlarini belgilash;

b) tegishli havo hududi orqali soddalashtirilgan HHXK yo'nalishlari tarmog'ini tashkil etish, shuningdek yonlama va vertikal eshelonlashtirishni ta'minlash maqsadida parvoz eshelonlarini taqsimlash sxemasini hamda qo'shni hududiy dispetcherlik markazlari tomonidan kirish nuqtasida bo'ylama eshelonlashtirishni ta'minlash va uni mazkur havo hududi bo'ylab saqlash tartibini belgilash;

d) HHB xizmatini ko'rsatish uchun mas'uliyatni topshirish;

e) tegishli havo-yer aloqasi vositalari, AFTN tarmog'i va HHXK organlari o'rtasidagi to'g'ridan to'g'ri ovozli aloqa liniyalaridan foydalanishni ta'minlash, shuningdek meteorologik ma'lumotlar hamda aeronavigatsiya vositalarining holati to'g'risidagi axborotni taqdim etish bo'yicha vazifalarni zaruratga ko'ra qo'shni davlatlarga yuklash;

f) parvoz vaqtida va parvoz yakunlangandan so'ng havo kemasi bortidan maxsus xabarlarni yig'ish tartibini belgilash;

g) barcha havo kemalari tomonidan harakat to'g'risidagi ma'lumotlarni radioeshittirish (TIBA) tartibini qo'llashni talab etish;

h) belgilangan hududlarda barcha havo kemalarining navigatsiya va to'qnashuvga qarshi bort chiroqlarini doimiy yoqilgan holda saqlash talabini belgilash;

i) bir xil kreyser parvoz eshelonida uchayotgan havo kemalari o'rtasida kengaytirilgan bo'yлама eshelonlashtirish minimumlarini belgilash va ularga rioya etish tartibini joriy etish;

j) belgilangan yo'nalish markaziy chizig'ining o'ng tomoniga og'ish bilan parvoz qilish hamda zarurat tug'ilganda ko'tarilish yoki pasayishni amalga oshirish tartibini belgilash;

k) kutilmagan vaziyatlar uchun joriy etilgan tartiblarning ortiqcha yuklanishini oldini olish maqsadida xizmat ko'rsatish buzilgan hududga kirishni tartibga solish choralari belgilash;

l) xizmat ko'rsatish buzilgan hududdagi barcha parvozlar, shu jumladan HHXK yo'nalishlari bo'yicha amalga oshiriladigan parvozlar UPQ bo'yicha bajarilishini hamda parvoz eshelonlari belgilanishini nazarda tutish.

19. Havo hududidan foydalanuvchilar xizmat ko'rsatish va (yoki) u bilan bog'liq aeronavigatsiya xizmatlari ko'rsatilishidagi kutilayotgan yoki amaldagi uzilishlar to'g'risida NOTAM orqali imkon qadar oldindan xabardor qilinishi lozim. NOTAMda kutilmagan holatlar uchun chora-tadbirlar rejasining asosiy qoidalari ko'rsatilishi lozim. Agar xizmat ko'rsatishdagi uzilish oldindan ma'lum bo'lsa, NOTAM kamida 48 soat oldin e'lon qilinishi lozim.

20. Kutilmagan vaziyatlar uchun joriy etilgan maxsus chora-tadbirlar bekor qilingani hamda xizmatlar odatdagi tartibda qayta tiklangani to'g'risidagi NOTAM normal faoliyatga tartibli o'tishni ta'minlash maqsadida imkon qadar tezroq e'lon qilinishi lozim.

O'zbekiston Respublikasi Transport vazirligi huzuridagi Fuqaro
aviatsiyasi agentligi direktorining
2026-yil 16-aprel 3-n-son buyrug'iga
2-ILOVA

O'z kuchini yo'qotgan deb topilayotgan idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar

RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Parvozlar xavfsizligini nazorat qilish bo'yicha davlat inspeksiyasi boshlig'ining 2010-yil 9-dekabrda 136-son "O'zbekiston Respublikasining "Fuqaro aviatsiyasida havo transporti qatnoviga xizmat ko'rsatish" aviatsiya qoidalarini (O'zR AQ-71) tasdiqlash to'g'risida"gi buyrug'i (ro'yxat raqami 2194, 2011-yil 10-fevral) (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2011-y., 6-son, 55-modda).

2. O'zbekiston Respublikasi Parvozlar xavfsizligini nazorat qilish davlat inspeksiyasi boshlig'ining 2013-yil 1-fevralda 15n-son "O'zbekiston Respublikasining "Fuqaro aviatsiyasida havo transporti qatnoviga xizmat ko'rsatish" aviatsiya qoidalariga (O'zR AQ-71) o'zgartirish va qo'shimcha kiritish to'g'risida"gi buyrug'i (ro'yxat raqami 2194-1, 2013-yil 21-fevral) (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2013-y., 8-son, 112-modda).

3. O'zbekiston Respublikasi Parvozlar xavfsizligini nazorat qilish davlat inspeksiyasi boshlig'ining 2016-yil 3-oktabrda 87-N-son "O'zbekiston Respublikasining "Fuqaro aviatsiyasida havo transporti qatnoviga xizmat ko'rsatish" aviatsiya qoidalariga (O'zR AQ-71) qo'shimcha kiritish to'g'risida"gi buyrug'i (ro'yxat raqami 2194-2, 2016-yil 10-oktabr) (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2016-y., 41-son, 478-modda).

4. O'zbekiston Respublikasi Parvozlar xavfsizligini nazorat qilish davlat inspeksiyasi boshlig'ining 2017-yil 3-noyabrda 99-N-son "O'zbekiston Respublikasining "Fuqaro aviatsiyasida havo transporti qatnoviga xizmat ko'rsatish" aviatsiya qoidalarining (O'zR AQ-71) muqaddimasiga o'zgartirish kiritish to'g'risida"gi buyrug'i (ro'yxat raqami 2194-3, 2017-yil 22-noyabr) (Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 22.11.2017-y., 10/17/2194-3/0288-son).

5. O'zbekiston Respublikasi transport vazirining 2020-yil 17-martda 2-son "O'zbekiston Respublikasining "Fuqaro aviatsiyasida havo transporti qatnoviga xizmat ko'rsatish" aviatsiya qoidalariga (O'zR AQ-71) o'zgartirishlar kiritish haqida"gi buyrug'i (ro'yxat raqami 2194-4, 2020-yil 20-aprel) (Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 20.04.2020-y., 10/20/2194-4/0480-son).

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 2603-1
2026 - yil 01 - Avgust

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRINING BUYRUG'I

“Respublikadan olib chiqib ketilishi mumkin bo‘lmagan biologik obyektlar ro‘yxatini tasdiqlash to‘g‘risida”gi buyruqni o‘z kuchini yo‘qotgan deb topish haqida

O‘zbekiston Respublikasining “Normativ-huquqiy hujjatlar [to‘g‘risida](#)”gi va “Urug‘chilik [to‘g‘risida](#)”gi qonunlari hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 27-apreldagi PQ–3683-son “O‘zbekiston Respublikasida urug‘chilik tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi [qaroriga](#) muvofiq buyuraman:

1. O‘zbekiston Respublikasi qishloq va suv xo‘jaligi vazirining 2014-yil 18-iyuldagi 6-son “Respublikadan olib chiqib ketilishi mumkin bo‘lmagan biologik obyektlar ro‘yxatini tasdiqlash to‘g‘risida”gi [buyrug‘i](#) (ro‘yxat raqami 2603, 2014-yil 24-iyul) (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2014-y., 30-son, 378-modda) o‘z kuchini yo‘qotgan deb topilsin.

2. Mazkur buyruq O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi bilan kelishilgan.

3. Mazkur buyruq rasmiy e‘lon qilingan kundan e‘tiboran kuchga kiradi.

Vazir
2026-yil 21-iyul
49-son

ABDURAXMONOV IBROXIM
YULCHIYEVICH

Kelishildi:

Vazir
2026-yil 9-iyul

KUCHKAROV DJAMSHID
ANVAROVICH

Vazir
2026-yil 25-iyun

KUDRATOV LAZIZ
SHAVKATOVICH

Vazir
2026-yil 25-iyun

ADILOV ELDAR
ERKINOVICH

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3030-12
2026 - yil 01 - Avgust

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING QARORI

Bank xizmatlari iste'molchilari bilan o'zaro munosabatlarni amalga oshirishda tijorat banklarining faoliyatiga qo'yiladigan minimal talablar to'g'risidagi nizomga qo'shimchalar va o'zgartirish kiritish haqida

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki to'g'risida"gi [Qonuniga](#) muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi qaror qiladi:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2018-yil 28-apreldagi 16/18-son qarori (ro'yxat raqami 3030, 2018-yil 2-iyul) (Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 03.07.2018-y., 10/18/3030/1440-son) bilan tasdiqlangan Bank xizmatlari iste'molchilari bilan o'zaro munosabatlarni amalga oshirishda tijorat banklarining faoliyatiga qo'yiladigan minimal talablar to'g'risidagi nizomga ilovaga muvofiq qo'shimchalar va o'zgartirish kiritilsin.

2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran bir oydan keyin kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki Raisi
2026-yil 15-iyul
19/16-son

ISHMETOV TIMUR
AMINDJANOVICH

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining
2026-yil 15-iyuldagi 19/16-son qaroriga
ILOVA

**Bank xizmatlari iste'molchilari bilan o'zaro munosabatlarni
amalga oshirishda tijorat banklarining faoliyatiga qo'yiladigan
minimal talablar to'g'risidagi nizomga kiritilayotgan
qo'shimchalar va o'zgartirish**

1. 1-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“**tizimli kamchilik** – muayyan moliyaviy mahsulot, biznes jarayon, bank xizmat ko'rsatish bo'linmalari tarmog'i, axborot tizimi yoki ichki nazorat tizimi, yakka holat bilan cheklanmaydigan va o'z mazmuniga ko'ra boshqa o'xshash shartnomalar, operatsiyalar, xizmat ko'rsatish jarayonlari yoki tarkibiy bo'linmalar faoliyatidagi iste'molchilarning huquqlari buzilishiga olib keluvchi kamchilik.”.

2. 47-band quyidagi mazmundagi xatboshi bilan to'ldirilsin:

“Bank murojaatlar bilan ishlashda va ularni ko'rib chiqishda murojaatlarda nazarda tutilgan qoidabuzarliklarni, salbiy holatlarni, tizimli kamchiliklarni, iste'molchilarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini buzilishini keltirib chiqaruvchi sabablarni bartaraf etishi lozim.”.

3. 58¹⁷-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“58¹⁷. Bank har chorak (yil) natijalariga ko'ra murojaatlarni umumlashtiradi va tahlil qiladi.

Murojaatlarni umumlashtirish va tahlil qilish natijalariga ko'ra ma'lumotnomalar (sharhlar) tuziladi, ularda murojaatlar bilan ishlashning umumiy ko'rsatkichlari, murojaatlarning turlari, soni va kelib chiqish sabablari, murojaatlarda tez-tez ko'tarilgan masalalar, murojaatlar bank xizmat turlari (mahsulotlari) bo'yicha qaysi hududlardan kelib tushishi, ushbu bank xizmatlari iste'molchilar talablaridan kelib chiqib ularga mos ishlab chiqilganligi va iste'molchilar bilan adolatli munosabat qurilganligi to'g'risida tahliliy ma'lumotlar, murojaatlarni ko'rib chiqish yakunlari bo'yicha aniqlangan asosiy kamchiliklar va qoidabuzarliklar, iste'molchilarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini buzilishini keltirib chiqaruvchi sabablarni bartaraf etish maqsadida ko'rilgan chora-tadbirlar aks ettiriladi.

Bank boshqaruvi bank faoliyatining chorak (yil) natijalarini ko'rib chiqish to'g'risidagi o'z yig'ilishlarida bankda murojaatlar bilan ishlash holatini, shu jumladan murojaatlarni umumlashtirish va tahlil qilish natijalari bo'yicha ma'lumotnomalarni (sharhlarni), murojaatlarda ko'tarilgan salbiy holatlarni, tizimli

kamchiliklarni va o'ziga xos tavakkalchiliklarni muhokama qilishi hamda iste'molchilarning huquqlari buzilishiga olib keluvchi tizimli kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha mazkur Nizomning 5-ilovasiga muvofiq harakatlar rejalarini tasdiqlashi lozim.

Bunda, bank boshqaruvi qarorlari, shuningdek, murojaatlarni umumlashtirish va tahlil qilish natijalari bo'yicha ma'lumotnomalar (sharhlar) ichki audit xizmatiga taqdim etiladi. Ichki audit xizmati bankda murojaatlar bilan ishlash holatini tekshirish o'tkazish bo'yicha ish rejalarini tuzishda va monitoring faoliyatini amalga oshirishda foydalanadi.

Quyidagi holatlardan birining mavjudligi tizimli kamchiliklarni bartaraf etish choralari ko'rilmagan deb hisoblanishiga asos bo'ladi:

tizimli kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha harakatlar rejalarining tasdiqlanmasligi;

harakatlar rejalarida belgilangan choralar va topshiriqlarning o'z muddatlarida bajarilmasligi;

belgilangan choralar bajarilganiga qaramasdan tizimli kamchiliklarning saqlanib qolishi;

ichki audit xizmati tomonidan harakatlar rejalarida qayd etilgan topshiriqlar ijrosi ushbu topshiriqlarni bajarish muddati yakuniga qadar baholanmaganligi, har chorak natijalari bo'yicha chorak yakunlangandan so'ng bir oy muddat davomida bank boshqaruvi va kuzatuv kengashiga harakatlar rejalarida qayd etilgan topshiriqlarning bajarilishi holati, shu jumladan qisman yoki to'liq bajarilmagan topshiriqlar yuzasidan xulosa kiritilmasligi hamda har yil yakuni bo'yicha bir oy davomida aholi va yuridik shaxslar murojaatlarini ko'rib chiqish tizimi samaradorligi baholanmaganligi;

bank boshqaruvi ichki audit xizmati tomonidan taqdim etilgan xulosalarda qayd etilgan holatlarni xulosa tayyorlangan sanadan boshlab bir oy davomida ko'rib chiqmaganligi.

Murojaatlarni umumlashtirish va tahlil qilish natijalariga ko'ra tuzilgan choraklik ma'lumotnomalar (sharhlar) hisobot choragidan keyingi oyning 20-sanasiga va yillik ma'lumotnomalar (sharhlar) fevral oyining 15-sanasiga qadar bankning rasmiy veb-saytlarida e'lon qilinishi shart.

Bank aksiyadorlarining yillik umumiy yig'ilishida tasdiqlanadigan yillik hisobotda bankning murojaatlar bilan ishlash faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar ham aks ettiriladi.

Bank mazkur badda nazarda tutilgan murojaatlar masalasiga oid Bank boshqaruvi yig'ilishi qarori (hujjat) nusxalarini u tasdiqlangan kundan boshlab uch ish kuni ichida, shuningdek, harakatlar rejasidagi har bir tizimli kamchilik bartaraf

etilganligi to'g'risidagi ma'lumotlarni kamchiliklar bartaraf etilgan kundan boshlab besh ish kuni ichida Markaziy bankka taqdim etadi.”.

4. Mazkur qo'shimchalar va o'zgartirishning ilovasiga muvofiq tahrirdagi 5-ilova bilan to'ldirilsin.

Bank xizmatlari iste'molchilari bilan o'zaro munosabatlarni amalga oshirishda tijorat banklarining faoliyatiga qo'yiladigan minimal talablar to'g'risidagi nizomga kiritilayotgan qo'shimchalar va o'zgartirishga ILOVA

“Bank xizmatlari iste'molchilari bilan o'zaro munosabatlarni amalga oshirishda tijorat banklarining faoliyatiga qo'yiladigan minimal talablar to'g'risidagi nizomga 5-ILOVA

Iste'molchilarning huquqlari buzilishiga olib keluvchi tizimli kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha
HARAKATLAR REJALARI

№	Tizimli kamchiliklar nomi	Tizimli kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha chora-tadbirlar	Chora-tadbirlar ijrosi muddatlari	Chora-tadbirlar ijrosini ta'minlashga mas'ul bo'lgan tarkibiy tuzilma	Chora-tadbirlar ijrosini ta'minlashga mas'ul bo'lgan bank rahbari	Mas'ul bank rahbari tomonidan chora-tadbirlar ijrosini joriy nazorat qilish muddatlari (ijrochilar tomonidan amalga oshirilgan ishlar bo'yicha hisoboti eshitaladi va tegishli tadbirlar ko'riladi)
1	2	3	4	5	6	7

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3656-1
2026 - yil 01 - Avgust

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING QARORI

Mikromoliya tashkiloti va bank faoliyatini o'zgartirish tartibi to'g'risidagi nizomga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish haqida

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki [to'g'risida](#)"gi, "Banklar va bank faoliyati [to'g'risida](#)"gi va 2026-yil 27-martdagi O'RQ-1126-son "O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga O'zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar kiritish [to'g'risida](#)"gi qonunlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi **qaror qiladi:**

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2025-yil 10-iyuldagi 14/7-son qarori (ro'yxat raqami 3656, 2025-yil 8-avgust) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 09.08.2025-y., 10/25/3656/0712-son) bilan tasdiqlangan Mikromoliya tashkiloti va bank faoliyatini o'zgartirish tartibi to'g'risidagi nizomga ilovaga muvofiq o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilsin.

2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki Raisi
2026-yil 7-iyul
20/2-son

ISHMETOV TIMUR
AMINDJANOVICH

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2026-yil
7-iyuldagi 20/2-son qaroriga
ILOVA

**Mikromoliya tashkiloti va bank faoliyatini o'zgartirish tartibi
to'g'risidagi nizomga kiritilayotgan o'zgartirish va qo'shimchalar**

1. Muqaddima quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“Mazkur Nizom mikromoliya tashkilotlari va banklar (bundan buyon matnda kredit tashkilotlari deb yuritiladi) faoliyatini o'zgartirishning o'ziga xos xususiyatlarini belgilaydi.”.

2. 1 va 2-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“1. Quyidagi kredit tashkilotlari o'z faoliyatini [o'zgartirishi mumkin](#):

mikromoliya tashkiloti – mikromoliya banki faoliyatiga;

mikromoliya banki – bank faoliyatiga;

bank – mikromoliya banki faoliyatiga;

mikromoliya banki – mikromoliya tashkiloti faoliyatiga;

mikromoliya tashkiloti – faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga;

faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki – faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga;

faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank – faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga;

faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki – mikromoliya tashkiloti faoliyatiga;

bank – faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga.

2. Mazkur Nizomga muvofiq o'z faoliyatini o'zgartirish uchun O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankiga (bundan buyon matnda Markaziy bank deb yuritiladi) murojaat etgan kredit tashkiloti ariza beruvchi hisoblanadi.

Mazkur Nizomga muvofiq taqdim etilgan arizalarda ariza beruvchining elektron pochta manzilining ko'rsatilishi uning qabul qilingan qaror to'g'risidagi xabarnomani axborot-kommunikatsiya tizimi orqali elektron shaklda olishga yoki

elektron shaklda qo'shimcha hujjat va axborotni so'rab olinishiga bo'lgan roziligidir.”.

3. 3-banddagi “16, 19, 21, 75³ va 75⁴-moddalarida” degan so'zlar “16, 19, 20, 21, 75³ va 75⁴-moddalarida” degan so'zlar bilan almashtirilsin.

4. 4-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“4. Kredit tashkilotining faoliyatini o'zgartirish uchun ariza beruvchidan quyidagi miqdorlarda yig'im va (yoki) davlat boji undiriladi:

mikromoliya bankini tashkil etishga doir dastlabki ruxsatnomani berish to'g'risidagi arizani ko'rib chiqish uchun bazaviy hisoblash miqdorining besh baravari miqdorida yig'im;

bank faoliyatini amalga oshirish huquqini beruvchi litsenziya va (yoki) islomiy bank faoliyatini amalga oshirish huquqini beruvchi litsenziya (bundan buyon matnda bank faoliyatiga doir tegishli litsenziya (litsenziyalar) deb yuritiladi) berilganligi uchun mikromoliya banki ustav kapitali eng kam miqdorining 0,1 foizi miqdorida davlat boji;

bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtirish uchun ushbu bandning ikkinchi xatboshisida nazarda tutilgan yig'im summasining yarmi.

Bunda mazkur bandning uchinchi va to'rtinchi xatboshilarida nazarda tutilgan davlat boji va yig'implar berilgan yoki qayta rasmiylashtirilgan har bir litsenziya turi uchun alohida undiriladi.”.

5. 2-bobning nomi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“2-bob. Mikromoliya tashkiloti faoliyatini mikromoliya banki faoliyati yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirish”.

6. 6–8-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“6. Mikromoliya tashkiloti o'z faoliyatini mikromoliya banki faoliyati yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirish uchun aksiyadorlik jamiyati tashkiliy-huquqiy shakliga ega bo'lishi kerak.

7. Mikromoliya tashkiloti faoliyatini mikromoliya banki faoliyati yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirish orqali mikromoliya bankini tashkil etish bank faoliyatiga ruxsat berish shartlariga asosan quyidagi ikki bosqichda amalga oshiriladi:

mikromoliya bankini tashkil etishga doir dastlabki ruxsatnomani berish;

bir vaqtning o'zida bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) bergan holda mikromoliya bankini davlat ro'yxatidan o'tkazish.

8. Mikromoliya bankini tashkil etishga doir dastlabki ruxsatnomani olish uchun ariza beruvchi mikromoliya banki yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya bankini tashkil etish to'g'risida qaror qabul qilgan kundan e'tiboran o'n ish kuni ichida Markaziy bankka quyidagilarni ikki nusxada ilova qilgan holda mazkur Nizomning 1-ilovasiga muvofiq shaklda ariza taqdim etadi:

1) aksiyadorning (aksiyadorlarning) mikromoliya tashkiloti faoliyatini mikromoliya banki faoliyati yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirish orqali mikromoliya bankini tashkil etish to'g'risidagi qarori;

2) mikromoliya banki aksiyadori (aksiyadorlari) tomonidan tasdiqlangan mikromoliya banki ustavi;

3) Bank faoliyatiga ruxsat berish tartibi va shartlari to'g'risidagi nizomning (ro'yxat raqami 3252, 2020-yil 30-iyun):

43-bandida ko'rsatilgan hal qiluvchi egalikka ega bo'lgan har bir bevosita va bilvosita egalik qiluvchi, shu jumladan oxirgi benefitsiar mulkdor to'g'risidagi axborot. Hal qiluvchi egalikka ega bo'lgan shaxslar mavjud bo'lmagan taqdirda, bankning ustav kapitalida eng ko'p ulushlarga ega bo'lgan, umumiy ulushi kamida ellik foizni tashkil etadigan bevosita va bilvosita egalik qiluvchilar, shu jumladan oxirgi benefitsiar mulkdorlar to'g'risidagi axborot;

107-bandi 2 – 10-kichik bandlarida ko'rsatilgan mikromoliya bankining kuzatuv kengashi va boshqaruvi a'zolari to'g'risida hujjatlar;

2-ilovasiga muvofiq shaklda mikromoliya banki aksiyadorlarining ro'yxati;

3-ilovasiga muvofiq mikromoliya banki faoliyatining strategiyasini, yo'nalishlarini, ko'lamini, moliyaviy istiqbollari va boshqa ma'lumotlarni ko'zda tutuvchi bankning keyingi uch yilga mo'ljallangan biznes-rejasi;

4) aksiyador bo'lgan yuridik shaxsning auditorlik tashkiloti tomonidan tasdiqlangan oxirgi uch yil uchun moliyaviy hisobotlari;

5) mikromoliya bankining ustav kapitalini to'ldirish uchun kiritiladigan mablag'larning manbalari to'g'risidagi hujjatlar bilan tasdiqlangan axborot;

6) mikromoliya bankining tashkiliy tuzilmasi;

7) mikromoliya bankining ichki audit xizmati to'g'risidagi nizom loyihasi;

8) keyinchalik mikromoliya bankining kuzatuv kengashi tomonidan tasdiqlanishi lozim bo'lgan, mikromoliya bankining kredit (moliyalashtirish), investitsiya va emissiya siyosati loyihalarining, shuningdek tavakkalchiliklarni boshqarish va ichki nazorat siyosati loyihalarining ko'chirma nusxalari.”.

7. Quyidagi mazmundagi 8¹-band bilan to'ldirilsin:

“8¹. Mikromoliya tashkiloti faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirish uchun ariza taqdim etilgan taqdirda, ushbu Nizomning 8-bandida ko'rsatilgan hujjatlarga qo'shimcha ravishda quyidagi hujjatlar ikki nusxada taqdim etiladi:

1) mikromoliya bankining islomiy moliya kengashi, islomiy moliya masalalari bo'yicha maxsus bo'linmasi va islomiy moliya bo'yicha ichki auditi to'g'risidagi nizomlari loyihalari;

2) Bank faoliyatiga ruxsat berish tartibi va shartlari to'g'risidagi nizomning (ro'yxat raqami 3252, 2020-yil 30-iyun):

20⁴-bandida keltirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan islomiy moliya standartlariga muvofiqlik siyosati loyihasi;

107-bandi 2 – 10-kichik bandlarida ko'rsatilgan, mikromoliya bankining islomiy moliya kengashi a'zolari to'g'risidagi hujjatlar.”.

8. 10-banddagi “mazkur Nizomning 8 va 9-bandlarida” degan so'zlar “mazkur Nizomning 8 – 9-bandlarida” degan so'zlar bilan almashtirilsin.

9. 2-bobning 2-paragrafi nomi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“2-§. Mikromoliya bankini davlat ro'yxatidan o'tkazish va bank faoliyatiga doir tegishli litsenziya (litsenziyalar) berish”.

10. 11-bandda:

birinchi xatboshi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“11. Mikromoliya bankini davlat ro'yxatidan o'tkazish va bank faoliyatiga doir tegishli litsenziya (litsenziyalar) olish uchun ariza beruvchi mikromoliya bankini tashkil etishga doir dastlabki ruxsatnomani olgan kundan e'tiboran olti oydan kechiktirmay Markaziy bankka quyidagilarni ikki nusxada ilova qilgan holda ariza taqdim etadi:”;

quyidagi mazmundagi 3¹ va 3²-kichik bandlar bilan to'ldirilsin:

“3¹) nogironligi bo'lgan shaxslar uchun mikromoliya banki binolarida shaharsozlik normalari va qoidalarida belgilangan talablarga muvofiq qulay shart-sharoitlar yaratilganligi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi sohasida nazorat qilish inspeksiyasining xulosasini;

3²) agar ariza bir vaqtning o'zida bank faoliyatini amalga oshirish huquqini beruvchi litsenziya va islomiy bank faoliyatini amalga oshirish huquqini beruvchi

litsenziya berish uchun taqdim etilgan bo'lsa:

mikromoliya bankining islomiy bank faoliyatiga mas'ul bo'lgan rahbar xodimi haqida Bank faoliyatiga ruxsat berish tartibi va shartlari to'g'risidagi nizomning (ro'yxat raqami 3252, 2020-yil 30-iyun) 107-bandi 2 – 10-kichik bandlarida ko'rsatilgan ma'lumotlarni;

islomiy bank faoliyati doirasida amalga oshiriladigan moliyaviy operatsiyalar bo'yicha buxgalteriya hisobini alohida yuritish imkoniyati yaratilganligini tasdiqlovchi hujjatlarni;"

11. 12-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"12. Markaziy bank tomonidan mikromoliya bankini davlat ro'yxatidan o'tkazish va bank faoliyatiga doir tegishli litsenziya (litsenziyalar) berish to'g'risida qaror qabul qilingan taqdirda, mazkur qaror qabul qilingan kundan e'tiboran besh ish kuni ichida mazkur qarorni ilova qilgan holda, Markaziy bank mikromoliya tashkiloti faoliyati mikromoliya banki faoliyati yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirilayotganligi munosabati bilan mikromoliya tashkilotini Tadbirkorlik subyektlarining yagona davlat reyestridan chiqarish to'g'risida davlat xizmatlari markaziga iltimosnoma kiritadi."

12. 13-bandning to'rtinchi va beshinchi xatboshilari quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"Korxonalar va tashkilotlarning yagona davlat registriga mikromoliya tashkiloti faoliyati mikromoliya banki faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirilganligi bilan bog'liq o'zgartirishlarni kiritadi;

ariza beruvchiga bank faoliyatiga doir tegishli litsenziya (litsenziyalar) beradi."

13. 3-bobning nomi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"3-bob. Mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga o'zgartirish".

14. 14-bandning uchinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

"berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtirish."

15. Quyidagi mazmundagi 14¹-band bilan to'ldirilsin:

"14¹. O'z faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga o'zgartirishga faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi

mikromoliya banki haqli.”.

16. 15-bandda:

birinchi xatboshi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“15. Mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga o'zgartirishga doir dastlabki ruxsatnomani olish uchun ariza beruvchi aksiyador (aksiyadorlar) tomonidan faoliyatni o'zgartirish to'g'risidagi qaror qabul qilingan kundan e'tiboran o'n ish kuni ichida Markaziy bankka quyidagilarni ilova qilgan holda mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga o'zgartirishga doir dastlabki ruxsatnomani berish to'g'risida mazkur Nizomning 2-ilovasiga muvofiq shakldagi arizani taqdim etadi:”;

3-kichik bandning ikkinchi xatboshisidagi “43-bandi 1 – 4 va 6-kichik bandlarida ko'rsatilgan” degan so'zlar “43-bandida ko'rsatilgan” degan so'zlar bilan almashtirilsin;

8-kichik band “kredit” degan so'zdan keyin “(moliyalashtirish)” degan so'z bilan to'ldirilsin.

17. Quyidagi mazmundagi 15¹-band bilan to'ldirilsin:

“15¹. O'z faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga o'zgartirish uchun faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki Markaziy bankka mazkur Nizomning 15-bandida ko'rsatilgan hujjatlarga qo'shimcha ravishda quyidagilarni taqdim etadi:

bankning islomiy moliya kengashi, islomiy moliya masalalari bo'yicha maxsus bo'linmasi va islomiy moliya bo'yicha ichki auditi to'g'risidagi nizomlari loyihalari;

islomiy moliya standartlariga muvofiqlik siyosati loyihasi;

bankning islomiy moliya kengashi a'zolari haqida Bank faoliyatiga ruxsat berish tartibi va shartlari to'g'risidagi nizomning (ro'yxat raqami 3252, 2020-yil 30-iyun) 107-bandi 2 – 10-kichik bandlarida ko'rsatilgan ma'lumotlar.”.

18. 16-bandning birinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“16. Mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga o'zgartirishda uning ustav kapitalida chet el banki ishtirok etgan taqdirda mazkur Nizomning 15-bandida ko'rsatilgan hujjatlarga qo'shimcha ravishda quyidagi hujjatlar taqdim etiladi:”.

19. 3-bobning 2-paragrafi nomi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“2-§. Mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga o'zgartirish uchun unga berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta

rasmiylashtirish”.

20. 17-bandda:

birinchi xatboshi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“17. Mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga o‘zgartirish uchun unga berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtirish uchun ariza beruvchi mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga o‘zgartirishga doir dastlabki ruxsatnomani olganidan keyin olti oydan kechiktirmay, Markaziy bankka quyidagilarni ilova qilgan holda ariza taqdim etadi.”;

5-kichik banddagi “mazkur Nizomning 15 va 16-bandlari” degan so‘zlar “mazkur Nizomning 15 – 16-bandlari” degan so‘zlar bilan almashtirilsin.

21. 18-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“18. Markaziy bank tomonidan mikromoliya banki faoliyatini bank faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga o‘zgartirish uchun unga berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtirish to‘g‘risida qaror qabul qilingan taqdirda, Markaziy bank Banklarning davlat reyestriga mikromoliya banki faoliyati bank faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyati faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatiga o‘zgartirilganligi to‘g‘risidagi tegishli yozuvni kiritadi, shuningdek berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtiradi.”.

22. 4-bobning nomi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“4-bob. Bank faoliyatini mikromoliya banki faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o‘zgartirish”.

23. 19-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“19. Bank faoliyatini mikromoliya banki faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o‘zgartirish bankka berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtirish orqali amalga oshiriladi.”.

24. 20-bandda:

birinchi xatboshi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“20. Bankka berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtirish uchun ariza beruvchi aksiyador (aksiyadorlar) tomonidan bank faoliyatini mikromoliya banki faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirish to'g'risida qaror qabul qilingan kundan e'tiboran o'n ish kuni ichida Markaziy bankka quyidagilarni ilova qilgan holda ariza taqdim etadi:”;

1-kichik band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“1) bank aksiyadorining (aksiyadorlarining) bank faoliyatini mikromoliya banki faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyatini faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirish to'g'risidagi qarorini;”;

3-kichik bandning ikkinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“107-bandi 2 – 10-kichik bandlarida ko'rsatilgan mikromoliya bankining kuzatuv kengashi va boshqaruvi a'zolari, bankning islomiy moliya kengashi a'zolari – islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki uchun, shuningdek muhim ahamiyatga ega xodimlari to'g'risidagi hujjatlarni;”.

25. 21-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“21. Markaziy bank tomonidan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtirish to'g'risida qaror qabul qilingan taqdirda, Markaziy bank Banklarning davlat reyestriga bank faoliyati mikromoliya banki faoliyatiga yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi bank faoliyati faqat islomiy banki faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatiga o'zgartirilganligi to'g'risidagi tegishli yozuvni kiritadi, shuningdek berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) qayta rasmiylashtiradi.”.

26. 5-bobning nomi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“5-bob. Mikromoliya banki faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirish”.

27. 22-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“22. Mikromoliya banki faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirishga mikromoliya banki yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki tomonidan jalb etilgan omonatlar (depozitlar) to'liq qaytarilgandan va (yoki) omonatlarga (depozitlarga) kiritilgan pul mablag'larini qaytarish bo'yicha majburiyatlar boshqa bankka o'tkazilganidan keyin yo'l qo'yiladi.”.

28. 23-bandning birinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“23. Mikromoliya banki faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirish uchun ariza beruvchi mikromoliya banki faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirish to'g'risida qaror qabul qilingan kundan e'tiboran o'n ish kuni ichida Markaziy bankka elektron platforma orqali quyidagilarni ilova qilgan holda ariza taqdim etadi:”.

29. 24-bandning birinchi xatboshisi quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“24. Mikromoliya banki faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirishda uning ustav fondida (ustav kapitalida) O'zbekiston Respublikasining norezidenti ishtirok etganda, mazkur Nizomning 23-bandida ko'rsatilgan hujjatlarga qo'shimcha ravishda quyidagilar taqdim etiladi:”.

30. 25 – 27-bandlar quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“25. Mikromoliya banki faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirish uchun taqdim etilgan arizani ko'rib chiqqanlik uchun yig'im undirilmaydi.

26. Markaziy bank tomonidan mikromoliya banki faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirishga rozilik berish to'g'risidagi qaror qabul qilingan taqdirda, Markaziy bank mikromoliya bankiga berilgan bank faoliyatiga doir tegishli litsenziyani (litsenziyalarni) chaqirib oladi.

27. Mikromoliya banki mikromoliya bankining faoliyatini yoki faqat islomiy bank faoliyatini amalga oshiruvchi mikromoliya banki islomiy mikromoliya bankining faoliyatini mikromoliya tashkiloti faoliyatiga o'zgartirishga rozilik berish to'g'risidagi Markaziy bankning qarori asosida qayta ro'yxatdan o'tish uchun qonunchilikda nazarda tutilgan hujjatlarni davlat xizmatlari markaziga taqdim etishi lozim.”.

31. 29-band quyidagi tahrirda bayon etilsin:

“29. Kredit tashkilotlarining faoliyatini o'zgartirishga doir nizolar qonunchilikda belgilangan tartibda hal etiladi.”.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3914
2026 - yil 01 - Avgust

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MARKAZIY BANKI BOSHQARUVINING QARORI

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga qo'shimchalar kiritish haqida

O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki [to'g'risida](#)"gi va "Shaxsga doir ma'lumotlar [to'g'risida](#)"gi qonunlariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi **qaror qiladi:**

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi tomonidan qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga ilovaga muvofiq qo'shimchalar kiritilsin.
2. Mazkur qaror rasmiy e'lon qilingan kundan e'tiboran kuchga kiradi.

O'zbekiston Respublikasi
Markaziy banki Raisi
2026-yil 22-iyul
21/4-son

ISHMETOV TIMUR
AMINDJANOVICH

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining
2026-yil 22-iyuldagi 21/4-son qaroriga
ILOVA

**O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvi tomonidan
qabul qilingan ayrim idoraviy normativ-huquqiy hujjatlarga
kiritilayotgan qo'shimchalar**

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2024-yil 24-apreldagi 13/1-son qarori (ro'yxat raqami 3513, 2024-yil 21-may) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 22.05.2024-y., 10/24/3513/0359-son) bilan tasdiqlangan To'lov tizimlari operatorlari va to'lov xizmatlarini yetkazib beruvchilarning to'lov tizimlarida axborot xavfsizligi va kiberxavfsizlikni ta'minlash hamda raqamli texnologiyalar vositasida sodir etiladigan huquqbuzarliklarni oldini olish choralarini ko'rish to'g'risidagi nizom quyidagi mazmundagi 12¹-band bilan to'ldirilsin:

“12¹. To'lov tizimi operatorlari va to'lov xizmatlarini yetkazib beruvchilar tomonidan mijozlarni identifikatsiya va autentifikatsiya qilish jarayonida foydalanilgan jismoniy shaxslarning biometrik ma'lumotlari O'zbekiston Respublikasi hududida saqlanishi shart.

Mijozga tegishli biometrik bo'lmagan boshqa turdagi shaxsga doir ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi “Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida”gi Qonunining 27¹-moddasi [uchinchi qismiga](#) muvofiq O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida saqlanishi va ularga ishlov berilishi mumkin.”.

2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2025-yil 16-iyuldagi 16/2-son qarori (ro'yxat raqami 3665, 2025-yil 13-avgust) (Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 14.08.2025-y., 10/25/3665/0749-son) bilan tasdiqlangan Faktoring elektron platformalarining axborot tizimlarida axborot xavfsizligi va kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'yicha minimal talablar to'g'risidagi nizom quyidagi mazmundagi 10¹-band bilan to'ldirilsin:

“10¹. Tashkilot tomonidan mijozlarni identifikatsiya va autentifikatsiya qilish jarayonida foydalanilgan jismoniy shaxslarning biometrik ma'lumotlari O'zbekiston Respublikasi hududida saqlanishi shart.

Mijozga tegishli biometrik bo'lmagan boshqa turdagi shaxsga doir ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi “Shaxsga doir ma'lumotlar to'g'risida”gi Qonunining 27¹-moddasi [uchinchi qismiga](#) muvofiq O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida saqlanishi va ularga ishlov berilishi mumkin.”.

3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2025-yil 19-avgustdagi 20/2-son qarori (ro‘yxat raqami 3679, 2025-yil 23-sentabr) (Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 24.09.2025-y., 10/25/3679/0865-son) bilan tasdiqlangan Kredit byurolarining axborot xavfsizligi va kiberxavfsizligiga doir minimal talablar to‘g‘risidagi nizom quyidagi mazmundagi 19¹-band bilan to‘ldirilsin:

“19¹. Kredit byurolari tomonidan mijozlarni identifikatsiya va autentifikatsiya qilish jarayonida foydalanilgan jismoniy shaxslarning biometrik ma’lumotlari O‘zbekiston Respublikasi hududida saqlanishi shart.

Mijozga tegishli biometrik bo‘lmagan boshqa turdagi shaxsga doir ma’lumotlar O‘zbekiston Respublikasi “Shaxsga doir ma’lumotlar to‘g‘risida”gi Qonunining 27¹-moddasi [uchinchi qismiga](#) muvofiq O‘zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida saqlanishi va ularga ishlov berilishi mumkin.”.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
ADLIYA VAZIRLIGIDA
DAVLAT RO'YXATIDAN O'TKAZILDI
RO'YXAT RAQAMI: 3915
2026 - yil 01 - Avgust

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASI HUZURIDAGI
SANOAT, RADIATSIYA VA YADRO
XAVFSIZLIGI QO'MITASINING
QARORI

**Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka
rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil
etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizomni
tasdiqlash haqida**

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-noyabrdagi PF–184-son “Tadbirkorlar huquqlari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilish chora-tadbirlari [to‘g‘risida](#)”gi va 2026-yil 17-apreldagi PF–63-son “Tadbirkorlik faoliyatiga noqonuniy aralashuvlarni cheklash va nazorat tadbirlarining shaffofligini oshirish chora-tadbirlari [to‘g‘risida](#)”gi farmonlari hamda Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 19-oktabrdagi 611-son “Nazorat qiluvchi organlar tomonidan tadbirkorlik subyektlari faoliyatida davlat nazoratini tashkil etish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi [qaroriga](#) muvofiq O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi qo‘mitasi **qaror qiladi:**

1. Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizom ilovaga muvofiq tasdiqlansin.

2. Mazkur qaror O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha vakil hamda O‘zbekiston Respublikasi Savdo-sanoat palatasi bilan kelishilgan.

3. Ushbu qaror rasmiy e‘lon qilingan kundan e‘tiboran uch oydan keyin kuchga kiradi.

Qo'mita raisi
2026-yil 13-iyul
49-son

RAFIQOV ABDUVAQQOS
VOHIDOVICH

Kelishildi:

Tadbirkorlarning huquqlarini
himoya qilish bo'yicha vakil
2026-yil 26-iyun

BURIYEV ABDUMANNOP
ABDURAXMATOVICH

Rais
2026-yil 23-iyun

VAXABOV DAVRON
ABDUJALALOVICH

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Sanoat,
radiatsiya va yadro xavfsizligi qo'mitasining 2026-yil 13-iyuldagi
49-son qaroriga
ILOVA

**Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka
rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil
etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to'g'risidagi
NIZOM**

Mazkur Nizom O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi qo'mitasi (bundan buyon matnda Qo'mita deb yuritiladi) tomonidan xavfli ishlab chiqarish obyektlarida sanoat xavfsizligi, atom energetikasi va yadro texnologiyalari obyektlarida radiatsiya va yadro xavfsizligi hamda attraksionlardan foydalanish xavfsizligi sohalaridagi qonunchilik hujjatlariga rioya etilishiga oid huquqbuzarliklarni sodir etish xavfi mavjud bo'lgan tadbirkorlik subyektlarini aniqlash imkoniyatini beruvchi “Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibini belgilaydi.

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Mazkur Nizomda quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

tadbirkorlik subyektlari – belgilangan tartibda davlat ro'yxatidan o'tgan hamda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirayotgan yuridik va jismoniy shaxslar;

tekshiruv – tadbirkorlik subyekti tomonidan faoliyatini tartibga soluvchi qonunchilikka qay darajada rioya etilayotganini tekshirish uchun kerakli materiallar, hujjatlar yoki ularning faoliyatiga doir ma'lumotlarni olish hamda muayyan harakatlarni amalga oshirish orqali Qo'mita tomonidan o'tkaziladigan [nazorat tadbiri](#);

“Xavfni tahlil etish” elektron tizimi – Qo'mita tomonidan tegishli nazorat sohasi bo'yicha aniq mezonlarga asoslanib, tadbirkorlik subyekti faoliyatida qonunchilikning buzilish xavfi darajasini aniqlash [elektron tizimi](#).

2. “Xavfni tahlil etish” elektron tizimi Qo'mita tomonidan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 19-oktabrdagi 611-son qarori bilan tasdiqlangan Nazorat qiluvchi organlarning “Xavfni tahlil etish” tizimlariga qo'yiladigan [minimal talablarga](#) muvofiq ishlab chiqilishi lozim.

Minimal talablarga zid bo'lgan “Xavfni tahlil etish” elektron tizimi tadbirkorlik subyektida tekshiruv o'tkazish tashabbusi bilan chiqishga asos

bo'lmaydi.

3. "Xavfni tahlil etish" elektron tizimi asosida aniqlangan huquqbuzarlik xavfi qay darajada bo'lishidan qat'i nazar, tadbirkorlik subyektiga nisbatan ta'sir choralarini qo'llashga asos bo'la [olmaydi](#).

2-bob. Xavf darajasini tahlil qilishga doir umumiy talablar

4. Tadbirkorlik subyektining qonunni buzish xavfi darajasini tahlil qilish jarayoni tadbirkorlik subyektini faoliyatini to'xtatib turish, unga to'sqinlik qilish yoki faoliyatini amalga oshirishga to'g'ridan-to'g'ri aralashishni nazarda tutuvchi xatti-harakatlarni o'z ichiga olmasligi [zarur](#).

5. Xavf darajasining tahlili quyidagi ma'lumotlarni o'rganish asosida amalga oshirilishi [mumkin](#):

ma'muriy [ma'lumotlar](#) (ruxsat etuvchi va davlat organlarida mavjud boshqa hujjatlar);

davriy statistika ma'lumotlari, jumladan, avval huquqbuzarlik holatlari aniqlangan tadbirkorlik subyektini umumlashtiruvchi belgilar, xabarlar va boshqa korrelyatsion tahlil [natijalari](#);

yuridik va jismoniy shaxslardan kelib tushgan [murojaatlar](#);

ommaviy axborot vositalaridan yoki boshqa tashqi manbalardan (ijtimoiy tarmoqlar, veb-saytlar) olingan [ma'lumotlar](#);

davlat organlari va boshqa tashkilotlar axborot tizimlari, dasturiy ta'minotlari va ma'lumotlar bazasi tahlili natijalari;

qonunchilikda taqiqlanmagan boshqa manbalardan va tadbirkorlik subyektining odatiy faoliyatiga bevosita yoki bilvosita ta'sir ko'rsatmagan holda, davlat organlari va boshqa tashkilotlardan olinishi mumkin bo'lgan boshqa [ma'lumotlar](#).

6. Xavf darajasi tahlili jarayonida tadbirkorlik subyektidan hujjatlar va axborot talab qilinishiga yo'l [qo'yilmaydi](#).

7. Nazorat vakolatiga kirmaydigan tadbirkorlik subyektlari faoliyatini tahlil qilish va baholash [taqiqlanadi](#).

3-bob. Xavf darajasi tasnifi va ularning mezonlariga doir talablar

8. "Xavfni tahlil etish" elektron tizimida xavf darajasini baholash o'rganiladigan ma'lumotlar asosida shakllantirilgan mazkur Nizomning 1-8-

ilovalaridagi nazorat sohalarida ko'rsatilgan asosiy ko'rsatkichlarga (sub-ko'rsatkichlarga) tadbirkorlik subyekti faoliyatining muvofiqligini "ball" tizimi asosida baholash orqali amalga oshiriladi.

9. Qo'mita tadbirkorlik subyektlarining xavf darajasini baholash uchun mazkur Nizomning 1-8-ilovalaridagi nazorat sohalarida ko'rsatilgan asosiy ko'rsatkichlarni "Xavfni tahlil etish" elektron tizimiga kiritadi.

Bunda tadbirkorlik subyektlarining xavf darajasi mazkur Nizomning 1-8-ilovalaridagi nazorat sohalarida ko'rsatilgan asosiy ko'rsatkichlar bo'yicha "Xavfni tahlil etish" elektron tizimida avtomatik ravishda alohida aniqlanadi.

10. "Xavfni tahlil etish" elektron tizimida tadbirkorlik subyektlari faoliyatida huquqbuzarlik sodir etish xavfi past, o'rta va yuqori darajalarga tasniflanadi.

Bunda baholash natijasida aniqlangan xavf darajasining umumiy ballari asosida tadbirkorlik subyekti tomonidan huquqbuzarlik sodir etish xavfi quyidagi uch xil toifaga tasniflanadi:

xavf darajasi yuqori – baholash natijalari bo'yicha 81 balldan 100 ballgacha bo'lgan ballarni tashkil etuvchi tadbirkorlik subyektlari;

xavf darajasi o'rta – baholash natijalari bo'yicha 61 balldan 81 ballgacha bo'lgan ballarni tashkil etuvchi tadbirkorlik subyektlari;

xavf darajasi past – baholash natijalari bo'yicha 61 ballgacha bo'lgan ballarni tashkil etuvchi tadbirkorlik subyektlari.

11. Baholash natijalariga muvofiq huquqbuzarlik xavfi yuqori va o'rta tasnifidagi tadbirkorlik subyektlarida profilaktika tadbirlari va tekshiruvlarni o'tkazish amaldagi qonunchilik hujjatlari, shu jumladan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-noyabrdagi PF-184-son "Tadbirkorlar huquqlari va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi [Farmoni](#), 2022-yil 13-sentabrdagi PQ-374-son qarori bilan tasdiqlangan Nazorat qiluvchi organlar tomonidan tadbirkorlik subyektlari faoliyatida tekshiruvlar va profilaktika tadbirlarini o'tkazish tartibi to'g'risidagi [nizom](#) va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 19-oktabrdagi 611-son qarori bilan tasdiqlangan Nazorat qiluvchi organlarning "Xavfni tahlil etish" tizimlariga qo'yiladigan minimal [talablar](#) asosida amalga oshiriladi.

Bunda tadbirkorlik subyektlarida profilaktika tadbirlari va tekshiruvlar faqatgina Qo'mitaning vakolatiga kiradigan masalalarni o'rganish maqsadida o'tkaziladi.

4-bob. Yakuniy qoidalar

12. Xavfni tahlil etish natijalaridan norozi bo'lgan shaxslar qonunchilikda belgilangan tartibda yuqori turuvchi organga yoki sudga shikoyat qilishga haqli.

13. Mazkur Nizom talablarining buzilishida aybdor bo'lgan shaxslar belgilangan tartibda javobgar bo'ladilar.

Sanoat,
radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya
etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish”
elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizomga
1-ILOVA

**Xavfli ishlab chiqarish obyektlarining sanoat xavfsizligi
yo‘nalishida tadbirkorlik subyekti faoliyatida huquqbuzarlik
xavfini aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko'rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko'ra qo'yilgan ball
1.	Xavfli ishlab chiqarish obyektlari bo'yicha litsenziyalash yoki ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni rasmiylashtirmaslik yoki ularning amal qilish muddatlariga rioya qilmaslik	5	
2.	Xavfli ishlab chiqarish obyektlarida ishlab chiqarish nazorati tashkil etilmaganligi	10	
3.	Xavfli ishlab chiqarish obyektida avariya yuz bergan taqdirda boshqa shaxslarning hayoti, sog'ligi va (yoki) mol-mulkiga hamda atrof-muhitga zarar yetkazganlik uchun fuqarolik javobgarligi majburiy sug'urta qilinmaganligi	15	
4.	Xavfli ishlab chiqarish obyektida qo'llaniladigan texnik qurilmalarning ekspertizadan o'tkazilmaganligi, xizmat muddati tugaganligi va (yoki) texnik qurilma tizimda ro'yxatga olinmaganligi	15	
5.	Texnogen xavf yuqori bo'lgan zonalar davlat kadastri ishlab chiqilmaganligi	5	
6.	Xavfli ishlab chiqarish obyektlaridan foydalanuvchi tashkilotlarning rahbar va muhandis-texnik xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlash, ularning malakasini oshirish ishlarining amalga oshirilmaganligi hamda ularning attestatsiyadan o'tkazilmaganligi	15	
7.	Xavfli ishlab chiqarish obyektida qo'llaniladigan texnik qurilmalarning diagnostikadan (texnik ko'rik, sinov) o'tkazilmaganligi	7	
8.	Xavfli ishlab chiqarish obyektida avariya, noxush hodisalar (insident) yoki baxtsiz hodisalar sodir bo'lganligi	8	
9.	Sanoat xavfsizligi sohasidagi qonunchilik hujjatlari, shu jumladan normativ texnik hujjatlar talablari buzilishi	20	
Jami ballar yig'indisi		100	

Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizomga
2-ILOVA

**Atom energetikasi va yadro texnologiyalari, ionlashtiruvchi nurlanish manbalari obyektlarining radiatsiya va yadro xavfsizligi yo‘nalishida tadbirkorlik subyekti faoliyatida huquqbuzarlik xavfini aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko‘rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko‘ra qo‘yilgan ball
1.	Rahbarlarning, ishlab chiqarishni nazorat qilish xizmati mutaxassislarining, ionlashtiruvchi nurlanish manbalari (bundan buyon matnda INM deb yuritiladi) bilan ish bajaruvchi “A” toifaga mansub xodimlarning radiatsiyaviy xavfsizlik bo‘yicha zarur o‘quv tayyorlovdan (malaka oshirishdan) o‘tmaganligi va uni tasdiqlovchi hujjatlar mavjud emasligi	30	
2.	Atom energetikasi va yadro texnologiyalari, shuningdek INMdan foylanuvchi obyektlar bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi huzuridagi Sanitariya-epidemiologik osoyishtalik va jamoat salomatligi qo‘mitasi tomonidan berilgan xulosaning mavjud emasligi	25	
3.	Tadbirkorlik subyektining shtatida faoliyatning litsenzyalanadigan turi bo‘yicha kamida 3 yil ish stajiga ega bo‘lgan kamida uch mutaxassisning mavjud emasligi	20	
4.	INMlarning aylanishini davlat tomonidan hisobga olish qoidalariga rioya etilmaganligi	15	
5.	Faoliyatning litsenzyalanadigan turi bilan bog‘liq ishlarni bevosita bajaruvchi xodimlarning muntazam ravishda tibbiy ko‘rikdan o‘tkazilmaganligi	10	
Jami ballar yig‘indisi		100	

Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi
qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda
“Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi
nizomga
3-ILOVA

**Rentgen uskunalari obyektlarining radiatsiya xavfsizligi
yo‘nalishida tadbirkorlik subyekti faoliyatida huquqbuzarlik
xavfini aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko‘rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko‘ra qo‘yilgan ball
1.	Rentgen uskunasiidan foylanuvchi obyektlarda ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni rasmiylashtirmaslik	81	
2.	Rahbarlarning, ishlab chiqarishni nazorat qilish xizmati mutaxassislarining, “A” toifaga mansub xodimlarning radiatsiyaviy xavfsizlik bo‘yicha zarur o‘quv tayyorlovdan (malaka oshirishdan) o‘tmaganligi va uni tasdiqlovchi hujjatlar mavjud emasligi	4	
3.	Rentgen uskunasiidan foylanuvchi obyektlar xodimlari uchun alohida nurlanish dozalarining hisobga olinmaganligi va (yoki) xodimlarning individual nurlanish dozalarini qayd etish kartalarining mavjud emasligi	5	
4.	Ventilyatsiya tizimi samaradorligini davriy tekshirish dalolatnomasi va (yoki) yerga ulash (zazemleniya) tizimini davriy tekshirish dalolatnomasining mavjud emasligi	5	
5.	Rentgen uskunasiining tekshiruvdan (attestatsiyadan) o‘tkazilmaganligi	5	
Jami ballar yig‘indisi		100	

Sanoat,
radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya
etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish”
elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizomga
4-ILOVA

**Attraksionlardan foydalanish xavfsizligi yo‘nalishida tadbirkorlik
subyekti faoliyatida huquqbuzarlik xavfini aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko‘rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko‘ra qo‘yilgan ball
1.	Attraksionning kirish joyi oldida so‘nggi yillik tekshiruv o‘tkazilgan sana va keyingi yillik tekshiruvni o‘tkazish sanasi to‘g‘risidagi, shu jumladan, QR-kodli (matrik shtrixli kod) ma‘lumotlarni o‘z ichiga oluvchi axborot taxtasini joylashtirmaslik	10	
2.	Attraksionning texnik tayyorligi dalolatnomasi mavjud emasligi	5	
3.	Madaniyat va istirohat bog‘larida, shuningdek, boshqa ko‘ngilochar maskanlarda attraksionlardan foydalanishda ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni rasmiylashtirmaslik	81	
4.	Attraksionlarning mavsumga tayyorligi to‘g‘risidagi dalolatnomaning mavjud emasligi	4	
Jami ballar yig‘indisi		100	

Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizamga
5-ILOVA

**Statsionar o‘rnatilgan yuk ko‘tarish kranidan (minorali, kozlovoy, ko‘prikli) foydalanish xavfsizligi yo‘nalishida tadbirkorlik subyekti faoliyatida huquqbuzarlik xavfini aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko‘rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko‘ra qo‘yilgan ball
1.	Statsionar o‘rnatilgan yuk ko‘tarish krani pasportining mavjud emasligi	5	
2.	Statsionar o‘rnatilgan yuk ko‘tarish kranlari uchun ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni rasmiylashtirmaslik yoki ularning amal qilish muddatiga rioya qilmaslik	81	
3.	Mas‘ul shaxsning (nazorat qiluvchi muhandis-texnik xodim) o‘qitilmaganligi va bilimlari sinovdan o‘tkazilmaganligi	5	
4.	Xizmat muddati tugagan statsionar o‘rnatilgan yuk ko‘tarish kranlari uchun ekspertiza xulosasining mavjud emasligi	4	
5.	Statsionar o‘rnatilgan yuk ko‘tarish kranlarining texnik ko‘rikdan o‘tkazilmaganligi	5	
Jami ballar yig‘indisi		100	

Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizamga
6-ILOVA

**Osma arqonli yo‘lovchi yo‘llardan foydalanish xavfsizligi
yo‘nalishida tadbirkorlik subyekti faoliyatida huquqbuzarlik
xavfini aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko‘rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko‘ra qo‘yilgan ball
1.	Osma arqonli yo‘lovchi yo‘llarning pasporti mavjud emasligi	5	
2.	Osma arqonli yo‘lovchi yo‘llarning ruxsat etish xususiyatiga ega hujjatlarni rasmiylashtirmaslik yoki amal qilish muddatiga rioya qilmaslik	81	
3.	Osma arqonli yo‘lovchi yo‘llari uchun mas‘ul shaxs o‘qitilmaganligi hamda bilimlarining sinovdan o‘tkazilmaganligi	5	
4.	Ishlash muddati tugagan osma arqonli yo‘lovchi yo‘llarning ekspertiza xulosasi mavjud emasligi	4	
5.	Osma arqonli yo‘lovchi yo‘llarning texnik ko‘rikdan o‘tkazilmaganligi	5	
	Jami ballar yig‘indisi	100	

Sanoat,
radiatsiya va yadro xavfsizligi sohasidagi qonunchilikka rioya
etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish”
elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizomga
7-ILOVA

**Eskalatorlardan foydalanish xavfsizligi yo‘nalishida tadbirkorlik
subyekti faoliyatidagi huquqbuzarlik xavfini aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko‘rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko‘ra qo‘yilgan ball
1.	Eskalator pasportining mavjud emasligi	6	
2.	Eskalator uchun mas‘ul shaxs tayinlanmaganligi	6	
3.	Montaj dalolatnomasi mavjud emasligi	6	
4.	Ishlash muddati tugagan eskalatorlarning ekspertiza xulosasi mavjud emasligi	7	
5.	Eskalatorning texnik ko‘rikdan o‘tkazilmaganligi	75	
Jami ballar yig‘indisi		100	

Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi avgustdagi qonunchilikka rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirishda “Xavfni tahlil etish” elektron tizimini joriy etish tartibi to‘g‘risidagi nizamga
8-ILOVA

**Yuk ko‘targichlardan foydalanish xavfsizligi yo‘nalishida
tadbirkorlik subyekti faoliyatidagi huquqbuzarlik xavfini
aniqlash
KO‘RSATKICHLARI**

T/r	Ko‘rsatkichlar	Ball	Tahlil yakuniga ko‘ra qo‘yilgan ball
1.	Yuk ko‘targichning texnik pasporti mavjud emasligi	6	
2.	Yuk ko‘targich uchun mas‘ul shaxs (muhandis-texnik xodim) tayinlanmaganligi	6	
3.	Yuk ko‘targichlarning O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Sanoat, radiatsiya va yadro xavfsizligi qo‘mitasida ro‘yxatga olinmaganligi	6	
4.	Xizmat muddati tugagan yuk ko‘targichlarning ekspertiza xulosasi mavjud emasligi	7	
5.	Yuk ko‘targichning texnik ko‘rikdan o‘tkazilmaganligi	75	
Jami ballar yig‘indisi		100	